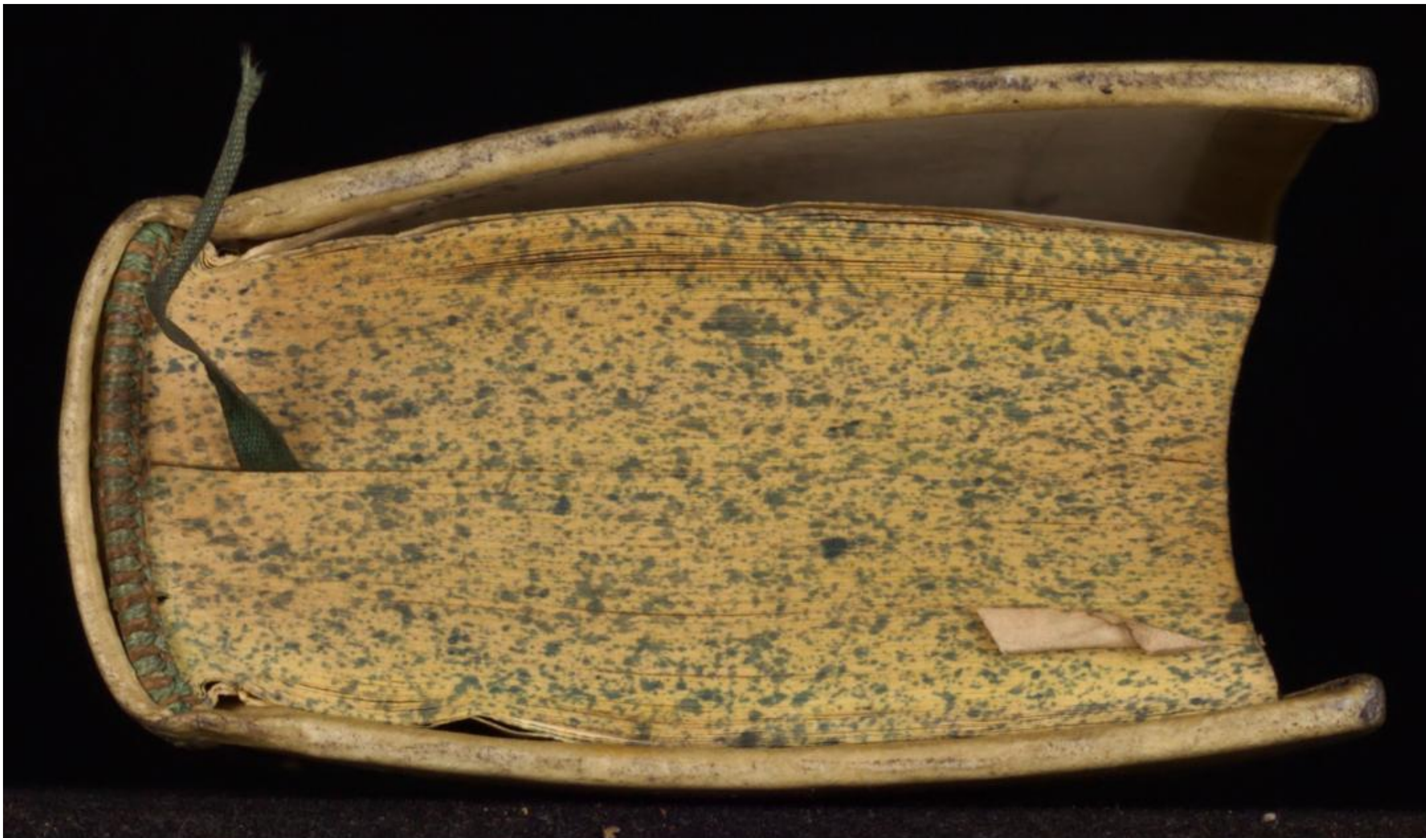
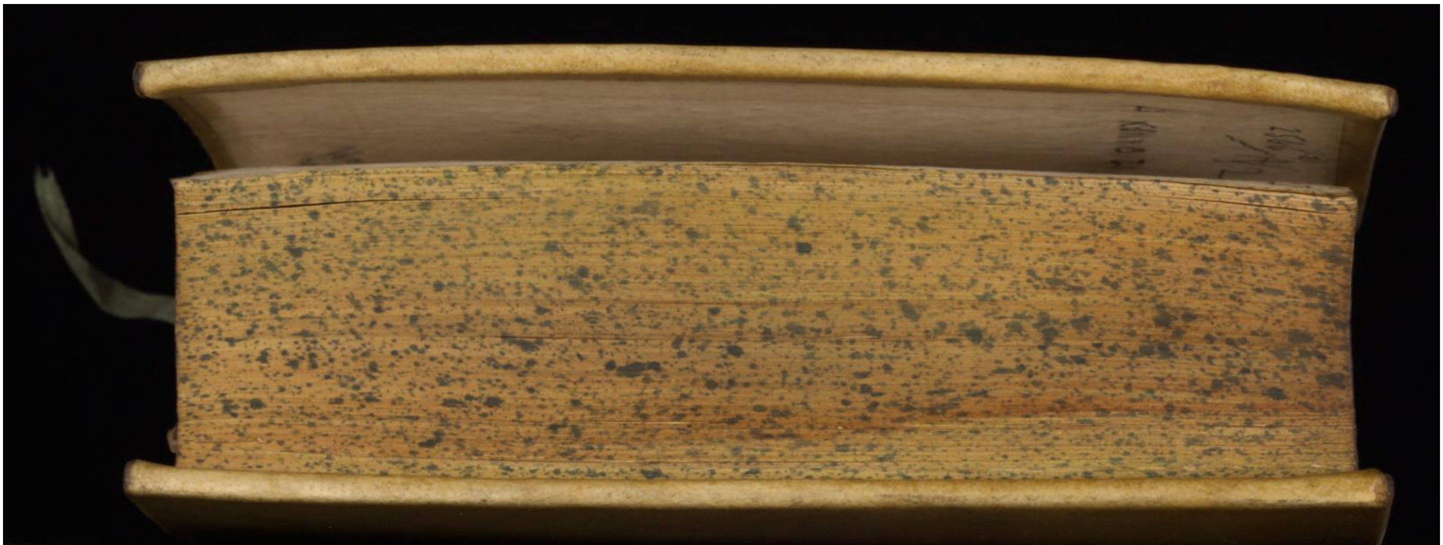

GALENI
DE
COMPOSITIONE
PHARMACORUM
1549.

CLAVDII

GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE PHARMACORUM LOCALIUM,

ſitione pharmacorum localium,

Libri decem,

IANO CORNARIO medico interprete.

Nunc ad fidem variorum exemplarium perſpecti & eorum recentiſsima collatione ab innumeris mendis emendati.

REM MAXIMAM SIBI

PROMITTIT PRVDENTIA.

LVGDVNI,

Apud Gulielmum Rouillium,

Sub ſcuto Veneto. 1549

INDEX EORVM QVAE HISCE DECEM LIBRIS CONTINENTVR.

***

A

ne

Capitis

Croci

Eclegma

Mẽn

P

Paſt

S

Splen

Stomachi

Syco

T

V

Venæ

FINIS.

CAPITA PRI-
MI LIBRI.

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE

pharmacorum localium siue secundum locos, liber primus Iano Cornario medico, interprete.

* * *

QVOD non solum affectus qui curatur curationē ipsam indicet, sed tum ipsius ægri temperamentum, tum affectæ particulæ natura, nō parum illam simul demonstret, idipsum sanè ante in curandi methodo docuimus: quemadmodum etiam quomodo quis ex simplicibus medicamētis per se compositum aliquod faciat, compendio quidem in illa ipsa methodo, fusius verò in septem libris ante hunc itē editis, totius disciplinæ adhibita ratione ostendimus. Nunc verò quomodo quis per se ex methodi ratione pharmacorū compositiones præparet, ad singulas corporis partes

conuenientes,& quomodo à prioribus medicis inuentis rectè vtatur, percurrere propositũ est,à capite initio facto velut omnes etiam ante nos Medici fecerunt. Accidunt autem capiti plurimæ affectiones cum reliquis omnibus partibus communes: verùm capillorum affectionem cum paucis cõmunẽ habet: propterea quod pilosum esse iuxta primam rationem non multis inest. Generatio enim pilorum eadem est quæ terræ nascentium, quẽadmodum in libris de temperamentis est demonstratum. Quemadmodum enim ex istis quædam arte & arbitrio agricolæ: quædam verò iuxta naturales causas proueniunt: Eodem modo & in animalium corporibus contingit, quũ aruo quidem alicui triticum, aut hordeum, aut aliud quoddam cerealium seminum, in se insita habenti, caput adsimiletur. Aliis verò herbis quæ iuxta humidiores regiões proueniũt, reliqui totius corporis pili similem generationem habeant: non enim secundũ primam rationem, sed per accidens quoddam natura eos generare solet. Et pili quidem palpebrarum ac superciliorũ non paruam vtilitatem animalibus exhibent, velut alibi est ostensum: menti verò & pudendorum pili minoris vtilitatis gratia producti vidẽtur. Quapropter etiam affectiones pilo

lo

lorũ in oculis & ſuperciliis, præcipuè nos ad
curã ſui ipſarũ impellũt: ſecundũ verò locũ
capitis capillorũ affectiones habẽt, deinde
menti & pudendorũ. Sunt autẽ pilorũ affe-
ctiones, perfecta perditio, & coloris ipſo-
rũ alteratio, velut in vitiligine alba, Leuce
græcis appellata, fieri conſueuit. Ad hæc
etiã in alopeciis & ophiaſi nõ modicũ atque
indecorum detrimentũ ſimul capillis acce-
dit. Quidam igitur promiſerũt veluti has,
ſic etiã incipientem caluiciem, ſe ne auge-
ſcant prohibituros: ſunt autem qui hoc im-
poſsibile eſſe dictitãt, Itaque ad alopeciarũ
& ophiaſis curationẽ progreſsi, pharmaca
ſcripſerunt per quæ perfectam ipſarũ ſana-
tionẽ pollicentur. At verò plerique medici
ex ipſorum vſu aliquando nõ ſolum ſucceſ-
ſu longè fruſtrantur, ſed etiam vehemen-
ter nocent, vt affectio ipſa incurabilis red-
datur: quod ſanè ipſis etiam circa alia phar-
maca cõtingit, quibus citra methodi ratio-
nem vtũtur. Ego verò id quod Hippocra-
tes præcepit, in artis operibus facere ſemper
annitor: nimirũ vt quod auxilii loco adhi-
betur, velut ille ſcripſit, iuuet vel certè non
noceat. Quod verò pharmacorũ citra me-
thodũ vſus nõ ſolũ nõ proſit, ſed frequẽter
etiã obſit, ex illo ſanè diſcere, licet, iam ve-
rò ordiẽdi, quod propoſuimus tẽpus adeſt.

De Alopecia, Caluicie & Ophiasi.

CAPVT I.

QVemadmodum plantæ aliquæ ob humoris inopiam resiccatæ corrumpuntur, aliquæ verò ob humoris alieni ab ipsarũ natura attractionẽ: eodẽ modo & capilli aut propter humorum ex quibus nutriri consueuerunt inopiam, aut propter eorundem vitiationem corrumpũtur. Et propter inopiã sanè humorũ caluicies contingit, propter vitiatos verò humores Alopecia, & Ophiasis, Vnũ quidẽ ambæ secundũ morbosam affectionem malum, nomina autẽ iuxta figurã habentes diuersa: serpenti enim similis læsa capitis pars in ophiasi apparet. Alopecias autem ob id appellatas fuerũt quod vulpibus frequẽter accidãt. Nos autem propter quid sic appellari contingit non quærimus, vnde verò oriãtur causam quærentes, eam ipsam humorum vitiatorum redundantiam comperimus. Quales autem tandem sint corrupti humores, ex colore cutis capitis cognosces: aliquibus enim mutata albidior apparet, aliquibus nigrior, aut pallidior. Quare in istis primum totius corporis purgationẽ adhibebis, aut pharmaco pituitam ducente exhibito, aut quod bilẽ pallidã, aut nigram trahit, coniectura redundantis humoris ex col

colore cutis facta. Ego verò semper per hieram purgaui, aliquãdo veratro nigro adiecto, vbi atræ bilis expurgare volui humorem, aliquando scãmonia, si amara bilis purganda esset: si verò pituitosiorẽ exuperare coniecissem humorem, nihil ammiscui. Tales enim præsertim ex capite, hiera ex colocynthide purgare consueuit, simulque cum his etiam alios quosdam humores, etiam si scammonia, aut veratrũ nigrũ, aut epithymũ non addatur. Quin & ex aloë catapotia quę tum scammoniam tum colocynthidem admixtam habent, commodius ita affectos purgare solent. Cæterũ post totius corporis purgationẽ, Apophlegmatismis pituitã è capite detrahere præstat, atq; deinde localibus auxiliis vti: de quorũ cõpositione dicturũ me hoc opere recepi. Oportet enim velut in aliis, sic & in his affectioni mederi, cuius accessio siue symptoma est vitiatus capillus. Siquidẽ igitur vitiatus humor circa vnũ locum fuerit collectus, scopus medendi erit vt is quàm celerrimè euacuetur, prius quàm ab ipso cutis in quendã malum habitum deducatur: tãtum vt etiam si quis vitiatum ipsius humorem euacuet, & boni sanguinis influxũ præparet: is adeò etiam à malo in ipsa habitu prius inducto corrumpatur. Si itaque vitiatum humorem in cute

euacuare volueris, discussoriis pharmacis opus habebis. Atqui contradicet forsan aliquis, communem scopum in omnibus affectionibus quæ ex influxu humorũ fiũt, contẽni ac subuerti ratus: repelli ipsos debere asserens partem refrigerando ac adstringẽdo, nõ attrahi calfaciẽdo: esse autem discussoria omnia facultate calida. Et certè affirmamus nos quoque verè hæc dicta esse: Incipientes enim ophiases & alopecias per huiusmodi pharmaca prohibere oportet ne augescant: non tamen principium ipsorum alopeciam aut ophiasin appellari, sicut neq; psoram aut lepram iam appellamus quæ ex lichene orditur. Ego itaque quẽadmodum nostis, etiam iam factas alopecias aliquãdo sola purgatione sanaui, nullo amplius medicamento post ipsam ad locum affectum admoto vt autem ampliorẽ eius rei experientiam facerem, ex eiusmodi quopiã successu sum impulsus. Adolescens quispiam bonæ habitudinis & exercitiis adsuetus hanc affectionem in capite habebat: erat autem satis familiaris mihi, vt diætam ipsius qua iam per tres aut quatuor menses vsus erat, probè nossem, explebat enim se quotidie fermè fungis. Hunc itaque sola hiera ex colocynthide purgaui, bis in quinque diebus: in prima sanè purgatiõe quatuor ex ea drachmis,

mis,in secũda quinq; exhibitis. Prius quàm verò ad has purgationes peruenirem, catapotia ex aloë vndecim ei præbui ciceribus ferè magnitudinem parem habentia. Habent autem catapotia hæc. Colocynthidis partem vnam,aloës & scammoniæ vtriusq; partes duas,his ego vnam partem succi absinthii addo. Antea verò etiam masticen chiam & bdellium adieci, Hoc enim modo, Quintus vtebatur. Verùm propter quid ea reiecerim postea, alio sermone explicabitur, quem in compositionis purgantiũ pharmacorum libros reseruo. Quũ igitur post has tres purgationes homini pituitam è capite deducere per apophlegmatismos vellem, atque deinde pharmacum quoddã ad affectam partem adhibere, contigit ipsum derepente in profectionem quandam ablegari: in qua quũ boni succi cibis, de quibus à me instructus erat, vteretur, post dies fortè viginti rediit ab affectione circa capillos penitus curatus. Ex hoc sanè successu incitatus ego, quum in aliis eandem curationẽ fecissem, expectaui vt viderem quid citra pharmacorũ ad caput adhibitionẽ, esset sequuturũ. Curati sunt itaq; omnes hoc modo,nõ tamen in iam inueteratis huiusmodi experientiæ periculũ feci. Difficulter enim eluũtur in his cuti impacti, serosi humores,

multò verò magis in his quibus iam ipſa cu
tis ad malum habitum peruenit deſperanda
eſt per ſolas purgationes curatio. Atq; hæc
quidẽ neceſſariò præfatus ſum. Cæterùm
de pharmacis affectioni huic cõmodis iam
dicere incipiam. Euacuatiua igitur omnino
eſſe oportet ipſa affligentis humoris, verũ
euacuare nihil poteſt quod nõ diſcutiẽdi vi
ſit præditũ, eam verò vim citra calefactio-
nem habere nõ poteſt. Sed ſi quidem ex ve
hementer calfacientium numero fuerit, cu-
tem exuret: quod ſi verò nõ vrat, in princi-
pio quidẽ præclarè iuuabit, progreſſu verò
tẽporis cuticula capitis ſuper reſiccata talis
euadet, qualem in caluis videmus. Nõ tamẽ
ſimpliciter moderatè calidũ eſſe pharma-
cum oportet, intra videlicet fines ſcopi pro-
poſiti retentum. Nam & tenuium partium
ipſum eſſe conuenit, quod ſanè in altum ſit
progreſſurum, vnde radices capillorum ge
nerationis ſuæ principiũ habent: & vi qualẽ
diximus præditũ: propterea quod craſsior
ſit & durior capitis cutis, & ob id medica-
mento opus habeat efficaciore. Itaq; ſi ſu-
pra hoc quòd vitiatos humores diſcutiat,
etiã idoneũ ſit ad bonũ ſanguinẽ adtrahen
dum, velut eſt thapſia, optimum ſanè phar-
macũ eſt cenſendum. At verò quũ thapſia
lõgè calidior ſit quàm affectioni ſit ex vſu,
mer

meritò eius adhibitionem per se vitamus: exulcerationes enim in cute excitare cõsue uit, & omnino quosdam inflammatos tumo res, qua propter necessariò quædã quæ eius vehemẽtiã mitigent admiscemus. Idipsum verò ceratum ex oleo apparatum præstare potest. Sit autem tenuium partium oleum quale est Sabinum, præstat item moderatè esse vetustum. Ad hanc rem confert item oleum cicinũ, quod mox ab initio eiusmo- di naturam habet, quali præditum est Sabi- num inueteratum. Quod si neutrũ horũ ad manũ sit, ex reliquis græcis oleis citra olea rum germina apparatis quodcunque tandẽ admiscemus, præsertim si sit vetustũ. Perspi cuum itaque esse opinor oleum ex Iberia, aut Hispania, aut quomodocũque quis eam appellare velit, fugiẽdum esse, itemq́; quod ex oliuis nondum plenè maturis apparatur, Omotribes & omphacinum à græcis appel latum. Vsus sum autem & sola thapsia vehe menti eius facultate larga atque ammixtio- ne exoluta. Verùm nosse operæpretium est circa thapsiæ vsum, maximam differentiam esse recentis ad vetustiorem. Vis enim hu- ius pharmaci post annum multum exolui- tur, atque amplius adhuc post duos annos, ausimq́ue ferè dicere inutilem penitus eius vsum ad triennium progressæ. Eius igitur

ætatis animaduersione habita imparē aquæ modum admiscebis. Ad recentem enim plurimum aquæ addes, eamque sæpe singulis diebus illines: ad eam verò quæ per tempus imbecillior reddita est, minus adfundes, quo & ob crassitudinem diutius adhærere, & propter liquiditatem non statim defluere contingat. Quin & quum compositum pharmacum paras quod thapsię ammixtionē requirit, quale est quo ego assiduè vtor, non æquale semper pondus thapsiæ ammiscebis, sed quãtum pro tempore ætatis eius conuenit, tantum ipsum pondus augebis. Cæterùm de hac tota re paulò post diligētius quum ad composita peruenero explicabo, vbi prius simplicia pharmaca affectioni huic familiaria recensuero. Etenim ex his quæ fortiter calfaciunt est euphorbiũ: quæ autem sufficienter, laurinum siue oleũ siue vngentum, aut quocunque tandem nomine id appellare velis. Nam & his vnà cũ calfaciendi ac discutiēdi facultate inest vis adtrahendi sanguinem in locum ab ipsis calefactum. Licet igitur ipsis per se vti, euphorbio quidem in oleo trito ac leuigato, laurino verò solo citra alterius ammixtionem illito: si tamen nimis fluidũ appareat, parũ ceræ addatur. Quũ verò multò calidius sit recens euphorbiũ, si quidē eo quod

duo

duorum aut trium annorum est veteris, ad libram vnam romanam olei, euphorbii vnciam vnã iniicies, quæ sanè duodecima olei pars existit, recenti verò euphorbio parcè vtaris, quàm minima eius parte primũ ammixta, aut etiam cerę vncia vna insuper addita, quo videas quantum hominem excalefaciat: licebit enim tibi vbi rursus vti voles, denuò addere siue oleum siue cerã malis. Eodem modo etiam thapsia vtendũ est, omnibusq; fortibus medicamẽtis. Peccatum enim infrà modũ nullum detrimẽtũ affert, suprà verò aliquando exasperat & exulcerat cutem, inflammationẽq; suscitat. Atqui etsi in sequẽtibus cõpositis pharmacis quãdoque euphorbium aut thapsia scribatur, pondus ipsorum in vigore existentium nõ veterũ intelligere oportet. Valde enim vetusta omnino fugere oportet, nõ solum in his pharmacis, sed omnibus etiã aliis, quę videlicet succi & liquores, & flores, & folia, & fructus, & radices, & semina existũt, quãdo sanè etiã Metallica ipsa per lõgioris temporis situm vires suas amittãt. Vtimur tamen quibusdã pharmacis viginti aut etiam triginta annorũ: propterea quod nõdum vergentẽ omnino habeant ætatẽ: alia enim aliã tum vigentẽ, tum vergentẽ seu inclinatam ætatem habẽt, atque etiã si ita dicere libeat

sen

senectam. Vnũquodq; autẽ propriũ vigorem his qui ea sæpe viderũt indicat, tum ex odore, tum ex gustu, aliquando etiã ex colore, & secũdum crassitiẽ cõpage. Quemadmodum in aliis omnibus pharmacis non solum quòd calefaciant operæpretium est cognoscere, sed & quãta distantia quotoq; ordine id faciãt. Sic item in his quæ alopeciis cõferũt pharmacis nosse oportet quòd calidissimũ quidem ex eis est euphorbium, Eo autem minus calidum est thapsia, post thapsiam autem sinapi & nasturtium. Iuxta alium autẽ modum limnitis nulli horũ secundum est, habet autem præter hanc duas alias appellationes: nam & Adarcium & Adarce vocatur. Post hæc succedunt sulphur, & nitri spuma, ipsumq; nitrum molle vstum, & quod Berenicarium appellatur, quemadmodũ & Aphrolitrũ album, leue, ac laxum, quod nullam in se terreã *asperitatẽ habet. Deinde veratrũ vtrunque & erucæ semen, & laurinũ siue oleũ siue vngentũ velis appellare. ad hæc alcyonium vtrũque vstum & nõ vstum: præstat tamen vstum: & calami radices itẽq; cortex, ambo vsta. Quin & pix liquida, & cedrinũ quod aliqui cedriam appellant, & muriũ stercus, vrsæq; adeps: præstat autẽ si vetustior extet, quãquam etiã hyenæ, leonisq; ac pardalis

* *Aliàs crassitiem*

lis

lis ac anſeris adipes cõueniunt,& quicũque tenuiũ partiũ ſubſtantiã habent,quo prom ptè in cutis profundũ penetrare queãt, atq; ad radices vſque capillorum pertingãt. Sed & amygdalæ amaræ totæ vſtæ commodæ ſunt,& thus aceto acerrimo ſubactũ. Subactum autẽ intellige quum pluribus diebus & maxime ad ſolẽ frequẽter cum acri aceto ſit cõtritum. His itaq; omnibus pharmacis licet vtaris,ad fortia quidẽ cerato liquido addito,debilibus verò oleo laurino imbutis. Et inueteratas quidẽ ac difficulter curabiles cum fortibus perſanare conaberis, incipientes autem & paruas cum debilibus.

Ad Alopecias compoſita.

CAeterum pharmaca cõpoſita,quæ partim à prioribus medicis qui alicuius æſtimationis fuerunt,magnopere ſunt laudata,partim vero à nobis ipſis per longam experientiam ſunt examinata ac probata, eiuſmodi exiſtũt. Euphorbii,thapſiæ,laurini,ſingulorũ drac. 2. ſulphuris viui, veratri vtriuſque drach. vnã, neque refert albo an nigro veratro quod ad manũ ſit vtaris. his ammiſce ceræ drach. 6. laurino aut cicino aut veteri oleo liquefactas, vtereque hoc vt fortiſsimo pharmaco, ad inueteratas & ægrè curabiles alopecias. His etiã aliquando naſturtii drach. vnam, aut alcyonii vſti

drach.

drach. I. ammiſcui. pręſtat autē in hūc vſum alcyonium quod durius eſt & magis aſperum. Quod ſi thapſia nō adſit, pro ipſa tantum pōdus ſeminis naſturtii aut erucæ addes, aut ipſum adeo naſturtiū. Si verò laurinum non habeas bonum, picem liquidam adde: laurinum nanque picem liquidam nō multum excellit, thapſia verò reliquorum reſpectu maximū exceſſum habet. Hoc ſanè pharmacū omnium quæ ad hāc affectionem efficaciter faciunt fortiſsimū & valentiſsimū eſt, quando videlicet affectio ægre recipit curationem. Quæ enim parua eſt & incipiens etiamnum, ſola purgatione ſanatur, & per ſingula quæ recenſui ſimplicia vſta, laurino aut cedrino, aut liquida pice, aut cicino vel veteri oleo excepta. Ammiſcui etiam aliquādo mel pro cerato, minori tamen copia & pondere, neque peius euaſit pharmacū. Porrò quæ ex adipibus cōponuntur modica item thapſia ammixta, ſimiliter proſunt, præſertim ſi euphorbiū & adarciū addatur. Sit autē adeps trium generū leonini, pardalii, & hyænæ, cuiuſque pars vna. Si vero hyænæ adeps nō adſit, ſufficit præſentibus reliquis duobus vti, anſerino ammixto: Si vero omnes quatuor habeas, ſimul omnes miſcebis, addito inſuper ſi adſit vrſino. Ad totā verò eorū molem duode-

cimam thapsiæ aut euphorbii partẽ addere
satis est: aut si omnino fortius facere velis,
ambo addes: nam & per experientiam hæc
ipsa pharmaca efficacia sunt iudicata. Maio
ris enim experiẽtiæ habendæ gratia, peten-
tibus subinde medicis à me amicis, singulis
aliud atque aliud eorũ quæ experientia co-
gnita habui, rudi modo digestũ exhibui, &
reperta sunt sanè plurima ex eis optimè cõ-
ducentia. Verùm ante omnia methodi me-
minisse oportet circa eorũ vsum, quæ com-
munis in omnibus præsertim fortibus phar
macis existit, quare etiã sæpe eius mẽtionẽ
facio, vtpote in qua magna omnino vis sita
est. Qui enim singulis fortibus pharmacis
vtitur, in principio quidẽ ipsa molliora ad-
hibebit, ammixtione videlicet eorum quæ
vires ipsorũ exoluunt: qualia sunt oleum &
cera, & ex simplicibus quæ diximus debi-
lia, velut est thus, & calami cortex ac radi-
ces exustæ, & amygdalæ amaræ, & quæcũ-
que eius generis existunt. At verò post pri-
mum vsum quũ iam secundo adhibere vo-
les, intueri oportet qualem alterationem in
affecta particula prius admotũ pharmacũ
fecit, atq; illius respectu aut vehementiam
facultatis eius lenire, aut augere. Velut in
hac quã iam tractamus affectione, primum
quidem capillos nouacula tollere oportet,
dein

deinde affectam cutẽ per linteolum neque asperã neq; molle nimis cõfricare, ac videre ad quãtũ ruborẽ per huiusmodi molimẽ ac cõfrictionẽ peruenit. Magnã enim spem successuræ curationis tibi iniiciet, si per modicas defrictiones rubefiat, quæ moderatæ affectionis significatio existit. Si verò per multas tandẽ, grauiorẽ tum affectionẽ, tum curationẽ indicat, præsertim quũ quædam cuticulæ etiamsi multũ confrices nõ rubefiant. Manifestũ igitur est has omniũ difficillimè curari, sicut cõtra facillimè, quæ facile rubescũt: quæ vero inter has medio modo habent, tantũ inter se differũt, quantum vel ad pessimas vel moderatissimas accedunt. Atq; hæc quidẽ obiter & extra propositũ dicta sunt, quãquam nõ omnino præter rem sint. Rursus itaque ad id quod propositum erat reuersus methodi te cõmonefaciã quam vsus pharmacorũ requirit. Post primam igitur pharmaci cuius vsum elegeris adhibitionẽ, intueri conuenit primũ quidẽ. An etiã ante cõfrictionem cutis coloratior appareat: deinde autem an cum pauciore quàm prius frictione, aut an cum æquali quidem, magis tamẽ quàm prius rubicunda fiat. Prę omnibus verò animaduertere oportet ne in fortiũ pharmacorũ admotione cutis vltra quàm cõuenit concalescat, id quod

tum ex colore ipſius, tum digitorum tactu deprehẽdes. Colore nanque flauior apparebit, & digitorum cõtactu ſatis calidam cognoſces. Horum itaque animaduerſionẽ habere oportet: periculũ enim eſt iterũ atque iterũ repetito eorũ vſu, cutem exuri. Quare ad molliora tranſeundum eſt, aut eodem vtendum quidem, ſed cerati, aut adipis, aut liquoris cuiuſdam oleoſi ammixtione, vi ipſius exoluta. Vtendũ eſt & olei calidi dulcis irrigatione, & cataplaſmate ex pane, fomentisq́; & ſcarificationibus ac cucurbitis, & ceratis, viriũ item refectrice diæta. Cæterùm perſeuerãte affectione vtendum eſt aſsidua raſura, & rubificatorio ex ſinapi velut eſt prædictum, itemq́; frictionibus præſcriptis, & ſequẽtibus diebus illita pice aut oleo cedrino, & poſt confrictionem ſcarificationibus. Quidam vero aciculas colligantes hoc modo vt aciem ad cutem vergentem habeant, per ipſas cutem compungunt. Verùm poſt rubificationẽ per defrictionem inductam, & poſt ſcarificationem, pharmacis quæ ex alto euocare ac meatus trãſmutare poſſunt, Metaſyncritica Græci appellant, vtemur. In omnibus autẽ cõmunis ſcopus hic ſit, vt in aëre calido pharmacum ipſum adhibeamus, & maximè ſi fieri poſsit in loco inſolato, qui non habeat au-

ram ipſum perflantem, hyemis autē tempore præſtiterit in balneo his pharmacis vti.

De pharmacis cōpoſitis ad Alopeciæ affectionem à ſenioribus medicis conſcriptis.

HEras quidem igitur in ferula iuxta dictionis ſeriē ſic ſcribit: Alcyonium quod aſperius eſt vſtum ac cum oleo tritū ac leuigatū loco illinito, ſit autem oleum maxime ex lucernis acceptū. Hæc quidem ſunt Heræ verba: Verū noſſe oportet medium eſſē viribus hoc pharmacum, & propterea ad medias magnitudine alopecias curandas ſufficiens. Moderatum equidem pharmacum eſt ſi calami radicem aut corticem, aut amygdalas amaras, aut eius generis quippiā vſtum cum oleo cōmittas. fortia verò ſunt quæ ex euphorbio & thapſia & adarco apparantur. In medio vero iſtorū eſt alcyonium vſtum, ſed & ipſum moderatius redditur oleo ammixto, fortius verò liquida pice aut laurino affuſo. Miſcetur item prædictis adipibus, & ſanè ego cuidam qui ad hanc affectionem vrſino adipe vſus erat, nec quicquam profecerat, alcyonium ammiſcere conſului, à quo poſtea breui ſanus euaſit. Cæterū oleum lucernarū nō ob aliam rationē aptum eſt, quàm quòd magis tenuium partium exiſtit, id quod ipſi ex lucerna in qua veluti coquitur accedit, ſitque

tum

tum veteri, tum cicino adſimile, veluti ſi etiã aliàs ad ignem oleum velis calefacere. Itaque & ſordes quæ in candelabris liquido luto ſimiles gignũtur, his qui apud nos ruri degunt cognitæ ſunt, ad vlcera in medio digitorũ pedum curãda efficaces, quæ vlcera frequenter illis oboriuntur propter illuuiem & negligentiã perluendi ea ſingulis diebus. his itaque ſordibus lutoſis conſului cuidam rurali alopeciã quam ſcalptã mihi oſtẽderat illinire, vnà cum aſsidua loci raſura: qui ſanè ab ipſis perſanatus, etiã alios tentauit hoc modo curare, vtpote qui putaret omnẽ alopeciã ab hoc pharmaco poſſe curari. Verũ ego quũ moderatã eius affectionem eſſem intuitus, ſperaui ipſum quidem per illas ſordes ſanitatem conſequuturum.

Aliud compoſitum pharmacum Heræ *pueris aptum.*

ALiud autẽ deinceps pharmacum Heras poſt præſcriptum, iuxta ſeriem dictionis hoc modo ſcripſit: Seminis erucæ, partem vnam, naſturtii, partem vnam, nitri, partem vnã. In aliquibus autem exemplaribus ſimpliciter ſcriptum eſt. Erucæ, partem vnã, naſturtii, partẽ vnam, nitri, partẽ vnã, cõtritis picẽ liquidam affunde, & loco prius cõfricato impone: atq; vbi abſtuleris pharmacum, locũ ſpõgia calida imbuta extere.

auferes autẽ bis per diem, & in pueris maximè efficax conſpicitur hoc pharmacũ. Fortius enim eſt priore, Verùm inueteratam & ægrè cedentem alopeciam non curauerit, quod ipſum etiã Heras indicat, qui in pueris ipſum maxime efficax adſcripſit, hoc eſt in corporibus molli cute præditis, Ex huiuſmodi enim vitiati humores facilè diſcutiuntur. Habent autem conſimilem pueris cuticulam eunuchi & mulieres.

De his quæ Crito ad Alopecias conſcripſit.

CRito verò in tertio libro eorum quæ ad corporis ornatũ pertinent, ſic ſcripſit: Ad affectionẽ alopeciã appellatã quæ capillos deuaſtat, & cõmuniter deformitatem inducit, ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt, vt Heraclides Tarẽtinus tradit: Amygdalas amaras cũ corticibus vſtas ac tritas aceto excipe, modico item affuſo melle: vſu vero expetente loco per mundũ linteolũ præfricato, aſsiduè illinę. Prodeſt autẽ maximè etiã aſsidua raſura antequam pharmacum imponatur. Aliud quo Moſcus vſus eſt: Herinaceorum marinorum teſtas exuſtas & aqua ſubactas locis præfrictis impone. In quibuſdam exẽplaribus non aqua, ſed adipe vrſino excipi debere Herinaceorum cinerẽ reperi, quod mihi magis placuit. hoc enim modo efficacius redditur.

tur. Aliud, Calami radices vſtas adipe vrſino excipe atq; impone. Aliud, Thapſiæ corticem tritum cum aceto imponito.

Aliud, Chamæleonis radicē cum aceto diligenter tritā imponito. Hæc præfatus Criton deinceps ita ſcribit. Quod ſi verò perſeuerет affectio, ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt. quibus verbis planè indicat per præſcripta medicamenta moderatas affectiones ſanari: itaque deinceps quæ ad fortiores affectiones conducunt ſcribit, quæ iuxta ſeriē dictionis ipſius hoc modo habent.

Quæ Heraclides ad inueteratas Alopecias deſcripſit.

AD alopecias velut Heraclides Tarentinus tradit, Oreſtini ad alopecias inueteratas: muſcerdæ drach. 2. thuris drac. 2. aceto acerrimo diſſoluta præ raſis locis illine. Aliud, Herinaceorū marinorum vnà cum teſtis exuſtorū drach. 2. gallarum omphacitidum, tantundem. amygdalarum amararum vſtarum, tantundem. muſcerdæ drach. 1. aceto diſſoluta & probè trita imponito. Aliud Oreſtini, Pilorum vrſi vſtorū, adianti vſti, radicū calami vſtarum, foliorū fici vſtorū, pāniculi Cilicii vſti, ſingulorū æquales partes adipe vrſino & cedria excipe. Vſus verò tēpore, loco foto &

per fici folia cõfricto, ac per nitrũ exterſo, pharmacum quotidie illine. Quod ſi cutis ſuperficies exulceretur, ceratum ex oui luteo impone,* & farinarum tritici ac hordei ſuccum recentẽ ſuperline. Aliud Orthonis Siculi accõmodatũ. Cineris ranarum minimarũ in ollula vſtarum, partem.1.muſcerdæ, veratri albi, radicis calami vſtæ, piperis albi, ſingulorum æquales portiones aceto excipe, & ad præfrictum ac præraſum locum vtere. Aliud, Cineris vngularũ caprinarum vſtarum, ſucci thapſiæ, alcyonii, muſcerdæ, ſpumæ nitri, myrrhæ, piperis albi, zingiberis, ſingulorum æquas partes probè tritas felle caprino excipe.

** In quibuſdã exẽplaribus manu ſcriptis locus hic ſic legitur & liliorũ, & tritici, & ordei ſucco recenti.*

Quæ Cleopatra in libro eorum quæ ad corporis ornatum pertinent ſcripſit.

IN libro Cleopatræ de ornatu corporis, ad alopecias deſcripta ſunt pharmaca, quæ iuxta illius dictionis ſeriem hoc modo habent: Sandaracham tritam largoq́ue viſco quercino exceptam, & in linteolum inditam, loco per nitrũ prius præparato imponito. Ego verò etiam nitri ſpumam ad prædicta ammiſcui, & egregiè efficax pharmacum reperi. Aliud, Scillæ drach.1. veratri albi drach.1.ex aceto trita præraſis & nitro confrictis illinito. Aliud, Sinapis drach. vnam, naſturtii drach. vnam,

trita ex aceto, præraſis & nitro exterſis locis imponito. præſtat autem locum vulnuſculis impactis ſcarificare. Aliud, Corticis calami drach. 4. ſpumæ nitri drach. 4. pice liquida exceptis vtere. Cæterum locũ aſsiduè radere oportet, & cum linteolo cõfricare, ſic enim quàm celerrimè pilos producet. Aliud, Muſcarum capita cõtrita affrica. Aliud, Muſcerdas tritas illine, loco prius per linteoli affrictum ſubcruento reddito. Aliud, Amygdalas amaras vnà cũ corticibus exuſtas cum aceto & melle contere, & loco per defrictionem ſubcruento reddito illine, idque ipſum aſsiduè facere perge, & locum nouacula rade: ſic enim capilli citò prodibunt. Aliud, Cæterùm ea quæ ſequitur compoſitio omnes vi ſua præcellit, faciens itẽ ad profluuium capillorũ, cũ oleo aut vngẽto diſſolũta, facit & ad rareſcentes in principio capillos, & in caluicem prolabentes. Eſtq; omnino admirabilis: Muriũ domeſticorũ vſtorũ partem vnã, panniculi ampelini* vſti partẽ vnam, dentiũ equinorum vſtorum partem vnam, adipis vrſini partem vnam: medullæ ceruinæ partem vnã, corticis calami partẽ vnã. Hęc omnia arida leuigẽtur, & ſufficiẽti melle ammixto ad craſsitudinẽ mellis redigãtur, indeq; adeps & medulla liquefacta

* ἀμπελίνου. *in vetuſto exẽplari legitur id eſt vel linei.*

addantur, & pharmacũ ipsum in æream pyxidem reponatur, ex eoque alopecia donec capillos producat defricetur. Similiter autem & profluui capilli quotidie ex eo illinantur. Porrò inter hæc ipsa pharmaca itemq; ea quæ deinceps describentur, non difficile est diiudicare quæ acriora ac fortiora, rursusque quæ molliora & imbecilliora existant, modò quis ea quæ in principio dixi in memoriam reuocet. Ita enim & rectus eorũ vsus continget, nimirũ ad mediocres alopecias mediocribus adhibitis, ad fortiores fortioribus, velut etiã ad eas quæ fortissimæ sunt, fortissima remedia admoueantur.

Quæ Archigenes ad Alopecias cõmoda cõscripsit.

ARchigenes itẽ hæc pharmaca ad alopecias hac verborum serie descripsit. Alopecias leues & in superficie hærentes, nitro confricatas ac linteolo extersas, verbenaca in sole trita acetoque diluta largiter illine. Aut eodẽ modo extersis betæ folia impone, insuperque linteolo humecto contege, aufer autem ea per loci humectationem. Cæterũ in altũ progressas cũ aceto, nitri gleba, aut sepiæ testa, aut aspera squatinæ cute, aut fici foliis vsque ad dilaniationẽ defrica: deinde deterso sanguine, betam ex vino coctam impone, aut caricas

vstas cũ vino, aut lẽtis farinã cum vino pro cataplasmate adhibe. Aut bupresti cũ aceto, aut ranunculo, aut ari radice in cerati formam redactis, & per noctem impositis, bullas ex alopecia excita: mane verò bullas compunctas, allio aut buselino, aut fremij foliis intege. Probe faciũt etiã post excitatas bullas hippocãpi marini vsti, & cũ modico atramento sutorio crudo trito inspersi, itemque ossa maxillarũ suillarũ vsta. Aut rasis & cũ nitri spuma extersis, & cũ alcyonio ex acri aceto confrictis donec cruentæ reddantur, nucũ ponticarũ putamina vsta cum melle leuigata illine, atq; id bis in die facito: sedat ac sistit eas vt plurimũ in diebus decem. Aut mures domesticos in olla exustos tritosque, axungia excipe, & præfrictis cũ allio allopeciis in splenio impone, idque donec capilli enascantur quotidie repete. Aut ranũculos paruos similiter exure, eorumque cinerẽ cũ pice sæpe vsquequo crassa facta sit feruefacta illine, loco neque raso neq; prius cõfricto. Aut muscerdas & thus æquali portione cum aceto ad mellis crassitudinẽ redacta loco prius rubificato illine. Aut ficus aridas vstas cũ oleo tritas illine. Aut veratrũ albũ, piper, muscerdas, pręfrictis, & conscalptis ex aceto illine. Aut raphano & cepis oblique concisis probè

confrictas illine. Aut alcyonium torrefa-ctum cum digito oleo madefacto diligẽter affrica, donec morsum percipiat, & corre-ctam alopeciã emendabis. Aut alcyonium ad lucernã torrefactũ, adipemq; vrsinũ si-militer liquefactum misce, & præfrictis ad solem, illine. Aut præpunctis pro more, ce-pas tritas cum melle cataplasmatis modo impone. Aut raphani corticem eodẽ modo. Aut facta scarificatione, calami corticẽ su-periorem quẽ Aegyptii Siphtheriũ appel-lant, vstum cum pice liquida committe, sple niumque impone, & quater aut quinquies solue, deinde exterge ac aliud splenium im-pone. Quidam nitri decimã cineris ipsius partem ammiscẽt, valdeq; eis succedit. Aut squamam stomomatis ferri cum aceto & oleo illine eodem modo. Aut felis siue cro codili stercoris drach. 6. sinapis drach. 4. cũ acri aceto illine. Aut cantharidas vstas pice liquida exceptas ad cerati liquidi formam redige, præfrictisque ex nitro asso locis, & extersis in splenio impone, & per noctẽ si-ne: mane verò tolle, locumque exiccari per-mitte vsquequo circum circa rũpatur: vbi verò eruperint capilli eos asiduè rade. Aut nasturtiũ: vel vt alii piper, muscerdas, vera-trum album, æqualibus portionibus ex ace to illine. Aut cum aspera squatinæ cute, aut folio

folio ficulneo, aut pumice leui, superne alopecias cruentas facito, deindeque amygdalas amaras vstas cum aceto mulso illinito, idque assiduè facito ac radito: augescent enim statim capilli. Aut testudinis marinæ sanguinem illine, ex laudatissimis enim hic est. Aut hippopotami coriũ vstũ illine. Aut nuces ponticas vstas & staphidas syluestres cum vnguẽto laurino. Hoc enim ab Archigene laudatur. Aut muscerdas & veratrum album illinito. Aut corticis calami vsti & nitri æquas partes cum pice liquida ad malagmatis formam redige. Aut nuces amaras vnà cum corticibus vstas ex aceto aut melle crassius illine, idque loco prius per linteolum exterso: post verò assiduè radito, Aut ammoniacum thymiama cum succo tithymalli affricato. Aut felis stercus aridum ex aceto. Aut rhois drach. 4. vel. 2. sinapis drach. 2. cũ acri aceto illine. Aut amygdalas amaras & pumicem illine. Dionysodorus autẽ medicus, Soleam inquit, nouã vstam cũ acri aceto illine. Egregiè autẽ facit ad inueteratas alopecias, si thapsiæ succum aut radicem cerato exceptũ loco imposueris, etiã si nihil præterea aliud facias. Decedit enim superna cutis & sanie serosa madet, capilliq; sua sponte subnascũtur. Vides itaq; quomodo Archigenes ex thapsia

phar

pharmacum collaudet, neq; enim aliud eo præſtantius reperias, Auget autẽ fidẽ commoditatis eius conſona hiſtoria experimenti, quapropter & ego omnia apud Empiricos medicos obſeruata hic adſcribo.

Quæ Aſclepiades in libro de Alopecia ſcripſit.

NOn recentioris nunc mentionẽ facio Aſclepiadæ, qui memorabiles ſanè pharmacorũ cõpoſitiones in multis libris conſcripſit, ſed vetuſtioris Bithyni videlicet. Hic itaque Aſclepiades curãdi viã ſe reperiſſe gloriatur, per quã multos immedicabiles alopecias habentes ſanatos dicit. Verùm plus ad curationem totã diætã valere quàm pharmaca ipſa tradit. De diæta itaque hæc ſcribit: Abſtinendum itaque ab omni vino in totũ propter has ipſas cauſas. Manifeſtum verò eſt inde, ipſum antea retuliſſe cauſas, quas ſi quis diſcere velit ex libri ipſius lectione requirat. Deinde ſubiungit: Abſtinendũ etiã à nimia repletione. Prohibet autem & carnium eſum, & caſei, & lactis, & leguminum, omniumq; ſimpliciter quæ etiam exigua copia accepta plurimum nutriunt & inflant. Quin & exercitia plurima fugere iubet, velut etiam aſsidua balnea, & multas exudationes. Cæterũ de pharmacis iuxta ſeriem dictionis ſic ſcribit.

bit. Est autem primũ vnguentum tale: Spumæ nitri partes duas, salis ammoniaci partẽ vnam, vsta trita acerrimoq; aceto diluta donec strigmentorum crassitudinẽ accipiant, præscalptæ leuiter alopeciæ, quo densetur & cruentus reddatur, locus moderate illinimus, defricamusq; donec caput ea concipiat, & pharmacum in altum probè deferatur, atq; ita quiescere vsq; ad crepusculum sinimus, postea ad vesperam idẽ repetẽtes, similiterq; sequenti ac tertia die, magnam permutationem reperimus. Sistitur enim nome siue vlceratio serpens, & capilli vellicati, imò & vi tracti resistunt, & non euelluntur.* Deinde sequẽti die præfrictis acetum cataplasmatis modo imponimus, vsque quo bullæ exurgant, & cutis leuem exulcerationem incurrat: post verò pertusis bullis ad biduum aquositatem effluere sinimus quæ ab ipsis vlceribus prodit. Indeque rursus eodem vngento vtimur, vlceratis tantũ locis parcentes eosq; transgredientes, Sanos verò cõtingẽtes, eosq; defricãtes* vsq; ad crepusculum quiescere sinimus, quo idẽ repetentes paulatimq; confricantes] vsque ad septimum aut octauum id facere pergimus diem: quo sanè tẽpore videmus iam ab extremis alopeciæ non amplius tenues vt ante, & languinosos prodire pilos, sed longiores

** Vetustus codi. sic habet deinde sequenti die ex aceto perfrictis ad crepusculũ vsq; quiescere sinimus, quòd vbi fecerimus cataplasma imponimus.*

** In vetusto codi. hæc nõ habentur.*

giores & robuſtiores, conſimilesq́; poſtea paulatim etiam in partibus denudatis excreſcentes, vicíſsimq́; tenues & imbecilles deficientes. Contingitq́ue ſimile quiddam quale in vlceratis videmus. In vlceribus enim cicatrix ab extremo initium faciens, poſtremum in medio vlcere deſinit ac coit. Ita in alopecia partes piloſis vicinæ primũ conualeſcunt & denſæ pilis redduntur, quæ verò in medio ſitæ ſunt omnium poſtremo pilos producunt. Si itaq; curatio hoc modo proceſſerit, reliquis medicamentis nihil opus habebimus, ſed vno hoc per multum tempus ſemper vtimur: ceditq́; benigniter affectio, niſi omnino magna nuditas exiſtat. Medio autẽ tempore ſcalpturam per acutum cœlũ aſsiduè facimus. Aliquando etiam cuſpide acuti ſpiculi cute pertuſa, per fiſſuras ipſas ſanguinẽ moderate elicimus. Hæc his verbis præfatus Aſclepiades, deinceps de raſura contra quàm alii tradit: neq; enim aſsiduè ſed per interualla affectã partem radere iubet, vbi iam mediocriter denſi capilli in ea fuerint exorti: prodeuntes autem iam & adhuc tenues raſura non dignatur. Cæterũ poſt raſuræ factam mentionem, deinceps hæc verba ſcribit. Quod ſi verò remoretur capillorum exortus ad ſubſcriptas cõpoſitiones confugimus. Sunt

autem

autem tales: Herinacii terrestris caput aut corium, vstum tritum ac melle subactũ illinito. Aliud, Hippocampum marinum & nitri parum coexure, adipeq; anserino ammixto, loco nitro præparato illine. Aliud, Thapsiam aqua maceratam illine. Aliud, * Muscerdas aceto tritas illine. Aliud, Calami Cyprii folia in olla exurito, deinde resina pinus cinerem ipsum excipito, & præscarificatæ alopeciæ imponito ac obligato. Aut corticem siue comam calamorũ eodem modo præparato, ampliusque nitri parem cineris modum ammisceto, & pice exceptis vtitor. Est autẽ non inualidũ sed plurimum efficax. Post hæc verò etiã muscarum Asclepiades meminit, iubens quàm plurima ipsarũ capita mox vbi captæ sunt, nudis alopeciæ partibus affricari, atque id maximè vbi alopecia fuerit exulcerata. Etenim confert, inquit, muscarum sanguis partibus tũc per pharmaca ex nitro ac aliis composita exacerbatis, nimirum quum nõ mordeant hæc ipsas tãtum, sed bullas etiã in eis excitent.

** Græc. tamen codi. habẽt muris stercus.*

Quæ Soranus ad Alopecias conscripsit.

PRæfatur quædam quæ iuxta propriæ sectæ ductum digessit, meminitq; eorum quæ Asclepiades scripsit: deinde verò hæc, hac verborum serie subtexit. Quapro-

pter

pter vbi recens malum eſt, primum abſtinentia proderit, deinde ſimplex cibus boni ſucci, & irrigatio ex oleo dulci calido, & panis in cataplaſmate, fomentaque & ſcalpturæ, & cucurbitæ, ac cerata. Vires itẽ reparentur. Inueterata autem iam affectione aſsidua raſura, & rubificatio ex ſinapi, & frictiones præſcriptæ, ita vt in ſequentibus diebus picem ſuperlinas aut oleum cedrinum. Proderit item rubificatio ex affrictu foliorum fici aut cæparum, aut linteoli pollici aut indici obuolupti, & poſt frictionem ſcarificationes. Quidam verò acus conligantes ita vt cuſpides ipſarum in eundẽ locum porrigantur, per ipſas cutem compungunt. Cæterũ poſt rubificationem per defrictionem inductam, poſtque ſcarificationem pharmaca conueniunt ex alto euocantia ac transferentia, metaſyncritica græcis appellata, tum illita, tum emplaſtri modo impoſita. Eiuſmodi autem multa particulatim exiſtunt, Nam & cepæ tritum, & raphani cortex, vtrunq; cum melle impoſitũ valet. Aut ſpumæ nitri partẽ vnam, * rhois partes duas, ſalis ammoniaci partem vnam, vſta & cum acri aceto trita ad ſtrigmentorum craſsitudinem redigantur. Scripta ſunt & alia multa, inquit, apud Aſclepiadem & Heraclidem Tarentinũ, Elephantidemque

** Græci codi. loco rhois habent ceræ: hæc tamẽ lectio videtur melior ſic etiam vetus interpres videtur habuiſſe.*

ac

ac Moſchionẽ in libro de ornatu. Ex quibus ſanè & ipſe ea quæ ex Aſclepiade præſcripta vidiſti excripſit, & alia item quædam quorum deinceps mentionem faciam: Adipis vrſini partem * vnam, cineris foliorum calami vſtorum partem vnam, ſquamæ ſtomomatis ferri partem vnam, aceto & oleo veteri ſubacta illíne. Aliud, Stercoris felis aut crocodili drachm. 8. ſinapis drachm. 4. ex acri aceto. Aliud, Hordei vſti & muſcerdæ par pondus ex acri aceto, Aliud, Naſturtium & muſcerdas, veratrum album, piper, æquali menſura ex acerrimo aceto. Aliud, Sinapi & naſturtium aut ſpondylium vſta trita ex aceto illíne. Aliud, Ranarum vſtarum drach. 18. pumicis vſti drachm. 12. alii 15. habent. ſinapis drachm. 8. nitri drachm. 4. nucum vſtarum, drachm. 24. Aliud, Præſtat & ceratum ex pipere, pyrethro, calce, & oleo myrteo. Oportet autem & partẽ affectam præfricare vel per alcyonium vſtum, donec morſum perſentiſcat, vel per herinacii marini vſti cinerem linteolo inuolutum, donec locus rubefiat, Alia pharmaca quæ partim mihi, partim præceptoribus meis, partim amicis medicis in vſu fuerunt. Pumice rubificatorio præfricato, præfomentatoq́;, & thapſiæ ſuccũ donec cutis eleuetur

** Aliàs duas & fortè melius.*

illinito, deindeque fomento adhibito, cerato rosaceo vtitor. Aliud, Foliorum ac radicis calami vstorum, pilorum vrsi, adianti, adipis vrsini, picis liquidæ, pilorum caprarum vstorum, cedriæ, omniũ octo par pondus accipe, liquidaque cum aridis committe, & præfrictis adhibe. Aliud, Fici folia cum aceto donec lanugo prodierit affrica: deinde verò herbæ quæ Stœbe appellatur succum illine. Aliud, Ranas * paruas vstas pici liquidę tepidæ insperge, deinde neque prærasis neque præfrictis illine.

** Aliàs albas quam lectionem habuit vetus interpres.*

Aliud, Spumæ nitri, drach. 4. stercoris muris, drach. 2. corticis calami vsti, drach. 2. pice liquida excipito, & splenium formato, idque præraso ac cum nitro præparato loco imponito, & ante biduum vel triduum non auferto. Aliud, Sinapis & stercoris felis æquas vtriusque partes, loco præfricto illinito. Aliud, Scarificato ac sepiæ atramentum illinito, aut * marrubium viride tritum illinito. Aliud, Sphæritidis folia torrefacta cum aceto leuigata imponito. Appellatur autem sphæritis, cupressus quæ sphæria, id est, pilulas producit. Aliud, Nuces amaras vnà cum putamine vstas, prærasis ex aceto & melle illine. Aliud, Herinaciorum marinorum testas vstas, ex melle & aceto præraŝis illine.

** Aliàs porrum.*

Aliud, Alcyonium vstum & muriũ stercora cum porri succo illine. Aliud, Radicis thapsiæ, drac. 4. radicis chamæleonis, drach. 2. visco probe subacto excipe & cataplasmatis modo impone, quumq́; exacerbatus æger fuerit adime. Aliud, Foliorũ calami græci vstorum, drach. 4. muscerdæ, drach. 2. herinaciorum vstorum, drach. vnã cum aceto trita illine. Aliud, Salis ammoniaci, drach. vnã nitri, drach. vnã, vtrũq; torrefacito, acetoq́; rigata ter in die illinito, loco prius cũ nitro præparato. Aliud,

Amygdalarum amararum tostarũ obolos tres, pumicis obolos duos, salis ammoniaci, obolos 3. similiter illine ex aceto. Aliud, Piper, muscerdas, veratrum album æquali pondere cum aceto * illine. Aliud, Squamam stomomatis ferri cum aceto & modico oleo illine. Aliud, Locum per pumicem proritato, & sulphuris, spumæ nitri, ammoniaci singulorum, æquas partes mixtas cum aceto illinito. Aliud,

In vetustis codi. hic additur & oleo.

Alcyonii drachmam vnam, sulphuris viui drachmas * 6. muscarum ad ariditatem torrefactarum cyathum vnum, muscas per se terito itemque sulphur, alcyonium verò aqua coctum vnà cum siccis leuigato, felle suillo ac aceto paulatim affusis vsquequo strigmentosum reddatur.

** Aliàs 2.*

Deinde axungiam à rotis derasam, & manu emollitam vt emplastri forma consiat miſceto, & præraſa alopecia ac rubificata pharmacum vt optimum confidenter illinito.

Aliud, Alicam aceto maceratam terito, & pauculo ſucco cyrenaico adiecto, præfricto loco illinito. Aliud, Loco præfricto ac ſcarificato caricas aſſatas cum paſſo cataplaſmatis modo imponito. Aliud, Paſſum illinito, ac deinde ferulam vſtam inſpergito. Quæ deinceps ſequũtur duo pharmaca admirãda ſunt, & verbis eius qui ea prodidit inſcripta ad alopecias, caluiciẽ, raritatem capillorum ægrè curabilem in capite, in mento ac ſuperciliis. Pilorũ * vrſi vnc. vnam, radicis calami, vnc. 6. filicis cum radice quadrantem ac vnciæ dimidium, caſtanearum hiſpidi corticis quadrantem, lanarum ſuccidarum quàm pinguiſsimarum, ſexuncem, capita muſcarum nume. 36. muſcas 5. capitibus reiectis. Omnia in nouam ollam indita in furnum mittito, deinde cinerem ipſorum terito. Habeas autem in vino Amineo prius trita ladani vnciam vnam, myrrhæ, vnci. vnam, adiiciaturque olei veteris ſextans, & cedrini vnc. vna malabatrini ſextans: deinde inſperſis aridis tritis medicamentum reconde, atque vbi linteolo alopeciam præfricueris, deindeque aut ce-

** Græ. co. habet ouis quomodo & Aëtius & vetus interpres legiſſe videtur.*

pa

pa aut ſcilla vellicaueris,aut fici folio lente exſcalpſeris,pharmacum ipſum illitu affrica. Inſequentibus verò diebus locum rigido ac aſpero lintheolo confricato, atque hoc modo illinendo vſque ad menſes duos progreditor. Quod ſi amplius in hac curatione perſeueraris,etiam caluiciem ea perſanabis. Ad caluеſcentes præter ætatem remedium, Adipis taurini inſolati lib. vnã, adarces vnc. vnam, ſucci thapſiæ ſeſquiunciam,alii vnciæ dimidium habent, myrrhæ bonæ vnc. vnam,polytrichi lib. dimidium, callitrichi lib. dimidium,mẽbri aſinini libr. vnam,ſplenis aſinini lib. vnam, ladani tantundem. Ego ladanum in vino modico maceratum contriui:adipem verò aquæ vapore,liquefeci, deinde aſini membrum aſſatũ donec inſumatur radito: ſplenem verò cum callitricho & polytricho in noua olla torrefacito,contuſisq; quæ contundi poſſunt ac cribratis,omnia gleucino aut ſabino excipito,& ante balneum vtitor capite prius pectinato. Manifeſtum verò eſt quod eadẽ pharmaca etiam ad menti pilos non enaſcentes conducunt. Aliud, Fœni græci ſextarios. 4. ſeminis lini ſextarios 2. ladani beſſem,ſucci acaciæ ſexuncem, folii malabathri ſexuncem, gallas nume. 20. onychis aromatici ſextantem, calami Syriaci

ſextantem & vnc. dimidium, alii vnc. vnam habent, bdellii ſextãtem, myrti vſtæ ſextarium vnum, muſci, quem alii ſplanchnõ, alii bryon aromaticum vocant quadrantem: iridis aſtragalitidis, alii illyricæ ſextantem. Singula per ſe contundito, ac per cribrum arctius excutito, & deinceps vt præſcriptũ eſt miſceto. Vſu verò expetente, pharmaci tertiam partem, aut quantum ſufficit, in æreum aut teſtaceum vas coniicito, deinde vini Italici odorati tãtum vt liquidum reddatur ammiſceto, atque ita prunis impoſitũ donec ſemel ebulliat cum lignea virga agitato, animaduerſione habita ne comburatur. Poſt verò illines ægro in aquã deſidere iuſſo, ſenſimq́; in ſolio ſedẽti affricabis, ac pro more capite ex aqua perfuſo pharmacum ablues. Deinde autem ſtaphidem ſylueſtrem per ſe tuſam ac cribratam, poſt quartum vſus diem pharmaco ammiſcebis, ſimiliterq́; coques, eodemq́; modo illines, parcè tamen ac cautè ne in oculos deſtillet. Vngento autẽ à balneo vteris, olei myrtei lib. I. cum ladani triente contrita. Conſtans & certa eſt pharmaci huius facultas, neque citra effectum dilabitur. Aliud ad eadem, Pericalamitidis vnci. I. myropiſſo ceri, ſordis pilorum barbæ hircinæ vtriusq́; vnciæ dimidium, adipis infantis informis

lib

libram vnam, ſucci foliorum dionyſiaci tenerorum, ſucci foliorum ladonidis tenerorum, ſucci callicereos, ſucci herbæ verbenacæ, ſucci foliorum calami, ſingulorum cyathos 3. cynomori, herinaciorum marinorũ vſtorum, vtriusque ſextantem aut amplius ſi melius reddere pharmacum velis, acanthionis terreſtris corium vſtum. Hæc omnia ad plures dies in pila plumbea terere oportet, donec omnia probè leuigata vnian tur, atque etiam donec à pila quippiam detritum eis accedat. Vtere loco contente ex crudo linteolo ex lino præfricto, ac deinde cum althææ ſiue hibiſci radice deterſo, illinito. Hoc pharmacum eo modo ſcriptum reperit Claudianus amicus noſter in libello ex membranis contexto, eo qui pharmaco vſus fuerat vita defuncto. Multi autem faciebat eius poſſeſsionem, propterea quod duos quoſdam calueſcere iam incipiẽtes ex eo curatos conſpexiſſet ita vt neque vlterius caluicies progrederetur, ipſæq; denudatus locus pilis denſus redderetur. At verò nos hoc ipſum obſcurè & coniecturaliter ſcriptum nacti, ſingulatim conſiderabamus quid tandem ſingulis ſignificaretur, quumque iam hoc, iam aliud mente conciperemus, per magnam experientiam tandem nos veritatem reperturos ſperabamus. Ve-

rùm in præſens quidem quod ſentimus ſcribemus, ſcripturi etiam in poſterum ſi quid experientia cognitum repererimus. In præſens autem pericalamitidem, calami corticem dici putamus. Nam & aliàs ipſum eiuſmodi affectionibus conuenire ſcimus maximè vſtum, nouimus item alios ex eiuſmodi pharmaca compoſuiſſe, quapropter credibile eſt quoniam cortex calamo circum adhæret pericalamitin ipſum appellari. Poteſt autem etiam id quod ab aliquibus limneſtrum, ab aliis adarce & adarciũ dicitur, pericalamitis appellari, propterea quod calamis adnaſcatur. At verò myropiſſocerum picem & ceram dici ęſtimamus, vngento quopiam ad huiuſmodi affectiones congruenti eliquata, velut eſt gleucinum & laurinum, nardinum, lentiſcinum, ſeſaminum & cedrinum. Cæterùm barbæ hircinæ ſordes ſtatim nobis viſæ ſunt de ladano dictæ eſſe: nam ad has affectiones conuenire in confeſſo eſt. Et ſanè generatio eius circa mentum hircorum in quibuſdam locis contingit, quod ipſum & Rufus Epheſius per hos verſus indicat:

Inuenias in Eremborum quoque ladanon orbe
Caprarum circa mentum, gratiſsimus illis
Succus is è ciſthi folio decerptus amico.
Imbuti hoc villi menti laterumq; madeſcunt,

Non

Non tamen ad morbos hoc præstat, laudem ab odore
Egregio quo ſpirat habet, quòd plurima mixta
Pharmaca Erembi habeant diuinis viribus aucta,
Orta ſolo & campo longè lateq; patenti.

An quidem igitur hoc ſolum ladanum is qui pharmacum compoſuit iniicere iubet non ſatis manifeſtum eſt: poſsibile eſt autem per vnam ſpeciem totum genus ab eo deſignari. Porrò infantem informem videtur mihi vrſam dixiſſe, Vrſam enim parere aiunt informem quandam velut carnis molem, verùm poſt per linctum matris animal formari ac effigiari. Dionyſiacum autē vitem mihi dicere videtur, quanquam & de hedera dici poſſe aliquis opinari queat. At verò quod ladonidem laurum appellet nemini puto dubium eſſe. Calliceros autem fœnum græcum appellare videtur: nominatur autem hæc planta apud nos in Aſia Aegoceros. Cynomorum deinde rubum canis veriſimile eſt dici. Acanthiona autem poſtremum terreſtrem, herinacium terreſtrem appellatum ab eo exiſtimo.

De defluuio capillorum.

CAPVT II.

ESt & alia pilorum affectio quæ ad raritatem cutis, inopiamq́ue ſubſtantiæ pilos generantis conſequitur. Quapropter etiam curatio hoc modo læſorum, non eundem ſcopum quem alopeciæ habet: in alopeciis enim vt vitiatus humor conſumatur, intentionem ſummam ac primarium ſcopum habemus. In his verò vt capitis habitum roboremns, & boni ſucci allationem procuremus, cutemq́ue ad denſitatem ac raritatem moderatam reuocemus. Quam ob rem ſanè ad pharmaca humectantia aliquid moderatè adſtringens ammiſcere oportet, quale eſt ladanum, quod vtraque in ſe moderatè complectitur quæ ad hoc ſymptoma conueniunt, caliditatem videlicet mediocrem, & adſtringendi vim iuxta eãdem proportionem, propter hoc itaque oleo mixtum quo illini poſsit, ſymptoma, ſiue acceſſionem defluuii capillorũ ſiſtit. At verò manifeſtum eſt capitis frictionem neceſſariò huius pharmaci vſui præmitti, & multitudinis pilorũ reſectionem, aut ſi anni tẽpus id fieri permittit perfectã ablationẽ. Ita enim in affrictu & illitu robuſta & calida reddetur cutis, & moderatum denſitatẽ acquiret,

eam videlicet quæ ſecundum naturam eſt. Conſueuit autem hæc circa pilos oblæſio ſæpe his qui ægrotarunt accidere. Rarò autem citra morbum, & magis ſanè diæta ſalubri & vires reficiente opus habet. Multique citra medicamentum perfectè ſanati ſunt, atque id breui. Compoſuerunt tamen medici eius gratia pharmaca moderatam denſitatem cuti inducentia, ita tamen vt ne ſimul eam refrigerent: quæ enim vehementer adſtringunt, omnia etiam refrigerant, & alimenti influxum reprimunt, propter cuius inopiam capilli defluunt. Intentio itaque medicamẽtorum eſt ſanguinem affluentem non ſolum non præpedire, ſed etiam prolectare, cogere autem ſenſim & adſtringere rarefactam cutem. Tale autem ſponte naturæ eſt ipſum ladanum, quod quia ceræ ſimilem compagem habet, largo aliquo conuenienti liquore indiget, quo capiti illini poſsit. Præſtat igitur huiuſmodi liquorem ſimilem ladano eſſe, hoc eſt, ex contrariis facultatibus mixtum, adtractoria nimirum & coactoria. Nequaquam ergo oleum Sabinum aut vetus aut Cicinum ad hanc rem aptum fuerit, ſed in Hiberia aut Hiſpania, aut quomodocũque tandem appellare velis, natum. Habet enim & adſtrictorium quippiam, atque amplius

adh

adhuc eo lentiſcinum, ſponte naturæ tale exiſtens, quale eſt ipſum ladanum. Quare neque expertus ſum,neque mente concipere poſſum, vllum præſtantius pharmacum fore ad defluos capillos, quàm eſt quod ex ladano & lentiſcino oleo permixtum conſtat. Manifeſtum autem eſt quod raſo quidem cuipiā, craſsius admouere medicamentum oportet: ad ipſam vero cutem præſectos & attonſos habētibus pilos, liquidius. Quòd enim comam alere non oporteat priuſquam quis curetur, euidēs puto. Quod ſi verò large defluant capilli, & coniectare poſsis multam raritatē cutis capitis factam, non ineptū fuerit in præſens myrteū oleum pro lentiſcino ad ladanum ammiſcere. Licebit etiam aliquādo vngentum nardinum adhibere in ætate frigida, & tempore hyemali. Bonum autem pharmacum ad omnia eſt diuitum fœminarum vngentum, quod Romæ vocāt foliatum. Non minus autem eo commodum eſt, imò magis quod appellant Spicatum, Quare cum his vel ſolis diuites vngi iubeto, & cum optimo nardino. Ladanum verò in duplo vaſe liquefacito, & liquefacto vnà cum nardino ex prædictis pretioſis vngentis quodcunque ad manum fuerit ammiſceto. Atque hæc quidem medicamenta mihi ſuffecerunt vnà cum refe-
ctor

ctoria ac ſalubri diæta, quæ in pleriſque etiam ſola ſuffecit. Compoſuerunt autem, vt dixi, quidam ex prioribus medicis pharmaca ad defluos capillos, in quorũ relatione vbi inuicẽ diſſentiant exponãt. Primum autem referam cõpoſitiones ab Hera ſcriptas, quarum priorem quidem laudo, poſteriorẽ verò curioſam & præter rem auctam exiſtimo. De priore verò ita ſcribit.

Compoſitiones pharmacorum ad defluos capillos ab Hera ſcriptæ.

HEras in ferula duo ſubſcripta pharmaca habet, iuxta hanc ipſam dictionis ipſius ſeriem, ad hoc vt capilli in capite ne defluant: Ladanum in vino auſtero rigatum terito, & oleo myrteo ac vino viciſsim affuſo ad mellis craſsitudinem redigito, ex eoque ante & poſt balneum, caput illinito. Præſtat autẽ & polytrichon quod quidam Adiantum vocant, dimidia ladani portione adiicere, & cum myrteo aut nardino vti. Hæc de priore compoſitione loquutus Heras, deinceps hæc ſcribit. Compoſitio olei ad defluos capillos, quæ & nigros eos facit. Intra calendas & Idus Iulias, nuces virides centum tundito, eiſque olei *primarii ſextariũ, id eſt affundito, & aluminis liquidi libras 3. Hæc ſimul in vas nouum teſtaceum præmadefactum indito,

* *Aliàs olei boni vnc. I. S.*

idip

idipſumq́ue quàm diligentiſsime oblitum, in loco neque humecto nimium, neque calido reponito, & per menſes tres ſub terra ſitum ſinito, deinde auferto oleoq́; vtitor. Hæc ipſa ſecundi pharmaci eſt deſcriptio, quæ plus quàm cõuenit ipſum pharmacum adſtringens reddit. Quapropter vt vehementem adſtringendi vim ipſius corrigeret is qui primus hoc pharmacum compoſuit, defodere ac velut putrefacere ipſum iuſsit, inde nimirum magis tenuium partium reddere in eo commixta conatus. At verò tale pharmacum in tempore, regioneq́ue ac natura corporis calidis commodum fuerit, adeò vt in cõtrariis non tutum ſit tali vti, Etenim perfrigeratas eius vſu mulieres vidi, vt inde in grauedinẽ ac raucedinem defluxumq́ue à capite ad fauces delaberentur̃.

Quæ Archigenes ad defluos capillos conſcripſit.

ARchigenes in primo libro pharmacorum ſecũdum genus ad defluos capillos in hæc verba ſcripſit: Ladani & abſinthii æquales partes, & iuniperi baccas 10. tritas, in linteolum illigato, & in oleo per dies 5. macerato, ex eoq́ue caput illinito, & neque capilli defluent, neque furfures habebunt. Aut dum capillos pectis, adiantum

cum

cum myrteo aut rosaceo oleo adhibeto. Aut adianti, myrti nigræ æquales partes, gallæ duplum, cum oleo veteri, aut lentiscino, aut myrteo, ad mellis crassitudinem redige ac vtere. Aut thus & misy, & gallam, & adiantum, æquis partibus cum vino maris experte ad mellis spissitudinẽ in sole terendo redige. Aut molliter cocta donec nigrescant, deindeque cum oleo veteri, aut lentiscino, aut myrteo mixta in vsum adhibe. Aut brassicam aridam tusam cum aqua impone. Aut loti radicem eodem modo.

Quæ Cleopatra in libro de ornatu scripsit.

QVæ à Cleopatra in libro de ornatu scripta sunt, illius ipsius verbis sic habẽt: Ad capillorum in capite generationem, calamorum tenerorum radices tusas exuccato, muscasque in* ollula torrefactas succo admisceto, & adipem vrsinum ac oleum cedrinum in vinum trita ac vnita, iisdem addito, & ad illinendum exhibeto, Quo verò odorem obtundas vinum aut passum affundito. Aliud, Non longè post præcedens his verbis conscriptũ: Quo capilli enascantur lini semẽ siccum vnà cum calamo suo exurito, tritumque cum oleo sesamino illinito. Aliud paulò inferius scriptum hoc modo: Ad defluos capillos terram cimoliam solidissimam vino austero

* Pulticula.

&

& mororum ſucco, tanto quantum combibere poteſt, rigato, eiq́; hyoſcyami tenuiſſimè triti acetabulum adiicito, indeq́; paſtillos formato quos in vmbra ſiccatos in vas figulinum nouum reponito. Vſu verò poſtulante aqua diſſolutos illinere iubeto, Deinde quum exaruerint per dies quinque eluito, rurſumq́ue illinito. Facit item ad faciei & colli impetigines. Aliud, Capillos augens cito, denſansq́ue ac denigrans. Ladanum *cum oleo & vino dulci leuigatum ac craſſefactum præfrictis illinito. Nõ longe quoque poſtea aliud pharmacũ ſcriptum eſt his verbis. Ad defluuium capillorum citra morbum accidens. Braſsicam aridam tritam ex aqua impone, aut loti radicem eodem modo.

* *Aliàs cũ melle vel.*

Quomodo comptoria ab exornatoria medicinæ parte differat.

COmptoriæ quidem ſcopus eſt, vt pulchritudinem acquiſititiam inducat, Exornatorię verò medicinę partis, vt quicquid ſecũdum naturam eſt id omne in corpore cuſtodiat, ad quod conſequitur etiam naturalis pulchritudo. Indecoro enim aſpectu eſt caput alopecia vitiatum, velut etiam oculi pilis palpebrarũ denudati, ſimiliterq́; ſuperciliorum capillorum defluuium. Non ſolum vero ad pulchritudinem, ſed multo

prius

prius ad ipſam partium ſanitatem capilli ipſi conducunt, quemadmodum in libris de vſu partium eſt demonſtratum. Quid attinet autem dicere de lichenis, aut pſora, aut lepra? quum præter naturam talia exiſtant. At verò faciei colorem per pharmaca nitidiorem aut rubicundiorem facere, aut pilos capitis criſpos, aut fuluos, aut nigros, aut quemadmodum mulieres ſolent, in longitudinem auctos, hæc ipſa & quæ huiuſmodi ſunt comptoriæ maliciei exiſtunt, non medicæ artis opera, Verùm propter ſocietatem quandam quam cum illis habent, quandoque ad regiarum fœminarũ, atque adeò ipſorum Regum imperium, etiam comptoria adiungimus, vtpote quum his negare non liceat, docendo tamen cõptoriam ab exornatoria medicinæ parte differre. Quapropter viſum eſt mihi ea quæ Crito ſcripſit pharmaca capillos conſeruantia, eoſdemq́; augentia, ex primo illius de ornatu libro ſubſcribere.

Quæ Crito ad conſeruandos ac augendos capillos ſcripſit, itemq́; quæ à defluuio ipſos præſeruent.

IN primo libro Exornatoriorum ſtatim in principio poſt præfationem Crito hæc verba ſcripſit. Ad conſeruandos itaque capillos ſubſcriptis compoſitionibus vten-

dum eſt. Heraclidæ Tarentini conſeruatiua capillorum. Fremii florem cum oleo tritum illine, idem etiã eos denigrat. Aliud,

Ladanũ vino auſtero maceratũ ac tritũ oleo myrteo excipe, eoq; pilos ante balneũ ſubline. Aliud, Verbenacã rectam appellatam vnà cum radicibus arefactam cõtundito & per anguſtiſsimũ cribrũ concernito, deinde oleo ammixto vt ſtrigmenti craſsitudinem accipiat, in vas æreum reponito, atq; vbi cõputruerit, pro oleo ſimiliter vtitor. Aliud, Ladani partes duas, polytrichi quod quidam Adiantum appellant, partẽ vnã, vino & oleo myrteo excipe ac vtere, Nos autẽ pro myrteo nardino vſi ſumus. Aliud, Quod ipſum & ſubnigros reddit: Baccarum myrti nigrarũ quadrantem, ladani tantundem, diſſoluta cum acaciæ fructus, hoc eſt, ſiliquarũ ipſius ſpinæ appellatarum, decocto contere: atque vbi limi craſsiciem acceperint, nardino, aut myrteo, aut aliquo alio hedyſmate excipe.

Aliud, Vngentũ cõſeruans pilos, quod ipſum etiam ſubnigros reddit. Baccarum myrti nigrarum ſextarium vnum, ſeminis apii ſextarium vnum, ſeminis betæ ſextarium vnum, virgultorum myrti ſextarium vnũ, adianti ſextarii dimidiũ, ladani tãtundem, vini nigri ſextarios ſex, vſquequo penitus,

nitus dissoluantur coquito, atque vbi tertia pars superfuerit, olei cuiusdā aut hedysmatis sextarios 2. aut 3. addito, rursumq́; coquito. Vbi verò bis aut ter ebullierit, liquorem exprimito ac diligēter per saccum excolatum in hydriam recōdito. Vsu vero expetente* in prærasis penitus vtitor, illitis ex eo bis per diem capillis. Aliud, Pasſi cretici sextariū vnum, ladani vnc. 1. corticis nucum pinearū vsti sextantem, polytrichi vsti vnc. 1. adipis vrsini libram vnam, succi betæ cyathos 3. Ladanum & passum donec cogantur in vnam cōpagem coquito, deinde reliqua iniicito, & sublata in vas plumbeum seruato vsus autē tempore quantum sufficit in quocūq; velis hedysmate diluito. Vsus eius debet esse quotidianus, quidam verò raso capiti pharmacū illeuerunt nullo hedysmate dilutū. Aliud, Ladani vnc. 1. passi sextariū vnū, corticis nucū pinearum vsti drach. 2. alii sesquidrachmam habent, *spongiā marinam vstam tritā vnam, panniculi Cilicii vsti triti cyathos 3. polytrichi vsti triti cyath. 2. adipis vrsini lib. 1. coquito & apparato vt dictum est. Aliud quod pilos conseruat, & defluentibus quoque auxiliatur, Seminis apii sextantem, *callitrichi sextantem, thuris sextantem, nuces iuglandes numero 15. ladani sextantem,

*Aliàs eo omnino commoto quā lectionem habuit vetus interpres græcè verò κινᾶν sic etiam habetur in Aëtio.

* Græcus cod. habet sphærā marinam vetus interpres spumā interpretatur.

* Vetustus cod. græ. hic addit betæ seminis sextantē.

corticis nucis pineæ lib. 1. Omnia in nouam ollam coniecta, & cum argilla probè obturata, in balnei fornace aſſato, deinde extracta terito, & adiecta adipis vrſini libra vna ſubigito, & in pyxide ilicea reponito. Vſu verò expetente quantum ſatis videbitur ex pharmaco accipito, ac quocunque velis hedyſmate conquaſſato, ex eoq; caput bis in die illinito. Quidam verò capite raſo pharmacum illinunt cum ſolo adipe vrſino ſubactum. Aliud ad caluiciem quo vſus eſt Andromachus iunior, Leporum ventres ſex accipito, probeq́ue ſiccatos in teſtaceo vaſe torrefacito, ad eosq; baccarum myrti quadrantem & virgultorum eiuſdem tantundem coniicito, indeq; adianti quadrantem addito,* omniaq; ſimul attente torrefacta tundito, ac per anguſtũ cribellum excernito, deinde adipis vrſi ac phocæ æquis partibus adiectis ſubigito, ac emollito, ſublatumq; pharmacũ in pyxidem plumbeam recõdito. At vero vbi vſus tempus inſtiterit, quocunq; velis hedyſmate ipſum diluito, ac vtitor. Atq; de his quidem hactenus.

** Ex vetuſto codi. hæc ſunt huic loco addenda acaciæ ſucci tantundem fructuũ rubi canis tantundem.*

De tincturis capillorum. CAP. III.

Qvum verò poſt præſcripta pharmaca Crito alia quędam ſcribat, quæ quidem cõſeruationẽ capillorũ promittũt, verùm primùm ipſo

ipſorum opus eſt vt tingant ipſos, quo ſiue nigri, ſiue flaui reddantur, viſum ſanè eſt mihi in principio ea relinquere, quũ omnia talia manifeſtè comptorii generis exiſtant. Quandoquidem haud ſcio quomodo dogma commune inoluerit, vt vetulæ feminæ capitis capillos denigrent, tanquã turpe ſit canos habere. Atq; hoc ipſum etiã maritis probatur, qui oneroſum eſſe aiũt, ſpectaculum aniculam vxorẽ cano capite habere. Quæcunque quidẽ præ deliciis ſeipſas ornant, harum nulli tale quippiã à me petenti exhibui, Quæcunq; verò honeſti reſpectu, quo notæ culpam effugerent, & importunitatẽ maritorũ vitarẽt, capillos ſuos nigros reddere cupierunt, ne tamen ex adſtrictoria vi nigrorem inducentium oblæderẽtur, illis conſului cedriæ vſum, ita vt tribus aut quatuor horis ante balneum illinerent, & poſtea detergerent, idq́ue per quatuor aut quinque dies facere pergerẽt. Ad hoc enim quod nihil lædit, amplius etiam commoda eſt eis quæ facilè à frigore offenduntur, Nimirum pharmacum exiſtẽs cedria quod abunde calefactet. Oportet autem ipſam citra olei ammixtionem adhibere capitibus vehementi reſiccatione & calefactione indigentibus, quibus ſcilicet humida & frigida intemperies per ſe ineſt. Aliis verò

oleo mixtum adhibere pharmacũ oportet. Quin & defluentes capillos corrigit, & nõ defluẽtes auctiores reddit. Cæterùm odorem eius vitant delicatæ mulierculæ, qui sanè non iniucundus est his quæ in eius vsu aliquãdiu perseuerarũt. Porrò in Asia apud nos agrestes mulierculæ montana incolentes, nõ cedria solùm illinuntur oleo permixta, tum capiti, tum reliquo vniuerso corpori, Sed & picẽ liquidam cum oleo eodem modo permixtam, ad radices capillorũ capitis illinunt, vocantq; hoc cõpositũ pharmacum pisselæon, hoc est, oleum picatum, quod omnino aliud est ab eo quod pissanthos, hoc est, flos picis appellatur, quod ipsum liquidæ pici incumbit & superstat, tenuium magis partium quàm ipsa pix existens, tum compage, tum etiam facultate. Huiusmodi itaque pharmaca tarde canescere faciunt, nulla vtentium oblæsione. At verò quæ ex austeris & acerbis composita sunt, magnopere lædunt. Cæterùm materiam ex qua cõfiunt hæc, adstringentis qualitatis ac facultatis existentem, etiam quippiam tenuium partium habere oportet, quo non in superficie tantum, sed & in profundo cutem permutent, vsque ad locum radicum capillorum progrediendo. Atque hæc quidem est Methodus componendi

ea:

ea: habes autem in simplicium pharmacorũ tractatu particulatim materias ipsorum, in quibus facultates & qualitates earum dictæ sunt, quapropter ex illis tum ea quæ iam à prioribus composita sunt iudicare ac quali nam vi prædita sint inuenire potes, tum etiam per te ipsum de integro noua componere. Vtile autem hoc est & ad cognitionem affectionum quas iam incurrerunt aliquæ mulieres, & ad futurarum prænotionem, præsentiumque sanationem. Nõ solùm enim in periculo versatas sæpe scio fœminas, sed & mortuas, ex perfrigeratione capitis per huiusmodi pharmaca inducta, læsio autem eis maxime accidit, aliquando quidem in stuporem attonitũ, aut comitialem, aut veternum, aut soporẽ profundiorem, aut animi apprehensionẽ, Catalepsin Græcis appellatam, delabentibus: aliquando verò destillationibus indissolubilibus apprehenduntur, vt inde etiam pulmo afficiatur, & tabes ex eis consequatur. Offenduntur autem citius quæ frigidius temperamentum capitis habent, tardius verò quæ calidius. Frigidæ enim particulæ frigidis affectionibus, calidæ calidis facilius corripiuntur. Atqui periculũ minus subeunt, vt pote quũ à minore causa lædãtur, quæ frigidius tẽperamentũ habẽt:

At verò calidæ propterea quod ægrè & vix tandem à frigidis causis lædi possunt. quum sanè à magnis causis fuerint exuperatæ, maiorem læsionem incurrunt, quæ communi & vniuersali rationi subiacet, in Aphorismis ab Hippocrate relatæ, In morbis minus periculum subeunt ægrotantes, quibus congruus naturæ, ætati, habitui, ac tempori adfuerit morbus, quàm quibus nihil secundum hæc ipsa congruerit.

De *pharmacis capillos denigrantibus. Archigenis.*

PAulò antè dixi quòd non ex mea sententia medicus eiusmodi pharmaca cōtrectat, Verùm quum regiæ aliquando fœminæ, quibus minime negare licet nigros aut flauos capillos reddere expetant, eā sanè ob rem etiam Archigenem puto, quanquam honestissimū virum, de illis scripsisse in hæc ferè verba. Denigrant capillos hæc. Radicem capparis tritā cū muliebri lacte, aut vt aliis placet asinino, ad tertias coquito, & ad noctem pro cataplasmate imponito. Aut vrina canis in quinq; aut sex dies adseruata lauato. Aut corticē radicis *ilicis donec mollis fiat coquito, eumque cataplasmatis modo imponito, cum aqua verò decocti lauato. Aut quod in fremio intrinsecus nigrum est, cum oleo myrteo tritum

** ἐρινεῦ ῥίζης. Aëti⁹ habet hoc loco. i. radicis caprifici.*

tum affricato. Aut ſpumam argenti, cimoliam, alumen liquidum, pari menſura prælotis & ſiccatis capillis in noctem illinito, & betę foliis ſuperne obligato. Aut ſelinuſiam terrã, argenti ſpumã, calcem viuã, cum aqua ad mellis craſsitudinem redige, & capillo ex lixiuio liquido præloto illinito, ſimiliterque bete foliis impoſitis obligato. Mane verò diſtentos pilos defricato. Aut abſinthii, oſsium palmarum ſyriacarum, fabarum ægyptiarum, omnium vſtorum cinerẽ pari menſura cũ vino Mendeſio ad ſtrigmẽti craſsitudinẽ redigito, & cerato myrteo liquido ammixto affricato. Aut corticis ſalicis ſuccum cum oleo affricato, Summè denigrat. Aut nodos ad racemorum ſimilitudinem ex arbore nuce enatos coquito, & bitumine liquido ammixto vtitor. Poſt prædicta etiam hæc Archigenes adſcripſit, Denigrant barbam, Suber aridũ, & plumbum vſtum cum betæ crudæ ſucco mellis ſpiſsitudine illita ſinito vſq; ad prandium, deinde abluito. Aut ferri retrimentum ac plumbũ in aceto cocta ad tertias, illine citra oleum. Poſt hæc Archigenes ex comptoria damnata arte accepta hæc ſcripſit. Fuluos autem reddunt capillos lupini crudi cum aqua & nitro illiti. Flauos ac criſpos pilos reddentia. Criſpos* autem reddes

* *Et flauos addit vet. codi.*

capillos si spuma salis cum myrrha confricaueris. Aut succo carpasi illine, & manebunt crispi ac nigri. Aut myrti baccis ac betæ semine æquali pondere cum oleo tritis vtitor. Aut asphodeli radicem cum mero illine. Aut lupinorum cortices ac parum nitri in aqua ad quatriduum macerato ac vtitor. Horum pharmacorum mentionem ob id feci vt ostenderem necessariò quosdã etiam honestissimos viros taliũ sibi comptoriorum experientiam parare. Quando enim Archigenes hæc scribere nõ est veritus, multo amplior venia Critoni dãda est, qui in Imperatoriis ædibus est medicatus. Apparet autem & Heraclidem Tarẽtinum multa & probata pharmaca comptoriæ speculationis scripsisse, quanquàm nondũ tantæ deliciæ fœminas occuparant, quantæ nunc sunt. Verùm quæ Heraclides, & Cleopatra, & quicũque alii post ipsos interiecto tempore medici scripserunt, ea omnia Crito coaceruauit, ad quem sanè remitto eos qui quomodo capilli nigrescant aut flauescant, & alia huiusmodi, discere volũt. Scripsit enim quatuor de ornatu libros qui in omnium manibus versantur. Quid igitur ego nunc ipsa frustra transcriberem? quum possint ex illo discere qui adeò ea cognoscere velint. In primo quidẽ libro omnia quæ

ad

ad capillos pertinent statim in principio scripta sunt, reliqua verò deinceps iuxta proprium quodque ordinem. Quo itaque facilè inuenire queant singula talium pharmacorum absq; longa inuestigatione, visum mihi est capita singulorum librorum indicare. In primo itaque libro capita hæc sunt. PRIMI libri Critonis de ornatu Capita. Conseruantia capillos. Augentia capillos. Præseruantia capillos. Tincturæ canorum. Tincturæ flauos & auricolores capillos reddentes. Smegmata capillorum. Illitiones præseruantes. Faciem erugantia. Illitiones faciem nitidam reddentes. Cataplasmata faciē nitidam reddentia. Superciliorum illitiones. Supercilia denigrantia. Oculorum illitiones. Illitiones ex stibio. Ad graueolētiam nariū. Dentifricia. Manducationes. Ad fœtorem sub aliis affrictiones. Manducationes ad fœtorē oris. SECVNDI libri capita. Quæ nigredines colli repurgent. Illitiones ad exudationes sub alis. Illitiones mamillas conseruantes. Ventrē purgantia. Smegmata manus nitidas reddētia. Ad nigredines à partu. Ad rugas à partu. Ad fissuras à partu. Illitiones ad eminētes vmbillicos. Quæ pueros impuberes cōseruāt. Quę virgini

ginitatem conſeruant. Ad humectas & frigidas mulierculas. Ad cicatrices nigras. Pſilothra capillorum. Smegmata attenuantia pilos omnis generis. Illitiones capillos diſperdentes. Smegmata totius corporis. Repurgatoria nitorẽ inducentia omnigena. Conſperſiones aromaticæ veſtium. Odoratæ tincturæ veſtiũ. Aſperſiones thalamorum & ambulacrorum. Suffimentorum omnigenorum cõpoſitiones. Illitionum & vngentorũ omnis generis compoſitiones, videlicet amygdalini, balanini, nucum, ſeſamini, myrtei, lentiſcini, laurini, roſacei, gleucini, melini, œnanthini, ſampſuchini, telini, ſuſini quod aliqui crininum, hoc eſt, liliaceum appellãt, cicini, irini, narciſsini, phœnicini, cyprini, crocini, nardini, amaracini, hedychroi, mendeſii, malabathrini. TERTII libri Critonis capita. Ad furfures omnigenos. Ad capitis eruptiones. Ad achoras, hoc eſt, vlcera manantia. Ad pediculos & lendes. Ad alopecias. Ad ſcabioſas faciei affectiones. Ad lẽtigines. Ad maculas à ſole prouocatas. Lotiones faciei. Ad ſtigmata. Ad liuentia. Ad ſugillata. Ad varos. Ad puſtulas nocte erumpẽtes. Ad menti tubercula. Ad menti lichenes, lichenorum illitiones. Epithemata excoria

coriatoria. Emplaſtra viridia quæ ab excoriatione imponuntur. Emplaſtra alba ad cicatricem inducendam. Pharmaca emollientia quæ lichenis affricantur.
QVARTI libri capita. Ad alphos, id eſt, vitiligines nigras & albas. Ad cicatrices nigras. Ad leucas, hoc eſt, vitiligines altius inſidentes. Ad lepras. Ad vngues ſcabioſos. Ad pruriginoſas affectiones. Ad tubercula parua pſidracas græcis appellata & ad excoriata. Ad ſerpiginoſas affectiones. Ad ſcabies. Ad thymos verrucæ genus. Ad verrucas. Ad formicarias verrucas. Ad vmbilici inflationem. Ad inteſtinorum delapſionem. Ad hydrocelas. Ad apellas. Ad procidentes anos. Ad chimethla hyemis tēpore oborta vlcera. Ad rimas pedum. In his quatuor libris Crito diligētiſsimè omnia fermè exornatoria pharmaca ſcripſit, appoſitis etiam comptoriis quæ ſpuriam pulchritudinem non veram inducunt, quapropter etiam ego ea relinquam. Solumq́ue mentionem eorum faciam quæ pulchritudinem ſecundum naturam conſeruant. Quanquam enim vel maximè cognita habeam ſmegmata corpori nitorem inducentia, itemq́ue quæ in virginibus mamillas conſeruant, & quæ impuberū puero-

rum testiculos ad multum tempus paruos conseruant, similiter & quæ pilorum exortum cohibent, verecundor tamen eiusmodi scribere, atque multo magis eas quas Crito tradidit cõspersiones vestium aromaticas, odoratasque vestium infectiones, & aspersiones thalamorum ac ambulacrorum. Suffimẽtorum item omnis generis varietates, illitionumque & vngentorum. Extra enim medicinæ documenta talia existunt. At verò vbi decoris secundum naturam conseruatiua scripsit, si quãdo locus ita tulerit ea referam, ac primũ quidem quæ circa capillos medicis vtilia mihi videntur, docebo.

De pharmacis pilos corrumpentibus.
CAPVT IIII.

QVemadmodũ ex pharmacis quæ pilos augent, alia medici vsus, alia comptorii existunt, Eodem modo & quæ ipsos corrumpunt. Aliquando enim & his medici necessariò vtuntur iuxta triplicem eorum differentiã, Nempe quum quædã ex eis propriè psilothra appellantur, Alia Attenuatoria capillorum, alia verò ipsos penitus extirpantia. Hæc itaque postremo loco nominata periculosi sunt vsus. Ex eis enim illitæ corporis

par

partes, non solum in posterũ depiles omnes penitus redduntur, sed & vsque ad caput, & mentum, superciliaque & palpebrarum pilos nuditas ipsa procedit. Reliquæ verò duæ differentiæ vsum minimè periculosum habent. Et quæ quidem pilorum denudatoria sunt, & propriè, vt dixi, psilothra vocantur, tantum non quotidie in omnium muliercularum, fermè etiam quorundam virorum, vsu habentur. Altera verò quæ tenuiores pilos reddũt & minores, eis conueniunt qui duros & magnos, multosque & crassos pilos habent, & ob id suillis non absimiles existunt. Cæterùm hæc ipsa secundum excessum & defectum inter se differũt, quum vnum genus sit pharmacorũ quod in hunc vsum compositum est, nimirum eorum quæ erodentem, & vstoriam habent facultatem: præstant autem erodentem facultatem habentia, quod minori periculo admouentur: periculosiora autem quodammodo sunt vstoria, quæ si quis paulo negligentius adhibeat, bullas excitant, & exulcerant, & aliquantulum cutem exurunt. At verò particularem eorũ syluam omnem in cõmentariis de simpliciũ pharmacorũ facultate tradidi, Sed tamẽ exempli gratia ea quibus assiduè vtor recẽsebo. Ex liquidis igitur est lixiuiũ tali vi præditũ, Ex aridis autẽ & metallicis

arse

arſenicum & ſandaracha, & calx non extin-ta, quam plerique viuam, Græci verò etiã ſolius aſueſti nomine appellant. Manifeſtũ itaque eſt vehementem ipſorum vim per admiſtionem imbecilliorum pharmacorum tum liquidorum tum aridorum frãgi, quorum congruentem mixturæ modum coniecturaliter primũ faciet virium eorum expertus. Deinde verò per experientiam defectum corriget, aut etiam addet. Quo verò etiam eorum quæ per experiẽtiam iudicata ſunt notitiam habeatis, adſcribam ea quæ in primo libro de ornatu à Critone ſunt relata, vbi prius oſtendero etiam medicis ſæpiuſcule ipſorum vſum neceſſarium eſſe. Quemadmodum tincturas expetentibus, honeſtè negare poſſumus, vt quæ cõptoriæ ſint maliciei, Sic depilatoria negare minimè licet. Si enim moderatos quiſpiã habeat capillos, non ſubſeruiemus ipſi ad ſuperfluas delicias. Si verò multos & longos duroſque habeat, honeſtum eſſe videtur & rationabile ipſos pauciores, & tenuiores, millioresq; ac rariores facere. Contingit autem aliquando neceſsitas, vt eis qui multos & alte nixos, non tamẽ duros habẽt, in totum pilos tollamus, quando aut picatione opus habet totum corpus (quãdoque enim hoc præſidio iuxta medicinæ ratio-

nem vtimur)aut quando pharmacum Emplaston,hoc est quod meatus obducat, imponere velimus:tunc enim necessariò à parte pilos prius tollimus, quod quidem per nouaculam facere licet. Quidam verò siue reuera siue fictè nouaculæ timorem confitentur,quoniam periculum sit ex ea cutem sauciari,Quidam autẽ nõ citra rationẽ fortasse metuunt,maximè quum partes gutturis radi oportet,Quapropter necessariũ est medicum etiam huiusmodi pharmacorum experientiam habere,tum quod ad compositionem,tum quod ad vsum attinet.

Psilothra à Critone hac verborum serie conscripta.

PSilothra capillorum,auripigmẽti auri coloris scrupulos.* 7. aut 10.calcis viuæ tantundem,amyli sextantem,terræ quæ Romanis Selinusia appellatur * vnci. vnã. Omnia trita & per angustiss. cribrum excussa reponito. Vsus verò tempore ex pharmaco quod sufficit acceptum aqua conquassato,deinde illinire iubeto ac animaduertere ne exurat. Aliud, Euestigio leuẽ reddit: Calcis viuæ partes 2. auripigmenti partẽ 1.hæc in mortarium plumbeũ coniecta,aqua aut ptisanæ succo affuso terito,atque vbi nigra reddentur,calefacta illini maximè in balneo iubeto, leue enim corpus

* *Aliàs vncias duas.*
* *Aliàs vncias duas.*

reddunt. Quod si verò tenuis capillus enascens subeat, * calcem coquito, & auripigmentum cum aqua terito, & in vas fictile non picatũ coniecta coquito, atque vbi coacta fuerint, nigraq; reddita illinito. Patidis saltatoris psilothrũ, Statim pilos aufert: Sãdarachę vnc. * I. calcis viuæ sexta. I. Trita cum aqua diligenter coquito, atque vbi ebullire cœperint ablatis vtitor. Experimentũ huius facies, si pinnulã in ipsum psilothrũ immergas, breui enim glabra fiet.

* κονίαν, id est lixiuiũ habet græc. cod.

* Aliàs duas.

Aliud, Amyli vnc. I. calcis viuæ vnc. I. auripigmẽti vnc. I. cõtusa & cribrata repone, vtereq; vt dictũ est. Heraclidæ Tarẽtini psilothrũ, E uestigio pilos tollit: Calcis viuæ sextar. I. cimoliæ sextar. I. pumicis vsti sext. I. auripigmẽti ptes 4. trita ac leuigata reponito. Vsus verò tẽpore aqua dilutis, vt dictum est vtitor. Hæc quidẽ igitur Crito scripsit. Cæterũ eorũ vsus melior est queadmodũ nũc mulieres vtũtur, post corporis videlicet illitionem intepidam balnei domũ ingrediẽtes, atq; vbi exudare cœperint, strigili pharmacũ ex aliqua corpis parte detrahẽtes, deinde quũ simul auferri pilos senserint, reliquũ corpus oẽ abluentes.

Quæ pilos disperdant.

Scriptum quoq; de his est, quæ pilos disperdant in comptoriis libris, quæ sanè

iam

iam ex medica materia exciderunt. Quapropter & ego ſimplicium tantum ex eis faciam mentionem, in ſimplicium item pharmacorum tractatu à me relatorum. Iuxta rationem enim propoſita pharmaca componunt. Ex lepore marino, hepate thunni putrefacto, cedria, ranarum in viridibus arundinetis degentiũ * cruore ſiue muco, marinæ teſtudinis ſanguine, lachryma vitis albæ, lachryma hederæ, ſimiliterq́; bryoniæ, ac oleo quod inſulſum appellatur. Ex marinis itẽ ſcolopendris, vrticaq́; marina, & ſtellis marinis, nitro ac amurca ad hæc ammixtis. Quin & fortiora his ex herinaceis & ſalamandra componũt in oleo coctis. Amiſcent autem ipſis & alcyonia & ſandarachen, & quæcunq; alia eius generis exiſtũt.

** ἠχώρων habet vetus codex id eſt vel locis, videlicet virẽtibus pro ἰχώρων.*

Quæ pilos attenuant. CAP. V.

VTetur etiam aliquãdo medicus velut dixi, his quæ pilos attenuãt, quæ nõ eandẽ cũ depilatoriis facultatẽ habent, Quã enim in ſimplicium pharmacorum commentariis exterſoriam facultatem appellauimus, eiuſdẽ ſunt etiã ea quę pilos attenuant. Quemadmodum autem in omnibus eiuſdem generis pharmacis, differentia ſecundum exceſſum & defectum exiſtit, Sic etiã in exterſoriis habet. Ordei itaq; farina, & fabarum,

ampliusq́; erui, ſpuma nitri, ac ipſum nitrũ, familiaria pharmaca ſunt omnibus ad tollendas ſordes vſurpata. Aſsiduus autem eorum vſus etiam pilos attenuat. Quæcunque verò fortiori vi exterſoria prædita ſunt, in his qui valde duros & magnos pilos habẽt adhibere conuenit. Eius itaq; generis pharmacorum eſt nitrum vſtum, & nitri ſpuma: & aphrolitrum ſpumoſum. In aſsiduo autẽ vſu faciunt item. * Nigra appellata vaſa Alexandriotica, contuſa videlicet & tenui cribro excreta. Cæterùm pauperibus ego etiam fictilium, & clibanorum in quibus aliquid ſub textu coquitur, teſtas, itemq́; pumicem vſtum, ac non vſtum indicaui. Vili autem & gratis habuerit quis circa mare degens, aut vrbe quapiam non longè à mari ſita, teſtas vſtas, tum buccinorum, tum purpurarum, aliorumq́; oſtreorum. Sepiæ verò teſtam etiam citra vſtionem. atque hęc quidem pro valde egenis indico, pro aliis verò alcyonium, & herbam lanariam, vtrunque veratrum, Bryoniæ itemq́; dracunculi radicem, ariſtolochias, canchry, & panacis radicem, & quæcunque eius generis exiſtunt: plura enim, vt dixi, relata ſunt in ſimpliciũ pharmacorum tractatu. At verò ſi hæc ipſa odorata facere volueris, cyperum, & melilotum, roſaſque ſiccas, & iunci odorati florem,

* *Varia reperitur huius loci lectio: cod. vetus habet* καλαΐνα, *id eſt purpurea Aëtius tamẽ habet* χάλκινα ὄστρακα.

rem, iridem illyricam, melissophyllumque & cydoniam herbam, eis ammiscebis. Et si pro diuitibus paraueris, spicam nardi indicam, celticamq; & montanam iniicies, & terram Eretriada. Addes etiam folium malabathri, amomum, myrrham, crocum, costũ, & hedycroum. Qui verò pretiosiori materiæ parandæ non sufficit, ei viliores hi qui exornatoria composuerunt, excogitauerunt. Quorum etiam Crito meminit in primo de ornatu sic scribens: Ollam nouam figulinam magnam, operculum habentem accipito, in eamque cimoliæ glebas pro situs ratione coniicito. Componantur autem hæ quantum fieri potest ad theatri formam, vt in medio ipsarum locus vacuus relinquatur. Inter glebas autem vicissim mala cotonea recentia viginti locentur, hæc autem per interualla variare iubeto, deinde operculo imposito marcescere ipsa mala sinito. Vsu autem expetente quantum satis videbitur accipito, terito, ac vti iubeto. Post psilothrorum verò impositionem, suauem quendam odorem habet. Aliud,

Rosas quàm odoratissimas per diem vnam in vmbra refrigeratas, quo humor saltem ab eis desiccetur, in vas figulinum componito, eodemq; modo (vt dictum est) glebas cimoliæ indito, ita vt rosæ substernantur,

rursusq; inter glebas eædem imponantur, deinde operculo addito, combibere sinito. Vsus iam demonstratus est.

De furfuribus. CAP. VI.

Quibusdam se scalpentibus, furfuribus similia ex capitis cute decidunt, & propterea furfures medici hãc accessionẽ siue symptoma appellant, à vitiatis serosis humoribus prouenientem quos consumere scopus est eis qui malum hoc sanare volunt. Manifestũ igitur est discussoria & extersoria pharmaca adhibenda esse præparato prius vniuerso corpore, si vitiatis humoribus repletum videatur. In omnibus enim huius rei meminisse oportebit, etiam si aliquando in sermone relinquatur. Ammiscuerunt autem quidam prædictis pharmacis quædam adstringentia, quo per ea affectum membrũ corroboretur, vt ne facilè in seipsum suscipiat influentes humores serosos, sed resistat eosq; repellat: & ob hoc sanè Archigenes in pharmaco ex atramẽto sutorio composito hæc verba adiecit, Hoc inquit adeò efficax est, vt neque in posterum fiant. Crito equidẽ in tertio libro de ornatu, eiusmodi pharmacorum syluam scripsit in principio statim ipsius libri, quare velut paulò antè dixi,

min

minimè neceſſarium eſt me ipſa hic rurſus deſcribere, quum omnes illius habeant libros. Cæterùm quæ Archigenes ſcripſit indicabo ob id maximè, quod quibuſdam ex eis adſcripſerit. Quod nonpermittant ſymptoma hoc rurſus fieri. Scribit autem hoc modo ſuis ipſius verbis: Diæta eis cõſtituatur flatus expers, nihil ex craſsi ſucci cibis habens admixtum, quales ſunt tubera, fungi, bulbi, legumina, carnesq́ue maximè bubulæ, ac quæ ſimilia exiſtunt. Sint autem cibi quibus veſcuntur boni ſucci, faciles concoctu, & mel iiſdem addatur. Intinctus conferunt, acetum cum ſapa. Condimenta, cuminum & fœniculum, Aliis parce vtantur, & à bellariis omnibus maximè abſtineant. Vinum conducit eis album & tenue: voluptatis verò gratia dulce, & vinum mulſum. Ex fructibus optima eſt vua arefacta, deinde ficus, quibus ante cibum reliquum veſci præſtat. Verùm ante omnia bonæ concoctionis cura habenda eſt, Deambulationes lenes plurimæ & mane & veſperi optimæ ſunt, lauatio ex frigida balneis præſtat. Si verò quis calida lauit, incongrua ei eſt longior in aëre mora, & perfuſio capitis præ ſolio eſt eligenda, poſteà verò larga frigidæ adfuſione refrigerato. Dormire ad ſatietatem vſque vtile eſt, Ira,

indignatio, versatio in sole, & vehemẽs refrigeratio vitanda, omnia item quæ caput replent. Archigenis ad furfures capitis. Quibus furfures caput occuparunt, his cum fœno græco, betæ succo, ac nitro præfrictis & extersis, cimoliam felle bubulo aut suillo acetoque subactam illine. Deinde post horam ablue, atramentumque sutorium ac nitrum cum oleo trita illine. Aut myrobalanum & fabaceam farinam æquali pondere trita, in aqua quoque, & affrica, Aliud, Amygdalas amaras decorticatas cum aqua aut aceto affrica, quũque exaruerint capilli calida ablue. Aliud, Aut maluam syluestrem aqua marina ad decimæ partis residuum coctam terito & affricato. Aliud, Aut nitri spumam & atramentum sutorium, æquis partibus cum vino, ter aut quater in mense affricato, hoc adeò efficax est vt neque in posterum fiant. Aliud, Aut vini Rhodii fecem, & pumicem, & nitrum, pari pondere cum lupinis adfrica. Aliud, Aut cimoliam cum fœni græci cremore adhibe. Aliud, Aut nitrum assatum & bulbum. Aut hæc omnia simul pari pondere affrica. Aliud, Aut vbi picis liquidæ serum illeueris, alumen insperge.

De

De Pthiriasi, hoc est, morbo pediculari.

CAPVT VII.

Pediculorum generatio quibusdam in capite contingit aceruatim, ex multis videlicet humoribus calidis quidem, sed non ad tantam caliditatem progressis, ad quantam perueniunt acres & serosi humores. Quare manifestum est in profundo cutis, pedicularis morbi affectionem fieri, vbi etiam animalia hæc generari possibile est, non in superficie cutis, in qua furfures consistere diximus. Pharmaca itaque ipsorum necessariò exiccantia sunt, & quæ ex alto trahere ac euacuare possunt, magis vtique quam ea quæ furfuribus conueniunt. Atq; hæc quidem Methodus est ea componendi. Verùm sylua eorũ quæ experientia cõstant. (Oportet enim, vt dixi, in omnibus maximè attendere ac confidere his quibus experimẽtum testimonium præbet,) in tertio libro Critonis de ornatu scripta est, Apponã autẽ etiã nũc ego ab Archigene scripta hac serie verborũ. Remedia morbi pedicularis: Morbo pediculari affectis hæc cõferunt. Staphidis syluestris partes 2. sandarachæ & nitri vtriusq; partẽ 1. cũ aceto & oleo capiti illine. Aut Rhoen qui in obsonia additur cum oleo tritũ similiter illinito. Aut oxylapa-

chi radicē cū oleo eodem modo. Aut veratrū albū, & staphidē syluestrē, & nitrū pari pōdere cū oleo in balneo adhibe. Aut cum aqua marina, aut muria meraca cum aceto perfundito. Quod si nuditas pilorū adsit, syluestrē staphidem cū oleo & aceto imponito. Aut alumen tritum cum oleo illinito.

De Achoribus, hoc est, vlceribus capitis manantibus. CAP. VIII.

INter affectiōes cutis capitis cōnumeratur quoq; ea quæ Achor appellatur, ex genere tumorum præter naturā existēs: propriam autem & singularem appellationē nacta, ob accesionū quæ ad eam consequuntur proprietatem: valde enim tenuibus foraminibus eroditur, quæ tenuem in se humorem modicè viscosum complectuntur. Ad similitudinē verò eius proximè accedit alia cutis affectio quæ fauus, græcis Cerion vocatur: maiora tātum foramina habens, in quibus humor hymettio melli similis continetur. Generatio ipsis ex humore mixto est, qui partim tenuem serosumq; ac mordacē, partim verò crassum succū in se habet. Tenuis itaque humor vtpote mordax, primum quidem ad scalpendum ipsos impellit, progressu verò temporis ad scalpturam tū tumor augescit, tū foramina circa ipsum

erum

erũpũt. Manifeſtũ igitur eſt euacuare opor tere humores affectionem ipſam operãtes. Qui ſi etiam influant amplius, prohibẽdus primum eſt ipſorũ influxus, per capitis euacuationem, præmiſſa totius corporis purgatione, velut in alopeciis eſt proditum. At verò ſi parua affectio exiſtat, ſola localia & partialia appellata remedia, citra totius corporis euacuationem ſuffecerint. Cõuenient autem ipſis ob craſsitudinem videlicet & viſcoſitatem humoris eas generãtis, pharmaca quæ ipſum incidant, quæque facultate ſua neceſſariò diſcutiant & repellant. Atqui acetum ex incidentium ordine exiſtens, vltra hoc quod diſcutit, præcipuum quiddam in ſe habet, quo reprimit ac quod influit depellit, vtpote quod ſubſtantia ſua modice calidum eſt, plurimum vero frigidum & partium tenuium: tali nanque facultate præditum eſſe, in primo de ſimplicium pharmacorum facultate demonſtratum eſt. Sit itaq; acetum exquiſitè acidum, in quo nulla penitus vini qualitas appareat: hoc ipſo ſanè pharmaca metallica appellata, modo hoc, modo aliud imbues, achoribusq; ex eis medeberis. Incipere autem ab imbecillioribus præſtat, præſertim ſi dolor ſimul ipſis adſit. Cimolia igitur ad hãc rem apta eſt, & Cretica lemniaq; terra,

*pom

* *Et sa-mia, addit vetus cod.*

* pompholyxq́; & spodium, spuma argenti & cadmia tenella. Quod si neque ex his quiescat malum, pharmacum ex charta siccum aceto dilutum illinito, Neque obscurũ est tollendos prius capillos antequam talia admoueas. Si verò acrius tibi ex charta pharmacum appareat, miscebis ipsi argenti spumam: siquidem sufficienter mordacitatem eius exoluere velis, pari copia: si verò modicè tantũ remittere velis, minori, quẽadmodum etiã si plurimum eius vim exoluere placeat, maiorem eius copiam addes. Porrò quum aliquando ruri degenti mihi pharmacum ex charta ad manum non esset, conspecta in ægri domo inutili aliàs charta faculam postulaui, exustaq́; charta ac aceto diluta, locum affectum illeui, hominemq́ue ad me postridie venire iussi: sciebam enim quòd quum duræ carnis esset pharmacum ferre posset, qui vbi venisset, parum aberat quin curatus esset: quare ad aliud pharmacum non transiui, sed eodem vti iussum, postera die perfectè sanitati restitutum conspexi. Prudenti igitur viro, quod sæpe iam dixi, opus est, & qui tum curandorum morborum substantiam, tum ægri naturã probè norit. Insuperq́; pharmacorum facultatẽ non iuxta genus tantum, sed & iuxta quantitatẽ cognoscat, quo singulis diebus quali

præ

præſidio opus ſit coniectet, In extendenda enim aut exoluenda pharmaci, quod prioribus diebus admotū fuit, facultate in quantum ſanè affectio ipſa indicat, congrua curatio conſiſtit. Ad Achoras inflammatos. Quod ſi quando in vlcus manās inflammatum ſimul & doloroſum incidas, lenies primùm per humectū concoctoriūq; ac emolliens & acrimoniū arcens pharmacū dolorem, Tale autē eſt parygrum appellatū, ab Hera aliiſq; plurimis deſcriptū. Satis manifeſtum autem eſt quòd ipſum in manu per ſpecillum latum cum roſaceo emollitum & ad vngenti formam redactum, non emplaſtri forma, qualem à principio habebat, adhibere oportet. Cōueniunt etiam hoc tempore, ea quæ ad ſedem ex vlceribus aut rupturis dolentem faciūt, de quibus priuatim deſtinato ſermone ac tempore dicetur, Sicut etiam conueniunt ea quæ cancros mitigant. Hæc igitur omnia vbi prius conſideraueris, etiam particularem pharmacorum varietatē vtiliter cognoſces.* De qua ego quoque dicere aggrediar, Quæ apud præſtantiſsimum quemque medicum laudata reperi pharmaca deinceps ſcripturus. Ad Achoras Archigenis. Archigenes in primo pharmacorum iuxta genus, ad Achoras ſic ſcripſit. In quibus Achores, aut pa-

** ἐκλέξομαι κἀγὼ ait vet. cod. græ. i. eligam & ego medicamēta à præſtātiſſimis medicis ea ſubinde ſcripturus, et hāc lectionē habuit vet. interpres.*

pulæ feruidæ, aut eruptiones circa caput vlcerosæ sunt, ab omni acri & salso abstineant, itemque acido. Deinde derasis capillis, aut ter, aut sæpius quotidie ex calida in qua myrtus, aut lentiscus, aut rubus, aut bryonia, aut sycomorus, aut lupini, aut lentes, aut asparagi radix incocta sint, lotis & maximè vbi multa sanies effluxerit, salicis folia ex aqua imponito, aut lentem cum melle, aut asparagi radicem coctam eodem modo, Aut fœnum græcum betæ succo maceratum pinguibus emplastris vsu cognitis ammisceto ac vtitor. Aliud præclarè faciens. Pinus corticem cum cerato. Aut cadmiam cum oleo veteri illinito. Aut cinnabari similiter tritum imponito. licebit & myrti baccas, aut ordeum vstum, aut argenti spumam, aut cerussam, aut ostreorum testas vstas ammiscere, singula etiam cum oleo veteri illinire. Aut spodium & mannam ex vino. Egregie constanter facit & chalcitis cum aceto & oleo veteri illita.

Aut betæ decoctum cum modica cimolia, sale & vino ammixtis, in balneo affrica. Aut hyoscyamum & semperuiuum minus, trita cum rosaceo mellis spissitudine illine. Aut vlceribus ex smegmate quopiam repurgatis, Terram cimoliam torrefactam cum vino, aut fecem vini rhodii vstam cum vino

vete

veteri, aut radicis cucumerũ ſylueſtris decoctum adfundito ac proluitó. Aut tragacantham aut argenti ſpumam, aut ſandarachæ duplum, cum vino, aut etiã cum oleo myrteo, vt pingui quopiam illinito. Aut argenti ſpumã & calcem pari pondere cum aceto & oleo illine. Aut chalcitidem cum myrteo oleo vel ſuillo felle liquido illine. Hæc quidem Archigenes ſcripſit, doctrinam tradens nõ modò Empiricã ſed etiam indefinitam. Inuenire itaque eſt apud Empiricos, qui ſanè non in contentioſis ſermonibus vitam contriuerunt, ſed in medicæ artis operibus diligenter verſati ſunt, quod in quibuſdam apparentibus cognitionibus euidentia diſcrimina retulerunt, qualia & ego paulo antè in alopecia feci. faciã autem & nunc in his quæ Archigenes ſcripſit pharmacis. Quædã enim ex eis incipiẽtes achoras, citra humorum in vniuerſo corpore vitiationem aut eorũdem multitudinẽ redundantem, ſanãt, adſtringentẽ nimirum & repulſoriã vim habentia. Quædam verò vbi magnũ quoddam malum minantur Achores, eos augeri prohibent, ſimul & quod influit repellentia, ſimulq́ue quod iam in eis continetur concoquentia & diſcutientia, quæ euidẽs eſt mixtæ facultatis eſſe oportere. Quædam autem eis quæ in ſuperficie

hær

hærent,paruisque tantum auxiliantur,quæ moderatis viribus prædita eſſe oportet, & nihil quod irritet habere,ex diſcuſſoria nimirum facultate. Alia autẽ viribus omnino robuſtiſsima ſunt, adeò vt etiam Achoras ex craſsis ac viſcoſis humoribus obortos, ineluibiliterq; cuti infartos euacuare poſſint,atque id adeò valide vt etiã ſi obduratum quid habeant, idipſum deturbare valeant,quanuis ipſum cutis habitum in eiuſmodi malũ habitũ inducãt, vt quod influit corrumpatur,etiamſi cõmodum id exiſtat. Hæc autem ſunt ex efficaciſsimis pharmacis compoſita,quale retulit Archigenes vbi ſalem ad reliqua diſcuſſoria ammiſcet. Sal enim & chalcitis, & vini fex vſta & ſandaracha, & calx viua fortiſsima viribus pharmaca ſunt,calfacientia, mordentia & diſcutientia. Eius generis eſt etiã fel calidorum & ſiccorum animaliũ, quorum nõ meminit Archigenes, ſed vnius ſuilli tantum, quod omniũ moderatiſsimũ exiſtit: ad cuius facultatem etiam proximè cinnabari accedit, propinquum deinde locum habent conchæ vſtæ,& hordeũ,& poſt hæc oleũ vetuſtum. Quemadmodum autẽ hæc emouent,ſecant & diſcutiũt violenter impactum, Sic repellunt adſtringẽtia, Aliqua quidem ſimpliciter citra cõtrariæ facultatis ammixtionem, aliq

aliqua verò per dominium adſtringentis in eis facultatis. Myrti equidem earumq; baccæ, & pinus cortex, ex eorum numero ſunt quæ non habent contrariæ facultatis ammixtionem, velut etiã rubus & ſycomorus, quãuis moderatius adſtringant, quàm myrti earumque baccæ, ſed tamen adſtringendi vim ſenſibiliter in ſe habent. Mixtæ autem facultatis eſt oleum myrteum. Nam & ex oleo, & ex baccarum myrti, aut ipſius etiam myrti ſucco eſt compoſitum. Oleum autem ipſum emollientem habet facultatẽ, Myrtus autem eiusque baccæ adſtringentẽ, non mollire, ſed cogere & ſtringere natã. Roſaceum item quanquam minus quàm myrteum adſtringat, tamen & ipſum mixtæ facultatis exiſtit. Quemadmodum autẽ hæc per præparationẽ mixtas vires habent, Sic alia ſpõte naturæ talia ſunt, velut lentiſcus, cyperus, & lẽtes: quod ipſum in ſermone de his eſt demõſtratum. Cæterùm diſcuſſoria & repurgatoria, citra ſenſibilẽ caliditatem, facultate præſtant ex eis quæ iam Archigenes retulit, Beta ipſa, & cimolia vſta, priuſquàm verò vritur imbecillior viribus quàm beta eſt, ſed fortior his eſt cucumeris, & bryoniæ ac aſparagi facultas. Spuma vero argenti præſtantius quidem quàm cimolia vſta pharmacum eſt, Multo verò debilius

quàm ad propositæ affectionis sufficiat medelam. Cadmia autem moderate habet ad mediæ magnitudinis achoras. Citra mordacitatẽ verò resiccat spodium. Manna autem etiam concoquit. Oleum verò vt iam dixi, laxantem quidem habet vim, sed eam non adeò fortem, atque ob id per mixturã facile exuperatur, Itaque vbi fuerit cum obducentibus meatus & refrigerantibus permixtum, velut est cerusa, posibile est hãc magis vim suam demõstrare, quæ est cogere, oppilare, & adstringere substantiã corporum quæ contingunt. Porrò hæc omnia in Archigenis sermone confusa sunt, neque in quibus achoris, neque quãdo eis vtendum sit, ipso demõstrante. Vtitur autẽ & vino in eodem sermone, neque apponit quale probet. Atqui multiiuga circa vinũ differentia existit, Aliud enim austerũ, aliud acerbum, aliud dulce, aliud acre manifeste est, aliqua etiã plures qualitates simul ex se ostẽdunt, nimirum & dulce quippiã & adstringens & acre cõplectentia. Quãdo igitur simpliciter quis scribat, dilui debere quippiã vino, lectorẽ cõiectare oportet quẽ scopũ pharmaci cõpositio habeat, & ad illum respiciendo, id quod aptum fuerit vinũ eligere, Adstringens quidem vbi repellere velit, acre vero in quibus discutere. Reliquis itẽ vte-

tur

tur quemadmodum vniuscuiusque vim demonstrauimus in loco vbi de vinorũ differentiis docuimus. Acetũ verò in omni occasione ad achoras aptissimũ est, vtpote crassos & viscosos humores secãs, atq; id quod influit discutiensq; & repellens. Verũ ipso nõ vtique per se quispiam vtetur, siquidem non proluere aut lauare achoras velit, sed ad diluenda cum eo pharmaca, moderata quidẽ in quibus incipit & adhuc parua est affectio, fortia verò in maioribus & diuturnioribus, fortiora autẽ adhuc in inueteratis iam & ægerrimè curabilibus. Verùm differentia pharmacorũ iuxta fortitudinẽ iam ante à me relata est, Cæterùm ex relatis ab Archigene pharmacis, in totum non vti exoptem semperuiuoq; & cerusa, Illud enim strenuius refrigerat quàm cõuenit incipientes achoras refrigerari. Cerusa verò modicam quidem habet frigiditatẽ, & ex pharmacis est obducentibus meatus, pro ea autem vti possumus spodio & pompholyge.

Quæ Apollonius in primo de facile parabilibus ad Achoras scripsit.

APollonius in primo de facile parabilibus ad achoras primũ quidẽ sic scripsit: Rosaceo oleo caput illine. Deinde post hoc, betæ succũ similiter illine. Tertiũ deinceps, Testudinis sanguinẽ eodem modo

adhibe. Quartũ, Laurino oleo caput illine, Et quintum, Crocinum vngentum inunge eodem modo. Ex his ſanè primum debiliſſimũ eſt pueris & mulierculis teneræ carnis in principio affectionis vtile exiſtens, Cõcoquit enim & diſcutit ac repellit, eaq; omnia moderatè facit. Secundum verò vbi betæ ſucco vti cõſulit, efficacius quidem eſt roſaceo, diſcuſſoriã vim habens, nõ tamen ad fortes ac iam obfirmatos achoras ſufficit, At verò teſtudinis ſanguis curioſum & ſuperuacaneum eſt pharmacũ, neque vnquam tentaui eius periculum facere. Quod verò deinceps ſcriptũ eſt laurinum, fortiter calfacit & diſcutit, opusque habet corporis totius & capitis euacuatione, quo diſcutiat humores achoras facientes. Crocinũ deinde vngentum diſcuſſoriũ quiddam habet & aſtringens, & cõcoctorium, atque ea tria fortiora in ipſo ſunt quàm in roſacei natura: ex eis igitur quæ de illo dicta ſunt, etiam de hoc ratiocinari licet. Poſt hæc autem ipſius verbis ita ſcriptum eſt: Tauri vrinam affrica, Deinde ſequitur, facit & cameli vrina eodem modo. Vtendum autẽ eis, inquit, ad plures dies. Verùm ego vtique dixerim ad ipſum, Nõ eſſe quod ad multos dies, ſed ne ad vnum quidem, purus homo tolerare queat, vt vllius alicuius eiuſmodi animalis

vrina capiti affundatur, præſertim in affe-ctione adeò parua, & quæ facile curari po-teſt, Bis enim *per omnia (quod dicitur) di-ſtans eſt, roſaceo videlicet vti, quod peni-tus exiguam habet ad propoſitũ ſympto-ma facultatem, & tauri ac cameli vrina quæ acerrimæ grauiſsimæq; & penitus iniucun-dæ exiſtunt. Deinceps verò tale quoddam pharmacũ his verbis ſcriptũ eſt: Furfurum chœnicem dimidium in aquæ heminis dua-bus madefacito, poſteaq; terito ac ſuccum excolato, cumque dimidia aceti hemina ad limi ſpiſsitudinem coquito, & ex eo caput fricato, Deinde aqua in qua beta, aut fœnũ græcum, aut lupini cocti ſint, abluito. Vn-gento autẽ irini fece vtitor. Hoc pharma-cum diſcuſſoriũ eſt citra mordacitatem, ex repurgantibus atque extergentibus appel-latis cõpoſitum. Eiuſmodi enim facultatis ſunt furfur, beta, & lupini: diſcutit autem ſi-mulque calefacit non vehementer fœnum græcum: ex eo autẽ genere eſt & irini vn-genti fex. De aceti verò facultate antea quoque dictum eſt, quòd aptũ ſit ad acho-rum affectionẽ, quare hoc vt cõuenientiſsi-mo & efficaciſsimo pharmaco vtẽdum eſt.

*Diapa-ſon.

Aliud deinde poſt hoc pharmacum ſcri-ptum eſt ab Apollonio his verbis: Cucu-meris ſylueſtris radices decoquito, & ſuc-

cũ affricato. Didicimus autẽ cucumeris radicem plurimũ diſcuſſoriæ facultatis eſſe. Et poſtea hoc pharmacum ſcriptũ eſt: Terræ cimoliæ, ſulphuris viui, par pondus cum aceto terito, & in balneo affricato, calidaq; abluito. Hoc illinire etiam conuenit pharmacum, non ſolũ vt dixit in balneo adhibere. Omnes enim habet facultates quibus affectio indiget, aceto quidẽ ipſas habente velut antea eſt dictum, Solũ verò ſulphur vlterius quàm cõuenit excalfacere & diſcutere poteſt. Quapropter cimoliã ei probè ammiſcuit, quæ compoſitionẽ ex vtroq; ad moderatam temperaturã reducit. Cæterũ quod ſequitur pharmacũ vbi inquit, Maluã exiccatam & tuſam in vrinã inſpergito & affricato reprehendo, in quantũ etiam ſuperius vrinæ vſum deteſtatus ſum, etiam ſi facultatem eius affectioni cõuenire nõ negauerim. At quod deinceps ſcriptum eſt, in quo ait fici folia in aqua coquito, & aquam ſub diuo ad ſolem exponito, iniectaque in ipſam fece vſta affricato, poſt hæc verò repurgantibus pilos, eluito. Acre valde hoc exterſorium medicamentum eſt, quod ſi in balneo tantũ adhibeatur, non vehementer valet achoras irritare, præſertim ſi quis, vt ipſe deinceps iubet proluat, hoc eſt, ex aqua dulci caput perfundat. Ad illitionem verò eiuſmo

eiusmodi pharmaco vti periculosum est. Est enim plurimum acre medicamentũ fex vsta, quemadmodũ in libris de simplicium medicamentorũ facultate est cõmonstratum. Quod verò sequitur pharmacũ securi vsus est, eoque confidenter quis vtetur ex spuma argenti laurinoq; composita. Miror autem quomodo, vt laurino simile, oleum simplex ammiscet, sic quodãmodo scribẽs, Argẽti spumam cum oleo albo, aut laurino tritam, vbi calida prælaueris circumlinito. Longe enim deficit à laurini facultate, oleũ commune quod album appellauit, ea ipsa vsus est à laurino distinctione. Quin & quod post hoc scriptum est, cõsimilẽ habet absurditatem: pro spuma enim argẽti cerusa vtitur, diluit autem ipsam myrteo aut laurino, quum multã omnino differentiam hæc pharmaca habeant: alterũ enim repulsorium est, alterum verò plurimum calfacit & discutit. Vsusque eorum est repulsorii quidem in principio, discussorii verò vbi humor qui achoras generat iam est firmatus, Amplius autem deinceps quum rubi canini folia cõtundere & exuccare iubet, deindeq; oleo miscere, imbecille est pharmacũ, & incipienti adfectioni solũmodo aptũ vt pote quũ rebus caninus adstringat. Tale, pharmacũ est etiã plũbago cũ cerusa, vino

ſubacta vſquequo ad compagem quæ illini queat redigantur, Porrò contrariæ prædictis facultatis ſunt quorum æqualiter, nulla diſtinctione appoſita meminit, id videlicet quod ex naſturtio, & quod ex Scilla cõſtat. De priore quidem hæc verba tradens. Naſturtii & ſalis parem modum adipi anſerino ammiſceto, tertio ac vtitor. De altero verò ſic ſcribit: Scillam in fornace velut cucurbitam cinere obruito, quumq́ue mollis fiet, exprimito, deinde ad ſuccum oleo non multo ammixto, illinito. Manifeſtum verò eſt multò vehementius eſſe quod ex naſturtio apparatur. Quod verò deinceps tradit ex mitigatoriorum pharmacorum genere eſt, quod vbi dolor quiſpiam vehemẽs circa achoras exiſtit, donec eum leniat, conuenienter adhibetur. Si verò duros & inueteratos achoras diſcutere velimus, omnino imbecille eſt. Scripſit autem in hũc modum de eo Aſclepiades: Olei quàm optimi heminam in pilam plumbeam infundito, & plumbeo piſtillo terito, donec craſſum & ſubnigrum reddatur. Deinde ſeorſum ſpumæ argenti libram. I. & ceruſæ tantundem terito, oleoq́ue ammiſceto. Poſteà verò eloto & ſiccato capite pharmacum illinito. Neq; verò ex ſimplici tantum oleo, ſed quãdoq; roſaceo, quandoq; myrteo apparabis, & ad

rugas

rugas ani intumeſcentes rimaſque ac fiſſuras ſedis, ad vlceraque dolentia, omniaque alia quæ ex fortiorum pharmacorum vſu exacerbata ſunt, optimum medicamentum habebis, Egregiè enim ea lenit, etiam ſi ſerpendo exedentia, aut etiam canceroſa, aut quomodocunque maligna exiſtãt. Nequaquàm itaq; eius cõpoſitionem nunc ſcribere oportuit, ſed quemadmodum ego antea dixi, ſufficiebat illud dicere quòd dolorifici achores eiuſmodi pharmacis mitigantur. Commune enim hoc eſt in omnibus dolore adfectis, propriè autem faciens ad achoras. Deinceps autem tale pharmacum ſcripſit: Spumæ argenti drach. 8. foliorum rutæ tenerorũ drach. 5. olei drach. 8. aceti heminæ quartam partem, ſimul trita capiti illinito. Hoc ſanè pharmacum multo vſu habemus exploratum. Propinquum autẽ ipſi facultate eſt id quod conſequenter ab eo eſt conſcriptum, iuxta hãc commenſurationẽ. Ceruſæ drach. 6. ſpumæ argenti drach. 4. ceræ tantundem. ſulphuris drach. * 6. olei roſacei aut myrtei quod ſatis eſt vt ceratum liquidum fiat. arida cũ cerato cõmittito, caputq; inde illinito. Hoc autem & ad omnes in toto corpore eruptiones vehementer commodum eſt, vt ritè ſit ab Apollonio cõſcriptũ. Quin & quod poſtea ſequitur plurimũ di-

* Aliàs. 9.

ſcuſſorium eſt, vt quod ſpumã nitri habeat multam, adeò vt niſi olei multitudine caſtigetur, acrius ſit quam cõuenit. Iubet autem ad vnam ſpumæ argenti partem, quintuplum ſpumæ nitri ammiſceri, hisq́; dum teruntur paulatim oleum adfundi, donec ad compagem illitioni aptam redigantur.

Quæ Crito ad achoras pharmaca ſcripſit.

IN Methodo de curandis morbis vniuerſales facultates pharmacorum ad ſingulos morbos recẽſui, verũ paucorum definitæ materiæ exemplorũ mentionẽ feci, dilata tum multitudinis ipſorũ cõmemoratione. At verò in præſenti, quam nunc in manibus habemus, tractatione, omnia quidem quæ omnes pharmaca ſcripſerunt, longum fuerit recenſere, Quæ verò à probatis medicis per experientiã tradita ſunt, Ea omnia viſum eſt mihi conducibilius enumerare, quo etiam inter ſe propinqua, & quæ omnino eadẽ apparent, paululum verò iuxta apponderationẽ aut præparationẽ euariant, hi qui in his ſcriptis verſantur cognoſcãt, eaq́; maximè præparẽt quorũ materias in promptu habẽt. Cõtingit enim aliquãdo vt aut in totũ ea quæ in cõpoſitionẽ miſcẽtur non reperiamus, aut talia reperiamus, vt ipſa iniicere non audeamus. Cæterùm eius maximè in cõponendis pharmacis cura haben

benda eſt, vt bona integraq́; & in vigore ſint omnia quæ ammiſcentur. Ob id igitur etiã iã omniũ quæ Crito tradidit mẽtionẽ faciã, nã id ſanè diligentius achorũ curã tractaſſe mihi videtur, In quinq; itaq; ſermones doctrinã de ipſis diſtinxit, quos primũ & ipſe recẽſebo. PRIMVS Critoni ſermo de achorũ curatione. Scribit itaq; Crito hęc verba. Ad achoras in capite cõtingẽtes, qui plerunq; furfuribus pręcedẽtibus fiunt, & fermè etiã ſcabie, in principio ſubſcriptis cõpoſitionibus vtemur. Ad achoras recentes, glutẽ fabrile aqua coctũ obline. Aliud, Papaueris ſylueſtris & hyoſcyami folia cũ oleo impone. Aliud, Fici * virgulta aut folia tenera trita cum aqua imponito. In inueteratis verò cũ aceto terito. Aliud, Nucum amararũ nucleos in aquam tepidã iniectos & decorticatos, cũ aqua terito, & cerati craſsitudine præraſis imponito. In inueteratis cum aceto diluito. Aliud. Recrementi ferri & roſarũ par pondus cũ vino terito & imponito. Quidam verò trita cerato roſaceo excepta adhibẽt. SECVNDVM ſermonem ad achorũ affectionem his verbis conſcripſit. Circuntenſa autem cute, & ob id moleſtiam inferẽte, ſubiectis compoſitionibus vtendum eſt. Lipara ſeu pinguis compoſitio ad achoras, pſydracas

* *ἀγρίας, id eſt ſilueſtris addit vet. cod.*

papu

papulas feruidas, intertrigines. Eſt cõmoda quoque vitiis ſedis. Spumæ argenti drachma 50. foliorum rutæ tenerorũ drac. 25. aceto diluito, & roſaceo aut myrteo excepta, cum penna illinito. Alia, Spumæ argenti drach. 200. ceruſæ drach. 150. rutæ drach. 100* ſtaphidis ſylueſtris drach. 25. aceti ſextarios. 3. myrtei libras. 3. particulatim ſingula terito, & affuſo liquore, vt dictum eſt componito. Alia, Ceruſæ drach. 150. ſpumæ argẽti drach.* 100. rutæ drach. 100. myrtei ſextarios. 3. particulatim tritis* liquorem affundito. Alia, Ceruſæ vſtæ drach.* 100. rutæ drach. 100. mãnę thuris tantundẽ. corticis pinus drach. 50. olei myrtei ſextarios. 2. aceti tantundem ſimiliter cõponito. Alia, Recrementi plumbi drach. 100. pãpinorum vitis drach. 100. thuris drach.* 100. myrrhæ & ſpumæ nitri tantundem, aceti & myrtei quantum ſufficit. In tertio autẽ hæc tradit. At vbi affectio inueterata fuerit, ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt, & deinceps ita ſcribit. Damocratica compoſitio ad achoras humectos & inueteratos. Ladani drach. octo, ceruſæ tantundẽ, ſulphuris viui drach. 4. vino & myrteo oleo ſubactis vtitor.

Alia, Spumæ argenti drach. 8. pampinorum vitis drach. 8. ſucci hypociſthidis drach.

Marginal notes:

* *Herbæ pediculariæ.*

* *Aliàs.* 200.

* *Aquam habet vet. codi.*

* *Aliàs.* 50.

* *Aliàs.* 50.

drach. 4. ſpumæ nitri drach. 2. gallarum drach. 3. aut. 2. ex aceto & myrteo adhibe.

Alia, Malicorii, gallarum acaciæ fuluæ, parem modum. Malicorium & gallas vino macerata coquito, acaciam verò vino dilutam reliquis probè tritis adiicito, quumque rectè omnia cõparata fuerint myrteo excipito. Alia, admodũ bona Spumæ argenti, ceruſæ, hyoſcyami, miſyos* ramulorum cicutæ, æquales portiones, thuris vſti, ramulorum oleæ tantundem, aceto & oleo lentiſcino exceptis vtere. Alia valde commoda. Ceruſæ vſte drach. 8. ſpumæ argenti drach. 8. atramenti ſutorii drach. 4. Rhois rubri drach. 4. ſulphuris viui drac. 2. opii* drach. 2. myrrhe drach. 2. aceto & lentiſcino oleo excipe. QVARTVM verò ſermonem de achoris curandis hac verborum ſerie cõſcripſit. Quando verò ex his quæ ad achoras ſcripta ſunt pleraque reſiccant, magisque dolorẽ inferunt, vt pote cute in ipſis affectis circuntenſa, itaq; ſubſcriptis cõpoſitionibus vtendũ eſt per quas poſt hæc omnia citra dolorem emendari.

** Vſti, vt vet. codi.*

** Vetus codex nõ habet opium ſicut nec vet. interpres.*

Leuce emplaſtrum album inexuperabile. Faciẽs ad humectos achoras, & qui ægræ tolli poſſunt, facit, & ad papulas feruidas & intertrigines. Spumæ argenti drac. 100. ceræ drach. 100. alii. 50. habent. ceruſæ

drach.

drach. 100. thuris drach. 25. aluminis scissi drach. 16. terebinthinæ drach. 25. piperis albi drach. 3. olei sextariũ. 1. arida tundito. Oleum verò & argẽti spumã ac cerusam in ollam nouã cõiecta ad prunas coquito, atq; vbi mutationẽ acceperint, cerã & resinã addito, ac donec non inquinet amplius manus agitato, deinde ab igne ablatis, & quodam modo refrigeratis arida adiicito, & in pilã translata diligenter emollito. Vtitor autẽ in linteolum impactis, soluitoq; tertia die. Magis autem cõmodarit pharmacũ hoc si cum Melino emplastro Pasionis fuerit permixtum, ita vt emplastri in exuperabilis, Anicetum Græci hoc appellant, partes duæ Melini autẽ Pasionis vna pars cõmittãtur. Alia, Cerusæ drach. 120. spumæ argenti drach. 80. ceræ drach. 24. terebinthinæ drach. 12. mannæ drac. 16. aluminis scissilis drach. 8. olei heminas. 2. committe vt dictũ est. Melinum Leucii emplastrũ, quod omnẽ fluxum resiccat, faciẽs ad achoras inueteratos & humectos. ceræ drach. 8. sandarachæ drach. 4. adipis vitulini drach. 4. terebinthinæ drac. 2. thuris drach. 1. myrrhæ drac. vnam aluminis scissi vsti drach. 1. corticis pinus drach. 1. olei myrtei quod satis est: liquefacta cum aridis cõmittito. Aliud Melinum Hygieni, resiccans omnem fluxum.

Spumæ argenti lib.1.cerusæ lib.1.salis fossilis lib.1.aluminis scissi libræ dimidiũ,atramenti sutorii sexuncẽ.olei sextarios.2.aceti sextarium.1. Oleũ,salẽ,cerusam, spumã argenti donec nõ inquinent manus coquito, arida verò tusa,cribrata , acetoq; diluta,ad refrigeratũ pharmacũ addito paulatim adstillando ac assiduè agitando,deinde in pilam translata ac probè emollita, tollito ac vtitor. Thebæi emplastrũ ad achoras humectos. Spumæ argenti drach. 48.cerusæ drach.24.corticis thuris drac.12.gallæ omphacitidis drach.12.ceræ drac.8.resinæ terebinthinæ drach.16.olei sesquiheminã,componito vt dictũ est. QVINTVM postremũ sermonẽ de achoris Crito ita orditur. Cæterũ vbi affectio decreuerit & cicatrix perfectè fuerit obducta,ad totius mali trãslationẽ subsequentibus cõpositionibus vtendum est. Deinde smegmata plura scribit, vnumquodq; iuxta hanc cõpositionis formam. Smegma ad achoras,furfures,asperitates & scabies. Terræ cimoliæ lib.1. nitri rubri.lib.1.retrimentorũ quæ ab expressa myrobalano reliqua sunt sexũcẽ,alii lib.6.habent.myrrhæ drach.8. piperis albi drach.8.nardi celticæ drach.4.casiæ drac. 4.costi.drach.4. contusa & cribrata repone,ac vtere in balneo. Aliud, Nitri rubri

lib.

lib.4.terræ cimoliæ tantundẽ.retrimẽtorũ ab expreſſa myrobalano lib.2.cyperi lib.1. alii. 4. baccarum lauri lib. 1. iridis aridæ lib.1.radicis bryoniæ,alcyonii, amygdalarum repurgatarum,cornu ceruini vſti,ſingulorum* lib.1. Componito vt dictum eſt.

* *Aliàs li* *brã*.S.

Aliud, Fecis vini vſtæ quam Romani feculã,nos tryga appellamus lib. 24. aquæ pluuialis ſextarios. 48. thuris lib. 2. terræ ſamiæ lib. 2. olei Sabini lib .4. alii ſextarios.4. ceræ lib.3. & dimidiam. Fecem & aquam in dolium figulinum non picatũ cõiecta ad dies.7. madeſcere ſinito,& ter in die cum ferula agitato. Sequẽti deinde die dilutum & ſacco excolatum liquorem in vas æreum ſtanno oblitum transferto, & igni impoſitum coquito, luculentiore autem igne vtaris:atque vbi tertia pars reliqua ſit,oleum & ceram iniice,rurſusq́ue ad lentum ignem decoque:poſtquàm verò iniecta fuerint liquefacta,thus,& terram ſamiam trita, addito, conquaſſato,& in vitreum vas robuſtũ trãsferto, Tenuia enim rumpuntur. Vſus autem tẽpore affectos locos circunlinens & diligenter confricans, abluere iube.præſtaret quidem in balneo id facere,quod ſi fieri nequeat,in domo abluatur. Cõmodum eſt pharmacũ ad omnes ſordes, aſperitatemq́ue ac ſcabiem cutis, item

itemq; ad lichenas. Aliud, Fecis vini vstæ lib. 1. aqua pluuiæ sextarios 6. thuris albi lib. 2. masticbes li. 2. alcyonij lib. *1. ammoniaci thymiamatis lib. 2. terræ samiæ lib. 2. olei rosacei lib. 2. ceræ Tyrrhenicæ albæ lib. 2. fecē in aqua vt dictum est macerato, ter singulis diebus cum ferula strenue agitando. Deinde excolatum per saccum liquorem in vas stanno oblitum transferto, positumq; ad ignem ad dimidiam partem coquito, deinde liquescibilia adiicito, atque vbi dissoluta fuerint, alchyonium tenuissimè tritum infarcito. Habeas autem ad manum prompta, in fecis aqua dissoluta, probeque trita, thus, ammoniacum, mastichen, terram samiam, eaq; strigmentitia prædita crassitudine, reliquis infarcito ac diligenter conquassato, & ablatis vtitor. Aliud Diasmyrnum appellatum.

Aliàs 2.

Fecis vstæ libr. vigintiquatuor aquæ pluuialis sextarios quadraginta octo, olei Sabini lib. quatuor ceræ lib. quatuor terræ samiæ lib. duas thuris lib. duas mastiches lib. vnam *ammoniaci Thymiamatis lib. vnam myrrhæ drachm. octo. Componito ac vtitor vt dictum est.

** Alcyonij libr. 1. sic vet. cod.*

Quæ Cleopatra in libro de ornatu ad achoras scripsit.

POrrò quæ Cleopatra ad achoras scripserit ea deinceps referentur illius ipsius

verbis. Fœno græco tenui cocto, & in betæ nigræ ſucco macerato caput eluatur: aut betæ decocto, aut terra cimolia in his macerata, Poſt ablutionem verò myrto cum vino & oleo trita illinatur, ſuperneque betæ folia imponantur. Aliud ad valde vlceratos.

Ceruſæ frictæ drach. 2. thuris drach. 2. ſulphuris drac. 1. trita ex oleo illinito. Aliud, Quod & ad furfures facit. Nitri, atramenti ſutorij, vtriusq; drachm. 1. terito affuſo oleo & illinito. Aliud ad achoras.

Myrrham & myrti albæ folia viridia vino trita illinito. Aut terram cimoliam torrefactam cum vino nigro illinito. Aut ceruſæ & plumbaginis æquales partes cum myrteo tritas illinito. Aut ſulphuris viui, drach. 6. thuris maſculi: drachm. 1. aluminis ſciſsi, ſtaphidis ſylueſtris, erucæ, ſpumæ nitri, ſingulo. drac. 1. atramenti ſutorij drac. 1. rutæ ramulos tres, terito aceto moderatè affuſo, itemque laurino, aut myrteo, aut crocino, aut oleo veteri adſtillato, quo pinguis compoſitio fiat, eaq́; vbi prius hoc ſmegma affricueris illinito. Smegma; Hyſſopi chœnicem. 1. lupinorum chœnices 2. ptiſanæ chœnicem 1. fabæ freſæ chœnicem 1. radicis cucumeris ſylueſtris drach. 4. Hæc trita miſceto & adfricanda præbeto. Idem & ad lepram & ad varos facit.

Quæ pharmaca Soranus ad achoras scripsit.

QVandoquidem veró & Soranus de achoris, tum in quarto de medicina tum in vnico medendi libro quem Monobiblum inscripsit pharmaca quædam tradidit, quæ etiam nobis per experientiam cõstant, partim quidem proprio, partim verò præceptorum, aut medicorum amicorũ vsu cognita. Quare etiam ea ipsa hic apponemus iuxta ipsius dictionem hoc modo tradita. Vbi multus saniei fluor existat, & vexatio doloris vehementer incumbat, lenticulã coctam tritam cum modico melle cataplasmatis modo imponito. Aut panẽ cũ coriãdro, aut plantagine, aut solano, aut seride, aut polygono, aut perditio herba. Soranus quidem igitur velut in implicata affectione eiusmodi remedia adhibet, iuxta propriã sectam ratiocinatus. Apparent autẽ reuera cõmoda in principiis & circa generationes communi repellendi ratione. Deinceps verò inquit, Vbi autem exacerbationes remiserint, radendi sunt loci, & fœni græci decocto aut betę, & similium, ex aqua, non vrina confricandi Quemadmodum etiã nos prius reprehendimus eos qui per vrinam eiusmodi* mixturas faciunt. Posteà verò pharmaca scribit etiam nobis, vt dixi, cognita. Plumbaginis, sulphuris viui, æquales partes terito, & affuso

* ομηξεις habet vet. cod. id est confricationes.

rosaceo, aut myrteo, aut lentiscino donec strigmentosum reddatur, illinito. Aliud.

Sulphuris viui, spumæ argenti, cerusæ, omnium æquales partes, croci dimidiam, trita cum passo cretico illinito. Aliud, Rutæ leuigatæ, drachm. 4. Spumæ argenti drachm. octo aceto & oleo rosaceo ammixto illine.

Aliud. Spumæ argenti drachm. viginti, calcis viuæ, drachm. viginti aceti heminā vnam: terito ac velut liparam aliquam seu pinguem compositionem illinito. Aliud.

Chalcitidis drac. duas, sandaraches drach. quatuor spumæ argenti drach. vnam vino austero & myrteo oleo simul trita illinito. Deinceps verò Soranus aliud fortè pharmacum conscripsit, quod pro suæ sectæ instituto Metasyncriticum, hoc est, quod ex alto euocat humores ac transfert, appellauit: conuenit autem in inueteratis & ægrè cedentibus achoris, ex eiusq; vsu quispiam medicus nobis amicus magnum nomen adeptus est. Olei cedrini sextariū vnum, aceti acris sextarios tres, coquito donec exhalet acetum, deinde adiice adipis suilli veteris sale seruati lib. duas eoq; liquefacto, ollam ab igne auferto, & nitri triti bessem, sulphuris viui sexuncem: sandaraches vnciam vnam infarcito. Postquam verò illitum pharmacum exaruerit, in balneo per prædicta smegmata con-

fri

fricari iube, perq; vinum & oua ac nitrum, & per radicum cucumeris sylueſtris decoctum, aut fece rhodia, & pumice, cum aqua calida.

Ad psydracia, & achoras, pustulasq; vlcerosas, helcydria Græcis appellatas, & eruptiones in capite. CAP. IX.

AD præſcriptas affectiones conuenienti diæta vti oportet, corporisq; ac capitis purgationem adhibere: per pilulas ex aloë, colocynthide & ſcammonia, ita vt braſsicæ ſucco coactæ ex his pilulæ exhibeantur. Deinde ipſa locali curatione vtendum eſt, cuius generis eſt, adiantum cum roſaceo illitum. Aut fœni græci decoctum adfrictum. Aut malua cum farina ordeacea pro cataplaſmate impoſita. Aut melilotum cum farina fœni græci ex vino impoſitum & cicerum decocto, ipſumq; cicer coctum impoſitum, nuces amaræ commanſæ & illitæ. Diſcutit autem maximè & lilij radix affricta, & thus cũ vino & aqua, & lupinorum amarorum decoctum affrictum, bulbi cũ nitro affricti, thus ex aceto illitum, putamen mali punici cum laurino illitum. Aut anchuſę radicem vſtam & tritam cum oleo donec ſtrigmentitiam craſsitudinem accipiat, cum pinna illinito, & ægrum iuuabis.

FINIS PRIMI LIBRI.

CAPITA SECVNDI LIBRI.

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE *pharmacorum secundum locos, liber secundus Iano Cornario medico, interprete.*

*

De omni capitis dolore, dimidiæq; eius partis affectione vniuersalis doctrina.

CAPVT I.

QVICVNQVE citra distinctionem indiscriminatimq; doloris capitis auxilia scripserunt, maius detrimentum, quàm emolumentum his qui eis fidem habuerunt, attulerunt. Neque enim omnes ob vnam affectionem caput dolent: sed tum ipsæ affectiones plures sunt, tum curatio ipsarum singularum propria existit. Vna etenim affectio est iuxta intemperiem simplicem citra humorum complexum. Alia iuxta humorum qualitatem, velut etiam ter-

tia quæpiam alia iuxta multitudinem tantum ipsorum humorum contingit, Quibus accedit ea quæ fit, quum humores transitus liquorum ac vaporum obturarint. Et ad hæc alia est, quum in quibusdam capitis partibus, propter imbecillitatem, flatuosus spiritus innascitur. Quandoque etiam ob causam aliquam externam & lacessentem, procatarcticen Græci appellant, velut est ardor, frigiditas, ebrietas, plaga, capitis dolor contingit. Vehementissimi igitur capitis dolores fiunt iuxta caliditatem & frigiditatem, maximè quum inæquales existunt. Moderati verò iuxta siccitatem, Ad humiditates verò nullus consequitur dolor. Eodem modo, quũ ob redundantes humores siue iuxta omnes capitis partes, siue iuxta vnam quancunque tandem, siue duas, dolor contingit, vehementior quidem ob calidos & frigidos, Moderatior autem ob resiccantes citra caliditatem aut frigiditatem manifestam oboritur. Humectantes verò penitus nullum dolorem inducunt, quantum ad qualitatem ipsorum attinet, ob multitudinem sanè instrumentalium partium morbos faciunt, non tamen similarium partium vllum aliquem, in quibus solùm affectiones iuxta intemperiem simplicem fiunt. At verò affectiones ob humorum multitudinem, citra

qui

quidem obturationem, caput grauant: cum obturatione verò, si quidem ea moderata fuerit, moderatæ dolorosæ, sin fortis, fortiter contingunt. Quod si etiam mordacem qualitatem humorum multitudo complectatur, etiam iuxta hanc dolorem augebit. Atque hæ quidem differentiæ sunt affectionum, quantum ad causas attinet eas producentes. Aliæ verò sunt iuxta affectarum partium naturam. Aliquando enim extra caluariam affectio est, aliquãdo intra. Et quandoque quidem omnium exteriorum aut interiorum est, quandoque non omnium, sed vnius tantum corporum generis, Arteriarũ videlicet, aut venarum, aut neruorum, aut membranarum, aut cutis, aut ipsius adeò cerebri. Itaque difficillimum est affectum cognoscere locum, siue vnus, siue plures vno existant, aut qui tandem hi ipsi extent: nec verò affectionem inuenire promptum est, sed hoc exercitato homine indiget, qui tum per rationis exercitium, tum per multã & assiduam affectionis ægrorum inspectionem, eam cognoscat. Proprietates enim aliquæ quidem omnino dici non possunt, quædam verò ægrè circa ægrotantia corpora ostendi possunt, vtpote quæ tantum his qui eas sæpe viderunt cognobiles existant. Nõ parum verò ad affectionis cognitionem fa-

ciunt quædam ex causis lacessentibus & externis, quæ priuatim procatarcticæ medicis Græcis vocantur, velut quum manifestus sensus & offensa ægros ardoris aut frigoris contingit: & facilè sanè eiusmodi affectiones recentes sanantur: probeq; & ritè ab eis initium sumpserunt medici, qui præsidia ac auxilia morborum cum distinctionibus descripserũt. Multa quidem igitur à vetustioribus pharmaca simplicia & composita ad huiusmodi affectiones descripta sunt: Mihi verò etiam hic satis erit ex recentioribus apponere, qui sanè tum ea quæ veteres inuenere conscripserunt, tum ipsi etiam alia quædam addiderunt. Et quidem vniuersum curationis scopum singularum affectionũ ratio nos docet, At verò materiæ facultates experientia ipsa demonstrat. Per hanc igitur auxiliorum copia progressu temporis augetur, Atque adeò nunc tempus adest sermoni, propria auxilia iuxta singulas affectiones describendi, Initium ab his quæ secundum qualitates sola à naturali cuiusque particulæ statu discesserunt, facturo.

Quæ Apollonius ad capitis, propter ardorem, dolorem conscripsit.

APollonius igitur in primo de parabilibus ad capitis dolorem propter ardo

dorem sic scripsit: Rosaceo assiduè caput irrigato. Aut lanam siue linteolum rosaceo tingito & imponito. Aliud, Narcissino vngento similiter vtitor. Aliud Melino vngento eodem modo vtitor. Aliud, Aut mori succo per linteolum expresso, cum pari rosaceo vtitor. Aliud, Portulacæ folia tusa, per se, & cum polente flore imponito. Aliud, Cupressi, folia trita per se & cum polentæ flore imponito, Aliud, Solanum per se & cum polentæ flore imponito. Aliud, Sesamum terito & rosaceo adstillato imponito. Aliud. Vitis folia cocta trita cum mulsa aqua imponito. Aliud, Folia ricini contusa & in octo aquæ heminas coniecta sub diuo per noctem exponito & cum aqua caput perfundito, & posthæc descripta iam ante imponito. Aliud, Conyzæ odoræ fasciculum decem & sex digitorum, in aquæ heminas octo coniectum sub diuo per noctem exponito, & leniter aquam effundito. Vtendum & cibi subtractione, & ventris euacuatione, somnoque & quiete. Vitanda autem maximè vinum, sol, & balneum. Amplius autem & *fomenta, clamor, contentio omnisque mentis perturbatio, & perculsio.* In bona autem animi habitione & firmitate degendum.

*Πικρίαν habet vetus codex id est, iram vel amaruletiam, & fortè melius, sic vetus interpres.

*Εὐπνοΐα interpres vetus videtur legisse id est in locis qui perbene perspirantur, nō autem εὐφορία.

Ad

Ad capitis dolorem ex frigore.

IRino vngẽto calido caput rigato, Vtere etiam lanis ac linteolis in eo madefactis. Aliud, Laurino vngento similiter vtere. Aliud, Farina cocta cum aqua mulsa vtitor. Aliud, Lauri folia tenera cum irino vngento trita capiti infunde. Aliud, Sampsuco cũ vino trita aut rosaceo similiter vtitor. Aliud, Cyperum tusum adipe anserino ammixto, capiti illinito. Aliud, Cornu cerui exurito, eiusque acetabulo, vinum odoratũ dupla mensura ammisceto, terito ac illinito. Aliud, Conueniunt & fomenta per spongias calida imbutas & expressas, maximè si lauri folia tenera in aqua fuerint incocta, aut sampsuci, aut cyperi, Et lanarum mollium fasciculi vngento irino & vino rigati, capitique circumpositi, Item tegmina, & tepor, & ciborum subtractio, ac ventris euacuatio. Amplius autem & somnus & quies, & corporis tranquillitas ac lætitia. Vitanda verò similiter clamor, contentio, vini potus, & frigiditas. Hæc quidem auxilia aduersus capitis dolorem ex ardore obortum Apollonius scripsit. Appellant autem ardorem ex sole æstiuo circa caput factam perseuerantem caliditatem. Omnes enim homines in sole æstiuo diutius versantes capite incalescunt,

ſcunt,non tamen omnibus æqualiter caliditas permanet, ſed ſtatim quieſcit,quibuſdam etiam ante balneũ,pleriſque verò poſt lotionem: quibuſcunque autem permanſerit,affectionem capitis iam* iuxta habitum non ſimplicem modo cõtactum factam putantes,ardorem appellant. Aliquando igitur ſola intemperies conſiſtit,affectione circa caput calidiore facta: aliquando verò etiam humorum aut vaporum multitudo ad ipſum caput decurrit: & maximè quum redundantia quædam humorũ, quam Eraſiſtrati ſectatores plethoran,hoc eſt, plenitudinem vocant, in toto corpore oberrat, fit autem hæc quatuor humoribus ex æquo auctis, aut etiam ſanguine ſolo,Nam quum alius quiſpiam humor redundarit,velut eſt pituita, & flaua bilis itemque nigra, eiuſmodi auctionem ſiue redundantiam, non plenitudinem, neque ſimpliciter multitudinem, ſed cum appoſitione, pituitæ, aut bilis flauæ, aut nigræ,in corpore factam multitudinem dicunt. Cæterùm eis qui ex ardore caput dolent, cutis tactui aridior ad primum contactum apparet oculoſque rubros habent,frigidiſque tum perfuſionibus, tum illitionibus gaudent. Principio igitur repulſoria curatione vtendum eſt, ex refrigerantibus & adſtringentibus conſtante,

* Κατὰ ἕξιν κατὰ ϑίξιν.

Poſt

Postea verò mitigatoria & concoctoria pharmaca ad repulsoria ammiscere oportet. Deinde etiam ex discussoriis quippiam addendum, paulatim detractis pharmacis quæ repellunt. Optima sunt autem censenda quæ tenuium partium substantia prædita adhibentur. Quapropter in principio quidẽ melius est rosaceo probè apparato quàm frigidissimo caput perfundere, lanæ fasciculo in orbem circumposito, Iuxta frontem quidem, vbi pilosa eius pars desinit, iuxta vtrunque verò eius latus, vbi pili ipsi aures contingunt: & retro in loco post verticem, non tamen longè inferius. Neque enim facilè exuritur capitis ea pars quæ occiput, & græcis Inion appellatur: neque etiam citra molestiam, refrigerantia sustinet, propterea quòd isthic principium medullæ spinalis existat, ad stipitis modum in multos ramulos diuisæ, in sexaginta puto iuxta numerum neruos. At verò regio capitis iuxta sinciput, propter laxitatem coarticulationis iuxta coronalem suturam, & ob ossium tenuitatem & raritatem, facilè tum caliditatem tum frigilitatem omnium quæ adhibentur pharmacorum intrò distribuit, Quare siue refrigerare oporteat ex caliditate ardorem, siue calfacere frigiditatem, aptissimus est capitis iuxta sinciput locus.

Opti

Optima autem in principio refrigeratio ex rosaceo frigido, æstiuo tempore existente, in quo maximè ardoris affectio oboriri cõsueuit. Dictum autem est mihi de rosaceo iam sæpe, quòd optimum ex oleo crudo, quod Omotribes & omphacinon bifariam appellant, citra salis admixtionem confecto, rosis quàm plurimis in eo maceratis præparatum. Sit autem rosaceum non vetus, sed eo ipso anno confectum, siue in vere, siue principio æstatis, Proximum à rosaceo chamæmelinum locum habet, in his corporibus quibus vehementem frigiditatem inducere veremur, qualia sunt fœminarũ, & eunuchorum, ac puerorum, & quicunque molli carne præditi albumq; habẽtes colorem, solis sunt insueti, Mensuram autem tum rosacei tum chamæmelini, quod ad refrigerationem attinet, ex prædictis corporis habitibus, & ex ardoris magnitudine inuenire oportet, considerata simul ægri ætate, & ambientis nos aëris temperie, non minus autem & domo in qua æger decũbit. Refrigerabis autem quæcunque adhibere voles, in aqua vehementer frigida collocata: quæ si nõ adsit, niuem vasculo circumpones. Hoc auxilium siue humorum siue vaporum multitudo in caput impetum faciat, præclarè auxiliatur. Repellit enim eos infraque in corpus detrudit,

adeò

adeò vt ego in sexcentis hoc medendi modo vsus, nullo alio habuerim opus. Nam & frigidorum fontium multa Romæ vbertas est, & niuis apud nos in Pergamo, & in plurimis Asiæ Græciæque ciuitatibus. At verò in calidis regionibus qualis est Aegyptus, in qua & fontium frigidorum & niuis penuria est, necessarium est præfrigerato rosaceo, per expositionem sub diuum per integram noctem, & per obuersionem ad auræ alicuius afflatum, Ita demum addere ei semperuiui succum, aut portulacæ, aut lactucæ, aut psyllij, aut polygoni, Quin et solani aliquãdo paululum & pampinorũ vitis, & vuarum immaturarum. Tales enim sunt adhuc tempore æstatis. A papaueris verò & mandragoræ succo abstinendum, non enim citra damnum refrigerat. vitanda etiam quæ cum refrigeratione manifestè adstringunt: quare si quando necessitas postulet, parum quiddam ex eis ad refrigerantia ammiscere oportet. Propterea sanè & Solani succum, aut nunquam penitus, aut omnino modicè ammiscemus, sic etiam mali punici, & mali cotonei, & mespili. Ad hanc tamen rem malorum punicorum acidorum succus præstantior est, magis enim refrigerat. Porrò quum aliquando ruri degerem nihilque horum ad manum esset, cucurbitæ ramenta

ex ſuccata ad vuę immaturæ ſuccum ammi-ſcui. Poterit autem quiſpiam in tali loco etiam ſeridis ſucco vti, lactucæq́; tum hortenſis, tum ſylueſtris, quam propriè Thridacinen Græci appellant: hortenſem enim Thridacem vocant. Quin & ſycomorum ſuccus aptus ad refrigerandum. Sint autem non valde matura. Quod ſi caluus ſit æger, aut omnino breues habeat pilos, maxima vbertas refrigerātium exiſtit. Quæcunque enim ad Eryſipelata auxiliaria ſcimus ex cataplaſmatis & liquidis ceromatis, ea omnia ab ardore exuſtis conueniunt. Cæterùm Apollonius Ricini folia tenera tūſa in aquā coniicere iubet, & deinde per totam noctem vaſculum in quo cōtinentur ſub diuum exponere, & poſtera die vti. Ego quidem igitur non valde expertus ſum ricini facultatem, veriſimile eſt autem Apollonium qui longo tempore in Alexandria vixit, per magnam experientiam vim eius cognouiſſe. Atqui oleum ex ricino factum manifeſtè cognoui calidius eſſe facultate oleo quod apud nos eſt: quare etiam ſi non præſens ſit, veteri vtimur. Puto autem & potamogetonem & Niliacum Stratioten quiddam refrigeratiuum habere, mirorq́ue eorū Apollonium nullam mentionem feciſſe. Quin & Tribolus apud nos, velut etiā Polygonum,

quiddam refrigerans habent, tenera videlicet, & nondum dura ac ſicca facta. Conyzam autem non ſolum refrigerare impoſsibile eſt, verum & moderatè calfacere potentem noui, & miror ſanè cur Apollonius eam inter refrigerantia retulerit. Quod ſi & ab arboribus & fructicibus auxilia ad caput præter naturam calidius petere oporteat, vitex conuenientior ad hoc exiſtit, & vitis, & lentiſcus, & platanus, ſi quis eorum teneris germinibus acceptis, deinde tritis, ab ipſis ſuccum exprimat. Eraſiſtratus verò magnum quoddam præſeruatiuum in calidis habitibus tradit, quum videlicet eos ſolem perferre oportet, Si ſpongiam latam & denſam ac cauam in aqua madefactam, & probè expreſſam capiti imponas. Porrò ſigna dolentium caput ob frigiditatem, contraria ſunt eis quæ ex ardore oboriuntur: Nam & incontracta minimeque arefacta, & decolor ipſorum facies exiſtit, & frigidis neque gaudent, neque ab eis iuuantur. Quemadmodum autem ardor non ægre ſolubilis affectio eſt; Ita neque frigiditas ex ambiente nos aëre contracta difficulter curatur ſi recens eſt, ſed ſufficit oleum rutaceum calidum, ſincipiti vt dictum eſt affuſum, perfecte hominem liberare. Si verò vehemẽtiori calfactione opus ſit, Euphorbium ad oleum

con

coniiciatur, & quæcunque ex pipere pharmaca constant. Inungenda autem est facies *& nares hisce vngentis, maximè quidem irino & amaracino, & nardino. Quin & * cōptoria vngenta ex calfacientium numero existunt, atque adeò ipsa opulentarū fœminarum pretiosa vngenta, quæ foliata & spicata Romę appellant. Opobalsamum verò sępe experti sumus, nullum manifestum commodum ad vllam aliquam affectionem calfactione indigentem conferre. Quemadmodum autem rutaceum conuenire dixi, Sic etiam sampsuchinū & laurinū laudo, itéque serpyllinum, sæpe & in plerisque ipsis vsus. Dandum etiam vinum tenuium partium, & motus corporis præcipiendus, lauacraq; calida, & quandoque à raphano vomitus.

** Et aures vettu. cod.*

** Cōmagenum hic habet vet. cod. & lōgè melius.*

De inueteratis capitis affectionibus calidis & frigidis.

IN inueteratis capitis doloribus ac affectionibus necessariò pilos radimus, aut valde ad ipsam vsq; cutē præsecamus, pharmacáq; tum emplastrorū ac ceratorum forma, tum etiam liquida adhibemus: atque ea quidem quę emplastrorum ac ceratorū formam habent, rasis penitus adhibemus, liquida vero his qui breuissime præfectos pilos habent. Est autem & horum materia multiformis, quod partim quidem magis,

partim verò minus refrigerantque & calfaciant. Ea igitur quæ frigefaciunt ex his quæ eryſipelata curant transferenda ſunt, calfacientia verò ex pharmacis calfactoriis componenda. Quorum ſimpliciſsimum eſt ex euphorbio præparatum. Sufficit autem vnciam euphorbij vnam, ad tres ceræ liquefactæ in olei libra vna coniicere. Vtendum autem oleo ad omnes affectiones calefactione opus habentes, neque omphacino, neque eo quod vulgò ab omnibus hiſpanum appellatur, neque omnino eo quod cum olearum germinibus præparatur. Sed eo quod ex maturis oliuis conficitur apud pleraſque gentes citra germinum iniectionem. Optimum autem ex eis quæ ego noui, eſt ſabinum, non procul ab vrbe Roma in Sabinorum regione prognatum. Cęterùm pharmaca quæ recentiores medici ſeipſos Methodicos appellantes, Metaſyncritica, hoc eſt, ex alto euocantia ac transferentia appellant, ea omnia ad huiuſmodi affectiones commoda exiſtunt, ex quibus optima in ſeptimo libro huiuſcemodi tractationis, quæ ante hanc à me edita eſt, relata ſunt. Tempus igitur iam eſt me ad aliam capitis tranſire affectionem, adſcripturum primò quæ ab Appollonio conſcripta ſunt, quæ iuxta illius dictionem hoc modo habent.

Quæ Apollonius ad capitis dolorem, ex ebrietate & meri potu, scripsit.

VTendum est omnibus descriptis auxilijs ad dolorẽ capitis ab ardore obortum. Quod si dolores amplius inualescant, rutæ folia cum aceto & rosaceo trita strigmenti crassitudine capiti illinenda. Aliud,

Nuces amaras cum aceto & rosaceo ad strigmentitiam spissitudinem tritas capiti illinito. Aliud, Iridem siccam ac viticem*aridum cum aceto & rosaceo, eodem adhibe modo. Aliud, Lauri baccam & rutæ folia cum aceto & rosaceo trita adhibeto. Conueniet autem somnus, fames, quies, corporis tranquillitas. In potu aqua calida, aqua mulsa, & euacuatio. Hæc quidẽ Apollonius scripsit, atq; huius rei gratia laudare virum decet, quòd cum discrimine de vnoquoque auxilio scripsit, quum neque Archigenes idipsum fecerit, quem quum posterior Apollonio natu sit, apponere quidpiã ad discriminũm certitudinem oportebat: verùm quæ ipse in priore de pharmacis libro conscripsit, paulo post referentur. At verò quæ ego per longam experientiam de capitis dolore ex vini potu cognoui, iam exponam, vtpote qui spem quidem vtilitatis ipsorũ ex affectione inueni, diligẽtẽ autem cõprobationem per multã experientiã feci.

** Viridẽ habet cod. vet. & sic interpres vet. legit.*

Capitis itaque dolorem ex vinorum temperatura calidorum productum indicat, quod ipsum caput omnino vaporibus repletur, quandoque etiam humoribus calida temperie præditis. Nam & citra vini potum eiusmodi ad caput promptè deferuntur. Curatione itaque opus est, quæ scopum primum vniuersalem & communem omnibus habeat, nimirũ euacuatione indigenté. Quum verò calidi sint qui caput repleuerunt humores, etiam refrigerante eos medela opus erit. Iubendi igitur sunt, si crudum adhuc in eis vinum permaneat, vt tepida aqua hausta vomant: quod si etiam post concoctionem caput doleant, refrigerantibus vtendum est ac repellentibus, Quale est rosaceum per se & cum aceto, aut hederæ aut brasicæ succo. Quin & ipsa brasicæ folia calida macerata, capitique circumposita ac obligata, naturaliter ebrietati resistunt. Cæterùm somni ac quietis cura imprimis habenda est: quod vbi factum fuerit per totum diem, ad vesperam lotum, boni succi cibis, non tamen calfacientibus nutrire oportet. Sunt autem tales ptisanæ succus, & sorbitio ex alica, & panis ex aqua, & oua sorbilia absque garo: ammisceatur auté, eis ex melle quantum ad edulcandum satis fuerit. Si verò ad mel accipiendum non fuerint appositi, sales

aro

aromatum condimentis ad ſaporem edulca ti,pro eo addantur. Ex oleribus eſt lactu- ca, vtpote boni ſucci & refrigeratoria, & braſsica,vt quæ vapores reſiccet. Sic & ex le guminibus lēs eſt. Potu verò omnino aqua vtendum eſt, at verò quum ſtomachus in quibuſdam propter aquæ potum ſubuerta- tur,Malum punicum eis inſuper exhiben- dum eſt aut ſolum per ſe,aut cū alica flacci- da calida,probè cocta,Quin & mala ceſtia- na appellata in vrbe Romana,citra cocturā quidem ſunt auſtera,poſt cocturā verò ſto- macho commoda fiunt. Coquenda autem ſunt ipſa in ollam nouā aqua calida infuſa, deinde malo in olla ſuſpenſo,igneque ſub ollam coniecto,quo vapor ex aqua calidus ſublatus cocturam ipſi malo præbeat. Vuæ paſſæ etiam & pira,aliqua quidē cruda,ali- qua verò vt malum ipſum cocta,ſtomachū corroborant. Abſtinendum verò à glan dibus palmarum proprietatem enim quan- dam habent capitis dolorem inducendi. Quod ſi verò poſt hæc probè dormire non poſsint, ad balneum poſtride quàm celerrimè inducantur , calidaque aqua eis in balneo ſæpe affundatur,deinde vbi dor- mierint aut omnino interpoſito tempore quieuerint ,rurſum ad balneum ducendi ſunt , deinde veluti pridie connutriendi.

Si verò moderatè habeant, & aquam bibere non possint, permittendus est eis potus dilutus ex vinis aquosis, quale est in Italia Sabinum. In Asia Titacazenum, & arsyenium, & Aruisium. Quin & moderate habentibus gallorum testiculi, & alæ, & ex piscibus petrosi, & teneris carnibus præditi exhibebuntur, & columbarũ pulli. Hæc verò omnia citra garum & vinum, in albis ac simplicibus iusculis coquantur, In quibus aqua sola cum oleo, & anetho, ac modico porro, cocturam perficiat, modico adiecto sale, non statim in principio cocturæ, sed quũ iam aliquo modo flaccida facta fuerint ac victa. Manifestum verò quod tum hoc tũ omnes qui caput dolent, augescente adhuc & vigente dolore, quiescere melius est: remittenti verò ac decrescente, in locis aptis deambulare, Apti sunt autem his qui calfieri opus habent loci calidiores, qui frigefieri, frigidiores, Et antè cibum quidem pluribus deambulationibus vtendum, post acceptum verò cibum breuibus & lentis. Oportet autẽ neque multa comedere, neq; statim deambulare, sed post duas aut tres aut etiam plures horas. Quòd si quando ex vaporibus & humoribus in caput sublatis reliquiæ quædã relinquantur tenuibus poris ac meatibus impactæ, & ob id etiam capitis

pitis dolor perseueret, à rosaceo quidã ab-
stinere expedit, Vtendum est autem primũ
quidem chamæmelino moderatè calido,
postea verò irino: maximopere enim huius
modi affectiones iuuant. In balneo vero ca
put calida perfundatur, non solum ob id vt
quippiam circa ipsum discutiatur, sed & so-
mni conciliandi gratia, quapropter etiam se
cundum, aut tertium etiam, ad vesperam bal
neum apparandum est, acceptis ab eo lactu-
cis ex aceto, modico aut omnino nullo ad-
dito garo, verùm aqua affusa multa, vt ace-
tum planè exæquet, nisi omnino aquosum
sit acetum, nam & huiusmodi magis quàm
acerrimo opus habẽt. Caliditatem enim in
se aliquam tale acetum complectitur. Post
hæc verò postera die, quæ magis caput cal-
faciant adhibenda, Ita vt ad irinum aliquã-
do Amaracinũ vngẽtum addamus, aliquã-
do verò Nardinũ. Quandoque etiam pre-
ciosa, quibus opulentæ fœminæ etiam si ni-
hil habeant mali, vti consueuerunt. Per hu-
iusmodi sanè medicationis ductum, capitis
dolores ex vini potu obortos in totũ per-
sanaui, nullo ab Appollonio præscripto
pharmaco vsus. Quũ enim per ea quæ iam
dixi scopum contingerẽ, in nullo ab Apol
lonio scriptorum spem aliquam posui, tan-
quam ritè ac probè ab ipso relata essent, &

ſuperuacaneum amplius erat eorum experimentum facere. Cæterùm poſt prædictas tres affectiones capitis dolorem inducentes, Apollonius quartam hanc inſuper addidit.

Ad dolorem capitis ex plaga aut caſu. Apollonij.

ROſaceo & aceto tepefactis caput rigato. Aliud, Roſis ſiccis maximè coctis, aut certè in paſſo maceratis, aut aqua mulſa tritis pro cataplaſmate vtitor. Aliud, Meliloto ſimiliter apparato vtitor. Aliud, Myrti albæ folia tenera cũ vino & myrrha trita imponito. Aliud, Irino vngento & aceto illinito. Aliud, Abſinthium tritum cum vino & myrrha itidem trita imponito. Aliud. Pulegio trita ex vino ſimiliter vtitor. Aliud. Pulegium & myrrham trita ſimiliter adhibeto, Aliud, Apii comas cum vino coctas ac tritas imponito. Aliud, Mala cotonea cocta ex vino imponito. Cõueniẽt & fomenta per ſpongias aqua calida imbutas, Et mollium lanarum faſciculi aceto & roſaceo conſperſi. Ad hæc & quies, & corporis tranquillitas. Subtractio cibi, euacuatio, fuga eorũ quæ offendere poſſunt, qualia ſunt, ſol, balneum, vini potus, clamor, contentio, & ex his quæ alimenti loco exhiben

hibentur, acida & acria ac ſalſa. Hæc quidem Apollonius ſcripſit de capitis doloribus ex conſpicua plaga obortis. Verùm operæ prætium eſt noſſe nos, eiuſmodi affectionem nullã aliam quàm inflãmationem eſſe, quæ non ex plaga ſolũ aut caſu, ſed citra etiam manifeſtam cauſam, iuxta omnes corporis partes, propter humorũ influxionem fieri conſueuit. Siquidem igitur plaga vulneris aut contuſionis cauſa exiſtat, plures ſcopi erunt ad remediorũ inuentionem. Vnus quidem in vulnere, ad quod conglutinantibus & inflãmationẽ arcentibus pharmacis vti oportet, poſtquam vlceris labia fibulis impoſitis conſtrinxerimus. Alter verò in contuſione, & tertius in doloribus, qui quandoque in ipſis ſolis percuſsis partibus fiunt, plerunque verò etiam ad vicinas partes extenduntur. Etenim pellicula quæ caluariam ambit, & cutis quæ forinſecus circuntenditur, vtraque propriam ſubſtantiam continuam habet per omne caput extẽſam: & ob id ſanè ſæpe caput ipſum vniuerſum dolere contingit, præſertim ſi vſque ad pelliculã os caluæ ambiẽtem plaga penetret, quam diducta pellicula caluariam ambiente, oſſeque conſcalpto, iuxta concarnationis modum curare oportet. Quod ſi per cõmunionem membranæ

cal

caluam ambientis, quam ad duram cerebri membranam circa ſuturas habet, etiã intra caluariã inflammatio ipſa diſtribuatur, non abſq; periculo eiuſmodi capiti dolor exiſtit. Contingit autẽ non parum ſæpe in caſu præſertim ex ſublimi facto, vt quædam circa cerebrum aut membranas eius, partes, abrumpantur: quod vbi cõtingit, etiam amplius capitis dolor inualeſcit, ipſaque affectio tota ægre curabilis redditur, & periculum ingens ac præceps imminet. Optimum itaque fuerit in his, niſi ætas prohibeat, & niſi vitalis facultas debilis appareat, à venæ ſectione curationis initium facere, & conuenientibus capitis irrigationibus ſubinde vti, ex lana nimirum oleo dulci imbuta, capiteque ex ea contecto. Quod ſi quippiam horum, ſiue ætas, ſiue virium debilitas, aut etiam ambo ſimul, ſanguinis detractionem fieri præpediant, aluum per clyſterẽ euacuabimus, tum vt ſuperflua in ipſo recrementa extrahamus, tum vt humores qui ad affectas partes inde ferri conſueuerunt reuellamus, atque inde auxiliis ad inflammationes commodis vtemur. Si verò membrana cerebri fuerit vulnerata, egregiè ipſam conglutinat, inquit Archigenes, calaminthæ ſuccus infuſus, & farina milii arida inſperſa. Deinde butyrum & roſaceum, ac adeps

ſuillus

suillus insulsus vetus, tepefacta ac mixtim infusa. Cæterùm hoc modo affectos à vino & cibis crassioribus abstinere oportet, maximè si febri sint correpti. Atqui prædictam euacuationem consulit etiam Apollonius, qualem autem fieri oporteat non ostendit. At verò acetum rosaceo ammisceri iubet, quemadmodum in phreniticis & letargicis in principio plurimi medici facere consueuerunt, verùm non rectè mensuram vtriusque dicere reliquit, Empiricorum simili transitione vsus, nõ indicatione dogmaticorum. Affectio enim ipsa nobis indicat auxilia, Quantitatem autem singulorum, & particularem materiarum differentiam simul tum affecta particula, tum ægri temperamentum indicat. Et ad hæc vitalis facultas, deinde ætas, & ambientis nos aëris temperatura, iuxta regiones, anniq́ue tempora, & prædominantem anni constitutionem euarians. In phreniticis quidem igitur, quum omnia quæ* intra caluariam, circaq́; cutem & pelliculam caluariam ambientem ab affectione immunia sint veteres conuenienter acceptũ ammiscuerũt: ea ratiõe persuasi, quam in cõmentariis de pharmacorũ compositione per longũ recensui: quando videlicet ad affectiones in profundo corporis obortas, pharmaca * diuersa ab his quæ

** Extra legendum est, vt vet. codi.*

** Sic habet vetu. cod. & rectè.*

quæ ad affectiones in superficie hærentes destinata sunt, adhiberi oportere dixi. Exoluitur enim omnium ipsorum vis in transitione per profundum, & ob id ad propria affectioni auxilia, aliquando contrariæ & nocentis facultatis pharmaca ammiscemus. Quum nanque inflammatio dolorem inducat, maximè contrarium est acetum reliquis auxiliis ammiscere, vt pote quod neque mitigandi neque laxandi vim aliquam in se complectatur, Sed quum per sinciput, (neque enim per aliam quampiam capitis partem transitus patet) pharmaci facultatem intra penetrare velimus, tunc sanè ad ammixtionem alicuius eorum quæ propria natura auxiliantur ac in profundum ducunt, deuenimus: tenuium partium substantiam quandam inuenientes, quãdoque quidem frigidam, velut acetum: quandoque verò calidam, velut euphorbium, affectione quæ curationi subiacet cõsiderata ac perspecta, num calfacientibus opus habeat an refrigerantibus. Iuxta hanc igitur ratiocinationem, si quidem crassæ cerebri membranæ nudæ rosaceum offeratur, quemadmodum in his quibus capitis ossiculum aliquod excisum est fieri consueuit, solùm ipsum leniter tepefactum adhibemus. Quum verò citra de-

nudationem, per capitis iuxta sinciput partem, sana & integra existente caluaria, rosaceum ad cerebri membranam peruenire velimus, acetum ei vt eò perducat ammiscemus, Cuius item rursus vehemens facultas tum per viarum transitionem, tum per rosacei mixturam exoluitur. Quapropter Apollonius in eo quod acetum rosaceo indefinitè ammiscere iussit, peccauit. Cutis enim capitis aut quæ post eam est membranæ caluariam ambientis inflammationes, citra quidem vehementem dolorem obortæ, per modici sanè aceti ad rosaceum ammixtionem iuuari possunt: lædentur autem vbi magna fuerint doloremque vehementem induxerint. Deliquit amplius Apollonius, quod neque tempus vsus singulorum ab eo descriptorum auxiliorum apposuit, Quædam enim incipientibus & nascentibus adhuc inflammationibus auxiliantur, Quædam etiam in vigore consistentibus aut decrescentibus, aut etiã induratis opem ferunt. Rosaceum itaque cum aceto incipientibus. In vigore verò consistentibus, rosaceum solùm adhibemus, Quemadmodum etiam in induratis absinthiumq; ac pulegium ei ammiscemus. At verò quæ citra indurationem decrescunt inflammationes pharmacis laxantibus appellatis solùm

opus habet. Relata est autem tum materia, tum compositio ipsorum in prioribus huiuscemodi tractationis commentariis quos edidimus antequã hoc opus sumus aggressi:* quibus etiam ostendimus quod affecti loci multam indicationem faciunt simul cũ ipsis affectionibus ad inuentionem remediorum. Quum igitur affectiones ab Appollonio descriptæ quatuor sint, quæ capitis dolorem faciunt, ob manifestas causas obortæ: deinde verò ex ordine transierit ad eas quæ ex obscuris causis producuntur: meritò sanè quis ipsum reprehenderit: non solùm quòd à dogmatica desciuerit doctrina, sed quod neque Empirica sit vsus. Distingunt enim etiam hi affectiones per symptomatum concursus syndromas ab ipsis appellatos, qui sanè accessionum ad morbos ipsos congregationes sunt, quæ omnibus euidenter apparent: in quibus concursibus etiam externas & lacessentes causas ipsi comprehendunt, tanquam partes totius concursus existant. Verùm nullam talem congregationem, neque symptomatum siue accessionum, neque signorum Apollonius scripsit, quemadmodum discemus vbi & ad sequentem viri doctrinam nõ minus quàm ad priorem animũ adhibebimus.

*Sic emendauimus hunc locũ ex vet. codice.

Con

Condependens ex præcedenti Apollonij doctrina, ad temporum ac totius capitis dolores, citra manifestas causas obortos.

VNgento Mendesio caput illine. Aliud, Adipem anserinum Mendesio vngento dilutum illine. Aliud, Myrrham vino quàm optimo tritam, & ad succi ptisanæ crassitudinem redactam illine. Aliud, Myrrham vngento pretiosissimo tritam similiter adhibe. In pueris autem sinciput dolentibus, myrrha cum oleo trita vtitor. Aliud, Viticis semen tritum & aqua dilutum imponito, aut linteolo illitum similiter imponito. Aliud, Lolii farinam cum adipe anserino contritam pro cataplasmate imponito, adipe prius liquefacto. Aliud, Portulacam per se & cum lini semine tritam imponito. Aliud, Oleæ folia tenerrima oleo ac vino nigro affuso terito ac imponito. Aliud, Cinerem quencunque habes aceto aut aqua diluito, eoque caput rigato. Aliud, Solanum & terram figulinam trita ac leuigata imponito. Aliud, Halicacabi fructum cum adipe anserino, aut vngento balanino tritum adhibeto. Aliud, Lentisci folia trita ex aqua imponito. Aliud, Blitum tritum ac oleo dilutum adhibeto. Aliud, Ricini semen aqua tritum

imponito. Aliud, Coriandri ſemen & anethi trita ac melle mixta imponito. Aliud, Melanthium tritum ac oleo dilutum imponito. Aliud, Cuminum & adipem anſerinum trita imponito. Aliud, Succum papaueris fabæ ægyptiacæ quantitate, & ſalis partes duas, & pulegii partem vnam, cum aceto & vngento optimo trita illinito. Conuenit item cibum ſubtrahere, & aluum euacuare, caputque contegere, amplius verò & quiete agere, omnemque motum vitare. Quod igitur Apollonius quemadmodum dixi, indefinitè tradendo, hæc remedia ad capitis dolores, dupliciter peccarit, neque vt dogmaticus vir affectiones explicans, neque vt Empiricus earum concurſus, idipſum ex illius ipſius dictione didicimus, Quod verò & pharmacorum facultates inter ſe non parum differant, ex tota virium ipſorum perpenſione diſcere licet. Etenim primùm ab eo deſcriptum ſimplicis eſt potentiæ laxantis. Talis enim eſt Mendeſij vngenti facultas, Secundum verò eandem vim intenſe poſsidet, in quo ad Mendeſium vngentum anſerinus adeps ammiſcetur. Tertium autem propter myrrham quidem reſiccatorium eſt, vnaque calfacit, propter vinum verò adſtringit, vtile his exiſtens in qui-

bus

bus redundantem humiditatem ſimul repellere ac diſcutere propoſuimus. Scimus porrò myrrhæ odorem plurimis etiam ſanis dolorẽ capitis inducere, quare ſanè eos ipſos qui iam caput dolent non parũ offendet. Eiuſdem autem facultatis eſt & quod ſequitur quartũ. Quintũ verò non propè ad horum vim accedit, vbi ſcilicet cataplaſma ex aqua & viticis ſemine cõponit, quod non ſolum ab vtraque facultate tum calefaciendi, tum reſiccandi, quibus ea præſtãt, quæ ex myrrha compoſita ſunt, multum deficit, ſed & contrarium facere poteſt in his qui caput ob frigiditatem dolẽt. Quod verò deinde ſequitur ex lolii farina & anſerino adipe compoſitum, in quibus reſiccare intendimus vtile eſt, neque in capite ſolum, ſed & in aliis partibus rationabiliter adhibetur, idipſum verò ob anſerinum adipem citra moleſtiam reſiccantẽ contingit. Abundè enim pharmacum hoc & mitigat & ſedat dolorem. Verùm quod deinceps ſequitur, de quo hæc verba ſcripſit: Portulacam per ſe & cum lini ſemine tritam imponito, refrigeratorium eſt pharmacum, præclarè faciens ad affectiones calidas. Quod verò poſt hoc ſcriptum eſt hoc modo: Oleæ folia tenerrima oleo ac vino nigro affuſo terito & imponito, dolorem quidem non mi-

tigat, verùm humiditates ſuccorum euacuat. At verò quod deinceps ſcriptum eſt forti facultate præſtat, in quo videlicet iubet cinerem aceto aut aqua dilui, eoq́ue caput rigari. Si quidem enim ex aceto præparetur inueteratas affectiones & in ſcirrhum induratas ſanare poteſt, non tamen doloris mitigatiuum exiſtit. Si verò cum aqua cinis diluatur ac percoletur, fortitudine quidem plurimum ab eo deficiet quod ex aceto conſtat, neque tamen ſic doloris mitigatiuum erit. Quemadmodum neque id quod poſtea deſcriptum eſt, ex terra figulina & ſolano compoſitum. Superfluam autem cõpoſitionem. Apollonius in eo quod ex halicacabi fructu conſtat, oſtentat, vtpote quod neque prædictis, neque poſtea dicendis quicquam amplius habeat, Quemadmodum ſanè ea quæ deinceps ſequuntur ſingula alia facultate prædita ſunt. Non ritè autem fecit hæc omnia indefinitè tradendo, Quid enim ſimile habet cataplaſma ex blito cum oleo trito, ad illud quod ex ricini ſemine, aut coriandri, aut Melanthii componitur. Calefaciunt enim hæc & reſiccant, Blitum verò debiliter humectat & frigefacit. Porrò quod in fine ſermonis ipſius ſcriptum eſt, primum neque ab vllo in vſum aſſumi experiundi gratia conſu-

lue

luerim, nedum ſæpe. Rarò enim cogimur pharmacis ex opio vti, quum videlicet præ doloris vehementia homo de vita periclitatur, quanquam & tunc ſolidæ partes ex eius vſu offendantur, adeò vt poſt hæc correctione opus habeant. Sic & ex opio collyria multis detrimento fuerunt, adeò vt debilem oculum reddiderint, & viſus hebetudinem, Amblyopian Græcis appellatam induxerint: velut etiam auditus grauitatem inducunt, quæcunque ad vehementem aurium dolorem ex papaueris ſucco compoſita ſunt. At verò ob capitis dolorem vehementem nemo vnquam animi deliquio comprehenſus mortuus eſt, neque ſeipſum occidit, quemadmodum quidam coli dolore vexati fecerunt. Vtcunque enim doleant, longè minor ipſorum dolor eſt, quàm eorum qui coli, aut auris, aut oculi, aut dentis dolore vexantur. Mitigantur illi ipſi perfuſionibus & cataplaſmatum impoſitione & illitionibus.

Quæ Archigenes ad capitis dolorem remedia conſcripſit.

RElato igitur iam Apollonio, ad Archigenem tranſeamus, qui in priore libro de pharmacis ſecundum genus ei inſcripto, hoc modo ſcripſit. Archigenis

ad capitis dolores citra febrem obortos.

Communiter in principio auxiliatur eis aquæ potus, parcitas cibi, solutio alui. Hæc præfatus deinceps pharmaca multiformia conscribit. Præstabilius igitur mihi videtur singulatim vnaquaque ipsius dictione in manus sumpta, eã considerare, & primũ sanè principium eius collaudare, in quo manifestè discrimen à febris carentia inductũ distinxit. Fuit itaque Apollonius non quidem vulgaris medicus, velut & Mantias & Heraclides Empiricus, verùm ad diligentiam quam circa artem fecit, etiam hoc Archigeni accessit, quod posterior natu illis ipsis fuit. Cæterùm maximum hoc censeri debet, his qui artem quamcunque tandem rationalem ediscere ritè volunt, quum natura apti ad eam fuerint, ingeniosique & à pueris in primis disciplinis eruditi. Pleriq; autem ex his qui eiusmodi artes tractant, non vt ipsi sapientes in his euadant, sed vt vulgò tales videantur studio habent. At verò Archigenes vt si quis alius, quæ ad medicam speculationem attinent diligenter ediscere studuit, atque ob id meritò scripta quàmplurima memorabilia reliquit. Non tamen in omnibus sanè quæ tradidit irreprehẽsibilis mihi videtur, verùm velut ipse pleraque eorum virorum à quibus adiutus

opt

optimus euasit, reprehēdit, sic par est ipsum delinquentem à nobis posteris * redargui. Difficile enim est vt qui homo sit non in multis peccet, quædam videlicet penitus ignorando, quædam verò male iudicando, & quædam tandē negligentius scriptis tradendo, Quemadmodum sanè & nunc mihi in distinguendo non febrientes à febricitantibus peccasse videtur, quum non omnes eorum qui non febriunt distinctiones & discrimina apposuerit.

** ἐξετάζεσθαι habet vetus cod. sicut & vet. interpres legisse videtur id est examinari.*

De his qui ex stomacho caput dolent.

STatim igitur primùm in his discrimen est doloris capitis ex stomacho producti, Quidam enim etiamsi modicus quispiam humor acris in ventre, & præsertim circa os eius congregetur, statim caput dolent, atque ob id si diutius famem tolerent offenduntur. Augetur enim ipsis inediam ferētibus eiusmodi humorum malitia. Eos igitur qui hoc modo affliguntur sanare oportet, ita vt nihil remediorum capiti adhibeamus, quandoquidem neque proprius est hic capiti affectus, sed ab humorum in ventre malignos vapores excitātium in ipsum adscensu affligitur. Quemadmodum alii in suffusorum symptomata ob huiusmodi humores incidunt. Quæ igitur horum erit cura? vt videlicet affligentes in ventre hu-

mores quam celerrimè euacuemus. Euacuātur autem ad vomitum procliuis facilè ab aquæ potu, Aegrè vomētibus verò difficilius, adeò vt etiā digitorum siue pinnularum immißione venter ad vomitum irritatus, quibusdam nihil amplius effuderit. His igitur conabimur quàm primū cibum boni succi ac stomacho commodū exhibere, si res ita ferat à balneo, si non, ante balneum tantū cibi offeremus, vt ne lædantur inde postea lauantes.* A cœna autem postridie modicum absinthium in potu dabimus, *eoque modo in posterum diætā ipsis constituemus, donec valdè bene concoquētes ipsos videamus, atque tum sanè modicum panem eis præbebimus circa tertiam aut quartā horam, aut paulò prius vel etiā serius, vt satis amplum spatium ad consuetam balnei horam intersit. Quicunque verò panē citra obsonium edere non poßunt, his oliuas, aut palmulas, aut vuas, aut tale quiddam addemus, per experientiā cognoscendo quid ex eis præstet, quum aliud alio melius sit iuxta naturæ proprietatem. Cæterùm ad vitiosorum in ventre humorum redundantiam tum facultatis concoctoriæ debilitas, tum oris ventris infirmitas, plurimum conferunt. Quemadmodū etiam sensuum mollicies & ad hæc caput ad eiusmo-

** Aëtius aliter videtur legere, videlicet à cœna modicū bibant, postridiè verò.*

** In veteri codice sic legitur is locus: atque ita agere sicq; in posterum diætam cōstituere, ac si ipsi nō bene concoquerent, nempe panem modicum &c.*

di

di humorum vapores ſuſcipiendos aptum, quemadmodum & in quibuſdã oculi. Ego quidem igitur ſæpe & in multis expertus ſum hanc quam narraui, curandi viã ad capitis ex ſtomacho dolorẽ commodam. Archigenes verò quum ſimpliciter ad omnem capitis dolorem citra febrẽ, cibi parcitatem auxiliarem ſcribat, palam facit ſe nihil de eo qui ex bilioſo humore oboritur ſcire.
Quod ſanè etiam amplius quis crediderit qui poſtremam eius dictionem legerit, quæ hoc modo habet. Archigenes. In his verò qui ex ſtomacho caput dolent, flatuoſeque diſtenduntur, acetum in quo papaueris capita incocta ſint affundito, aut ſpongias eo imbutas imponito. deinde polentã cum menta & aceto fronti pro cataplaſmate imponito. Aut pulegium cũ iiſdem. Aut ſolani ſuccum cũ roſaceo illinito. Stomachum equidẽ os ventris appellat, quum & medici hanc partem ita appellare ſint adſueti, qui etiam ſtomachica animi deliquia appellant, & quoſdam ſtomachicos eſſe dicunt à quopiam videlicet in eo loco oborto affectu ita appellantes, velut etiã hepaticos ab hepate, & colicos à colo, & nephriticos à renibus, & ſplenicos à ſplene affectos. Vnam autem ex ſtomacho affectionẽ doloroſam ſcripſit quæ caput occupet, eo-

rum quos ipſe flatuoſe diſtentos vocauit, quam ex vini largi potu magis oboriri ſcio. Qui enim propter * humores caput dolent, mordacem dolorem, non diſtendentem percipiunt. Fames igitur in diſtenſionibus commoda eſt, at non his qui mordaces humores in ore ventris habent. Quũ itaque hic mordax humor fuerit amarus, pallida & flaua bilis appellatur, quæ ob naturalem leuitatem ad ventris os ſurſum fertur, quum verò pituitoſus, aut acidus, aut ſalſus fuerit, magis in totius ventris ſpatio continetur, quàm quod in ore ipſius firmetur, optimum autem fuerit (quantum ſanè nunc in his diſcere licet) in fundo ventris ipſum contineri, facile enim relicto ventre in inteſtinum delabitur. Peſsima autem fit affectio vbi vitioſi humores in ventris tunicas ineluibiliter fuerint imbibiti, Quorum optimum remedium eſt ex aloë pharmacum, quod aliqui picram, hoc eſt, amarũ, aliqui hieram, id eſt, ſacrum ex aloë appellant: inq; eius compoſitionem aloës drachmas centum coniiciunt, & ſex vniuſcuiusq; reliquorum, quorum etiam ſex numero exiſtunt, cinnamomum, ſpica nardi, xylobalſamum, maſtiche chia, aſarum, crocus. Præſtantius autem fit pharmacum vbi minus de aloë additur. Viſum nanque mihi eſt, ni-

* δριμεῖς χυμὸς. *id eſt propter acres humores vetus codex.*

miam eius copiam centum drachmas esse, ad proportionem reliquorum quibus hæc adduntur, quapropter etiam per nonaginta drachmas ipsum composui, & per octuaginta, Quin & per pauciorem aliquando crocum, propterea quod quidam ex eius vsu capite lædantur, quod ipsum sæpe ex solo croci odore perpetimur. Quare optima eius fuerit compositio, quæ ex aloës drachmis nonaginta, & croci drach. quinque constat, hac ego vtor. His verò qui neq; croci odorem citra molestiam ferunt, sed statim capite replentur, ex quatuor croci drachmis pharmacum compono. Cogor autem assiduè hoc pharmacum præparare, propterea quod non solum his, de quibus iam dixi, sed & suffusorum speciem patientibus, aut etiam alia symptomata ex stomachi affectione habentibus, idipsum exhibeam, & præterea his qui aluo adstricta laborant, & mulieribus, quæ non probè purgantur. In quibus maiorem efficaciam habet, vbi aloës drachmæ octuaginta, & croci sex fuerint commissæ, præstat autem & carpesium pro asaro conĳcere, quãquam etiam vtrisq; coniectis aliquando composuerim. Datur ad summum ex pharmaco hoc drachma vna, cum aquæ calidæ cyathis non pluribus quàm tribus. Minimum verò dimidiũ eius

pr

præbetur. Datur & intra hos modos, quantitate iuxta ætatem, corporis magnitudinem, & anni tempus permutata.

Quæ archigenes cõsequenter ad primam dictionem scripsit, in quibus est etiam Galeni censura.

DE his quidem igitur qui caput ex stomacho dolent hæc suffecerint. Transeundum itaque iam ad ea quæ Archigenes post primã dictionem deinceps scripsit, Faciam autem iuxta singula ipsorum cõsimilem expensionem qualem circa primã feci, connectendo ad ipsa propter rerũ cõsequentiam etiam vltimam ipsius dictionem, Sed nunc à secunda initium faciam. Archigenis. Irrigationes autem siquidem à frigore aut hyeme patiantur, conueniunt, oleum tepidum. Et, Illitio narium, succus è baccis lauri expressus, aut oleum laurinũ, aut vngentũ Syriacũ, aut cicinũ, aut styracinum, aut gleucinum, aut tale aliquod aliud calfactorium. Vt igitur à postremo exordiar, opinor ipsum resinã quæ sua sponte emanat dicere, quæ plurima in Lacedæmone prouenit, & Capnelæon, hoc est, oleum fumosum Ciliciæ, & Amaracinum ac Styracinum in Cyzico, & quod in Perga apparatur irinum. His verò vngentis nares oblinere

ope

operæpretium ducit, quo per odorem ipsorum caput calefiat, quod ipsum inde euenire manifestè apparet, adeò vt & idiotæ vulgò his vtantur, & maximè eis quæ facilè parari possunt. Parabilia autẽ sunt aliis alia, quæ videlicet apud singulos redundant. Et apud nos sanè in Asia agrestibus & ruri degentibus hominibus cedrino appellato vti mos est, & si quando eius inopia sit pisselæo, quo nomine id appellant quod ex oleo & liquida pice constat. Ammiscẽt autẽ tum huic, tum cedrino, oleum aliqui plus, aliqui minus, in quantum viriũ ipsorum vehementiam exoluere velint. Vtuntur autẽ omnibus quæ dixi & circa caput, & præsertim circa sinciput velut dixi. Illinũt & frontem ex eis, & aurium meatus, quidam etiã vestigia pedũ, ac sedem. Cæterùm quũ Archigenes succum è baccis lauri expressum dicit, quod simpliciter laurinum dicatur ipsum nominare putandũ est, velut id quod oleum ammixtum habet, laurinũ oleũ appellatur. Syriacum verò vngentũ, eũ dicere Comagenum existimo, quandoquidem idipsum nobis ex Syria apportatur. Archigenis. Aestate verò aut vbi aliàs æstuo se distenduntur, per acetum & oleum, aut aquam & rosaceum, Amplius verò & per polygoni succum, aut portulacæ, aut sola-

ni,

ni,aut aliquo alio ex refrigerantibus irrigato,spongiasque posca imbutas capiti imponito. In hoc sanè sermone videbitur fortè quibusdam negligentius legentibus, vnam simplicem affectionem Archigenes curare, verùm non ita habet. Ex eo enim quod æstuosè dicit, calidam affectionem indicat: ex eo verò quod addit, distenduntur, affectionem quæ hoc modo à flatu ventoso affligitur ostendit: vt non solùm secundum intemperiem mutata sit, sed etiam vaporosi flatus redundantia adsit. In principio itaque in eiusmodi vtriusque affectionibus, refrigerantium auxiliorum facultas apta est, quæ intemperiem calidam refrigeret, & ventosi flatus allationem repellat & retundat. Atque mea quidem opinione præstiterit diligentiorem rei inquisitionem facere. Aliquando etenim ex corpore ventosus flatus affertur, quemadmodum in doloribus capitis ex stomacho relatum est. Aliquando verò in ipso capite generatur. Venter namque interdum ægrè solubili modo inflatur. Interdum verò etiam post ipsum sita intestina, quandoque quidem ieiunum, aut tenue intestinum, quãdoque etiam colum. Nihil igitur mirum est, neque impossibile, eandem affectionem in quibusdam iuxta caput partibus obortam,

tam, ventoſum flatum generare, cuius generationis in locis circa ventrem cauſam inuenimus, tantā caloris inopiam, vt ex cibis ac potibus vaporoſum & ventoſum flatum generet, proprer infirmitatem verò comprehenſiuæ facultatis, interna ita affectarum partium capacitas infletur & expleatur, vt propter expletionem quidem diſtendatur, propter tenſionem verò dolore afficiatur. Inuentum equidem & hoc nobis in commentariis eſt, in quibus communes & generales dolorum cauſas conſiderabamus, quod ob diſſolutionem continuitatis ſimilarium partium, dolor oboriatur. Diſſoluunt autem ipſam erodentia, diſſecantia, diſtendentia, & vehementer calfacientia ac refrigerantia. Quapropter in doloribus circa caput, ægros interrogare conſueui, qualísnam eorum qualitas ſit, Quidam enim velut erodantur corpora, doloris ſenſum perceptant. Quidam verò velut diſtendantur, aut grauentur, aut tundantur, aut ſolius vehementer inualeſcentis caliditatis aut frigiditatis. Siquidem enim velut erodantur aut pungantur ſenſerint, vel humorum vel eiuſmodi flatus acredo, cauſa putanda eſt. Si verò citra morſum diſtendātur, repletionem diſtenſarum partiū, vel per ventoſum flatum,

vel per multi humoris influxum, causam putabimus. In quo genere & inflammatio & erysipelas existit. Inflammatio quidē vbi inflammata corporis pars multum sanguinem in se continuerit. Erysipelas verò vbi biliosum cōtinuerit humorem. Quod si ex vtriusque redundantibus pars aliqua expleatur, aut inflāmatio erysipelata, aut erysipelas inflammatum oborietur. Et ne quis putet nos longum sermonem de vna particula iuxta vnum symptoma affecta facere. Communis enim omnium dolore affectarum ratio est, quam si quis diligenter in articulos digesserit, promptior ac expeditior ad auxiliorum inuentionem, in omni affecta parte fuerit. Artis etenim curandi coniectura in affectionum cognitione maximè consistit. Quæ vbi inuentæ fuerint, curationem non coniecturaliter sed scientificè indicant, cum hoc quòd & cognoscere datur, quàm ægrè aliquæ affectiones medelis cedant, in quibus rationabiliter iuxta indicationē remediis, vtimur etiam si nihil efficere in principio appareāt: atque hoc est quod in aphorismo dictum est, in quo ait, Omnia secundum rationem facienti, si iuxta rationem non succedat, ad alia transeundum non est, sed perseuerandum in eo quod visum est à principio.

Ali

Aliquando enim adeò vehementer in angustiis meatuum flatus vaporosus infarcitur, atque eo adhuc magis viscosus aut crassus humor, vt multo tempore opus sit ad curationẽ. Etenim quæ sic infarta sunt attenuare oportet, meatusque dilatare per quos excernantur, habita simul prouidentia nequid aliud, puta humor aut eiusmodi flatus, amplius influat: & ad hæc corroborandum est affectum membrum, vt neque ipsum ventosum flatum gignat. Qui igitur primi ad eiusmodi affectiones pharmaca composuerunt, meritò varia materia opus habuerunt: si quidem influentem substantiam siue humor, siue vapor fuerit, repellere necessarium existit: impactam verò concoquere & attenuare, eandemque ipsam discutere: atque nihilominus, imò magis circa affectam partem firmitatem inducere, ne videlicet quod influit suscipiat, attenuatum verò excernat, impactumque concoquat & attenuet. Verùm in mixtura pharmacorum hac facultate præditorum, alius alio feliciore coniectura vsus, alius minus, alius magis commodam fecit compositionem. Quapropter velut nostis, ad vos enim sodales loquar quibus maximè hæc scribuntur, Duo omnino vidistis mihi præparata pharmaca eundem

effectum promittentia, quandoque etiam tria & quatuor, & ex horũ mixtura in ægrè curabilibus affectionibus à me sæpe quod oportuit, factum esse. Considero nanque in quo eorum sit simplex pharmacum amplius calfaciens, aut frigefaciens, velut etiã resiccans, aut humectans, aut tenuium partium, aut crassarum, Deinde contemplans quid effecerit quod ægro iam fuit admotũ, secundum vsum aut per aliud quoddã, aut per hoc ipsum facio. Sæpe quidem ad aliud quod idem promittit transeo, aliquãdo verò vtraque committo, ac medium quiddam ex eis conficio. Talia autem omnia abunde à me non vniuersim tantum, sed & particulatim in medendi methodo relata sunt, nosseque oportet, quod & iam ante dixi, hanc tractationem illam sequi, & cogor tamen etiam nunc rursus meminisse, quo magis ea quæ isthic tradidi assequamini. In prædicta itaq; affectione, calore doloroso prædominante vnà cum flatu ventoso, in principio quidem repulsoria curatione vtendum est, quæ ex refrigerantium facultate constat: quod vbi moderatè factum est, ex mitigatoriis ac concoctoriis quippiam ammiscere ad repulsoria oportet, Deinde etiã discussoria addenda, ita vt paulatim repulsoria pharmaca detrahamus, donec ad con-

trariam mixturam perueniat pharmacum ei quàm à principio habuit, hoc est, vt plurimum quidem discussorium sit & attenuatorium, Minus verò concoctorium & mitigatorium, minimum autem repulsorium. Portulacam quidem igitur refrigerantis & aquosæ substantiæ esse didicistis. Minus ea polygonum. In solano autem tantum ammixtum esse crassæ & terreæ, quantum adstrictionis. Acetum verò repulsoriam simul & attenuatoriam, imò & discussoriam habet facultatem, vtpote in temperatura à tenuium partium frigiditate exuperatum, quemadmodum exacte serenus aquilonaris aër. Didicistis etiam rosacei facultatem, quod videlicet & repulsorium quiddam habeat, habet autem & concoctorium & mitigatorium, & ad hæc etiam discussorium. Meritò igitur Archigenes in prædicta affectione eiusmodi pharmacis vtitur, ipsum quidem per se solùm acetum neque alibi exhibẽs, neque hic, ob facultatis ipsius vehementiam, ammiscet autem ei vel rosaceum vel aquam. Transeamus autem iam ad sequentem Archigenis dictionem. Archigenis. Si verò augescat affectio, perfecta cibi abstinentia congrua est, Deinde venæ sectio è cubito, & alui euocatio per validum clysterem. De his auxiliis dictũ à

me prius eſt, quando Apollonii dicta conſiderabam, vbi ſanè in bilioſis cauſis fami renunciauit, velut etiam venæ ſectionem in pueris & ſenibus ac viribus debilitatis fieri prohibui: laudaui autem euacuationem per clyſterem: non ſolùm propter euacuationẽ eorum quæ inteſtinis continentur, ſed etiã ob reuulſionem eorum quæ ad caput feruntur: atque ob id probè in his quæ ſcripſit Archigenes non ſimpliciter dixit, Euacuatio alui per clyſterem, ſed addidit validum: multum enim in huiuſmodi clyſteri ſitum eſt, quantum ad reuulſionem attinet, vltra hoc quod nõ ſolũ ea quæ circa ventrem & Meſaræum ſunt euacuat, ſed etiam quæ circa hepatis ſima hærẽt. Archigenes. Irrigationes autem, Ruta cum aceto & oleo trita. Memores affectionis ad quam auxilia ſcribere propoſuit, ſic iudicamus vnũquodque eorum quæ recenſere cœpit. Affectionem itaque ſic ſcripſit. Aeſtate verò aut vbi aliàs æſtuosè diſtenduntur. Deinceps verò refrigerantis facultatis auxilia ſubiecit, & poſtea inquit. Si verò augeſcat affectio, perfecta cibi abſtinentia, & venæ ſectio, & clyſter validus adhibeatur: & poſt hæc propoſitam conſcripſit dictionem, in qua cum aceto & oleo tritam rutam adhibere iuſsit non apponens an viridem an

ari

aridam velit. Eſt enim non parua differentia, quum arida multo acrior & calidior, quàm viridis exiſtat. Mihi ſanè viridem cõſulere videtur, neque enim aceruatim à refrigerantibus ad contraria tranſgreſſus eſt. Acetum verò ad hoc quòd refrigerat & repellit, diſcuſſorium quid habere antea dictum eſt. Mitigatoriæ autem & laxatoriæ facultatis exiſtens oleum meritò ipſis ammiſcuit. Alia, Succus à lauri baccis expreſſus cum aceto & ruta, hæc priore longe efficacior exiſtit. Ad ſuccum nanque à lauri baccis expreſſum fortiter calfacientem, rutam ammiſcuit cum aceto, relicto oleo. Alia, Succus radicum iridis cũm aceto. Hoc remedium nihil calfactorium habet, melius itaque fuerat ipſum primum in tranſitu ad præclariora auxilia poſitum eſſe. Alia, Salicis folia trita cum aquá. Hoc preſcripto ex iride imbecillius eſt, atq; his quæ omnium primum ſcripta ſunt ſimile, vt intempeſtiuè nunc ab eo ſit relatum.

Alia, Serpyllum cum aceto & oleo tritum. De aceto & oleo prius dictum eſt: adiecit autem nunc eis ſerpyllum acris qualitatis pharmacum, & ob id etiam calfactoriæ facultatis. Negligenter verò etiam hic reliquit, an viride aut aridum velit: præſtiterit autem fortaſsis viride intelligere.

Alia, Polygonum cum ruta oleo & aceto dilutum. Polygoni ſucco iuxta primam rationem vt refrigerante vſus eſt, nã & reuera talis exiſtit, Quare etiam ad inueteratos dolores iuxta primum tranſitum rationabiliter quis eo vtetur, ruta ammixta. Animaduerſione autem dignum eſt in ſingulis contrariæ facultatis pharmacorum mixturis, vt in principio parum ex præſtantiore ammiſceamus, iuxta ſecundum verò & tertium vſum, copiam augeamus. Alia, Amygdalæ amaræ delibratæ tritæ cum aceto & oleo irrigationis modo adhibitæ aut cerati craſsitudine in linteolo fronti impoſitæ. Et hoc ad primum tranſitum pertinet, didicimus enim diſcuſſoriam citra mordacitatem facultatem amygdalas amaras habere. Alia, Ruta ſylueſtris cum oleo & aceto eodem modo. Inordinatè rurſus hoc valde forte pharmacum interpoſuit, in doloribus multùm inueteratis meritò adhibendum. Alia, Populi albæ fructus cum aceto tritus. Diſcuſſoriæ facultatis eſt albæ populi fructus. In quibuſdam autem exemplaribus non cum aceto, ſed cum poſca, ſcriptum reperitur. Alia, Ocymi ſemen cum aqua. Ocymi ſemen calfactoriæ & attenuatoriæ eſt facultatis, non tamen vehementer, cum aqua autem

ſola

ſola inueterata affectione minime rationabiliter quis eo vtatur, melius enim erat oleum & acetum, velut in aliis dixit, etiam huic ammiſcere. Alia, Facit & balſamum, peucedanum, caſtorium, ſimul & ſingulatim vnumquodque cum oleo & aceto. Hoc pharmacum rurſus vehemens eſt, maximè quum ipſum peucedanum ſolùm adhibeatur, citra caſtorii ammixtionem. Quid verò balſamum nunc vocet, nõ habeo dicere, Num videlicet plantæ ſemen, aut ſuccum quem opobalſamum vocant, aut ramulos ipſius xylobalſamum appellatos. Melius tamen mihi videtur opobalſamum accipere, quod tenuium partium & diſcuſſoriæ ſubſtantiæ exiſtit, non tamen manifeſtè calentis. Alia, Lauri folia, & populi albæ, & viticis cum oleo & aceto. Et hoc pharmacum ex ſimplicibus facultatibus differentibus compoſuit. lauri enim folia calidiſsima, viticis verò moderatè refrigerantia ſunt: in medio vtrorumq; populi folia exiſtunt. Alia, Panacem cum oleo illinito. Nihil hic refrigerantium ammixtum eſt, & ob id valde inueteratis affectionibus & nihil amplius caliditatis habentibus vtile exiſtit. Quapropter meritò quis ipſum reprehenderit citra diſtinctionem pharmaca auxiliaria cõſcribẽtem.

Panacem verò negligenter nunc ipſum dicere puto, panacis radicem, neque enim opopanaca putandum eſt ab ipſo panacem dictum eſſe, Differt autem à radice hic non paruo caliditatis exceſſu. Alia, Viticem aut mentam, amygdalas amaras, iridem, æquali menſura cum aceto & roſaceo mixta adhibeto. Aliorum vires ſuprà relatæ ſunt. Mentæ autem nunc primùm mentionem fecit, pharmaci calfactoriæ facultatis. Alia, Aut mororum ſucco cum aceto ammixto rigato. Hoc pharmacum euidenter apparet refrigerantium medicamentorum generis ab ipſo conſcriptorum eſſe, quæ incipiente affectione conueniunt, minimeq́; rectè nũc ad pharmaca auctis affectionibus cõmoda, ammiſcentur. Alia, Inueterata autem affectione pilis denudato, illitionibusq́; & rigationibus prędictis, craſſius tamen apparatis vtitor. Alia, Reſinam cum melle temporibus & fronti illine. Aut muſcerdas cum aceto & roſaceo. Tertium hoc tempus eſt & oportunitas in capitis remediis adhibendis. Primũ nanque erat incipiente affectione. Secundum verò vt ipſe ſcripſit augeſcente. Tertium autem hic quũ ait inueterata, quod ipſum vehementioribus auxiliis opus habet, quorũ aliqua non rectè prioribus ammiſcuit.

De

De his qui ob biliosum humorem caput dolent.

SIgna in his similia sunt eis quæ ex ardore oboriuntur, accedit his maior morsus & faciei pallor, & aliquando oris amaritudo. Aetati autem vigoris, & temperaturis calidioribus, & vitæ curiosæ, & his qui flauam bilem congregant, hæc affectio præcipuè contingere solet. Itaque balnea temperata, & vnctiones, & potus dilutus eis exhibenda sunt, omnisque diæta liquidior & boni succi constituenda. Euacuandus item biliosus humor per absinthii cremorem, aut per aloën, & per ipsam picram antidotum per se datam, aut modica addita scãmonia, vel per catapotia ex aloë confecta. Illinenda frons pastillo croceo aut, Trigono appellato, aut aliquo alio his consimili.

De dolore capitis per consensum.

SI quidẽ vniuerso corpori caput per consensum coafficitur, illi prospiciendum, tum intemperiei, tum materiæ prædominãti instando, easque vrgendo. Et si quidem humorum multitudo & maximè circa venas fuerit, venam secabimus. Si verò qualitas magis inualuerit, purgatiuo pharmaco vtemur. Si verò vni alicui parti condoleat, velut hepati, aut ventri, aut stomacho, his ipsis auxiliabimur: calida quidẽ in ipsis sub-

ſiſtente intemperatura,panem ex vino diluto exhibendo,& ſorbitiones ex alica, Et foris irrigationes moderatè refrigerantes & firmitatem addentes,velut antea dictum eſt.Si verò propter viſcoſos & craſſos in ſtomacho contentos humores, caput doleant,etiã hos exturbabimus, acetum mulſum in potu præbendo, tum ſimplex, tum Iulianicum appellatum. Ex hyſſopo etiam ac origano potionibus, & quæ his adhuc fortiores ſunt magiſque incidendi vi præditæ,vtemur,& vomitu à raphanis,irrigationibuſque ac cataplaſmatis calidioribus.

De capitis in febribus dolore.

IN doloribus capitis qui in principio cũ febribus irruunt, vena ſecanda eſt poſt primã aut ſecundã remiſsionẽ,niſi quid impediat,& præſertim in corporibus bonæ habitudinis & multo ſanguine redundantibus. Animaduertendũ autẽ num ob vapores à ventre ſublatos,aut ob alui ſuppreſsionem capitis dolor contingat. Quod ſi ſerius poſt ſeptimum tandẽ irruat diem,aluo per clyſterem qui aliquid operæpretii faciat præeuacuata,cucurbitæ ad occiput ſiue ceruicem affigantur, caputq; rigationibus ex oleo mitigetur,roſaceo quidem in calidioribus ac hora æſtiua,& cum modico aceto. Chamæmelino verò in frigidioribus

habi

habitudinibus ac hyeme, quinta aceti parte adiecta. Illinenda frons ex cyphi in frigidioribus, ex crocomagmate in calidioribus. Cætero ad capitis dolores ob febris magnitudinem obortos, medelæ preſcriptæ ſunt in febrium tractatu. Porrò vitare oportet hæc, nõ ſolùm in dolore capitis per conſenſum ſtomachi oborto, ſed omnibus etiam aliis circa caput obortis affectionibus. Sunt autem ea quæ ſequuntur. Viticis ſemen, abſinthii ſuccus, lac in potu, glandes quercinæ in cibo, oliuæ nigræ, arbuti fructus mæmecylon Græcis appellatus, eruum, quod ipſum etiam articulos diſſoluit. Amplius autẽ offendunt myrrha, thus, hederæ cacumina. Mentẽ etiam perturbant lentiſci fructus, crocus, peucedanum, cyclaminus ſicca cum vino potata, Styrax modicus quidem potatus triſtitiam vultus diſcutit, multus verò ſomnos multum turbulentos inducit.

De *Cephaleæ capitis dolore antiquo.*

CAPVT II.

CEphalæa inueteratus & ægrè cedens capitisdolor appellatur, qui ex facili occaſione, maximas exacerbationes habet, adeò vt neq; ſtrepitus, neq; vocẽ vehementiorẽ, neq; lumẽ ſplẽdidũ, neq; vini potũ, neq; odoramẽta caput replẽtia tolerare poſsint, neq; item

mo

motum, ſed in quiete & tenebris ob dolorum magnitudinem decumbere velint, tanquam à malleo enim pertundi ſibi videntur. Quidam enim velut contundantur aut diſtendãtur ea quæ circa caput ſunt ſentiunt: non paucis verò vſque ad oculorũ radices dolor progreditur. Habet autem hæc affectio aliquando quidem continuos dolores, aliquando verò exacerbationes & interualla ſiue ordinata, ſiue inordinata. Intermittunt enim quandoq; eiuſmodi exacerbationes, velut in comitiali morbo apprehenſis, interceditq; tẽpus aliquod quod omnino accuſari non poteſt. Manifeſtum igitur eſt hanc affectionem conſimilem aptitudinem capitis vt facilè lædatur, velut in cephalalgicis habere. Verùm ad maiorem debilitatem deueniunt in hac affectæ capitis partes, Et quidam ex eis cerebri inuolucra dolitant, quidã verò membranam tantum caluariam ambientem, dolores igitur cum, grauitate humorum multitudinem ſignificant, cum mordacitate verò, aut humorum aut vaporum acredinem, cum pulſu autem inflammationem: cum tenſione verò, ſi quidem citra grauitatẽ & pulſum fiat, flatus tenuis & ventoſi multitudinem demonſtrant: cum pulſu verò, mẽbranoſi corporis inflammationẽ. Si verò cũ grauitate

diſten

diſtẽtio fiat,humorum multitudinem intra membranulas contentam. Et dolores quidem in ſuperficie hærentes, membranæ os caluæ ambientis affectionẽ ſignificant: qui verò in profundo ſunt, cerebri inuolucrorum. Quibuſcunq; enim affectio intra caluariam eſt,his vſq; ad oculorũ radices dolores procedunt, propterea quod oculorũ tunicæ ex cerebri inuolucris habeant ortũ. Si verò humor putrefactus calidior fiat, cùm febri caput dolitant:febricitant autem omnino & qui ex inflammatione dolent. Si quidem igitur humorũ aut vaporum multitudinem repereris cauſam,ſi quidem propter totius corporis repletionem facta eſt, vniuerſo corpore euacuato capitis dolorẽ ſanabis. Si verò velut debile exiſtens caput ad ſe ſublatos humores ac vapores ſuſceptet,materiam reuellere oportet in totum corpus,atq; ita particulæ mederi. Per clyſteres itaque reuulſio fit,& ligaturis extremitatum, & pluribus infernarum partium confrictionibus. Interdum etiã ſanguinis excubito detractione. Quod ſi amplius ſanguis redundare videatur, etiam ex naribus aperta vena,& quantum ſufficere videtur ſanguine euacuato. Deinde hieram dabimus exacutam,& poſtea apophlegmatiſmis pituitam detrahẽtibus & medicamẽtis quæ

nari

naribus induntur vtendum eſt, qualia ſunt quæ ex elaterio & cyclamino cum lacte & porro apparantur. Caput autẽ curabis, quãdo quidẽ reuulſoriis vti oportet, per reuulſorias irrigationes. Cæterũ poſt totius corporis euacuationẽ, iam caput euacuantibus vteris, deinde his quæ firmitatem addere poſſunt admotis. Repellit igitur oleũ omphacinum, & roſaceũ, per ſe & cum aceto, & ex papaueris capitibus, & oleæ teneris germinibus, & hederæ cacuminibus, ac menta viridi apparatũ. Afferantur autem remedia tepida quidẽ, vbi frigidior & crudior fuerit humorum multitudo, frigida verò vbi calidior & bilioſior extiterit. Diſcutit autẽ oleum dulciſsimũ calidum, & magis inueteratum, itemq; ſicyoniũ. Si verò craſsior ſit humorũ multitudo, ſpondyliũ, aut ſerpillum, aut pulegii comã aut calaminthen, aut mentã oleo incoquendo, multitudinẽ euacuabis. Eandẽ hæc etiã firmitatem parti addunt, quapropter vſq; ad perfectã curationem eis vti conuenit. Omniũ porrò longe maximè diſcutit & perfectè corroborat, verbenaca recta maximè viridis, Imò & arida cum radicibus & ſimul cum ſerpyllo, oleo incocta. Coniicienda etiã ad ea crocodiliadis maximè iuxta aquas naſcẽtis radix. Quin & ipſam per ſe verbenacam ſi oleo

inco

incoxeris, caputq́; inde rigaueris, omni capitis dolori antiquo ex frigiditate, aut ex craſsis humoribus oborto medeberis. Maximè etiam proſunt ſub aquario vaſe naſcentes aſelli, Millepedæ appellati, ſi oleo incoquantur.

Archigenes de Apophlegmatiſmis.

POſt hæc verò Apophlegmatiſmi quibus pituita à capite detrahitur, ex ſinapi aut hyſſopo cũ paſſo cocto, aut ex ſtaphide ſylueſtri cũ pipere & melle trita, aut ex oleo ammixto melle, aut ex ſtaphide ſylueſtri per ſe vel cũ melle trita, cõueniũt. Galenus. Pharmacorũ quæ pituitã à capite euacuant, & medicis pro more Apophlegmatiſmi appellantur, materiã poſtea referam. Nũc autẽ tantũ oſtẽdere cõmodũ fuerit, quòd hocce auxiliũ pituita infeſtãte auxiliare eſt, quẽadmodũ ſanè & ipſum nomẽ eius apud Græcos oſtendit. Archigenes autem calidã & flatuoſam affectionẽ ſe curaturum pollicitus eſt, nõ frigidã & pituitoſam. Archigenes. Iuuantur autẽ plurimũ lauri, aut rutæ, aut panacis, aut papaueris capitum, aut baccarum lauri decocto perfuſi. Galenus. Fortibus calefacientibus pharmacis, non ſcio quomodo papaueris capita non inſtrenue refrigerantia annumerauerit, quũ in ſermonis cõtextu ſingulis dictis

ali

aliquem per ſe vti poſſe oſtenderit, & fortaſſe etiam aliquando ſimul mixtis: non tamen manifeſtum fecerit, num quippiam ex papaueris capitibus ipſis adiiciendũ ſit, quo videlicet aliorum pharmacorum vehementia minuatur & mitigetur: an & ſolis aliquando vtendum ſit, quod ſanè incipiente & augeſcente affectione tẽpeſtiuius fieret. Inueterata enim affectione non ſolùm non proſunt, ſed etiam nocentiora capita papaueris exiſtunt. Archigenes. Commodum eſt & ex ſalibus fomentum. Galenus. Omnem rationem Archigenes hic confudit, quum fomenti mentionem faciat per pharmacum reſiccans quidem non ſtrenue, verum & calfactorium quiddam in ſe habens. Meminiſſe enim eum oportebat, quòd quum calidam affectionem curare aſſumpſiſſet, aut ſemper ab illa ipſa indicationem ſeruaret, aut de tranſmutatione in diuerſam ſpeciem quippiam diceret, iuxta quam temporis progreſſu calore ſedato, òbturatio, aut intenſio, aut tale quiddã acceſsiſſet, quod cõtraria curatione indigeat, & non ea quæ in principio fuit determinata. Archigenis. Poſt perfuſiones verò aut fomenta iuuantur ſi lini ſemen roſaceo infartum adhibeas, & lanas ſordidas ex aceto roſaceo calidas circumponas ac obliges.

Gale

Galenus. Hoc mitigatiuum eſt auxiliũ, quum vehementer infeſtat dolor, vnà cum hoc quod & ſubiectæ cõmodet affectioni. Quare vbi ad intenſum capitis dolorẽ remedia ſcripſit, iſthic præſtiterat etiam de hoc fomento mentionem facere, Verũ pro præſenti tẽporis oportunitate, de qua nũc ſermo inſtat, ſi quis fomẽtis aut cataplaſmatis vti velit, fomẽta ex milio meliora fuerint. Quẽadmodũ enim Hippo. ait, leue & lene miliũ exiſtit. Sales verò ob grauitatẽ moleſti ſunt præſertim capiti admoti.

De cataplaſmatis in capitis dolore.
Archigenis.

CAtaplaſmatis verò vtere ordeacea cruda farina quæ iridem contuſam habeat ammixtam. Aut rutæ ſemine eodẽ modo. Aut fœniculi radice ſimiliter. Aut cruda ordeacea farina cum aceto mulſo apparata. Aut polenta & pulegio mixtis.

Galenus, Et hæc cataplaſmata ad ſecundam temporis oportunitatem pertinẽt, quam ſupra augeſcente capitis dolore conſtituit, nam & hunc mitigant, & affectionem iuuant. Archige. Aut Nilei pharmacum caſtorii & iridis decima parte ammixta, cũ aceto & roſaceo imponito. Nilei quidem igitur pharmacum quod ad emplaſtri formam paratum eſt, iam olim no-

bile & laudatum pharmacum eſt, & ob id omnibus notũ. Promittit autem reliquiarũ inflammationum in præcordiis inueteratarum curationem. Verùm eorũ quæ ei ammiſcentur caſtorii videlicet & iridis Archigenes obſcurè mixtionem conſcripſit. Incertum enim num alterius ipſorum decimam Niliaci malagmatis partem eſſe velit, an vtriuſq;. Verùm mihi præſtabilius videtur vtriuſq; decimam partem ammiſcere. Oportet autem caſtorium atq; iridem probè trita eſſe, & Nilei pharmaco diligenter emollito paulatim hæc ammiſceri: manibus partim roſaceo, partim aceto madefactis. Aut nuces amaras decorticatas, & rutam, ac parum ex iride, cum aceto & roſaceo committito, & malagmatis forma imponito. Quũ eiuſmodi multa pharmaca circa ſecundum propoſitæ affectionis tempus Archigenes conſcripſerit, facultatis ipſorũ expoſitionẽ in illis feci. Aut viticis ſeminis, perſeæ viridis foliorũ & myrrhæ, æquales partes cũ vngẽto Aegyptio fronti cataplaſmatis modo imponito. In ſola Alexandria perſeæ arborem vidi, & in nulla alia Romanis ſubdita gente. Quidam Perſion ipſam appellãt, aiuntq; in perſis lethalem eius arboris fructum eſſe, qui in Aegyptiorũ regione innocuus exiſtat. At verò Aegyptium vngentum,

tum, non solum sic, sed & Mẽdesium nominatur, Quidam etiam Megaleum vocari aiunt, vtroque cognomine à Megalo, qui ipsum composuit accepto: & ab illius quidem proprio nomine in denominatiuorum forma Megaleum, à patria verò ipsius Mendesium appellari. Est autem laxatorium & sedat dolores. Aut sulphur, castoriũ, baccas lauri, æquis portionibus cum cerato rosaceo infarta, temporibus & fronti imponito. Hoc pharmacum multum calfacit, & frigidas affectiones relaxare potest. Aut castoreum & peucedanum pari mensura. Consimilis est & huius pharmaci facultas cum præscripta. Quod si affectio perseueret, venę sectione à naso aut fronte, aut cucurbitis ad occiput affixis vtitor. Sanguinis à locis affectis detractiões in affectionibus inueteratis cõuenire omnes ferè medici confitentur, Verùm cucurbitæ ad occiput affixæ, ex reuulsoriis auxiliis sunt, quum humores ad oculos, aut ad anteriorẽ capitis partem ferri consuetos auertere conamur. Aut sternutatorio quopiam concutito, fasciolaq; collo circumposita spiritum cohibere iubeto. Vtilitatẽ ex hoc auxilio indicauit, per verbi cõcutito adiectionem, Quod verò fasciolam collo circũdare iubet, ad vehementiorem affectionem

pertinet. Aut per nares purgato. Hoc præfatus deinceps ea quæ per nares purgãt recēset. De quibus ego sermonem faciam, velut etiã de Apophlegmatismis, vbi pharmacorum quæ capiti adhibentur tractationem absoluero. At verò in vehementer inueteratis sinapi (vt moris est) capiti adhibe & perure. In omnibus plurimum inueteratis affectionibus quum nihil profecerint reliqua auxilia, curationem Metasyncriticam à Methodicis appellatam, omnes ferè adhibere consueuerunt, prioribus medicis haud scio qua ratiocinatione primum ad eius vsum progressis. Ego verò quum intemperies quæpiam humida & frigida, aut per seipsam, in partibus affectis adest, aut propter eiusmodi humorum frigiditatem fuerit oborta, ex sinapi & thapsia ac similibus adhibeo pharmaca. Calidis verò & siccis non adhibeo. Cæterùm hi qui affectiones cognoscere nō possunt, ad eiusmodi pharmaca velut ad sacram appellatã anchoram confugiunt, & ob id sæpe quod conuenit perficiunt, quod plerosque hominum eiusmodi affectiones propter malam & vitiatam diætam infestent.

Archigenes, De his qui ex ebrietate caput dolent.

IN his qui ebrietate caput dolent, iridem siccã & viticis folia ex aceto & rosaceo adh-

adhibe. Aut apii comas coctas in vino impone. Aut pulegium ex vino eodem modo. Aut Mendesium vngentum per se, vel cum anserino adipe irrora. Aut myrrham cum vino Mendesio impone. Aut rutæ folia, baccas lauri, viticem, populi albæ fructum, æquali mensura trita, cum aceto & oleo tepefacta irrora. Cæterùm Amethista quæ ab ebrietate præseruent, eiusmodi esse poterunt, Absinthium mane ieiunis bibendum præbe. Aut myrti florem & myrrham ac rutam trita ex aqua. De his qui ex ebrietate caput dolent satis dictum à me est quum ea quæ Apollonius ad hanc rem tradidit expéderem. At verò post hanc præscriptã Archigenis dictionem, alia sequitur de his qui caput ex stomacho dolent, de qua iam dictum est.

Eiusdem Archigenis amuleta quæ capiti coronæ modo circumposita & alligata, dolorem eius arcent.

QVandoquidem verò & Amuleta ad dolorẽ capitis Archigenes scripsit, quæ quidem nullã medicam rationem habent, ea his qui talia per experientiã cognouerunt, & secũdum mirabilem quandã contrarietatem homini incognitã efficacia esse dicunt relinquam. Quæ verò ab eo iuxta medicã rationem tradita sunt selecta refe-

ram tantum, iuxta illius ipsius dictionem, quemadmodum hactenus de pharmacis facere consueui. Polygoni duos ramulos coronę modo imponito. Quòd polygonũ calidis & flatuosis capitis doloribus cõueniat, ipse prius dixit, Nihil itaq; miri est in talibus sæpe ipsum iuuisse. Nam propter ardorẽ & ebrietatem dolores capitis assiduè contingunt. At verò quòd duos omnino ramulos esse oporteat, ab illis adiectum est qui polygoni vtilitatem ex incognita contrarietate, & nõ ex ipsius temperamento procedere volunt. Aut cichoriũ quod Romani Intubum olus appellãt, ægri capiti imponito, & maximè si ex ardore doleat, * [perbellè id apposuit, videlicet si ex ardore doleat]. Ego verò etiam apponam, si ex ebrietate. Sic enim & rosaceæ coronæ iuuant. Eas igitur volenti itidem licebit adscribere, numerumq; quemcunq; tandem velit addere, & ex totidem rosis nexam coronam capiti mederi asseuerare. Deinceps Callitricho coronare caput operæpretium ducit, quod Trichomanes, inquit, quidam appellant. Ego verò eos qui de herbis scripserunt Adiantum magis appellare Callitrichum scio quàm Trichomanes. Deinde paulo pòst philanthropo herba coronari iubet, & palmulæ masculæ cortice summo

** Huic loco hæc addẽda sunt ex vetusto cod.*

mo, & post hæc, in hæc verba scribit. Aut aduersus solẽ ægrũ expositũ, donec dolor quiescat finito. In Amuletorũ catalogo & hoc ab eo relatũ est, quod quidem ex frigiditate dolens caput iuuare potest, si neq; humoribus omnibus æqualiter redundet homo, neque ex cruditate laboret, aut aliquẽ vitiatum humorem in ventre, maximè circa * cauitatẽ eius habeat: verùm calidos capitis dolores, ex quorum numero sunt & ex ardore ac ebrietate oborti, nõ parũ lædet. Cõsimilia his deinceps scribẽs ad chamæmelum peruenit, cuius experientiã habemus quod capitis dolorem iuuet, si quis eo velut ante dictum est queat vti. Appellat autem Archigenes Anthemidem hanc herbam, quemadmodum alii multi, & ait florẽ quidem ipsius tritum, olfactu prodesse, folia verò fumme nocere. Liberat à capitis dolore verbenaca herba, quam aliqui hieram, id est, sacram vocant, tum coronę modo circumposita, tũ illita ex rosaceo & aceto. Hoc auxilium oportebat eum non nunc inter amuleta, sed prius inter medicamenta referre, si quidem adeò ei confidit, per longam experientiam cognito & probato. Aut testudinis palustris, quã quidam ammyda, hoc est, lutariã vocant, sanguinem sincipiti instilla. Et hoc si quidem

* Στόμα, *habet cod. vet. id est os & sic interpres vet.*

verum eſt, inter pharmaca & cum diſcrimine referri conueniebat. Niſi ſanè hoc vult quòd omnem capitis dolorem iuuet, idq́ue omni temporis occaſione. Ita enim & nos contrarietatis teſtimonium ei prębebimus, non efficaciæ quam ex temperamento habet, Abſoluto igitur de amuletis ſermone, deinceps hæc ſcribit.

Archigenis de fiſſuris & contuſionibus in capite factis.

DE vulneribus porrò in capite factis deinceps dicetur. Parua autem fiſſura facta, aliqui myrrham aceto tritã, aut aloën cum linamentis indunt, glutinaturq́; ita & abſque inflammatione mirabiliter adſeruatur. Cæterùm in contuſionibus citra diſparationem ac fiſſuram circa caput factis, polenta impoſita commoda eſt. Amplius verò & Oeſypum, hoc eſt, lanæ ſordes, atq; ipſæ adeò lanæ ſordibus ſudoris ſuccidę, eodem modo. Magis autem propriè ſimilaginem ex aqua pro cataplaſmate impones. Aut origanum cum polenta. Hæc vtilia iudicata eſſe quid attinet referre? verùm alterius negotii atque operis ſunt, niſi fortè ꝙ ob huiuſmodi cauſam caput dolẽtibus apta eſſe iudicarit ea adſcripſiſſe putãdus ſit, vt pote quę obortas inflãmationes curare, aut eaſdẽ prohibere poſsint. Atqui in aliquibus

exem

exemplaribus hæc in totum non habentur, velut in aliis etiam plura his in huncce modum. In mediocribus capitis vulneribus, aut quæ omnino legitimo medico non habent opus, In quibus quidem nuditas per ſe non adeſt pilos, rademus, fibulisq; impoſitis conſtringemus, ac glutinantibus experimento cognitis vtemur. Egregiæ glutinat vulneratam cerebri membranam, calaminthæ ſuccus infuſus, & farina milii arida inſperſa, deinde butyro, & roſaceo, ac adipe ſuillo veteri mixtis ac tepefactis infuſis. In quibus verò os denudatum eſt, diuiſa membrana caluariam ambiente, os ipſum ſcalpemus & per ſuturæ adductionem, tanquam non ſit denudatum curabimus. Si verò non permaneant ſuturæ, iuxta concarnationem velut etiam aliorum vulnerum curam faciemus. Referetur autem huiuſmodi curationis ductus in proprio loco. Cæterùm in quibus vulneribus aut propter paruitatem, aut aliàs ſuturis vti non licet, linamentum conuulſum cum aceto & oleo imponito, aut cum myrti ſucco, aut lentiſci, aut rubi, aut conyzæ tenuia folia habentis, ad aliquem eorum modico ammixto melle ita vt linamentum ex his imbutum imponas, Et foliis alicuius ex prædictis pro cataplaſmate vtitor. Aut ſpongiam nouã & ace-

to & oleo imbutam imponito, Aut lanā sordidam eodem modo. At verò ad ipsum vulnus brassicæ folia adponito, aut polentam aceto subactam per se imponito, aut cū brassicæ foliis tritis. Hæc quidem Archigenes scripsit ad capitis dolorem, discriminibus simul quibusdam additis, quēadmodum etiam Apollonius fecit. Asclepiades verò varia quidem pharmaca scripsit, sed eorum discrimina iuxta affectiones non ita multum apposuit, sed saltem in incipientibus & inueteratis, quanquam neque hoc in multis fecerit, sed in primo solum & postremis duobus. Postrema igitur credere quis possit inueteratis efficacia esse, vtpote ex fortibus simplicibus pharmacis composita: primùm verò ob id fortassis solum quis in vsum talem adsumpserit, quòd papaueris succum non paucum ammixtum habet: huiusmodi autem didicimus, non propterea quod affectionibus prosint, sed quòd sensilem facultatem stupefaciant, dolores mitigare solere. Quare etiam ea omnia deinceps à me conscribentur.

Quæ Asclepiades ad capitis dolorem in primo externorum scripsit.

AD recentes capitis dolores irrigatio, qua vsus est Nicomedes, foliorū rutæ drach. 2. mentæ drach. 2. peucedani, drac. 4.

iridis drachm.2.ſeminis ocymi drach.8.ſeminis papaueris nigri drachm.4.alii drach. 8.poſcæ heminas duas,ad dimidium coquito,& expreſſum ſuccum cum roſaceo conquaſſato, & caput aſsiduè ex eo irrigato.

Aliud quo vſus eſt Charicles. Amygdalarum amararum depuratarum drachm. 2.ſeminis viticis drachm.2. radicis peucedani drachm. 2. mentæ viridis ſiue aridæ drachm.2.ramulorum rutæ drach.2.baccarum lauri depuratarum drachm.2. ſerpylli drach.2.ſphondylii drach. 2.caſtorii drach. 2.roſarum viridium aut ſiccarum drach.4. aceti heminas duas, roſacei quod ſatis eſt, apparato ac vtere vt dictum eſt.

Paſtillus ad capitis dolorem quo vſus eſt Antonius herbarius,qui multa artis experientia clarus fuit.

SVcci peucedani drach.6.ſucci papaueris drach.4. * croci drach.4.myrrhæ drac. 4.ſcammoniæ drachm.4. omnia trita cum aceto in paſtillos redigito, eosq; in vmbra reſiccato,vſus autem tempore aceto dilutos fronti illinito,à tempore altero initio ſumpto & vſque ad alterum tempus progrediendo,In febricitantibus ex aqua illinito. Quo Alexander vſus eſt ſic habet. Peucedani radicis aut ſucci drachm. 1.croci drachm.1.myrrhæ drachm. 1.opii drachm.

** Aniſi drach. 4. ſeminis hyoſcyami drach. 4. hæc addit vet.cod.*

vnam aceto excipe ac redige in pastillos: vsu verò exigente, aceto dissolutos locis sensum doloris perceptantibus illinito.

Aliud Antigoni qui in castris exercitus insignis medicus fuit. Baccarum lauri siccarum purgatarũ tritarum drachmas. 4. scammoniæ drachmas. 4. succi papaueris drachmas. 4. seminis apii drachmas. 8. croci drachmas. 8. myrrhæ drachmas. 4. omphacii drach. 4. serpylli drach. 8. aceti quod satis est, præpara ac vtere vt dictum est.

Ad inueteratum capitis dolorem Epithema, quo Charicles vsus est.

RETrimẽtorum quæ ab expresso irino vngento supersunt, peucedani, castorii, singulorum partem vnam, baccarum lauri partes. 2. seminis viticis partes. 2. rosarum siccarum partes. 2. ramulorum rutæ partes. 4. aceto dissoluta cerato ex rosaceo apparato excipito, deinde linteolo impacta prærasis capillis per omne caput imponito, & fasciola obligato, atque vsque in sequentem diem obligata custodito, rursusque imponito. Aliud valde bonum.

Amygdalarum amararum, floris viticis, peucedani radicis, mentæ viridis, ramulorum rutæ, baccarum lauri, serpylli, sphondylii, castorii singulorum partẽ vnam. rosa-

ſarum partes duas, appara & vtere vt dictum eſt. Poſt hæc præſcripta pharmaca Archigenes & Apollonius, itemq́ue Aſclepiades, pharmaca conſcripſerunt, quorum aliqua per os, aliqua per nares caput purgant. Cæterùm quæ Archigenes tradidit hæc ſunt iuxta illius ipſius dictionem.

Archigenis de Apophlegmatiſmis, & quæ naribus infunduntur.

POſt hæc verò Apophlegmatiſmi ex ſinapi aut hyſſopo cum paſſo cocto, aut ex ſtaphide ſylueſtri cum pipere trita, aut ex melle oleo ammixto, aut ex ſtaphide ſylueſtri per ſe, & cum melle trita. Hæc quidem Archigenes inter remedia doloris capitis ſcripſit, Apollonius verò de his quæ ad dentium dolores, in primo parabilium tradidit, hæc verba ſcripſit. Quæ naribus infundantur in dentium dolore. Radicis betæ ſuccum per ſe in naſum infundito, & dolores dentium ſoluet. Aliud, Cumini quantum tribus digitis apprehendi poteſt, & myrrhæ ad magnitudinem fabæ, medullæ cucumeris ſylueſtris duplum, trita & lacte muliebri ſubacta in collyria redigito, eaq́ue in vtranque narem indito, Deinde quandiu quis quinque ſtadia per currere poſſit adtrahere, & poſtea emungere iubeto.

to. Hoc pharmacum & ad aurium dolores facit. Aſclepiades autem in primo exteriorum ita ſcripſit, de his quæ naribus induntur, & de ſternutatoriis, & apophlegmatiſmis pituitam è capite detrahentibus. Errhina quæ naribus indita caput purgant, commodant etiam veteri lippitudine oculorum infeſtatis, faciunt & ad comitiali morbo apprehenſos. Ducuntque multam humiditatem. Melanthii drachm. octo, ſalis ammoniaci drachmam vnam elaterii drach. vnam trita & quam tenuiſsime leuigata, ſicyonio oleo, aut irino vngento, aut cyprino excipe quo ad cerati liquidi craſsitudinem perducantur, & reconditis in cornea pyxide vtitor, ſublitis inde naribus, atque ægris attrahere iuſsis. Aliud, Citra moleſtiam purgans, doloréq; eueſtigio ſedans. Cyclamini ſiccæ drac. octo, iridis ſiccæ drachmas duas, nitri rubri drach. vnam. Ego elaterio vſus ſum diligenter trito & per arundinem inſufflato, ægro ipſum attrahere iuſſo, atque deinde deorſum pronuere, quo videlicet coactus liquor diſtillet. Poſt hæc verò Aſclepiades in hæc verba ſcripſit. De ſternutatoriis. Sternutatoria caput purgantia Heraclidæ Tarentini, Cumini æthiopici, piperis albi, ſtruthii, caſtorii, ſingulorum

æqu

æquales partes cõtusas & cribratas in ærea pyxide reponito. Vsu verò exigente, pyxidem concutito, & apertam naribus admoueto: aut cũ digito adhibeto, aut etiam per arundinem insufflato. Aliud, Zingiberis drach. 2. struthii drach. 2. piperis albi drac. 1. cassiæ drachmam. 1. vtere vt dictum est.

Ad veterem capitis dolorem sternutatoria Ptolomæi. Facit ad vertiginem & comitiali affectos. Veratri albi drach. 4. Alii vnam habent, radicis cucumeris syluestris drach. vnam, struthii drach. vnam. nitri rubri drach. 1. castorii drach. 1. piperis albi drach. 1. Vtere vt dictum est. Aliud,

Veratri albi, radicis cucumeris syluestris, struthii, singulorum partes duas, castorii, acori, nitri rubri, cumini æthiopici, singulorum partem vnam euphorbii partem vnam, tritis vt dictum est vtere. At verò post dictorum sternutatoriorum descriptionem Asclepiades in hũc modũ scripsit. Quæ mansa caput purgent, & multam humiditatem ducãt. Piperis albi drach. 2. origani drach. 2. staphidis syluestris drach. 2. cassiæ drach. 2. Excipe vuarum passarum exacinatarum, aut ficuum pinguium carne, & mandenda præbe. Mandentes verò deorsum pronuere oportet, & per interualla hiare, quo collectus humor destillet.

let. Post verò etiam aqua calida in ore continenda, quæ etiam vbi multam perceperint mordacitatem eis exhibenda est. Aliud,

Staphidis syluestris, pyrethri, piperis albi, hyssopi, cardamomi, singulorum æquales partes, polentæ duplum, aqua subigito ac vtitor vt dictum est. Porrò ex subscriptis pharmacis quibusdā præceptores meos vsos scio, quibusdam amicos, aliqua etiam ipse in vsum adsumpsi, vt ex multo vsu fidē suam mihi probauerint. Sunt autem hæc, Foliorum cucumeris syluestris succus naribus infunditur tum per se solus, tum betæ addito decocto aut succo. Aliud, Myrrham melle coctam naribus infundito.

Aliud, Aloës, nitri, melanthii, parem mensuram cum oleo veteri ad strigmentorum crassitudinem redacta. Aliud quod manditur. Nitri sexuncem, anisi trientē, staphidis syluestris quadrantem, foliorum lauri viridium, & vuæ passæ exacinatæ pari mensura excipe, & ex hac mixtura pastillos trium drachmarū coge, & singulos vsu expetente mandendos præbe. Aliud quod naribus inditur. Euphorbii drach. dimidiā, thapsiæ drach. vnam. iridis drach. vnam mellis cocti sesquidrachmam, succi radicis betæ quantum sufficit. Ex hoc ad milii magnitudinem accipe, & aqua dilutū

spe-

ſpecilloq; exceptũ naribus infunde. Aliud quod naribus infunditur. Succi cyclamini cyathos.2.ſucci foliorum hederæ cyathũ.1. peucedani obolum vnum, elaterii obolum vnum. In vitreo vaſe recondito, vſu verò ex poſtulante lacte muliebri diſſoluta naribus infundito. Aliud, Myrrhæ trientem, euphorbii* trientem, piperis albi grana.25. Myrrhã aqua prius diſſoluito, vnaque ipſum euphorbium, deinde piper tritũ addito, & adiecto olei gleucini ſexunce vtitor. Aliud, Quod naribus infuſum multam pituitam per os detrahit. Olei communis *ſextarios duos, ſaponis libram vnam, reſinæ frictæ ſeſquilibram, opopanacis vnciam vnam per anchuſam colorato ac vtitor, ore prius aqua expleto. Aliud quod in os illinitur. Saponem betæ ſucco dilutum iuxta palatum illinito, atq; itidẽ iuxta oris columellam. Idem etiam naribus infundi poteſt.

* *Aliàs drach.4.*

* *Aliàs exagia duo.*

Quæ Crito in primo de pharmacis ſcripſit his verbis. Apophlegmatiſmi.

STaphis ſylueſtris per ſe & cum pulegio manſa. Aliud, Staphidis ſylueſtris & origani vtriuſque acetabulum, nitri drachma.2. trita cochlearii mẽſura mãducanda præbeto, donec os pituita repleatur, deinde

aperto ore effluere ſinito, Aliud, Origani* trientem, hyſſopi drach. 4. ſtaphidis ſylueſtris drach. 4. ſpumæ nitri drach. 2. ſinapis drach. 2. pyrethri drach. 3. tritis vtere. Aliud, ſinapis partem vnam, ſtaphidis ſylueſtris partem vnam contuſis vtere. hoc pharmaco multi vtuntur. Aliud, Hyſſopo, thymo, origano, tum per ſe tum ſimul mixtis vtere. Aliud, Medullæ colocynthidis in aceto ad multum tempus coctæ, aut etiam per longum tempus in vino maceratæ, liquorem in ore contineto.

* Aliàs drach. 4.

Aliud, Allia cum erucæ ſemine & nitro.

Aliud, Staphidis ſylueſtris drachmas. 7. pyrethri drach. 4. hyſſopi drach. 1. Contuſa in orbiculares paſtillos cogito, eoſque drachmæ pondere formatos manducandos exhibeto.

Quæ pharmaca naribus indenda Crito ictericis ſeu arquato infeſtatis conſcripſit.

PHarmacum quod naribus infunditur, & tum per nares, tum per os excernit, Ob idipſum verò ne conſterneris, ſi palatum calefaciat aut exaſperet. Ex alto enim auocat ac transfert humores. Staphidis ſylueſtris drach. 1. melanthii drach. 3. Cum aceto trita ad formam ſtrigmento liquidiorem redigito, & per dies quinque in na-

res

res infundito donec expurgetur æger. Id autem alternis diebus facito. Aliud, Hederæ folia decem, lauri folia decem, cũ oleo terendo ad ſtrigmenti craſsitudinem redigito, & naribus ſimiliter inſtillato.

Aliud, Egregiè facit & elaterium inſufflatum in ipſorum nares. Cæterùm ſi quis hoc citra detrimentum facere velit, in calidæ ſolium ægrum immittet, atque ita toto corpore præter faciem in eo immerſo, elaterium inſufflabit, Large enim bilem per nares educit. Aliud, Elaterium ad magnitudinem erui, in lacte muliebri dilutum naribus infundito, atque vbi purgatio prodierit, in calidæ labrum demittito ac lauato, & per diætam reficito.

Quæ Aeneas per experientiam pituitam detrahentia tradidit.

QVorum experiẽtiã per Aeneæ vſum habeo, à quo etiã deſcriptiones accepi. Pharmacum quod naribus inditur atque pituitam detrahit. Saponis lib.* 6. adipis caprini lib. 1. ceræ lib. 3. picis aridæ trientẽ, quidam verò* quadrantẽ habent, nitri tantundem, lixiuii acris cyathos. 2. Vſus tempore aqua diluta per ſpecillum infundito, attrahereq́; iubeto. Caput verò irino prærigato, & poſt vſum aquam mulſam ſæpe gargariſſandã præbeto. Aliud, Euphorbii

*Aliàs ſemis.

*Aliàs drach. 3.

drac. 6. lycii indici drach. 4. ſucco betæ excipe ac melle addito coge. Vſus tempore aqua aut lacte dilue. Aliud, Succi cyclamini cyath. 2. ſucci cacuminum hederæ cyath. 1. ſucci peucedani obolum. 1. elaterii obolum. 1. Vtere in balneo cum lacte muliebri. Aliud, Pyrethri, piperis, hyſſopi, ſtaphidis ſylueſtris parem menſuram in paſtillos drachmæ pondere cogito, quorum vnum manducandum præbeto, & poſt factam ab ipſo purgationem, ſale & melle curato. Sternutatorium, Piperis albi, veratri albi, caſtorii, euphorbii, ſtruthii, ſucci cyclamini aridi, æquali menſura, penna præirritatis inſufflato.

De vſu omnium fortium pharmacorum.

QVam vtendi rationem de prædictis pharmacis dixero, eam ad omnia alia quæcunque fortem vim habent transferre oportet. Non enim ſtatim à principio efficaciſsima adhibere conuenit, ſed à debilioribus auſpicari. Quin & ipſa fortia pharmaca mitigatoriorum ammiſtione lenita, moderata fiunt. Et ob id ego quædam ex eis muliebri lacte recēti & aqua diluo, & poſt hoc oleo dulci, deinde betæ ſucco, & anagallidis quæ ceruleum florem habet iridē ſucco, atque ita ſenſim in vſu eorum progredior, donec poſtremum etiam per opobalſamum

ta

talia diſſoluo. Ac primũ quidem lacte am-
mixto adhibeo, quod vbi leuiter ferunt
ægri, etiam citra lactis adiectionem admo-
ueo. Porrò parabili ſæpe pharmaco vſus
ſum, quod naribus infunditur Melanthio,
aliquando quidem aceto acri rigato ac pri-
die macerato, deinde ſequenti rurſus cum
aceto trito, & naribus infuſo, aut ægro
ipſum abſorbere in nares iuſſo. Aliquando
verò oleo veteri idem melanthium contri-
ui, atque ita vſus ſum, quo modo etiam Ar-
chigenes eo vtitur in narium obturatione.
Eo verò quod cum aceto infunditur, Crito
vtitur ad arquati morbum.

*De hemicrania, hoc eſt, dimidiæ partis ca-
pitis affectione.* CAP. III.

HEmicrania affectio doloroſa cir-
ca dimidiã capitis partem, aliquã
do dexterã, aliquãdo ſiniſtrã cõ
tingit, quæ iuxta ſuturã ſecũdũ
longitudinem eius extenſam terminatur, &
vt plurimum per circuitum exacerbatur, in-
fluxu vaporum aut humorum ſiue multo-
rum, ſiue calidorum ſiue frigidorum, cau-
ſam dolori ſuggerente. Quidam igitur
ipſorum circa temporũ muſculos vehemen
ter dolitant, & pleraque ſanè ipſorum pars
hoc modo affligitur. Quidam verò dolo-
rem longe vlterius progredientem habent.

Et, Quidam adeò vehementer dolent, vt neque manuum contactum facilè ferant, in quibus palā est pelliculā caluam ambientē esse affectam, & neque cutem ipsam omnino ab affectione immunē existere. Manifestum igitur est vaporum, aut humorum, aut vtrorumq; influxū siue per venas, siue per arterias, siue per vtrasque cōtingere: quum interdum ea sola quæ intra caluam continentur, hoc est, cerebrum eiusq; membranæ, quod in ipsis redundat foras protrudāt: interdum verò corpus infra caput positum vitiatos vapores aut humores sursum mittat. Quapropter vbi quis hemicraniā curare aggreditur, prius quali purgatione aut venæ sectione æger opus habeat, considerет. atq; ita deinde ad capitis auxilia progrediendo, tum per digitos suæ manus, tum per linteum dimidiam frontis partem, & eam maximè quæ circa temporū musculū est, confricando excalfaciat, atque id ante irritationis tempus faciendū est. Post exacerbationem verò pharmacis hemicranicis à medicis appellatis vtendum, siquidē multa caliditas in doloribus percipiatur, his quæ refrigerans quippiam habent: citra verò hanc, his quæ multum excalfaciant. Vtrisque verò aliquid ex his quæ firmitatem ac robur addunt misceatur, quod ad-

strin

ſtringentem videlicet habeat facultatẽ. Demiror autem quod neque Apollonius, neque Archigenes, neque Aſclepiades quicquam de hemicranicis pharmacis, quæ meritò poſt doloris capitis totius pharmaca ſubiicienda erant, conſcripſerunt. Decebat enim ipſos, tametſi nihil priuatim in ſe habeant, propterea quòd inter ea quæ totius capitis dolori deſtinata ſunt, contineantur, idipſum ſaltem annotare. Similiter autẽ & ab Hera & à Critone, vberior de hac affectione tractatio neglecta eſt. Cæterùm per quæ pharmaca inueterato capitis dolori medentur, per eadem conſtat eos etiam hemicranicis affectionibus auxiliari. Heras itaque in medicamentario libro, ſtatim à principio in hæc verba ad capitis dolorem pharmaca conſcripſit.

Pharmaca ex libris Heræ ad capitis dolorem.

CRocomagmatis partem. 1. gallæ partem. 1. trita ex vino fronti ac temporibus illinito. Paſtillus, ad capitis dolorem egregie faciens, à tempore ad tempus bis aut ter illitus, Croci drach. 15. atramenti ſutorii drach. 10. aluminis ſciſsi drach. 13. myrrhæ drach. 3. opii drach. 3. omphacii drach. 3. chalcitidis drach. 3. gũmi drach. 15. tritis vini falerni auſteri quod ſatis eſt affunde, & vt collyriũ tere, indeq; in paſtillos

omnia redige. Vſu verò expetente poſca aut aceto dilutis vtere. Malagma, ad capitis dolorem, Aeruginis raſilis drach. 4. æris vſti drach. 2. ſquamæ ſtomomatis ferri drach. 2. cimoliæ drachma. 4. chalcitidis. drach. 4. pumicis crudi drach. 4. terebinthinæ vnciam vnam. ceræ drach. 37. & dimidiam. olei veteris cyathos. 2. Aridis tenuiſſimè tritis, liqueſcibilia liquefacta affunde, emolli ac vtere. Quod ſi durius videatur pharmacum, oleo amygdalino emollito. Hæc quidem pharmaca Heras ad capitis dolorem ſcripſit, Vtuntur autẽ eis quidam etiam ad hemicranicos dolores, quemadmodum etiam aliis medicamentis quæ prædicti viri ad inueteratos capitis dolores deſtinauerunt, Non tamen per omnem frontẽ pharmacum extẽdunt, ſed per affectam ſolùm partem. Cæterùm ex præceptoribus noſtris quiſpiam hoc pharmacũ ad inueteratas hemicranias in vſu habebat. Piperis albi drach. 2. crocomagmatis drach 2. euphorbii drach. dimidiam vtere. Porrò de euphorbii facultate iam mihi relatum eſt, quod citò exoluatur, Quare in eiuſmodi pharmaca non vetus conicere oportet. dictum etiam recens albidius eſſe, quod verò inueteratum eſt, flauioris aut pallidioris coloris reddi. Verùm ſi non valde vetus

ſit

ſit euphorbium,ſed duorum aut trium annorum,duplũ eius adiicies,hoc eſt,drach.1. Quemadmodum autem euphorbium recens coniiciendum eſt, Sic itidem ſtercoris columbini drachmæ dimidiũ, ex columbis montanis quas in turribus nutriũt ſibiipſis victum quærentes,non velut quæ in vrbibus intra domos nutriuntur. At verò & atramenti ſcriptorii æqua portio, hoc eſt, drachmæ dimidium ad columbinum ſtercus iniicitur, atque ad hanc rem noſtrum pergamenum præſtat,eo enim ſemper præceptor noſter vtebatur. Aut igitur illud ipſum ex Pergamo atramentum iniicere oportet,aut aliquod aliud optimè præparatum:atque ita omnibus his mixtis & probè ſubactis,acetoque acerrimo imbutis ac dilutis temporis muſculus,& dimidiũ frontis,& affecta capitis pars illinẽda eſt. Aliud pharmacum. Quod non ſolùm in hemicrania,ſed & in omni inueterata capitis affectione illinitur,in capitis quidem dolore per omnem frontem, In hemicrania verò per mediam capitis partem affectam. Croci drachmas. 15.atramenti ſutorii drach. 10. aluminis ſciſsi drach. 13. myrrhæ drach.3. opii drach. 3. omphacii drach. 3.* gummi drachmas. 15. Omnibus tritis vinum falernum adiice,& rurſus vt collyrium,tere de-

** Vetuſ[ti] cod. addi[t] chalcitid[is] drach.3.*

indeq; in paſtillos redige, Vſus verò tẽpore poſca dilutas aut aceto illine. Aliud, ad eaſdem affectiones. Scammoniæ drachmas. 6. croci drachmas. 2. comæ hederæ drach. 6. ſulphuris viui drach. 4. ſeminis aniſi drach. 8. ſeminis apii drach. 8. diligenter trita cum ocymi ſucco in paſtillos cogito. Hoc pharmacum multo roſaceo diſſolutum capitibus letargicorum rigandis fit commodum. Aliud pharmacum. Non iiſdem ſolùm conueniens, ſed & vertiginoſis auxiliare. Radicis peucedani drach. 4. iridis illyricæ drach. 2. æruginis drach. 1. acori drach. 1. ſphondylii drach. 4. piperis nigri drach. 2. & dimidiam, caſtorii drach. 2. & dimidiam, ſerpylli drach. 4. & dimidiã, myrrhæ drachmas. 2. baccarum lauri numero. 35. rutæ viridis drach. 8. mentæ viridis drach. 4. opii drachmam. 1. Aceto excipe & in paſtillos redige. Vſu exigente aceto & roſaceo dilutos illine. Verùm cerato roſaceo exceptum hoc pharmacum vt Malagma imponitur. Paſtillus, Non ſolùm Hemicrania laborantibus commodus, ſed & coxendicum morbo affectis auxiliaris. Thapſiæ drach. 3. euphorbii drach. 4. laſeris ſiue ſucci Medici drach. 3. myrrhæ drach. 1. opopanacis drach. 1. Simul contuſa in paſtillos cogito, quos deinde vſus tem

pore

pore aceto tritos illinito. Hæc quidem composita sunt pharmaca. Sæpe verò & ex tempore ac improuiso pharmaca præparare coactus, simpliciter euphorbii illitione vsus sum, modica cera compagis acquirendæ gratia adiecta. Sufficit autem in libram olei siue Sabini, siue alterius ei propinqui, ceræ quadrantem iniicere, & euphorbii vnc. I. atque ex hoc dimidiam frontis partem illinere, vnà cum temporis videlicet musculo. Cæterùm in quibus suspicionem habueris, à calidis vaporibus aut humoribus, dimidiæ capitis partis fieri dolorem, in his ne admoueris hoc pharmacum. His verò qui ob frigidas causas infestantur, commodissimum adeò est, vt sæpe semel ante balneum illitum, quàm citissimè affectionem persanet, vt à balneo omnino sani ægri euadant. Iuuat etiam hos si oleum tepidum in aurem instilletur, modico euphorbio ad oleum iniecto, Nimirum ad libram olei vnam euphorbii vncia dimidia, si validum euphorbium existat. Si verò non, etiam amplius iniicere conuenit. Verùm in corporibus molli ac tenero sensu præditis, etiam si minus quàm dimidiam vnciam inieceris, melius res procedet.

FINIS SECVNDI LIBRI.

CAPITA TERTII LIBRI.

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE

pharmacorum ſecundum locos, Liber tertius Iano Cornario medico, interprete.

*

De aurium affectionibus, & ob quot cauſas aures dolore affligantur.

CAPVT I.

AVRIVM dolores aliqui ex frigiditate fiunt, quos ſanè in peregrinationibus à frigidis ventis perflati habent. Aliqui verò ex balneis frigidis, & quibuſdam medicatis aquis obriuntur, in quibus quidam ob delicias lauant, quanquam ſint qui & ob corporis commoditatem id faciant. Fiunt & auris dolores ex inflammatione, interdũ quidem ſolius circa meatum cutis, interdum verò in profundũ progreſſa, quando videlicet neruus auditorius, ad in

inflammatam affectionem peruenit. Qua verò ratione inflammatio, partes inflammatas distendens, dolorẽ producit: iuxta eundem modum etiam flatus ventosus, transitũ non habens dolorẽ excitat. At verò consimilis dolor est ex serosis & saniosis humoribus in corpore aurium generatis, ei qui ex mordacium humorum illapsu forinsecus facto, contingit.

De dolore auris ex frigiditate.

DOlores quidem igitur à sola frigiditate obortos calfacientia quàm celerrime curant: atque in hunc vsum quosdã rurales homines magnas cepas exculpere vidi: deinde oleo eas explere, & in feruente cinere moderate calefacere, atque ita auribus infundere: quosdam verò nõ cepas tantum, sed & allium in oleo feruefacere atque ita infundere vidi. Ego verò euphorbio omnino modico, ad multum vetus oleum ammixto vtor, velut etiam pipere exquisitissimè trito, Aurium enim dolores à frigiditate inductos eiusmodi calefacientia magnopere iuuant. Prodest etiam Amaracinũ oleum eis infundi, & optimum nardum. Et quod apud Romanos foliatũ itemq; quod Spicatum appellatur, prodest eis & Commagenum: atque si rutam quoq; oleo non adstringenti ampliusque tenuium partium in

incoxeris, velut est Sabinum, magnopere iuueris. Quum verò ex aqua medicata quippiam circa auditorium meatum contineatur, oleum assiduè infundere conuenit, quo ipsum eluamus, deinde lana molli extergere, rursusque infundere. Magnificè autem eos mitigat oui candidum, quo etiã ad lippitudines vtimur, itemque lac muliebre. Manifestum verò est, quicquid adhibetur mediocriter calidum esse oportere. Plurimum iuuantur quoque ex adipe anserino, atque item vulpino.

De *dolore auris ex inflammatione oborto.*

QVod si inflammatio adsit, optimũ ad eam pharmacum vngentum nardinũ cum modico basilico appellato pharmaco infunditur, Idem etiam tetrapharmacum appellatur, Et Commagenum quoq; aptũ est, & ex adipibus pharmacum, cuius compositionem paulo pòst describam. Cogente verò dolore, necessarium est etiam his quæ sensum stupefaciunt vti, quemadmodum etiam in his qui colum, aut renes, aut quancunque tandem partem affecti, vehementi dolore affliguntur, facere consueuimus. Miscetur autem opium muliebri lacti & oui candido, quæ ipsa & per se sępe aurium inflãmationibus profuere. Miscetur & castorio opium, Verũ multo ante

vsum

vſum tempore, ſiue pari pondere, ſiue duplo caſtorio ammiſceatur, præparatum id eſſe conuenit: & miſcetur quidem in vehementiſsimis doloribus pari, in minoribus verò duplo: Liquor verò quo hæc diluuntur ex muſto ſapa ſit. multo enim magis quàm dulcia vina, dolorem hæc ſedat. Statim itaque in principio prædicta pharmaca diligenter trita cum ſapa miſceantur, caſtorium quidem diligenter prius tritum & leuigatum, papaueris verò ſuccus ipſa ſapa diſſolutus, atque ita hæc tria mixta probè leuigentur. Deinde verò vſu poſtulante rurſus ſapa diluantur, in eiuſmodi compagem, vt per aurifuſoria ſpecilla ad lucernam tepefacta infundi poſsint. Verùm ego nullum pharmacum dolore vexatis infundo, neque etiam per lanam inſtillo, vtpote qui experientia edoctus ſim, quòd præſtat neq; omnino contingere doloris tempore auditorium meatum: ſed per auriculare ſpecillum lana mollisſima obuolutum dolore vexatos foueo, pharmacumq́; ita moderato tẽpore in aurifuſorio ſpecillo præparatum iniicio, vt interrogato per nos ægro, num tepidum ei videatur, & num calidius ipſum ferre poſsit, ad tantam caliditatem procedam, vt nihil amplius offendat, Tinctum itaque in hoc modo præparato pharmaco

ſpecillum,ad principium meatus moderatè imponito,& in altum defluere ex eo pharmacum permittito, & poſtea iterũ iterũq́; & ſæpius tingito idemq́; facito, nullo tempore intermiſſo. Palàm eſt autem quũ hoc fit etiam foris omnino aliquid effluxurum eſſe,expleto nimirum toto auditorio meatu:hoc igitur quantùm poſsibile eſt moderatè excipe,nec aurem contingas. Poſtquã verò probè foueris,meatum pharmaco expletum ſinito,& mollem lanam forinſecus tum meatus oſculo, tum vniuerſæ auri imponito:atque vbi rurſus fomenta adhibere oportebit, incumbentem foris lanam leniter tollito: rurſusque ſimiliter foueto, quantum poſsibile fuerit diligenter cauẽs, * ne aliquid aliud graue aurem contingat. Ad hoc verò præceptum maximè animum aduertas,vtpote quod omnium potiſsimũ ſit in aurium curatione. Fomenta verò fiant per ea quæ velut dictum eſt, dolorem ſedant,Quale eſt optimum Nardinum vngentum paucifsimo in eo tetrapharmaco diſſoluto, Deinde etiam Commagenum & Suſinum,& pretioſá diuitum muliercularũ vngenta,quæ ipſæ ſpicata & foliata appellant.Sunt autem ſpiſsiora quàm vt infundi queant. Quapropter per nardinum vngentum ea diſſoluere oportet, & æſtatis tem-

**Vet.cod. ſic habet ne vel auditorium meatum, nec aliam quampiã auris particulã attingas & ſic etiã legit interpres vet.*

pore,& si caloris sensus ægrum circa inflammatam aurem infestet,per rosaceum bonũ: aut si hoc non adsit,amygdalinum. Memineris autem quod bonum semper rosaceum dico,in quo plurimæ rosæ maceratæ sunt: verùm oleum in quo hæ macerantur omphacinum sit,ex crudis oliuis & necdũ penitus maturis expressum,citra salis additionem præparatum. Imò neque etiam aliud quicquam ad rosas coniiciatur, quemadmodum illi faciunt qui spissamenta stymmata Græcis appellata addunt,quo videlicet per multum tempus ipsum rosaceũ odoratum permaneat.

De dolore auris ex flatu ventoso,aut crassis & viscosis humoribus.

SI verò flatum ventosum,aut crassum aliquem & viscosum humorem,qui transitum non habeat, inclusum esse conieceris, etiam ex pharmacis ab obturatione liberantibus quippiam ammisce. Artificiosa enim coniectura causarum huiuscemodi doloris tibi continget,si tum prægressa, tum præsentia percunctatus fueris,frigiditate enim antegressa flatus ventosus cõgregatur: grauitate verò capitis,cibisq; pituitosis & mali succi,frigidi & crasi humores. His enim si frigiditas accedat, dolores contingunt, eis nimirum quæ prius difflabantur propter

den

densitatem inclusis & retentis. In his igitur spuma nitri, & nitrum ipsum molle, eiusmodiq; aphrolitrum, & oleum amygdalinum appellatum rationabiliter in auricularia pharmaca miscentur. Ex hoc genere album item ac nigrum veratrum est, & struthium, ac amygdalæ amarę, & ex tribus aristolochiis quæcunque fuerit ad manum, & iris illyrica, Iniicies autem & cinnamomum si habueris, aut casiam illo nō præsente, tum eam quæ Zigeres, tum quæ Motodes appellatur. Item carpesium, quod plurimum in Sida Pamphylie nascitur, & ob id vilissimo pretio venditur. Quintus sanè quum cinamomi inopia esset, carpesium pro ipso iniecit duplo pondere, velut aliqui eius loco cassiam exhibere solent. Cæterùm aurium meatus ab obturatiōe liberant etiā quæ lapides in renibus atterunt, omniaque insuper tenuium partium citra mordacitatem, vt ne dolorem exacerbent. Ex quorū numero est etiam cucumeris syluestris radix, itemq; bryoniæ & Ari, & dracunculi ac cētaureæ & polii, & omnino omnium amarorum, Citra mordacitatem nanque & absque molestia expurgant hæc meatus, discuciuntque & dissecant obturata. Verùm ob id multa eiusmodi exempla scribo, quamuis sanè omnia in libris de simplicium

pharmacorum facultatibus retulerim, quod videlicet omnibus terræ locis remediis vos abundare volo, vt ipsorum memoriam in promptu habeatis. Alia enim in aliis regionibus abũdant, & meliora his quæ alibi nascuntur existunt. Alioqui sanè ex adipibus compositum pharmacum tibi sufficiet, & ex simplicibus quæcunque paulò antè recẽsui doloris mitigatiua. Mirari porrò subit medicos qui citra distinctionem ad aurium dolores pharmaca quædam conscripserũt. Quæ etenim à frigiditate dolent, per calfacientia celerrimè curantur: si verò à mordaci acredine, aut à pulsatili inflammatione dolor fiat, maximum detrimentum continget, si eiusmodi pharmaca adhibeantur. Atqui moderatæ inflammationes & nõ pulsatiles, etiam per eiusmodi pharmaca curantur, Quale est acetum cum rosaceo tepefactum, vtrisque diligenter simul commissis. Sic etiã Glaucium in cote medica cũ aceto tritũ, moderatis ex inflammatione doloribus prodest, præstat autem pastillũ ex glaucio multæ sanè vtilitatis pharmacum, prius præparatum habere, qui fit ex glaucio probè cum aqua pluuiali trito, deinde in pastillum redacto & exiccato. Si verò fragilius videatur glaucium quàm vt in pastillos formari possit, parum gummi ei addes. suffi-

cit

cit autem id duodecimam aut quintam & decimam glaucii partem esse. Quin & collyria ex glaucio eodem modo cum aceto trita, eis prosunt auribus instillata, atque his nihil minus collyria ex croco. Hæc quidem igitur sunt doloris & inflammationis remedia. Cæterùm de aliis affectionibus quæ in auribus oboriuntur, vbi pharmaca quæ per experientiam cognoui recésuero, ita deinde ad ea quæ à prioribus medicis scripta sunt transibo.

De vlceribus aurium.

VLcera aurium recentia, tum glaucium solum cum aceto tritum, vt iam dictũ est, curat, tum collyria ex eo omnia, & collyria ex croco, & ex rosis, medicis appellata, velut etiam quod Nilo inscribitur. Curat item ea Damocratis collyrium ex myrrha. Quæ verò pure manant citra dolorem, atque id moderatè patiuntur, per eadẽ curantur: verùm quæ fortiter affliguntur, per eiusmodi qualis est pastillus Andronius, & pastillus Musæ cum sapa & modico aceto dilutus, In quibus componendis varietas rursus dicetur. Vbi verò & hæc à malo vincantur, Scoria siue recremento ferri ad plurimos dies in sole cum acerrimo aceto trita & leuigata, confidenter vtere. Etiã si præter rationẽ videatur, aurem acerrima

pharmaca ſuſtinere poſſe, quam paulò antè dixi neque mollisſimorum infuſorũ admotionem & allapſum citra moleſtiã ſuſtinere, ſed & hæc ipſa offendere ipſam videri.

De audiendi difficultate, & de ſonitu aurium.

REſtat itaque adhuc de audiendi difficultate, & de ſono aurium diſſerere, quæ nihil cum doloribus & vlceribus commune habent. De quibus deinceps dicam, Vbi prius compoſitiones auriculares à celeberrimis medicis magnifice laudatas recenſuero, iuxta quam rationem eas compoſuerint tandem illi, Initio ab ea quam Heras ſcripſit ſumpto.

Compoſitio auricularis, Heræ.

HEras quidẽ igitur ita ſcripſit. Compoſitio auricularis ad omnem dolorem, omneq; vlcus, hac in febriẽte quodam vſus ſum, & ob dolores delyrante, & feliciter ſucceſsit. Myrrhæ drachm. 1. thuris drach. 3. alii 7. ſpumæ nitri drachm. 3. croci drach. 4. alii 1. ſucci papaueris drach. 3. galbani drach. 2. amygdalas amaras delibratas. 20. aceto excipito, Vſus verò tempore, ſiquidem dolor adſit, roſaceo diluta inſtillato: ſi verò audiendi difficultas adſit, aceto. Heras itaque vnum hoc pharmacum ſcribere contentus fuit, ad omnem dolorẽ,

ac

ac aurium exulcerationem remediũ. Ego verò dolores per pharmacum ex adipibus constans, & per nardinum vngentum tetrapharmaco ammixto leniri dico, vnaque & affectiones ipsas iuuari, velut etiam oui cãdido, & lacte muliebri: per papaueris verò succum mitigari solum dolores: nihilque iuuari affectiones: verùm per accidens, non primariò etiam affectiones inde opem sentire quis dicere posit, Sedato enim dolore, & somno consequente, Natura affectiones dolorem efficientes concoquit. Cæterùm vlcera in auribus omnino cum glaucio ex aceto curaui, Quemadmodum etiã quæ cum fluxione aut purulentia consistũt, per pastillos, à mitioribus auspicatus, qualis est polyidæ, & post eum Andronius, & ab illo Bithynus appellatus, cui similis est meus, hoc est, ex charta vsta constans, & velut ego iudico, eo etiam præstantior. Minime verò semper omnium vsu opus habemus, sed sufficit omnino vnus, si quis ipso vti norit, aliquando quidem per sapam diluto, siquidem mitius reddere pharmacum velit, & rursus per vinum dulce, deinde per acetum non acre, deinde etiam per acre, ac postremò per longè acerrimum. Quapropter quum per eiusmodi mixturam aliàs aliter parabilem , huiuscemodi pharmaci

vehemẽtiam exoluere poſsis, fortiſsimum tãtum præparatum habere poteris. Verùm mirari ritè, velut dixi, licet pleroſq; medicos, qui citra diſcrimen omnigena aurium, doloris pharmaca conſcripſerunt, eaq; cõmiſcuerunt in vnum ordinem redacta quæ vel maximè contrarias habent vires. Quẽadmodum ſtatim (à veteribus enim auſpicari præſtat.) Apollonius Herophili ſectator, in parabilium pharmacorũ deſcriptione, in principio quidem libri, capitis doloris remedia ſcribens, primum omnium ea quæ ex ardore oborto conueniunt, locauit, deinde conſequenter ea quæ dolori congruũt ex frigiditate. Deinde ea quæ ex ebrietate & meri potu oborto medẽtur, ſic enim ipſe appellauit. Quarto loco ea quæ plagæ aut caſui dolores capitis inducentibus adhibẽda ſunt ſubiecit. Et poſtremum iuxta illius præſcriptum, ea quæ ad tẽporum & totius capitis dolores citra manifeſtam cauſam obortos conducunt. Verùm in aurium dolore nullam omnino appoſuit diſtinctionẽ, ſed ſimpliciter. Ad aurium dolores titulo præſcripto, deinceps pharmaca recenſet, aliqua calefacientia, aliqua refrigerãtia, quædam humectantia, quædam reſiccantia, & iuxta ſecundas facultates ac qualitates, auſtera, acerba, amara, acria, acida, ſalſa, & ad

hæc

hæc inſuper alia diſcutientia, alia adſtringẽtia, & cogentia, ac repellentia influxiones, alia extrahentia è profundo corporis. Alia ab obturationibus liberantia, alia repurgãtia & extergentia, alia ſenſum ſtupefacientia. Siquidem igitur vna affectio dolorum eſt cauſa, rationabile eſt etiam vnam eſſe remediorum ipſius facultatẽ. Si verò multæ, tantum remediorum numerum eſſe oportet, quantus eſt efficientium cauſarum. Quum itaque Herophilus diſtinctiones in tantum, vt haud ſciam ſi quis alius, laudet: ipſeq; Apollonius capitis doloris pharmaca diſtinctæ ſcripſerit: magis vtique miror, quòd circa aurium dolores ita indiſcriminatim omnia tractauit. Et quintum inſuper pharmacorũ genus penitus indiſtinctũ reliquit, illud ſcilicet quod poſtremũ ad capitis dolores citra manifeſtam cauſam obortos deſcripſit. Quanquã & huiuſmodi capitis dolores neceſſe ſit primum cõmunibus generibus cauſarum dolores efficientium ſubiectos eſſe, ſolutioni videlicet cõtinuitatis, aut intemperiei, quemadmodum à nobis eſt demonſtratum, deinde etiam his quæ has ipſas operantur. Quæ omnia à me proprio huic rei & tractationi loco ſunt determinata: nunc autem eorum quæ ad aurium dolores pertinent ſolum mentionem

faciam: quum omnium poſtrema velut ſæpe in methodi medendi libris dictum eſt, hæc tractatio exiſtat. Etenim curandi methodos illic tradens, vnum atque alterum particulare exemplum appoſui, multitudine pharmacorũ quæ ex multis cõponimus, in præſentem tractationẽ reiecta. Quare medendi methodum de ſimplicium pharmacorum facultate lib. XI. meritò præcedũt: poſt hos verò XIIII. de medendi methodo ritè conſequuntur, his demum de compoſitione pharmacorum libri, quos nunc in manibus habemus ſuccedunt.

Quæ Apollonius ad aurium dolores ſcripſit.

QVod verò Apolloniũ deliquiſſe dixi, in eo quod nõ diſtinxerit in quali aurium dolore vnumquodq; eorum quæ deſcribit pharmacorũ vtile exiſtat, ne falſo virum reprehendiſſe coarguar, ex paucis exemplis demonſtrabo. Quum enim præſcripſiſſet vt dixi, ad aurium dolorem infundenda, inter eaq; ſcripſiſſet: Anſerinum aut gallinaceũ adipem liquefactum ſenſim inſtilla, Rurſus deinceps ſcribit, Fel taurinũ aut caprinũ cum porri ſucco inſtilla. Adeps quidem igitur horum quæ dixit animalium maximè mitigat omnes affectiones dolores inducentes, ſimulque ipſarum aliquibus

magnifice auxiliatur: fel verò ipſum cum porrò, tum ex inflammatione, tum ex acribus & mordacibus humoribus obortos dolores auget. Solos autem iuuant ob obturationem, aut frigiditatem inductos, ſiue ob nudam intemperiem frigiditatis ſolidæ partes dolore vexētur, ſiue propterea quod in eiuſmodi affectionibus ventoſi flatus, & frigidi humores generentur: excerni autem prohibeantur, propter continentis corporis condenſationem, citra inflammationem factam. Vbi enim ab huiuſmodi acribus & calidis pharmacis dolorum cauſæ fuerint excluſæ, curatio ſimul & doloris ſedatio contingit. Gallinaceus itaque & anſerinus adeps ſi quidem euacuatum corpus inuenerint, & humorem qui inflammatam affectionem excitat, non amplius influentem, duabus rationibus tum mitigandi, tum curandi profuerint. Si verò influente adhuc cauſa adhibeantur, affectioni quidem nihil auxiliantur, leniunt tamen doloris acceſsionem ſiue ſymptoma, quemadmodum etiam ſi ob humorum acredinem mordacitas contingat. Verùm fel cum porri ſucco nunquam in eiuſmodi affectionibus quicquam commodum efficere poteſt. Quemadmodum neque piper, & tamen eo etiam medicum quendam vſum ſcio, in

muliercula ex calidarũ naturæ ſpõte aquarum vſu, aurem dolente. Quum enim per omnia parabilium pharmacorum Apollonii libris fidem haberet, & iam ante feliciter ſæpe ex pipere remedio vſus eſſet, etiã tunc ſperauit ſe in auris dolore opitulaturum: verùm adeò ab ipſo exacerbata eſt muliercula, vt parũ abeſſet quin ſeipſam ſtrangularet. Scribit itaque Apollonius in hunc modum: Piper in vino feruefactum terito, & mediocri craſsitudine inſtillato. Scribit autem conſequenter poſt hoc etiam hæc: Lycio & papaueris ſucco, pari pondere lacte muliebri dilutis vtere. Et poſt hoc rurſum aliud hoc ſcilicet: Caſtorii & papaueris ſucci par pondus in teſta Attica aut, ſi haberi nequeat, Romana torrefacito, & trita paſſo diluta inſtillato. Pharmaca igitur ex papaueris ſucco omnia ſenſum ſtupefaciũt, & ob id ſanè neceſſariò cogimur ipſis vti, vbi nullum aliud mitigatiuum opem tulit.

At verò ex pipere pharmacũ alterius generis eſt, Quemadmodum etiam quod ex adipibus cõſtat. Et velut id quod deinceps ſcriptum eſt hoc modo: Galbanum ſuſino vngento diluito, & mel ac roſaceum ammiſceto, atque lanam ſordidam auriculario ſpecillo obuolutam in eis agitando imbuito, & tepefacta inſtillato. Diſcuſſorium eſt

citra

citra molestiam hoc pharmacũ, inflammationibus conducens in quas nihil amplius influit, probè etiam fecerit in his qui ex frigiditate dolore vexãtur. Cæterùm quæret fortaſsis aliquis quam ob cauſam, quũ non ſolùm Apollonius, ſed alii etiã quidam celebres viri papaueris ſuccũ & caſtorium torrefacere iuſſerint, quo videlicet vehementia virium ipſorum minueretur, ego ad priorem meum ſermonem id apponere reliqui, nimirum ſupra quum auris doloris curandi rationẽ ſcribebam. Huic ego reſpondebo in hunc modum. Caſtorium quidem igitur neque omnino torreri operæpretium exiſtimo: neque enim tanquam ſenſus ſtupefactiuum ad papaueris ſuccum ammiſcemus, ſed ob contrariam omnino rationem, vt videlicet vehementiam refrigerandi facultatis in eo obtundat. Quare qui papaueris quidem ſuccum torreri iubent id rectè faciunt, In caſtorio verò omnino abſurdè id præcipiunt: ipſum enim per ſe cõcoctoriam ægrè ſolubilium & in ſcirrhum indurararum affectionum vim habet. Sufficiens itaque papaueris ſucco* lenitas accedit, cum id quod ex iſtis compoſitum eſt, inueteraſcit:] torrefactus enim efficaciam perdit. Si vero caſtorio mixtus ad tempus aliquod inueteraſcet, manebit quidem

** Ad fidẽ vet. cod. ſic locus iſte reſtitutus eſt.*

dem adhuc in eo multa efficacia ipſius facultatis: malignitas verò ipſius obſcuratur, ex qua etiam aliqui læduntur vt obſcurius videant per multos omnino dies, & capitis grauitatem ſentiant, & neque probè cõcoquant cibos * & ob hanc ſanè eius malignitatem plerique medici ad torrefactionem confugerunt. Verùm quum rurſus in torrefaciendo, efficacia ipſius peſſundari videatur, id quod ſæpe ſum expertus, melius eſſe exiſtimaui intoſtum quidẽ miſceri, ſed poſt tempus aliquod, inueterata iam cõpoſitione, in vſum adſumi. Hæc itaque extra rem dicta ſunt, ſed quæ tamen vtilia exiſtant. Cæterùm vt ad id quod propoſitum erat reuertamur, non parum noxæ inferunt illi qui indefinitis pharmacorum deſcriptionibus fidem per omnia habent. Portò multi alii iuxta eundem modum in pleriſque tum locis, tum affectionibus, indefinita pharmaca ſcripſerũt, neque cognouerunt quantam vim habeat certa diſtinctio ad artis conſtitutionem: in quibus ſanè nihil miror quod omnia indiſcriminatim confuderunt, quemadmodum in Apollonio Herophili ſectatore mihi accidit: vt pote qui norit quod iubeat Herophilus, Medicum omnino anniti debere vt ſciat, quæ & qualis, & quanta ſit morbi cauſa, & vbi

** Si bibatur addit hîc vet. cod.*

maxi

maximè ea dominetur, quo videlicet & curationem vnicuique conuenientem faciat. Magis verò adhuc Archigenem quis miretur, qui & ipse non pauca indefinite & indistincte scripsit, quum in aliis curationibus, tum in eis præsertim quæ ad aurium dolores destinauit. Vna enim tantum in ipsis distinctione vsus est, à vehemētia nimirum & mediocritate doloris, Atqui & ipsius totam tibi adscribam dictionem.

Quæ pharmaca Archigenes ad aurium dolores conscripsit.

IN priore de pharmacis secundum genus libro, Archigenes in hunc modum hæc verba scripsit. In aurium dolore, præcedente alia diæta quam ad capitis dolorem ordinauimus, Si quidem moderatus fuerit, simplicia vngenta tepida instilla, velut crocinum, aut irinum, aut rosaceum, aut nucum amararum succum, aut casiæ vngentum, aut simplicem nardum, aut susinum, aut amygdalinum, aut rosarum, aut mali punici, aut papaueris succum cum oleo calido, aut porri semen tritum. Aut veratrum album cum rosaceo tritū, tepidum per strigilem infunde. Aut opii parū cum lacte muliebri. Aut opii succum eliquatum cum lacte eodem modo. At verò vbi

vehe

vehemens sit dolor, Aluus per clysterẽ valide subducatur, & sanguis à cubito detrahatur, & quæcunque similia adhibeantur. Indeque fomentum ex decocto lauri aut simili quopiam fiat, aut ex sulphure viuo in aquam insperso. Exprimantur autem vehementer spongiæ, auribusque apponantur, facilime enim ab humore frigescunt: quapropter fomenta sicca longe commodiora eis existunt, ex sale videlicet aut milio, aut simpliciter lana conuoluta, aut tenuibus mappis. Aut rutam feruefacito, eiusque decoctum in angusti oris vasculum transfundito, lanaque os eius obturato, & auriculæ admoueto, quo vapor inde per lanam ad aurem penetrare possit. Quidam in posca* & modico oleo rutam coquunt, atque ita liquorẽ in vasculum infundũt, ex eoque fomentum parant. Post fomenta verò aurem concutito, & balsamũ cum rosaceo dilutum infundito, aut aliquod ex prædictis vngentis tepidum. Aut aliquod aliud conueniens ad auris dolorem, ex his quæ mox describentur imponito. Aut papaueris calicem tenuem farina ammixta, & in aqua mulsa coctum. Aut papaueris calicem tenuem cum ordeacea farina in vino coctum, Aut fœnum græcum aqua mulsa coctum. Aut semen lini eodem modo. Summe auxiliatur

*Vet. cod. pro, & habent vel.

liatur ſpongia ocularis melle cocto atque adhuc calido imbuta, & impoſita. Aut ceratum ex irino, ſtyrace ad ipſum ammixto. Egregiè facit ad auriũ dolorem aloe roſaceo permixta, & mellis craſsitudine infuſa.
Aut chalcitis vino diluta. Aut perdicii ſuccus tepidus inſtillatus per ſe, & cum melle. Aut nitrum modica aqua diluito, ammixtoque oleo tepidum inſtillato. Aut ariſtolochiæ radicem cum oleo. Aut veratrum album cum roſaceo tritum tepidum per ſtrigilem inſtillato. Probè facit opium in teſta torrefactum, ſimiliterq; caſtorium, pari pondere, cum roſaceo & paſſo ad mellis ſpiſsitudinem redacta, In quibus deinde poſt fomentum, ſpécillum lana obuolutum intingitur & imponitur. Aut ſuccum fœniculi cum aliquo ex prædictis vngentis in principio inſtilla. Aut anguis ſenectam cum calicibus papaueris coquito & infundito, aut cum quopiam ex prædictis vngentis. Aut garum hiſpanum calefactum per ſtrigilem inſtillato. Facit & acopon fœtidum tepidum infuſum. Aut papaueris ſuccus roſaceo, & modico crocino dilutus. Omnibus tamen præſtat Hiera aromatica cum quopiam ex vngentis. Egregie facit & veratrum album tritum cum melle & roſaceo infuſum, meatu per purpuræ la-

nam obturato. Præclarè facit & veratrum cum *irino vngento. Facit & cedria cum nardino vngento infusa. Seuerus autem Asellos in aquariis vasis nascentes: Millepedas Latini vocant, cum vngentis tritos vlceratis infundebat. Quidam verò frigidam aquam dolenti auriculæ infundunt, & confestim quidem longè magis dolitant, paulo pòst verò perfectè à dolore liberantur. Alii melius faciunt, & in alteram non dolentem aurem frigidam infundũt quemadmodum Lucius solet. Præclarè faciunt & aloe & crocinum cum vngento amygdalino infusa. Aut æs tritum cum aceto & aliquo vngento. Summè prodest Silphium cum rosaceo, si exulceratio adsit. Mirabiliter confert in excellenti aurium dolore, porri succus, & caprina vrina, & rosaceum, cum modica myrrha infusa. Aut Sciuri adeps in strigili tepefactus instillatus. Aut alumen scissum & mẽtæ succum cum passo instilla. Aut piper albũ & salẽ, pari pondere, cum sapa, sinistra manu, ter aut quinquies, aut septies infunde. Aut cochleã siue limacã aphricanã putridam cõpungito, & rosaceo impleto, & feruefactũ calidius per strigilem infundito. Quod si ex plaga, externa pars auriculæ doleat, ad micam thuris lac affundito, semelq́ue atque iterum diff-

*Vet. cod. *cum irino oleo vel vnguẽto.*

diffundito, ac tertio macerari in eo finito, & agitatũ infundito: statim enim dolorem sedat. Hæc quidem Archigenes valde indistincte scripsit, possit autem quispiã mente præditus, reuocatis in memoriã his quæ prius dixi, facilè animo cõcipere quale tandem ex prædictis pharmacis, singulis relatis aurium doloribus cõueniat. Nimirum si memor sit facultatis eorũ: de qua in simplicium pharmacorum libris mentionem feci. Verùm ego iam ad auriculares cõpositiones ab Andromacho scriptas transibo.

Auriculares compositiones Andromachi numero XXIIII.

Qvatuor & viginti cõpositiones auriculares ex ordine Andromachus cõscripsit, quarum aliquibus distinctionem quandam, aliquibus nullam apposuit: Et prima quidem ex eis hoc modo scripta est. Compositio auricularis ex libris Galli qua vtor. Myrrhæ drach. vnã, salis drach. quatuor, thuris drach. tres, spumæ nitri drach. tres, croci drach. quatuor, succi papaueris drach. tres, amygdalas amaras 20. galbani drach. duas, aceti boni quantum satis est. Descriptio hæc ad Menemachum refertur. Multi vsus hanc compositionem auricularẽ Andromachus scripsit, multis simul affectionibus auriũ destinatã.

Verum antea à me dictũ quod huiusmodi compositiones nihil magnopere corrigũt, neque etiam error ex earum vsu nobis cõtingit. Quæ verò vni affectioni cõgruunt, illam ipsam optime curant, alias verò aliquando, vltra hoc quod nihil iuuant, amplius etiam exacerbant. Secundam deinceps cõpositionem post prædictam scripsit hanc. Compositio auricularis Aelii Galli ad inflammationem, & intensos dolores. Galbani drach. * octo, cinnamomi drach. duas, myrrhæ drach. octo, croci drac. octo, thuris drach. * tres, spumæ nitri drach. tres, succi papaueris drach. tres, aceti vt mellis accipiat spissitudinem. Oportet autem nitro prius præpatare ne pingue quicquam adsit, deinde pharmacum ipsum infundere. Et hic rursus ab obturatione liberantia, & cõcoctoria, & laxatoria & discussoria pharmaca mixta sunt, quæ vehementes dolores sanare non possunt, & ob hoc ipsis papaueris succus ammixtus est. Tertiam auricularem huiusmodi conscripsit. Auricularis compositio Laodici regis, qua assiduè vtor. Castorii drach. duas, succi papaueris drach. quatuor, opopanacis drach. duas, spumæ lycii drach. vnã, passo excipe, & tepefactis vtere. Hæc euidenter intẽsis doloribus conuenit, non tamen aliis affectionibus.

* Aliàs duas.

* Aliàs octo.

nibus. Ego verò quemadmodum dixi, in vnaquaque affectione proprio pharmaco vtor, ſemperq́ue papaueris ſuccum fugio, neque niſi vrgēte neceſsitate, ad eius vſum peruenio. Quartā deinceps auricularem ſic ſcripſit. Alia ad inflammationem & purulentas ac veteres affectiones. Fabæ Aegyptiæ internæ amaræ, aluminis ſciſsi, piperis albi, ſpumæ nitri, croci, opii, malicorii, myrrhæ, thuris, nardi, ſingulorū drach. duas, caſtorii drach. vnam, aceti & mellis quantū ſufficit, Alii mellis drach. ſex, coniiciunt. In hac compoſitione, pharmaca alia diſcuſſoria, & reſiccantia, & obturatione liberantia ſunt, & quædam etiā concoctoria, velut myrrha & thus exiſtunt. Alumen autem ſciſsile fortiter adſtringens pharmacum, ad reſiccandum purulenta ammixtum eſt. Adiectum eſt & opium doloris ſedandi gratia, oppoſitumq́; eſt ei caſtorium velut antea dixi, Sed in eiuſmodi affectionibus non ſolum vt oppoſitū, ſed & vt cōcoctorium earum, & tanquam reſiccatiuū meritò iniicitur. Quintam deinde auricularem Andromachus ſcripſit his verbis. Alia Xenocratis qua ſæpe vſus ſum. Spumæ lycii drach, duas, myrrhæ drach. vnā, thuris drach. vnam, aluminis ſciſsi obolos tres, *ſpumæ nitri obolos duos, trita cum aceto

* *Croci obolos tre vet. cod.*

reponito. Vtere cum aceto. Et hæc multi vſus eſt, nõ tamẽ in dolore forti cõuenit, vt quæ neq; opiũ neque caſtoriũ habeat, neq; quippiam ex adipibus ſedantibus dolorem, neq; galbanũ. Sexta cõpoſitio auricularis conſequenter hac verborũ ſerie ſcripta eſt.

Alia Prytanidis concordat cum Harpali compoſitione. Myrrhæ obolos. 3. nardi obolos. 3. croci obolos. 3. ęris vſti obolos. 5. opii obolos. 2. caſtorii obolos. 4. aluminis ſciſci drach. 1. & rotundi drach. 1. Excipe paſſo vbi fluxus fuerit, cum dolor roſaceo. Vbi verò vermiculi generentur, veratri nigri drach. 2. ammiſceto. Probè fecit quòd in fine vſum eius adiecit, quem nos ſanè dixiſſemus, ſi ipſe adſcribere neglexiſſet. Septima ſimilis præſcriptæ, in hunc modũ deſcripta eſt. Alia Vgæi compoſitioni conſona. Veratri nigri obolos. 2. myrrhæ obolum. 1. & dimidiũ. opii obolos. 3. æris vſti, obolos. 4. aluminis ſciſsi obolos. 2. caſtorii obolum. 1. croci obolos. 4. *cum paſſo vtere. Octaua præſcriptis omnino ſimilis eſt. De nona verò hoc modo ipſe ſcripſit. Alia qua vtor in doloris vexatione & ſonitu. Nitri drach. 1. myrrhæ drach. 1. roſacei cyathum. 1. aceti cyath. 1. ſimul tritis vtere.

Nardi [ob]ol. 4. ad[d]unt hîc [v]etuſti co[di]ces.

Hoc pharmacum non ad dolorem in inflammatione conuenit, ſed ad eos dolores

qui

qui ex obturatione, & flatu frigido ac vaporoso, similiterq; ex humore oboriuntur. Decimam deinde hoc modo scripsit. Ad aures purulentas Harpocrationis. Florum mali punici, malicorii, aristolochiæ, chalcitidis, misyos cyprii, gallæ, squamæ æris, singulorum drach. 1. myrrhæ, thuris, vtriusque obolos. 3. atramenti sutorii assati, aluminis scissilis, vtriusque obolos. 3. cũ passo pastillos formato ac vtitor. Quod si etiam ipse pharmaci promissionem nõ præscripsisset, facillimum tamen erat nobis eã animo assequi, memoria repetentibus ea quæ in principio præfatus sum. Est enim aurium purulentarum resiccatiuum hoc pharmacum, quod ipsum malũ ex fluxione quapiam ex capite delabẽte cõtingit, ob quam etiã exulcerationes diuturnas accidere videmus. Vndecimam auricularẽ sic scripsit. Auricularis compositio in multis consona. Croci drach. 1. myrrhæ drach. 1. castorii. drac. 2. aluminis scissi drac. 4. thuris drac. 1. cum passo ad mellis crassitudinẽ redigito, deinde etiam sic dilutis vtitor. Et hæc moderatas affectiones sanat, quẽadmodũ etiã ea quæ hanc sequitur. Cęterũ quæ deinceps post hanc ab Andromacho adscriptæ sunt auriculares cõpositiones, eas citra meã expositionem adscribã, quum ipsas per se co-

gnoſcere poſsint, qui prædicta memoria tenent. Verùm quarum ipſe cum diſtinctione fecit deſcriptionem, earum nulla amplius noſtra interpretatione opus habet. Deinceps igitur omnes deſcribentur: ne videlicet amplius alicuius alterius auricularis compoſitionis, ab aliquo alio medico conſcriptæ, mentionem facere opus habeam. In his enim varietas omnium ipſarum comprehenſa eſt. Auricularis vt Solon diætarius. Myrrhæ drach. 4. aluminis ſciſsi drach. 4. caſtorii drach. 2. thuris drach. 1. croci drach. 1. opii drach. 1. cum cretico aut vino mulſo ad mellis craſsitudinem redige. Auricularis compoſitio Antipatri ad doloris vexationes. Croci ſextantem, alii vnc. 1. myrrhæ vnc. 1. ſalis ammoniaci vnc. 1. aluminis ſciſsi, ammoniaci thymiamatis, vtriuſque vnciæ dimidium, fecis vngenti irini aut Syriaci ſextantem, cum vino mulſo aut cretico ad mellis tenuis ſpiſsitudinem redige ac vtere. Auricularis alia valde commoda. Opopanacis drach. 2. ſucci papaueris drach. 4. ſpumæ lycii drachm. 4. caſtorii drach. 2. aluminis ſciſsilis obolos. 3. croci obolos. 3. myrrhæ drach. 1. Vſus eius eſt cum lacte muliebri. Ad aures purulentas compoſitio Spenduſæ. Fellis porci caſtrati partes. 2. mellis Attici partem

tem.1. Vase vitreo simul indita in feruido cinere vsque ad dimidium calfacito, atque ita vtitor. Auricularis Harpocratis ad affectiones & dolores. Spicæ nardi drachma.6. myrrhæ drach. 6. piperis drach. 6. spumæ nitri drach. 6. floris salis drach. 6. croci drach. 12. nuces amaras. 10. succi papaueris drach. 12. vini veteris quãtum sufficit, stanneo vasi pharmacum infundito. Ad grauitatem auditus & sonitus. Veratri albi drach. 1. castorii obolum. 1. spumæ nitri sesquiobolum. cũ aceto optimo vtere. Alia, ad sonitus pulchra. Struthii drach. 1. croci cilici drac. 1. castorii drac. 1. veratri albi drac. 4. nitri drach. *1. redigito in pastillos, & vsu expetẽte vino dilutis vtere. Ad aures purulentas. Alumen vstũ & myrrhã cum melle terito, & præelota auricula pharmacum lana exceptum imponito. Auricularis Chrysanthi Gratiani, ad inflammationes & exulcerationes. Blatas detractis pẽnis. 12. vini veteris & mellis vtriusq; sexuncem, mali punici putamen vnum, succi porri sesquicyathum. In olla noua donec mali punici putamen flaccidum fiat coquito, deinde terito, & vngenti Syriaci vnc. vnã addiicito, picis liquidæ sesquiunciam, ceparum. 4. succum expressum, & contrita simul reponito: vsu verò expetente tepefa-

*Aliàs. 3

cta lana excepta indito. Auricularis compositio ad inflammata & purulenta. Nardi indicæ drach. 1. aluminis scissi drach. 2. opii drach. 4. malicorii drach. 4. croci drach. 3. myrrhæ drach. 4. thuris drach. 4. mellis attici drach. 4. spumæ nitri drach. 4. castorii drach. 2. amygdalarum amararum drac. 8. piperis albi grana. 30. aceti cyath. 1. vrinæ suis syluestris tantundē, fabæ Aegyptiæ viridis internæ amaræ drach. 4. trita simul in stanneo vase reponito. Vsus tēpore cum rosaceo instillato, & lanæ purpura infectæ tomētum indito. Auricularis ad desperata velut Zoilus ophthalmicus tradidit. Seminis hyoscyami obolos. 3. aluminis scissi oboli dimidium, myrrhæ drach. 1. castorii obolos. 3. succi papaueris obolos. 3. gallæ obolos. 3. croci obolos. 4. cinamomi obolos. 4. thuris obolos. 2. spumæ nitri obolos. 2. sandarachæ obol. 2. vini recentis cochlearia. 3. vrinæ suis feræ masculæ cochlearia tria, sanguinis conchylii obolos. 3. succi mādragoræ obol. 1. mellis Attici quātū sufficit. conchylio aurē obturato. Auricularis alia ad inflāmata & purulēta mirabilis. Rutæ obol. 3. myrrhæ obol. 3. bac. laur. decort. obol. 3. succi hyoscyami dra. 1. opii. drac. 1. croci drach. 1. Cum lacte muliebri vtere & tepidum infunde. Auricularis compositio

val

valde bona & probata ex Apollonii libris.

Myrrhæ drach. 2. thuris drach. 2. nucum amararum drach. 1. ſpumæ nitri drach. 2. alu minis ſciſsilis drach. 1. malicorii drach. vnã, ſpicæ nardi drach. 2. aloës drach. 3. vini mul ſi veteris cyath. 3. Arida trita vino mulſo ammiſce, & cocta in ſtanneo vaſe repone, vſu verò exigente tepido vtere.

Compoſitiones auriculares ab Aſclepiade in primo externorum ſcriptæ.

AVriculares compoſitiones ad dolores aurium recentes, quibus Niceratus vſus eſt, Inter eas optima hæc eſt, Aſellorum domeſticorum, Eſt autem animal multipes in aquariis vaſis & ſterquiliniis enaſcens, quod ad digitorum contactum in orbem ſe contrahit, horum tres aut quatuor in oleo feruefacito, & expreſſum oleum auribus infundito. Facit & cucurbitæ ſuccus cum roſaceo, aut nardino mixtus & tepefactus. Et perdicii herbæ ſuccus cum oleo coctus. Et centaureæ ſuccus aqua multa dilutus. Et hyoſcyami ſuccus roſaceo mixtus. Facit & papaueris ſucci parum lacte muliebri diſſolutum. Et ſeroſus cruor qui à carnibus bubulis dum torrentur deſtillat. Has itaq; crudas recentes prunis imponere oportet, & crudas adhuc exprimere,

&

& expreſſum liquorem calidum infundere. Facit etiam nucum putrefactarum internarum liquor, aceto dilutus addito roſaceo. Facit & Aphricana limaca in propria teſta, cum oleo nardino aut roſaceo feruefacta. Facit & ſuis quæ non peperit fel, pari melle Attico ammixtum. Aliud, Succi papaueris, caſtorii, vtriuſque obolos. 2. paſſo diluito, & modico roſaceo adiecto tepida infundito. Aliud, Succi papaueris & ſucci peucedani æquales partes diſſolutas infundito.

Ad inflammationes cum exulceratione Charixeni.

MYrrhę, opij, caſtorij, ſingulorũ æquales partes, paſſo dilutas tepidas infunde. Aliud, Hyoſcyami ſucci, ſucci papaueris, myrrhæ, caſtorii, ſingulorum drach. 4. piperis drach. 1. paſsi protropi quantum ſatis eſt. Ad ſiccas non humentes vlcerationes. Optimè conuenit & in peſſo appoſitum. Oeſypi drach. 4. medullæ ceruinæ drach. 4. butyri. drach. 4. adipis anſerini drach. 4. ceræ tyrrhenicæ drach. 4. terebinthinæ drach. 1. olei cicini cyath. 2. olei amygdalini cyath. 2. olei cyprini cyath. 2. piſſelæi cyath. 1. Cõponito & vtitor quantum ſufficit oleo nardino diluto, & ad mellis craſsitudinem redacto. Aliud valde

com

commodum & ad neruorum affectiones. Olei cyprini cyath. 2. irini, rosacei, amygdalini, olei veteris singulorum cyath. 2. pisselæi cyath. 2. ceræ sextantem, terebinthinæ vnc. 1. adipis anserini vnc. vnam, componito & vtitor. Aliud ad abscessus in profundo, Antonii Musæ. Croci drachmas. 2. myrrhæ drach. 2. bdelii drach. 4. nucum amararum drach. 8. succi marrubii, heminæ dimidium, pasꝭi protropi, heminæ dimidium. Liquores coquito, & ammixtis reliquis reponito: Vtere in passo dissoluens quantum sufficit. Aliud, Croci, myrrhæ, castorii, centaureæ, singulorum drach. 2. spumæ nitri drach. 1. amygdalarum amararum depuratarum drac. 8. succi helxines sesquisextarium. pasꝭi protropi sesquisextarium. Componito ac vtitor vt dictum est. Aliud.

Ad inflammationes cõfluxu, quo vsus est Cleon.

MYrrhæ, aloës, thuris, succi papaueris singulorum drach. 2. Misios crudi drach. 1. aceto excipe, & vsu expetente passo diluta infunde. Aliud Arii Tarsensis Myrrhæ drach. 4. thuris drach. 4. Misyos crudi drach. 2. lycii indici drach. 4. aceto excipe. Vsus iam indicatus est. Quod si multus fluxus oboriatur subscriptis cõpositionibus vtendum est, croci, thuris, myrrhæ, opii, seminis viticis, singulorum drach. vnam.

vnam. lycii indici, florum mali punici, florum rosarum singulorum drach. 2. aceti heminam vnam. Viticis semen, mali punici flores, rosarum flores, in aceto coquito, & vbi dissoluta fuerint reliquis adiicito, & excepta reponito. Vsus tempore passo diluta infundito. Aliud ad purulentas aures cum dolore, quo vsus est Cimon. Castorii drach. 1. aluminis scissi, croci, myrrhæ, thuris singulorũ drac. 1. passo aut vino myrtite excipe, ac vtere ad recẽs malum cum vino mulso, ad inueteratum cũ aceto. Aliud Claudii Damonici ad purulenta & inueteratas affectiones. Croci drach. 3. myrrhæ drach. 1. nuces amaras depuratas numero. 30. spumæ nitri, nardi seriacæ, aluminis scissi, singulorum drach. 1. thuris obolos. 3. Aceto acerrimo excipiuntur, & per acetum diluuntur. Ad fœtorem & nomen siue vlcus depascendo proserpens, compositio Hispanorum appellata. Gari nigri quod Romani Sociorum appellant, sexta. 1. aceti scillitici sextarium. 1. mellis Attici sesquisextarium. Ad compagem coquito, & in vitreo vase repositis vtitor. In aliis descriptionibus sic legere est. Succi cucurbitæ sextarium. 1. componito, facit ad fœtorem cum inflammatione. Charixeni ad corruptiones & fœtores. Aluminis Me-

lii drach. 8. atramenti sutorii drach. 8. aloës drach. 8. crocomagmatis drach. 8. myrrhæ drach. 8. vini myrtitæ sextarium dimidium. Alumen & vinum ipsum coquito, atque vbi in compagem coïerint, reliqua aceto dissoluta iniicito, & repositis vtitor. Ad carnium incrementum, quo vsus est Heraclides Tarentinus. Aeruginis rasæ drach. 8. squamæ æris drach. 8. In alio exemplari drach. 4. mellis heminæ dimidium. Arida trita ac melle excepta donec rubesiant coquito, & ablatis vtitor. Aliud, Aeruginis drac. 4. atramenti sutorii drach. 4. myrrhæ drach. 4. succi marrubii cyath. 3. mellis quãtum sufficit, præpara vt dictũ est. Chalcedonia ad inueteratas affectiones. Veratri albi drach. 4. croci drac. 4. myrrhæ drac. 4. castorii drach. 4. thuris drach. 4. opii drachmas. 4. atramenti sutorii drach. 16. piperis drach. 2. myrrham, opium, thus, castorium, in aceto cui malicorium incoctum est, vsque ad dissolutionem macerato, deinde veratrum, crocum, piper, atramentum sutorium, contusa iniicito, atque omnia simul diligenter terito: quod vbi probè factum fuerit, vini mulsi quantum satis est affundito, vt ad diluti mellis crassitudinem redigantur. Vsu verò expetẽte tepefacta infundito. Ex huius pharmaci vsu sæpe egregiè

mi-

mihi ſucceſsit, verùm temporis progreſſu omphacii drach. 1. ad hanc deſcriptionem adieci.

Aegyptia ad eaſdem affectiones etiam ſi ſint connatæ.

AMygdalarum amararum depuratarũ drach. 2. fabarũ ægyptiarum interioris partis amaræ, piperis albi, croci, myrrhæ, opii, ſingulorum drach. 2. thuris drach. 2. omphacii drach. 4. aluminis ſciſci drach. 4. caſtorii drach. 2. atramenti ſutorii drach. 4. ſpumæ nitri drach. 2. Aceto in quo malicorium incoctum eſt excepta, ad limi craſsitudinem redigito. Vſus verò tẽpore quantum ſuffecerit ex pharmaco acceptum, ac nardino vngento diſſolutum infundito.

Ad ſanguinis ex auribus eruptiones. Heraclidæ Tarentini, facit vt ne in grumos coëat. Marrubii ſuccum*coquito & ammixto aceto infundito. Aut mali punici in aceto cocti ſuccum exprimito & infundito. Aut polygoni ſuccum cum modico aceto. Aut acaciam, aut amurcam, aut lycium cũ aceto. Aliud Botryos ſiſtit ſanguinis eruptiones. Succum rubi, & ſuccum gallarum in aceto coctarũ, ſimul mixtos infundito.

* *Aliàs ex primito.*

Quæ

Quæ pharmaca Archigenes post prius scripta subiecerit.

PHarmaca ad aurium dolores ab Archigene ſcripta ſuprà relata ſunt. Nũc verò etiam ea quæ ad alias affectiones conſcripſit apponam. Humentibus verò polygoni ſuccum cum pari roſarum ſucco infundito. Aut crocum & myrrham cum paſſo & roſaceo tepefacta infundito. Purulentis autem prodeſt quidem polygonum cum roſaceo infuſum, Verùm egregiè conuenit eis vinum, in quo conizæ tenuia folia habentis folia ſint incocta, inſtillatum. Quidam etiam thus ad vinum ammiſcent, Aut lycium roſaceo dilutũ inſtillato. Aut marrubii ſylueſtris ſemen cum aceto & roſaceo eodem modo. Aut cumini & croci æquale pondus cum vino auſtero. Aut croci & myrrhæ vtriuſque drachm. duas nuces amaras decorticatas numero XXXV. nuces tritas cũ mellis hemina dimidia, & porri ſucci hemina dimidia commiſceto, & reliqua item probè trita iiſdem liquoribus diluito, ac ſimul deinde contrita inſtillato.

De *auribus exulceratis.*

CAeterùm exulceratis auribus & cruentis ac dolentibus, galbanum & opium cum paſſo & roſaceo, mellis craſsitudine inſtilla, aut pro galbano peucedani ſuccum

ammisce,& magis succedet. Aut spodiũ assatum cum rosaceo tritum infundito. Aut lycium cum lacte muliebri. Magnificè opitulatur etiam ipsum mel per se tepidum infusum, præsertim si fœtores simul adsint.

Quidam asellos Millepedas appellatos, qui in aquariis vasis reperiuntur, cum vngento quopiam instillant, & eximie opem sentiunt. Aut blattas domesticas cum rosaceo instillato. Probè facit ad omnem auris affectionem, adest vulpinus * inueteratus liquatus & instillatus. Aut sphōdylii interiorẽ velut medullã cum melle & rosaceo infunde. Aut elota diligẽter & conscalpta auricula porri aut marrubii succum cum melle infunde. Aut lixiuium figularium cum melle feruefactum. Aut thus cum aceto in mali punici putamine feruefactum infunde. * Aut gallam tritam linteolo illigatam in vino coquito, & ex hoc instillato, statim à dolore liberat.

Vet. cod. recens, tũ salitus.

**Hæc præterea reperiuntur in vet. cod. Aut crocũ & alumẽ scissum cũ vino mulso in putamine mali punici pari modo feruefactum infunde.*

De vermibus aurium.

Porrò in quibus vermes sunt, veratrum album cum melle immitte, aut aridum insuffla, aut rubi succum infunde. Quod si verò auriculæ os corrosum sit, fissura retro aurem impacta, ipsum scalpito, deinde vrito, ac citra molestiam cicatricem inducito.

De

De sonitu in auribus.

SOnitus quidam ex flatuoso spiritu generãtur. Quidam ob exquisitam sensus audiendi subtilitatem fiunt, quemadmodũ in oculis imaginarię suffusiões, propter vapores ex ore ventris exhalantes. Cæterùm neutrius affectionis certa cognitio in principio haberi potest, Non conuenit tamen citra artem, aut cognitionem, aut curationem auspicari. Dictũ enim iam sæpe est atque etiam demonstratũ, non vnum coniecturalis spei genus esse: atque artificialem quandam coniecturam ex causis forinsecus lacessentibus, procatarcticis à Græcis appellatis, facere licet, si quis ipsarũ vires norit, quum alia affectio ex frigiditate, alia ex ardore fiat. Quemadmodũ etiam ex prægressa plagà, aut tali vel tali morbo: velut & ex cruditate, aut largo vini potu, aut violento & multò vomitu: aliquando & ob pharmacorũ auriculariũ vsum, sonitus quidam fiunt. Quin & si vel paulatim congregetur, vel coaceruatim irruat sonitus, idipsum quoq; ad inuẽtionẽ affectiõis cõducit. Insuperq; si per interualla repetat, vel cõtinẽter hoc symptoma perseueret. Verũ certa cognitio tempore contingit, post vsum pharmacorũ artificiali coniectura exhibitorum. Si quidem igitur in febribus sonitus

fiant, minimè interturbandi sunt: vt plurimum enim statim sedantur. Si verò ob flatum ventosum, cui transitus interclusus sit, sonitus fieri suspicatus quispiam fuerit, & ob hanc rem dissecantibus & attenuatoriis ac discussoriis pharmacis admotis, nihil profecerit, simulq; apophlegmatismis vsus sit, & toto capiti prospexerit: huic merito in hanc suspitioné inclinatus animus erit, sensus audiendi videlicet subtilitatem sonitus causam esse, præsertim si acuto audiédi sensu æger prǫditus appareat. In eiusmodi itaque quendam, qui prædictis pharmacis vsus erat, neque quicquam opis senserat, quum ego fortè incidissem, ex stupefacientibus sensum quippiam ammiscui, velut est mandragoræ succus, & papaueris succus, ex eisque à sonitu symptomate liber euasit. Quę igitur à prioribus medicis ad huiusmodi symptomata & accessoria mala conscriptæ sunt auriculares compositiones ex discussoriis & incidentibus pharmacis constant. Suprà itaque in Catalogo & enumeratione compositionum auricularium ab Andromacho descriptarum, ex eiusmodi materia composita quædam recensebantur, quas ipse ad sonitus conuenire scripsit. Nũc verò eas quas Archigenes ad hanc rem conscripsit recensebo.

Com

Compositiones ab Archigene ad sonitus conscriptæ.

IN sonitibus repentinis acetum cum rosaceo instilla. Aut cuminum & oleum crassitudine mellis. Aut radicis cucumeris syluestris succum. Aut ipsam radicem oleo incoctam. Si verò ad multum tempus perseuerent, omnibus amaris & acribus, attenuatoriisq; & discussoriis, quæ ad dolorẽ ex crassis humoribus obortum descripta sunt, vtaris, singulis in aceto coctis & admixto melle. Aut reclinato ægro, & nitro crudo trito in aurem insperso, acre acetum tepidum infunde, ac postquam feruere desierit, lana scalpendo exterge, & nucum amararum succum infunde, & lana obtura. Aut nitrum & myrrham probè vnita, cum rosaceo & aceto, ac atramento scriptorio crasso instilla, aut penna in eis immersa bis in die inde. Aut castorio ac nardino pari mensura cum aceto & rosaceo vtere. Aut aceto ac nitro melleq; mixtis collue. Cæterùm quibus ob multam sensus subtilitatem sonitus oboriuntur, castorium & cicutæ semen cum aceto trita instilla. Ex morbo verò obortis sonitibus, vbi fomentum ex decoctione absynthii adhibueris, acetũ & rosaceũ instilla. Aut raphani succum cum rosacao, aut aloën optimam cum vino mul-

ſo dilutam. Si verò perdurent, veratrum nigrum aceto decoctum adhibe. Huiuſmodi quidem Archigenes ad ſonitus aurium conſcripſit verùm Apollonius in primo parabilium ſubſcripta habet.

Quæ Apollonius ad ſonitus & ſuſurros ſibiloſq; ac inflationes aurium conſcripſit.

* *Ex cod. vetu.*

ACetum acre tepidum inſtilla. * Oleũ & acetum tepidum inſtilla.] Mel Atticum calidũ inſtilla. Laurinum oleum eodẽ modo. Porri ſuccum cũ lacte muliebri aut roſaceo infunde. Cucumeris ſylueſtris foliorum aut fructus ſuccum per linteolũ inſtilla. Cucurbitæ ſylueſtris medullam oleo dilutam infunde. Cuminum tritum cũ medulla vitulina inſtilla. Cucumeris ſylueſtris medullam oleo dilutam infunde. Glandem vnguẽtariam terito, & adipe anſerino ac reſina pari menſura ammixtis inſtillato. Semen lini tritum & vngento Arabico dilutum inſtilla. Miſy terito & vngento roſaceo dilutum inſtillato. Rutam & cuminum pari menſura trita & aceto diluta, ammixto melle infunde. Hyſſopum tritam & cedrino oleo dilutam inſtilla. Amygdalarum amararum oleum melle mixtum eodem modo. Quod ſi efficacius reddere velis hoc cum priore committito. * Folia ſylueſtris cucumeris ſucco expreſſo infunde.]

* *Hæc addit vet. cod.*

Vi

Viticem & ſtellionis caput pari pondere trita ammixto oleo inſtilla. Nitrum & reſinam & adipem anſerinum, æquis partibus cum oleo ammixto diſſoluta inſtilla. Cepas & allium & adipẽ anſerinum pari menſura trita & excolata infunde. Et aqua collutis prius calida nitrum tritum inſuffla.

Ad aures exulceratas & purulentas eiuſdem.

PRimum quidem collutiones Apollonius ſcripſit. Secundum deinde locum infuſilia habent. Tertium reſiccatoria, & quartum quæ inſufflantur, iuxta ſubſcriptam ipſius dictionem. Aqua calida aſsiduè collue. Lenticulæ decocto eodem modo. Aqua mulſa calida ſimiliter. Hederæ cremore aut decocto cum vino vtitor. Malicorii cremore aut decocto ſimiliter cũ vino. Gallæ plenæ decocto cũ vino. Myrto in vino decocta elue. Vino cũ modico alumine trito vtere. Stœbes ſemine in vino cocto elue. Vrina & vino mixtis ac calfactis elue, Infuſilia: picis ſerum infunde.* Nitrum vino dilutum infunde. Myrrhã tritã ex antiquo vino infunde.] Oleæ folia exſuccato, & ammixto melle coquito ac vtitor. Papaueris ſuccum paſſo dilutũ inſtilla. Ceparum ſucco cũ melle vtere. Rutæ ſylueſtris ſuccum, cum vino & oleo roſaceo in mali punici putamine calfactis

* *Hæc vetu. cod.*

Hæc omnia vet. cod.

instilla, * Fel bouis vel ſuis in putamine mali punici calefactum infunde. Fel capræ vel ouis, vel marinæ teſtudinis cum muliebri lacte tepefactum infunde.] Cardamomum tritum cum melle inſtilla. Peucedani ſuccum roſaceo dilutũ inſtilla. Aloën & crocomagma diluta inſtilla. Abſinthio cum melle trito vtere. Myrrham & reſinam ac anſerinum adipem cum oleo trita infunde. Pinguitudinem caſeo in figulinum vas recens coacto ſuperſtantem tepefactam inſtillato. Diphryges tritum cum melle inſtilato. Alumen ſciſſum tritũ cum paſſo & aceto, ad mellis craſsitiem coquito, ac vtitor. Reſiccatoria. Cedriam melle mixtam inſtilla. Piperis albi grana tria vngento Aegyptio diluta, & in parua concha trita inſtilla. Crocum & ceruſam pari menſura trita, & roſaceo diluta infunde.

Melanthium & ſulfur pari pondere terito & roſaceo diluito, & vngento irino, adipeq; anſerino pari menſura additis rurſus terito ac vtitor. Myrrham & ſulfur æquis partibus, trita & oleo mixta inſtillato. Myrrham & putamen mali punici dulcis, æquis partibus, trita ac melle diluta infundito. Animalcula ex arboribus, veluti rubri vermes, trita & oleo diluta inſtilla.

Animalculum quod Inteſtinum terræ appel

pellatur, coctum & excolatum instilla. Resinam & mel ac oleum pari mensura mixta ac dissoluta instilla. Malum punicum dulce accipito, & execto eius vmbilico acinos eiicito, deinde passi cyathum vnum infundito, & atramenti sutorii triti obolos duos infarcito, & ad mediocrem crassitudinem coquendo redigito, ac tepido vtitor. Quæ insufflantur. Gallam tritam insuffla. Piper rotundum cum vino contritum insperge. Eodem etiam magis diluto pro infusili vtendum est. Omphacium & gallam torrefactam æquis partibus trita insuffla. Cinerulam cipriam leuigatam insufla. Vtendum etiam deambulationibus, & ventris euacuationibus, & ciborum subtractione, & purgatione aurium diligentiore. Ad aures humectas. Cæterùm ad aures humore madidas, ita enim Apollonius appellat, subscripta pharmaca commoda existunt. Misy linteolo illigatum vrito, & cum ipso tritum insufflato. Galla vsta ac trita similiter vtitor. Spodio trito eodẽ modo. Alumen in testa torrefactũ & affuso oleo tritũ insufflato. Cæterùm eadem diligentia circa diætã vtitor.

Ad auditus grauitatem.

POrrò in subsurdis, siue grauiter & difficulter audientibus, aut etiam surda-

ſtris appellatis, vtpote qui exiguas voces penitus non audiunt, magnas autē vix percipiunt, hoc ipſum ſymptoma valde ſuſpectum habere oportet: paulatim enim augeſcens temporis progreſſu perfectam ſurditatē inducit. Quapropter per hierā purgādi ſunt, & per catapotia ex colocynthide, pituitaq; eis per apophlegmatiſmos detrahenda, ac caput reſiccandū eſt, omniq; modo curandum vt robur ei addatur, quēadmodum iam ſæpe eſt demonſtratum. Vtendum etiam attenuatoria diæta. Atque in ipſam auriculam pharmaca coniicienda ſunt, quæ craſſos & viſcoſos humores findūt ac diducunt. Quorum ſylua eiuſmodi eſt.

Quæ Apollonius in primo parabilium ad auditus grauitatem pharmaca conſcripſit, in hæc verba.

AD auditus grauitatem repentinam, & ex dolore capitis obortā, Abſinthiū cum aqua decoquito, & per ſtipulam fomētum inde facito, quo modo aliàs per arundinem id fieri demonſtrauimus. Baccis lauri aut foliis eiuſdem in aqua decoctis ſimiliter vtitor. Similiter etiā origano, atq; item hyſſopo. Aqua quoque marina & aceto eodem modo. Eiſdem autem & in olla coctis vtendum eſt, fomentum verò per ollam quomodo fiat iam demonſtratū eſt,

Aceto albo & aqua pari menſura cum nitro trito feruefactis, ad plures dies eluito, atq; inde aqua ſimplici calida eluito, & ſic ea quæ ad hanc rem deſcripta ſunt infundito. *Marrubii ſuccũ & irinum vngentũ mixta inſtillato. Fel tauri & capræ ac vngentum roſaceum mixta inſtillato. Ceparum ſucco & reſina oleo dilutis æqualiter vtitor. Oleo nucũ & reſina mixtis pariter vtitor. Alumen aceto dilutum inſtillato. Myrrham & alumen pari pondere trita & aceto diluta infundito. Adipem anſerinum & fel bouis, ac laurinum pari menſura mixta inſtillato. Hederæ ſylueſtris baccarũ ſuccum per linteolum expreſſum inſtillato.

* Πράσου cod. impreſſi ac vetuſti ferè omnes habent id eſt, porri, & ſic vet. interpres legit.

Veratrum nigrum aceto tritum, melleque multum cocto exceptum, in parua collyria ad formam glandis redigito, eaque meatui indito, ac per dies quinque ſinito. Senectam anguium aceto tritam inſtillato. Eadẽ & cũ felle bubulo, aut caprino, aut teſtudinis marinæ, aut callionymi picis diluta vtitor. Naſturcii quantũ ſufficit, & nitri parum, carne ficus reiectis granis excipito, indeque collyrium auditorio meatui cõgruũ formato ac indito. Per triduũ autẽ ipſum eximito. Hoc multas ſordes educit, & cõfeſtim leuius malum reddit. Cæterùm reliqui corporis quoque cura habenda

da eſt. Deambulationibus itaque pro viribus multis vtendum eſt, & capitis reliquorumque membrorum frictione. Inſuper & apophlegmatiſmis & colluſionibus quæ pituitam extrahere poſſunt. Cibis vtendum eſt copia moderatis, & ex genere eorum quæ facilè exoluuntur & facilè concocta excernuntur. Plurimum autem auxiliatur in huiuſmodi affectione conſtitutis, ſpongia tenuiſsimè contrita & conuoluta in orbem melleque imbuta & auriculæ indita. Idem remedium commodum eſt & ad carnem in auditorio meatu enaſcentem. Poſt hęc verò inquit, vtendum eſſe ollæ fomento iam anteà ſe indicato. Indicauit autem hoc ipſe inter reliqua auditus præſidia, verùm ego ipſum velut à me condemnatum reliqui, propterea quod ad elotionem quidem præſtet in aurium dolore, vtilitatem autem de ſe omnino nullam præbeat. Quapropter nũc ipſum apponam: veriſimile eſt enim ſurdaſtros inde iuuari, vtpote qui contrariis præſidiis opus habeant his qui aurium doloribus vexantur. In doloribus enim affectæ partes exquiſita quiete opus habent, Surdaſtri verò vehementi motu, & ferè dixerim tranſmutatione in contrariam ei quæ iam adeſt affectionem indigent.

Fomenta ad aurium dolorem ab Apollonio his verbis conſcripta.

FOmentis porrò vtendum eſt per ſpongias aqua calida imbutas ac ſufficiẽter expreſſas. Itemque per cucurbitas affixas. Amplius verò & per vaporem ex arundinibus perforatis allatum. Oportet autem alterum arundinis extremum concauitati auriculæ congruens eſſe, alterum verò in ollam perforatum operculum habentem, & vndique obturatã incumbere. Sit autem in olla abſinthium in aqua feruefactum, quo vapor inde ſublatus ad auditoriũ meatum perferatur. Similiter & per* fermentum in veru aſſatum fomentum adhibendum eſt. Vehemẽter etiam ſubſcriptus fomenti modus conuenit. Vrinam tauri maximè, aut certè bouis vetuſtiſsimam, in ollam nouam anguſti oris infundito, & aceti tertiã vrinæ partem, ac myrtum contuſam ammiſceto, deinde teſtas pro ollæ magnitudine ſatis multas, igni candefactas in ollam coniicito, poſteaq; hominem inclinatum appoſita ad ollam aure, fomentum admittere iubeto.

** Tam impreſsi quam manuſcrip. cod. quos legi habẽt per adipẽ græcè verò ςέατι.*

Circum aurem verò faſciculum ex lana in orbem circumponito, ne videlicet circumſitæ partes exurantur. Vtendum & farina ordeacea ac triticea in vino cocta, itemque vngento irino calido, gratia fomenti. Super

pernæ verò auriculæ imponendæ sunt lanæ molles ac puræ vino & oleo imbutæ, ordeacea itidem & triticea farina, aliquando quidem per se cocta, cum vino & vngento irino, aliquando verò columbino stercore, & aristolochia tenui, ęquis partibus ammixtis. Confert autem & cibi abstinentia, & diæta tenuis, & alui euacuatio larga & memorabilis. Insuper & quies, ociũ, capitis velamẽ, In potu aqua calida, aqua mulsa, ptisanæ succus cũ melle, donec remiserint dolores.

Quæ Archigenes ad auditus grauitatem, ac surditatem his verbis conscripsit.

IN auditus grauitate succum corticis raphani cum rosaceo aut cyprino tepefactum instilla. Aut galbanũ cum aceto & melle feruefactum. Quod si surditas succedat, Veratrum nigrum erui magnitudine in cocto melle indito, ac donec quod impedit erodat sinito. Aut vbi absinthii decocto elueris, mel & oleum instillato. Aut collyrio ex nitro, ficu, & sinapi immisso, per triduum id non extrahimus. Postea verò acutis vocibus asiduis & vicißim grauibus inclamamus, & per tubam sonitu immisso malum depellere conamur. Post hæc & asphodeli radices oleo veteri incoctas vtiliter infundimus, caprinaque vrina asi-
duè

duè eluimus. Cæterùm surditate ex capitis dolore oborta, raphani succum cum rosaceo infunde. Aut foliorum cucumeris syluestris succum. Aut castorium cum baccis lauri & aceto.*

Eiusdem de corpusculis quæ auribus illabuntur.

QVòd si aqua in aurem illabatur, Auxiliatur acetũ, & cum altero pede affectæ auriculæ propinquo exilire, aliqualiter seipsum reclinando. hoc enim modo facilè excernitur. Quin & exuctio simplex per os, aut etiam per stipulam, egregiè aquã extrahit: quod vbi factum fuerit, conscalpta per lanam auricula, ex prædictis vngentis aliquod instilla. Si verò calculus, aut faba, aut cõsimile quippiam, in auditorium meatũ illapsum fuerit, eluito, aut lana circa auricularium specillum obuoluta, & resina tincta extrahito. Idẽ & per glutinosum aliquod pharmacũ fieri potest. Quod si neque sic sequatur, sternutatorio in nares iniecto, os ac nares obturato: facta enim spiritus conclusi extensione, id quod incidit efflatur: idque assiduè donec excidat facito. Si enim intus mãserit, aure inflammata cõuulsiones inducet. Optime etiã confert ad eorum quæ illapsa sunt eiectionem cõcussio. Si itaque puer fuerit, pede comprehensum

&

* *Aut nigrũ veratrum albo aceto madefactum erui magnitudine melle commixtũ & in glandulas redactum impone. hæc habet vet. cod. nos hîc apposuimus quia idẽ videtur cum superiori.*

& in caput eleuatum, cum concuſsione vibrabis, Si verò perfectæ ætatis quiſpiam ita fuerit affectus, ipſum in tabulam ſecundum affectam aurem reclinatum, caput ad tabulam firmare iubeto, deinde leuata tabulæ circa caput parte, & deferri ſinito, idq; ſæpe repetito. Mouebitur enim quod incidit, & ad expeditiores meatus partes progredietur, atque ita anguſta & cõcaua ſpecilli parte immiſſa ſcitè extrahito. Si verò faba aut conſimile quippiã in aurem illapſum, in ea maneat, madefactumq́ue & tumefactum, dolores inducat, impoſsibile quidem eſt ipſum integrum eximere. Quare per ſpecilli cõcauum induſtriè partiri ac diuidere idipſum oportet, atque ita particulatim extrahere, deinde ſapam aut vinum dulce calidum infundere, ac lenire meatũ ex lancinatione offenſum. At verò ſi animal aliquod illapſum ſit, ſcammoniã aceto dilutã, aut abſinthii ſuccũ, aut peucedani ſuccũ, nitrũq; ac ſulphur cũ raphani ſucco inſtillato.

Apollonij de iiſdem.

APollonius autẽ de iiſdem ſic ſcripſit, Ad pulices & vermiculos in auribus, reliquaq́ue earum poro illapſa, acetum & oleum inſtilla. Aut capparis ſuccum inſtilla. Aut amygdalas amaras terito, & oleoſum ab ipſis expreſſum inſtillato. Ve-

rat

ratrum album tritum inſpergito. Aut Ariſtolochiam tritam inſpergito. Aut calaminthæ ſuccum infundito. Aut cinnabarim viridem inſtillato. Aut veratrum album cum vino infundito. Aut aluminis & ſeminis cucurbitæ ſylueſtris, ſiue medullæ eius, æquas partes tritas cum oleo cedrino inſtilla. Aut cepam tritam &* œſypum æquis partibus in vino diluito ac infundito. Aut myrrham tritam, acetoque ac melle pariter dilutam adhibe. Aut chalcitidem crudam tritam ac melle dilutam infunde. In vniuerſum verò eximendum eſt quicquid in meatum incidit hoc modo.

** Hyſſopũ habẽt græci cod. tam impreſ. quam manuſcrip. & ſic habuit vet. interpr.*

Per auriſcalpium nimirũ aut volſellam, aut lanam mollem ſpecillo obuolutam & reſinatam, aut etiam quæ vncinum habeat tenuem appenſum. * Ad aurium ſordes.]

** Sic vet. cod.*

Nitrum etiam aſſatum tritum auriculæ inſpergito, & acetum inſtillato, ac lana appoſita per noctem ſinito. Sequenti verò die aqua & oleo calido eluito. Cæterùm ad aquam in aurem acceptam, cepæ ſuccum & adipem anſerinum tepefactum inſtilla.

Aut mali punici nucleo carentis dulcis & acidi, ſuccum in æreo vaſe donec duæ partes ſuperſint coquito, indeque duas guttas inſtillato. Aut myrrham ex aceto & melle tritam infundito.

Auricularia pharmaca à Critone conscripta his verbis.

AD sonitus auriũ à morbis. Absinthiũ in aqua decoctum pro fomẽto adhibe, & rosaceũ cum melle instilla. Aut raphani corticis succũ cum rosaceo instilla. Aut aloën cum vino & melle. Aut thus cum aceto & rosaceo in malicorio ad mellis spissitudinẽ coquendo redactum. Aut hyoscyami succum cum rosaceo tepidum. Aut radicum calami viridis succum cum lacte. Aut rhamni succũ cum çeltica nardo. Aut gallam nigram cum pari*myrrha ex melle. Aut lycium cum vino mulso instilla. Aut vulpis adipem. Ad dolores auriũ*cum humiditate & purulentia. Vini veteris sesquiunciam, mellis corsici vnciam vnã, nitri rubri vnciæ dimidiũ. lycii indici vnc. 1. lycium cum vino & nitro tritũ leuigato, ac mel ammisceto, & in vitreo vase reposita infundito, hyeme quidẽ bis in die, æstate verò sæpius, &*tomentũ lanæ conchylio infectæ indito. Ad aures purulẽtas. Alumen scissile terito, & affuso aceto ad liquidiorẽ strigmento cõpagem redactum lana cõuoluta excipito, & resiccata lana, ex ipsa in aurẽ indito, aut hoc ipsum pharmacum liquidum per lanam specillo obuolutam in aurẽ demittito, eamq́ue ex eo quotidie

*Myrtum pro myrrha habet hîc vet. cod.

* χωρὶς, id est absque habẽt græc. cod.

* Tomentum lanæ conchylij ait græc. quod nescio num sit de lana intelligendũ sanguine purpuræ infecta, vel potius de lana quæ in quibusdã conchilijs reperitur,

tidie illinito. Expedit & modicum passum adfundere ne pharmacum exarescat.

> *qua nunc etiã quidam in similibus vtuntur affectibus.*

Archigenes ad aurium affectiones extra meatum.

CAeterùm ad affectiones aurium extra meatũ auditoriũ Archigenes hæc cõscripsit. Ad aures cõtusas, myrrhã, thuris, mannã, terrã nigram, qua aliqui se tãquam smegmate cõfricant: cum acri aceto probè vnita cerati crassitudine imponito, & nequaquã amplius irritato, Aut cerusam & apii semen pariter accepta cũ melle obline. Quidã absinthiũ pro cerusa scribũt. Aut sulphur viuũ, myrrhã, & thus cum pice liquida in splenio imponito. Aut glutinum fabrile & asphaltum siue bitumen eodem modo. Quidam etiã mannã, hoc est, thuris micas ammiscent. Aut cephalico Asclepiadeo emplastro vtere. Aut pastillis pudendis destinatis illine. Porrò in quibus cõtusæ sunt aures, intrinsecã expeditiorem cõcauitatẽ cartilagineã, figulina terra *expleto: & sequẽti die vbi exaruerit, solanum cum cerusa illinito, vsquequo in integrum restituantur. Verùm in auriũ vulneribus & fissuris, cartilagine probè coaptata fibulas imponito, deinde inflammationẽ arcentibus & reliquo glutinatorio ductu vtitor.

> * ἐμπλάσας *ait vet. cod. i. emplastri modo apponito.*

At verò inflammata in aurium puerorum

pulpis foramina oleum, quod in ærea lucerna æruginem contraxerit, illinendo persanabis. Cæterùm Asclepiades huiuscemodi ad cõtusas & fractas aures compositione vsus est. Paruas cochleas cũ testis & rubrica tritas apponito. Aliud, Aloës partẽ. 1. glutinis fabrilis cũ aceto cocti partẽ. 1. mixta imponito. Aliqui mannã siue micas thuris ammiscent. Epithemata ad contusas aures. Cotyledonis herbæ drach. octo, amygdalarũ amararum depuratarũ drach. *duas, tragacanthi drach. duas, aceto dilue & visco quercino excepta, & linteolo infarta, impone. Aut ceræ drach. octo, galbani drach. 8. cachryos. ʒ. 8. nucũ amararũ. ʒ. 8. visci quercini. ʒ. 16. thuris. ʒ. 8. misyos assati. ʒ. 8. cõponito ac vtitor. Apollonius autem hoc modo, tum auriũ inflãmationes in superficie cutis ex humorũ impreßione aut plaga obortas, tum tumores ac rubores curauit. Butyrum recens excolatũ instilla.

Aliàs quatuor.

Aut adipem anserinũ colatũ instilla, Aut adipem anserinũ & lac muliebre mixta instilla. Aut glandis vnguẽtariæ succum & resinam liquidam tepidam affunde. Aut adipem bubulum ac anserinum æquis partibus liquefactos instilla. *Aut ocimi succum ac anserinum adipem æquis partibus misce & instilla.] Aliud quod illini potest.

Hæc vet. cod.

Pa

Papaueris ſuccum aqua dilutum, penna illinito. Aut crocum tritum & muliebri lacte dilutum illinito. Aut argenti ſpumam cum aqua & nardo tenui tritam illinito.

Aut ceruſam coriandri aut polygoni aut ſolani ſucco dilutam illine. Cataplaſmata, Abſinthium tritũ ex aqua pro cataplaſmate impone. Aut* ſeſamũ aqua tritũ impone. Lentẽ ex aqua coctã & tritã cũ melle impone. Aut mali punici dulcis putamina cocta & trita in vino: hoc valde cõmodum pharmacum exiſtit. Aut myrrham & adipem anſerinum, vel butyrum, vel reſinam, & conchylii partem internam æquis partibus trita ſuper aurem & propinqua tempora impone. Conuenit autem ad hæc ciborum abſtinentia, alui euacuatio, inſuper velamen capitis ac reliqui corporis, quieſque. Longe verò remota eſſe debent, ardor, frigiditas, balneum, vomitus, clamor, & omnis diſtentio.

Alìas malicorium.

Ad exulceratas ex plaga & fractas aures.

Panem calidum internum cum melle tritum impone. Myrrham cum vino veteri tritam illine. Cochlearũ colla vnà* cum teſtis terito, & dimidiam myrrhæ partem addito ac imponito. Abſinthii & apii ſeminis æquales partes tritas cum melle imponito. Picem circumline & ſulphur tri-

Duo h[…] verba […] habẽt v[…] cod.

tum aut thuris micas inſperge. Verùm ne obliges iſta, neque frequenter repetito epithematum detractiones.

De *Parotidibus.* CAP. II.

PArotides è genere quidem ſunt inflammationũ, fiunt autẽ glandulis circa aures affectis: nõ tamen prima parte curationis partium inflãmatarũ in eis vtimur, in illis enim vt plurimũ curatione reprimente ac repulſoria à medicis appellata vti cõuenit, atque id maximè quum neque malignũ ſit, neque multum quod influit, neque corpus humoribus ex æquo redundet. Sic nanque ſpõgia ſola ex poſca impoſita incipientes inflãmationes repreſsit, neque quicquam ex eo totum corpus fuit offenſum. Verum in parotidibus ipſum contrarium facimus, pharmaca attractoria adhibentes, atque ſi hæc nihil memorabile efficiant, etiã cucurbitam affigentes, aut fomenta aſsidua adhibentes, Annitimur enim vt affligẽs humor ex profundo ad cutem adtrahatur, præſertim ſi in capite affectio ſit firmata, humoribus videlicet in ipſo obfirmatis. Quin & quũ citra capitis affectionẽ, in febribus acutis natura ſuperfluos humores ex vaſis effundens, ad regionem inter cutem & ſubiecta corpora deponit, quãdo ſanè & glandulæ ex effuſis hu

humoribus participant: melius vtiq; etiam tunc videtur naturam adiuuare, per humorum ex loco in locũ impetuosum illapsum, febres curantem. At verò quum vehemẽti impetu fluxus illabitur, nihil nos curiosius agentes, omnia naturæ permittimus. Si enim siue cucurbitam, siue aliud pharmacũ humores ex alto ad cutem adtrahens admo uerimus, vehemens dolor hominem apprehendit, vnde & vigiliæ & febres inducuntur, ac vires exoluuntur. Mitigare itaque tunc & non humorũ influxui opitulari cõuenit, per cataplasmatum maximè lenientium vsum, velut est quod ex frumenti, aut hordei, aut seminis lini farina, cũ aqua mulsa, aut fœni græci, aut altheæ, aut chamæme lorum decocto coquitur, & quæcunque ad hoc quod moderatè humectã habent caliditatem, per quã mitigare dolores valent, etiam influentes humores concoquere possunt ac suppurare, quemadmodũ de his in cataplasmatum tractatu sermonẽ fecimus. Quod si etiã sanguis redundare videatur, per venæ sectionem ipsum euacuabimus, præsertim si id vires permittant. Nunc verò ad pharmacorũ compositionem progredientes, quam etiã à principio nos tractaturos, recepimus, qua ratione tum compositio ipsorum, tum vsus constet docebimus.

Si itaque tumor non discutiatur, suppurantibus pharmacis vtendum est, velut est frumenti farina cum caricarũ decocto & oleo. Item quod ex polline,& quod ex fermento constat pharmacũ. Si verò suppuratæ fuerint parotides, tunc aut per sectionem pus elicere oportet, vlcusq́ue velut in eiusmodi fieri moris est ac omnibus notũ curare, aut sanè per pharmacum abscessum rumpere, Quale est Smilium appellatum, & quod ex alliis constat: aut tentare vt ipsum per medicamenta attractoria & tenuium partium vim habẽtia discutiamus, bis per diem iisdẽ ablatis,& fomentis admotis donec remiserint & laxati fuerint dolores. Quando verò iam plurimũ puris fuerit discussum, tunc iam primũ semel soluere ea medicamenta, & fomenta adhibere oportet: deinde verò neque ex re est id facere, sed ipsis pharmacis permittere, vt si quid reliquum in profundo hæreat, idipsum discutiant. Quòd si duricies adsit, ea ipsa quoque molliẽda est, quare hoc tempore ex mixta pharmacorum facultate compositio parabitur, emollientibus videlicet ad attractoria ammixtis. postquam verò omnis purulẽtia fuerit euacuata,& adhuc durities aliqua relinquatur, emollientibus pharmacis vtẽdum est, quorum syluæ siue materiæ itemq; cõpositionis

nis varietatem, in malagmatum ſermone demonſtraui. Manifeſtũ autẽ eſt, quod moderatas parotidas, in quibus neque humorũ multitudo redundans in particulas irruit, intantum vt vehementes dolores excitet, neque caliditas cum humore adeſt, facilè per hæc ſanare poſsimus. Neque enim ad ſuppurationem feſtinant, neq; vehementem dolorem inducunt. Verũ licet etiã fomentis ex muria vti, & cataplaſmata magis calefacientiaque & diſcutientia adhibere, & medicamẽta eandẽ facultatem propè attingẽtia. Quum verò pleriq; medici & parotidum pharmaca indiſtinctè conſcripſerint, Si quis prædictis in memoriam reuocatis ad eorum vſum acceſſerit, facilè intelliget qui bus tandem ad ſingulas parotidas vtendũ ſit. Verùm præexercitabo etiã ego vos ad hanc rẽ per exẽpla, quæ Archigenes in primo pharmacorũ ſecundũ genus his verbis ſcripſit. Archigenis ad parotidas. Parotidas diſſoluere volẽtes, plantaginẽ cum ſale tritam aſsiduè pro cataplaſmate imponimus. Aut caprinum ſtercus ex aceto. Aut rumicis ſylueſtris radices coctas in vino, aut ficum tritã cũ atramento ſutorio. Aut ficum coctam, cum abſinthio & vino tritis. Aut buccina marina, aut purpuras vſtas, melle aut axungia exceptas imponito, &

confeſtim diſcutientur. Idem etiam oſtreorum teſta vſta & cum melle impoſita facit. Aut ceratum roſaceum ſiue cyprinum, ruta ammiſta, aut ſulphure viuo addito, emollitum, aut cimolia cum aceto. Diſcutit maximè ficus aqua marina aut muria cocta, ac trita impoſita. Idẽ facit & marrubium tritum cum ſale, & lana butyro imbuta ac impoſita, inchoantibus parotidibus opitulatur. Quemadmodum huic poſtremo loco ab eo relato, rectè Archigenes diſcrimen appoſuit, incipientes parotidas è butyro opem ſentire teſtatus: Sic conueniebat ipſum etiam circa alia medicamenta vtendi tempus adiicere, velut ego paulò ante feci. Quin & circa hoc ipſum butyrum, non ſatis eſt ex ſolo parotidum principio facere diſcrimen niſi apponatur num vehementer aut molliter concitetur, & num dolenter velut cum pulſationibus & vigiliis infeſtet, an cũ moderato dolore. Deinde qui ſit morbi ſtatus, Num magna omnino laxitate opus habeat, an per minorem iudicari ac finiri poſsit: tali nanque ſuffecerit butyrum, in corporibus præſertim mollibus eunuchorum, puerorum, & mulierum, & eorum qui teneram habent carnem. Si verò cum vehementi dolore fiat, cataplaſmate dolorem ſedante opus habet, ſimulq́ue

aſsi

aſsiduo fomento vel per ſolam aquam, vel etiam modico iniecto ad eam ſale. Quandoquidem verò primùm omnium pharmacum conſcripſit, plantaginem cum ſale, ab illo ſanè etiam nos rurſus initium faciemus, plantaginis naturam recordantes ex mixtis facultatibus, diſcuſſoriaque & repulſoria compoſitam eſſe. Ego verò nunquam pharmacis ad parotidas deſtinatis repulſoria ammiſceri operæpretium exiſtimo, præterquam ſi aliquando, rarò tamen, ad multã diſcuſſoriorum copiam parum quiddam ex eis addatur, atque id tum demum vbi citra vehementem dolorem parotides irruant. Quod verò deinceps ſcriptum eſt, Stercus caprinum ex aceto, inueteratæ ac induratæ, nullumque amplius memorabilem dolorem habentis parotidis pharmacum eſſe poſsit, velut etiam lienis in ſcirrhum indurati. Tertio deinde loco conſequenter, Radices rumicis ſylueſtris in vino cocta tradidit. Si ſanè & qualitatem & ætatem vini appoſuiſſet, fortaſsis & ego tentaſſem de eo iudicium ferre. Quum verò non adiecerit, multumque differat acerbum, aut auſterum, aut acre, aut dulce, aut recens, aut vetus, aut craſſum, aut tenue, aut fuluum, aut album, aut nigrum vinum eſſe, ob id etiam ego nihil

ha

habeo quod de hoc pharmaco dicam. At quum vobis hoc cognitum ſit, quòd maiori diſcutiendi vi præditum ſit vetus, præſertim ſi ex genere natura calidiorum ſit, velut ſunt in totum fulua, contraria verò huic ſecundum vires tum auſterũ, tum acerbum, huiuſmodi quidẽ vinum vitare oportet, In fuluo verò & mediocriter vetuſto, & tenuium partium, rumicis radices coquetis, & in parotidibus citra vehemẽtem dolorem obortis adhibebitis. Scribit deinceps, ficum tritam cum atramento ſutorio. Diſcuſſoriæ quidem igitur & concoctoriæ facultatis eſt ficus, præſertim arida: recens verò diſcutiendi quidem vim habet, verùm concoquere non poteſt. Verũ atramẽtũ ſutoriũ nemo ignorat vtraſq; facultates fortes cõplecti, repulſoriã nẽpe & diſcuſſoriã: quapropter etiã vehemẽtia ei⁹ vitãda eſt. Cocta deinde fico nimirũ arida, cũ abſinthio & vino tritis, vti iubet. His ſanè etiã vos vtemini oportunè, ad medias magnitudine ac tempore inflammationes. Quemadmodum etiam buccinis, & purpuris, & oſtreis vſtis, in dureſcentibus ac vetuſtis. Eſt enim pharmacum quod omnis afflictionis & mordacitatis expers eſt, non ſolum ſi melle quis eorum cinerem imbuat, ſed & multo magis ſi adipem vetuſtum* à fibris

** Inſulſum addit. vete. codi.*

de

depuratum ammiſceat, Citra omnem enim moleſtiam omnes inueteratas inflammatio nes diſcutit, etiamſi ex influxionis materia ſint obortæ. Deinceps cerato roſaceo vel cyprino cũ ruta vti iubet, quod diſcuſſoriũ quidem pharmacũ eſt, verũ nihil vehemẽs neque violentũ in ſe habet. Paulò verò efficacior fit compoſitio, ſi ſulphur viuum pro ruta ammiſceamus. Quæ ſequitur deinde cimolia cũ aceto, neque fortẽ, neq; doloroſam, neque magnã protidem curare poteſt. Ficus verò aqua marina cocta, in inueteratis iam commoda fuerit, vtpote diſcuſſoria vi prædita, velut etiam ſi aquæ marinæ penuria, muria quis vtatur. Simile huic eſt, quemadmodum etiã ipſe Archigenes dixit, Marrubium cũ ſale. Poſt hæc verò de butyro ſcripſit, cuius vt vltimi circa illius dictio nis ordinem, paulò ante mentionẽ feci, poſt quod rurſus ad generoſum pharmacum trã ſit, Pyrethrum tritũ fico excipi iubens. Deinde calce viua cum melle trita vti præcipit. Et poſt hoc, muſtelæ ſanguinis illinendi meminit. At verò talia tanquam curioſa & ſuperuacanea, & quæ magnã rei medicamentariæ egeſtatẽ indicent, ſi per alia au xilia, citra ſanguinis muſtelæ adhibitionẽ, parotidas curare nequeat, neque in vſum adſumpſi, neque eorũ experimentũ habeo.
Sed

Sed neque ex amicis nostris quispiam alius vti tẽtauit, Verùm cerebrum illinire quodcunque tandẽ, mediocrium parotidum medela existit. Post hoc verò hæc verba scribit. Aceto feruenti perfundito, aut spongiã in acida muria imbutam imponito. Fossorum ac messorum fortassis ea fuerit medela, non hominum vrbanorum. Deinceps acris mentionem facit pharmaci ex mustela vsta, cuius cinerem cerato irino excipi iussit. Verùm eiusmodi pharmacis, quando diu durant & in scirrhum indurantur vtendum est: pleraque enim ab eo scripta veterascentium & ægrè solubilium parotidum remedia existunt, quapropter etiam ipse ad pharmacum hoc adiecit, quòd etiam Strumas probè sanare possit. Post hoc verò eiusmodi dictio inordinatè inserta est, tum assidua calidæ adspersio, tum assidua crudæ ordeaceæ farinæ impositio. Quod ipsum siue quis per se legat, siue prioris dictionis finẽ, huius dictionis principium faciat, vtrunq; male dictum est. Manifestum verò hoc erit vbi præcedentis dictionis finem præposuerimus, vt totus sermo eiusmodi fiat. Mirabiliter discutit & strumas, sæpe etiam parotidas, tum assidua calidæ adspersio, tum assidua crudæ ordeaceæ farinæ impositio. *perspicuè enim falsum est affir

* *Ex vet. cod.*

affirmare ſtrumas ac parotidas mirabiliter diſcuti tum iugi adſperſione aquæ calidæ, tum aſsidua appoſitione. Si verò de parotidibus ſolũ dicatur, certa diſtinctio aberit, quæ doceat nos in quibus & qualibus parotidibus aquæ calidæ adſperſio, & aſsidua crudæ ordeaceæ farinæ adhibitio conueniat. Non enim in omni, ſed quã citiſsimè velimus ſuppurari, hæc faciẽda ſunt, quemadmodum in ſuperiori ſermone eſt indicatum. hoc itaq; vitiosè, vt dixi, interſertum eſt. Cæterùm Archigenes ad conſequentia tranſgreſſus rurſus pharmaca ſcribit, non apponens quod induratis & inueteratis ſalutaria exiſtant, quũ nos ex materia ipſorũ, ipſa talia eſſe cognoſcimus. Adſcribã autẽ iam vobis ipſius Archigenis dictionem, Quæ ſic habet. Propriè verò lupinorum amarorum farinã cum melle coctam, modica calce viua addita, pro cataplaſmate imponito. Egregiè diſcutit & hoc. Picis brutiæ, mannæ ſiue micarũ thuris æquales partes, terebinthinæ, palmarũ Syriacarum non vetuſtarũ pinguium carnis puræ, vtriuſque duplum, galbani dimidium mannæ. probè vnitis vtitor, Si verò dura ſit reſinã adde & miſce. Aut nitrũ & rubricæ ſinopidis tertiã partẽ cũ vngẽto cyprino ad ſtrigmẽtitiam craſsitudinẽ redacta, ac linteolo

infar

infarta imponito. Aut calcem viuam cum ſtrigmentis eodẽ modo. Aut caricas, galbanum, nitrum pari menſura, ſulphuris tertiã partem, terebinthinæ, opopanacis vtriuſq; parum quiddã: vnitis vtere. Aut calcem viuam cum aceto tritã impone. Quòd ſi neq; per hæc diſcutiantur, adiuuabimus permutationẽ in ſuppurationẽ ꝑ frequẽtia ex calida crudaq; ordeacea farina cataplaſmata dein rurſus diſcutiẽdũ per largã & frequẽtẽ decocti lauri aut baccarũ eius perfuſionẽ, aut ſulphure vel cõſimili quopiã in aquã inſperſo ſiue nitro, ſiue columbino ſtercore in ea ammixto. Aut etiam cucurbita cũ ſcarificatione affixa. Deinde ad chirugiã perueniẽdum eſt & crudi abſceſſus ſectionem. Optimum enim in his vt quàm celerrimè fluxio foras euellatur. Hæc quidẽ Archigenes ſcripſit. Sunt autẽ & multa emplaſtra quæ parotidas diſcutiunt, aliqua quidẽ iam inueteratas & induratas: aliqua verò eas in quibus ſedato dolore, nulla amplius puris ſuſpicio eſt, Quemadmodũ etiã aliqua quæ iam ſupuratas curare poſſunt: talia verò inter diſcuſſoria emplaſtra, ſingula cum viriũ ſuarum profeſsione conſcripta ſunt, velut etiã ea quæ ſimplices parotidas curant laxatoria appellata, omnibus nota ſunt. Exẽpla ipſorum ſunt, Emplaſtrum Mnaſeæ, & quod ex

ſuc

ſuccis cõſtat, & quod ex ptiſana. His adhuc molliora ſunt cerati forma, tum ex butyro, tum ex œſypo conflata, oſtreis aut buccinis, aut purpuris vſtis additis, adipeq́; porcino ſalis expertè ſingulis quadrantis pondere Præſtat & hoc. Butyri vnc. I. ceræ ſextãtem & vnciæ dimidium, oſtreorum vſtorum quàm tenuiſsimè tritorum ſextantem, liqueſcibilia liquefacito, oſtreaq́; infarcito, ac vnitis vtitor cõfidenter. Efficaciſsimum hoc ad parotidas exiſtit.

De affectionibus narium. CAP. III.

Ex genere tumorum præter naturam, polypodes in naribus generantur. Ex genere verò vlcerum ozænæ, Secundum genus autem excretionum præter naturam, Sanguinis eruptiones fiunt in morbis acutis, iuxta rationem earũ quas recentiores Medici priuatim Superexcretiones appellant. Nimirum in quibus natura adiudicatorium auxilium concitata, modum exceſsit. Primùm itaque de ozænis ſermonem faciam, quæ ex humorum acrium & putreſcibilium influxu generantur: ita vt ſi acres ſolũ ſint, ægrè curabilia vlcera producere conſueuerint, nõ tamen graueolẽtia. Cæterùm cura cõmunis ambobus his eſt, itemq́; polypi, vt videlicet primũ caput ſiccetur & firmetur,

quum palàm ſit ob vitiatorum humorum redundantiā defluxum ex eo in nares prouenire. Quo modo verò caput totū corroborare oporteat, quo nullum recrementum ex eo ad inferas partes delegetur, ſæpè iam dictum eſt. Quum igitur per illa caput validum reddideris, ad naris progredieris curationem, Scopo in ozænis propoſito, vt affecta pars per mixtæ facultatis pharmaca tum repellentia, tum diſcutiētia, reſiccetur. Repellunt itaque tū auſtera, tum acerba, quæ communem adſtringētium appellationem habent. Diſcutiunt autem calida & ſicca facultate prædita, quorū ſylua talis eſt. Archigenis pharmaca ad ozænas. Quum ozæna in naribus fuerit, calaminthæ ſuccū infunde. Aut ipſam calaminthē aridam per fiſtulam inſuffla. Aut veratrum albū cum ſeminis naſturtii chema quotidie inſufla: poſt hoc verò caput perfunde. Obline autem eos vel chalcitide, aut atramento ſutorio, aut pſorico cum melle. Aut inſtillato in narem melle, & per ſternutatorium facta concuſſione, tectoria vlceri obducta excutito, deinde præſcriptum ex naſturtio & veratro pharmacum, per narē adtrahere quàm plurimum iubeto, & poſtea amurcam cum melle illinito. * Aut ranunculi ſuccum cum alumine liquido in narem infunde, ægrūq;

** Vel myrrham & naſturtiū cum melle hæc vet. cod. alij tamen pro myrrha habēt zingiber.*

reſu

resupinatum donec ad os penetret attrahere iube, atque id vsq; quo percuraueris identidem repete. Si verò vetera sint vlcera, etiam acetum vetus ammisce, aut sulphur tritum. Acre item acetum in vasculum angusti oris fusum, ad multum tempus ad respirationem ipsorum appone, deinde Misy cyprium, & dimidium eius nardi indicæ, cũ vino chio ad mellis crassitudinem redige, ex eoq́ue meatus obline, & per lanam obtura. Ad vlcera in naso. Vlcera in naso, ex malorum punicorum succo in æreo vase ad medietatem cocto perline. Aut malum punicum dulce integrum in vino coctum terito, & forinsecus imponito. Aut violam albam ex aqua affricato. Aut rubi succum & alumen Melium cum aqua diluta eodem modo. Si verò vetus sit vlcus cum aceto diluito. Aut iridem & sandaracham cum melle oblinito. Aut adipem vitulinum & resinam illinito.

De polypo narium.

POlypus tumor est qui præter naturã in naribus generatur, polypodis carni assimilis iuxta substantiæ proprietatem. Manifestum itaque est affectionem hanc ex crassis & viscosis humoribus generari, atque ob id mixta materia medicamentaria opus habet, vt videlicet partim adstringat,

partim secet & attenuet, partim etiam discu tiat & cōdenset. Archigenis ad polypodas. In polypode nasturtii tenuis chemã, siue drachmam dimidiam, cum veratri albi obolis duobus, nare adtrahere iube. Vbi verò exciderit linamentis cum anthera siue florido emplastro ex melle vtere, aut lycio eodem modo. Asclepiadæ ad Ozænas & polypos. Asclepiades in quinto exteriorũ sic scripsit. Aridum ad Ozænas, Aluminis scissi drach. * 4. myrrhæ drach. 4. sandarachæ drach. 4. gallæ drach. 1. * atramēti sutorii vsti drac. 1. tritis vtere, naribus prius vino odorato elotis, & pharmaco per specilli extremum siue nucleum admoto.

*Aliàs 2.
* Aliàs æris vsti.

Aliud, Seminis ericæ drachm. 8. myrrhæ drachm. 8. nitri rubri drachm. 8. malicorii drachm. 8. seminis tamaricis drachm. vnam, crocomagmatis drachm. 2. tritis vtere. Aliud, Soreos ægyptii friabilis drachm. 2. chalcitidis vstæ drachm. 2. seminis tamaricis drachm. 2. croci drachm. vnã myrrhæ drach. 1. tritis vtere. Aliud, Chalcitidis vstæ drachm. 2. atramenti sutorii assati drach. 2. Misyos drach. 2. amomi drachm. 1. myrrhæ drachm. 4. croci drach. 1. tritis vtere. Alia compositio quæ flauescens appellatur. Aluminis scissi drachm. 8. chalcitidis crudæ drachm. 6. sandarachæ drach. 3.

put

putaminis mali pnnici drachm. 2. atramenti ſutorii vſti drachm. 2. miſyos aſſati drach. 2. tritis vtere. Alia, Atramenti ſutorii vſti drach. 4. diphrygis drach. 2. calcis viuæ drachm. 2. ſandarachæ drach. 2. Arida admoue, aut linamentum tortum aqua madefactum ac pharmaco imbutum inde. Aliud, Miſyos aſſati drach. 2. mannæ thuris drach. 2. chalcitidis aſſatæ drach. 2. ſquamæ æris ſeſqui drachmam, æruginis drach. vnam arida adhibe.

Lamponis ad Oxænas, ægilopas, polypodas & multa alia.

ADozænas & ægylopas ac polipodas, & quæcunque velis citra ſectionẽ ac vſtionem ſubmouere. Dirimit etiam oſſa corrupta, facit & ad vlcera ſerpentia ac putrida inſperſa, & ad ſordida vlcera linamẽto excepta ac indita cum melle. Scobis æris rubri vnc. vnam ſalis ammoniaci ſextantẽ, ammoniaci thymiamatis ſextantem, aluminis rotundi quadrantem, aceti acerrimi heminas ſex. Arida terito, & affuſo aceto, omnia in vas æris rubri tranſferto, in eoq; ad ſolẽ ſub caniculæ ardore cum æris rubri radio agitato donec pharmacũ exareſcat, deinde in mortariũ tranſlatũ diligẽter terito, & in fictili recondito. Vſu verò exigente, aquam abſorbendam dato, deinde etiam in

ore continendam, pharmacum verò per fistulam insufflato. Scribonii largi facit ad omnia extuberantia. Misyos vsti, chalcitidis vstæ, atramenti sutorii vsti, soreos, squamæ æris, singulorum drachm. 8. Arida admoueto. Oportet autem præcedenti die quiescere, deinde sequenti pharmacum post cibum indere, Illinendæ etiam nares antea cum bitumine aut liquida pice, aut myrrha stacte. Philoxeni chirurgi ad polypodas, ozænas, omnem excrescentem carnem, hæmorrhoidas, & quibuscunque crustam inducere velis. Aëris vsti auripigmẽti torrefacti misyos assati, singulo. drach. duas, diphrygis drach. tres, chalcitidis vstæ, atramenti sutorii vsti, squamæ æris, singulorũ drach. quatuor, tritis vtere. Cæterùm post pharmacorum adhibitionem, etiam sternutatoris vtimur, quo videlicet tectoria vlceri obducta excutiamus, quæ tribus aut quatuor diebus ferè excidere consueuerũt. Vbi verò exciderint adipe anserino ac butyro cũ rosaceo cerato curantur. Verùm Asclepiades in primo pharmacorum exteriorum sic scripsit. Asclepiadæ ad ozænas, quo vsus est Meges. Seminis ericæ drachm. quatuor, myrrhæ drach. quatuor nitri rubri drach. quatuor, putaminis mali punici drac. quatuor, croci, drach. duas, costi drac. duas,

tri

trita insufflato. Aliud, Aluminis scissi drach. 4. myrrhæ drach. 4. sandarachæ drac. 2. rhois rubri drach. 2. salis fossilis drach. 2. costi drach. 2. croci drach. 2. trita insufflato. Ante curam verò nares vino odorato & optimo melle eluere conamur. Ad narium polypos quo vsus est Antipater. Aeris vsti drach. 4. minii sinopici drachm. 1. trita per arundinem insufflato, Quin & per specilli nucleum admoueto. Aliud Antonii Musæ. Atramenti sutorii partem vnã, sandarachæ partẽ vnã, trita insuffla. Aliud Charixenis post chirurgiã. Cornu cerui vsti drach. 4. squamæ æris rubri drac. 4. auripigmenti drachm. vnam, trita insuffla. Aliud, Bryoniæ radicis vstæ drac. 4. atramenti sutorii drach. 4. spumæ nitri drac. 4. elaterii drach. 4. trita insuffla. Ad vlcera in naribus. Recremẽti plũbi, vini veteris, olei myrtei, singulo. æquales partes, plũbi recrementũ vt quàm leuissimũ fiat terito, & adfuso vino rursus leuigato, deinde myrteũ addito, omniaq; simul misceto ac conquassato, & in figulinũ vas coniecta prunis imponito, assidueq; agitato, atque vbi strigmẽtosum redditũ fuerit pharmacũ sublatũ in pyxide plũbea seruato. Aliud, Plũbi vsti & loti drach. 8. vini & rosacei quãtũ sufficit, olei myrtei quod satis est, apparato

& vtitor vt dictum est. Aliud, Spumæ argenti drach. 6. cerusæ drach. 8. malicorii drach. 4. aluminis scissilis drac. 4. vini aminæi quantum sufficit, olei myrtei quod satis est. Arida tusa & cribrata in mortarium cōiecta cum vino ad strigmentitiam crassitudinē redigito, postea verò myrteo oleo affuso conquassato, & ablatis in pyxide plū bea reconditis vt dictum est vtitor. Sint autem myrtei heminæ quatuor, vini cyathi quatuor. Diogenis pharmacum accommodatum. Adipis anserini drachm. 4. œsypi sesquidrachmam, medullæ ceruinæ drac. 2. ceræ Tyrrenicæ drach. 8. plumbi vsti & loti drach. 4. stibii vsti & loti drach. 8. ladani drach. 2. adipis vitulini drach. 2. terebinthinæ drach. 4. cerusæ drach. 2. spumæ argenti drach. 1. rosacei quantum sufficit. Liquida cum aridis committito & repositis vtitor. Vsu autem expetente quantum satis fuerit tollito, & rosaceo dilutum naribus sublinito. Ex primo de parabilibus Apollonii.

Ad effectiones in naribus. Ad narium exulcerationes, & putredines ac fœtores, mali punici nucleo carentis dulcis itemq́ue acidi succū, in æreo vase donec duæ partes supersint coquito, ac vtitor quàm penitissi mè illinēdo. Facit & malum punicum dulce cū vino coctū & tritū & forinsecus impositum,

tum,atque intro illitum. Ad excreſcentem carnem & polypum. Diphryges tritum admoueto, & linamento nares diſparato. Aliud, Veratrum terito,eiq; origani par pondus tritum addito, ac naribus bis in die inſufflato. Aliud, Veratrum nigrum cum pari ſandaracha terito, & ammixto oleo,lana excipito, eoq; narem expleto. Aliud, Florem æris,& æruginẽ, ac ſilphii ſuccum pari menſura oleo ammixto terito,& vngenti craſsitudine ad dies quinque naribus ſublinito:deinde per volſellam eximito. Aliud, Auripigmentũ & calcem trita cum ſpecillo largè adhibeto. Vbi verò intumuerit & eleuatus fuerit polypus,veratro nigro arido trito moderatè vtitor. Vt plurimum enim in diebus ſeptem naſus vacuus redditur. Deinde diphrygis cũ melle vſu expurgato. Aliud,

Auripigmentum & calcem ac veratrum album trita cum ſpecillo admoueto. Ad ea quæ naribus illabuntur, Quæ naribus illabuntur,auriſcalpio aut volſella extrahito,aut ſternutatorio admoto,os adprehendito,atque alteram narem comprimito, ſiquidem nõ in vtraq; nare adfectio exiſtat. Hæc quidem Apollonius quibus ipſe vſus eſt tradidit. Verùm vt ego vſus ſum, & in polypis ac ozænis nariũ, probatiſsima re-

peri subscripta. Ac primum quidē quod ex malis punicis constat pharmacum. Sint autem pari numero ac magnitudine ex tribus eorum differentiis accepta. Aliqua enim ex his sunt austera, aliqua dulcia, & quædam acida. Contundenda itaque sunt recentia & matura, atque integra diligēter confringēda, quo succus ex eis exprimi possit, quem in vase stanneo depositum adseruare oportet, modicè coctum siquidem liquidior quàm oporteat videatur. Quod verò ab eo reliquum est solidum & crassum, rursus diligenter contundendum est, vt à contusione rursus in pila atteri ac leuigari possit, indeq; collyriorum formæ effingi, quæ congruam ad ægri nares proportionē habeant. Induntur enim hæc in naris quam polypus obsedit meatũ, quo citra mordacitatem & consensum, qualem acria pharmaca excitare solent, per longiorem moram ipsum expurgent. Quod si humectior & mollior tibi appareat polypus, plus ex austeris malis punicis coniicies: si durior, ex acidis. Quandoquidem verò perpetuò tolerare collyrium molestum est, ab eius vsu interquiescere conuenit, atque eo tempore quo ipsum non indis, per expressum succum ægrũ curare, & sanè oris diducto rictu hiãti, etiam circa illas partes iuxta quas nasus ad

ad palatum perforatus eſt, liquidum ipſum expreſſum pharmacum illinere, vel cũ penna, vel cum lana ſpecillo duos nucleos ſiue cuſpides habenti obuoluta. Cæterùm ex aridis pharmacis diphryge, citra mordacitatem aliquando per multum tempus conſumptum polypum noui, probatur etiam in ipſis prædictum collyrium ex malis punicis effictum, ſi vbi exaruerit probè contundatur, cribreturq́; ac leuigetur, indeq́; inſufletur, aut etiam per ſpecilli nucleum indetur. Omnia autem hęc aſsiduè facere oportet, vt nunquam ab affecta parte pharmacũ abſit, quum facilè ab humiditate eluatur. Quemadmodum igitur in lippientibus, ſic & in his ſemper ſi poſsibile eſt, pharmacum adhibere oportet: abluitur enim facilè, vt dixi, ab influente humiditate. Porrò quũ eunuchus quidam nullius pharmaci ferre poſſet adhibitionem, ſed ab omnibus irritaretur, roſis aridis contuſis ac probè tritis atque inditis, mirùm quàm viderim hominem magnopere citra omnem mordacitatem adiutum. Quare in corporibus mollibus & humidis, aut quibus ægrè vlcera ipſa ſaneſcunt, rurſus eodem pharmaco vſus ſum, contigitque ex duobus alterum, aut vt nihil noceret, aut omnino citra moleſtiam opus ſuum perficeret. Pleraque enim

eorũ quæ polypodas exterunt, eos exacerbant vbi à ſcopo aberrent. Cæterùm vlcera in narium meatibus ſemper per paſtillos curaui, androniũ videlicet, & paſionis, & polyidæ, & bythinum, & per eum quem ego cõpoſui, his ipſis aliquando vino dulci diſſolutis, aliquãdo auſtero, & quandoque moderatæ ætatis, quandoque veteri. Interdum etiam aceto dilui vel vinoſo, vel ſimpliciter acido, vel etiam acri valdè & vetuſto, Iuxta prædictas indicationes, vſu pharmacorum ſecundum ſymptomata affectionum reperto. In diuite verò quopiam qui odoratum pharmacum ſibi adhiberi expetebat in ozænæ curatione, hedychroi vſum excogitaui, ipſumq́ue vino falerno veteri diſſolui, & mirum quàm breui affectio ipſa eſt curata. Relata eſt hedychroi compoſitio circa theriaces antidoti deſcriptioné.

Heraclidæ ad eruptiones ſanguinis è naribus, ad Antiochidem. CAP. IIII.

SVfficienter quidem de ſanguinis eruptionibus in curandi Methodi libris dictum eſt, verùm nunc quæ ex ſylua vſu cognita cõſtant, & à prædeceſſoribus noſtris approbata ſunt referentur. Vbi grumos ſanguinis eduxeris, lanã ſpecillo obuoluito, eamq́; in lycio aqua diluto imbuito, & ſanguine

manan

manantē locū illinito. Aut linamentum longum lycio imbutum indito, deinde forinſecus cum digitis apprehenſum naſum cōprimito, donec conſtiterit ſanguis. Aut chalcitidem mediocriter leuigato, & linamentum ex ellychnio contortum in frigidam aquam demittito, deinde in chalcitide obuoluito. Aut linamentum priapi ſiue pudendi forma naribus indito. Aut linamento raſili vtitor quàm penitiſsimè intruſo. Præſtat autem digitū ad palatum immittere, ne eò linamentum raſile deferatur. Aut thus cōfringito, & polygoni aut ſeminis porri ſucco diluito, in eoque linamentū raſile, aut ex ellychnio obuolutum indito. Aut mentam tritam indito. Aut ſpongiā ſiccam immittito. Aut ſpongiam in acre & feruidum acetū coniectam *impo nito & ſanguine manantem narem ſpecillo forinſecus, donec impellatur, aprimito.]

Locum hunc ex vet. exemplari in hunc modum reſtituimus.

Præſtat autē ſpongiæ principium filo per acum tranſmitti, quo facilè extrahi poſsit, extrahito autē quum opus ſuum perfeciſſe existimaueris. Si verò inareſcat ſpōgia, intusque agglutinetur, per auricularē clyſterem frigidam aquā immittito, ac infundendo humectato, atque ita extrahito. Vtere etiam cōpoſitionibus vulnerariis & ſanguinem ſiſtentibus quæ deſcribētur. Accom-

mo

modatum eſt & frontem ſpongiis refrigerare, itemq́; capitis partes ſublimes facere. Brachia autem & manuũ iuncturas, fœmoraque & inguina, atque genua cõſtringere, in his qui mœſto ac deiecto ſunt animo, quemadmodum in venarũ ſectionibus facere moris eſt, Iubendiq́ue ſunt vt ea membra moueant, manus quidem confricando, pedes verò ambulando. Expletis enim ſanguine quæ in eis ſunt venis, nares ſanguine manare ceſſant. In potu amplius exhibenda ſunt ea quæ ad ſanguinis reiectionem conſcribentur. Aures quoque contentæ per linteola ac ceram obturentur, & in ore aqua pluuialis frigida contineatur. Quod ſi quid ex ſanguine deglutitum eſſe videatur, etiam idipſum vbi multa eius ſit copia, per euacuatiuum educito. In ventre enim & inteſtinis in grumos coactum, incenſionem facit. Pharmaca Aſclepiadæ in quinto externorum ad ſanguinis narium eruptiones ſcripta. Quæ Marcellæ inſcribit. Platani pilulas collectas in vmbra exſiccato, & deſiccatas ſuper pannum aſperum in diſcum diffundito, eaſq́ue aſpera ipſius panni ſiue tunicæ parte cõfricato, aut in panno ex pilis ſiue ſetis compoſito obuoluito: ac ſemen quidem pilularum abiicito, tomenta verò collecta in teſtaceum vas nouum reponito,

Vſu

Vſu autem expetente, ea ipſa lanuginoſa tomenta in harundinem cuius geniculi recisi ſunt indito, & qua parte excauata eſt harundo, naribus imponito ac inſufflato, cõpendio hoc vincit ſanguinis eruptionẽ.
Aliud, Atramentũ ſutorium diligenter tritum reponito. Vſu verò poſtulante, raſuram quampiam linteolorũ in pharmacũ immerſam indito. Aliud, Spõgiam cruda pice imbutam exurito, & linamento torto exceptã indito. Aliud, Putaminis oui partem vnam, gallæ omphacitidis partem vnam, trita linamento torto aqua aut aceto madefacto excipito, & indito. Frontem verò & naſum gypſo aut luto figulino integito. Aures autẽ contente obturare iubeto. Quidam ſpongiam aphricanam aceto acerrimo incoquunt, deinde exprimunt, eamq́ue in ignito lapide frequenter obuoluunt, atque ita ſuffitum & vaporem excitant, quem naribus attrahere iubent.

Quæ Andromachus ſcripſit. Ad ſanguinis quidem ex naribus eruptiones nihil priuatim Andromachus ſcripſit, Verùm inter ea quæ ſanguinẽ cohibent, pleraque etiam hæmorrhagias narium ſiſtunt, quapropter etiã ego adſcribã eiuſmodi pharmaca quomodo ab ipſo deſcripta ſunt. Compoſitio iſchæmos, id eſt, ſanguinẽ ſiſtens, qua vtor.

Chal

Chalcitis, misyos, mannæ thuris, singulorum drach. quatuor, tritis vtitor. Flaua qua vtor. Chalcitidis drach. centũ, atramenti sutorii drach. 50. misyos assati drachmas 25. æris vsti drach. 12. & dimidiam, tritis vtere. Ischæmos magna. Misyos cyprii drach. septem, atramenti sutorii drach. septem, corticis pini drach. quatuor, squamæ æris drach. quatuor, mannæ siue micarum thuris drach. quatuor. Alii drach. quindecim habent, æris vsti drachmas quindecim, chalcitis drach. quindecim, calcis viuæ drach. octodecim, alii quadraginta, gypsi torrefacti drach. quatuor, alii octo, tritis vtere. Ischæmos Aphrodæ. Chalcitidis drach. sex, mannæ thuris drach. duas, resinæ terebinthinæ frictæ drach. quatuor, alii tres accipiunt tritis vtitor.

*

FINIS TERTII LIBRI.

CAPITA QVARTI LIBRI.

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE

pharmacorum ſecundum locos, Liber quartus, Iano Cornario medico, interprete.

*

Doctrina affectionum quæ in oculis fiunt, inter quas etiam de pharmacis acrimonia carentibus, & emplasticis, & de aliis omnibus.

CAPVT I.

NON equidem alia eſt componendi, alia vtendi Methodus in his pharmacis, Ipſa enim cõpoſitio velut ad vſum relata conficitur, ita vt hi qui pharmaca cõponunt ſcopũ habeãt vtilitaté ex vſu ipſorum emergentẽ. Verùm quemadmodum in aliis, ſic etiã in his affectionibus quidã indefinitè pharmacorum vſus ſcripſerũt. Verbi gratia, Ad dolorem accõmodatum eſt hoc phar

pharmacum, nō apponentes affectionem ex qua dolor ſit obortus. Quidā verò etiam affectiones adſcripſerūt, alii quidem magis iuxta experientiā: alii autē magis ſecūdum rationē. Iuxta experientiā quidem magis, quicunque ex cōſpicuis circa oculos ſignis diſcrimen fecerunt. Secūdum rationē verò magis qui ex obſcurè apparētibus, aut neq; in totū apparentibus idem fecerūt. Cōſpicuè itaque apparet fluxus multus & modicus, mordacitas & lenitas, ruborq; plus aut minus, velut itidem venæ pauco & multo ſanguine plenæ: & inflāmationis tumor minor aut maior, Quemadmodum etiam colores præter naturam variegati, & oculorum ſordes ſiue lemæ plures aut pauciores, aut minores aut maiores progredientes. Apparent item nobis manifeſtè aſperitates in palpebris oculorum. Quid verò attinet dicere, quòd & vlcera & puſtulæ, tum ſecundum locos, tum magnitudine, non paruam differentiam habent, itemq; quæcūque eius generis alia exiſtūt, Quin iuxta alium ſanè modum, ex eorum quæ conſpicuè apparent numero, ſunt etiam ipſi adeò dolores, Nihil enim intereſt ſiue nobis ſiue ægris appareant, Etenim quod dolent, & quomodo dolent manifeſtū eſt. quod enim cum compreſsione, aut tenſione, aut obtu-

ratione,aut corrosione,aut quibusdam pul sationibus dolent, nobis apertè indicatur.

Cæterùm eiusmodi discrimina non apparent (velut aliqui scribũt) ad fluxum qui ab his quæ intra craneum sunt, aut ad fluxum qui ab his quæ extra craneũ sunt, aut etiam per Iouẽ ad eum qui ex arteriis, aut ex venis affertur: & quum quidam dicant distensionem aut obturationem in profundo oculorum esse, humoribus videlicet crassis, aut viscosis, aut multis impactis, nullum ex his symptoma ægros grauat, velut vehemens dolor circa quodcunque tandem mẽbrum, non sanè circa oculos solos, adeò vt mortem aliqui vltro elegerint, melius fore rati hanc semel obire, quàm totos dies dolores perferre. Ego verò cum in aliis quibusdam, tum duodecimo de curandis morbis Methodi, in vniuersum manifestè scripsi, tum de differentia affectionum in quibus vehementer dolent, tum quæ causa vniuscuiusq; ipsarum existat. Scripsi item in decimo tertio eiusdem operis omnia, quæ necesse est medicum de oculorum affectionibus nosse, & quæ ad ipsarum curationes requiruntur. Referã nihilominus tamen & nunc breuibus capitibus tãtum repetitis eorum, quæ ad præsentem tractationẽ vtilia sunt, hoc est eorum quæ cum materiæ medicæ

doct

doctrina cohærent, Nam & liquores, & ſucci, & ſemina, & fructus, & plantarum particulæ ocularibus compoſitionibus induntur, veluti etiam non pauca ex his quæ Metallica appellantur, aliqua quidem extremè auſtera & acerba atque acria, aliqua verò his moderatiora, & tamen fortia, Quemadmodum item aliqua omnis mordacitatis expertia ac leniſsima per lotionem reddita.

De pharmacis mordacitatis expertibus ac lenibus.

POmpholyx igitur lota nulli pharmacorum mordacitatis expertiũ inferior eſt, atq; ob id ea vtimur ad tenues & acres fluxiones, capite videlicet prius ſimulque vniuerſo corpore euacuato. At verò manifeſtum eſt quod per venæ ſectionem ac purgationem totũ corpus euacuemus: per apophlegmatiſmos verò caput à pituita vindicamus. Poteſt enim pompholyx lota, quemadmodum etiã ſpodium, atq; amylũ, ſimul & moderatè humores reſiccare, ſimulque ne per tuniculas euacuetur ea quæ in magnis ipſorum venis ſuperflua humiditas continetur, prohibere. Quare ſi quis prius quàm caput ab humoribus ad oculos defluentibus expurget, obturantibus pharmacis vtatur, vehementem dolorem ex diſtentis tunicis efficiet, & ex multitudine

influentium humorũ, aliquando rupturam aut erosionem ipsorũ inducet. Eiusdem generis cum prædictis pharmacis, subtenuis ouorũ liquor existit, ex redundanti potens humiditates abluere, & exasperata oblinere: Verùm obturãdi meatus vim cum illis æqualiter non habet, sicut neque vim resiccandi. Atqui fœni græci succus quod ad viscositatem attinet, similis est albo ouorum liquori, discussoriam autem habet facultatem, & moderate calfactoriam, atque ob id multos dolores mitigare consueuit.

De *liquoribus acribus.*

PRædictorum pharmacorũ sylue secundum genus maximè contraria acrium liquorum materia est, veluti liquoris cyrenaici & Medici, & sagapeni, & euphorbii, atque simpliciter loquendo, omnium vehementer calfacientium citra exasperationem: atque hæc ipsa sylua non solum in liquoribus, sed & in succis, & seminibus, & floribus, & plantarum fructibus cõtinetur.

De *extergentibus siue repurgantibus.*

TErtio consequenter post prædictas, fortis facultas est extergentium pharmacorum qualis squamæ æris est, & chalcitidis vstæ, & æris vsti, itemque floris eius, & misyos, ac soreos, itemque stibii.

De

De erodentibus.

HIs adhuc aliud genus adiacet erodentium videlicet, quale eſt auripigmentum & ſandaracha, & Aſiæ petræ flos, participat & miſy paululum eiuſmodi facultate.

De aſtringentibus.

ESt & aliud genus pharmacorum quod in oculares cõpoſitiones inijcitur, eorum videlicet quæ natura aſtringunt. Quæ igitur mediocriter hanc vim habent, influxiones repellunt. Quæ verò vehementer, ampliorem dolorem infligũt, tunicas exaſperando, quàm iuuent influxionũ impetũ repellendo. Miſcetur autem aliquando vtiliter ex eis parum quid in compoſitiones oculorum aciem exacuentes, vtpote quæ oculorum ſubſtantiam cogant & adſtringant. Verùm quæ mediocriter adſtringunt lippitudinibus commodiſsima exiſtunt: conferunt autẽ & reliquis ferè omnibus adfectionibus vlcerũ, puſtularũ & fluxionum. Sunt verò eiuſmodi. Folia roſarum & flores & ſuccus, ericæq́ue fructus, & nardi ſpica, ampliusq́ue & malabathri folium, & crocus, & lyciũ, & quæ hypociſthis appellatur. Porrò vehementiorem his adſtringendi vim Acacia habet & omphacium, quæ & ipſa in ſuccorum genere numerantur. Item balauſtium, & cytini

& gallæ omphacitides ex genere eorum ſunt quæ multum adſtringunt.

De concoquentibus.

INflammationes itemq; alias affectiones concoquunt hæc, myrrha, crocus, caſtorium, & thus, & fœnigræci cocti ſuccus, quæ etiã diſcuſſoria vi prædita ſunt, & præſertim, ex eis myrrha. Atq; hæc quidem eſt ocularium medicamentorum ſylua, & quicunq; ſanè naturali intelligentia præſtant, ratiocinationeq; exercitati ſunt, nihil amplius opus habent mea inſtructione, potentes nimirum ipſi ad ſingulas oculorũ affectiones aptum cõponere pharmacũ. Quandoquidem verò pauci tales exiſtũt, & multorum vtilitatis potiorem rationẽ habere conuenit, præſtabilius mihi viſum eſt compoſitionis ipſorum rationẽ integrè recẽſere, vbi repetiuero prius perſpicacitatis gratia, communem in genere vim ſingulorum quorum mentionẽ feci pharmacorũ, Quæ vniuerſim quidem in quinto de ſimplicium pharmacorum tractatione, commentario à me relata eſt, & per cõſequentes ſex libros particulatim vſque ad extremũ. Vtar autem appellationibus facultatum in pharmacis, iiſdem quas in prædicta tractatione poſui, velut exempli clarioris gratia. Quædam ſubſtantia terreſtri dico, citra refrigeratio-

nem

nem manifestam aut caliditatem, in medio quodammodo vtriusq; cõsistentia: atque ex his aliqua quidem parũ quid ex frigiditate aut caliditate cõplectuntur: aliqua verò in totum nullã eiusmodi facultatẽ ex se ostendunt. Totum autẽ hoc genus pharmacorũ emplasticum, hoc est, meatus obducens & obturans appellaui, contrariam vim habens his quæ ab obturatione liberantia, Ecphractica sunt appellata, qualis est Samius Aster magis tenuium partiũ existens quàm quæ simpliciter Samia terra appellatur. Et pompholyx lota, velut etiam cinis eius lotus, & cadmia vsta ac lota. Videtur autem mihi parum quid extersorium in ipsa cadmia inesse, siue post vstionem, siue citra eam lauetur. Pompholygi verò & spodio parũ quid adstringens inest, Quemadmodum etiam plumbo, post vstionẽ & lotionem, Nam & hoc pharmacum omnis acrimoniæ expers est, parum quid adstringens habẽs. Neque refert siue masculino siue muliebri genere pompholygem dicere velis. Eodem modo etiam amylũ habet, quod & ipsum lotũ exquisitè, mordacitatis expers est, & medium, vt neque adstrictionẽ neque acredinem habeat, hoc est, neque frigiditate neq; caliditate participet. Quin & cerusa lota proximè ad facultatem vsti ac loti plumbi acce-

In hunc modũ ex vet. codi. hunc locũ restitui- mus.

dit* manifestum iam signum adstrictionis indicās, quum penitus qualitatis omnis expertes sint, quantum ex gustu ac odore apparet, amilum & samius aster. Vniuersum igitur huiusmodi pharmacorum genus, siue modicam in gustu aut odore qualitatē exhibeat, siue penitus nullam ostendat, consimiliter vt purissima aqua, Qualitatis expers nominatur, & per solam terrestrē substantiam moderatè à natura resiccat. Quapropter etiã longiori tēpore cōmoditatē ex se proficiscentē sensui perceptibilem faciunt, vtpote quæ per primos dies nihil iuuisse putentur. Adhibentur tamē à medicis tanquàm acrimoniæ expertia, circa ægrè curabiles affectiones, in quibus vlcus est siue solùm, siue cũ erosione corniformis tunicæ, & prolapsu vniformis appellatæ, serosis humoribus longè mordacissimis affluentibus, In his enim nullum aliud pharmacum conuenire potest, vtpote quum adstringentia cohibeant effluentes humores, atque per hoc dolorem ex mordacitate ipsorum obortũ intendant, Acria verò affectionē simul adaugeant, siue in solis oculis affectio sit, in eiusmodi malum habitum partibus perductis, vt quod influit corrumpant: siue etiam ipsum quod influit vitiatũ sit, aut propter solũ caput, aut etiã ob totũ

cor

corpus tale existens, Vnde etiã affectã partem quoad curationem apta fiat præparamus, tum totius corporis purgationibus, tum reuulsionibus primũ quidem ad infernam corporis partem, deinde etiam ad occiput, & capitis cutem. Vtimur etiã sectionibus arteriarum, quãdoq; retro caput porrectas circa aures arterias incidentes. Excindimus quoq; partem arteriarũ in temporibus, tantum vt curemus in tunicis oculorũ factam affectionẽ, ob quã etiã bonus sanguis per venas ad ipsas tunicas delatus corrumpitur. Ad has igitur affectiones solas conuenire videtur prædictorũ medicamentorum genus, citra mordacitatem resiccans in affecta parte vitiatos humores, quæ vt dictum est id quod influit corrũpit. Adstringentium enim facultas neq; resiccat talem affectionem, cohibetq́; mordaciũ humorũ serosorum effluxus, Calidorũ verò & acriũ facultas non solũ nihil iuuat, sed etiã simul auget mordaciũ humorum qualitatẽ. At verò relaxantiũ & discussoriorũ pharmacorũ vis euacuare quidẽ potest quod generatur, Verùm vlceratũ neq; renutrire aut ad cicatricem perducere potest, neq; quod procidit retrudere. Quemadmodũ etiã neq; cõcoquentiũ facultas id præstare potest, etiã si cõcoquere affectiones nõ paruũ cõmodũ

com

complectatur. Ex eorum verò genere sunt crocus, myrrha, & thus, quemadmodũ dixi. Quid porrò dicere refert, de his pharmacis, quæ acidas aut amaras habent vires, quòd mordacia & exacerbatiua eiusmodi affectionum existant? Verũ his adhuc ampliore malicia prædita sunt, quæ nitrosam, aut salsam, aut austeram vim habent. Reliquum igitur est genus id quod vlcera cum acri fluxione curare potest, eorum videlicet quæ paulò antè mordacitatis expertia pharmaca dixi, quæ longiori tempore affectæ partis vitiatum humorẽ consumunt. Appellantur talia à Medicis collyria libiana & cygni, Ob colorem quidẽ album qualẽ etiã cygni habent, præualente in ipsis amylo, & terra Samia ac cerusa Rhodiaca, Nam & aliàs optima hæc est, & colore albidior ac leuior, magisque tenuium partiũ quàm quæ in alio quopiam loco cõficiantur. Cæterùm in quibus alia pharmaca prædominantur, colorem iuxta sui ipsorũ substantiam efficiunt, veluti si quis albo colori modicum cæruleum ammisceret. Hæc ipsa verò collyria quidam in cotibus terunt, boni succi lacte ex nutricum vberibus instillato, vt obductoriam meatuum vim quæ in ipsis ouis est euitent, quum in lacte serosa quædã extersoria vis contineatur, cuius vsus congru

gruens est ad propositā curationem. Relatum enim in tertio curandi Methodi est, Quod vlcera explenda, citra acrimoniam extergentibus medicamentis opus habeāt. Quod si huiusmodi lac haberi nequeat, per fœni græci decoctum collyria terere præstiterit, vtpote quod extersoriā quandam vim habet, qua oua ipsa in totum carent.

De aspritudinibus palpebrarum.

QVum ægrè curabiles prædictæ affectiones existant, adhuc molestius se extendunt, vbi accesserint aspritudines palpebrarum, à quibus etiam in lippitudinibus oculorum tunicæ concisæ, dolore affliguntur. verùm in illis audemus ad inflāmationi propria pharmaca, miscere parum quid de extergentibus, velut est collyrium ex vino aspritudinibus accommodatum, quo primū ea quæ ad palpebras delata sunt, deprimantur, vbi verò inflammatio reliquit, ea quæ aspritudines repurgare possunt adhibemus. In his verò qui vlcus habent cum mordaci fluxione, imposibile est eiusmodi vti pharmaco: corniformis enim tunica amplius erodetur, & vniformis magis procidet, & vehemens dolor hominē apprehendet, augebiturque malignitas fluxionis. In huiusmodi itaque affectionum complexu Medici ad consilii inopiam redacti, solùm re-

medium velut in desperatis repererunt, vt extensis atque versis palpebris, ipsa citra pharmacorum vsum repurgent & abstergant, Aliqui quidem specilli concauo superficiem deradentes, deinde molli spongia id quod defluit excipientes, & de cætero palpebrarum aspritudinẽ moderatiorem reddentes. Aliqui verò etiã marinorũ quorundam animalium coria in superficie aspera, in eiusmodi vsum congruè adsumunt. Quidam ex præceptoribus meis etiam ex pumice collyrium fecit, cũ eoq; extentis ac versis palpebris aspritudines deradebat. Manifestum est autẽ pumicem exquisitè leuigatam esse oportere, atque vbi id factum fuerit cum tragacantha aut gummi in collyrium formari. Cæterũ vbi temporis progressu per prædicta collyria fluxio fuerit sedata, audemus iam ea quæ palpebras extergunt adhibere, parum tamẽ quidpiam ex eis in principio ammiscendo, quod vbi homo perpeti posse videbitur, paulatim copiam augebimus. Postquam verò fluxus fuerit resiccatus & palpebræ moderatè habuerint, caua vlcera collyrio ex thure explere oportet, ita vt in principio pauxillum ex collyrio ex vino ei ammisceamus, & paulatim eius copiam extendamus, vt ne palpebræ amplius tunicas oculorum infe-

ſtent,& vlcera munda reddita exactè impleantur,& ad cicatricem perducantur. De his itaque ſufficienter dictũ eſt. Transeundi enim iam tempus ad reliquas oculorum tum affectiones, tum pharmacorum ad eaſdem compoſitiones.

De lippitudine ſiue ophthalmia.

CAPVT II.

EXordium autem à frequẽtiſsima oculorum affectione ſumam, quã propriè ophthalmiam, hoc eſt, lippitudinem appellant. Eſt autẽ velut didiciſtis, inflammatio tunicæ os capitis & caluariam ambientis, neque refert ſi pelliculam quis, aut quocunq; tandẽ nomine appellare velit. Vocant & membranã agnatam, propterea quod aliis quæ oculum ipſum conſtituunt tunicis, forinſecus agnata ſit, ligamentum exiſtens toti oculo ad circunſita oſſa, & ob id omnia quæ circuncirca oculos ſita ſunt vſque ad malas quandoque in vehementi lippitudine ſimul attolluntur. In propatulo itaque eſt, omnia pharmaca huiuſmodi affectionem curantia, ſub communem omnium inflammatorum curationem cadere, aſſumereque neceſſariò quippiam pro partis ipſius natura, quæ excellentem molliciem & ad hoc vt lædatur aptitudinem, ſuper

om

omnem totius corporis cutē nacta eſt,propter ſenſus ſubtilitatem,& ſubſtantiæ raritatem. Adhibenda ſunt autem pharmaca repulſoria non exaſperantia,hoc eſt,nō vehemētem ſortita adſtrictionē,ſed quæ tum propria ſua ſubſtantia ſunt moderatiora, tum lenitiui liquoris ammixtione adhuc magis talia fiant, Lenitiuos autem liquores dixi oui candidum,& fœni græci decoctum,& ad hæc amplius ipſum lac:in quo prouidum eſſe conuenit, vt iuuenculæ ſimulq́ue boni ſucci fœminæ exiſtat, vberibus ipſius in cotem in qua collyrium teritur expreſsis,quo calidum adhuc oculis infundatur. Cæterùm hoc in vehementi dolore afflictis, aut propter inflammationis magnitudinem,aut ob influentiū humorū acritudinem,facere cogimur. Vt plurimùm verò albus oui liquor cum accommodatis pharmacis, lippitudines curare ſufficit, per collyria videlicet Monohemera, hoc eſt,vnius diei,appellata. Adeò enim hæc nō parum ſæpè magnas inflammationes mitigauerunt, vt in veſperā quidem homo balneo vteretur, Inſequenti verò die nardino collyrio ad inſtaurationem & corroborationem inungeretur. Admiſcere autē ei circa primam inunctionem, minimū quiddam acrium & ſiſtentiū medicamētorū oportet,

&

& circa secundam paulò amplius quiddam priore. Sufficiunt enim hæ duæ pharmaci adhibitiones, & deābulatiuncula aliqua nō multa ante balneū. Porrò collyria Monohemera appellata, quædā priuatim feculēta dicta, multam in se habent Acaciam. Quædam siue omnino modicam, siue neq; in totum habent, complectuntur autem alia quidam æris squamam, alia verò æs vstum modicum, additis multis aliis quæ mediocriter adstringunt, & concoquunt, & discutiunt. Talia autem sunt, crocus, myrrha, lyciū indicum castorium etiam & thus citra adstrictionem concoquunt simulq; discutiūt. In quibus igitur adstringentia prædominantur, plurimum oui liquorem, & modicissimum pharmacum esse oportet, præsertim si quid ex metallicis pharmacum in se cōplectatur. In quibus verò crocus, & myrrha, castoriumq; ac thus, & lyciū præualent, paulò crassiore pharmaco vtendum est. Fomentū præterea omnino adhibendum est ipsis per spongiā, siquidē mediocris sit dolor, semel aut bis in die. Si verò vehementior dolor vrgeat, præstat ter aut quater, & sæpius vti, in longis præsertim æstiuis diebus. Fiat autem fomentum per meliloti & fœni græci decoctum. De lippitudine itaque satis dictū est, deinceps de vlceribus dicam.

t

De vlceribus oculorum. CAP. III.

VLcera oculorum eandem secundum genus curationem requirunt, quam alia vlcera, eam videlicet quam per longũ in tertio & quarto curatiuæ Methodi recensui, verùm ob partis naturam quàm lenissima adhibẽda sunt, ex quorum numero id quod ex pompholyge lota constat esse dixi. Ammiscentur eis etiam succi quidam nõ solum omnino mordacitatis expertes, sed qui etiã vehementiss. dolores mitigare possunt, velut est mandragoræ succus. Quidam etiam polygoni succum ammiscuerunt: quemadmodum alii ipsorum etiam ouorum candidum. Manifestum verò est, quòd vbi iam propemodum instat tẽpus præparandi pharmacum, tum demum huiusmodi ammiscentur, propterea quod facilè acescant. Eodem tempore etiam rosarũ additur succus. Cæterùm sylua medicamentorum quæ propriè ad oculorum vlcera pertinet, itidem scopũ habet, vt vlcus mundum seruetur, Vtpote partium natura ipsum explente & ad cicatricem perducente, quemadmodum in aliis vlceribus est prædictum. Si itaque inflammatio adhuc circa oculum existat, aut quispiam etiam dolor, collyria ex thure, & metallicis lotis, & succis mordacitatis experti-

bus

bus adhibētur: vbi verò ſordida reddita ex eorum vſu vlcera fuerint, de repurgātibus quippiam ammiſcere oportet, Quale eſt paccianum ex vino croceum, quo vtimur, minimum quid ex eo prædictis pharmacis addentes. Habet autem hoc plurimum in ſe crocum, vnde etiam croceum appellatur. Habet etiam ex repurgantibus metallicis aliqua, quapropter etiam aſpritudines extirpat non paruas modò, ſed magnas quas ſycoſeis Græci à granorum ficus ſimilitudine appellant, Attenuat item pterygia, hoc eſt, oculorum vngues. De his itaque medicamentis paulo pòſt dicetur. At verò vlcera quæ per eroſionem tunicæ corniformis fiūt, vt etiam ex vuiformi quid pronuat, manifeſtum eſt quòd tum propter ſeipſa, tum ob prolapſionem, repellentibus & adſtringentibus pharmacis opus habent. Conandum eſt autem vt ex ipſis eligamus quæ nullam aſpritudinem faciunt. Verùm his contraria pharmaca, hoc eſt, diſcuſſoria puſtulæ expetunt, & pus quod intra corniformem eſt generatum. Recentia igitur & adhuc inflammata, pharmacis ex myrrha, thure, & croco ſedantur, Vetuſtiora autem ex diſcuſſoriis, quoque quid depoſcunt, quemadmodum item induratæ inflammationes tunicarum. In his enim & per

acres liquores hæc ipſa pharmaca in collyriorum formam redacta proficiunt, & quæ priuatim à Medicis inunctiles liquidæ compoſitiones appellantur, quales etiam in his qui ſuffuſionis principium ſentiũt, apparãt. In pterygiis verò & ſycoſi repurgantia, vt dixi, pharmaca adhibentur, partim in collyriorum formam reducta, partim arida citra alicuius figuræ inductionem, in quibus aliqui etiam ex erodentibus pharmacis aliquid addiderunt. His vicina ſunt quæ ſcabras in palpebris affectiones perſanant, atque ob id pſorica appellantur. Fortiſsima verò omniũ ſunt quæ antiquos callos conſumunt, & quæ pterygia dicta curant, ex repurgantibus & erodentibus medicamentis conflata.

De ocularium pharmacorum viribus.

CAPVT IIII.

POrrò quum iam omnium ferè in oculis affectionum, pharmacorumq́; eorundem ſecundum genus expoſitionem fecerim, relataq́; ſint à me pharmaca ſecũdũ genus mordacitatis expertia, qualia ex lotis metallicis componi dixi: melius forè mihi videtur ſi etiam aliorum ocularium pharmacorũ vires exponã. Ex hoc enim exiſtimo ad componendum promptiores futuros, & de iam

compositis felicius iudicaturos, eos qui in ipsis fuerint exercitati. Quum igitur mordacitatis maximè expertia sint pharmaca quæ dixi: Sintq́; acrimoniæ omnis expertes tres liquores, quorum primus fœni græci decoctum erat, alter lac, tertius tenuis ouorum liquor: In hoc genere esse existimandum est, tum gummi, tum tragacantham: & nisi prædicta tria copiaq́; & vsu prompta & expedita essent, possimus parum gũmi aut tragacanthæ in multa aqua maceratum in eundem vsum velut illa assumere: ita vt per ipsa in medica cote collyria tereremus, & per sola etiã infusa serosos in affectis oculis generatos humores elueremus. Sed tamen etiam nunc ipsis circa omnia ferè collyria vtimur, paucissimis enim demptis, omnia postquã trita sunt, moderatè his ipsis pharmacis madefacta excipiuntur. Vnum sanè hoc genus ocularium pharmacorum numeretur, in tribus liquoribus, tragacantaq́; ac gummi, & lotis metallicis cõtentum. Alterum verò genus eorum est quæ modicã habent mordacitatem, proptereà quod quædã eis ammixta sunt quæ parum adstringunt & extergent. Qualia pharmaca sunt rosæ & thus, rosis quidem paucã habentibus adstrictionem, thure verò modicã vim extergendi. Et quum thus mediocriter calida vi

prӕditum existat, eam ob rem habet quid concoctorium & quod dolorem sedat. Ex eodem genere cũ ipso, quantum ad concoctionem & discussionem attinet, censendus est crocus & myrrha, quӕ inter se in eo differunt quod crocus moderatè adstringat, myrrha verò citra adstrictionem non ingenerosè discutiat & resiccet humiditates. Suntq; sanè hӕc viribus prӕstãtiora thure, & ob id etiã maiorem discutiendi vim habent: verũ extersoria vi carentia, ad vlcerũ curationem thure inferiora existũt. Huius generis medicamentorũ, cõcoctorii inquã & discussorii, Lyciũ quoq; est & castoriũ, neque obscurum esse puto, Indicum lyciũ à me dici, nõ hoc quod apud nostros populos prouenit, proximè verò ad horum facultatem accedit sarcocolla dicta, quӕ concoctorium & discussoriũ est medicamentũ, atque ipsa adhuc magis galbanũ prӕdictas vires habet. Meliloti verò decoctũ ad concoctoriam facultatem adsumpsit etiã quid adstrictorium, eiusdẽ ferè generis cũ croco existens. Iniicitur etiam in oculares compositiones lapis Hęmatites appellatus, humores resiccandi vim habẽs, velut & Cadmia. Mitius autem pharmacum lapis ipse quàm Cadmia existit, vtpote ex humida substantia, nõ terrestri, velut Cadmia, generationẽ

ad

adeptus. Hanc enim eius naturã indicat solutio, quæ fit in medica cote, quum per attritionem cum liquore quopiam in ſuccum reſoluatur. Quin & quum ſolus per ſe citra liquoris alicuius affuſionem teritur, non in terrea fragmenta diſſoluitur velut Cadmia, ſed in æqualium partium & cohærens corpus. Conſimilis ei eſt & lapis Schiſtus appellatus, ſed fortiorem facultatem habet. Quod verò ſtipium appellatur illotũ quidem fortem ex ſe oſtentat adſtringendi facultatem: lotũ verò exoluitur, vt propè ad mordacitatis expertium vim accedat. Vehementem autem exterſoriam facultatẽ æs vſtũ habet, itẽq; ſquama eius & flos, Neq; minus efficax, ſed minus mordacitatis expers chalcitis vſta eſt. Quod ſi lauẽtur talia pharmaca, exterſoria quidẽ adhuc manent, tanto autẽ efficacia imbecilliora, quantum mordacitatis magis expertia fiũt. Huius generis ſunt etiã Miſy & Aerugo, fortiſsima pharmaca his quæ ſycoſi & callis cõueniũt ammixta, Quidam verò ipſis etiã gallas iniecerunt, vehementer adſtringens pharmacum: quemadmodũ aliqui chalcanthũ neutro genere appellatum, atq; etiam vt aliqui vſurpant chalcanthus, tum maſculino tum muliebri genere, quod ad adſtringendum vnà cum acredine vehementiſsimum inter

hæc omnia pharmacum exiſtit. Manifeſtum eſt autem quod multò moderatius redditur vſtum & lotum, ad hanc ſyluam pertinet etiã ſtomomatis ſquama. At thuris cortex adſtringit quidem & ipſe non ingenerosè, verùm prædictis omnibus longè inferior eſt. Atqui & Miſy ipſum tum ad eaſdẽ affectiones, tum amplius ad ſcabras palpebras quidem in collyria miſcuerunt. Quandoquidem verò & Mannæ quidem mentionem fecerunt, & videtur aliquibus nihil à thure trito ac leuigato differre, Cognoſſe operæpretium eſt, quòd Mannam propriè appellant id quod excuſſum eſt à thure circa magna onera cõfracto, Auferũtur enim ſimul ab ipſo fragmenta quædã parua corticis Thuris, quare à thure differt tale pharmacum in hoc quod parum quid adſtrictorium adſumpſit. Quæcunque igitur ex adſtringentibus multam terream compagem habent, aſpritudines & ſycoſeis ac callos conſumunt. Cæterùm quæ ex ſuccorũ genere ſunt, velut omphacium & hypociſthis, eluuntur facilè in ſublitionibus diffluentia ſimul cum lachrymis. Ex hoc genere eſt & glaucium & acacia. Citra mordacitatẽ verò exterget ceruicornu vſtum, velut etiam caprarum. Dictum eſt autem & thus ex talium genere eſſe, verùm hoc velut dictum

eſt,

eſt, omnino exigua participat extergendi facultate, doloris ſedatiuum & concoctorium exiſtens. Cornua verò prædictorum animalium extergendi quidem vim habēt, ſed neque dolorem ſedant, neque cōcoctoria facultate prædita ſunt, frigidi nimirum & ſicci temperamenti exiſtentia. Habet autem & quod Armenium vocatur, extergēdi vim, quemadmodum & atramentum Indicum appellatum, & ob id ſanè vlceribus inflammatione carentibus citra moleſtiam adhibetur. Mixtæ verò quodammodo facultatis eſt aloë, veluti etiam roſa. Habet enim quid in ſe amarum, quod extergendi à natura aptitudinem habet: ineſt autem ei etiam quid aſtrictorium, vt cōmittat & ad cicatricem vlcera perducat.

Quæ ad ſcabras affectiones conueniunt.

EX pharmacorum ad ſcabras in palpebris affectiones conuenientium numero, ſunt ſales ammoniaci, & lapis Aſius tum ipſe, tum flos ipſius, & quod pſoricum appellatur, non ſimplex, neque ſpontæ naturæ productum, ſed præparationis modum quendam habens, quem etiam Dioſcorides conſcripſit, & alii ferè omnes, qui de Medica materia commentati ſunt. Ammiſcetur his & miſy vſtum, & ſandaracha, & quod à veteribus Græcis Arrhenicum, noſtro verò

æuo Arſenicum appellatur. Ex medicamentis verò aromaticis caſia, & malabathri folium, quin & amomum & cinamomum quidam ocularibus compoſitionibus ammiſcuerunt, quum diſcuſſoriam quidem vim habeat cinamomum, reliqua verò etiam adſtringendi facultate participent. In communi porrò de omnibus repurgãtibus ſiue extergentibus & rypticis à Græcis appellatis, medicamentis id noſſe oportet, tum eis quæ moderata ſunt, tum his quę ſycoſeis & callos cõſumunt, quod hæc omnia etiam ad cicatrices craſſas conueniant, Attenuant enim ipſarum craſsitudinem, & ſubſtãtiam ſuperficiei deradunt ac remouent.

Quæ induratis auxilientur.

COmpoſitiones quæ ad induratas oculorum tunicas conueniunt, ex ſuccis conſtant & ammoniaco thymiamate, quemadmodum etiam antea dixi, Miſcentur autem eis moderatiora quædam, quæ viribus eorum tamen non obluctentur, myrrha videlicet & thus, & galbanum, aliaq́ue conſimilia.

Quæ ſuffuſis conueniant.

AD ſuffuſos verò quidam Medici liquida pharmaca cõpoſuerunt. Ac prima ferè omnium compoſitionum eſt quæ ex

fæc

fœniculi ſucco, & hyænæ felle, ac melle Attico cōſtat: quidā verò etiā caprinū fel addiderūt. Verùm poſtea alius aliud fel ammiſcuit, alius galli, alius viperæ, alius teſtudinis marinæ, alius callionymi piſcis. Nunc verò in pretio eſt pharmacū ex felle ſcarorū. Quēadmodū & quod ex myrrha ſtacte cōſtat. Promiſsiones itaque omniū horū pharmacorū magnæ ſunt. Verùm effectus aliquādo nullus, aliquādo valdè exiguus.

De Aridis medicamentis oculis conducentibus.

CAP. V.

EX præſcripta materiæ medicæ ſylua cōpoſita ſunt à Medicis pharmaca arida, quæ priuatim ab ipſis arida collyria appellantur, Quorū aliqua quidem callos & Sycoſeis cōſumunt, excreſcētem item iuxta naſi angulum carnem, encanthida appellatā, & pterygia quæ etiā vnges dicuntur. Aliqua verò ſcabris palpebris cōueniunt, & ad palpebrarum defluuia quæ Milphæ appellantur cōducunt: verùm aliā ab acribus collyriis facultatē habent, vnde etiam à quibuſdam medicis Apodacrytica, id eſt, delachrymatiua & repulſoria appellantur, velut etiā ipſa collyria.* Ex his autē pleraque etiam obtusè cernētibus, ſiue per ætatē, ſiue craſſitudinē, aut frigiditatē humorū in oculis,

* *Viſa ſunt dici vet. cod.*

aut

aut etiã flatus caliginosi redundantiam id cõtingat, non parũ prosunt. Aliqua deinde ex aridis pharmacis affectionẽ in oculis cõgregari prohibent, impediendo videlicet influxiones humorũ, ex quibus oculi lædi cõsueuerunt. Præstantissimũ verò horum apparuit, & experientia iudicatum est quod ego composui, & ob id apud multos in vsu est, ac ferè per omnes gentes, quibus imperant Romani. Ac primũ sanè ipsius compositionem scribam, quum præstantius putem esse, nullis omnino affectionibus corripi, quàm eas quæ iam præoccuparunt optimè sanare. Quãdo verò etiã Asclepiades plurimamq; & optimã tum aridorũ, tum liquidorum collyriorũ conscripsit syluã, ab aridis primũ initio facto: & ego sanè mihi rectè facturus videor, si cõsimili scribẽdi ordine vtar. Quare vbi meũ aridũ adscripsero, deinceps omnia quæ Asclepiades habet in primo externorũ quem Marcellæ inscribit, iuxta ipsius ordinẽ subiungam. Et post hæc cataplasmata oculis accõmoda, agglutinatoriaq; & inunctilia pharmaca ab Asclepiade descripta adiiciam. Præstabilius enim mihi videtur & istorũ ordinẽ in scribendo seruare, atq; ita ad collyria ac liquida pharmaca transire, omnibus appositis, velut Asclepiades ipse recensuit, illius ipsius verbis.

Pharmacum Aridum ad tuendam oculorum valitudinem à me compoſitum.

VTiliſsimũ ſanis oculis præſeruatiuum ego cõpoſui pharmacũ, quod omnes iam in vſu habent. Vritur lapis phrygius in minutas partes cõfractus, vt maior tamẽ ſit nuce quæ pontica à quibuſdam vocatur, ab aliis nux parua. Modus vrendi idem qui in aliis eſt, lapide in ollulã nouã cõiecto, deindeq; ollula forinſecus luto obturata, operculum perforatum vel in ſolo vertice, vel quod melius eſt, etiã circa alias plures partes imponimus, quo per ipſa foramina fuliginoſæ & fumoſæ eorũ quæ vruntur exhalationes facilius efferãtur. Poſtquàm verò totus lapis ignitus factus fuerit, tunc ſanè ollulam in purũ quoddã vaſculũ euacuare oportet, butyrũq; infundere nõ vetuſtum, & circunagitare vſti lapidis partes, donec omnes extinguãtur, atq; tunc ceſſare, & ſic rurſus eaſdẽ in ollulam cõiectas vrere, rurſusq; prunis cãdefactis ab igne ollulam imponẽdo, vt nihil fumoſum in ſe habeãt: ventilatione etiã eaſdẽ excitare conuenit, quo citius vſtio perficiatur. Deinde quum iam igniti facti fuerint lapides, & nulla amplius fuligo effertur, rurſus eoſdẽ eximere oportet, & vino phalerno extinguere, aut aliquo fuluo & odorato, velut eſt Timolites, Ar-

uiſi

uisiumq; & Lesbiũ. Deinde rursus in ollulam cõiectos, tertio vrere, & postquã ignitus fuerit lapis, rursus extinguere melle Attico nõ multo. Reddetur enim pharmacum nõ aridum, sed viscositate aliqua præditum. Cæterùm pluribus diebus trita & præleuigata in promptu habere oportet, ita vt in tenuissimũ puluerem redacta sint, subscripta. æris vsti vnciam vnam, quod est drach. octo, piperis albi tantundẽ, folii malabathri tantundem, stibii hemioliũ quod est drach. 12. his ammisce lapidis vsti lib. 1. Et postquam omnia probè fuerint leuigata, & reponere medicamentum velis, adiice opobalsami Syriaci sesquiunciam quod totum drach. 12. facit. Sit verò opobalsamum tenue & pellucenti compage, non crassum quemadmodum solet in vasis circa fundum considere ac spissari: quod enim ita crassum est, ariditatem pharmaci impediet. Porrò vsus ipsius ad solas palpebras cõpetit cum specillo inducti, citra tunicarũ ipsius oculi contactum. Vt plurimum itaque sufficit circa solam infernam palpebram specillum inducere. Nihil verò vetat etiam supernam palpebram similiter illinere, vbi præsertim pharmaco opus fuerit, hoc est, vbi iam manifestè perturbationem quandam perceperit oculus: non tamen expectare conuenit

donec id fiat. Verùm præoccupare oportet circa primũ affectionis sensum, in omni tempore diei, etiamsi quis biberit & cœnauerit. Et planè frequẽs eius competit vsus, cum cautione, vt dixi, ne tunicæ oculorum eo contingantur. Oportet autem & eum cui inducitur pharmacum palpebras exertas & extentas exhibere, & quum inungitur nequaquam cum ipsis nictare. Hoc sanè pharmacum à me compositum est, non permittens eum qui ipso rectè vtatur oculorum lippitudine apprehendi. Deinceps verò quæ ad affectiones commoda sunt medicamenta conscribam, initio ab his quæ Asclepiades scripsit facto.

Arida pharmaca ad oculos ab Asclepiade conscripta. CAP. VI.

IN primo libro pharmacorũ externorum quæ Marcellæ inscribit, in hunc modum hæc verba scribuntur, Aridum ex psoricis Heraclidæ, ad circũrosos oculorũ angulos. Spodii cyprii, drach. quatuor, omphacii aridi drach. 2. nardi obol. 3. piperis fricti grana 15. tritis vtere. Psoricũ Aelii, Cadmiæ drach. 4. æris vsti drach. 2. cum aceto in sole terito & resiccato, rursumque leuigatis & repositis vtitor. Aliud, Cadmiæ drach. vnã, æris vsti drach. 1. nardi indicæ drach. 1.

pipe

piperis fricti obollos duos, tritis vtere vt pharmaco vehementer cõmodo. Aliud, Chalcitidis partes duas, cadmiæ partẽ vnã, tusa & cribrata terito in sole, adiecto vino sufficienti, deinde resiccato, & leuigatis repositis vtitor. Ex libris Philoxeni aridũ Achariston. Cadmiæ drach. duas, chalcitidis drach. octo, aloës obolos duos, æruginis obolos duos, piperis grana decẽ florum rosarũ drach. vnam, tritis vtitor. Eiusdem ad lippitudinẽ siccam & sycosin, putrescentia, & excrescentẽ carnẽ. Cadmiæ drach. decẽ, chalcitidis drach. octo, piperis grana quindecim, nardi celticæ drach. vnã. Cadmiam & chalcitidem cum vino terito, atq; vbi exaruerint nardũ & piper iniicito, ac in puluillum redactis vtitor. Aliud, Cadmiæ drach. viginti, chalcitidis drach. quadraginta, nardi indicæ drach. duas, myrrhæ torrefactæ drach. duas, piperis grana triginta quinque, cum aceto acerrimo apparato.

Capitonis ad lippitudines siccas, & oculos humectos, ac angulos circũrosos & palpebras ficosas. Cadmiã cypriã ad polentæ magnitudinem cõfringimus, deinde Attico melle subactã in vasculũ fictile cõiicimus, huc vsq; ore obturato, ac luto circũlito, foramen iuxta medium oris facimus, quo id quod assatur inde trãspiret. Ipsum verò vascu

ſculum intra prunas erectum ſtatuētes ſuc-
cenſis prunis vrimus, atque vbi exignitum
fuerit, exhalationũ per foramen elatarum
animaduerſionē habemus, quæ ſi nigriores
efferantur amplius vrimus. Quũ verò albi-
diores apparuerint, aſſationē ſufficientem
factā putamus, ablatoq; vaſculo & dempto
operculo, cadmiam vino Italico extingui-
mus, & in pilam tranſlatam terimus, reſicca-
tamq; ad pharmaci cōfectionē reponimus,
Quæ hoc modo habet, Cadmiæ drac. octo,
æris vſti drach. octo, ſtibii drach. octo, tri-
tis & ablatis vtere, cum ſpecilli extremo
palpebris mane & veſpere ex eo ſublitis.

Aliud, Cadmiæ vſtæ velut prædictum
eſt drach. octo, æris vſti drach. octo, ſtibii
drach. quatuor, armenii drach. duas, tritis
& repoſitis vtitor. Nos cadmiā & reliqua
adipe viperæ excepta aſſauimus, deinde vi-
no extinctis ac tritis vſi ſumus. Pharmaca
ex lapide Hæmatite ad ſcabras palpebras
accōmodata, Capitonis ophthalmici. Cad-
miæ cypriæ drach. vigintiquatuor, lapidis
hæmatitæ drach. ſex, in alio exēplari drach.
ſexdecim, æris vſti drach. vigintiquatuor,
arida ad polentæ magnitudinē contundun-
tur, melleque excepta velut prædictum eſt
aſſantur ac vino extinguũtur, deinde reſic-
cata leuigantur. Vſus demonſtratus eſt.

Aliud. Cadmiæ drach. viginti, æris vsti drach. decẽ, lapidis hæmatitæ drach. decẽ, tomentorũ purpuræ laconicæ drach. octo, melle excepta & vsta cõponito vt dictũ est.

Sosandri ad palpebrarũ defluuia, & inueteratas affectiones, facit & ad excrescẽtem iuxta nasi angulum carnẽ. Cadmiæ, stibii, chalcitidis crudæ, misyos peregrini, singulorum drach. octo, cõtusa & melle excepta velut dictum est assato, deinde vino extincta tritaque & resiccata reponito, vtitor.

Aliud, Chalcitidis crudæ cadmiæ, stibii, misyos peregrini, singulorum drach. octo, nardi indicæ drachm. duas, croci torrefacti drach. duas, piperis drach. vnã. Mettallica melle subiguntur ac vruntur vt dictum est, deinde vino extinguũtur & teruntur, adiiciturque his nardus & croccus torrefactus, itemq; piper, postea vero simul leuigatis ac repositis vtimur. Pharmacũ calliblepharon exornandis palpebris accõmodatũ. Facit & ad inueteratas lippitudines. Stibii vsti ac vino extincti drach. sexdecim, plũbi vsti & loti drach. octo, fuliginis thuris, spicæ nardi, myrrhæ torrefactæ, croci, squamæ æris, singulorũ drach. vnã. Omnibus tritis ac repositis vtitor. Aliud ex croco, Croci vnc. I. glaucii vnc. I. sarcocollæ vnc. I. ego etiã opii vnc. I. adieci. Aliud Seuerianũ,

Cad

Cadmiæ vſtæ & lotæ ſextantẽ,ſalis ammoniaci,* piperis albi vtriuſque ſextantẽ.folii drach.duas,probè tritis vtitor. Aliud pueris maximè cõmodũ. Stibii drach.ſexdecim plumbi drach.8. ſquamæ æris drach.1. croci drach.1.florũ roſarũ drach.1.myrrhæ drach.1.nardi indicæ,thuris maſculi,piperis albi, ſingulorũ drach.1.palmularũ oſsicula decem,omnia in figulinũ vas coniecta diligenter aſſato, Deinde in pilam tranſlatis ac tritis opobalſami cochlearia duo adiicito, conquaſſato reſiccato,& vtitor. Aridum Philoxeni ad pruriginoſos ac circumroſos angulos,Facit & ad obtuſum viſum, Cadmiæ drach.4.ſalis ammoniaci drach. duas, piperis albi drach.1. tritis vtere. Ego hæc ita adparo. Cadmiæ drac.8.croci drach.2. piperis albi drach. vnam, ſalis ammoniaci drach.2.nardi indicæ drach.1.tritis vtitor.

** Aliàs ſalis ammoniaci vnciã vnã.*

Liquidæ oculares compoſitiones ad ficoſas eminentias,ac omnem extuberantiam carnis,facit & ad carnem circa naſi angulum excreſcentem, & ad incipientem lippitudinem.

CAP. VII.

COmpoſitio qua vſus eſt Philippus in Cæſaria , Miſyos aſſati drach. octo,myrrhæ drach,quatuor,cadmiæ drach.octo, croci drachm.duas ſalis ammoniaci drach. duas,

nardi indicæ, piperis albi vtriusque drach. I. mellis Attici cyathum vnũ. Aliud, Misyos assati drac. sex, atramẽti sutorii drach. quatuor, myrrhæ drach. quatuor, æris vsti drach. I. mellis attici cyath. I. Panchrestos Erasistrati. Ad aspretudines ac omnes lippitudines, auresq; purulentas, & ad vlcera ægrè recipientia cicatricẽ, & ad nomas, hoc est, vlcera serpentia oris. Aeris vsti drach. *duas, myrrhæ drach. vnã, piperis obolos duos, misyos assati drach. vnã croci obolos tres, vini chii heminã vnam, passi cretici heminæ dimidium, Arida terito affuso vino, atque vbi imbibitũ fuerit vinum, affunde etiam passum, & conquassata in æreum vasculum transferto, ac ad lentum ignem coquito, deinde in pyxidem æream reponito.

* *Aliàs.* I.

Ad callos & omnẽ eminentiam. Aeris vsti drach. duas, misyos vsti drach. vnam, myrrhæ drach. vnã, croci drach. vnam, omphacii drach. vnam, vini chii cyathos duos, mellis attici librã dimidiã, vtitor. Philoxeni liquida visum exacuens, cicatrices & callos exterit. Ammoniaci thymiamatis drach. quatuor, æruginis drach. duas, vino diluta & contrita melle attico excipito.

Aliud, Ammoniaci thymiamatis drach. duodecim, æruginis drachm. sex, myrrhæ drach. duas, cõponito vt dictũ est. Aliud

Phæ

Phædri Rhinion, id eſt limula. Ammoniaci thymiamatis drach. quatuor, æruginis drach. vnã, alcyonii torrefacti drach. vnã, floris lapidis Aſii obolos tres, cõponito ac vtitor vt dictum eſt. Aliud, Ammoniaci thymiamatis drach. 8. æruginis drach. 8. floris lapidis Aſii drach. duas, obolos duos, alcyonii drach. 1. obolos duos, *opii ſeſquidrachmã, myrrhæ ſeſquidrachmã, cõponito ac vtitor vt dictũ eſt. Aegyptia ad callos & albugines, aufert etiam pelliculas cõfeſtim. Aeruginis Corinthiæ drac. 6. ammoniaci thymiamatis drach. 6. obolos 4. ſalis foſsilis drachm. 4. medullæ colocynthidis drach. *quatuor, fellis taurini drach. 2. nitri ſeſquidrachmã, piperis albi grana 40. mellis attici cyathos ſex, cõponito vt dictũ eſt, & in pyxide ilicea repoſito vtitor. Alia Aegyptia ad callos & albugines, ac inueteratas affectiones. Aeruginis drach. 6. ammoniaci thymiamatis drach. 6. medullę colocynthidis drach. 3. fellis taurini drach. 2. nitri nigri drach. duas, excipe mellis attici cyathis ſex, & vtere. Cõpoſitio exacuens viſum, faciẽs & ad glaucedinem. Antonii Muſæ. Fellis perdicis ſylueſtris partẽ vnã. In alio exẽplari, ſucci herbæ perdicii, Aliqui ſucci cẽtaureæ partes 3. mellis attici tãtundem. Aliud, Fellis gallinæ veteris partem

*Vet. cod huic loco addit ſtr[i] thy drac vnã, obolos duos. ſalis ammoniaci drach. 1. obol. duos

*Tres, ob los quatuor, ſic vet. cod.

vnam, ſucci centaureæ partem vnam. mellis attici partes tres, facit ad glaucedines. Cõpoſitio Largi exacuens viſum. Succi fœniculi radicis partem vnam, mellis tantundem. Reponito in pyxidem æream ac vtitor. Aliud, Succi radicis fœniculi partẽ vnam, ſucci chelidoniæ tantundem. mellis attici tantundem. Aelii Galli ad ſuffuſiones. Fellis teſtitudinis marinæ drach. 8. mellis attici tantundem. fellis taurini drachmas. 2. croci drach. 2. opobalſami drac. 2. contuſis vtere. Caſsi ad ſuffuſiones. Fel taurinum in æream pyxidem euacuatum per dies decem ſinito, deinde myrrhæ, croci, vtriuſque drach. 2. opopanacis drach. 2. opobalſami drach. 2. piperis grana. 12. mellis attici duplum omnium accipito, omniaq; cum felle miſceto, & in æreo vaſe coquito. deinde in ærea pyxide repoſitis vtitor. Liquida Baſilis, hoc eſt regina, hanc reparatricem appellamus. Omphacii drach. 2. myrrhæ drach. 2. fellis aquilæ drach. 2. opobalſami drach. 2. lachrymæ oleæ drach. 2. ammoniaci thymiamatis drach. 1. fellis hyænæ drach. 2. excipe melle. * Aliud, Omphacii drach. 2. myrrhæ drach. vnam, ſalis ammoniaci drach. 1. croci drach. 1. opobalſami drac. 1. lachrimæ oliuæ drach. 1. ammoniaci thymiamatis drach. 1. Fellis hyænæ

** Hæc ex veteri codice.*

dra

drach.8. excipe melle attico.] Antonii Musæ. Fellis hyænæ drach. 1. fellis vrsi drach. 2. opobalsami drach. 2. salis fossilis drach. 1. croci drach. vnã. myrrhæ. drach. 1. mellis attici cyathos. 2. succi fœniculi cyathos. 2. Philoxeni, Fellis hyænæ sesqui drachmam adipis viperæ sesquidrachmam, croci drach. 1. omphacii drach. 1. myrrhæ drachmæ dimidium, opobalsami drach. 1. mellis attici drach. 8. Tincturæ albuginum. Gallam tritam ac leuigatam in prompto repositam seruato, vsu verò expetente cum specilli nucleo calfacto adhibeto, deinde attramentum sutorium aqua dilutum admoueto. Aliud, Malicorium tritum adhibeto, indeque atramentum sutorium aqua dilutum admoueto. Aliud, Misyos, atramenti sutorij, gallarum omphacinarum, singulorum æquales partes contusas & cribratas reponito. Vsus verò tempore aridum adhibeto. Aliud aluminis scissilis, malicorii, mellis, acaciæ fructus, singulorum æquales partes contundito adhibeto. Ad glaucos oculos quo pupillæ nigræ reddantur. Malicorii dulcis succum infundito, deinde post temporis interstitium hyoscyami florem cũ vino aut hyoscyami succo tritum instillato. Verùm hæc oportuno tẽpore colligere & reponere cõuenit.

Aliud, Acaciæ fructum & gallarum parum, quid diligenter trita fremii ſucco excipito & ad mellis craſsitudinem redigito, Deinde expreſſum per linteolum liquorem reſeruato ac vtitor vt dictum eſt. Ad pilos pungentes in palpebris enaſcentes, Trichiaſin appellant Græci Antonii Muſæ. Fel auiculæ quæ cinædus appellatur, & aconiti dimidium eius, mixta reponito. Vſu verò exigente, euulſo pilo locum ex pharmaco illinito. Aliud, Fel piſcis pagri, & aconiti dimidiũ, cum ſquama ferri lota, adipe ſubigito, atque his amygdalini olei parum adiicito, & ſanguinis veſpertilionis quantum ſuffecerit, Deinde mixtis & repoſitis vtitor vt dictum eſt. Agglutinatoria pilorum. Heraclidæ Tarentini. Ceræ drachmas. 1. picis drach. 1. lithocollæ drach. 1. ſimul liquefacta reponito. Vſu verò poſtulante, ſpecilli ſummum candefacito, & quod ex pharmaco diſſoluto adhæſerit adhibeto, eoq́ue pilos agglutinato. Aliud, Reſinæ ſiccæ, picis ſiccæ vtriuſque drach. 1. ſulphuris viui drach. 1. bituminis drach. vnam. ceræ drach. 2. liquefactis vtitor. Ad paruos inſtar hordei oblongos circa pilos palpebrarum abſceſſus, Crithas & Poſthias Græci appellant. Antonii Muſæ. Galbani partem vnam cum modico nitro mixtam

im

imponito. Aliud, ceram & misyos crudi parum ammisceto. Faciunt & ficus aridæ in vino mulso coctæ & tritæ, modico simul galbano contrito. Facit & farina hordeacea in vino mulso cocta ac trita, itidem modico galbano simul contrito. Dionysii Milesii ad pilos palpebrarum pungentes. Leporem marinum in figulino nouo vrito, & cinerem tritum ricinorum sanguine excipito & reposito in cornea pyxide vtitor, euulsis antea pilis. Aliud, Salamandræ vstæ cinerē, terrestrium herinaceorum felle excipito, ac vtitor vt dictum est. Quidam castorio vsi sunt cum melle mixto, Aut castorio & hirundinis vstæ cinere, Aut cicutæ semen tritum ac Thunnæ sanguine exceptum, præeuulsis pilis illeuerunt. At crithas & chalazia, hoc est, instar grandinis in palpebris tubercula. Sagapeno cū aceto trito vtitor. Aliud ad Aegylopas. Succi illecebræ, succi solani, vtriusque libræ dimidium. thuris drach. 8. masticches quadrantem. galbani libram dimidiam. Succos cum thure coquito, atque vbi dissolutum fuerit galbanum iniicito: masstichen enim improbamus. Aliud, Thuris drach. 8. ladani drach. 4. aluminis scissilis drach. 4. myrrhæ drach. 8. ceræ drach. 4. spumæ nitri drach. 4. coaguli leporis drach. 4. Con-

tunditur hoc pharmacum & cum vngenti irini fece mollitur.

Cataplasmata in eodem libro primo externorum ab Asclepiade ad oculos descripta, itemq; agglutinatoria, & inunctilia.

CAtaplasmata lippientium, ad doloris vexationes ac maximas Epiphoras, quibus vsus est Heraclides Tarẽtinus. Rosarum viridium aut siccarum drach. 4. croci drach. 1. opii drach. vnam excipe meliloti decocto aut passo. Aliud Rosarum, violarum albarum, meliloti, capitum papaueris, singulorum drach. 2. croci drach. vnam. opii drach. vnam. myrrhæ drachmam vnã. oui assati vitellum, tritis & passo subactis vtere vt dictum est. Illitiones ad dolores, quibus vsus est* Glaucus. Aloes, lycii indici, rosarum viridiũ, croci, opii, myrrhæ, singulorum æquales partes vino subactas in pastillos formato, eosq; in vmbra siccato. Vsu verò exigente passo dilutos oculis illinito, itemq; fronti ac temporibus. Philoxeni ad fluxionem multam & dolores. Foliorum rosarum recentium drach. 2. seminis hyoscyami drach. 8. thuris drach. 3. myrrhæ drach. 4. farinæ polentarũ acetabulum, oui assati vnius luteũ, succi mãdragoræ drac. 4. croci drach. 2. opii. drach. 4. vini austeri quan

** Gallus in cod. vetusto.*

quantum sufficit. In pastillos redigito ac vtitor veluti dictum est. Illitio Anthera eadem hora iuuans. Croci drach. 4. thuris drach. 2. cinnabaris drac. 4. gummi drac. 2. vino excipito. Vsus tempore terito & ad solidum redigito, & modicũ mellis adiicito. Aliud Lychnium inscriptum. Croci drach. 1. thuris drach. 2. opii. drach. 2. gummi drach. 2. cinnabaris drach. 2. aqua pluuia excipito. Alii habent, croci rosas speciē referentis drach. 4. cinnabaris drach. 2. myrrhæ, opii, vtriusque drach. 2. aqua pluuiali excipito. Illitiones mordaces quæ euestigio fluxionem cohibent, faciũt & ad lippitudinem scabram ac aridam. Aeris vsti, drachmas. 4. croci drach. 4. piperis albi drac. 2. opii drach. 2. gummi drach. 4. cum aqua pluuia forinsecus illinuntur, Relidit hoc pharmacum maximas Epiphoras. Cæterũ cauere oportet ne quid ex eo in oculũ prælerlabatur. Aliud phloginum, hoc est flammeum inscriptum. Aeris vsti & loti drac. 12. croci. drach. 6. piperis albi drac. 4. myrrhæ drach. 3. opii drach. 3. gummi drachmas. 12. vino Aminæo excipito. Agglutinatoria quæ fluxiones cohibent. Pollinis partem vnam, myrrhæ partem vnam, mannæ thuris partem vnam, cãdido oui excipe, deinde in linteolum impacta impone

tem

temporibus ac fronti. Aliud, Seminis hyoſcyami drach.2.opii drach.1.croci drachmã.1.pollinis drach.4. ouorum aſſatorũ vitellos duos,caſtorii drach.1. omnibus ſimul coactis vtitor. Collyrium ad Epiphoran,& dolores, ac fluxionem multam quo Moſchio familiaris vſus eſt. Glaucii drachmas.16.ſarcocollæ drach.8.croci drac.4. gummi drach.2.tragacanthæ drach.2.ſucci mandragoræ drach. 2. opii drach. 1. aqua pluuiali excipito ac vtitor cum ouo. Heronis ophthalmici pſittacus,ad dolores & fluxum largum,eueſtigio ſomnum inducit. Glaucii drach.16.croci drach.8.ſarcocollæ drach.8.opii. drach. 4. ſucci mandragoræ drach.2.tragacanthæ drach.8.aqua pluuiali excipe. Ad prædictas affectiones Neapolitæ. Glaucii drach.48.ſarcocollæ drachmas.24.croci drach. 24. lapidis hæmatitæ drach.12.opii drach.*19.ſucci mandragoræ drach.8. gummi drach.16. tragacanthes drach.12.excipe aqua pluuiali. Sergii ophthalmici Babylonii. Glaucii drach.24. ſarcocollæ drach.16. croci drach. 12. opii drach.4.lapidis hæmatitæ drach.6.gummi drach. 12. excipito aqua pluuiali. Illinito per vnum atque alterum diem, atque vbi affectio non ſoluatur ad inſequentes illitiones tranſimus. Aliud diaſmyrnum

*Vet.cod. habet. 12.

Glau

Glaucidianum inſcriptum. Glaucii drachmas. 48. ſacocollæ drach. 48. croci drachmas. 24. opii drach. 6. myrrhæ drach. 6. hæmatitæ drach. 6. tragacanthæ drach. 48. aqua pluuia excipe ac vtere cũ ouo. Diaſmyrnum ex hæmatite. Glaucii drach. 64. ſarcocollæ drach. 32. croci drach. 12. opii drach. 8. myrrhæ drach. 6. hæmatitæ drachmas. * 16. tragacãthæ drachmas. 48. gummi drach. 16. In alio exemplari drach. 48. Excipiuntur aqua pluuiali, vſus eius eſt cũ ouo. Phoſphorus ad doloris vexationẽ, omnemque inflammationem & intenſas Epiphoras. Glaucii drach. 24. ſarcocollæ drach. 8. croci, opii, vtriuſque drachmas. 8. myrrhæ drach. 8. miſyos vſti, drach. 8. gummi drach. * 19. excipe aqua pluuia, vtere cũ ouo. Euchrum excellentis & mirabilis efficaciæ. Glaucii drach. 20. ſarcocollæ drach. 7. croci drach. 7. myrrhæ drach. 7. opii drach. 7. miſyos vſti drach. 7. gummi drach. 12. excipe aqua pluuiali, vtere cum ouo. Pharmacum ex ſuccis, dolorem ſedans, facit ad omnem doloris vexationem, ſomnum e veſtigio inducit. Glaucii drachmas. 48. ſarcocollæ, tragacanthæ vtriuſq; drach. 16. croci. drach. 8. opii drach. 4. ſucci roſarum drachmas. 4. lycii indici drach. 4. hyoſcyami drach. 4. ſucci mandragoræ

* *In vet. cod.* 6.

* *Aliàs* 12.

dra

*Vet.cod. addit hic succi cicutæ drac.4.

drachmas.4.*gummi drach.8. Excipiuntur meliloti decocto: componuntur autem hoc modo, Meliloti libram vnam, & aquæ pluuialis heminas. 12. ad tertias coquito, & excolato liquore ad pharmaci compositionem vtitor. Aliud, Glaucii drachmas.48.sarcocollæ drach. 24.croci drachmas. 24. opii drach. 12. lycii indici drachmas. 12. succi hyoscyami drachmas. 12. succi cicutæ drach. 12. rosarum viridium resectis extremitatibus drach. 48. gummi drachmas.* 28. aqua pluuiali excipe, vtere cum ouo. Pharmacum Phæon, id est fuscum inscriptum, accommodatum ad doloris molestias. Cadmiæ drach. 12. aut.16.æris vsti.drachmas. 6. myrrhæ drachmas.3.opii drachmas. 3. acaciæ drach.7. excipito aqua pluuia velut demonstratum est. Aliud Phæon. Ad omnem fluxum & omnem lippitudinem. In alio pædicon, id est puerile legitur. Aeris vsti drach. 12. cadmiæ drach. 32. gummi drachmas.32.acaciæ.drach.32.myrrhæ drachmas. 4. opii drachmas. 4. aqua pluuia excipe. Aliud ex libris Philoxeni. Spodii cyprii, drachmas. 12. æris vsti & loti.3.drach.3. opii, myrrhæ, vtriusque drachmas.3.acaciæ,gummi,vtriusque drach.7. aqua pluuiali excepta cum ouo in vsum

* In græ. cod.19.

veniunt, vt dictum est. Pharmacum Berytium inscriptum, quo vsus est straton Berytius ad maximas epiphoras, euestigio auxiliatur. Aeris vsti & loti drach. sexdecim, acaciæ drach. sexdecim, spodii pompholygis drach. sexdecim, opii drach. sexdecim, gummi drach. sexdecim, croci drachmas. 12. myrrhæ drach. duas, aqua pluuiali excipe, vtere cum ouo. Oportet hoc assiduè infundere. Aliud ad easdem affectiones. Spodii pompholygis drach. sexdecim, opii drach. 12. myrrhæ drach. duodecim, gummi drach. sexdecim, æris vsti & loti drach. sexdecim, aqua excipito pluuiali, ac vtitor cum ouo. Pharmacum Acharistum inscriptum, ad maximas epiphoras huius solius vsu Medici Aegyptii feliciter medicãtur, in agrestioribus præsertim corporibus. Cadmiæ drach. 16. acaciæ drachmas. 8. æris vsti & loti drach. 8. opii drachmas. 4. fructus ericæ drach. 4. myrrhæ drach. 4. gummi drach. 16. aqua excipito, ac vtitor cum lacte muliebri. Tẽperatura media est, vbi verò circa oculos affectio sit, ab hoc collyrio abstinere oportet. Quo ipse vsus sum sic habet. Cadmię drac. 16. fructus ericæ drach. 2. æris vsti & loti drac. 4. opii drach. 2. myrrhæ drac. 1. acaciæ drac. 6. gummi drac. 8. aqua excipito, vsus indicatus est.

Aliud,

Aliud, Cadmiæ drach. 6. fructus ericæ drach. 4. opii drach. 6. *æris vsti & loti drachmas. 4. gummi drach. 20. componito ac vtitor vt dictum est. Nectarium Marci, facit ad incipientem lippitudinem, facit ad illationem fluxus tenuis, ad chemoseis, cumores, pellicularum eminentias, & ferè ad omnem lippitudinem facit, & ad palpebras crassas. Oportet autem præ omnibus fomētum adhibere, deinde ipsum infundere, in principio quidem fluxionis cum aquoso oui liquore: vbi verò successerit hæc curatio, paulatim hanc temperaturam extendere & augere oportet. Cæterùm ad palpebras asperas collyrio cum aqua vtimur, apud alios Sphragis appellatur. Aeris vsti & loti drach. 4. cadmiæ drach. 4. *croci drach. 2. opii drach. 2. gummi drach. 6. aqua excipe ac vtere vt indicatum est. Sergii ophthalmici Monohemerum inscriptum, hoc est vna die efficaciam suam commonstrans. Cadmiæ vstæ & lotæ drach. 4. spodii pompholygis loti drach. 4. æris vsti & loti drachmas. 4. croci drach. 2. opii drach. 1. acaciæ drach. 6. gummi drach. 6. aqua pluuiali excipe, ac vtere cum ouo. Temperatura est aquosa. Postquam lachrymæ prolectæ fuerint, candidum oui infundere oportet, & rursum sublinere. Vbi verò morsus con-

Hæc addit. vetu. cod. thuris drach. 2. myrrhæ drac. 8. lapidis scissilis drachmas. 2. acaciæ drach. 8.

Acaciæ drach. 3. vet. cod.

se

ſequeretur,fomentum adhibendum eſt,rurſumq́; oui candidum infundendum: poſtea verò collyrio nigro inſcripto illinito.
Sphragis Neapolitæ. Cadmiæ drac.octo, æris vſti & loti drachm.octo,acaciæ drach. octo, ſpodii cyprii drachm.quatuor, croci drach.quatuor,opii drach.quatuor gummi drach.duodecim,aqua excipe, vſus indicatus eſt. Paccii Sphragis. Cadmiæ vſtæ & lacte caprino ſiue muliebri extinctæ ac lotæ,& in vmbra ſiccatæ drach.10.æris vſti & loti drac.10.acaciæ drach.10.opii drach. 6.croci drach.6.gummi drach.15.aqua pluuiali excipito.Zoili ſphragis cũ Paccii concordat. Philotæ Aphroditarium inſcriptum. Cadmiæ lotæ drachm.24.acaciæ drach.36.æris vſti & loti drachm.12.croci drach.12.opii drachm.12.ſpodii cyprii loti drach.12.gummi drach.48.excipe aqua pluuiali,ac vtere cum ouo aſsiduè infundẽdo. Poſt curationẽ verò lauari iubeto,hoc aſsiduè vſus ſum in maximis epiphoris. Aliud Neapolitæ. Facit ad maximas epiphoras, maximè in his oculis qui ægrè rigantur & ſubalbicant circa inflammationes, vt ſimile quidam chemoſi appareat. Hoc nos vſi ſumus,poſt illitiões ægris lauare iuſsis. Lapidis ſchiſti drachm.8.thuris drach.7.æris vſti & loti drachm.8.opii drach. 8.myrrhæ

drac.quatuor,gummi drac.octo,excipe vino ac vtere cum ouo. Temperamentum est aquosum. Sæpe verò hoc infundere oportet, & post interuallum ab illitione lauari iubere. Fuscum Olympionico inscriptum. Facit ad maximos dolores, facit & ad chemoseis & omnino ex accommodatissimis collyriis est: nã statim liberat. Cadmiæ vstæ & lotæ drac.octo,acaciæ drac.8. stibii vsti & loti drac.8. aloës indicæ drach. octo,croci drac.quatuor,myrrhæ drach.4. opii drac.quatuor,gummi drac. octo,aqua excipe ac vtere cum ouo. Temperamentum est crassum. Ego etiã pompholygis ac thuris vtriusque drac.quatuor,adieci. Aliud Zosimo inscriptum odorum. Facit ad dolores & recentes affectiones. Cadmiæ vstæ & lotæ vino Italico,hoc est extinctæ,drac. octo,aloës drac.octo,stibii drac.octo, æris vsti & loti drac.octo,aut duas,croci drach. duas,myrrhæ drachmam vnam,nardi indicæ drachmam vnam,opii drachmam vnam, acaciæ drachm. * 19.gummi drac. duodecim,aqua pluuiali excipe. Hermiæ ophthalmici Lutron,id est balneum appellatũ. Ad maximos dolores eadem die ad summum auxilians,facit & ad inueteratas lippitudines. Aloës drac.octo.æris vsti & loti drac.sexdecim,opii drac.sexdecim, myrrhæ

* Alias 12.

rhæ drachm. 12. croci drachm. octo, cadmiæ drac. quatuor, thuris drac. tres, gũmi drach. ſexdecim, vino Mendeſio excipe, ac vtere cum ouo. Temperatura eſt aquoſa. Oportet hoc per interualla trium aut quatuor horarum infundere, & vſque ad mali depulſionem ſinere, atque tunc lauari iubere.
Theodotion Phlacianũ, Harpocratium inſcriptum. Ad maximas epiphoras & dolores, liberat citra venæ ſectionem. Succi acaciæ drac. 24. cadmiæ drac. octo, æris vſti & loti drac. octo, ſtibii drac. 16. aloës drac. quatuor, croci drac. tres, myrrhæ drac. tres, lycii indici drac. duas, caſtorii drach. 1. opii drach. duas, gummi drach. 24. aqua pluuiali excipe, ac vtere cum ouo. Temperatura eſt craſsior. Hoc collyriũ tumorem palpebris inducit. Scylacium pharmacum accommodatum eadem die curans, E veſtigio ſoluit inflammationes. Stibii drac. 40. acaciæ drach. 40. cadmiæ drach. ſexdecim, æris vſti & loti drac. quatuordecim, ceruſę drac. octo, myrrhæ drach. quatuor, nardi indicæ drach. 4. croci drach. 2. lycii indici drach. 4. caſtorii drac. 2. aloës drach. duas, opii drac. duas, chalcitidis aſſæ drachm. duas, gummi drachmas * duas, excipe roſarum decocto ac vtere cum ouo. Tẽperatura eſt craſsior. Neapolitæ Phanion, id eſt lãpas ſeu facula.

*Vet. cod. habet drac. 40.

Ad maximas epiphoras & doloris molestias, facit & ad affectiones. Cadmiæ lotæ drach. 8. acaciæ drachm.* 8. æris vsti & loti drachm. 6. stibii loti drachm. 20. cerusæ drach. 6. myrrhæ drach. 2. aloës drachm. 2. nardi celticæ sesquidrachmam, opii sesquidrachmam, croci drachmam vnam, castorii drachm. dimidium, gummi drach. 20. aqua pluuia excipe, vtere illinendo. Aliud Phanion Serapiacum inscriptum. Acaciæ drac. 40. stibii drach. 40. cadmiæ drach. 16. æris vsti & loti drach. 12. aloës drach. 3. myrrhę drach. 4. cerusæ drachm. 12. opii drachm. 2. croci drach. duas, castorii drach. 2. nardi indicæ sesquidrachmam, gummi drachm. 25. aqua pluuiali excepta illinito. Malabathrinum nostrum, Facit ad doloris vexationes, & adfectiones in declinatione.

* Alias 20.

Cadmiæ drach. sexdecim acaciæ drach. 40. æris vsti & loti drach. quatuordecim, opii drach. duas lycii indici drach. duas, myrrhæ drach. quatuor, malabathri drac. duas, nardi indicæ drac. duas, castorii drac. duas, croci drac. duas, aloës drac. duas, cerusæ drach. octo, stibii loti drach. octo, gummi drach. quadraginta, aqua excipe & vtere cum ouo in principio affectionum, & in declinatione facta ab illatione pharmaci panchresti appellati, descriptum hoc inter mordacia

coll

collyria habetur. Aliud Philadelphium inſcriptum. Facit ad declinationes inflammationum, & vlcera ſordida, & puſtularum eruptiones, eueſtigio auxiliatur. Stibii vſti & loti drach. viginti, plumbi vſti & loti drach. decem, cadmiæ drachm. octo, æris vſti & loti drach. tres, aloës drac. quatuor, ceruſæ drach. tres, lycii indici drach. duas, & ſemis, myrrhæ drachmas duas, & ſemis nardi indicæ drach. duas, croci drach. duas, caſtorii drach. vnam, opii drac. vnam gummi drachm. octo, aquam & ad exceptionem candidum ouorum decem. Collyrium album, ad epiphoras & affectiones inſcribitur Trypherum, id eſt delicatum. Cadmiæ lotæ drach. ſexdecim, ceruſæ drachm. octo, amyli drac. quatuor, gummi drac. quatuor, tragacanthæ drach. quatuor, opii drachm. duas, excipe aqua pluuia. Vſus eſt cũ ouo.

Collyriũ ex terra Samia Terennũ inſcriptum, ad epiphoras & affectiones. Cadmiæ lotæ drac. duodecim, ceruſæ drach. 12. terræ Samię drac. duodecim, opii drac. vnã, gummi drac. quatuor, aqua excipe ac vtere cum ouo. Aliud dolorem ſedans, ad fluxũ omnis generis, vlcera, dolores, papulas & tubercula, prolapſus, chemoſeis, & omnigenas affectiones. Ceruſæ drac. octo, terræ Samiæ drachm. octo, ſpodii pompholygis

drach. duodecim, tragacanthes drac. duas, opii, drachm. 2. gummi drachm. quatuor, aqua pluuia excipe ac vtere cum ouo. Aliud Diocleum inſcriptum, ad doloris moleſtias, & epiphoras, ad ſuppuratos oculos, puſtulas, vlcera. Hoc pharmacũ delicatius exiſtit. Tragacanthæ drac. octo, gummi drac. quatuor, amyli drach. quatuor, ſpodii pompholygis drac. ſexdecim, ceruſæ drac. octo, opii torrefacti drac. duas, aqua pluuia excepta admoue cum ouo. Pharmacum ex thure. Accommodatum ad fluxiones & chemoſeis. Cadmiæ * drac. viginti, thuris drac. 20. ceruſæ drac. quadraginta, opii drac. ſex, gummi drac. ſex, aqua pluuiali excipito. Cæterùm nos ſic apparauimus. Cadmiæ drac. decem, pompholygis drach. decem, thuris drach. decem, ceruſæ drach. quadraginta, opii drac. ſex, gũmi drac. ſex, aqua pluuia excepta admoue cum ouo.

** Sic vetu. cod.*

Aliud Trypheron, id eſt delicatum inſcriptum. Ad inuſtiones epicaumata Græcis dictas, puſtulas, chemoſeis, maximè in his qui nullam mordacitatem perferre poſſunt. Cadmiæ lotæ drac. 8. amyli drach. 8. thuris drac. 8. ceruſæ drac. 48. opii drach. ſex, gũmi drac. 16. aqua pluuia excipe, vſus indicatus eſt. Cygnus inſcriptus Reginæ, ad maximos dolores & affectiones.

Cad

Cadmiæ drac.16.cerusæ lotæ drac.8.amy-li drac.2.tragacanthæ drachm. duas,acaciæ drac.duas,opii drac.2.gummi drach.12.excipe aqua pluuiali,& ad excipiendum adiice ouorum crudorum recentiũ candida 4.

Aërianum Diomedi inſcriptum, collyrium accommodatum ad epiphoras, & veteres affectiones itemq́ue recentes. Spodii pompholygis drach.octo,cerusæ drach. * 20.æruginis drac. quatuor myrrhæ drac. 14.thuris drac.tres,opii drach.tres,gummi drac.octo,excipe aqua pluuiali ac vtere cũ ouo. Cygnus ex terra Samia. Ad vlcera omnis generis,ad epiphoras, dolores circũ circa moleſtantes,ſuppuratosq́ue oculos. Spodii loti drac.16.cerusæ lotæ drachm.8. terræ Samię drac.quatuor,amyli drac.quatuor,acaciæ drac.4.opii drac.quatuor, gũmi drac.4.tragacanthæ drac.duas,aqua pluuiali excipe ac vtere cũ ouo. Aliud Dionyſio inſcriptum. Cerusæ drac.38.æruginis vermiculatæ drac.16.ſucci papaueris drac.octo,gummi drachm.quatuor,excipe aqua pluuia,ac vtere cum lacte. Aërianũ pharmacum noſtrum, ad veteres ac recentes affectiones accommodatum. Cerusæ drac.vigintiquatuor cadmiæ vſtæ & lotæ drach.decem ſtibii vti & loti drach.decem thuris drac.decẽ ſquamæ æris drac.5.opii

** Cod.vetu.habent drach. 8.*

drac.tres,myrrhæ drac.tres, gūmi drac.12. excipe aqua pluuiali,ac vtere cum ouo. Collyrium Gennadii. Cerusæ drach.18. stibii drach.12. myrrhæ drachm.12.squamæ æris drach.12. opii drac.sex.gummi drach. 24.excipe aqua pluuiali. Collyrium ex terra Samia,Paccii ophthalmici, ad affectiones intensas. Cadmiæ drachm.16.cerusæ drac.16.terræ samiæ drach.quatuor, opii, drach.2.thuris drac.duas, stibii drac.quinque gummi drach.quinque,excipe aqua,ac vtere cum ouo. Therinum, id est æstiuū inscriptum. Cadmiæ vstæ & lotæ drach. * 20.terræ samiæ drac.20.cerusæ drac.20. acaciæ drach.2.squamæ æris vstæ & lotæ drach. * 12.corticis thuris drach.2. tragacanthi drach.5.gummi drach. 16.aqua pluuiali excipe, vtere cum ouo. Collyrium Hygidion appellatum. Cadmiæ drach. 8.myrrhæ drac.8.acaciæ drac.6. opii drac. 2.æris vsti & loti drach.2.gummi drach.6. fructus ericæ drac.vnam, aqua pluuiali excipito. After anicetus,hoc est inexuperabilis. Ad doloris vexationes, pustulas,staphylomata,vlcera sordida & serpentia.Facit & ad inueteratas affectiones, & cicatrices exterit. Cadmiæ vstæ & lotæ drach. 16.cerusæ lotæ drach.16.amyli drach.duodecim,stibii vsti drachm.duodecim, spodii dra

** Vet.tamen cod. habet drac.8.ex quo etiā addita sit terra samia & cerusa.*

**Vet.cod. drach.2.*

drach.8.plumbi vſti ac loti drach.8.terræ Samiæ drach.8.myrrhæ drach.2.opii drac. 2.tragacanthæ drac.8.excipe aqua pluuiali. Libianum, Ad puſtulas, inuſtiones, rupturas concauitates, oculos purulẽtos, chemoſeis, ſtaphylomata. Facit & ad circum moleſtantem dolorem, & affectiones, & cicatrices exterit. Cadmiæ vſtæ & lotæ drac.16.ceruſæ lotæ drach.16. ſtibii vſti & loti drac. * 16.plumbi vſti & loti drach.8. amyli drach.12.ſpodii pompholygis drach. 8.myrrhæ drach.8.terræ aſteris drachm.8. tragacanthæ drach.8.opii drach.duas, aqua ſit pluuialis & ad exceptionem ouorum albumina decem. Aliud Libianum. Pom pholygis drach.octo, cadmiæ vſtæ & lotæ drac.16.ſtibii vſti & loti drac.12.ceruſæ lotæ drach.16. amyli drach.12. terræ Samiæ drach.8.plumbi vſti & loti drac.8. myrrhæ drac.duas, opii drac.duas, tragacãthæ drac. 2.excipe aqua pluuiali. Collyrium ex cornu ceruino. Ad vlcera, puſtulas, cicatrices exterit. Cornu ceruini vſti & loti drach. 4.thuris drac.4.plumbi vſti & loti drac.4. ſquamæ æris lotæ drach.2.opii drac.vnam, gummi drach.quatuor, excipe aqua pluuia. Aliud ex cornu ceruino, Neapolitæ. Plũbi vſti & loti drach.ſexdecim, cornu cerui vſti & loti drac.ſexdecim, thuris drac.octo,

* Alias 12.

acaciæ drachm. octo, ſpodii cyprii drach. 8. amyli drach. quatuor, opii drach. 2. ſquamæ æris drac. 2. croci drac. 8. myrrhæ drach. 4. tragacanthæ drach. 1. gummi drach. octo, hyoſcyami cremore excipito. Viride ad affectiones. Spodii cyprii drach. 16. amyli drach. 16. croci drach. 8. ſtibii drach. 8. opii drach. 4. gummi drac. 4. excipe aqua pluuia liac vtere cum ouo. Aliud viride Zoili ophthalmici. Spodii cyprii drac. 8. croci drach. 8. amyli drach. 8. opii drach. 2. ſtibii drach. 8. gummi drac. quatuor. Anagallidis ſucco excipito. Aliud, Alia exemplaria ita habent Zoili viride. Cadmiæ vſtæ ac lotæ & vino Italico extinctæ drachm. octo, croci drachm. quatuor, ſtibii vſti & lacte extincti drac. quatuor amyli drac. * vnam, gummi drach. duas, excipito ſucco anagallidis quæ cæruleum habet florem. Ex libris Scribonii Largi Pſittacinum inſcriptum. Ad doloris moleſtias, puſtulas, inuſtiones, cicatrices reſolutas, prolapſus, confuſiones, & vbi multus ſanguis æſtate ſuffunditur. Commodat etiam ad alias affectiones, & præſertim in oculis molli ſenſu præditis, in quibus tenuis lachryma profluit. Compoſitio hoc modo habet. Cadmiæ drac. octo, croci drac. octo, ſtibii drac. octo, amyli recentis drachmas octo, opii drac.

* *Aliàs* 2.

drach. quatuor, gummi drac. quatuor, aqua pluuiali excipito, vtitor cum ouo. Naucratitæ pharmacum affectionibus accōmodatum. Cadmiæ drach. 12. croci drac. 12. opii drach. sex, squamæ stomomatis purgatæ drach. quinque, squamæ æris drach. sex, succi rosarum drach. 16. plumbi vsti & loti drach. quinque, myrrhæ drac. 3. nardi drac. duas, acaciæ drach. 2. gummi drach. 12. excipito aqua pluuiali. Antæi viride. Cadmiæ drach. 48. myrrhæ drac. 24. croci drac. quadragintaocto, opii drac. 24. plumbi vsti & loti drach. 8. squamæ æris drach. 6. nardi indicæ drac. 6. acaciæ drac. 6. gūmi dra. 24. aqua pluuiali excipito. Pharmacum ex Galbano quo vsus est Nicetes. Ad dolores & lippitudines. Cadmiæ drac. 8. spodii cyprii drach. 8. æris vsti & loti drach. 8. opii drach. octo, myrrhæ drachm. octo, galbani drach. octo, aqua excipito, hoc pharmacum ex valdè approbatis est, recipitque amplius gummi item drach. octo. Alia exemplaria spondium non habent. Aliud, Cadmiæ drach. 16. æris vsti & loti drach. 8. myrrhæ galbani singulorum drach. 8. opii drach. 8. atramenti sutorii drach. sex, gummi drach. sex, aqua pluuiali excipito. Collyriū diarodon Nili ex rosis, velut Andreas tradit, Ad doloris molestias, fluxum vberē, ac tenuem,

nuem,pustulas,prolapsus. Foliorum rosarum resectis extremitatibus drac. 4.croci,drach.2.opii obol.1.nardi indicę obol.1. gummi drac.3.alii drach.1.habent aqua pluuia excipe,ac vtere cum ouo, temperatura dissoluta est. Aliud ex rosis Nili,quo vsus est Gallio ophthalmicus, Rosarũ drac. 4.croci drach.2.acaciæ drach.1.opii obol.1. nardi indicæ obol.1. gummi drach.3.aqua pluuia excipe,vtere cũ ouo tẽperatura est diluta. Aliud ex rosis horæũ appellatũ ad easdem affectiones. Rosarũ resectis vnguibus drach.24.croci drachm.12.amyli drac.6.balaustii drac.quatuor,opii drac.4. tragacanthæ drach.8.hyoscyami foliorum succo excipe. Aliud, Rosarum drach. octo,croci drach.quatuor,æris vsti & loti drac.1.gummi drach.1.aqua pluuia excipe, ac vtere,cũ ouo. Aliud diarodon ex rosis Terentii constans ex pompholyge.Rosarum recẽtium drac. duodecim, spodii cyprii drac.quatuor,croci drac.4.opii drac.4. nardi drac.4.gummi drac.quatuor,excipito aqua pluuiali. Aliud diarodon. Rosarum recentium drac.duas,croci drac.sex, spodii cyprii drac. duas,amyli drach.duas, acaciæ drachmam vnã,nardi indicæ drachmam vnam,gummi drac.duas,tragacanthę drachmas duas, excipito aqua pluuiali.

Dia

Diarodon Euelpidion diasmyrnum appellatum. Rosarũ drach. 100. croci drach. 50. opii drach. 8. myrrhæ sesquidrach. gummi drach. 50. vino odoro excipe, ac vtere cum ouo. Aliud diarhodon. Rosarũ drac. 100. croci drach. 50. opii drac. 8. myrrhæ drac. 8. gummi drach. 50. vino odorato excipe ac vtere cum ouo. Ego hoc apparaui pro foliis rosarum, florum earundem drach. 100. iniiciens, atque feliciter successit. Diarhodõ ex rosarum 72. drach. Magnum appellatum. Hoc vsus est Lucius præceptor ad doloris molestias, pustulas, inustiones, staphylomata, prolapsus, ad oculos purulentos, ad fluxiones antiquas, inueteratas lippitudines & affectiones ægrè cedentes.

Rosarum viridium resectis vnguibus drach. 72. cadmiæ vstæ ac lotæ drachm. 24. croci drach. 60. opii drac. tres, stibii drach. tres. Alii drachm. sex, æruginis drach. duas. Alii tres, squamæ æris drach. duas, nardi indicæ drachm. duas, myrrhæ drach. sex. Alii quatuor, gummi drach. 24. excipito aqua pluuiali. Aliud ex drach. 72. Rosarum drach. 72. cadmiæ vstæ & lotæ drach. 24. croci drach. 6. Alii octo, opii drach. 3. stibii drach. 3. myrrhæ drac. 3. squamæ æris, drac. duas, æruginis drach. 2. nardi drachm. 1. alii duas, gũmi drach. 24. excipe aqua pluuiali,

ac

ac vtere cum lacte. Pharmacũ ex violis albis, accõmodatum ad Epiphoras & affectiones. Acaciæ drach. 48. succi violarũ albarum drach. 48. spodii cyprii drach. 24. croci drach. 24. myrrhæ drac. quatuor, opii drach. 4. alii sex, succi hyoscyami drach. 4. æris vsti & loti drach. 4. gummi drach.* 4. excipe vino falerno. Collyrium quo vsus est Florus in Antonia Drusi matre, quæ parum abfuit vt ab aliis medicis excæcaretur.

*Aliàs 40.

Acaciæ drach. 48. rosarũ siccarũ drac. 48. melilotorum, drach. 48. spodii cyprii drachmas 24. malorũ mandragoræ drach.* 2. croci drac. 24. opii. ʒ. 6. seminis hyoscyami acetabula duo, alii. ʒ. 24. myrrhæ. ʒ. quatuor, æris vsti & loti drach. quatuor, gũmi ʒ. 40. vini falerni, aquæ pluuialis, vtriusque heminas tres. Vinum & aquã misceto, eisq; rosas, melilotũ, semen hyoscyami, mandragoræ mala, aut si hæc non adsint, corticem iniicito, & ad dies tres, aut quinque, macerari sinito, deinde expresso liquore ad pharmaci cõpositionem vtitor, probatissimum hoc existit. Melinũ delicatum, Commodum his qui nullam penitus pharmacorum mordacitatẽ perferre possunt, facit ad pustulas, prolapsus, fluxum acrẽ & vberem, inustionesque & ad recentes affectiones.

*Aliàs 12.

Cadmiæ vstæ ac lacte extinctæ drach. 16.

ceru

cerusæ lotæ drach. 8. croci drach. quatuor, opii, drach. 1. tragacāthæ drach. 2. aqua pluuiali excipito ac vtitor cum ouo. Aliud ad inustiones, pustulas, prolapsus, dolores.

Cerusæ drach. 24. amyli drach. 12. cadmiæ lotæ drach. decē, thuris drach. decem, croci drach. 8. opii drach. 8. gummi drach. decē, tragacanthæ drach. duas, excipe aqua pluuiali & vtere cum ouo. Diarhodō inculpabile. Cadmiæ vstæ & lotæ drach. 24. cerusæ drach. 12. opii drach. sex, florū rosarum drach. sex, croci drac. sex, lapidis schisti drach. *12. gummi drach. decē, excipe aqua pluuia, ac vtere ad vlcera sordida cū lacte, ad munda cum ouo. Aliud, Cadmiæ vstæ & lotæ drach. 24. cerussæ drach. 12. lapidis schisti drach. quatuor, florū rosarū drac. 6. croci drach. 6. opii drach. 6. gummi drac. 6. excipe aqua pluuiali, ac vtere ad sordida vlcera cum lacte, ad repurgata cum ouo.

*Aliàs, 2.

Croceū pædicon, id est puerile inscriptū ex pompholyge. Ad epiphoras & molestias doloris, & ad affectiones ex plagis. Spodii pompholygis drach. 16. croci drach. 16. opii drach. 16. tragacanthæ drach. octo, excipe aqua pluuia adhibitis simul albuminibus ouorū quatuor. Collyrium Gaii ophthalmici. Spodii cyprii drach. quatuor, amyli recentis, drac. 12. croci drach. duas, myrrhæ

drach. vnã, ſucci mandragoræ drach. vnam, gũmi drach. 4. excipe aqua pluuiali, ac vtere cum ouo. Atimeti Lyſiponion, hoc eſt, ſoluens dolorem. Atramenti ſutorii crudi drach. 40. pompholygis crudæ drach. 40. ceruſæ drach. 24. opii drac. duas, croci drac. quatuor. Crocus in aquam cõiicitur ac maceratur, & ex cremore hoc collyrium apparatur. Quòd verò reliquum eſt ex croco teritur, reliquisq; ammiſcetur, additis item gũmi drac. 32. Diomedis Lyſiponion ad dolores. Atramenti ſutorii crudi drac. 32. ceruſæ drac. 31. ſpodii põpholygis drac. 16. croci drach. 16. thuris drach. octo, myrrhæ drach. duas, gummi drach. 16. Aqua pluuiali excipito, ac vtitor cum ouo: præclarum eſt hoc collyrium. Zoili pharmacum faciens ad lippitudines antiquas, myocephalos, ſtaphylomata, & fluxiones antiquas.

Cadmiæ drach. octo, æris vſti drach. octo, ceruſæ drachm. quatuor, aloës ſeſquidrach. foliorum croci, chalcitidis aſſæ, atramenti ſutorii, opii, lycii, ſingulorum drach. vnam, myrrhæ drach. duas, acaciæ drach. 20. ſpicæ nardi ſeſquidrach. gummi drach. 20. caſtorii drach. quatuor, ſtibii vſti drach. octo, excipe aqua pluuiali. Aſclepiadeũ Paccii.

Ad doloris vexationes, fluxum tenuem & multum, inuſtionem, puſtulas, pellicula-

rum

rum eminentias, aſpretudines, inueteratas affectiones, & eos qui à multis illitionibus læſi ſunt, confeſtim opitulatur. Compoſitio ſic habet, Cadmiæ drach.*duodecim, æris vſti drach. 12. croci dràch. 12. ſquamæ æris drach. 12. myrrhæ drach. quatuor, nardi indicæ drach. quatuor, roſarum ſiccarum drach. quatuor, opii drach. quatuor, lapidis hæmatitæ drach. quatuor, piperis albi grana 24. gummi drach. 12. vini chii quantum ſufficit, vtere cum ouo. Aliud exemplar habet roſarum drach. tres, piperis grana 25.

* Aliàs 42.

Pharmacũ accõmodum Nectariũ inſcriptum. Cadmiæ drachm. 12. ſquamæ æris cypriæ lotæ drach. 12. croci drach. 12. opii drach. quatuor, æris vſti & loti drach. 12. myrrhæ drac. quatuor, lapidis hæmatitæ drach. quatuor, roſarũ ſiccarũ drach. 4. ſpicæ nardi drach. quatuor, miſyos aſsi drach. quatuor, caſsiæ fiſtulæ drach. quatuor, piperis albi grana 25. gũmi drach. 12. vino exceptis vtere. Antigoni Croceũ Leontariũ, hoc eſt, leunculus appellatum, propterea quòd Leonis imago ei imprimeretur. Facit ad Epiphoras, moleſtiã doloris, inueteratas affectiones. Eſt & aſpretudinibus cõmodũ. cicatrices & callos exterit: maximè verò pueris cõmodũ eſt. Spodii cyprii drac. 48. croci drach. 24. myrrhæ drach. 12. lapidis

hæmatitæ drach.8.opii drac.12.piperis albi grana 36.gummi drachm.80.vino falerno excipito. Aliud, Spodii cyprii drach.80. croci drach.40.myrrhæ drach.viginti, opii drach.20.lapidis hæmatitæ drach.12.piperis grana 60.gummi drach.80.vini falerni quantū sufficit. Ex libris Scribonii Largi, Asclepios Machaonis. Ad veteres affectiones,& oculos suppuratos. Spodii pompholygis drach.32.æris vsti drach.32.croci siculi drach.16.myrrhæ drac.6.lapidis hæmatitæ drach.10.nardi indicæ drach.6.opii drach.6.piperis grana 40.gummi drac.40. vino chio excipito. In libro de Athenippis Asclepiis,opii drach.octo,habentur. Euemeri ad dolores & affectiones. Aeris vsti & loti drac.32.spodii pōpholygis drac.16. croci drach.16.myrrhæ drach.octo,lapidis hæmatitæ vsti & loti drach.8.spicæ nardi drach.quatuor,misyos vsti drac.* quatuor, opii torrefacti drach.quatuor,gūmi drach. sexdecim,vini Italici quod satis est. Diasmyrnum odorum Synerotis,pharmacum accōmodatum ad inueteratas affectiones. Facit & ad Rhœadas, hoc est, angulos antrosos,& Aegilopas. Cadmiæ lotæ drac. vigintiocto, lapidis hæmatitæ vsti & loti drach.vigintiquinque spodii cyprii drach. vigintiquatuor,myrrhæ drachm.48.croci dra

* Aliàs octo.

drach. quatuor opii hiſpani drac. octo, pipe ris albi grana 30. gummi drac. ſex, vino Ita- lico excipito. Vtitor cum ouo in recẽtibus affectionibus. Tẽperatura aquoſa eſt. Ali- qui croci drac. 12. iniiciũt. Hæmatitinum Synerotis aſpretudinibus cõmodum. Fa- cit ad veteres affectiones, ad ficoſa, & ad omnem extuberantiã ſi cum odoro Syne- rotis cõmiſceatur. Aeris vſti & loti drach. vigintiquatuor, lapidis hæmatitæ drach. *vnã, croci drach. 4. opii drach. 4. gummi drach. 12. Excipe aceto acerrimo. Aliud,

*Aliàs. 4.

Aeris vſti drach. 48. croci drach. 24. opii drach. 4. gummi Thebaici drach. 24. pom- pholygis drach. 18. myrrhæ drach. 18. ſalis ammoniaci drac. duodecim, lapidis hæma- titæ drach. *vnam, æruginis drac. quatuor, vino excipito. Hieracis ad aſpretudines,

*Vet. cod. habent drach. 4.

Miſyos vſti drach. octo, croci drac. octo, opii drach. 8. lapidis hæmatitæ loti drac. 8. æris vſti & loti drach. 12. myrrhæ drach. 12. gummi drach. 12. *vino acerrimo excipito.

* ὄξει δριμυτάτῳ. id eſt, aceto acerrimo habẽt hic omnes cod. græ.

Apollonii Phœnix collyrium Hieracium ad aſpretudines. Per hoc catulo egregiè medicatus eſt. Facit & ad palpebrarum de- fluuia & inueteratas affectiones. Lapidis hæmatitæ vſti & loti drach. 32. æris vſti & loti drach. 16. æruginis raſilis drach. 19. opii drachm. octo. Alii ſex, cadmiæ botryitidis

drach.4. chalcitidis aſſatæ drac.4. gummi drach.16. Excipe aqua pluuiali. Phœnix Apollonii aliter, velut Arius Aſclepiadeus inſcripſit, in libro quo propria pharmaca coaceruauit. Lapidis hæmatitæ drach.24. lapidis ſchiſti vſti & loti drach.24. cadmiæ drach.12. æris vſti drac.12. opii drach. octo, chalcitidis aſſatæ drach.4. alii drach.8. In alio exemplari etiã æruginis drach.12. gummi drach.16. excipe aqua pluuiali. Aliud collyrium ad aſpretudines, Chalcitidis vſtæ drach.12. miſyos vſti & loti drach.8. croci, opii, vtriuſque drach. ſex, lapidis hæmatitæ drach. octo, gummi drach.12. acerrimo aceto excipito. Collyriũ ad aſpretudines ſphæriũ hoc eſt orbiculare appellatum, cicatrices & callos exterit: Facit & ad inueteratas affectiones. Aeris vſti & loti drac.24. ſpodii pompholygis drac.16. myrrhæ drach.16. ſalis ammoniaci drach.12. lapidis hæmatitæ drach.4. opii drach.4. piperis grana 12. alii 16. gũmi drac.8. vino excipito ac vtitor. Euemeri cicatrices & callos exterit, facit & ad inueteratas affectiones. Cadmiæ drach.60. croci drach.50. ſpicæ nardi drach.20. ſquamæ æris torrefactæ & lotæ drachm.50. myrrhæ drach.50. opii drach.30. æris vſti, drach.60. miſyos crudi drach.50. gũmi drac.70. excipe vino chio.

Aliud

Aliud Pyrami, Cicatrices & callos exterens, deprimit omnẽ extuberantiã. Cadmiæ cypriæ drach. quadraginta, lapidis hæmatitæ drach. 40. æris vsti drach. 40. misyos vsti drach. viginti, croci drach. viginti, ammoniaci thymiamatis drac. 20. squamæ æris vstæ & lotæ drach. 20. opii drach. viginti, gummi lib. 1. cum acerrimo aceto vtere. Aliud Euemeri, ad easdem affectiones. Aeris vsti & loti drac. 24. spodii pompholygis drach. 12. myrrhæ drach. 8. salis ammoniaci drac. 12. lapidis hæmatitæ drac. quatuor, piperis drach. 12. gummi drach. 8. vini chii quod satis est. Lynceus, ad affectiones callosas, exacuit visum, cicatrices & callos exterit. Cadmiæ drac. 12. æris vsti & loti drach. 12. ammoniaci thymiamatis drachmas 12. myrrhæ drach. 16. lapidis hæmatitæ drach. 6. opii drach. 6. aloës drach. 4. fellis taurini drac. 4. galbani drach. 4. æruginis drach. 1. opopanacis drach. 4. salis ammoniaci drach. 2. gummi drach. 6. alii duas, aqua pluuiali excipito. Collyriũ Rinema, hoc est, lima inscriptũ. Facit ad callosas affectiones, cicatrices exterit, facit & ad suffusiones. Cadmiæ drac. 48. ammoniaci thymiamatis drach. 48. æris vsti, drach. 48. opii drach. 15. æruginis cyprii drach. 16. aloës drach. 16. myrrhæ drach. 16. lapidis hæma-

titæ, drach.24.galbani drach.16.opopanacis drach.18.fellis taurini drach.8.ſalis ammoniaci drach.quatuor,gummi drach.60. aqua pluuiali excipe. Temperatura aquoſa eſt. Collyrium Harmatium,id eſt,currus inſcriptũ. Quo vſus eſt Ptolemæus rex exterſiua facultate præditũ. Exterit cicatrices,acuit viſum, eſt & aſpretudinibus commodum. Aeris vſti & loti drac.8.ammoniaci thymiamatis drach.8. lapidis hæmatitæ drach.8.corticis thuris drach.8.gũmi drach.8.excipe aqua pluuiali,ac vtere cum aqua. Alia exẽplaria etiã æruginis drac.2. habent. Collyrium oxydercicum,hoc eſt viſum exacuens, ex hæmatitæ, cicatrices & callos exterit. Ammoniaci thymiamatis drach.24.æris vſti & loti drach.24. lapidis hæmatitæ drachmas 24. gummi drach.24. æruginis drach.octo, excipe aqua pluuiali.

Collyrium Artemonium inſcriptum,quo Baſſus ſodalis meus vſus eſt. Facit ad fluxiones antiquas, & aſpretudines palpebrarum, & ad humore putreſcentes & eroſos angulos, ad oculos humectos, & membranarũ extuberantias, cicatrices, & callos exterit. Et quod maximum in eo eſt, poſt illitiones, oculos imperturbatos conſeruat.

Stibii drach.quatuor, æris vſti drach.2. ceruſæ drach. duas, croci drach.1. myrrhæ

drach.

drach. I. corticis thuris drach. I. æruginis vermiculatæ drach. I. gallarum omphacinarum drach. vnam, piperis albi drach. vnam, gummi drach. *vnam, vino excipe, vtere cum aqua. Aliud pharmacum accommodatum. Cadmiæ drach. 8. ſtibii. drach. 8. ceruſæ drach. octo, æris vſti drach. 4. corticis thuris drach. 2. croci drach. 2. myrrhæ drach. duas, æruginis vermiculatæ drach. 2. gallarum omphacinarum drach. 2. piperis albi drachmam vnam gummi drachmas. 4. excipe vino. Collyrium Indicum Aërianum inſcriptum, præ occupat ac præripit omnes lippitudines. Facit ad obtuſum viſum & ſcabras affectiones, ad eroſos angulos, cicatrices exterit. Et quod maximum eſt, poſt illitionem oculos imperturbatos conſeruat. Ceruſæ Rhodiacæ drachmas. 48. cadmiæ cypriæ drach. 24. atramenti indici drac. octo, opii drach. octo, piperis albi drach. octo, aut. 6. opobalſami drach. octo, aut. 6. gummi drach. 16. cinamomi drach. 2. Alii. 12. drach. aqua pluuia excipito. Hermophili collyrium Thalaſſerum, accommodatum ad ſuffuſiones, & ad omnem hebetudinem viſus, facit & ad incipientem ſuffuſionem. Eſtq; odoratiſsimum pharmacũ. Cadmiæ drac. 16. atramẽti indici drac. 16. piperis albi drac. 8. ęruginis drac. 4.

*Alias. 4.

succi Medici drach.4.opobalsami drach.4. gummi drach.12. aqua excipe, vtere cum aqua. Temperatura diuersa est iuxta affectiones. Pomponii Basſi. Facit ad incipientem suffusionem. Cadmiæ drach. 27. atramenti indici drach.16.piperis albi drachmas.12.*succi Cyrenaici drac. 5. opobalsami drach.6.spicæ nardi drach. 6. sagapeni drach.5.opopanacis drach.5.opii drac.4. Euphorbii drach.1.cinamomi drach.vnam. gummi drachmas.30. fæniculi succo excipito. Indicum basilicon,id est,regium inscriptum. Facit ad incipientem suffusionem, & omnem visus habetudinem, cicatrices exterit. Cadmiæ vstæ & lotæ libram vnam & trientem, atramenti indici drach. 6. cerusæ trientem piperis albi sexuncem, fel hyænæ integrum quanticunq; ponderis, fel scarorum decem, fel perdicum quatuor, succi papaueris vnciam. 1. opobalsami sextantem, opopanacis sextantem, sagapeni sextãtem, gummi libram vnam, excipe succo fœniculi aut herbæ Heracleæ appellatæ. Enstacton,id est instillatitium Pacci vt Themison. Cadmiæ drach.64. misyos drach. 32. atramenti sutorii drachmas.32. stibii drach. 32. piperis albi drachmas.32.opii drach.16.æruginis drach.16. opobalsami drach. 16. gummi drac.64. ex-

*Vet.cod. habent hic etiam piperis longi drach.13.

ci

cipe aqua pluuiali. Collyrium Chelidonium inſcriptum. Cadmiæ drach. 48. ſtibii drach. 12. miſyos drach. 8.* piperis drachmas. 36. atramenti ſutorii drach. 6. opii drach. 6. opobalſami drach. 4. gummi drachmas. 24. excipe aqua pluuiali. Hieracium, Ad obtuſum viſum, & ſcabras affectiones. Ceruſæ drach. 16. cadmiæ drach. 8. * Aeruginis drach. 2. piperis albi drach. 2. omphacii drach. 2.] opii drach. 2. gummi drach. 6. excipe aqua pluuiali ac vtere cum aqua. Aliud, Cicatrices & callos exterit. Cadmiæ drach. 16. ceruſæ drach. 8. piperis albi drach. 4. æruginis drach. 2. opobalſami drach. 2. omphacii drach. 2. gummi. drach. 4. excipe aqua pluuiali. Collyriũ fuluum panchreſtum, ab omnimoda vtilitate inſcriptum, accommodatum ad ſcabros & circunroſos angulos, ac intenſos pruritus, & palpebras ficoſas. Cadmiæ drach. 80. chalcitidis vſtæ drach. 40. piperis albi drac. 40. gummi drac. 40. aqua pluuiali excipito. In alio exemplari æqualis omnium apponderatio habetur. Aliud, Cadmiæ drac. octuaginta, chalcitidis vſtæ drac. quadraginta, piperis albi drach. quadraginta, croci drach. 12. myrrhæ drac. 12. gummi drac. 40. aquæ pluuialis quòd ſatis eſt. Tryphonis orbiculare Sphæricum

** Vet. cod. habent piperis albi drach. 6. non autē. 36. et poſt opium addunt æruginis drachmas 6.*

** Hæc ex vet. cod.*

dictum. Cadmiæ drach. 48. squamæ æris drach. 32. æris vsti & loti drac. 32. piperis albi drac. 32. opii drac. 8. myrrhæ drac. 8. opobalsami drac. 4. gummi drac. 32. excipe aqua pluuiali. Collyrium Galli oxydercicum. Cadmiæ. drach. 48. chalcitidis vstæ drach. 24. piperis albi drac. 6. squamæ æris drac. 8. opii drac. 6. omphacii drachmas. 4. myrrhæ drac. duas, opobalsami drac. 4. gummi drac. duodecim, piperis albi grana decem, aquæ pluuialis quantum sufficit. Collyrium aromaticum appellatum. Aeris vsti & loti drac. 16. æruginis drac. 4. myrrhæ drac. 4. opii drac. 4. piperis albi drac. quatuor, nardi drac. duas, croci drac. 4. opobalsami drac. * 4. gummi drachmas. 4. aqua pluuiali excipito. Heraclidæ aromaticum croceum ex hæmatite.

*Aliàs. 2.

Aeris vsti & loti drac. 48. cadmiæ drachmas, 24. croci drach. 24. lapidis hæmatite drac. 24. opii drac. duodecim, * piperis albi drac. duodecim, gummi drach. 24. vino falerno excipito. Croceum Asclepium oxydercicum. Aeris vsti drac. 48. croci drac. duodecim, omphacii drac. quatuor, opii drac. duodecim, myrrhæ drac. 2. opobalsami drac. 4. gummi drac. duodecim piperis albi grana decem, aquæ pluuialis quãtum satis est. Collyrium Isochryson, hoc

*Aliàs addit hic myrrhæ drach. 12.

est

est auro compar, ad corrosos angulos, scabras affectiones, inueteratas lippitudines, aspretudines, ficosas eminentias, cicatrices & callos exterit. Cadmiæ drac. 6. lapidis hæmatitæ drac. 16. myrrhæ drac. 16.* opii drac. 16.] croci drac. 24. piperis longi drachmas. 12. piperis albi drac. 24. gummi drachmas. 64. vini Italici quantũ satis est. Collyrium Cinnabariũ, celebris ophthalmici Stoli Britannici. Ad corrosos angulos, lippitudines ad malum habitũ perductas, intensos pruritus, & inueteratas affectiones. Psorici drac. 24. cadmiæ drac. 24. croci drac. 16. piperis drach. 16. cinnabaris drach. 16. opii drac. 12. gummi drac. 24. aquæ pluuiæ quod satis est. Aliud, Psorici drach. 24. piperis drach. 24. cadmiæ drach. 24. croci drachmas. 24. sandarachæ drach. octo, opii. drach. octo, cinnabaris drach. octo, gummi drach. octo, aqua pluuiali excipito. Melinum atarachum à perturbationibus amoliendis appellatum. Facit ad omnem oculorum hebetudinem, & ad affectiones antiquas, cicatrices & callos exterit. Cadmiæ drach. 24. omphacii drac. 12. salis ammoniaci drach. 4. ammoniaci thymiamatis drach. duodecim, opii drach. octo, gummi drach. 24. cerusæ drachmas. 24. croci drachmas. 16. piperis albi drachmas. 24.

* Sic vet. cod.

aquæ pluuialis quantum sufficit. Lucii præceptoris Melinum, ad scabros & corrosos angulos, intensos pruritus, oculos humectos, ad omnem visus hebetudinem, cicatrices & callos exterit. Cerusæ drac. 24. croci drac. 24. ammoniaci thymiamatis drachmas. 6. salis ammoniaci drac. 6. nardi indicæ drac. 6. opii drac. 6. myrrhæ drach. 6. omphacii drac. 6. gummi drac. 24. excipe aqua pluuia. Aliud collyrium Proteus cui nullum conferri potest. Facit ad incipientem suffusionem, & ad omnem visus obtusitatē, cicatrices & callos exterit. Cadmiæ drach. *20. chalcitidis crudę drach. 40. cerusæ drach. 40. piperis albi drachmas 30. succi cyrenaici drac. 20. croci drach. 16. opij drac. 12. sagapeni drach. 12. lachrymæ oleæ drac. 12. auripigmenti drac. 8. myrrhæ drachmas. 12. gummi drach. 20. opopanacis drac. 20. opobalsami drac. 12. Apparato cum aqua pluuiali ac vtitor cum aqua. Hygieni collyrium aureum. Ad corrosos angulos & scabras affectiones. Sandarachæ drac. 24. piperis albi grana. 12. myrrhæ drachmas. 6. croci. drac. 6. gummi drac. 12. cum aqua pluuiali apparato. Aliter aureum collyrium. Sandarachæ drac. 16. croci drac. 16. piperis drac. 16. myrrhæ drac. 4. gummi drac. 12. vsus ostensus est. Aliter,

* Aliàs 40.

San

Sandarachæ drac. 24. piperis albi drac. 12. myrrhæ drac. 6. croci drac. 6. gummi drachmas. 12. aqua pluuiali excipito. Euemeripsoricum. Facit ad corrosos angulos, & scabras cicatrices ac callos exterit. Facit & ad inueteratas affectiones, & lippitudines ad malum habitum perductas, itemque ad aspretudines. Psorici drac. 24. croci drachmas. 12. opii, cerusæ, vtriusque drac. 4. piperis albi drac. 4. omphacii drac. 4. gummi drac. 4. vino falerno excipito. Basilidion, hoc est regineum psoricum. Psorici drachmas. 48. croci drac. 24. opii drac. 8. floris lapidis asii drach. 8. cerusæ drach. 8. piperis drac. 6. opobalsami drach. 4. omphacii drac. 4. gummi drac. 16. vino falerno excipe. Panchrestum Athenipion. Psorici drac. 64. croci drac. 16. chalcitidis vstæ drac. 16. sandarachæ drac. 20. myrrhæ drachmas. 8. piperis albi drac. 16. casiæ fistulæ drac. 8. foliorum malabathri drac. 4. opii drac.* 16. omphacii drac. 4. misyos vsti drachmas. 2. gummi drac. 24. excipe aqua pluuiali. Ptolemæi familiaris pharmacum. accommodatum ad scabros & corrosos angulos, intensos pruritus, defluuia palpebrarum, hebetem visum. Psorici drac. 40. sandarachæ drac. 30. chalcitidis vstæ drachmas. 24. croci drac. 24. myrrhæ drac. 12.

*Aliàs. 6

opii

opii drach.2.casʃiæ fiſtulæ drac.12. piperis drac.* 4.piperis albi drach.7.omphacii drachmas.. 6.miſyos vſti drac.3.foliorum malabathri drac.1.gummi drac.36.aquæ pluuiæ quantum ſufficit. Collyrium Malabathri oxydercicum.facit ad corroſos angulos. Stibii drach.24. acaciæ drac. 24. piperis albi drac.24.nardi indicæ drac.12. opii drac.6.croci drac.6.omphacii drac.6. myrrhæ drac.6.gummi drac.36. aqua pluuiali excipito. Aliud, Stibii vſti & loti drac.40.acaciæ drac .46.nardi celticæ drachm.6.myrrhæ drac.8.croci drac.8.omphacii drac.6.opii drac.6.cadmiæ drac .36.gũmi drach.32. aquæ pluuialis quod ſatis eſt.

* Aliàs. 14.

Remedia ad affectos oculos ab Archigene in primo pharmacorum ſecundum genus conſcripta.

CAPVT VIII.

IN fluxionibus circa oculos in principio conuenit cibi ac potus parcitas,aquæ potus, & maximè omnium rei Venereæ abſtinentia. Aluus ipſa ſubducatur,& facies aſsiduè primum multa frigida, deinde etiam aceto ammixto proluatur. Quidam atramentum ſutorium aqua dilutum proluendum exhibent. Fugiant odores acres,& pulueres,fu-

mumque, & tum solis tum lucernarũ splendorem. ad noctem lanas puras ex vino, aut sordidas ex aqua frigida imponant, maneq; velut dictum est se proluant. Quod si augescat fluxio, accedatque dolor, venæ sectio congrua est, & perfecta cibi abstinentia ac sitis, nisi exurantur, & malum inde augescat, Conuenit & solutio ventris valida, siue per purgatorium conueniens medicamentum, siue per clysteres robustos, Post hæc verò circa frontem imposita asiduè, Vitis folia viridia auxiliantur. Aut myrti, aut lentisci, aut rubi succus, aut brassicæ aut vitis folia cũ flore farinæ polentæ. Aut cupressus, sampsuchus, ocymũ, sisymbrium, œnanthæ, crocus hortensis, itemque agrestis, portulaca, mali punici satiui flores, cytini appellati, vitex, folia recentia mali cotoneæ, singula cum vino & floræ farinæ polentæ. Super ipsos verò oculos lana pura oui candido madefacta imponatur, aut oui asi luteum. Aut melilotum in passo coctũ. Aut asphodeli radix cum vino & flore farinæ polentæ. Aut iris contusa cum vino & flore farinæ polentæ. Aut mali punici succus cum flore farinæ polentæ. Aut ipsum malum in vino maris experte coctum. Aut iuniperi baccæ tritæ cum vino & flore farinæ polentæ fronti imponantur,

aut

aut etiam ſuper ipſos oculos adhibeantur. Ad hæc verò eryngii & fœniculi ſylueſtris radix trita ex aqua, & cicutæ ſemen eodem modo apparatum, opitulantur. Caſeus item mollis & nuper ſalſus cum apii foliis cataplaſmatis modo impoſitus. Aut papauer ſylueſtre paſſo coctum ac tritum impoſitũ. Similiter & melilotum paſſo coctum, modico croco & papaueris ſucco ammixtis. Panis item ex vino, roſaceo ammixto mirabiliter auxiliatur. Aut tribulum recentem per ſe imponito: imo & polenta ammixta egregiè opitulatur. Et vt ſummatim dicam omnia ex adſtringentium genere & repulſoria in principiis proſunt, velut eſt cicuta, & pſyllium, apium, ſolanũ, lentes paluſtres, ſerpyllum, ſampſucus, folia vitis, coriandrũ, portulaca, ſemperuiuum, folia papaueris, vrtica, Quæ ſingula ex vino trita imponantur: pſyllium verò ex aqua, eodemque modo paluſtris lenticula.

Ad fluxionem calidam.

BRaſsicam tritam cum polentæ flore ex aqua imponito. Aut ocymi folia eodẽ modo. Aut rutæ folia cum adipe anſerino, aut ſamſuci folia. Aut halicacabum tritã. Cæterùm largum fluxum ſiſtunt papaueris capita, & hyoſcyamus cum polentæ flore ex vino. Oportet autem fomentum prius adhi

adhibere,atq; ita imponere. Postquàm verò status & vigor præterierit, & quum non amplius oportunum est adstringẽtibus vti, non incommodum fuerit, tum oculorum, tum capitis fomenta adhibere. Magnificè verò auxiliatur,inflammationesq́; soluit,& si qua distentio adsit eam laxat,linteolum molle butyro madefactum ac oculis superpositum.

De chemosi,hoc est vtriusque palpebræ distortione ex inflammatione oborta.

IN quibus verò chemosis fortis cõtingit, Oui luteũ cum muscæ carne terito, atq; vbi ad cerati formam deducta fuerint, linteolo excepta impone,confestim sedant.

Oblitiones oculorum.

PAnis purus vstus acacia & hedera cum aqua permixtus. Verùm ad doloris vexationes rosas virides aut aridas passo maceratas terito,& ammixto oui assi vitello, ac croco sufficienti,cum passo vtitor. Aut crudam hordeaceam vel triticeam farinam passo coctã adhibeto. Si verò maior dolor fuerit papaueris folia recentia ammisceto, aut corticem papaueris capitum. Aut hyoscyami folia drach. quatuor pondere cum oui vitello. Aut sisymbrium aqua coctũ terito sufficienti affuso vino, & imponito.

Aut papaueris albi capita passo cocta ac

trita imponito. Aut opii recentis coma itemq; pulegii recentis similiter vtitor. Aut peponis aut cucumeris carne. Aut oui assi luteum cum modico croco ac vino tritum imponito. Cæterùm dolentes ex inflammatione oculos cum panace & pulegio vino subactis integito. Præclarè facit & pini cortex & poléta cum vino. Aut hyoscia-mi folia & opiũ trita imponito. Aut papaueris cortices terito, rosisque ac meliloto myrrhaque ammixtis, albumine oui diluito, atq; ita imponito. Aut aloẽn ac opiũ cũ aqua diluta linteoloq; excepta imponito, vitando ne quid in oculum præterlabatur. Cæterùm in his qui dolore vexantur crocũ bonũ cum lacte instillato. Verùm ad vehementes doloris molestias, Coriãdri succus cum muliebri lacte * oculis instillatus, Similiterq; papaueris succus torrefactus, auxiliatur. Folia item platani trita cum farinæ polentæ flore oculis superne imposita. Cataplasmata verò in fluxionibus cõueniunt, Cupressus viridis cum vino, aut paliuri folia, * Aut portulaca trita cũ adipe anserino & croco. Aut iris sicca cum melle. Aut micas thuris & myrrham cum vino cãdido lana excepta fronti imponito. Aut apiũ cũ poléta, aut seselis flores vino maceratos imponito. Aut papaueris folia recẽtia adglu

tin

* *Angulis oculorum licit vet. cod.*

* *Aut spinæ folia addit hic vet. cod.*

tinato. Quod si vigiliæ instent, Mandragoræ radicem & succum, papaueris folia, & polentam æquis partibus in massam cogito, eamq; odorandam exhibeto, & obdormiscent. Porrò in magnis fluxionibus pulegii recentis semen, & maximè succum, cũ aceto ad malagmatis formam redigito, ac sincipiti imponito, lanis superne additis, ac leni vinculo constrictis. Aliqui etiam papauer recens ei ammiscẽt, aut opii minimũ quid, aut rosas, aut melilotum coctũ. Aut amylo ex vino cũ oui candido oculos ipsos integito. Præclarè faciunt ad fluxionem vberẽ, tenuẽ, ac vetustã, iteq; vlcera, pompholygis drac. 4. opii torrefacti *obolos. 3. gummi drach. 4. aqua pluuiali aut fontana excepta. Agglutinatoriũ ad fluxionem.

Vet. cod habet drach. 3. & obolos tres.

Similaginem & mannæ thuris dimidium eius, cum oui albumine ad emplastri formã redigito, & in principio fronti in linteolo imponito. Aut oui tenuis vitellum cum thure. Aut cochleam cum testa sua & oui candido ad strigmentitiam formam redactam in splenio à tempore altero ad alterũ extendendo imponito. Sua sponte decidit, vbi restiterit fluxus. Aut Moschi malagma, aut barbarum emplastrum, aut viride, aut aliquod aliud eorum quæ aceto constant, splenio inditum fronti imponito.

Ad hæmalopas & hypoſpagmata, id eſt cruentatos oculos, & ſugillatos.

AD plagas oculis illatas, & ad orientes ex eis cruentas ſuffuſiones, ſtatim in principio tum ad inflammationem, tũ ad dolorem compeſcendum, facit columbinus ſanguis inſtillatus, & præſertim is qui ex teneris pennis exprimitur. Candidum etiam oui eodẽ modo in oculũ inſtillatum, atque amplius pura lana exceptum & ſuperne impoſitum. Prodeſt etiam oui aſsi luteum cũ vino impoſitum, aut melilotum coctũ cum vino eodem modo. Inſuper & folia roſarũ ac flos per ſe & cum vino trita, itemq́; cum flore farinæ polentæ. Aut braſsicæ folia in cataplaſmate. Vbi verò diutius cruentatio perſtiterit, cum thure & bitumine æquis portionibus acceptis ac mixtis oculũ ſuffito. Aut hyſſopi comam tritam lineo panniculo illigatam in feruentem aquã demittito, oculoque admoueto. Sequitur enim cruor, adeò vt ex linteolo cõpreſſo exprimi queat. Aut nitrũ & terram Aethiopicam, ac myrrhã pari pondere cũ aqua illinito. Aut foliorũ oleæ viridium ſuccũ ſublinito. Aut ammiũ & hyſſopũ cum lacte bubulo terito, agitato, ac ſublinito. Aut ſemen lini tritũ cum butyro per linteolum exprimito ac ſublinito. Caput verò frigida perfundito.

Curatio tumorum.

AD tumores ex plaga circa oculos obortos, valde cõuenit fomẽtũ per mollem ſpongiam aſsiduè factũ, Ita vt ſpongia noua poſtea aceto diluto madefacta imponatur. Cõuenit inſuper ſinapi vetuſtum ex aqua tritũ, aſsiduè circumpoſitũ & ablatũ. Similiter & naſturtium, ſi poſt eorum ablationem loci aſsiduè calida aqua foueantur.

Ad oculos ſcabros.

AD oculos propter ſolem aut omnino puluerem ſcabros atq; aridos factos, aqua multa æſtate quidem frigida, hyeme verò calida affuſa commodat. Conuenit & ſpongiæ calida, aut lentis decocto, imbutæ fomentum. Ipſis verò oculorum angulis rubi, lentiſci, myrti, roſarum ſuccum, vnumquemque per ſe cum aqua adhibeto.

Aut roſas aridas tritas cum vino, aut earum florem. Aut vinum maris expers ac oleum vetus maximè vbi dormire voluerint admoueto. Conducit prætereà his vt à ſalſis, acribus, ampliusque acidis omnibus abſtineant. Porrò ad inueteratas & calloſas circa palpebras affectiones, amurcam coctã cum oleo tritam illinito.

Ad eos qui craſſas, calloſas, ac rubras, glabrasq; & pilis nudatas genas habent, ptilos græcis dictos.

IN his qui crassas callosas, ac rubras, & glabras palpebras siue genas habẽt, quæ pilis exutæ sunt, egregiè facit, ac pilos producit hoc medicamentum. Acaciæ drachm. duas, atramenti librarii aridi, aut si fieri potest memphitici drach. quinque succi porri heminas quatuor. Vini maris expertis heminas quatuor. Coquito donec strigmentitiã formam induant, & repositis in pyxide, vtitor. Aut muscerdas & caprarũ stercora vsta pari mensura, cineris calami græci duplum, cum melle attico illinito. Hoc verò etiam palpebrarum defluuia emendat. Aeruginis tritæ partem vnam, ammoniaci thymiamatis tantundem, trita adhibeto, facit idem & egregiè ad scabros oculos. Aut cadmiam tritam melle subactam in ollula vrito ac assato, deinde æris vsti tantundem ammisceto, ac tritis vtitor.

Ad pilos inutiles & pungentes in palpebris enascentes, Trichiasin hoc malum græci appellant.

PIlos inutiliter in palpebris supernascentes euellito, & sanguinem cimicum illinito, & nõ enascentur. Papias Laodicensis Autolyci medicus multa in his tentabat, euellebat primùm ipsos pilos, deinde locum diligenter cum dropace irritabat, & cũ chamæleone albo trito viridium ranarum sangui

guine permixto. (Sunt autem ranæ quæ in arundinibus] degunt) illinebat. Neq; enim postea enaſcũtur. Potes & euulſis prius pilis cedriam cum Tellinarum cinere mixtam ac tritam illinere. Ad eandẽ quoque rẽ auiculæ Cinedi appellatæ felle vtitor. Aut pagri marini piſcis itidẽ felle. Aut ricini à cane fœmina adépti ſanguine. Egregiè facit hoc, Fellis & ſanguinis herinacei terreſtris pares partes, fellis chamæleonis tantundem, caſtorii parum. Ad formam ſquamularum piſcium reducito, & pilis radicitus euulſis vtitor, ſquamulam vnam oris ſaliua matutina dilutam illinendo, locumq; ad dimidium horæ obligando. Dolitãt equidem ex medicamẽti huius vſu, ſed pili amplius nõ enaſcuntur. Aut felle hyænæ fœminæ mox ab euulſione illinito. Aut tellinarũ tenuiſsimum puluerẽ oblinito. Aut euulſis pilis, cicutæ folium, & cedriam æqualibus partibus cũ veſpertilionis ſanguine illine, illitumq; donec exareſcat tene. Si enim hoc oculum contingat eius humorem corrumpit. Aut ab euulſione, capræ fel cũ braſsicæ ſucco illinito. Aut capni ſiue fumariæ herbæ ſucco palpebræ alam ſiue ſummitatẽ illinito: deinde pilos euellito rurſusq; illinito. Teſtatus eſt & Hermias ſpumam aquæ poſt dropacum adhibitionem illitam ſummè conducere.

De staphylomatis siue vuis, & albuginibus.

STaphylomata tolles cantharidũ succo illito. Albugines verò citò sanat nitrũ cum oleo veteri diligenter tritum & illitũ. Aut lacertæ stercus illine & tolles. Aut Nycticoracis ouum illine, & tinges ipsas. Aut croci, piperis, æquales partes cũ felis felle in collyria formato ac illinito. Aut sepiæ testam tritam melle subigito ac vrito, & leuigato postea pharmaco hoc sublinito.

Curatio obfuscationis visus & suffusionis.

OBfuscationẽ omnẽ aut etiã incipientẽ suffusionẽ psanat,* omne fel cũ marrubii succo ac melle Attico. Aut myrrhæ & piperis partes æquales cũ melle. Aut solanũ nigrũ illine. facit & Cyprus in ærea pyxide reposita. Aut fœniculi succũ, & fel taurinũ liquidũ paribus partibus, mellis attici duplũ illinito. Aut croci & piperis æquas portiones felle taurino excipito, atq; in collyria redigito, ac illinito. Aut populi nigræ succum cum duplo mellis Attici illinito.

* *[...]rnds. [...]d est vul[...] [...]uris fel [...]abet hic [...]ol. vet.*

De humorum suffusionibus.

FEllis testudinis marinæ partem vnam, mellis Attici quadruplum illinito. Fel ipsum etiam per se sufficit cum aqua illitũ.

Ad Pterygia.

INpterygiis oculorũ atramenti sutorii, salis ammoniaci, æquales partes, gummi

di

dimidium,cũ aceto in collyria formato ac illinito. Aut populi nigræ ſuccum, cum duplo mellis attici mixtum ac tritum illinito.

Ad glaucos oculos & Nyctalopas, hoc eſt luſcioſos.

SOlani ſuccus inſtillatus glaucos oculos denigrat. In luſcioſis verò hepar hircinũ aſſato, ipſumq; inter aſſandũ deſtillantem cruorẽ illinito, Atq; id quidẽ de illinẽdo dictũ ſit, ipſum verò hepar edendũ præbeto. Auxiliatur & colũbinus ſanguis illitus, & fel capræ. Aut hepar caprinũ coquito, eosq; obuelatos in ollam intendere iubeto, quo elatũ inde vaporem oculis ſuſceptẽt. Ipſum verò hepar aſsiduè edendum dato, Ex hoc enim cito auxilium ſentient. Aut elaterii obolum, ſeminis portulacæ drach. vnã, cum melle inunge. Aut ſtercus Aſini recẽs exſuccato ac illinito. Veſcatur æger beta, vulturis iecore aſſato, eiusq; felle illinatur.

Ad Crithas inſtar hordei oblongos circa palpebrarum pilos abſceſſus, qui item poſthiæ Græcis appellantur.

ABſceſſus circa palpebrarum cilia crithas ab hordei ſimilitudine Græcis appellatas, ceræ albæ fomento diſcuties. Aut muſcæ caput auellito, ac reliquo corpore abſceſſum ipſum confricato.

FINIS LIBRI QVARTI.

CAPITA QVINTI LIBRI.

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE *pharmacorum secundum locos,* *Liber quintus, Iano Cornario medico, interprete.*

*

De sugillatione sub oculis hypopion Græci dicunt. CAPVT I.

QVOD hypopion sub oculis fiat, nomen ipsum indicat. Idem enim est velut si quis hypophthalmium dicat, quod ipsum sub oculis sonat. Est autem ex genere effusionũ, ecchymomatũ appellatarum, Appellant ita Hippocra. & alii multi Medici circa cutẽ affectionẽ, quũ tenuibus in ipsa venis contusis, sanguis per fissuras effunditur, nõ vno loco aceruatim ac statim ita excretus in grumos coĩens, sed postquàm per persultationem, hoc est diapedesin, vt ipsi appellant, effusio ipsa facta est, cõtingit sanè

nè aliquando vbi ita coïerit, temporis progressu liuescere & denigrari, paruis nimirũ grumulis ex disperso in multas cutis partes sanguine coactis; Quare meritò ad eius curationẽ statim festinant medici priusquàm denigrescat, scopũ medendi habẽtes vt sanguis discutiatur, quũ sciant id quod in grumos coïerit ex sanguine, ægerrimè discuti posse. Quum verò tunicula venarũ ex quibus sanguis exilit rũpatur, parũ quiddã ex adstringentibus ad discutiẽtia ammiscetur. Si enim ex sola simplici facultate discussoria pharmacũ à principio adhibeatur, non solũ quod effusum est discutiet, Sed & per fissuras aliquid attrahet ex sanguine in cõtusis venis contento. Postquàm verò in suã naturam redierint venulæ, ad discussoria pharmaca citra adstringentiũ ammixtionẽ oportunè trãsimus. Quemadmodũ autẽ in aliis affectibus plerique medicorũ indistinctè auxilia cõscripserũt, Ita etiã in his citra eas quas iam recẽsui distinctiones, simpliciter Sugillatorũ remedia ꝓdiderũt. Porrò si vos eorũ quæ in libris de simpliciũ pharmacorũ facultate didicistis, memores fueritis, facilè discernere poteritis, Quásnam sugillatiões sola discusione digerere oporteat absq; adstrictione, & in quibus ammiscere cõueniat quippiã ex modicè adstrin-

gen

gentibus. Quin & ex ipsis discussoriis imbecilliora primũ adhibenda esse manifestũ est:fortiora verò inueteratis & denigratis admouenda. Exempli itaque loco primùm ea quibus ipse vtor indicabo, Inde ad ea quæ probati medici tradiderũt progressurus. Appellatur autẽ collyriũ Nili ex rosis diarhodõ,multis iam annis præclarũ & celebratũ,cuius cõpositionẽ proximo libro tradidi,hoc ipsum in oculariorum coticula ex aqua cõtero,atq; sugillationi illino; sertulæ cãpanæ ac fœni græci decocto prius pro fomẽto admoto,deinde etiã collyrio ex eo decocto dissoluto:postea etiã ex ipsius solius fœni græci decocto. Quod si reliquiæ quæpiã affectionis resistant, in fœni græci decocto collyria ex myrrha,diasmyrna appellata, soluo ac illino. Conducit autẽ bis in die pharmacũ hoc illinere,simulq; fomẽtum decoctorũ calidorũ per mollem spongiam prius admouere, ita vt primũ ex ambobus fœno græco & meliloto decoctum fiat, inueterato autem malo, ex solo fœno græco. Hic curandi modus vt plurimum perfectè sugillata persanat, paucis omnino subterfugientibus eumq; respuentibus, in quibus collyriũ ex sandice cõmodũm est, & ex pharmacis ad sugillata à medicis descriptis ea quæ generosè discutiẽdi vim habent.

bent. Initium autẽ faciã ab eis quæ Archigenes in primo pharmacorũ secundum genus cõscripsit, prępositurus quidem ipsius verba: postea verò si quid ab eo ad distinctionem pertinẽs relictum est, appositurus.

Archigenis pharmaca ad sugillata, iuxta ipsius dictionem.

SVgillata euestigiò sanat raphanus impositus, auferes autẽ ipsum postquàm mordere incœperit. Rectè fecit in eo quod adscripsit, tollẽdum esse vbi mordere cœperit: si enim diutius maneat, venulas cõtusas cõmordendo, oscula ipsarũ aperiet, quapropter & à principio eo vtendum non est. Vbi verò inueteratæ fuerint sugillationes & iam denigratæ, etiã si quis longiori tempore incumbere ipsum sinat, magis iuuabit.

Facit & caseus recens salsus impositus.

Ipse quidem caseus vim obstruẽdi meatus habet, verùm recens salsus & nondum inueteratus, mixtam facultatem habet, obstruendi meatus ex seipso, discussoriã verò & aliqualiter adstringentem ex sale, quare nihil absurdi est eo etiam in principio vti.

Aut ceratum cum absinthio vel raphani succo subactum. Aut hyssopi coma leuigata eodẽ modo. Siue cum absinthii coma trita, siue cum succo ceratum subactum adhibeas, eandem vim demõstrabit, Verùm

ad

ad tactũ mollius reddetur pharmacũ si succus cũ cerato cõmittatur. At verò raphani succus, aut hyssopũ cerato addita, efficacius reddũt pharmacũ, quàm vt à principio statim adhiberi cõueniat, nisi iã planè liuida aut nigra facta sit sugillatio, quod etiã ipse deinceps dicet. Sũmè facit ad recẽtia & liuida sugillata, Spõgia muria tincta & assiduè imposita ac ablata: posteà verò fomẽtũ assiduũ ex calida aqua prodest. Quẽadmodum raphano in principio vti minimè tutũ est, ob eã quam dixi causam, Sic etiã muria: quapropter etiã post eius vsum, calidæ fomẽtũ probat, quo videlicet acrimonia ex muria inducta cõpescatur. Neq; verò in omnibus sugillatis fomẽto ex muria vti cõsuluit, sed in his quę statim liuescũt. Modico itaq; tempore in his muria vtendũ est, in quibus verò cruẽtus, aut subflauus, aut sub pallidus est color, fugere muriam oportet. Cataplasmate autẽ vtere faba fresa contrita, absinthio, hyssopo, origano, raphani cortice, vua passa exacinata, vnoquoque per se cum melle, aut aceto, aut aqua. Imperfectè primùm hæc remedia cõscripsit, quũ nõ apponat ad sermonem, coctísne an crudis vti iubeat faba fresa, & absinthio, & hyssopo. Videtur autẽ crudorũ vsum præcipere. Porrò ad finẽ vbi dicit, cum melle, aut aceto, aut

aqua, singulis prædictis vtẽdum esse, neque tum quidẽ coctis addidit. Quin & eo ipso sermone tria inæqualia medicamenta tradens, minimè rectè mihi videtur, cum hoc vel illo vtendũ esse præcipere. Aqua* enim acrimoniæ omnis expertissima est, non in cute tantum, sed ipsis etiã vlceribus. Mel verò vlceribus mordax est, cutem autẽ non offendit: Acetum verò vtrisque mordax existit. Neq; verò raphani cortex vuæ passæ viribus par est, Sicut neque absinthium, ac hyssopum & origanum. Fortia enim hęc sunt & discussoria vi prædita. Moderata autẽ est vua passa & omnis acrimoniæ expers. Et bulbus albus cum ouo & melle.

*Vet. cod. addit calida.

Bulbum flauum vt acriorem in principio statim adhibere recusat. Scimus autẽ mel discussoriæ facultatis esse, quapropter ouũ ipsis ammiscere videtur, quod mitigandi facultate multum præstat. Cyclaminus per se, & cum vua passa. Neque hic modicum est quod interest inter cyclaminum & vuam passam. Quare haud scio qua ratione per se cyclamino vtatur, & ammixta vua passa vehementissimum enim pharmacum per se est, at verò cum vua passa tãtum auferat eius facultatis, quãta fuerit ammixtæ vuæ passæ moles. Aut nitrũ cum hyssopo & vua passa, melle exceptum. Hic ser-

sermo priore rectior est, in quo etiã folius cyclaminini vsum permittebat. Nam si etiam nunc hyssopum ipsum per se adhibere consuluisset, non apponendo inueteratis sugillationibus id cõuenire, similiter vtiq; deliquisset. Myrtũ cum sale & aqua. Dictũ etiam antea à me est, quod ex discussoriis medicamẽtis in principio præstãtiora sunt, quæ modicã adstringendi vim cõplectuntur, Qualia sunt rosæ, & melilotum, & crocus. Non tamen ex eiusmodi pharmacorũ numero est myrtus, vtpote vehemẽter adstringens, quapropter ego nũquam ipsa vti audeã, præsertim si iam liuidus sit color sugillationũ. Sinapi cum adipe ouillo. Inueteratis & nigrefactis sugillationibus solum, hoc medicamentũ cõuenerit, & maximè si non omnino modicum sit sinapi adipi ammixtum. Myricæ folia & fructus trita cum aqua, per se & simul mixta. Et hoc pharmacum non solum discussoriã, sed & contractoriam quandam vim habet, quare inueteratis & nigrefactis sugillationibus non cõducit. Facit & spõgia, & linteolũ, aceto ac melle imbuta, & apposita. Hoc remediũ in principio adhibitum, non valdè acri aceto opus habet: in progressu autem temporis liquefacta aut denigrata sugillatione, nihil profuerit absq; acerrimo aceto

præparatũ. Aut fabam fresam cõmandu-catã imponito cum melle. Quin & fabæ lomentum, etiã citra manducationem, cum melle subactum liuida discutit. Ex mãduca tione autem summè discussorium redditur, nimirum viribus à saliua adsumptis. Oui vitellum eodem modò. Si mel ad oui vitellum miscuerimus, velut ante dixi de faba fresa, simile faciemus prædicto medicamento, tum in apparatu, tum in facultate.

Aut porci pulmonem calidum imponito. Hoc remedium nõ tolerarit vir mũdiciem amãs. Aut myricæ decocto prolue. Non ita longè ante de myricæ facultate dictum est. Aut cardamomum cum myrrha impone. Discussorium quidem pharmacum est myrrha, verùm acre cardamomũ. Hæc sanè sufficere videntur mihi ex Archigenis scriptis exempli gratia prolata, ostenso simul modo examinandi pharmaca, Qualia scilicet in principio conueniant, antequam liuida aut nigra sugillatio fiat, & qualia liuidis, aut iam nigrefactis, & inueteratis sint adhibẽda. Quare quæ cõsequantur apud eum deinceps, ea sola per se adscribã, ipsius Archigenis verbis. Aut cerusæ & spumæ argenti æquales partes cum melle terito, & ammixta faba fresa ad cerati formã reducito, ac vtitor. Aut anguium senectam cum

aqua

aqua marina tritã illine. Aut cuminũ linteo illigatum in feruenti aqua tinctum pro fomẽto adhibe. Aut ſinapi cum cerato impone. Aut fœniculũ tritũ impone. Aut thus & thapſiã æquis portionibus cum roſaceo cerato. Aut mentã & argenti ſpumã pari põdere impone. Aut hordeaceã farinã cum aceto mulſo coctam. Aut fabã vino maceratã donec diſſoluatur, tritam ſplenii modo impone. Aut cicer eruinũ vocatũ eodem modo. Aut furnorũ fuliginẽ cum pari ceruſa ex vino odorato illine. Aut thapſiã & eruinæ farinæ tertiã partẽ eodẽ modo. Aut ſalſam thunni carnẽ, omotarichon Græci vocant, exprimito: deinde in vino odorato tritã imponito. Cæterùm ad vetuſtiores ſugillationes Smilacis fructus cũ vua nigra tritus facit. Aut thapſiæ radix tuſa, & ſucco eius adipe excepto, ac aſsiduè appoſito. In quibuſdã exẽplaribus non vetuſtiores cõparatiuè ſcriptũ eſt, ſed vetuſtiſsimas ſuperlatiuè. Dictũ eſt porrò à me ſtatim in principio, quod in eiuſmodi ſugillationibus, pharmacis forti diſcuſſoria vi præditis vti oporteat, qualia ſunt ſanè ab eo his verbis deſcripta, & quædam item ex ſuperioribus velut eſt indicatũ. Atque hæc quidẽ Archigenes ꝓdidit. Verũ Apollonius diligentius & cum pluribus diſtinctionibus

in primo parabiliũ in hunc modũ scripsit.

Pharmaca ab Apollonio conscripta, ad sugillata recentia ac liuida.

SPongiam in aqua marina feruente tinctam assiduè locis pro fomẽto adhibeto. Aut spõgia in acri muria tincta similiter foueto. Idem facit si feruẽti aceto, & vino imbuatur. Imponẽdum est & spleniũ melle & aceto madefactum, aut lana, aut spongia.

Cataplasmate autẽ vtere, Absinthio trito cum melle *aut hyssopo trito cum melle,] faba fresa eodẽ modo. Origano similiter. raphani cortice cum melle, Bulbis tritis per se, aut cum melle & oui vitello. *Lini semine, & salibus, & oui vitello, Silphio trito cũ oleo & vino, Sampsucho trito cum melle, Myrto & sale tritis cum aceto, fœniculo trito cum cerato, hyssopo & nitro cum melle & aceto, calce viua cum cerato, Sinapi trito cum adipe vitulino, aut cum cerato.

* *Hæc ex vet. cod.*

* *Hæc ex vet. cod.*

Ad sugillata inueterata.

Ari radicẽ rasam ac melle subactã in linteolum illitã imponito, vtere etiã discussoriis facultatibus & cõpositionibus, quæ ex descriptionibus cõmentariorũ apparantur.

Ad sugillata cum tumore.

Spongiã aceto imbutã imponito, & præmonstratis fomẽtis frequẽtius vtitor, cataplasmatis loco farinã hordeaceã ex aceto

maul

mulso coctam imponito, donec locus sugillatus humilior reddatur: de cætero verò subscriptis cataplasmatis vtitor.

Ad sugiliata cum inflammatione.

AQua calida foue, & pro cataplasmate lenticulam coctã tritam cũ melle impone. Aut cochleam ægyptiã cõtusam impone. Vbi verò inflammatio remiserit, tunc iam etiam aliis pharmacis vtere.

Ad sugillata cum pertusione.

IN ipsam quidem pertusionis fissuram ex medicamentis quæ cruentis vulneribus conueniunt inde: circumsitis verò partibus cataplasma ex medicamentis ad sugillata citra pertusionem cõscriptis impone. Præstabat fortasſis hic iam sermonẽ de sugillatis desinere, Verũ quum ea quæ ex consentiente experimẽto iudicata sunt, aliis stabiliora existant, visum est mihi etiam ea quæ Crito in tertio de Ornatu scripsit apponere, quę sanè iuxta illius dictionẽ ita habent.

Quæ Crito ad sugillata recentia medicamenta scripsit.

CIcutam tritã ex aqua impone. Absinthium tritum ex aqua, & in linteolum infarctum imponito: quod si tenera sit cutis, parum mellis adiicito. Hyssopũ ciliciũ ex aqua tritum, & in linteolum ligatum, in globulos cogito: cumq; his inferuẽtẽ aquã

tinctis ſenſim foueto. Bryoniæ radicem tritam cum melle imponito, aut roſaceo cerato exceptam adhibeto. Muriam acrem facito, ſpongiiſque in ea madefactis foueto. Et poſt hæc raphani corticem tritum cum melle, & linteolo infarctum imponito.

Aut ſinapi tritum cerato exceptum, & modico adipe vitulino addito, in linteum infarctum imponito. Et de his quidem intantum. Quod ſi inueteratæ ſint ſugillationes, aut etiam appellati liuores, ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt.

Ad liuores & ſugillationes profundas.

Tordylii partes duas, terræ ſamiæ partẽ vnã, aceto excipito, modicũq; mellis ſimul cõquaſſato. Animaduertere autẽ oportet diligenter ne cutis exulceretur. Medicamentũ deterẽs ſugillata, Ariſtarchi. Hyſſopi cilicii drac. 1. radicis thapſiæ tantundẽ. thuris integri nõ ſecti tantundẽ, ceræ tyrrhenicæ drac. 2. reſinæ terebinthinæ drac. 1. arida cum liqueſcibilibus cõmittito, deinde linteolo infarcta imponito, animaduerſione habita ne locus exulceretur, & ob hoc ſanè frequenter tollere oportet. Aliud,

Radicis thapſiæ drac. 12. aut ſucci drac. 6. thuris inſecti drac. 8. veratri albi drac. 2. abſinthii drac. 1. cerati roſacei dra. 16. mollita repone, ac linteolo infarctis vtere. Oportet

etiam

etiam hoc aſsiduè amouere. Aliud, Vitis albæ obol.3. ſtruthii tantundẽ. glandis Aegyptiæ tantundẽ. pulmonis caprini vſti tantundẽ. radicis aſparagi tantundẽ. bdelii tantundẽ. ſucci thapſiæ tãtundẽ. aceto mulſo exceptis vtitor Aliud ſeminis vitis albæ drach.3. radicis ſtrutii tantundẽ nitri rubri tantundem. ſucci raphani tantũdem. hyſſopi Cilicii tantundẽ. farinæ fabarum tantundem. glandis vngentariæ drach. 40. myricæ drach. 40. pulmonis caprini vſti drach. 40. bulborum rubrorũ drach. 40. radicis thapſiæ drach. 40. thuris drac. 12. excipe cerato roſaceo, ac vtere vt dictum eſt.

Medicamentum ab Hera conſcriptum ad ſugillata.

AVfert, vt inquit Heras, tribus horis: quod ſi inflammatio fiat, cataplaſma ex viridi caſeo probat, & fomentũ ex pane. Succi cicutæ obolos. 2. croci drach. 2. myrrhæ drach. 1. acaciæ drach. 1. opii drach. 2. ſucci thapſiæ drac. 1. gummi drac. 1. cũ aqua cogito. Hoc equidem Heras ſcripſit. Ego verò nucẽ per ætatẽ iam oleoſam factã expertus ſum aliquãdo ad cruẽtatos facientẽ. Oportet autẽ ipſam nucẽ diligenter terere, atq; ita imponere homini ſupinè reclinato, quo ad horas duas & tres pharmacũ adhæreat: vbi enim ſic fecerit, etiam ſi poſtea

ſurgat, ad multum tempus adhæret, oportetq́; priore delapſo aliud ſtatim imponere.

Eiuſdem Heræ ad ægilopas.

MAluæ folia cũ ſale & melle trita imponito, deſtruit hoc ac extirpat ægilopas. Alicam etiã in aceto coctam incipienti ægilopi imponito. Aut myrti recentiſsimas baccas cataplaſmatis modo adhibe, vbi videlicet fluxio infeſtauerit. Similiter facit & lemnia terra ſi illinatur.

De Aegilope. CAP. II.

INter naſi os & magnum iuxta oculum angulũ, paruum quoddã abſceſſui ſimile tuberculum oriri ſolet, & rumpitur ſanè ſæpè in angulum, vt ægrè curabile reddatur, niſi maturè occurratur. Mederi igitur oportet ipſi cum diſcuſſoriis medicamentis quæ citra mordacitatem efficacia ſunt. Coafficitur enim oculus ab acribus, atq; ita etiã affectæ partis inflammatio augetur. Verũ affectio ipſa non ob id ſolũ ægrè curabilis eſt, ſed & propterea quod quum multa liquida pharmaca in experimentũ adſumi poſsint, ea non tolerat locus ipſe, neceſſariò enim ex eis in oculum quid influit. Neq; verò adhærere eiuſmodi queant citra obligationẽ quæ totum oculũ cõplectatur, quam impoſſibile eſt tot diebus aliquem perferre poſſe

quot

quot ad mali curationẽ requiruntur. Ob hanc igitur causam Apollonius nulla pharmaca ad Aegilopas scripsit, Archigenes verò paucis enumeratis, deinceps ad curationem ipsorum per chirurgiam progreditur, quanquàm res ipsa nõ manuariæ operæ, sed pharmacis secundum genus sit subiecta. Itaque totam ipsius dictionem adscribam hoc modo habentem.

Quæ Archigenes ad Aegilopas scripsit, in primo pharmacorum secundum genus.

Aegilopas qui circa oculorum angulos oriuntur eruo cum melle integimus, aut cinere vitis cum aceto subacto. Probè facit & thus cum columbino stercore recenti impositum. Aut succum herbæ ægilopis, auenam nostri dicũt, cũ melle illine. Cæterùm in nondũ perforatis staphidẽ syluestrem, & ammoniacũ thymiama cum melle veluti splenium impone. Aut alumen scissile cum terebinthina splenii forma impone. Aut lanæ tomentũ sanguine marini leporis tinctum inde. Aut melanteriã tritã adhibe. Quod si neq; sic sanentur, diuiso angulo, & cum tenui perforato terebello continuis foraminibus incussis disparato, capitale emplastrũ adhibeto, discedẽt enim squamæ, & sanabuntur. Aut osse denudato cauterium admoue, & sic squamulæ disce-

dunt ac sanãtur. Quidã diuidentes angulũ ossi qua parte perforatũ est angustũ infundibulum admouẽt, ac plumbum liquefactũ infundentes vrunt, atq; hoc modo optimè sanant. Hæc quidem Archigenes scripsit.

Quæ Asclepiades ad Aegilopas conscripsit.

PORrò Asclepiades in primo exteriorũ hæc prodidit. Succi illecebræ libram dimidiam. succi solani lib. dimidiam. thuris drach. 8. masticheS drach. 3. galbani libræ dimidium. succos cũ thure coquito, & vbi dissolutum fuerit, galbanum iniicito: mastichen verò improbamus. Aliud, Thuris drach. 8. myrrhæ drach. 8. ladani drac. 4. ceræ drach. 4. aluminis scissi, coaguli leporis, vtriusque drach. 3. spumæ nitri drach. 4. pharmacum contundito & emollito cum irini vngenti fece.

De Varis. CAP. III.

TVmor paruus & durus in faciei cute oritur Varus latinis, Græcis Ionthos appellatus, à crasso videlicet succo cõgregatus, demonstransq; suiipsius curationem rationabiliter per pharmaca emollientia & discussoria futurã, Etenim duricies ipsius emollientibus, Tumor verò præter naturã discutientibus opus habet, Quum igitur iam sæpè tum in superioribus libris, tum in de

ſimplicium pharmacorum facultate commentariis, prædictæ ſint mihi materiæ tum diſcuſſoriorum, tum emollientium medicamentorum, Cópoſitio ſanè ipſorũ particularis per experientiã iudicata, vtilis erit ad rectum relatorũ vſum, quæ videlicet paulo pòſt referentur, vbi ſaltem prius determinauero, Quæ ſimiles ſint Varis affectiones, & aliqua parte ab ipſis differentes.

De ficoſis tumoribus. CAP. IIII.

VNa quædam hæc affectio eſt ex his quæ in mento enaſcuntur, differens à Varis in eo quod non ſolùm craſſus ſit qui hos tumores efficiat humor, ſed & ſeroſa tenuitate participet, ob quam etiã citò exulcerantur, ſi nõ vt debẽt curẽtur, & ob id magis reſiccãtibus pharmacis quàm Vari opus habent.

De lichenoſis in mento tumoribus. CAP. V.

ET hæc affectio ex mixto quopiã generatur humore, ſeroſis nimirum ac tenuibus & acribus ſuccis cum craſsis permixtis, quapropter etiã facilè in pſoram ac leprã trãſit, indigetq́ue etiam ipſa pharmacis fortiter reſiccantibus. Poſtquam verò in pſoram aut lepram tranſierit, vltra hoc quòd reſiccantibus indiget pharmacis, etiam repurgantia & extercſoria expoſtulat.

De

De menti eruptionibus. CAP. VI.

HOc eruptionum, siue vt Græci dicunt exanthematum, nomẽ quidam in communi vsurpãt, de affectionibus videlicet vlcerosis & asperis in mento sua sponte prouenientibus, quemadmodũ etiam Archigenes facit. Indiget autem & hæc ipsa affectio resiccantibus medicamentis.

De furunculis. CAP. VII.

FVrunculi Dothienes Græcis dictis ex similibus humoribus veluti Vari generantur, per vniuersum corpus duplices existentes, Aliqui quidẽ (vt ita dixerim) Varosi, duri, & ægrè concoctiles. Aliqui verò inflammati, in quibus aliquando etiam febres consistunt, & tumor in magnitudinem excrescit, & in pus transmutatur. Vnde curatio ipsorum vt plurimum eadem quæ inflammationis existit.

Ex Critone Ad Varos.

CRito in tertio de ornatu hæc verba scripsit. Ad Varos in facie, Mellis attici cyathum, vnũ siue drach. 12. aceti accerrimi tantundem misceto diligẽter eoq; Varos illinito cum digito affricando. Aliud, Spumæ argenti chemam siue drach. 3. terebinthinæ puræ, fabæ Aegyptiæ magnitudinem

dinem,addito olei albi parũ, atq; vbi prius faciem deterſeris,ex medicamẽto hoc parũ digito excipe,deinde ambabus manibus terendo varos obline hoc pharmacum etiã à rugis liberam & mundam faciem cõſeruat.

Aliud, Amygdalas amaras aceto dilutas ac probè tritas faciei obline. Aliud, Alumen ſciſſum probè leuigatum terebinthina excipe, & emollitum impone.

Aliud, Coſtum Indicũ tuſum & tenuiſſimo cribro cretum felle caprino excipe,ac ad cerati craſsitudinem redactũ Varis circa veſperam illine, Manè verò vbi ſurrexerit lacte ægrum faciẽ proluere iube. Inueteratis porrò Varis ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt.

Ad Varos calloſos.

SAponis gallici drach. 4. ammoniaci thymiamatis drach. 1. thuris drach. 1. aqua diſſoluito,& cerati ſpiſsitudinẽ facito,eoq; illinito, & poſt horæ interſtitiũ calida abluere iubeto. Aliud, Nitri rubri,hyſſopi,pulegii,ſalis foſsilis,æquales partes tundito & per tenuiſsimum cribrum cribrato, exceptisq; cerato roſaceo vtitor. Aliud, Seminis ocymi,nitri rubri,pulegii viridis, aluminis ſciſsi,coſti indici,ſingulorũ æquales partes tuſas & cribratas,adipe anſerino ſeu gallinaceo excipe, vt cerati fiat craſsitu

do,

do, ex eo verò in linteolũ infarcito & imponito donec penitus persanescant. Aliud,

Salis assati, pulegii, hyssopi, ammoniaci thymiamatis, Rhois coriarii, singulorum par pondus rosaceo cerato exceptum donec persanentur imponito.

Ad affectiones eminentiores, & in facie pruritum, ac principiũ elephantiasis.

GVmmi albi, spumæ nitri, thuris, sulphuris viui, singulorũ æquales partes aceto dilutas ac probè tritas in pastillos redige, eosq; in vmbra exsicca, vsu verò expetẽte aceto dilutos illine, atque vbi resiccati fuerint, subscripta cõpositione deterge. Saponis gallici librã .1. ammoniaci thymiamatis tantundẽ. thuris quadrãtẽ, mastiches quadrãtẽ, spumæ nitri quadrãtẽ. Saponẽ & ammoniacũ in vas fictile cõiecta, & aquæ sextariis duobus affusis coquito, atq; vbi dissoluta fuerint, arida cõtusa & cribrata adiicito, deinde in mortarium translata ac probè cõquassata, vase vitreo reponito, Vsu verò postulãte faciẽ ex eo smegmate inquinato, & post modicũ temporis spaciũ larga aqua molliter perfricãdo abluito. Vtẽdũ est hoc smegmate per omnẽ Varorum curationem.

Ad ficosas menti papularum eruptiones.

CRito in tertio de ornatu in hũc modũ de eis scripsit. Ad ficosas in mẽto eruptio

ptiones, velut Lucius præceptor tradit. Spumæ argenti, misyos crudi, æquas partes tritas insperge. Aliud, Thuris drac. 2. spumæ argenti drac. 4. salis fossilis drac. 8. sandarachæ drac. 2. trita insperge.* Aliud, Cerusæ drac. 4. misyos crudi drac. 4. salis fossilis drac. 2. sandarachę drac. 2. trita insperge.] Aliud, Atramẽti sutorii drac. 2. sulphuris viui drac. 2. æruginis drac. 1. nitri rubri drac. 2. trita insperge. Aliud, Elaterii drach. 4. sali fossilis drach. 4. atramenti sutorii drach. 2. mixta insperge, & cum specilli humecti extremo admoue, quo videlicet pharmacum ipsum adhæreat. Cæterùm post pharmaci impositionem, semine lini ex aqua trito vtendum est. Porrò vbi humidiora fuerint vlcera, vt ab ipsis aqua pura velut à fonte defluat, subscriptis compositionibus vtendum erit. Pastillus ad ficosas menti papulas, Vsus est eo Artemidorus, reprimit omnes tumores, qui accidunt his quibus cicatrix malè inducta est, veluti in his qui sutura vsi sunt contingit. Compositio hæc est. Squamæ æris drach. 4. atramenti sutorii drach. 2. aluminis scissi drach. 2. glutini fabrilis perlucidi drac. 2. Arida tunduntur & cribrantur, Glutinum verò aceto maceratur, & tritis affunditur, rursusq; leuigatur, & formãtur pastilli, quos vsus tẽpore

* Hæc ex vet. codi. addita sunt.

aceto dilutos illinimus. Hoc medicamentũ etiam fistularũ callos extirpat. Alius Magni Clinici. Aluminis scissi, æruginis corinthiæ, rubricæ sinopidis, chalcitidis, glutinis fabrilis, singulorum æquas portiones, componito ac vtitor vt dictum est. Alius, Arii Asclepiadei. Milti siue rubricæ sinopidis, æruginis corinthiæ, aluminis scissi, gallæ omphacitidis, malicorii, æquas singulorum partes, gummi duplũ, aceto excipito ac vtere vt dictum est. Alius Apollonii, vt Charixenus tradit. Squamæ æris, misyos assati, auripigmenti, singulorum drachmas. 2. diphrygis drach. 4. æris vsti drachmas. 4. chalcitidis vstæ drach. 4. glutinis fabrilis drach. 4. aceto diluito, & pastillos formato, quibus velut superioribus vtitor.

Andronis pharmacum accommodatum.

Atramenti sutorii drach. 2. myrrhæ drachmas. 2. thuris drach. 4. aluminis scissi drachmas. 4. malicorii drach. 8. gallarum drachmas. 8. aristolochiæ drach. 8. Vino austero exceptis vt prædictis vtere.

Critonis, ad lichenas in mento.

Consequenter verò Crito ad lichenas menti scripsit hoc modo. Ad menti lichenas quæ iniucundissima est affectio, Nam & pruriginem inducit, & affectarum partium circuntẽsionem, & periculum non

mo

modicum: proserpit enim aliquando per totam faciem, oculosq́; cõtingit & fermè extremæ fœditatis causa existit, quapropter diligentiore cura vtendum est, inspiciendo tum irritatiões, tum interualla & remissiones. Ita vt etiam ab inueteratis recentes disparemus. In quibus conueniet vti resiccantibus medicamentis. Quum verò in psoram aut lepram transierint, supra resiccantia etiã extersoriorum & repurgantium erit vsus, & posteà sanè subscriptarum item compositionum.

Crispi amici ad recentes in mento, siue alia faciei parte lichenas.

TRitici grana multa in incudem imponito, deinde laminam æris igni candefactam tritico superponito, & resolutum ab eo liquorem calidum adhuc auferto, ac super lichenas linito. Hoc solo multos curatos scimus. Aliud, Maluæ agrestis semen tenerum adhuc colligito, mundato ac tundito, succumq́; reponito, atque eo assiduè illinito. Aliud, Portulacæ succum assiduè illinito. Aliud, Oleæ æthiopicæ lachrymam cum aqua terito, & modico adiecto styrace misceto, & imponito. Aliud, Vlmi lachrymam aqua dissolutã imponito. Quod si inueterati sint lichenes, sequẽtes cõpositiones adhibẽdę sunt, Albuci

radicem aceto coctã & tritam illinito. Viticis folia trita cum aceto imponito. Capparis folia trita cum aceto imponito. Rumicis hortensis radicis corticem ex aceto tritam, loco prius cum nitro præparato imponito. Chamæleonis radicem aceto coctam & tritam imponito. Cæterùm quum ad lichenum curationem multa & varia medicamina existãt, particulatim de singulis trãsigam initio à pastillis sumpto. Pastilli lichenici. Glutinis fabrilis drach. 4. alii duas habẽt, sulphuris viui drach. 2. chamæleonis drach. 4. thuris drac. 2. aceti heminæ dimidium. Glutinum aceto dissoluitur, deinde aridis adiicitur. Vsus tempore quantum satis est aceto dissoluo calidumq; impono. In aliis exemplaribus singulorum par pondus continetur. Alius, Chamæleonis, sulphuris viui, vtriusq; drach. 4. lachrymæ oleæ æthiopicæ drach. duas, thuris drach. 1. aceti quantum satis est. Alius, Alcyonii drach. duas, chamæleonis nigri drachm. quatuor, pyrethri drach. duas, sulphuris viui drach. 4. thuris drac. 4. glutini drac. 4. aceti acerrimi heminas. 4. Alius, Lachrymæ oleæ æthiopicæ drac. 4. sulphuris viui drac. 4. alcionii drach. 8. spumæ nitri drac. 8. alicæ aceto coctæ drach. 8. aceti quod satis est. Alius, Alcyonii vsti drach. 2. chamæleonis

nigri drac. 4. radicis albuci drac. 4. ſulphuris viui drac. 2. thuris drac. 2. pirethri drac. 2. ſpumæ nitri drac. 2. glutinis drac. 4. Aceti quod ſatis eſt. Porrò extenta iam affectione & calloſa reddita ſequentibus vtendum eſt medicamentis. Humida ad impetiginoſos affectus. Miſyos peregrini, thuris, myrrhæ, aluminis ſciſsi, ſingulorum drach. 8. aloës, ſulphuris viui, vtriuſque drach. 4. Excipe paſſo vt ſtrigmentitiam ſpiſsitudinem accipiant, & bis aut ter indie præfrictis illine: forinſecus autem conſeruandi pharmaci gratia, veſicæ pelliculam, aut oui teſtam, aut viridia folia quantum ſatis eſt impone. Aliud, Miſyos drach. 4. acaciæ drac. 2. ſquamæ æris drach. 4. ſulphuris viui drac. ſex, chalcitidis drac. octo. gũmi drac. 8. aceti quod ſatis eſt, In quo vbi gũmi diſſolueris, reliquaque ammiſcueris, amurcam iniice, & probè cõquaſſata reconde, ac vtere vt dictũ eſt. Aliud, Sulphuris viui, thuris, myrrhæ atramenti ſutorii, miſyos crudi, ſingulorum drac. 2. gummi drach. 4. aceto & cedrino oleo quod ſatis eſt diſſoluito, eodemque vtere modo. Ex ſcriptis Zeuxidis, Aliud, Chalcitidis crudæ, miſyos crudi, myrrhæ Minnææ, ſulphuris viui, ſingulorum æquales partes, gummi duplum aceto diſſolutum, Excipe

oleo cedrino. Verùm cedrinū prius coquere oportet vsque ad mellis crassitudinem.

Aliud Diodori, Lachrymæ oleæ æthiopicæ drac. 20. gummi drach. 40. atramenti sutorii drac. 16. sulphuris viui drac. 10. thuris drac. decē. æruginis drac. decem, acaciæ drac. decē, Myrrhæ Minnææ drac. 10. aceti quod satis est. Et vbi dissoluta fuerint singula, ac leuissima reddita excipe amurca condensata, & repositis vtere. Annectantur porrò & aliæ compositiones. Illitio cocta ad lichenas inueteratos, quæ citra vlcerationem persanat. Atramenti sutorii, fœni græci moliti, cardamomi, singu. drac. duas, melantii sesquidrachmā foliorum caprifici sesquidrachmā, aceti accerrimi quod satis est, leuigata ad mellis spissitudinem reducito, deinde coquito, & postquam nigrū factum fuerit & condensatum pharmacum tollito, illinito, insuperq; lichenas abluito.

Heraclidæ Tarentini illitio lichenica. Sanat circa vlcerationem. Polentarum drach. 8. glutini drach. sex, atramenti sutorii drach. 4. chalcitidis drach. 4. sulphuris viui drac. 4. spumę nitri drac. 6. alcyonii drac. 4. myrrhæ Minnææ drach. duas, aceti heminas tres. Dionisii condiscipuli, Sanat citra vlcerationem. Farinæ hordeaceæ sextarium vnum, atramenti sutorii vnciā vnam

cor

corticum radicum rumicis syluestris sexta-
rium vnum, sulphuris viui vnc. vnam myr-
rhæ sesquunciam, gummi vnc. vnã, aceti he-
minas sex. Rumicis radicem coquito, & vbi
dissoluta fuerit extractam terito, Hordea-
ceam verò farinã in residuum liquorẽ con-
iectam coquito, atq; vbi rectè habuerit re-
liqua iniicito, & ablatis vtitor. Illitio, So
crationis cocta. Farinæ alicæ sextar. sex,
sulphuris viui drac. sexdecim, misyos pere-
grini drac. 16. cimoliæ drach. 16. chalcitidis
drac. 16. spumæ nitri drac. 8. alcyonii drac.
8. aluminis scissi drac. 8. radicis albuci drac.
8. myrrhæ dra. 8. thuris drach. 8. lachrymæ
oleæ drac. 8. ammoniaci thymiamatis drac.
octo, aceti heminas tres. Alcyonium & al-
bucum in aceto coquito, vbi verò ad dimi-
dias redactum, fuerit percolato, & in cola-
mento ammoniacum, myrrham, thus, oleæ
lachrymam, dissoluito, deinde terito, arida-
que iniicito, Alicam verò in residuo liquo-
re coquito, & dissolutam reliquis adiicito,
simulq; terito ac vtitor. In aliis collecta-
neis sic habet. Sulphuris viui, misyos pe-
regrini, chalcitidis singulo. drachmas. sexde
cim, nitri, aluminis scissi, alcyonii, radicis
albuci, thuris, lachrymæ oleæ, terræ cimo-
liæ, ammoniaci thymiamatis, singulorum
drachm. octo, aceti heminam vnam. Alia

valdè efficax. Aceti acerrimi sextarios sex, farinæ hordei sextarios 2. mannæ sextariũ vnũ, radicis rumicis agrestis drac.* 5. veratri albi drac. decem, alcyonii drac. 16. cardamomi drac. vnã, terræ cimoliæ drach. octo, glutinis drac. 16. spumæ nitri drac. 16. halicacabi virgultorum viridium manipulum, Componito. Quandoquidem verò multi pharmacorum quæ illinuntur compositiones recusant, amantq; magis emplastrorum impositiones, vtpote quæ neque sudoribus obortis diffluunt, neque resiccata cutem circuntendunt, merito etiam ipsorum præparationes subiungimus.

*Vet. cod. habent drac. 20.

Emplastra lichenica quæ citra exulcerationem liberant.

CEræ, picis coctæ thuris, terebinthinæ, sulpuris viui singulorum libræ dimidiũ. Liquida cum aridis cõmittito. Aliud, Thuris drac. 8. aluminis drac. 8. atramẽti sutorii drac. 8. sulphuris viui drach. 4. glutinis drac. 4. radicis chameleonis drac. 4. ceræ drach. 8. picis crudæ heminas 2. Picem & glutinum coquito, atq; vbi cõdensata fuerint ceram iniicito, aridisque affundito, ac repositis vtitor. Aliud, Facit ad lichenas eleuatos, adeò vt reprimat ea quæ residua putantur. Mannæ thuris, picis vtriusq; drachm. octo, bituminis drachm. octo, ceræ

drac

drac.octo,resinæ pinus drac.octo,sulphuris viui drac.octo,olei cyprini parum. Coquito vt dictum est, & sublatis vtitor in linteolum aut pelliculam tenuẽ infartis. Aliud citra vlcerationem remouet. Picis brutiæ liquidæ*sextar.vnũ mannæ lib.1.sulphuris viui lib.1.farinæ lupinorũ lib.1.pro consuetudine composito, deinde galbani sextantem adiicito. Est hoc ex valde probatis. Alia exemplaria farinam nõ habent,neque galbanum. Emplastrum lichenicum Philotæ,citra vlceratione sanat. Exhibitũ est à Philota sodali per versus scriptũ. Chalcitidis crudæ, chrysocollæ, misyos asiati, squamæ æris, diphrygis, salis ammoniaci, terræ eretriæ,singulorũ drach.4.sulphuris viui drac.12.atramenti sutorii floris lapidis asii,æris vsti,singulo.drac.6.soreos drac.6. aluminis liquidi drac.4. Hæc omnia terito, deinde aceti heminis.12.affusis, per dies.5. sub caniculæ ortum soli exposita itidem probè terito,donec pharmacũ redditũ fuerit aridum.Porrò in alio mortario thuris vnc.vna,myrrhæ sextãs, aloës vnc.1.ladani quadrans,opopanacis quadrans,aceto dissoluta ad strigmentitiã crassitudinẽ præparẽturl,atque vbi rectè habuerint, ad ea quæ in sole leuigata sunt adiiciantur,rursusque terantur, addaturque aristolochiæ rotundæ

*Aliàs lib.

& longe, vtriusque tusæ & tenui cribro excussæ drach. vna. Postquàm verò iam trita emplastri formã acceperint, liquescibilia prius liquefacta & frigefacta iniicito. Sunt aũt hæc. Ceræ drac. 110. terebinthinæ drac. 20. galbani drac. 9. olei hemin. vna & probè emollitis ac repositis vtitor. Hoc pharmacum duplicem aspectum vidẽtibus exhibet. Cæterùm si affectio pertinacius perseueret, & pharmacorũ impositionem respuat, excoriatoriis appellatis remediis vtendum erit promptè enim superficiem auellunt.

De excoriatoriis Lichenum.

EXcoriatorium Lichenum, quo Pamphilus Romæ vsus plurima designauit, quum in vrbe Mẽtagra appellatus morbus inualesceret. Squamæ æris drac. 6. auripigmenti drach. quatuor, sandarachæ drac. quatuor, æris vsti sesquidrach. veratri albi sesquidrachmã, ventriũ cantharidũ sesquidrachm. Singula per se terito, deinde simul mixta, cedria excipito, & ad strigmenti densitudinem reducta pyxide æris cyprii reponito. Vsu autem expetente, nitro & aceto modico perfrictis lichenibus, pharmacum hoc cũ spathula illine, ac affrica: deinde interiecto spacio derade, rursusq́; pharmacũ impone: deinde vbi bis vel ter hoc feceris, quo facilè deradi posit, rursus imponere

ten

tenta, illitis locis cum veſicæ bubulæ aut alterius cuiuſdam animalis pelliculis inte-ctis, Hæc enim pharmacũ ne defluat cõſer-uat, & alias leuis eſt: poſt pelliculæ autẽ im-poſitionem faſciola leuiter obligatũ ſini-to. Præſtiterit quidem per noctẽ adhærere. aut ſaltem ad aliquot horas, vſquequo bul-las excitet ſaniem complectentes craſſam & glutinoſam. Deinde verò lauare præcipi-mus, & in balneo morari: nam & hoc ad hãc curationem auxiliatur. Sit autem calidius balneum. Quo ſi quid vti prohibeat fomen tum aquæ multæ calidæ adhibendum eſt, quò deterſo, panis ex aqua mulſa ſubactus cataplaſmatis modo imponatur. Porrò vbi ſordida iam facta fuerint vlcera, ſpleniũ ex emplaſtro viridi imponito, modica parte de excoriatorio adiecta. Cæterùm ſanie ex-cluſa & nulla cruſtula vlceri incũbente, ſple nium album imponito, atque hac curandi ra tione donec cicatrix penitus inducatur vti-tor, ſingulis diebus fomentum adhibens, & nouum ſplenium imponẽs. Poſt cicatricem plenè inductam, ſi qua ſuſpicio reliqua ſit, eodem curationis ductu vtendum eſt. An-tequam verò excoriatoria imponantur, cir cũſitas & vicinas licheni partes Pharmaco aliquo inflammationem arcente in ſplenio excepto, integere ac tueri oportet: Nimi-

rum lichene sua extrema linea semper pa-
rum quiddam ex sanis corporibus affrican-
te & inuadente. Hec communis Mentagræ
curatio est. Aliud excoriatorium Axiorii.
Squamæ æris drach. sex, atramenti sutorii
drach. quatuor, cantharidũ sesquidrach. ve
ratri albi sesquidrach. sandarachæ drach. 1.
Excipe cedria. Aliud Apii phasci. Ad men-
tagras quod citra cicatricis vestigiũ sanat,
facit & ad alopecias inueteratas, Cæterùm
alopecias in sole aut ad ignẽ illinito, & bul
la excitata eam acu perpungito, ac humore
excluso cum ceratis curationem perficito.
Post inductam enim cicatricem enascuntur
pili, atq; hæc quidẽ in alopeciis. In licheni-
bus verò velut prædictũ est vtitor, pharma
cum ipsum hoc modo habet. Sandarachæ
drac. 2. auripigmenti drach. 2. squamæ æris
drac. 2. veratri nigri drac. 1. elaterii drach. 1.
ventrium cãtharidũ drac. 1. Excipe cedria.

Aliud, Cantharidum drach. 1. & dimi-
diam, veratri albi tantundem, auripigmẽti
drach. 2. squamæ æris tantundem, atramẽti
sutorii drach. 1. scammoniæ drac. 2. Excipe
cedria. Aliud, Auripigmenti vsti drach.
2. Squamæ æris cyprii drac. sex, chrysocollę
drach. 1. atramenti sutori drac. vnam, vera-
tri nigri drach. vnã, aluminis scissi drach. 1.
succi thapsiæ drach. 1. scammonii drac. vnã,
can

cantharidum drac.1.cedriæ quod ſatis eſt.

Emplaſtra viridia lichenica. Poſt excoriatoriorũ vſum emplaſtra viridia & alba imponere oportet, quare rationabile eſt & illorũ præparationes adſcribere. Emplaſtrum viride Pamphili. Hoc vſus eſt Pamphilus in mentagra poſt rupturã bullarum.

Ceræ lib.1.æruginis raſæ* ſexuncẽ,reſinæ frictæ lib.2.olei cyath.4.aceti acerrimi quantũ ſufficit. Aeruginẽ cum aceto in ſole terere oportet,liqueſcibilia autẽ liquantur & refrigerantur,ac frigefacta liquidis adiiciuntur. Viride Demoſthenis. Ceræ lib.2.reſinæ frictæ lib.1.æruginis raſæ trientem* olei æſtate cyath.4.hyeme cyathos ſex,aceti quãtũ ſufficit. Viride Herophili. Aeruginis drach.2.mannæ drach.4.adipis vitulini drac.12.galbani. ℥.3.ceræ dra.80. reſinæ drac.20.aceti quod ſatis eſt. Tryphonis antiqui emplaſtrũ Euchrun à bono colore dictum. Aeris vſti trientẽ, aluminis rotundi ſextantẽ,æruginis raſæ ſextantem ſalis ammoniaci ſextantẽ, mannæ ſextantẽ, ceræ lib.2.reſinæ frictæ lib.2.olei dextantem,aceti quod ſatis eſt. Antonini emplaſtrũ,Hoc Timocrates poſt lichenas excoriatos imponit. Ceræ drach.100.colophoniæ drac.200. ſquamæ cypriæ drac.12.aluminis rotundi drach.12.æruginis drach.12.

*Aliàs *quadrantem.*

*Vet.cod. *addũt hic mãnæ trientem.*

man

mannæ drach.12.galbani drach.12.olei heminam vnam,aceti quod satis est. Annectendæ his etiã emplastrorum alborũ præparationes: nam his post viridia vtendum est,mũdis iam factis ab excoriatione vlceribus. Etenim cura habenda est vt citra callum cicatrix inducatur,atq; ea gratia eiusmodi pharmaca in vsum veniũt,quæ multã ad tactum lenitatẽ inducũt. Emplastrum album Aquosum appellatũ. Hoc Magnus circulator vsus est post lichenas excoriatos.

Spumæ argẽti lib.1.ceræ tyrrhenicæ lib. vnã,olei sextariũ.1.cerusæ lib.1.aquæ sextarium.1.spumã argenti,cerusam,& aquam terito,atque vbi leuigata reddita fuerint, paulatim oleum adstillato,asidueq; terito: & postquã vnita fuerint,in vas fictile translata igni imponito,asidueq; agitato,& absorpta iam aqua cerã iniicito,qua dissoluta in mortariũ transferto,& emollitis repositis vtitor. Emplastrũ Pancratiastarũ siue athletarũ Trypherũ,id est delicatũ appellatũ. Facit ambustis item,vt citra cicatricis vestigiũ sanẽtur. Spumæ argẽti drac.25. cerusæ drach.25.plumbaginis lotæ drac.25. ceræ drach.26.terebinthinæ drach.16.olei heminã vnã,atquæ tantundem,cõponito vt dictum est. Megetis chirurgi. Cerusæ lib.1.ceræ lib.1.terebinthinæ vnci.1.spumæ

arg

argenti lib.1.olei libr.3.aquæ ſextarios.2. cōponito. Diophanti ad ambuſta & intertrigines. Cōſeruat faciē roſaceo diſſolutū.

Spumæ argenti *torrefactæ drach.2.medullæ ceruinæ drach.16.ceruſæ torrefactæ drach.12.ceræ drach.8.terebithinæ drac.8. thuris drachm.8.olei heminas quatuor pro more cōponito. Manna emplaſtrū,medicamentū accōmodatū. Spumæ argenti drach.100.ceruſæ drac.100.ceræ drach.50. terebinthinæ drach.25.mānæ drac.16.aluminis ſciſsi drac.40.olei heminas.2.& dimidiam,cōponito & repoſito vtitor. Affrictis porrò & extrictis lichenibus à quocunque tandem medicamento, præſertim verò ab excoriatoriis,ſubſcriptis vtendum eſt.

*Aliàs lotæ, ſicut & ceruſæ lotæ nō torrefactæ habent vet. cod.

Compoſitio Menecratis quæ proteus excoriatorium appellatur.

PIcis brutiæ pellucidæ ſiccæ & electæ drach.2.& dimidiā,reſinæ pinus pellucidæ lib.1.& quadrantē,ceræ ponticæ tantundem,galbani quadrantē,aceti heminam vnā,liqueſcibilia ad ſplendidum ignem donec nō inquinent coquito,deinde galbanū adiicito,atque vbi diſſolutū fuerit,ab igne ablatis,acetū paulatim inſtillato aſsiduéq; moueto animaduerſione habita ne ebulliat,& inſumpto iam aceto,pharmacum in

ma

magnum mortariũ transferto ac diligenter terito, donec ad melinum colorem reducatur, deinde in pelliculam albã inſpiſſatam repoſitum ſeruato. Vſu verò exigente, in pelliculas quantum ad integendos affectos locos ſatis eſt infarctum imponito, & tertio quoque die ſoluito, nonnunquam vſque in diem duodecimũ imponito, ita vt quatuor fiant ſolutiones. Hoc pharmacum ſquamas diſcedere facit, & corpora attenuat, ac ſolida facit ad cõueniẽtes excoriationes. Quæ Archigenes in ſecundo pharmacorũ ſecundum genus pharmaca ſcripſit, ad papularũ in mento eruptiones, & ad ficoſas eminentias. Papularum in mento eruptiones, ex myrti baccis malicorio, argẽti ſpuma, æris flore, paribus partibus exceptis, cum vino obline. In ficoſis verò menti papulis, mentagris appellatis, & ab aliquibus lichenibus agreſtibus ſiue feris, faciunt quidem robuſtiora ex his quæ ad lichenas relata ſunt. Amplius autẽ & quæ ad pſoras & lepras deſcribentur. Mirabiliter verò hæc cõpoſitio cõuenit. Atramenti ſutori drach. 1. veratri nigri drach. 1. auripigmenti drach. 1. ventrium cantharidũ drach. 2. Quidam etiam obol. 3. inſuper addũt, tritis vtitor cũ oleo, aut cedria, aut roſaceo, præfricto prius loco: fiunt enim bullæ, quibus per ſpecilli cu-

ſpidẽ ruptis, rurſus affricato, quo penetrare pharmacum poſsit & mordere: deinde poſt horam fomento adhibito, ceratũ roſaceum imponito. Hoc vſquequo ad cicatricẽ perueniat facit. Quod ſi primum nõ exuperet, iterũ iterumq; illinito. Facit & ad lepras & leucas alopeciasque & pſoras excellenter.

Heraclidæ Tarentini, ex libris ad Antiochidem, ad capitis & menti ficoſos tumores, atque etiam aliis partibus eminentia vlcuſcula.

Elaterii & ſalis pares partes miſceto ac vtitor, Superne verò lini ſemen crudum, ex aqua imponito, aut ficus paruas tritas. Eodem etiam ad tubercula vtendum eſt.

De dentium affectionibus. CAP. VIII.

EX dentiũ affectionibus, aliquæ ſanè omnibus euidẽter apparẽt, Quemadmodum quum perforati ſunt, aut denigrati, aut detriti, aut neque frigida ferũt, neque calida: ſed ex vtriſque, aut altero ſolo dolor eis cõtingit. Quædam verò non manifeſtè apparent in ipſis affectiones, veluti quum ipſe æger ſe ſentire dicit circa corpus dentis dolorem in profundo obortũ. Quidam enim contradicunt aſſerentes, quum os ſit dens, eum citra dolorẽ affici, veluti quũ aliquando prominentiores per limulam deterere

cogi

cogimur, aut etiã ob aliam quampiam causam, de quibus paulo pòst mẽtionẽ faciam. Nunc enim citra rationalem & naturalem demõstrationem, testimoniũ his perhibere volo, qui ipsum dentẽ dolere aiunt. Etenim quum ego aliquãdo dolerem, diligentẽ super meipso animaduersionem habui, vtpote qui iam audieram de hac dubitatione, percepique manifestè non dolentem modò, sed etiã pulsantem dentẽ quemadmodum carnosæ partes inflammatione vexatæ consueuerunt. Quare mirũ mihi videbatur quod & hæc affectio quam phlegmonem siue inflammationem appellamus, in dente oriri posset, qui lapideam & durã substantiã habet. At qui quum etiã alio tempore dẽtem dolerem, manifestè sensi non ipsius dentis, sed gingiuarũ dolorem eum esse, inflammatis videlicet ipsis vt etiã citra coartationem dolerent, quin & ob vicinitatẽ dentium natura durorũ, aucto dolore ob coartationẽ. Quapropter vtriusque doloris sensum expertus, alium quidem in gingiuæ, alium in ipsius dentis substantia esse clarè scio, & id asserentibus testimoniũ præbeo, Quòd ipsi aliquando dentes dolent. At verò & nerui, qui ad radicem dentis enatus & substratus est, dolorẽ aliquando fieri, neruo imaginationem cõfusam & indiscriminatã apud plerosque

rosque exibēte, tanquam ipse dens doleat, cōsentaneū rationi est: nam & huius rei manifestum periculum in meipso feci, & sanè remanet adhuc parua doloris portio, exempto dente, in nerui inflammatione, quū dolor nerui leuior tātū reddatur, ex eo quòd cōcretio nō amplius tēdatur ad osiculum tensionē operante, & quòd liber factus respirationē quandam habeat, eumq; remedia quæ adhibentur cōtingere possint, Neque enim per cōtactum, neq; per distributionē, posibile fuerit inflammatū neruū curare, vtrinq; à dentium locellis coarctatū, & ab anteriori parte ab ipso dente. Si verò liuidi per omnem suam substantiā facti appareant dentes, nihil mirum est ipsos quid inflammationi simile pati, Cui rei ex eo quis amplius fidem habeat, quòd ex nutrimento ferè per omnē animantis ætatē incrementū accipiant. Id quod euidenter sæpenumero apparet in his dentibus qui exemptis oppositi sunt, vtpote qui semper augescūt. Quātum verò augescūt, tantum in ciborū mansu deteruntur. Quum verò imposibile sit incrementum accipere citra nutrimentum, omnino duabus affectionibus & his cōtrariis obnoxii erūt, inopiæ videlicet & redundantiæ alimenti quod eis suppeditatur. Inopia igitur aridiores & macriores alimen-

tumq; non sentiẽtes,& ob id tenuiores eos reddit, Redundantia verò cõsimilem in eis affectionem excitare potest, qualis est circa carnosas partes inflãmatio. Eius igitur curatio fiet iuxta eundem scopum quẽ habent propositũ qui inflãmationes curãt, qui sanè est vt redundantia euacuetur, partim discutiendo, partim eam repellendo. Cæterùm tenuitatis dentiũ ob alimenti inopiã remedium nullum est: laxari enim tunc & moueri ipsos necessariũ est, cõpage ipsorũ laxiore facta, quum non solùm ipsi dentes, sed & locelli eos cõplectentes sint attenuati. Hæc itaque affectio senibus accedit citius aut serius, velut etiã magis aut minus, Quæ verò proportionẽ ad inflammationem habet, magis iuuenes corripit. Auxiliari tamẽ etiam senibus oportet, auxilio gingiuis exhibito: ita autem appellantur carnes quæ dentes cõprehendũt, vbi primum è locellis emergunt. Ipsas itaque adstringentibus medicamentis robustiores, & magis circa dentem adstrictas facere oportet, tanquam quæ & ipsæ aliquid ad hoc faciant vt stabiles & ægrè mobiles sint dentes, quod ipsum aliàs ob exactam cõpagis ipsorũ cõglutinationẽ cõtingit. At verò foramina dentiũ ex humorum acrium & erodentiũ influxu perficiuntur, velut vlcera in cute citra externam

cau

causam, Verùm in cute id aſsiduè & multis, In oſsibus raró contingit, quanto videlicet minus quàm cutis noxæ expoſita ſunt ob duritiã naturalem. Manifeſtũ igitur quod eroſorum corporũ medela erit per reſiccatione vitiati influentis humoris, qui ſi paucus fuerit, localibus auxiliis ex reſiccãtibus pharmacis contingere medela poteſt: eorũ verò materiam paulo pôſt dicemus, Si verò multus influens humor fuerit, vniuerſi capitis ratio ac prouidentia habenda eſt, atque ſi ipſum quandoque propter totum corpus affectum ſit, etiã reliqui corporis cura habenda erit. Porrò eroſos dentes qui id mali præ mollicie perpeſsi ſunt reddere oportet duriores & affectioni minus obnoxios, atq; id per auſtera & acerba medicamenta. Cæterùm liuidos redditos per reſiccantia curare oportet, vt qui ex humorum vitiatorum influxu id patiantur, Simili igitur curatione indigent cum perforatis.

De gingiuarum curatione.

CAP. IX.

GIngiuis ex inflammatione dolentibus optimum pharmacum eſt oleum lentiſcinum caliditate temperatum ore retentum, Sit autem recens, nam vetuſtius tanto recentiore peius eſt, quanto ætate antecellit. Imponatur

aiutē vasculum in quo calefit lentiscinum,in alud maius vas quod aquā calidam multā cōplectatur. Maximopere itaq; inflammationi gingiuarū hoc cōducit. Nec verò minus etiā si iuxta aliam quandam partē,tum pelliculæ linguā ambientis tum succingentis totū os,aliquis dolor ob inflammationē oriatur, dolorē sedat lentiscinum. Repellit enim citra molestiā & absq; asperitate,quā pleraq; austerorum habent, discutitq; citra mordacitatē,cuius rei inflāmatis pręcipuus vsus existit. Quidam verò medici cōmuni errore inducti inflammata lædunt:quare ea re semel perpēsa de cætero vitare oportet. Existimant enim,si adstringentia solum id quod influit repellēdo, inflāmatis prosunt, atq; aliquādo etiā quid ex contento circa inflāmatā partē,ad venas mēbrū ipsum nutriētes exprimēdo. Verisimile ob id esse id quod amplius adstringit amplius prodesse. Eodē modo etiā id quod magis digerēdo discutit,magis auxiliari opinātur, quàm ea quæ moderatè idē præstant,nō animaduertentes quòd alterutrū ipsorū intensum inflammatis dolorosum existit. A vehemēter adstringentibus enim partes simile quiddā cōtusioni perpetiuntur,nimirū quū substātia ipsarū violenter cōdensetur. Ab acribus verò erosioni quid simile cōtingit. Meritò

igi

igitur moderatũ in vtraq; facultate immoderatis præfertur. Hæc igitur sufficienter mihi præfatus videor. Cæterũ de affectionibus circa dolores deinceps narrabo. In dolore dentiũ citra gingiuarũ inflãmationem, aliquãdo in ipso proprio dentiũ, veluti dixi, corpore, aliquãdo verò in neruo dolorẽ fieri cõtingit. Vehementissimis igitur opus est medicamentis, siue quis repellere, siue discutere velit doloris causam, siue humor sit, siue flatus ventosus. Et propterea sane pleraq; ipsorũ ex acerrimo aceto præparantur. Adscribam autem ex ordine quæ aliorum relatione nobis tradita sunt, initio ab his quæ Archigenes tradidit sumpto.

Que Archigenes ad dentium dolores conscripsit.

DOlentes dentes colluant acri aceto calido cum galla. Aut halicacabi radice cum aceto & galla. Aut pinguibus tedis in aceto feruefactis. Aut myrti ramulis cum pice in aceto tepefactis. Aut hyoscyami semine & foliis cũ aceto. Aut cedria, vel propoli, vel nardo, vel solano, aut succo eius, vel cappari, vel alliis, vel myrti ramulis siue in aceto, siue vini fece calida feruefactis. Aut polii foliis vel ipsa herba, vel agrestis cucumeris radice, vel marrubio singulis cũ aceto, pipere, & nitro. Aut

radice chamæleonis eodem modo. Aut hyſſopo vel ſtaphide ſylueſtri, vel ruta cum vino. Aut pulegio cùm aceto mulſo. Aut platani pilulas, vel roſas aridas, in vino albo ad tertias coquito, & vinum in fictili ſeruato, eoque aſsiduè dentes colluito. Eodem modo vtere pẽtaphylli ſiue quinquefolii, quæ ab aliquibus eupatorium dicitur, radice cocta ex vino, aut pulegii largè cocti decocto. Aut cornu cerui in poſca coctũ colluito. Aut braſsicæ cauliculos tres, & ſoreos drach. 2. in aceti ſextario vno ad tertias coquito, & colluito. Egregiè verò facere fertur ranæ in aqua & aceto probè coctæ decoctum, diutius ore retentũ. Mirificè facit dens caninus vſtus & tritus deinde cũ aceto coctus & ore retentus. Aut malicorio & galla aceto incoctis vtitor. Aut ſquilla ex aceto calido. Aut ſquillæ medullam in minutas partes diſſectam, & in feruẽs acetum iniectã, in vaſe fictili cõdito ac inueterari ſinito, vaſe in aſinino ſtercore ad dies. 30. defoſſo, & vtitor. Aut aſinino lacte colluito. Hoc & eos qui mobiles ſunt corroborat. Aut halica cabi corticis, & tedæ aceto feruefactæ decocto largè incocto colluito. Aut cornu cerui in aceto & garo incoctum colluito. Aut idem ex aceto colluito. Aut tithymalli radicem in vino ad dimidias coctam

ctam colluito. Aut hyoſcyami radicẽ aceto mulſo coctam colluito. Aut tedarum ramenta, malicorium, alumen rotundum, ſiue ſciſſum, in aceto ad tertias, coquito, ac tepidum colluito. Aut helxines radicẽ in aceto ad tertias coctam in ore detineto, atq; vbi os ſaliua refertum fuerit, eo aperto effluere ſinito. Aut alium & harundinẽ alexandrinam acerrimo aceto feruefacta colluito. Aut hyſſopum, aut thymum, aut origanum, per ſe & ſimul aceto cocta colluito. Aut pyrethrum cum hyſſopo, & colocinthidis medulla, ſimiliter in aceto coquito, liquoremq; ex eis longo tẽporis ſpacio in ore cõtineto. Aut colocynthidem vino calido macerato, & diutius ore teneto. Multam enim pituitam ducit & dolorẽ leuat. Aut alliorũ & erucæ ſeminis, ac nitri decocto collue. Aut ranunculum in vino coquito & præmundato prius dente colluito. Aut ſycamini, hoc eſt mori arboris lac in vinum infunde, ſimulq; lanas ſuccidas in ipſum exprime, tepefac, & per lanas ſordidas molæ infunde, Extrahit pituitã & dolorẽ tollit.' In his omnibus Archigenes catalogum fecit pharmacorum incidendi, diſcutiendi ac calefaciendi vi præditorum, rarò aliquid ex acerbis admiſcens, quale eſt ipſa galla. Porrò quum ſemel tantũ ſolanum poſuerit, mi-

ratus sum cur id ammisceri velit, quum nulla ratione iuuare posit præterquam ea iuxta quam colica pharmaca prosunt, stupefaciendo videlicet doloris sensum. Quid igitur amplius parabilium Apollonii relationem faciã, quum parũ absit quin omnia cõprehenderit Archigenes? Quando quidem verò Apollonius ipse quibusdã à se traditis testimonium præbet, tanquam euestigio sedantibus dentium dolores, Visum etiã mihi est illa ipsa adscribere secundũ ipsius Apollonii verba, quæ hoc modo habent.

Apollonij, euestigio dolores dentium sedat.

ALliorũ nucleos, 5. thuris masculi obolos. 3. myrti ramulos longitudinis duorum palmorũ duos, ex his folia decerpta per se terito, similiter & allium & thus, deinde simul omnia in nouã ollam coniicito, & aceti heminam vnam superfundito, ac coquito spathula ex teda agitando donec ad dimidias redigatur, atque ita tepido vtitor. Oportet autem liquorem hunc in dolente parte ad multum tempus tenere donec liquor ipse consumatur. Commodum est & ante hoc balsami succum colluere, aut corticem imponere super dolentem dẽtem. Qui si non adsit, panacis succo contuso, inde defluentem liquorem instillare.

Post

Post prædicta Archigenes remedia perforatorum dentium cum dolore & absq; dolore conscripsit, in hæc verba.

OBlitionibus porrò & epithematis eiusmodi vtitor. Sori ægyptium resina terebinthina exceptum obline, idemque cauernæ inde. Aut compositionem ex duobus piperi generibus inde, nardino aut rosaceo dissolutam & maximè amygdalino. Quin & in aurem eiusdem partis instilla: summè facit. Aut sulphur viuum lycio exceptum in cauernam inde, aut præmundato denti obline.*Aut gallam tritã lycio aut terebinthina excipe & dente præmundato obline. Aut pulegii comam tritã denti indito. Cæterùm in maximis dentiũ doloribus summè facit hoc. Anguis senectam exurito, & cum oleo ad mellis solidi spissitudinem redigito, ac dentem præpurgatum ex eo integito, omniaque circunsita oblinito, itemque cauernis indito. Aut senectam anguis non vstam dentibus apprimito, & excidẽt. Aut vermes terrenos tostos cauernæ præmundatæ insperge. Aut araneorum oua vnguẽto nardino diluta inde. Aut melanthium torrefactũ cum oleo obline, atq; vbi parumper concluso ore tenuerit, pituitam collectam reiicere iube. Aut

*Hæc ex vet. cod. addita sunt.

piper vel canchry, hoc est rosmarini semen opio exceptum in cauernã inde. Porrò vbi veluti inflammatione correpti fuerint, nitrum rubrum & osium persiorum nucleum vnita resina excipe, & dentem ex eis intege, ac donec deciderint sine, in cauernam verò piper, spumam nitri, & galbanum cũ melle inde. Aut strigmenta cũ pipere eodẽ modo. Aut pyrethrum cum myrrha. Aut succum cyrenaicum & piper æquali pondere cum galbano. Aut melanthium, & alii dimidiũ eius, ac modicum salis simul trita obline, dolorem tollit. Aut blattæ pistrinariæ auulso capite adipem cum rosaceo calefactum & in aurem instilla, & in cauernam inde. Aut gallam tritam cum cedria adhibe. Aut in aurem denti vicinã oleum sesaminũ in quo vermes terreni cocti sunt instilla, Verùm ipso dolente dente hyoscyamũ cõterant. Aut hederæ albæ cacumina quinq; cum rosaceo terito, & in mali punici putamine tepefacta, bis aut ter in die in aurẽ vicinam instillato, Quin & ipse fructus cũ viuo tritus, denti illitus iuuat. Cæterũ his relatis Archigenes etiam hæc subdit. Summè facit cruentatis gingiuis, Alumen liquidum duplo aloës pondere addito admotũ. Aut alumen scissum & myrtum tenuissimè trita affricato: Vbi verò restrictæ fuerint mel-

le ipſas illinito. Aut nucleorum oſsium ſiue macherarũ, perſiorũ partes.2.myrrhæ partem.1.præmundato denti indito. A dolore aſſerit. At verò quaſſatis & dolentibus dentibus cauterium ignitũ admoueto. Apophlegmatiſmi pituitã extrahẽtes. Poſt prædicta verò Archigenes ita ſcripſit. Apophlegmatiſmi optimi ſunt in dentium dolore. Staphis agreſtis per ſe & cum pulegio manducata. Aut quod intra gallã eſt nigrũ dolenti dente cõterat, ſinatq; pituitã effluere. In oppoſitam autẽ aurẽ duos hederæ corymbos cum roſaceo tritos inſtilla. Aut myricæ fructus drac.1.ſpumæ nitri drac.1. aluminis parum, aliorũ nucleos.5.myrti folia pauca, cum aceto ad dimidias coque, ſpathula ex teda agitando, idq; decoctum colluendũ ac ore cõtinendũ præbeto. Deinde hiante ore pituitam effluere permittito, & poſt hoc roſaceo ore colluto, ptiſanam ſorbendã exhibeto. Si verò ex colluendo aliqua circa os vlcerata fuerint croco & roſarum ſucco inungito. De fomẽtis. Fomẽta ad dentiũ dolorẽ faciunt, forinſecus ex ſale torrefacto, & milio in ſacculos cõiectis, aut per ſordidos panniculos probè calfactos, Quin & Epithemata cõducũt citra aquam apparata, velut ſunt quæ ex hordeacea farina fiunt, ſiue ex ſemine lini. Ipſius verò

rò

rò dolentis dentis fomentũ hoc modo adhibeatur. Origani aridi ramulum in feruens oleum tinctum dolenti denti supernè affricato. Aut ricini cauliculum eodem modo. Aut staphidem agrestem stilo cuipiam acuto infixam, eodem modo. Aut cera dolenti denti imposita, specilli extremum calidiss. assiduè adhibe. Aut opopanacem & peucedani succum vnita linteolo illigato, & in feruenti oleo liquefacito, Quum verò inceperit feruere pharmacum, denti imponito & cum specillo apprimito. Vtere mane & vesperi, & simul fomentum forinsecus & intrinsecus velut dixi, ante cibum adhibe, similiterque post cibum, multo spatio temporis interposito vtere. Cæterùm species fomenti & hęc est. Dentem valde bene præpurgato, & ægro contecto ac hiare iusso, hyoscyami semina suffito. Quod si ad nullum prædictorum malum ipsum cedat, & dolor vehementer perseueret, tenui terebello dentem perforato, ac dictis remediis vtitor: hoc enim modo magis prodesse consueuerunt. Si verò neque sic profeceris & videatur dens tollendus esse, Citra dolorem tollere possis valde cõuenienti pharmaco hoc. Pyrethrum acerrimo aceto ad dies. 40. condito, terito, & reponito, Vsu verò exigente, reliquis cera obturatis &

pro

probè munitis, ipſum dolentem præmūdatum hoc pharmaco integito, deinde hora interpoſita digitis extrahito, aut ſcalpello exigito. Aut Soricum acerrimo aceto ad multos dies imponito, & excidet. Aut plumbaginem tritam cerato exceptam imponito. Educunt fortiter tithymalli ſuccus & ſoricum galbano impoſita.

De his quæ Apollonius ſcripſit in primo parabilium.

PRimum quidem eorū caput, ſunt collutiones dentium doloribus conferentes, quæ nihil amplius habent his quæ Archigenes tradidit. Secundo loco refert quę ad eroſos dolentes dentes imponantur & indantur. Tertium locum obtinent fomenta & vſtiones. Quartum ſuffitiones ad dentium dolores. Quinto habentur commanducationes & purgationes. Sexto gargariſſationes. Septimo poſtremum capite ea ſcripſit quæ in dolore dentium auribus infunduntur, quorum nullius mentionem facere volui quum ſi quis ea expetat ex libro illius petere poſsit, qui non adeo difficulter parabilis exiſtit. Ego ſanè his quæ Archigenes prodidit contentus fui. Quum verò Apollonius quæ naribus infunduntur conſequenter tradat, viſum eſt mihi etiam ea ipſa apponenda eſſe.

Quæ in dolore dentium naribus infundantur. Ex appollonio in primo parabilium.

RAdicis betæ ſuccum per ſe in naſum inſtillato, & ſolues dẽtium dolorem. Cumini quantum tribus digitis apprehendi poteſt, & myrrhæ magnitudinem fabæ, & duplum interioris cucumeris terito, & lacte muliebri mixta in collyria redigito, eaque in vtrumque narem indito, atque ita attrahere iubeto, donec quis quinque ſtadia percurrere poſsit, deinde pharmacum emungat. Idem ad aurium dolorem facit.

Ne eroſi dentes vacillent, neque fœtorem faciant.

VEratrum nigrum erui magnitudine melle cocto exceptum cauernis inde. Ad dentes denigratos. Teſtam Callainam aſſatam ac tritam dẽtibus affricato. Hoc etiam gingiuas corroborat. Aliud, Sal foſsile melle ſubactum in teſtula torreto, terito ac modica myrrha ammixta ſimiliter affricato. Aliud, Pulegii partẽ .1. ſalis tantundem, melle ſubacta, in eodẽ donec in carbonem tranſierint torreto, ac trita dentibus affricato. Aliud. Caricas exurito ac terito, modicaque nardo ac melle ammixto vtitor. Hoc & gingiuas comprimit. Aliud, Polentã accerrimo aceto ſubactam exurito, ac tritam dentibus affri

fricato. Hoc & gingiuas fortificat. Aliud Alabastritæ vsti drac. 8. pumicis vsti drac. 4. salis torrefacti drach. 3. tritis eodem vtere modo. Ab horum vsu collutione vtendum est, vino odorato in quo ad multum tempus iris sicca fuit macerata.

Quæ Asclepiades in. 1. externorum ad dentes scripsit. Heraclidæ Tarentini ad motos dentes.

VTendum est spodio cyprio, vt per id gingiuæ comprimantur, itemq; verbasci radicibus coctis: postea ablutio fiat ex aqua myrti, aut rubi, aut lauri: deinde spodio rursus admoto, quies præcipiatur.

Aliud, Veratri nigri manipulũ, radicis mandragoræ drachm. 4. radicis hyoscyami drach. 4. in vas fictile coniicito, & vini chii aut coi quàm optimi heminas tres superfundito, ac ad prunas luculentas ad dimidias coquito, indeque liquorẽ excolatũ ore retinendũ præbeto. Aridum ad motos dentes. Terebinthi fructuum torrefactorum drachm. 8. aluminis scisci vsti drachm. *8. balaustii drach. 2. gallarum drach. vnam, croci drac. 1. myrrhæ drach. vnam, tritis vtitor.

*Aliàs. 2.

Aliud, Cornu cerui vsti drach. 8. Rhois rubri drach. 4. omphacii drachm. 2. balaustii drac. 4. corticis pinus drach. vnam, myrrhæ

Min

*Alias.I. Minnææ drach.1. tritis vtere. Collutio ad molarium dolores. Radices ſmyrni cum aceto mulſo coquito,& excolatum liquorem ore tenendum exhibeto. Aliud, Rumicis agreſtis radicem & platani pillulas ex aceto mulſo coquito, atque vt di ctum eſt exhibeto. Commanducationes ad molarium dolores. Canchryos drachmas.2. origani drac· *2. piperis albi dra.1. * vuæ paſſe albæ, aut alterius quàm pinguiſsimæ ſextarii dimidium. Vuam paſſam diligenter tundito,reliqua verò origanum videlicet & canchry, & piper probè trita adiicito, miſceto, ac inſtar malagmatis emolito. Vſus verò tempore nucis põticæ magnitudinem cõmanducandam præbeto. Poſtquàm verò collecta pituita fuerit, ægrum hiare ac pronuere oportebit, quo liquor facilè profluat. Quo facto, vinum colluere iubeto. Aliud, Vuæ paſſæ pinguis exacinatę ſextarium dimidium piperis albi acetabulum, grani cnidii drach.2. ſpicæ nardi drach.2. caſsiæ drac.1. pyrethri drach.2. myrrhæ drach.1. apparato ac vtitor vt dictum eſt. Ad corroſos dentes præſeruatiuum. Per huius vſum conſeruaui eroſos dentes abſque dolore. Zingiber cum aceto mulſo coquito ac probè terito, indeque in cauernam indito, foriſq; dentem ex eo integi

*Cod. vetu. addit myrrhæ drac.1. cui quæ ſequũtur conſentire videntur, nam ſic habet * vet. code. vuã paſſam diligẽter tundito myrrham melle diſſolui to deinde arida tunſa tenui cribro cerniio, ac vuæ paſſæ & myrrhæ adiici to, miſceto &c. imp̃ſ. verò hoc loco mancus eſt.

tegito. Aliud. Hederæ lachrymã galbano misceto, aut tithymalli, siue ficus syluestris succo dissoluito, ac vtitor vt dictũ est. Aliud dolorem tollens ad dolentes & erosos dentes. Conducit itidem tussi. Succi papaueris drac. duas, piperis albi tusi & cribrati drach. vnam, myrrhæ drac. duas. styracis drac. duas, galbani drach. vnã, passi quod satis est his excipiendis, contundito simul & catapotia formato, dentiq; circum ponito, & cauernæ indito. Aliud, Succi hyosciami drac. duas, myrrhæ drac. duas, opii drac. duas, galbani drach. duas, styracis drac. 2. zingiberis drac. 2. piperis drac. 1. succi syriaci tantundẽ: passi quod satis est, præparato ac vtitor vt dictum est.

Molare emplastrum bonum, quod in multis miraculo fuit.

LAchrymæ oleæ drac. 1. myrrhæ drac. 2. veratri nitri drac. vnã, seminis * balsami drac. vnã, styracis drac. vnã, piperis drac. vnã, hyoscyami drach. vnã, succi papaueris drac. vnã, castorii obolis 4. galbani drac. 6. succi cyrenaici drac. vnã. succi carpasi drac. vnã, panacis drac. vnã, sagapeni obol. 4. pyrethri obol. 4. staphidis syluestris drach. 2. cedriæ quod satis est quo emplastri formã acquirat. Aliud, Sulphuris viui drach. quatuor, bituminis drachm. duas, amurcæ

Vet. cod. habet opobalsami drach. 1.

olei drac. quatuor, picis liquidæ drac. octo, cedriæ drac. duodecim, * piperis drac. quatuor, opii drac. quatuor, staphidis syluestris drac. vnam, veratri nigri drac. vnam, grani cnidii drach. vnam, opopanacis drach. vnã, picis aridæ lib. 1. Arida aceto excipito, deinde liquida affundito, ac ablatis vtitor, ex pharmaco hoc molaris dens est integẽdus.

** Piperis longi habet cod. vet. & præterea pyrethri drach. 4.*

Ad tollendos dentes vt citra dolorem excutiantur.

PYrethrum in acetum coniectũ ad dies 3. aut 4. sinito, deinde terito & dolenti denti imponito, vicinis dentibus optimè præmunitis, & dolente diligenter præmundato, ita vt per 2. aut 3. dies dentem ex hoc pharmaco integas: ita enim citra dolorẽ excutietur. Aliud, Cucumeris syluestris radices eodem modo vt pyrethrum præparato, ac vtitor identidem vt dictum est.

De mobilibus dentibus ac prominentibus.

RElatum à me etiam ante est, quod ob senilem ætatem aliqui dentes resiccati mobiles fiunt, modicum omnino auxilium ex adstringentibus pharmacis quibus gingiuæ coartantur ferentes, referetur autem & nunc quod aliqui ex plaga mobiles fiunt. Quidam verò etiam citra plagam, in quibus coniecturam facio, Neruum qui ad radices ipsorum adnatus & substratus

est,

eſt,per multam humiditatem rigatum, laxatum eſſe,& ob hoc reſiccantibus medicamentis ad curationem opus eſſe. Poſtquam autem motos dentium reliquis prominentiores factos videbam, & maximè quum & plaga id eſſent perpeſsi, viſum eſt mihi eos lima atterendos eſſe in tantum quantum ſuper reliquos prominent, ne ſcilicet oppoſitos ſibi offendant tũ in loquendo,tum in manducando, atque ſanè reperi experimentum mihi fauens ac teſtimonium præbens. Ferream itaque limulam quo celerius opus ſuccederet feci, Multę enim aggreſsiones dentem mobilem faciunt, cui quiete & minimo motu opus erat, ſi ſaltem ſtabiliri debeat. Quandoque igitur eminẽtiæ inæquales apparent in dentibus, & iuxta aliquas tãtum partes lima opus habent, Aliquando verò æquales ſunt extremitates, & æquali ſimiliter lima indigent.

Oportet autem gingiuis linteolum molle vſque ad radices dentium circundare, deinde cum digitis ſiniſtræ manus leniter amplecti, ſimulq́ue tutè & citra compreſsionem,ne concutiatur cui limam adhibemus, atq; ita chirurgiã aggredi. Quòd ſi dolorẽ percipiat in admotione limulæ,& quòd affecta pars digitis vehementius contingatur, quieſcere quidẽ ab opere ſtatim conuenit,

Vbi verò ex pharmacis quæ post referentur, interea aliquid exhibuerimus, rursus vt dictum est aggredi, iterumque modicè cessare, donec extremitates circa dentes, deterantur, atque id non prima tantum die bis & ter, sed etiam sequenti faciendum est, ac imperandum ægro vt neque loquatur, neque durum aliquem cibum accipiat. Vtatur autem alimento succo ptisanæ, & sorbitione ex alica, & pane madido, atque aliis ad hunc modum mollibus. Cæterùm materiei sylua quæ motis dentibus commoda est, talis existit.

Ab Archigene scripta, quæ mobiles dentes corroborant.

MObiles dentium stabilire volens, myrrhæ, pompholygis, aluminis scissi, amyli, æquales singulorum partes tritas admoue. Aut oliuarum albarum succum & rutam melle mixta affrica, deinde nardum cum alumine liquido obline. Aut alumen rotundum cum duplo sale dentibus asperge. Aut aluminis scissi & misyos æquales partes cum cedria ad cerati liquidi spissitudinem redactas dentibus obline, & pituitam defluere sine. Quo facto, asininum lac colluant calidum, aut acetum, aut vinum in quo malicorium & galla sunt incocta.

Ad debilitatos dentes tum alios, tum molares.

MEl, ceram, æquis portionibus ad solem calida aqua diluito, & picis dimidium ammiſceto, ac ad emplaſtri formã deducito, atque manducanda exhibeto. Quod ſi aridum ſit pharmacũ, parum olei addito, Summè facit & maſtiche chia commanducata. Cæterùm in dentium ſtupore portulacam mãducent, Aut oleum calidum ore contineant.

De *dentitione puerorum, vt Archigenes ſcripſit.*

INfantibus qui dentiunt, ſi doluerint, canino lacte gingiuas obline, Aut ſi leporino cerebello infantis gingiuas illeueris, citò dentes proueniunt.

Amuleta dolori dentium reluctantia, quibus fidem deberi putant, hæc ſunt.

SI batrachii ſiue ranũculi folia ei qui dentem dolet, in eiuſdem partis brachium impoſueris, dolore quidem liberabitur, Brachium autem exulcerabitur, cuius curam prout cõuenit facies. *Si* verò infans cui dentes prouenire incipiunt, dolores habeat, veteris cochleæ cornu pelliculæ illigatũ pro amuleto appende.

De *doloribus gingiuarum.*

GIngiuis dolentibus collutiones ferè eædem faciũt quæ ad dolores dentiũ ſunt deſcriptæ, Magis tamen propriè facit

acetũ cui hyoſcyami radix eſt incocta. Verùm inflammatis gingiuis alumẽ cum ſalis quarta parte tritum admoue: poſt morſum verò perceptum, vino aut foliorũ oleæ decocto ipſas colluant. At verò fluxione laborantibus gingiuis & corroſis cum tumore & dolore, & per nomen depaſtis, præclarè conducit fomentũ, quod fit per auriſcalpiũ cui lana obuoluta eſt, in feruens oleum tinctum, & gingiuis vſquequo exæquẽtur admotum & donec circumcirca albæ reddantur, Ita enim ſiſtitur Nome, & ex ſana carne id quod corroſum eſt connutritur: poſtea verò affrictionibus vtere & his quæ ad dentes ſunt deſcripta, propriè autem conuenit galla tenuiſsimè trita acetabuli menſura, cum myrrha magnitudine fabæ, tritis itaque ac leuigatis vtitor. Quod ſi enaſcẽs dens ægrè exit & compũgit gingiuam, cyperum cum butyro & vngẽto ſuſino iuxta exortum illinito. Cæterùm in Epulide, hoc eſt ſupercreſcente ex inflammatione carne, atramentum ſutorium cum pari myrteo, & modico alumine ſciſſo admoueto, Faciunt pleræque etiam ex Antheris, id eſt floridis appellatis compoſitionibus.

Quæ dentes præſeruent.

QVin & doloris dentiũ præſeruatiua Archigenes his verbis tradidit. In

den

dentium doloribus præseruantia à dolore cõueniunt eiusmodi. Tithymalli radices in vino ad dimidias coquito, & bis in mense colluito, ac nũquam dolebis. Optimè conseruat citra dolorẽ, & fortes dentes, si fabã ægyptiã, reiecto interno amarulẽto, triueris ac dẽtibus & gingiuis semel in anno affricueris. Aut alumine scisso cum modica myrrha confricato, & nunquã erodentur: si verò adstringat hoc nimium, melle vtitor.

Aut granorum Iuniperi paruorũ, & cupressi foliorũ parem portionẽ, & gallæ parum, melle cocto excipito, & in pastillos drachmæ pondere reducito, ac vtitor vnũ ex his cõmanducando, insuperq; vino odorato colluendo. Aut iridis illyricæ nucis ponticæ magnitudinẽ mande, similiterque collue. Aut sali gallã omphaciten in vino odorato coctã misceto & mãdito. Optimè præterea tũ ad præseruãdos à dolore dentes, tũ ad corroborandos eosdẽ, ac pariter gingiuas, ampliusq; ad decorẽ faciunt smegmata subscripta. Lanas succidas linteolo illigatas exurito, deinde salis tertia parte addita affricato. Aliud, Aut dasypodis caput vstũ tritũ. Aliud, Aut salem & mel ad cerati formam terendo redigito, deinde mundo linteolo illigata exurito, & ammixta iride illyrica modica dentes cõfricato.

Quæ Andromachus scripsit ad omnes dentium dolores.

Compositio molaris eadem hora dolorem sedens. Piperis, pyrethri, succi tithymalli, galbani, singulo. drac. vnã, galbano excepta in cauernam inde. Molaris Antiphanis, etiamsi non præmundaris in dito, & dentem ex ea integito. Seminis hyoscyami, opii, nitri, myrrhę, pyrethri, piperis, singulo. drac. vnam, galbani drac. duas, tritis ex vino vtitor. Alia molaris qua vtor.

Aluminis scissi drac. 1. piperis albi. drach. 2. opopanacis aut piperis longi obol. 4. soreos obol. 4. gummi aqua macerati drac. 2. ceræ duplum totius ponderis omnium, ceram in aqua calida tritam reliquis misceto, atque ita vtitor. Alia Chereæ. Myrrhæ drac. 1. veratri sesquidrac. pyrethri sesquidrac. * Iridis illyricæ sesquidrach.] aluminis scissi obol. 4. Aqua terito, & dentem oblinito, ac superne ceram imponito. Alia molaris ex libris Aphrodæ. Aluminis scissi drach. quatuor, myrrhæ obol. tres, piperis grana quinque, ego obol. tres accipio, & melius facit, Resina excipe & præmundatæ cauernæ inde, & splenium illitum superimpone. Alia molaris eiusdem. Etiam non præmundatæ cauernæ hanc inde, & supernè spleniũ ex pharmaco itẽ impone, & probè fa

** Addita sunt hæc ex vet. co. græc.*

faciet. Seminis hyoſcyami,ſucci papaueris,myrrhæ,nitri,pyrethri,piperis albi,ſingulorũ partem vnam, galbani partes duas. Cum aceto tritis vtitor. Alia ex libris Aphrodæ. Succi peucedani drach.vnam, ſucci papaueris drac.vnã,tithymalli myrſinitæ,ſucci cyrenaici ſingulorum drac.vnã, galbani drach.vnã, & dimidiam. Galbano excipe & in cauernam inde,& vbi præpurgaris dentem in ſplenium illine,in vna hora dolorem ſedat. Molaris bona. Sciſſum alumen papaueris ſucco exceptum indito & oblinito. Alia vt Ariſtocrates. Papaueris drach.duas,ſagapeni ſeſquiobolum,ſucci cyrenaici tãtundẽ,piperis drachmam vnam,ſphondylii tantundem,myrrhæ tantundem,galbani,pyrethri,croci, ſingulorum tantundem,mel quo ſtrigmentitiam ſpiſsitudinem accipiat.

Ad dolores dentium,gingiuarum,aliaq́; multa Ariſtocratis grammatici.

MEllis lib.vnam,aceti acris ſextarium vnum,aluminis ſciſsi ſexuncem. Alii liquidi trientem habent,coquito donec nigreſcat. Ad dentes motos. Aluminis ſciſsi partem vnam.mannæ partem vnã, tritis vtere conſpergendo motum ex eis dentem.

Ad erosionem & dolorem dentium.

QVinquefolii radices in vino coctas à cœna colluẽdas præbe: coquito autẽ ad tertias. Aliud, Rumicis radices cũ vino aut aceto coquito, & modicũ auripigmẽti triti inspergito, ac liquorem ore retinendum exhibeto. Coquatur itidem ad tertias. Ad gingiuas madore laxas. Pyrethri drach. 4. thymi drach. duas, aluminis scissi obol. tres, iridis illyricæ drac. vnã, tritis vtere, ac gingiuis impone.

Pythij, ad motos dentes, gingiuas humore grauidas, & subcorruptas.

ALumen scissum chartæ inuolutũ vritur, deinde tritum rubrica coloratur, atque ita gingiuis admouetur, similiterque subcorruptis inditur.

Dioclis medici ad dentium dolores.

GAlbani, opii, piperis, ceræ, staphidis syluestris, grani cnidii singulo. drachmã vnam, trita cera excipito & illinito.

Aliud commodum ad corrosos dentes.

Succũ silphii indito, aut ipsam radicem. Aut galbanũ cũ pipere. Aut opiũ cũ galbano. Facit & opopanax in cauernas infartus. Ad dentiũ dolores. Soreos drac. 2. aluminis scissi drac. 2. misyos. ℥. 1. Aridis vtitor.

Smegma quo vtor gingiuas contrahit.

Cornu cerui vsti lib. 2. lanæ succidæ tene

neræ quadrantē, ſalis ammoniaci trientem, piperis albi ſextantem, coſti vnc. 1. aluminis ſciſsi ſextantem, lentiſci, & perdicii herbæ vſtæ cum lanis, aut per ſe ſolum, vtriuſque quartam libræ partem, foliorū malabathri vnc. vnam, contuſis ſimul vtere.

Quæ Crito ſcripſit ad omnes dentium affectiones, Quædam ex eis etiam gingiuis conferunt, & ad fœtorem oris, & nigros in ſuperficie dentes.

HOrdeum & ſalē melle ac vino ſubacta in charta ligato ac vrito, & ex leuigatis gingiuas confricato. Aliud, Atramentum ſutorium, alumen, putamina, mali punici dulcis, ęqualibus partibus trita ac leuigata, gingiuis in ieiunio affrica: deinde vino adſtringente collue. Aliud ad gingiuas vlceratas. Nitri vſti, cyperi vſti hordei vſti ſingulorum pares partes leuigatas cum melle illine. Aliud ad gingiuas & dentes motos. Iridis triētem, corticis pinus trientē, aluminis ſciſsi vnc. 1. aridis vtere. Aliud ad motos dentes. Lentiſcū, myrtū, gallā, in vino cocta colluenda præbeto. Aliud, Salis partes duas, aluminis ſciſsi vſti & acri aceto extincti partem vnam, tritis vtitor, deinde vino colluito.

Ad motos dentes ſtabiliēdos. Atramentum ſutorium cum oleo terito, & cum lana den

dentium radicibus admoueto. Facit & ad erosos dentes cera exceptum & inditum. Item cum myrto pari tritum ac melle exceptum. Aliud, Vlmi corticem in vino coquito, & decoctum ore tenendum exhibeto. Item cerui cornua in vino cocta.
Ad corrosos verò dentes capparis radicem cum acri aceto ad dimidias coquito, ac tepidum colluito. Cortice item eodem vtitor modo, Idem ad dolores facit. Fomentuum dentium corrosorum & dolentium. Sulphuris viui partem vnam, butyri partem vnam, liquefacito & cum his per auriscalpium foueto. Aliud, Dentes ex sale præfricato, & lixiuium tepefactum mediocri tempore in ore contineto. Oportebat hic apponere, In gingiuarum dolore hoc conuenire.

Compositio molaris eadem hora siue die dolorem sedans.

PIperis, pyrethri, succi tithymalli, galbani, singulorum drac. vnam terito & galbano excepta in cauernam indito. Alia, Piperis sesquiobolum, grani cnidii tantundem, galbani sesquidrach. spumæ nitri obol. duos, croci sesquiobolum, iridis siccæ sesquiobolum, rosarum tenerarũ drachmæ dimidium, trita melle excipe, & ad emplastri

ſtri formam redactis molarem dentem intege. Ad corroſos molares. Melanthium torrefacito & ex acri aceto terito, indeque molariũ cauernam integito, & nõ amplius erodetur, ſed manebit vt eſt. Quidã etiam nitri drachma vna cum acri aceto vtuntur.

Ad idem, Caſtorii, pyrethri torrefacti, galbani, ſingulorum æquales partes mixtas indito. Vt molaris citra dolorem tollatur. Farinæ * cicerum puræ drach. duas, ſucco tithymalli exceptas denti imponito, ſupraque hederæ folia addito, & ad horam finito, tollito, & ſua ſponte in minutas partes frangetur. Facit idem ad eroſos.

Vet. cod. habent hîc farinæ erui.

Verùm vſus tempore ceram emollitam circumponito. Aliud, vt dens digitis tollatur. Præmundato antea circũcirca dentem, & ſoreos, gallæ omphacines, ſtaphidis ſylueſtris, aluminis ſciſsi, ſulphuris viui, piperis longi, æquales partes leuigatas cedria excipe & impone, ceraque liquefacta dentem circumline. Eiicit ipſos etiam pyrethrum, & tithymalli myrſinitæ ſuccus cum farina erui ad maſſæ fermenti modum coactus & impoſitus. Aut pyrethrum ad dies quadraginta, aceto maceratum & denti circumpoſitum. Aliud ad ſauciatos. Caſtorii, pyrethri, opii, galbani, ſingulorum æquas portiones mixtas indito.

De

De dentifriciorum compositione, quibus vtor.

QVædam ex dentifriciis à me cõpositis experimẽto comprobata, & generosa efficacia prędita, digna mihi visa sunt quæ conscriberentur, & primùm sanè ea quæ frigidas dentium affectiones curant, siue ob immoderatam frigidæ aquæ potionem, siue ex fructibus per niuem frigefactis, siue ex quibusdam aliis eduliis, aut potionibus, sint productæ, Insuperq́; si propter frigidum humorem è capite in ipsos defluentem ortum habeant. Dentes igitur ob humorem refrigeratos magnificè iuuat Apophlegmatismus, Quomodo verò hunc præparare oporteat, alio capite priuatim conscriptum habes. Eos verò qui citra humorem frigefacti sunt, per solum medicamentum hoc quod nunc referetur curare decet. Præstat eo etiam post apophlegmatismum vti, vt nõ solùm nociuum euacues humorem, sed etiam generatã ab ipso affectionem persanes. Compositio pharmaci hoc modo habet, Accipito herbas duas, quarum altera sideritis, altera perdicias appellatur, easque domi sensim citra solis admissionem siccato, vt neque humidæ amplius, neque siccæ adeò extent, & vrito in tantũ, vt vbi primùm contusioni & sectioni

aptæ

aptæ fuerint, ab vrendo cesses: vilescit enim & corrumpitur vis earũ si diutius vrantur, In alia porrò ollula sal fossilis vratur cum alumine scisso, Attico melle subactus, Deinde hæc aliis permixta tundãtur, & per angustissimũ excreta cribrũ, rursus in mortario terantur, Melius enim erit pharmacum, quãto diligentius fuerit leuigatũ. Vtẽdum autem eo est solùm ad dentes cõfricandos, citra gingiuarum circũsitarum contactum, nisi humore fuerint prægnantes, Quũ enim resiccandi vim habeat pharmacum, aptum quidem est gingiuis humentibus, inimicum verò siccis: attamẽ ipsas dentiũ radices post gingiuas sitas, eo cõfricare oportet itidem vt ipsos dentes. Cæterùm eorũ quæ in cõpositionem miscentur eiusmodi ponderum proportio esse debet. Herbarũ quidẽ post vstionẽ drach. 16. Salis verò cum alumine vsti drach. vndecim. Ante verò vstionem vtriusque herbæ par pondus misceatur. Sal autẽ quadruplici aluminis pondere ammisceatur. Aliarũ autem rerũ nihil vratur, sed arida iniiciãtur iuxta subscriptã apponderationem. Comæ origani drach. 2. piperis drach. 9. in alio exemplari drach. 2. pyrethri drach. 2. costi drach. 3. seminis apii drach. 3. iridis illyricæ drach. 5. mentæ siccæ drach. duas, cornu cerui aut capræ vsti drach. 2. se-

sele

seleos, hyssopi, vtriusq; drac. 2. Si odoratum esse velis, casiæ aut amomi drach. 2. ammisceto. Si verò in regis vsum præparaueris, cinamomi drach. vnam, addito.

Ad mobiles dentes aliud, quo vtor.

SEminis callitrichi libram vnam, aluminis scissi & rotundi vtriusque quadrantem, spicæ nardi sextantem, malabathri foliorum vnc. 1. piperis albi vnc. vnã, pyrethri drac. quinque, cõtundito & cribrato simul omnia, ac gingiuis vsq; ad radices dentium admoueto. Timocratis dentifriciũ. Ad gingiuas madore laxatas, putrescentesq́; ac cruentatas, mobiles molares, concussos dentes, ozænas, putrefactiones, parulidas, & omnia oris vitia, ac dentium dolores. Accipito herbæ perdiciadis modium italicum, alii minã habent, salis albi tenuis sextarium vnum, mellis hexagiũ. Contundito vt massa friabilior reddatur, qua in ollam nouam coniecta, ollã luto figulino obturato: operculum autem adaptetur circa mediũ perforatum, quo per ipsum foramen rudicula immissa pharmacum super prunas positũ agitetur, donec neq; fumosum quippiã neque vaporosum efferatur, Deinde ab igne tollito & refrigerato. Et sumito ex hoc toto, drach. 14. piperis albi drach. quinque, piperis nigri drach. sex, pyrethri drach. sex, alumi-

minis ſciſsi vſti & vino auſtero extincti drach. duas, pumicis, myrrhæ, hyſſopi, ſeminis apii, pulegii, ſingulorũ ſextantem, mentæ, iridis illyricæ, vtriuſque drac. tres. Hæc omnia in ſole præſiccata tundito & cribrato, ac reliquis ex olla leuigatis, ammiſceto.

Aliud, Perdicii recentis drach. decem, mellis drach. quatuor, aluminis ſciſsi drach. quatuor, iridis illyricæ drach. quatuor, piperis albi drach. octo, nigri drach. tres, pumicis drach. duas, myrrhæ drach. tres, pyrethri drach. duas, mentæ ſiccæ drachm. tres, hyſſopi drach. duas, pulegii drach. duas, ſeminis apii drac. duas, herbæ ſideritidis drac. tres, ſalis foſsilis drach. 14. Perdicium & ſideritidem ac mel & ſalem mixta vrito: alumen verò per ſe vſtum vino extinguito, deinde ſimul omnibus contuſis vtitor.

Aliud, Salis aſſati cum melle & perdicio drach. 14. aluminis ſciſsi, aſſati, & vino auſtero extincti, iridis illyricæ, vtriuſque drach. quatuor, helxines, myrrhæ, mentæ ſiccæ, ſingulorum drach. tres, pulegii ſicci, pumicis, pyrethri, hyſſopi, ſeminis apii, ſingulorũ drach. duas, folii malabathri drac. duas, piperis albi drac. quinque nigri drach. ſex. Tuſis & cribratis vtitor. Aliud, Salis toſti cum melle & perdicio drach. 14. pulegii drach. duas, aluminis ſciſsi vſti &

vino auſtero extincti drach. quatuor, iridis illyricæ drach. quatuor, piperis albi drach. quinque nigri drach. ſex, pumicis drach. 2. myrrhæ drach. tres, mentæ drach. tres, pyrethri drach. duas, hyſſopi drac. duas, ſeminis apii drach. duas. Sal lotus, melle probè ſubigitur, tritusq́ue in ollam nouam mittitur. Deinde etiam perdicium inditur, ſale vndique conſperſum: quo facto, operculum ollæ imponitur, ipſaq́ue luto oblita in clibanum datur, indita torrentur, & exempta ſimul cum aliis terũtur. Oportet enim valdè leuigata in vſum adſumere. Smegma dentium quo albi & odorati redduntur, & ab eroſione adſeruantur. Nitri vnciam vnam, teſtæ ſepiæ vnciam vnam, myrrhæ vnc. vnam, tritis vtitor. Dentifricium optimum. Aluminis ſciſsi ſexuncem, maſtiches vnc. 1. comæ roſarum quadrantem, iridis trientem, tritis vtere, indeq́ue aquam tepidam colluendam præbe.

Dentifricium Damocrati inſcriptum.

Libellus paruus extat Pythici appellatus, quem Damocrates Pythicum inſcripſit, ab eo qui ipſi pharmacorum ori deſtinatorum cõpoſitiones tradidit appellatione ducta, in quo ſanè libello iuxta finem etiam hæc conſcripta reperiuntur.

Si dentifricijs voles vti bonis,
Quæ candidos custodiant, immobiles
Dentesq; reddant, oris & grauolentiam,
Laxasq; gingiuas ſedent, & comprimant.
Album hoc parabis optimum ſic pharmacum.
Cerui cape cornu ſic quater vsti quàm optime
Quartam libræ partem, ſalis ſolam libram.

In alio exemplari ſic reperi,

Cerui cape cornu ſic quater vsti quàm optime
Libram mediam, rurſus ſalis vncias duas,
Ammoniaci ſicci nec amari hinc amplius,
Alicæq;, masticbes chiæ ſolam libram,
Costi quadrantẽ, aut paululum quid amplius,
Albiq; iunci tantum, & albi mox piperis
Vnam vnciam, malabathri at vncias duas.
Contuſa, cribrata omnia hæc mortario
Vtenda præbebis modo quem dixero.
Quod ſi velis parare quando ad phlegmonas,
Et vtile gingiuis cruentis, ſaucijs,
Carnemq; calloſam ſimul promentibus,
Aluminis coniungito his ſciſsi libram.

Aliud Damocratis dentifricium,

Verùm magis parabile hoc fortaſſe erit,
Et promptius factum, minus nec commodum,
Admixta & hoc quadam ſimul dulcedine.
Multum Sideritin viridem capito herbulam,
Magnam in nouã quam tu patinã mox inditam.
Miſcebis hordeo recenti, ſed modico.
Sic hordeo vt poſito ſequatur faſciculus

Herbæ, sal hinc, herba atq; iterũ, mox hordeum.
Fiantq; tam diu vicißim hæc omnia,
Donec patinæ omnem expleris amplitudinem,
Vt mox supernum rursus herba habeat locum.
Furnoq; mox calente, vel clibano indita:
Torrenda per noctem sines, vel sic potius
Vrenda, quo teri queant ita promptius,
Cribroq; mox sed arctiore hinc excuti.
Odoris addes gratia his, parum tamen,
Albi piperis thurisq; mox item modicum,
Hinc iunci odori plus, cyperiq; optimæ.
At omnibus mixtis probè & iam sepositis
Plus mastiches aridæ chiæ coniunxeris,
Dabis sed hinc in vesperam volentibus,
Maneq; rursus. maximè puris viris,
Sed colluant à pharmaco mox Bromium
Lymphis sociatum, & maxime hoc in vesperam,
Sed mane acetum mulsum aquosum præstiterit,
Oris leuandis turpibus fœtoribus.

Aliud Aurelii. Alumen in testa ærea aut figulina vrito, ac vino austero extinguito, eiusque dodrantem accipito, & mastiches sexuncem, thuris vnc. vnã, folii malabathri drach. quatuor, cyperi drach. 4. misceto ac vtitor. Aliud quo vtor.

Cornu cerui vsti drac. 2. marmoris vnc. 1. origani drach. quatuor, vtitor.

Com

Compositio pharmaci dentes præseruantis.

TRagorigani drach. 2. hyssopi drac. 4. herbæ perdicii seu perdicialis, melle & sale tenui subactæ, & in olla exustæ, donec in prunas redigatur, quadrantem, piperis drac. 4. tundito & cribrato, & post vsum reponito, Neq; dolebũt dentes neq; finden tur, neq; parulides producẽtur, neq; gingiuæ superflua carne redundabunt, neque fluxione infestabuntur. Habebis autẽ os odorum, & splendidos dentes. Quidam salsamenta in olla exusta ad pharmacũ addunt, aut etiã cybium. Si quis enim eorum cinere per se vtatur, dentis dolorem nõ percipiet.

FINIS QVINTI LIBRI.

CAPITA SEXTI LIBRI.

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE

pharmacorum ſecundum locos,
Liber ſextus, Iano Cor-
nario medico, in-
terprete.

*

De affectionibus in ore, & de pharmacis ad eas commodis. CAPVT I.

VERVS profectò ſermo eſt, quẽ plerique artifices in ore habent, Quod non idem ſit, neq; ſimile, à viua voce diſcere, & ex libro legere. At verò induſtrii & natura prudentes homines, nõ vulgarem ſæpe vtilitatẽ cõſequuntur, ſi in libros incidant nõ obſcurè conſcriptos. Itaq; quũ ſciam nõ paruã vtilitatẽ ex hac tractatione, primũ quidem amicis ac ſodalibus acceſſurã eſſe, qui videlicet etiã per opera cognouerũt quãtã vim habeat rationalis Methodus ad medicamentorũ copiã parandã: deinde

inde verò etiam aliis qui optimarũ rerum studiosè fatigare non cessant, rẽ gratam facere volens, ad huius operis explicationem progressus sum, nõ festinabundo & cõpendiario docendi modo in hoc instituto, sed prolixo & longiore, quali etiã in sermonibus, quos frequenter citra scriptum ad amicos habeo, vti soleo. Præstat rationalis auxiliorum inuentio experimẽtatrici: quemadmodum etiã ante iam mihi in sermone de sauciatis neruis dictum est, in cognitione vniuersalis facultatis pharmacorũ, quorum vsus circa singulas affectiones contingit. In pharmacis itaq; ori destinatis: ob id stomaticis appellatis: velut est quod ex moris cõstat omnibus notum, primus medendi scopus est cõmunis omnium partiũ inflammatarum, deinde cõsequenter alter scopus priuatim ex ea quæ curatur. Quæ igitur sit affectio inflammatorũ prius nosse oportet, si ex ipsa indicationem quandã auxiliorum accipere velimus. Prædidicimus autem & prius demonstratũ habemus, Inflammationes ex calidi sanguinis influxu fieri. Didicimus etiã quod hũc ipsum influxum in principio quidem reprimere ac repellere oporteat, præterquam si ad partẽ aliquã principalem recursurus sit, atq; aliud quoddam grauius malum effecturus. Verũ nunc adeò

nihil opus habemus eiusmodi determinationibus, sed velut memores adhuc simus quomodo totum corpus præparare, ad curationem affectuum circa quancunq; partẽ consistentium oporteat, ad institutum progrediar. Etenim venæ sectione vtimur, & purgatione, & clysteribus, & inedia, vbi totum corpus apparuerit aut multitudine humorum refertum, aut eorundẽ malicia vitiatum. Si verò neutrum horum adsit, statim ad curationẽ per localia remedia peruenimus. Quomodo igitur inuenire ipsa oporteat eum qui oris inflammationes ritè curare velit, præsens sermo statim te docebit, & quomodo inuentis conuenienter vti oporteat: sodalibus autẽ in memoriam reuocabo, quòd sæpè viderint me pharmacis eorum medicorũ qui me in consilium aduocarunt, curantem eas affectiones, quarum gratia vocatus fui. Impossibile enim est pharmaco ritè vti eũ qui vim ipsius nõ noscit, iuxta cuius efficaciã auxiliatur. Eodem igitur modo in inflammationibus in ore consistentibus, communis scopus omnium ipsarum si adsumpserit ex natura particulæ indicationem, reperiet primũ quidem genus pharmacorum quibus vti cõueniet. Deinde cõsequenter etiam particulares in ipsis differentias siquidẽ præcognouerit simpli-

cium

cium pharmacorum facultatem, velut iam sæpe est demonstratũ. Genus igitur repellentium pharmacorum in principio inflammationum, in refrigerantiũ materia situm est. Hæc autem ipsa quum duplicia existant vt didicimus. Quæcunq; adstringendi natura prædita sunt, efficaciorem vim habent ad influxum citius repellendum. Inest autẽ ipsis statim etiam vis cogendi & densandi superficiem corporis, cui adhibentur. Communis igitur scopus hic est prohibẽdi incipientes inflammationes, ab ipsius affectionis indicatione inuentus. Alter verò à particulæ quæ curatur natura ipsi accedit: quũ sciamus rariorem esse ac molliorem superficiem tunicæ oris, non paulò quàm est cutis, quæ totum corpus ambit. Inest autẽ & aliud quiddam particulis oris, atque id duplex, quod non adest ipsi cuti. Insuauitatem enim medicamẽtorum quæ adhibẽtur sentiunt, & duos meatus subiacentes habent, per quos in ventrem & pulmonem defluere quippiam ex stomaticis pharmacis potest: quale est quod per atramentũ sutoriũ constat. Et sanè medicus neq; imprudens, neque in expertus facultatis pharmacorũ, vbi hoc miscuerit pharmaco ori destinato, multo quidem fortius ipsum reddet, verùm vehementer lædens, si quidẽ ad gulã, aut asperæ

arteriæ extremum quid præterlabatur, atq; hæc quidem vt statim occurrentia, per ipsa verò & ventrem, & asperam arteriã, & pulmonem. Adest autem pharmaco ipsi circa gustum insuauitas, quæ tum vsus tempore molesta est, tum per totam perseuerat diẽ, adeò vt etiã in cibis accipiendis iniucunda sit. Huiusmodi itaque fortibus & quæ venenosam habẽt facultatem nõ conuenit, vti ad affectionum oris curationem, nisi magna necessitas vrgeat. Neque verò de inflammationibus solùm hunc sermonem intelligere oportet, quum neque ex harum indicatione ipsum inuenerimus, sed communem esse de omnibus oris affectionibus intelligendũ est, vt qui indicationẽ ex ipsa particulæ natura habet. His igitur consideratis ab eo qui pharmacum ex succo mororũ cõposuit primùm quidẽ ipsum cum melle coxit, quo repositum in promptu haberet per totum annum, nõ illo tempore solũ, quo expresso fructu, succo vti licet. Melior enim solus est incipientibus inflãmationibus, ideoque me sæpe ipso in huiusmodi inflammationibus vti vidistis. Durabilior autẽ est priuatim cum melle apparatus. Appellaui autem durabiliorem, non solũ eo quod non æquè citò corrumpitur ac cum citra cocturam ex melle reponitur ita vt sequenti anni tem-

pore

pore eo vti non poſsimus: ſed etiam propterea quod vtilior eſt, ad ſequentia inflammationis tempora, vſque ad perfectam curationem. Quemadmodum enim in principio commoda ſunt pharmaca id quod influit repellentia: Sic poſt principium vſque ad finem, pharmaco opus eſt ex vtriſque mixto, repellente videlicet & diſcutiente facultate prædito: ac primo quidem tempore adſtringens præcellere oportet, ad finem verò diſcutiens, interpoſito verò tempore æquales vtrorumq; partes eſſe conuenit. Quando verò velut induratum quiddã de inflammatione relinquitur, penitus non conuenit adſtringens ad diſcuſſorium ammiſcere, niſi prius totum corpus ſit euacuatum. Atqui neque in principio bonum eſt diſcuſſorium adſtringenti ammiſcere. Cæterùm qui pharmacum ex ſucco mororum compoſuit, parũ ex croco & myrrha ei cõmiſcuiſſe videtur, quod cõmunem habeant facultatem cõcoctoriam inflammationum: priuatim verò crocus quidem adſtringat, myrrha autẽ calfaciat, in tantũ vt ſufficienter diſcutiat. Penetrat enim magis in altum corporũ myrrha quàm crocus, vtpote ſubſtantiam tenuium partium habens, atque ex hoc duplicem vtilitatem exhibet, ſimul introducens quidem ſecum vires ammixto-

rum

rum, & persanās vsque in altum inflammata. Et tamen adiuuãt se mutuo crocus & myrrha in penetrando in profundũ, crocus quidem velut impellens myrrham: myrrha verò velut dux præcedens peditem sequentem crocum, si ita dicere liceat, deducens. Quemadmodum enim crocus ob adstringendi vim, minus habet substantiam tenuium partiũ quàm myrrha, Sic myrrha substantia tenuiorum partium prædita citiùs quidem vim suam in altum transmittit citiùs autem etiam ad cutem recurrit, simul secum efferens ea quæ in profundo sunt attenuata. Hanc igitur recursus eius velocitatem impediunt adstringentium mixturæ: non enim hoc solus facit crocus. Est itaque in pharmaco stomatico ex moris appellato tum mororum succus, qui non modicam habet adstringentem qualitatem, & facultatem, tum alia quædam etiam ammiscentur vbi quis forte pharmacum reddere velit. Hæc igitur adstringentia deducuntur quidem per myrrham, quæ vicissim ab illis compellitur, atque ita se mutuo adiuuant, quo vis ipsorum amplius progrediatur. Vidistis autem sæpè me ad pharmacum ex moris in principio quidem Rhois succum aut vuæ acerbæ succũ, quem priuatim omphacium appellant, ammiscere. Si verò hæc non

ad

adſint, florem roſarum, aut ipſas roſas ſiccas, balauſtium, cytinos, & malicorium aridum, & gallum omphacitin appellatam. Amplius autẽ & pini corticem, itemq; thuris, & tum hypocyſthidis, tum lentiſci ſuccum, & vt cõpendio dicam, omnia adſtringentia, præterea ea quæ corrumpentem habent facultatẽ, quam venenoſam vocant, & lethalium ſpecies quædã exiſtit. Didiciſtis enim quod non omne lethale ſtatim etiam eſt venenoſum. Quemadmodum autem in principio inflãmationis harum rerũ mixtura fortius efficit medicamẽtũ ſtomaticum, Sic quum reſtiterit quod influit nullo eiuſmodi opus habet ſolo. Sufficit enim tunc id pharmacũ quod crocum & myrrhã aſſumpſit ad inflammationẽ concoquendã. Nam vbi iam fuerit concocta, addimus etiam aliquid ex diſcuſſoriis, velut ſæpè vidiſtis me iniicere ſpumam nitri, & aliquando ipſum nitrum, quod tenuium partiũ exiſtit, & iam ab omnibus Berenicium appellatur. Vltra hoc etiã ſulphur viuum vocatũ, aliquando etiam ſapam, origano quãdoq; in cocto, interdum etiã hyſſopo, aut alio quopiã ſimili, pulegio videlicet, thymbra, thymo, calamintha hortenſi ac agreſti. Hoc igitur modo quis rectè vtetur pharmaco ex moris, ſi iuxta indicationum vniuerſalium quantita-

tem

tem ipsius vsum permutet. Quousq; enim quicquàm influxerit, idipsum repellere conuenit, vbi verò restiterit, concoctoria afferre, & deinde consequenter discussoria. Manifestum enim quod per huius methodi vsum, nemo qui simplicium pharmacorũ facultatẽ nouit, vnquam auxiliorũ inopia laborabit, siue per montes venetur, siue quid operetur in agro, siue in peregrinatione quandoq; præparatis careat medicamentis, velut Erasistratus scripsit, qui seipsum curauit ad rubi succum progressus, quum in illo loco Andronius pastillus præsens non esset. Quum enim sciret pastillũ Androniũ in adstringendo curãdi dominium habere, materiã adstringentẽ perquisiuit, Non velut Serapion & Menodotus aiunt, empirica transitione ad simile vsus. Iuxta hanc enim vobis demonstraui plurimã dissimilitudinem succi rubi ad pastillum Androniũ esse, paucissimam verò similitudinem iuxta vnũ solùm, vim videlicet adstringendi. Verùm qui generalẽ facultatẽ quã vniuersalem vocant, nouit: in quacunq; materia eam repererit, confidẽter ea vtetur. Huiusmodi autem materierum ingens est aceruus, quibus omnibus vti licet, ita vt solũ fugiamus quæ vim quandã iniucundã aut venenosam habent. Sic igitur etiã ego pharmacũ ex suc-

co

co nucum viridium pręparaui, nullo doctore vſus, neque aliquod præſcriptum ſequutus. Cuius vim expertus ſum multum aliorum ſtomaticorum facultatem excedentem, alia autem dico, id quod ex moris conſtat, & id quod ex ſucco rubi mororũ præparatur. (ita enim rubi fructum appellant) & tertium quod ex muſto, & quartum quod ex punicorum ſucco, & quintum id quod per adſtringentia mala cõponitur, ex quorum numero optima ſunt cydonia & ſtruthia appellata, & poſt hæc ad præſentẽ vſum quæ Ceſtiana à Romanis appellantur. Cæterùm compoſita ex multis talibus ſunt, quæ ex fructibus præparantur.

De ſtomatico medicamento ex nucibus.

EGo autem quando primũ ex Alexandria in patriam redii, agrum pertranſiui & inueni quendam hortulanum ab vua & tonſillis ac glandibus ferè ſuffocatum: vtebatur autẽ collutione aquæ mulſæ roſis in ipſa incoctis. Quum igitur vidiſſem fructum nucum in vigore eſſe, iuſsi detractum ab eis externum corticem, quo etiam tinctores videram vtentes, ſtatim in mortario cõtundi, & ſuccum eius per linteum excolari nondum ſciens quomodo iuxta craſſitiem aut tenuitatem haberet: quum verò reperiſſem aquoſum & compage tenuem,

gargarissare eum iussi ipsum hortulanum. Postquam verò valde tenuis apparebat, præcoxi: & mel commensurate, velut in eo quod ex moris fit fieri sciebam, ammiscui: atque vbi iam ad cōpagem mellis redactum esset, hortulano vtendū reliqui. Porrò quū viderem celerrimam vtilitatem ipsi inde oboriri, præstabile ratus sum in multis experiri, atq; ex hoc sufficiente experimento accepto de facultate eius pharmaci, semper ipso vtor, velut nostis. Meritò itaq; mirandum nullum ex prioribus medicis aliquid de hoc pharmaco mente concepisse, vt tum parabili, tum generoso hoc succo vterētur, maximè quum viderint quomodo etiā manus inficiantur eorum qui virides nuces decorticant. Ex his enim apparet qualis sit earum succus, & quod ægrè elui possit ipsarum adstringendi vis, adeò vt neq; per fortissima extersoria elui queat. Amplius autem adhuc miratus sum de medicis quod non cogitauerint fortem esse ipsarum vim, quum etiā tinctores videant eiusmodi nucum corticibus vti. Nisi enim in profundū manuum descenderet, & nisi per omnē substantiam lanarum penetraret, nō certè ægre elubilis esset. Quum verò descendat, indicat planè substantiam succi tenuium partiū esse, rationi autem consentaneū est adstrin-

gen

gẽdi vim maximè proficere, vbi in eiuſmodi ſubſtantia contineatur. Etenim quæ ex adſtringentibus craſſas partes habent, per adſtrictionem cogunt & cõdenſant ſuperficiem corporum quibus adhibentur, & à progreſſu in altum ipſorum corporum ſeſe impediunt. Quibus enim etiã aliàs ob ſubſtãtiæ craſsitudinem impoſsibile erat progredi in altum, his ſanè amplius impoſsibile fuerit denſato corpore iuuare id quod totum eſt inflammatum. Optimum itaq; eſſe nucum ſuccum perſuaſus, vt qui etiam coctum cum melle guſtarim nihil inſuaue habentem, eum in quatuor partes diuido, & ad primam ſtatim aliquid ex adſtringentibus iniicio, ad ſecundam ex croco & myrrha, ad tertiam ſulphuris quiddam ac nitri addo: quartam verò ſolam ſinceram ſeruo, pueris vtilem futuram ob dulcorem, Imò etiam viris ob delitias mente fractis, & mulierculis. Ego quidem igitur à ratione inductus inueni, quemadmodum neruorum ſauciatorum curationẽ, ita etiam hoc pharmacum quod omnibus præſtat. Eſt equidem id quod ex rubi moris conſtat, fortius eo quod ex moris fit, quemadmodum hoc eo quod ex muſto paratur, Omnibus autem his præſtat id quod ex nucum ſucco inuenimus, in principiis quidem inflamma-

tionum cum his quæ fortiter adstringunt confectum: in vigore verò croco & myrrha additis, quanquam etiam solum aliquãdo moderatas inflammatiões sanare queat. Quando verò humorem qui inflammationem produxit impactum digerere ac discutere oportet, cum acrium mixtura commodum existit. Verùm dixerit fortassis quispiam mihi ex medicis pauperioribus, se amplecti quidem ipsum medicamentum, si vnã pyxidem expleri iubeam hoc pharmaco semel præparato, Me autem præcipere, aut statim à principio quatuor facere compositiones, aut vnam ex melle & succo compositam reponere, atque vsu expetente ei ammiscere, vsq; quo quidem influxerit quippiam inflammatis, ea quæ vehementer adstringunt, postquam autem quieuerit fluxus, concoquentia: vbi verò euacuationem postulauerint ea quæ influxerunt, discutientia: operosum autem hoc esse & difficile his qui domi non habẽt supellectilem omnium simplicium pharmacorum, Imò neque ad peregrinationes me commodam cõfectionẽ exponere, in quibus impossibile sit quatuor vniuscuiusque medicamenti differentias circumferre: Ob id igitur excogitata sunt tum mihi, tum aliis etiam prioribus medicis, pharmaca medias facultates habentia,

&

& ad peregrinatiões idonea futura, & pauperculis medicis vtilia. Quæ verò hæc ipsa sint, paulò pòst referam. Nunc autem pauperum medicorum sermoni respõdere volo. Quemadmodum enim ipsi exilem apparatum laudant, sic oportet etiam diuitibus permittere, vt confectiones pharmacorum pro opulentiæ suæ dignitate comparent. Satis enim scio etiam ipse, non solùm multos pauperes esse medicos, sed & qui ab ipsis curantur: quibus satis est vbi ægrotent, alicam cum aqua mulsa accipere, & mundum panem habere, aut aliquam farinam vtilem ad cataplasma. Verùm eum qui curandi tractationem scribit, omnis materiæ meminisse operæpretium est, quo tum diuitibus copia sit ipsis artificiosè vtendi, tum pauperibus electio sit illarum tantum, quibus vnusquisque pro oportunitate abundet.

De mediorum pharmacorum compositione.

DIcamus igitur iam aliquid de compositione mediorum pharmacorum, inicio ab eo quod ex moris constat sumpto. Commune est autẽ omnibus mediis, vt congruens modus mellis ad succũ ipsum decernatur. Inuenitur autem hic modus per experientiam. Vbi enim succum ipsum cum

melle miſcueris ac guſtaueris, ſi quidem apparuerit moderatè habere, rurſus ſimiliter ipſa miſcebis. Si verò deficere quid videbitur, addes. Velut exempli gratia, In mororum ſucco ſi quinta pars mellis addatur, medium fuerit temperamentum, vt hoc modo coctum pharmacū plurimis valdè placeat, & hanc mixturam pauci reprehendant, alii quidem velut dulciorem, alii verò vt auſteriorem. Quemadmodum enim aliqui aquā mulſam dilutiorem, aliqui dulciorem libētiùs bibunt, Sic etiam his pharmacis vtrique delectantur iuxta propriam naturā. Quando igitur aliquis pharmacum ſibi præparari poſtularit, ſemper vtique vidiſtis me ei qui dulcioribus delectatur, plus mellis iniicere, qui verò contrariis, minus. In pharmacis igitur quæ deglutiūtur maximè coniectare oportet naturam eorum qui ipſa ſument, Quod enim cum moleſtia aut iniucundè acceptum eſt, ſtomachum ſubuertit. In pharmacis autem ſtomaticis eiuſmodi ſinceritatem aliquando contemnere licet. Medium itaque temperamētum, velut dixi, ſucci ad mel, quintuplum habeat multitudine ſuccum. Audito autem me diligenter animaduertens quibus vtor verbis in ſymmetria ſeu commenſuratione medicamentorum quæ inuicem miſcentur. Iam etenim

præ

præcepi quintuplum eſſe debere multitudine ipſum ſuccum ad mel, quod nihil differt ab eo ſi dicam mole quintuplum eſſe ipſum oportere. Vtrouis enim modo dicatur, menſurare oportet pharmaca permiſcē da. At verò ſi pondere iubeam quintuplum eſſe hoc pharmacum, per lancem vtique facere oportet ſymmetriam grauitatis ipſorum. Cæterùm ad permixtionem ſucci ad mel, non eſt neceſſarium heminæ aut cyathi meminiſſe, ſed ſufficit dicere, quintuplum eſſe oportere ſuccum, mellis reſpectu. Si verò quid aliud his ammiſcendum ſit ex dictis paulò antè, neceſſarium eſt dicere, quota quantitatis mole ipſis exiſtentibus, quā tum addendum ſit illorum in lance appenſorū. Velut in ipſo adeò pharmaco ex moris, in Heræ Cappadocis medicamentario libro, Mellis coniicitur libra vna, ſucci autem mororum lib. 6. ammiſcet autem ipſis croci drachm. I. myrrhæ duplum, par etiam croci pondus coniicit ex ſucco vuæ acerbæ, qui omphacium appellatur, atque eius dimidium ex alumine ſciſſo. Mihi verò placet quintuplum ſuccum ad mel coniicere: par autem pondus croci & myrrhæ, vtriuſque drac. vnam & dimidiam, ita vt ex vtriſque tres drachmę conflentur. Quod ſi quis omphacium addat, & vini auſteri item hemi-

nam vnam, velut Heræ videtur, rectè sanè drach. vnam, omphacii addet. Si verò citra vinum præparetur, multo plus de ipso côii-cere conuenit, si quidem medium temperamento pharmacum efficere velis vnci. vnã, si verò austerius, vt in principiis conueniat, nihil peccaris si omnino duas aut tres ammiscueris. Quod si non sit omphacium, pro ipso rhois succum iniice: & si volueris par pondus vtriusque indere, neque sic quicquã deliqueris. Heras tamen in symmetria huius pharmaci etiam hoc adscripsit, hoc modo. Quidam autem & heminam vnam dulcis vini, mustum eum velle indicare palàm est: prædixit enim vini austeri maris expertis heminam vnam. Mihi verò non placet, sufficiente melle iam coniecto, vnà cum hoc quòd & heminam austeri vini addidit, rursus aliam misceri vini heminam. Reddetur enim valdè vinosum medicamentum. Coquunt autem hoc ex moris medicamẽtum, aliqui quidem à principio miscentes succum mororum, aliqui verò modicè præcoquentes. Heras autem videtur velle succum solũ diutius coquendum esse. scripsit igitur hoc modo. Succi mororum heminas sex, ad strigmentitiam crassitudinem coquito, deinde trita ammisceto, croci drach. vnã, & reliqua videlicet iam dicta. Quin & ego cẽseo succum

cum ipſum ſolùm per ſe præcoquendũ eſſe: deinde verò adiiciendum mel,atq; vbi iam cacabum ab igne auferre velis,reliqua am-miſcenda eſſe. Verùm Heras videtur ſimul cum melle etiam alia ammiſceri iubere. Et vinum quidem rationabiliter quis tunc am miſcuerit. Myrrham verò & crocũ, melius eſt in fine coćturæ iniicere,eo vſque ſaltem cum aliis coquendo,aut olla in terrã poſita mouẽdo,donec omnia probè vniãtur. Amplior autem coćtura ipſorũ, deſtruit facultatẽ aromaticorũ medicamentorũ. Spuma argẽti equidẽ & plumbago, atq; alia multa metallica per coćturã meliora fiũt. Crocus autẽ & myrrha multaq; alia aromata in decoquendo vires amittunt. Itaque medii facultate pharmaci & ſymmetria, & coćtura, moderatis inflammationibus congrua, ampliuſque in maiorũ vigore,atque inſuper in principiis & augmentis eorundem conueniens,iam relata eſt. Cæterùm ad induratas inflammationes, quum iam præterierit vigor, & nihil amplius influxerit, venerit autem tempus diſcutiendi, ammiſcere conuenit ad ſtomaticum pharmacum aliqua diſcuſſoriorum. Talia autem ſunt, Spuma nitri, & ipſum nitrum molle, aſiæque petræ flos, & ſulphur viuum. Sufficit porrò ad prædićtam medii pharmaci commen-

ſurationem ammiſceri Nitri quidem vnciã dimidiã, ſulphuris autẽ vncias duas. Quod ſi neque ſic præparatum habeas ipſum, neq; præſto ſit tibi nitrum, aut ſulphur, aut aſiæ petræ flos: origanũ in ſapa, quã alii ſiræon, noſtri omnes hepſema vocant, feruefacito, ſtomaticoq; pharmaco addito, ac gargariſſare iubeto. Si verò neq; ſapa adſit, in aqua mulſa origanum coquito. Nihil autem refert etiam ſi hyſſopum coniicias pro origano, aut pulegium, aut thymum, aut thymbram, aut calaminthen, aut mintham odoram, quam veteres hedyoſmon appellant. At verò in vigore inflammationum, nõ ſolùm nihil ex eiuſmodi pharmacis adhibere oportet, ſed etiam cõtrarium totum: atque rarò quidem ſtomaticis medicamentis vti, collutionibus autem & gargariſmis mitigatoriis concoquere inflammationem. Cuius generis eſt, Decoctum pinguium caricarum, & oleum lentiſcinum in duplo vaſe tepefactum. Quin & ipſum ſtomaticũ pharmacum in vigoribus gargariſſare cõuenit, aqua mulſa dilutiore permixtũ, aut calida ſapa: quæ ſi non adſint, aqua calida. Præualere enim oportet tunc mitigatoriũ & concoctoriũ ductum, velut in declinationibus diſcuſſoriũ, qui ex fortioribus conſtat medicamentis. Porrò meum pharmacum ex

ſuc

ſucco nucum omnium aliorum eſſe fortiſſimum opere experti eſtis. Ad vos enim ſodales loquor, in quorum gratiam maximè ad hanc tractationē progreſſus ſum. Quòd verò etiam omnium viliſsimum & parabiliſsimum ſit, nemo ignorat, proiiciūt enim hortulani viridiū nucum cortices, vbi ipſas decorticarunt, vt vel maximos corbes nobis explere liceat gratis. Mel igitur ſolum vt pauperibus medicis (Nam & illis oportet nos ea quæ narramus communicare) deficit, quum eius fuerit penuria, nihil verò aliud, niſi quis vltro adeò aliud velit, Sæpè enim hoc modo confectū pharmacū, nihilo deterius apparuit eo quod ex moris conſtat, in quod tum crocū, tum myrrhā indebamus. Quin etiam ſi Alumen ipſi addere velimus, nō eſt neceſſe ſciſſum iniicere. Sufficienter enim adſtringit etiā liquidū, quod aliqui phorimon appellant, quod vilis pretii & maximè parabile in omnibus regionibus exiſtit, tenuitate tamen partiū à ſciſſo deficit, & ob id etiā minus efficax eſt. At verò ſi hortulanus aliquis aut ruralis hoc pharmacū ſibi præparare velit, habuerit gratis quos coniiciat, cytinos aridos contuſos & cribratos, Nominātur autē ſic primogenita punica. Quo tempore enim arbor florere deſinit, fructus ipſius apparet figuratus in

ſpeciem punici mali, quem ablatum & reſic-
catum adſeruare licet ad tempus fructus nu
cum. In fine enim veris cytini generantur.
Deſinente autem æſtate ad perfectionem
veniunt nuces. Quin & in terram decidunt
multi cytini, aut à vento decuſsi, aut alio
quopiam modo, quos collectos ſiccare li-
cet, vt neq; hac parte egenos medicos quic-
quam impendere opus ſit. Noſtis autem aci
dorum & acerborum punicorum, (quorum
fructus parum abeſt vt eſitari nequeat) cy-
tinos meliores eſſe, Quare etiam ſi ex arbo
ribus eos auellas, aut nemo penitus te prohi
bebit, aut certè viliſsimũ pretium ſibi dari
pro eis poſtulabit. Cæterùm balauſtiũ ap-
pellatũ penitus cibis nõ conuenit, & ſi quis
colligere id velit, quemadmodum origanũ,
& thymbrã, ac thymũ, atque alia huiuſmo-
di, gratis licebit. Itaque ſi balauſtium velit
quis crudũ tuſum ac cribratũ iniicere iuxta
proportionem quã antea dixi, pari ompha-
cio pondere, vtile pharmacũ efficiet. At ve-
rò & cortices punicorum malorum, valde
parabilis res ſunt, adſtringendi vim ſuffi-
cientiſsimã habentes, & qui ad prædicta ſta
tim in principio coniici queant. Optimum
autem pharmacum reddetur, ſi iuxta id tem
pus quo punica nondum perfectè matura
ſunt, nõ tamen longè à perfectione abſunt,
eos

eos cortices detractos conieceris atque id statim in principio cocturæ succi. Oportet autem prius in mortario tundere, quo ipsorum vis vniuersa citius in medicamentum quod paras diffundatur.

De confectione pharmaci ex malis punicis, & malis, alijsq; stomaticis.

QVum verò tres sint punicorum malorum differẽtię, Aliqua enim ipsorũ sunt austera, aliqua verò dulcia, & quædam acida, Siquidem sola austera iniicias, magis adstringens pharmacum reddetur: si verò dulcia, suauius. Quemadmodum sanè fortius fiet, si acida tantum indas. Ego autem consueui par pondus vniuscuiusque generis ammiscere. Nam & aliàs ipsa sola matura punica mala integra vnà cum corticibus tundo, deinde succum exprimo, ac cum melle coquo, & non solum stomaticũ pharmacum ori commodũ habeo, sed & ad multa alia vtile, veluti rursus dicetur: atque fit hic succus ad omnia præstantior ex tribus punicorum speciebus, aut generibus, aut differentiis, aut quomodocunque quis appellare velit. Miscemus autem & ruborum fructus quos aliqui quidem à planta denominant, batina, hoc est rubina appellantes: aliqui autem composita appellatione Mora appellant, apponentes quæ à rubis

producuntur. Ex quibus ſanè ſuccus ſimiliter ſucco mororum præparatus, melius illo pharmacũ redditur: ſed minus validum eo quod ex nucũ ſucco paratur. Quin & malorum cotoneorũ, & pirorum ſylueſtrium, ac meſpilorũ ſuccus ſimiliter præparatus, ſtomaticum pharmacũ efficitur, deuorarique aptũ, quũ hoc quod ex nucibus conſtat deuorare non liceat: quãquàm enim nociuum non ſit, velut atramentũ ſutoriũ, tamẽ ſtomacho non eſt cõmodum. Manifeſtũ verò quod & ex punicis cõſtans pharmacũ aptũ eſt fracto & cibos faſtidienti ſtomacho: deficit tamen ab eo quod ex malis conſtat. Innocuus eſt etiam rubi mororũ ſuccus deuoratus, velut etiam ipſorum mororũ, ſed ſuccus rubi mororũ habet quid quod ſtomachum corroborat, quod ipſum mororũ ſuccus non habet. Porrò mel his omnibus ſuccis non eadem proportione iniicitur. Plurimo enim nucum ſuccus opus habet, & poſt eum rubi mororum, modico autẽ malorum, & punicorum, & pirorũ ſylueſtriũ. Medius autẽ inter hos eſt meſpilorum ſuccus. At verò & ex cornis ac brabylis, & prunis apud nos appellatis pręparãtur apud nos ſtomatica pharmaca, eodẽ modo quem in principio de moris recenſui, in quorum omniũ confectione rationẽ quandam commu

munem referam, hanc. Siquidem crassus apparuerit succus, statim mel ammiscere oportet: Si verò liquidior sit succus præcoquatur. Suscipit autem pirorũ ac malorum succus: amplius verò etiam plurimorũ fructuum, parem sibiipsis mensuram mellis. Succus verò eorũ quæ multũ acerba sunt, velut est corni fructus, aliquando duplum, aliquando triplum mellis adsumit. Omnia igitur hæc citra noxam deuorantur. Si verò atramentum sutoriũ ammixtum sit, nõ valdè deglutire oportet confectum pharmacum, præterquam si iuxta stomachum aut aluum vlcerosam affectionem fieri suspicemur, Quin & si in ipso ore maligna vlcera fiant, præstant ex atramento sutorio medicamenta. Sufficit autẽ drachma ad prædictam cõpositionem ammixta in qua vnam mellis librã coniici est relatum. Sed & plus quandoque rectè iniicitur ad vlcera putrefacta. Singula porrò quæ dixi iniicere licet aliquando & musto vuarũ austerarum quas Aminæas appellant. Præstat autẽ vltimum mustum in hunc vsum. Quod enim in principio fluit liquidius est & aquosius. Iniicienda verò sunt ex prædictis pharmacis acerbiora, quemadmodum sæpè vidistis me aut punica mala, aut balaustium, aut cytinos, aut ægyptiæ spinæ fructum, aut corna,

aut

aut aliud quid ex huiuſcemodi adſtringentibus ammiſcere. Maximè verò aptus eſt Rhus, ſiue maſculino, ſiue muliebri genere ipſum velis nominare. Eſt autem duplex, Alter obſoniis inſpergitur ſtomacho commodus, alter à tinctoribus coriorum expetitur. Vterque verò muſto incoctus ſtomaticum efficit medicamentum, cui ammiſcere licet etiam alia iuxta eandem proportionem, velut in eo quod ex moris conſtat relatum eſt. At verò citra mellis mixturam, muſtum ſolum per ſe in mellis compagem redactum, exemptis etiam quæ aliàs induntur, bonum fit pharmacum in principiis, augmentis, & vigoribus. Ad declinationes autem ſi tedas addideris pingues, aut etiam in tenuia fruſtula cõtuſas & fractas eaſdem vnà cum Rhoë in muſtum conieceris, deindeq; interpoſita vna die coxeris, donec ſuã ipſorum qualitatẽ in ipſum muſtum tranſmittant. Tunc enim tedas quidem eximere ac proiicere oportet, Muſtum verò vſque ad aptam compagem coquere, quo videlicet illiniri cõmodè poſsit. Quæcunque autem prius ex adſtringentibus iniici dixi in id quod ex nucibus præparatur medicamẽtum, ea omnia etiã accipienda ſunt rectè in muſtum addi. Quod ſi verò pretioſius efficere pharmacum velis iniicies etiam caſsiæ

cor

corticē,aut nardum indicā, aut malabathri foliū. Aequè enim vt pauperibus, sic etiam diuitibus nos pharmaca scribere oportet. Eadem etiā prædictis stomaticis pharmacis miscentur. Sufficit autem drachma vna singulorum ex his tribus ad tantā medicamenti symmetriam ac cōmensurationem, iuxta quā libra mellis vna coniicitur. Nihil verò læseris si ad singulas drachmas adhuc dimidiam apponas, vt in totum quatuor drachmæ & dimidia fiant. Cæterùm ad induratas inflammationes coniiciuntur quæ generosius discutere possunt, tusa videlicet & cribrata. Tempus autē indendi ipsa non est principiū, sed vbi propè perfectè coctū fuerit pharmacū, aut etiā penitus coctum, olla iam in terrā deposita. Sunt autē hæc costus, amomum, & quod Macer appellatur, Nominatur autem sic cortex quidam aromaticus qui ex India affertur, multū calefaciens & adstringēs. Quin & cyrenaicus succus ad discutiēdas induratas inflāmationes aptus est, quēadmodum etiā Medicus, aut aliquis eorum qui postea celebres facti sunt. Pauperibus porrò pro sumptuosis discussoriis pharmacis, aut dictamnū, aut acorum, aut Meon, aut pyrethrū, aut cardamomū, aut sinapi iniiciendū censeo, pari pōdere, ita vt ad triū drachmarū pondus eorum

mixtorum moles perueniat, ad prædictam in principio stomaticorum pharmacorum symmetriam, in qua mellis libra habebatur. Si verò quatuor aut quinque drachmarum pondus ex his explere velis, magis discussorium pharmacum habebis. Semper enim pro constitutionis affectuum proportione, augeri ac minui pharmacorum vehementiam oportet.

De confectione pharmaci ex musto, in quo etiam parabilia diuersa.

IN pharmaco ex musto, ad decem musti heminas, tres iniicimus heminas Rhois coriariorũ, aut eius qui obsoniis inspergitur. Si verò vtrunque iniicimus, vtriusque vnam & dimidiã, aut paulò plus sumimus. Iuxta proportionẽ verò etiam ex discussoriis quodcũque tandem in promptu habuerimus. Quod si vnũ tantum habeamus adstringendi vim habens, quod in principio iniiciamus, aut vnũ saltem discussoriũ quod iuxta finem indamus, ex illo totum pondus immittimus quod ex omnibus alias conflaretur. Quæ igitur dicta sunt in medicamentum ex nucibus cõiicienda, ea omnia etiam in pharmacũ ex musto indantur. Quin & quæ isthic non dicta sunt, amplius iniicere licet, Velut gallam omphacitin appellatã, aut extremitates mollis rubi, aut rubi canini,

ni,& corni,& cuius etiam fructum diximus iniici oportere, velut etiam pruna, & myrti baccas, & fructũ myricæ ac ſpinæ ægyptiæ fructum, omniaq; adſtringentia præter ea quæ medicamentariã vim habent, ne videlicet deuorata lædãt. Omnia porrò ſtomatica pharmaca quomodocunq; parata iuxta propria tẽpora oportuna ac cõmoda fiunt. Si quidẽ enim auſteriora fiant, in principiis & vehementibus influxionibus cõueniunt. Si verò moderatiora, in vigoribus. Si autẽ magis diſcuſſoria vi prædita, in declinationibus. Quare etiã ſi nõ ipſi ręparauerimus quid, neque ſymmetriam iniectorũ nouerimus, ſed tantùm ipſum cõpoſitum pharmacum guſtauerimus, cognoſcemus quomodo eo ſit vtendum. Hæc igitur ſi memoria conſeruabitis, quando neceſsitate aliquando vrgente eorum quæ experimento conſtant pharmacorũ copia non ſit, ex parabili illius loci materia, vos ipſi ex tempore aptum medicamentũ componere poteritis. Non ſolum autem in hanc rem vtilis fuerit prædictorũ memoria, ſed etiã ad iam inuentorũ conuenientem vſum. Si enim in ipſis adſtringentẽ qualitatẽ præualere inueneritis, in principiis eis vtemini. Si verò mitigatoriam & laxatoriã ac concoctoriam, in doloribus & vigoribus inflammationũ.

Si verò obduratum quippiam & ægrè solubile ab inflammatione relinquatur, in declinationibus discussoriis. Eodem modo etiã in mediis tẽporibus, media relatorũ pharmacorum medicamenta offeretis, ab repulsoriis ad discussoria paulatim transeundo, atque si vnum dũtaxat vobis præsto sit medicamentum, idipsum per aquæ mulsæ & aquæ simplicis mixturã exoluentes, & per additionem parabiliũ intensius reddentes. Sunt autem parabilia ex adstringentibus, Rosæ, & baccæ myrti, & myrtus, & lentiscus, & rubus, & rubus caninus, & galla omphacitis appellata, & ægyptiæ spinæ fructus, omniaque aluminis genera. Post hæc parabilia sunt Rhus culinarius & coriarius, & succus qui ex Syria affertur, atq; hic quidem per se ammiscetur, culinarius autem & coriarius Rhus aqua prius decocti, vtiles mixtura fiunt. Est autẽ & glaucium ex parabilibus, & omphacium, & cytini, & balaustia. Ex discussoriis autem parabilia moderata sunt, caricarũ & furfurum decoctum, & aqua mulsa in qua origanum, aut hyssopum, aut thymus, aut calamintha, aut pulegium, aut mintha odora, quam hedyosmũ vocant, sint incocta: fortiora autem sunt etiam hæc, si diutius coquantur, amplius autẽ & nitri spuma aut ipsum adeo nitrum

vstum:

vstum: fortius verò his est sulphur viuum.

Stomaticorum pharmacorum compositio, in quibus etiam quæ ex moris constat, Heræ.

PRopriè quidem stomatica appellantur quæ ad vuas, tonsillas, ac omnes quæ in ore fiunt de repente inflammationes con ueniunt. Componuntur autem per prædictam materiam, ex qua sanè multæ particulares compositiones à medicis sunt confectæ. Ego verò etiam hic celebrium tantum mentionem faciam.

Compositio pharmaci ex moris iuxta Heram.

PHarmacum ex moris stomaticum faciens ad tonsillas, & vuas, atque alias in ore inflammationes, tum illitum, tum gargarissatum, velut est prædictum. Præparat autē ipsum Heras hoc modo. Succi mororum heminas sex, ad strigmenticiam spissitudinē coquito. Deinde tritas croci drac. vnam, myrrhæ drach. duas, omphacii drach. vnā, aluminis scissi obolos tres. Mellis heminam vnam addito. Ipse autem Heras se etiam aliter præparare ipsum ait, hoc modo, vt croci drachma dimidia iniiciatur, & passi hemina vna, & vini maris expertis austeri hemina vna. Coctura autē fit vsq; ad compagem melleam.

Andromachi descriptio, pharmaci ex moris.

ANdromachus autem de pharmaco ex moris in hæc verba ſcripſit. Succi mororum heminas ſex accipito, & in ipſum gallas quinque coniicito, radicis autē dulcis drac. 20. Vini chii heminam vnam, & inſolato aut coquito, deinde vbi coactum & & ſpiſſatum fuerit pharmacum, radices tollito ac proiicito, gallas autem tritis ammiſceto, & myrrhæ drach. 1. croci drach. vnā, aluminis ſciſsi drach. 1. omphacii drach. 2. Quidam autem aluminis drach. duas, mellis attici heminā vnam. Manifeſtum autem eſt, quod hoc pharmacum magis adſtrictorium eſt quàm præſcriptum, maximè ſi alumen adſumat. Sufficientes enim erāt gallæ, & omphacium, vt multum adſtringens redderent pharmacum, verùm vbi alumen amplius additur, plurimum in ipſo adſtrictoria vis augetur. Rectè tamen in eius confectionem ammixta eſt dulcis radix, quæ exaſparata lenit, & propterea aſperitatem ex adſtringentibus inductam lenire poteſt. Cæterùm pro mororum ſucco coniicitur etiam mororum rubi ſuccus, aliis quomodocunque velis appoſitis, ſiuè vt Heras, ſiue vt Andromachus ſcripſit. Relatū autem à me antea eſt, quomodo liceat ipſum variare, per eorum quæ adiiciuntur ammix

mix

mixtionem. Dictum est etiã, quod per succum nucum componi queat hoc pharmacũ, reliquis eodem modo iniectis. Quin & per punicorum malorum succum similiter præparatur, tum succo solo cum melle præparato, tum iam dictis iniectis. Sic verò & rubi fructus cum melle cõfectus sufficienter adstringens fit pharmacum, quemadmodum sanè & quod ex nucum succo paratur, veluti prius est dictum. At verò etiam varia cõpositione pharmaca ex punicorum succo à medicis conscripta sunt, velut etiam ab Andromacho his verbis.

Stomaticon ex malis punicis, Andromachi.

PVnicorum dulcium nucleis carentium partes. 2. & acidorum partẽ. 1. Succum in vas * amplum quod congium capiat exprimito, deinde excolatum ad lentũ ignem ad tertias coquito, Sint autem in promptu myrrhæ minnææ drach. 8. croco magmatis drach. 8. omphacii drach. 8. illyridis drac. 8. aluminis drach. 4. gallæ drach. 8. His affundito liquorem teritoque ac ad melleã spissitudinem coquito: deinde in pilam translata rursus terito ac vtitor, quandoque cum melle, quandoque sincero. Hic non simul coquit mel cum punicorum malorũ succo, sed postea quum paratum est, dupliciter

* Aeneum vet. cod.

pharmaco vti iubet, aliquando quidem ſincero, ad inflammationes videlicet adſtrictionis indigas: aliquãdo verò cum melle, quum diſcuſsione indigent. Multitudinem auem ſucci congium eſſe iubet, hoc eſt ſextarios ſex Romanos. Quum enim Romæ medicatus ſit, ſemper eius vrbis menſuris vtitur. Iniicit autem in ipſum myrrham, & crocomagma, & gallam, & iridem illyricam. (Ipſam enim Illyrida appellare ſolet.) Amplius autem ad hæc omphacium, omnium quinque numero, ſingulorum vnciam vnam, octo enim drachmæ vnciã efficiunt. Ex alumine verò ſciſſo vnciam dimidiam. Scripſit porrò deinceps Andromachus etiam id quod ex muſto ſit ſtomaticum, ſic in hæc verba.

Andromachi ſtomaticum ex muſto, quo vtor.

GAllas triginta. Rhois coriarii ſextarios duos, muſti ſextar. 6. Gallas confractas cum Rhoë per diem & noctem in muſto macerato, deinde coquito donec ex toto quarta pars ſuperſit, & per linteolum colato, exprimito, & in olla ad mellis craſſitudinem ſpiſſato, deinde trita addito, aluminis ſciſsi drach. 1. croci drach. 1. myrrhæ drach. 1. permixta reponito atq; vtitor. De muſto nihil manifeſti retulit ex quali vua ipſum

ipſum ſumi velit, Num ea quæ auſterum vinum fundit, aut quæ dulce, aut mediũ. Nos igitur noſſe oportet quod pharmacum ex dulci confectum magis mitigatoriũ & moderatum erit, ac minus efficax. In quibus autem adſtrictione opus eſt, vti vehementiore, id quod ex acerbis vuis fit vehementius quidem adſtringit, leniendi autem vim non habet. Palàm eſt autem ex medio vino paratum, etiam mediã facultatem habere.

Critonis ſtomaticum ex malis punicis.

CRito pharmacum ex ſucco punicorum his verbis deſcripſit. Stomaticum ex punicis ad vlcera & aphthas oris. Succi punicorum dulcium heminas. 6. in æreo vaſe ad tertias coquito, deinde cinamomi drachmas. 1. caſsiæ drach. 1. myrrhæ drach. 1. omphacii obol. 3. croci obol. 3. nardi Indicæ obol. 3. terito, eiſq́ue mellis heminam. 1. ammiſceto, atque ita adinfuſo ſucco ad lentum ignem moueto, ac donec ſpiſſetur coquito ac vtitor. Scribit autem & aliã compoſitionem pharmaci ex punicis huiuſmodi. Malorum punicorum dulcium vnà cum corticibus tuſorum ac expreſſorum ſextarios. 6. mellis boni ſextariũ. 1. in ollam coniecta coquito ad ſpiſsitudinem mellis: deinde aluminis ſciſsi vnciam vnam, myrrhæ vnciam dimidiã, trita addito, ac mixtis

vtitor. Magis adstringēs scripsit certè hoc pharmacum Crito quàm præcedens. Ridicule igitur quidam faciunt interrogantes vtrum ipsorum altero melius sit. Alterutrum enim in proprio tempore altero melius est. atq; hoc quidē posterius ad ea quæ vehementi adstrictione indigent, ad ea verò quæ discussione, prius maximè quum & cinamomum iniecerit in ipsum discussoriū medicamentum. Scripsit autem & ex musto medicamentum Crito, hoc modo.

Critonis stomaticum ex musto.

STomaticū ex musto facit & ad aurium & sedis vlcera. Musti sextarios. 6. ad sextarios. 2. decoquito, deinde Rhois coriarii drach. 4. alii drach. 2. misceto, & gallarum drach. 4. alii verò gallas. 30. croci drachmas. 2. alii drach. 1. aluminis scissi drach. 2. Quidam etiā myrrhæ drach. 1. mellis sextarium. 1. mixtis vtitor. Multa verò alia pharmaca ex prædictis succis à multis medicis scripta sunt iuxta cōmensurationem variantia quum aliqui quidem omnia prædicta coniiciant: quidā verò auferant, alius aliud, & alius plus, alius minus in quibus velut dixi inspicere oportet quid redundet, an adstringens & repulsorium, aut lenitiuum & concoctorium, aut discussoriū. Ita enim rectissimè ipsis vtemur. Quare relinquam par

particulares eorum quæ ſcripſerunt differentias. Tranſibo autem ad alia pharmaca citra hos ſuccos præparata.

Stomatica pharmaca citra ſuccos compoſita, ex aceto & gallis.

STomaticum pharmacū ſcripſit tum Andromachus, tum Crito, eandem habens ſymmetriam. Sufficiet itaque deſcriptionē Andromachi referre, hoc modo habentem his verbis. Stomaticum Ariſtoclis ad Synanchas, quas anginas Latini vocant, & reliquas in ore affectiones. Hac & Antipater vſus eſt. Gallas numero. 30. aceti albi ſeſquicyathum, alii cyathos. nouē, myrrhæ drach. 8. nardi Indicæ drach. 1. Rhois culinarii ſeſquicyathum, alii cyathos. 9. aluminis ſciſsi drach. 1. piperis grana. 20. mellis Attici cyathos. 2. alii ſeſquicyathum. Coquuntur gallæ in aceto donec flacceſcant, deinde tritæ melli miſcētur tempore vſus. Quidam etiā ſeminis mandragoræ vnciam vnā addunt. Hæc quidē Andromachus ſcripſit. Fortaſsis autem dubitauerit quiſpiam propter quid, quum ſcripſiſſet aceti ſeſquicyathum, mox adſcripſerit alii cyathos. 9. multum enim menſura altera alteram excedit. Quemadmodū etiam rurſus quum ait, Rhois culinarii ſeſquicyathum, alii cyathos. 9. Singulatim itaque vtrunque ex-

penſum dubitationem affert. Si verò inter ſe complicentur, conuenienter ſcripta ſunt. Si etenim cyath.9.iniecerimus, iniiciemus etiam Rhois culinarii eoſdem.9.cyathos. Si verò aceti ſeſquicyathum, ſufficiet etiam Rhois culinarii ſeſquicyathus. Quare in pharmaco plus aceti habente, diutior coctura facienda eſt, in minus habente breuior. Præſtat autem diutius fieri cocturam. Ita enim gallæ molles reddentur. Conſpicuum verò eſt, generoſum eſſe hoc pharmacũ ex contrariis compoſitum. Gallæ enim & acetum, & Rhus magis adſtringentia ſunt, & maximè repellunt: valde autem diſcuſſoriũ eſt piper, ſed mixtæ facultatis eſt nardus. Myrrha verò diſcuſſoriã habet vim, ſed & lenem ac mitigatoriam vnà cum hoc quod etiam concoquit. Diſcuſſoriæ facultatis eſt etiam mel, ſed citra mordacitatem earum affectionum quæ in ore fiunt, quum in oculis mordax exiſtat. Verùm de aceti viribus iam ſæpè mẽtionem fecimus, quod & ſecat, & diſcutit & repellit. Album autem in deſcriptione addidit, vt videlicet tenuium partium indicet. Quidam verò tum aceti quinq; cyathos, tum Rhois eoſdẽ iniiciunt, medium quodãmodo apprehendentes inter eos qui plurimum, & qui minimum de vtroque coniiciunt. Manifeſtum igitur eſt

eos

eos medium quoque pharmacum iuxta facultatem præparare, quemadmodum symmetria ipsa media existit.

Stomatica illitio ex besasa, hoc est, semine rutæ syluestris.

CElebre est & hoc pharmacum ab Andromacho hac verborum serie descriptum. Stomaticum ad anginas ex besasa, faciens ad desperata, quo vtor. Seminis anisi, seminis apii, seminis ammii, floris iunci odorati rotundi, aluminis scissi, iridis illyricæ, besasa quod aliqui harmala vocant, cinamomi, myrrhæ, troglodyticæ, aristolochiæ longæ, singulorum vnc. I. cassiæ, rosarum siccarum, vtriusque vnc. I. crocomagmatis, vnc. I. costi, cineris hirundinum recentis, vtriusq; quadrantẽ, croci sesquiunciã, nardi indicæ, amomi, vtriusque vnciæ dimidiũ, gallas. 8. tritis cum melle vtere, Verũ vsus tempore tandẽ mel adde. Hoc ipsum pharmacum etiam Heras scripsit, vt parum absit quo minus penitus idem sit, Solas enim rosas variauit, & non ipsas coniicit, sed florem ipsarum, & ad finem addit, Quidã etiã cassiæ fuluæ vnc. I. De hirundinibus autem ambo obscurè tradiderunt, quanquàm alii clarè scripserint, nisi quod inter ipsos non conuenit. Alii enim nidum vrere iubent ex stercoribus hirundinum maximè

com

compositum. Alii ipsas hirundines. Alii ipsarum pullos. Hi verò obscurius scripserunt, & Andromachus quidem, cineris hirundinum recẽtis, oportebat autem ipsum apponere vstarum, Tale enim quiddam cineris vox significat, nisi nidum ipsum terere ac leuigare iubet. Heras autem, hirundinũ recrementi, non apponẽs vstarũ. Fortè igitur neuter vult cõburi debere hirundinum recremẽtum, quemadmodũ alii. In quibusdã tamen exẽplaribus sic scriptum est. Hirundinum tenerarũ vnciam. i. queadmodum in aliis hirundinũ à trabibus. Palam est autẽ acre & discussorium hoc pharmacũ esse ex hirundinum excremẽtis cõstans, Quemadmodum etiã alia omnia omnium animaliũ stercorum, aliqua magis, aliqua minus. Velut etiam ipsorũ animalium vstorum cinis. Dictum est etiã nobis de besasa in simplicium pharmacorũ tractatu, quod tertii sit ordinis calfacientium, & nũc sanè vt eiusmodi ammixtum est etiam prædicto medicamento, quod plurima discussoriæ facultatis in se habet. Quemadmodum aliqua ex aliis stomaticis adstringentis & repulsoriæ. Etenim iam relata pharmaca valde discussoria sunt, & ad hæc amplius cinamomum super omnia vim tenuium partium & discussoriam habens. Quin & semina

anisi,

anisi,apii, & ammii discussoria sunt,& iris & aristolochia ex discussoriis sunt, velut etiam myrrha. Mixtæ autem facultatis ex discussoria & adstringẽte est casia,& crocus,& nardus,& amomum,& costus. Præcellit autem in ipsis calfactoria & discussoria,& maximè in costo. Mixtæ facultatis est & iunci rotundi odorati flos, sed vtraque imbecilli tum adstringẽte,tum calfaciẽte. Gallæ verò,clarum est autem quod de omphacitidum genere loquor, ex adstringentibus multum sunt pharmacis, velut etiam alumen scissum. Rosæ autem rursum debilissimam habẽt adstringendi vim. Ex contrariis igitur facultatibus particulariũ pharmacorum,hoc medicamentum propositum iam constat,& non solũ contrariis, sed etiã vtriusque fortibus, atque velut dixi antea, multò fortioribus discussoriis quàm adstringentibus. Quando verò confectionem eius clarè conscripserit Heras, visum est ob id etiam illius verba in commune proponere ac adscribere,quæ hoc modo habent.

Stomaticum ex besasa, Heræ.

STomaticum faciẽs ad anginas,& inflammatas tonsillas, ac vlcera facta in ore. Conuenit etiam stomachicis & dysentericis summè, in frigida exhibita magnitudine fabę. Est & Arteriaca bona,& dolorẽ sedat.

Anisi

Anisi vnc.1.ammii vnc.1.apii seminis vnc.1. costi sesquiunciam, floris iunci odorati vnc. 1. iridis illyricæ vnc.1. aluminis scissi vnc.1.gallas omphacitidas mediæ magnitudinis. 8. crocomagmatis vnc. * 1. croci sesquiunciam, myrrhæ vnciæ dimidium, floris rosarũ vnc.2.aristolochiæ longæ vnc.1. seminis besasa vnc. 1.cinamomi vnc.1.spicæ nardi sesquiunciam, amomi racemi vnciæ dimidium. Quidã etiam casiæ fuluæ vnc.1. cineris hirundinũ recrementi vnc. * vnam. Myrrham cum melle terito: reliqua verò omnia contusa & cribrata in mortarium coniicito, & per pistillũ myrrham cũ melle moderato cõmisceto, vt pharmacum melle crasius reddatur, Vsus verò tempore melle dilutum illine, atque ex aqua gargarissandum præbe, aut ex aqua mulsa vel succo ptisanæ. Cæterùm pharmacum hoc in stanneo vase reponitur ac adseruatur.

* Aliàs. 2.

* Aliàs vnc. 2.

Aliud stomaticum ex hirundinibus absque Besasa, Asclepiadæ.

SCripsit etiam Asclepiades stomaticam illitionem his verbis. Aliud stomaticum facit & ad Anginas. Hirundinum syluestriũ vstarum cineris drach. 4. croci drach. 1. nardi indicæ drach. 1. melle excipe. Mixtura fit quum iam sub manibus sunt affectiones. Hirundines porrò vruntur hoc modo. Pullos

los sale conspersos vnà cum pennis in fictile coniicimus, obturatumque prunis imponimus. Gratia habenda est Asclepiadæ ob id quod tam diligenter describit quomodo hirundinum pullos vri iubeat, & quod ipsa animalia, & non eorũ recrementa, in pharmaci compositionem præparanda censeat, Scripsit verò etiã Andromachus stomaticũ pharmacum ex hirundinibus, hoc modo.

Stomaticum ex hirundinibus ad anginas, vt Harpocras.

PVllorum hirundinum vstorum numero II. mellis cyathum. I. alii cyathos. 2. habent, succi myrti viridis cyathum. I. alii cyathos. 2. myrrhæ obolos. 3. Pullos vrito omnibusque mixtis ac tritis vtitor. Clarè etiam hic hoc loco pullos comburi iubet. Hæc itaque duo præscripta pharmaca ex hirundinibus sunt absque besasa, Alia autẽ duo stomatica hæc præcedentia ex hirundinibus vnà cum besasa constant. Est autem & tertia coniugatio pharmacorum eiusdẽ generis, in qua ea quæ ex besasa citra hirundines præparantur, continentur.

Alia stomaticæ illitiones Andromachi.

PRæstat autem opinor neq; alias relinquere oris illitiones, quæ sanè laudantur ab his qui de pharmacorum experientia

sunt

sunt curiosi, maximè quũ multorum ex eis etiã ipsi experimẽtũ fecerimus, partim quidem ex nostro vsu, partim verò eorum qui nobiscum sunt medicati. Incipiam autem ab his quæ Andromachus scripsit, ipsas cõpositurus iuxta illius verba.

Ad Columellam laxatam.

MEllis lib. I. aluminis liquidi lib. I. florum rosarum libram dimidiam, succi hypocisthidis quadrantem. Alumen in melle coquito, deinde sicca inspergito atq; ita vtitor. Coquito autẽ modicè. Verè bonum est hoc pharmacum, eoq; tribus modis vti oportet, quẽadmodũ vidistis me plurimis stomaticis pharmacis vti. Vnus vtendi modus est & maximè in principio, vt dissoluatur per aquam calidam aut aquam mulsam ac gargarissetur, Nam & mitigatorium est hoc, & quod cõuenit efficit. Interea autem dum eo sic vtimur, etiam sincero pharmaco vti cõuenit, partim quidem cum digitis illinendo, partim verò per cochleare admouendo, vna cum hoc quod reprimamus & intrepidè foras columellã ipsam ducamus. Confert enim quàm maximè ad linguam ipsam vergere, & à rectitudine secedere quam habet vt plurimum ad ipsius asperæ arteriæ extremum.

Aliud

Aliud stomaticum eiusdem Andromachi ad omnia vitia oris.

CRocomagmatis drac. 2. iridis drac. 4. sandarachæ drach. dimidium, hoc est obol. 3. terebinthinæ drachm. 2. lycii Indici drach. vnam, vuæ passæ drach. octo, aloës drac. 1. omphacii drac. vnã, nucũ pinearum tostarum drac. octo, succi glycyrhizæ drac. vnã, aluminis scissi drac. 1. balaustii drac. 1. floris rosarum drac. 2. mellis heminas duas & dimidiam. In quibusdam exemplaribus sesquihemina habetur. Ipse quidẽ Andromachus sic scripsit, non ostendens quomodo mel miscere oporteat, Num crudũ, aut coctum, aut despumatum tãtum. Ego verò despumatum miscendum esse censeo. Scripsit etiã alias stomaticas illitiones Andromachus omnes bonas, quare minimè relinquendas putaui, ideoq; subscribam omnes deinceps, quemadmodum ipse præscripsit.

Stomaticum quo ipse se vti dicit. Floris rosarum drac. 2. nucum pinearum drac. 1. croci drac. 1. Excipe melle. Aliud quo itẽ se vti dicit. Iridis illyricæ drach. 8. croci drac. 8. alii 4. florum rosarum drach. 4. Excipe melle. Aliud, Misyos cyprii drac. octo, iridis illyricæ drach. 4. myrrhæ drac. *octo, croci drach. vnam. Excipe melle. Aliud odorum tenerum ad inflammatio-

* *Vet. cod. habent drach. 2.*

nes & crustas commodum. Nucum pinearum drach. tres, amyli drac. 2. aluminis scissi drach. 1. floris rosarum drach. vnam, croci obol. 3. Excipe melle. Hæc ex ferula Cratippi esse ait. Aliud stomaticum Menecratis. Croci drac. quatuor, balaustii drach. tres, florum rosarum drac. * 1. alii dimidiã, fructus ericæ drach. vnam, malabathri drac. vnam, nardi indicæ drach. 1. nucum pinearũ nume. XX. Excipe melle. Aliud quod ex libris* Meliti esse ait. Rhois rubri drac. 2. florum rosarum drac. 1. costi, croci, vtriusq; obol. 3. Excipe melle. Hanc etiam gargarissari cum passo, aut aqua mulsa ait, neq; scio cur hoc hic adscripserit, quum omnia gargarissari possint. Aliud stomaticũ quod etiam ipse laudat. Floris iunci rotundi odorati, myrrhæ, croci, cassiæ, aluminis scissi, illyridis, singulorum drach, quatuor, nardi indicæ drach. vnam. Excipe melle cocto. Hic quidem igitur cocto adiecit, In prioribus verò semper simpliciter melle dixit, permittens nobis quomodocunque præparare velimus. Ego autem velut dixi melle despumato vtor.

*Aliàs sesquidrachmam.

* Aliàs Mẽphiti.

Aliæ illitiones stomaticæ, quas Asclepiades scripsit.

Illitio ad putredines oris Asclepiadæ. Rhois rubri drac. quatuor, acaciæ drac. vnam,

vnam, medullæ drach. quatuor, vino prannio dissoluta excipe melle cocto, & vtere ad illitionem. Haud scio quomodo reliquerit adscribere ad medullam, Num ceruinam, an vitulinam coniici velit. Quando igitur non adscripsit, tutius est ceruinam adiicere. Fortè enim esse vult medicamentum, fortior autē est medulla ceruina quam bubula. Alia, Succi hypocisthidis drac. duas, balaustii drach. vnam, lycii drac. vnã, acaciæ drach. vnam. Excipe oliuæ immaturæ succo, & melle subactis vtere.

Illitiones oris aptæ eis qui medicamentarias qualitates ægrè admittunt.

PORrò de mulierculis quid attinet dicere, & maximè diuitibus, quæ præ delitiis stomatica medicamenta ægrè admittunt? Iam verò etiam viri quidam non solùm præ delitiis, sed etiam natura quodam modo malum stomachum habentes, eiusmodi pharmaca non ferunt. Et sanè prælabentia sępenumero in stomachum, non solum iniucunda aliquo modo sunt, sed etiam nociua. Mansuetissima igitur ex ipsis crocum habent & myrrham, & alumen. Melius igitur est aliquas stomaticas compositiones absque his factas habere. In moderatis itaque inflammationibus aut

tonsillarum, aut vuæ, aut alterius alicuius partis, sufficiunt succi soli fructuum iam dictorum, velut rubi & mororum, punicorũque malorum & cotonearum. Quin & succus nucum, vbi cum solo melle paratur, suauem gustum habet, itemque mustum ex acerbioribus vuis, ex quibus Aminæum vinũ funditur, si in ipsum Rhus addatur: hoc enim velut adscripsit optimum fit pharmacum coctum vt dictum est. Ad eas verò inflammationes quæ multa adstrictione indigent, illitiones stomaticas huiusmodi paraui. Austerorum punicorũ succum, aut austerorum cotoneorũ, aut etiam vtrorumq; simul, iuxta prædictam proportionem cum melle miscui, atque sufficiens erat. At verò mororum succus debile pharmacũ est. Sed inter hũc & prædictos medius est iuxta adstringendi vim succus rubi mororũ. Fortis autem est nullo minus ex corticibus nucũ, quanquam non sit etiam in gustu acerbus. Vnicuiq; verò ex his licet vuas acerbas expressas miscere, si quidem vehementius efficere velis, eadem mensura: si verò non, omnino tamen dimidium succi ipsarum addes. Vehementissimum autem reddetur pharmacum si punica integra tundas vnà cũ corticibus, indeq; succum exprimas, atque hoc magis si fuerint acerba. Amplius verò acer-

bis

bifsimũ ex his fiet, ſi ad punicorum auſterorum ita tuſorum ſuccum, vuæ acerbæ ſuccus ſuperaddatur cũ moderato melle. Præſtantius adhuc erit, ſi tota contuſa punica mala paſſo cocta excoles. Licebit etiam ex ſolis dulcibus punicis pharmacum præparare, vt debilius, ita ſuauius, & magis ſi ex ſolo ſucco citra cortices cõpoſueris. Ego verò ſæpe tria punicorum genera permiſcui, auſtera, acida & dulcia. Ne verò valdè exaſperet, ammixto glycyrhizæ ſucco, optimũ pharmacum efficies. Quin & ex fructibus factum per ſe ſolum optimum eſt medicamẽtum, tum his qui gargariſſando colluere, tum qui illinire oris inflammationes volunt. Eſt autẽ & hoc partim auſterius, partim moderatius in adſtringendo, diceturq; de compoſitione ipſius paulò poſt. Quãdo verò nõ ſolùm repulſorium pharmacũ nos habere oportet, ſed etiam diſcuſſorium ſi quid appareat induratum, in hunc modum ipſum parabis. His quæ medias facultates habent ex prædictis, iniicies aliquid dũ coquuntur, ex pulegio, aut thymo, aut origano, hyſſopo, mintha, aut calamintha, deinde colabis, & habebis optimũ medicamentũ. Si verò calidius efficere velis, piper addes. Præparaui quandoque etiam ſine pulegio, aut thymo, aut aliquo huiuſmodi id quod

ex ſuccis conſtat, ſolo pipere in ipſum con-
iecto. Omnibus autem ſi glycyrhizæ ſuc-
cus addatur, melius pharmacum efficietur.
Quod ſi pro opulentis componas, etiam a-
momi quid miſcebis. Quantitas autem hu-
iuſmodi eadem tibi ſeruetur, cum his quæ
crocum & alumen ac myrrham adſumunt,
velut preſcriptum eſt: pro illis enim tibi hic
amomum erit. Quin & maſtichen chian
quandoq; inieci, poſt factam videlicet co-
laturam, & poſtquam ea quæ incocta ſunt
fuerint exempta.

De cruſtis in ore. CAP. II.

IN calidis & humidis corporis lo
cis, quale eſt os, citò putredo ac-
cedit, ex quacunque tandé cauſa
fuerit exulceratum. Confert ad
hãc rem etiam, id quòd nihil penitus in ipſo
ex pharmacis incũbere queat, velut in aliis
vlceribus poteſt. Eluuntur enim omnia à
ſaliua. Quapropter etiam fortiſsimis phar-
macis ſæpè ad ea vti cogimur. Fortiſsima
autem ſunt quæ cruſtam, eſcharan Græcis
dictam, efficiunt ad modum cauteriorum.
In externis igitur vlceribus, vbi parti cu-
rãdæ cruſta fuerit inducta, à fortibus phar-
macis deſiſtimus, ad ea quæ cruſtas tollunt
tranſgredientes, quæ manifeſtum eſt exter-
ſoriæ qualitatis ac facultatis eſſe. In his ve-
rò

rò quæ in ore fiunt propter loci naturam, tutius mihi esse videtur ammiscere ad extersoria pharmaca quædam fortiora, quæ singulatim admota crustas infligunt. Ob hanc igitur causam melli vehementissima extergendi vi prædito, pharmaca ammiscemus ipsas crustas efficientia, Quemadmodum sanè in sordidis vlceribus in cuticula obortis, diximus ammisceri oportere melli, quæ parum extergent, thus, eruum, iridem, aristolochiam, & quæcunque alia huiusmodi, eadem ratiocinatione contraria apponẽtes, velut Hippocrates dixit: Vna enim eademq; ratiocinatio in vtrisq; est, vt videlicet extersorium pharmacum moderatè habens ad affectionẽ adhibeatur. Habebis autem commoderatũ pharmacum ipsum mel, in vlcerum quidem sorde, debilibus extersoriis permixtum. In quibus autem ob loci naturam, putredinis accessionem formidamus, ex fortioribus quippiam ad ipsum mel ammiscemus. Rationabiliter igitur ad oris vlcera arida medicamẽta cũ melle commiscuerunt, per quæ crustas inducimus. Quædã igitur ex huiusmodi pharmacis prius recẽsui in eo loco, quo ad nomas oris medicamẽta scripta sunt. Eadẽ enim etiã ad crustas cõuenire dixi, si mel ipsis addatur. Quin etiam nunc de ipsis scribã, omnia tametsi bis

dici cuipiam videantur. Quæ igitur ab Andromacho ſcripta ſunt paulò antè, in memoriam ſaltem me reuocare oportet, ex eo loco in quo docuit quæ pharmaca ad nomas oris conueniant: apponam autem principia ipſorũ tantùm. Vnũ igitur pharmacũ ſic cõſcripſit. Andromachi ſtomaticũ odorum tenerum ad inflammationes & cruſtas commodum. Compoſuit autem ipſum ex nucibus pineis, amylo, & alumine ſciſſo, flore roſarum, ac croco, melle ammixto. Alterum hoc modo ſcripſit. Paſtillus ad affectiones in ore, cruſtas, ac nomas, quo etiam ipſe cum melle vtitur. Quin & omnia alia ab ipſo ad nomas deſcripta, etiam ad cruſtas commoda ſunt cum melle.

Quæ Crito ad cruſtas conſcripſit.

QVæ verò Crito ad cruſtas ſcripſit illius ipſius verbis ſic habent. Miſy crudum eueſtigiò tollit. In alio exemplari cum melle toſtum habetur. Ad oris verò cruſtas, aqua diluto ac modico vtere. Sint autem miſyos torrefacti drach. tres, mellis boni cyathi ſex, commiſce ac vtere. Similiter facit & chalcitis aſſata, cum melle, vt ſtrigmentitia ſit ſpiſsitudo.

Quæ Archigenes ad cruſtas ſcripſit.

ARchigenes autem de his ſic tradidit. In cruſtis quæ Eſcharæ Grȩcis appellan

lantur, priuatim commodum eſt ſtercus caninum cum melle illitũ. Aut atramentum ſutorium * purpuræ marinæ tomẽto inuolutum vrito, neque agitato, deinde cũ melle tritum illinito. Aut pice liquida cũ pari melle, modica cedria ammixta vtitor. Aut Rhoën coriarium in aqua ſufficiẽter, donec ſtrigmentoſus reddatur, macerato ac coquito, & melle ammixto vtitor. Facit & Syriacus Rhus cum melle. Aut hirundinum vſtarum, & ſtercoris humani parem modũ cum melle illine. Aut hepatis lupi aridi cochlearia duo trita bibenda præbe. Horum pharmacorum maximam partẽ laudo, quod verò ex rhoe conſtat damno, quum adſtringentis ſit facultatis quæ nequaquã cruſtis conueniat, Verùm de lupino hepate nõ habeo quod dicã. Ad hepaticas enim affectiones ſcio hoc pharmacum tum per ſe, tum pharmaco ex eupatorio mixtũ bibi. An verò etiam ad cruſtas in ore potum conueniat, iuxta aliquam totius ſubſtantiæ proprietatem, per ſolam experientiam iudicare oportet, de qua non eſt quod dicam vt qui hoc non ſim vſus in huiuſmodi affectionibus. Caninum autem ſtercus vbi oſſa comederint canes, per omnia optimum eſt, Nam & magnopere auxiliatur, neq; vllam inſuauitatem exhibet vtenti. Humanũ verò

** Quid ſit tomẽtum marinè purpuræ ignoro: ego verò buccinum ſeu teſtã purpuræ interpretarer.*

tanquam abominandum ſemper deteſtatus ſum. Vſus eſt itaque ipſo quidam non prædicens, ſed latere conatus. Accepit autem non vulgare, ſed pueris dabat in cibo panẽ cum leguminibus quæ lupini vocantur, atque ita reſiccatum habebat in promptu ad quæcunque eo vtique opus eſſet. Quin & Muſa plurimum vſus eſt primus adeò ſtercore canino, albũ ſemper adſumens. Scribit igitur in præſenti affectione ſimiliter eodẽ canino ſtercore ſe vſum, his adeò verbis.

Muſa ad Anginam.

AD Anginam ſtercus caninum album accipito ac reſiccato, tritumq́; cribro medico cribrato, & in promptu habeto. Vſus tempore melle diluito, atque tunc vt deuoretur illinito. Hæc quum ſcribat Muſa, meritò ei adſtipulamur: hoc enim pharmaco fortius nullum nouimus, neque in angina, neque in magna tonſillarum inflammatione, aut his quibus ex glandulis ſuffocationis periculum imminet. Ex Sorano. Experti ſumus etiam Sorano ſcripta pharmaca probè facere, quæ his verbis tradidit.

Chalcitidis toſtæ, mellis Attici, quod ſatis eſt, chalcitidem cum melle terito ad ſtrigmentitiam craſsitudinẽ, ac vtitor. Aliud ad cruſtas faciens & humore prægnantes itemq́ue fœtentes gingiuas. Miſyos vſti

drac.

drach. octo, iridis illyricæ drach. quatuor, croci drac. vnã. Hæc trita ac mixta in pyxide lignea reponito, & tum per se, tum cum melle vtitor. Consequenter verò etiã hæc hoc modo prodidit. Aliud pharmacum Anthera ad prædicta faciens. Iridis illyricæ, sandarachæ, cyperi, singulorum drac. quatuor, aluminis scissi, * croci, crocomagmatis, singulo. drac. duas, his tritis ac mixtis vtere. Quidam verò & florum rosarũ, & gallæ, vtriusque drachm. duas, adiiciunt. Vtere autem ad putredines, & disparatas per abscessum ac cruentas gingiuas arido, Ad crustas cum melle.

His myrrham addunt vetu. cod.

Quæ Heraclides Tarentinus ad crustas in ore scripsit.

HEraclides Tarentinus in scriptis suis ad Antiochidem in hunc modum scripsit, de putredinibus in ore. Facit quidem & Anthera admota. Si verò validior sit putrefactio, apposita est hæc compositio. * Bdellii vsti partes tres, auripigmenti partem vnam, tritis mixtis vtitor, & superne linamentũ conuulsum impone, rosaceo tinctum ac expressum. Quidam bdellii partes octo, capiunt. Aliud ad robustas putrefactiones oris, ac reliqui corporis. Chalcitidis partẽ vnã, calcis viuæ tantũdẽ, auripigmenti partẽ dimidiam, tritis mixtis vtere.

Vetusti cod. non bdellij sed βιβλίου id est libri cõbusti quod forsitã idẽ est quod charta cõbusta habent: item & pauli post, ego verò nescio an alias bdellium vri legerim.

Aliud ad putredines in ore & gingiuarũ abſceſſus. Florum roſarum drach.4.aluminis ſciſsi drach.2.gallæ drach.2.myrrhæ drach.1.trita melli miſceto ac vtitor. Verùm ad vlcera leuiter cruſtoſa, iniice aluminis drach.4. myrrhæ obol.3. gallarum drac.1. Aliud, Aceti accerrimi heminam vnam accipito,in ipſumq; tantum ſalis donec non amplius liquetur coniicito: deinde donec ſiccetur coquito,& ex illo accipito, atq; aceti cyathum vnum affundito, ac ore detinendum exhibeto,per ſatis multũ tempus,deinde iterum atq; iterum idem facito ter aut quater per diem, reſpectu habito ad ſubiectas partes. In pueris verò lanas circũ ſpecillum apponito, intingitoque ac locum confricato, ea corporis figura ordinata ne ipſam deuoret. Quidam verò arido ſale vtuntur terentes ipſum cũ aceto & reſiccantes. Faciunt & alumen rotundũ ac ſori,pari pondere. Oportet autem colluere lentium decoctum modico ammixto melle, aut roſarum cremorẽ cũ melle. Quod ſi non exuperetur per hæc putrefactio , vrere iube, munitis & cõtectis in orbem circunſitis locis, Sit autem candẽs ac pellucens cauteriũ, quod admoueatur donec nullus humor amplius defluat,& locus videatur exuperatus. Poſtea colluenda prædicta,& Anthera

com

compositione vtendum ex melle, vsquequo crustæ circunrũpantur, atque tum sanè melle vteris. Aliud odorum tenerum ad inflammationes & crustas cõmodũ. Nucum pinearum drach. 3. amyli drach. 2. aluminis scissi drach. 1. florum rosarum drach. 1. croci obol. 3. Excipe melle. hoc medicamentum ex Ferula Cratippi sumptum dicit.

Ad columellam siue gurgulionem.

CAP. III.

Carnosa quædã particula in summo ore apparet dependẽs, si quis aperto plurimum ore toto, linguam deprimat. Hæc ipsa caruncula duobus nominibus appellatur à veteribus Græcis, gargareon, & cion, hoc est gurgulio & columna. Cæterùm posteriores Medici ferè omnes, non ita, sed cionidem, id est columellam vocant. Nam qui staphylen, id est vuam, ipsam appellant, eorum neque meminisse præstat. Nos enim non particulam ipsam, sed vnam aliquam eius affectionem, staphylen id est vuam nominamus. Raro autem hæc affectio circa columellã contingit. Verùm valde sæpe inflammatur. Et sanè quemadmodum in aliis omnibus, in quibus ex humorum influxu contingit morbus. Ita etiam hic prima auxilia reprimunt fluxum. Adstringẽtis

igitur facultatis hæc esse oportet, & siquidem moderatus sit influxus, moderatè adstringentis, quam austerã priuatim dicunt, Vbi verò vehemẽtior fuerit influxus, acerbæ. Ambæ enim adstringunt, sed debilius austera, vehementius autem acerba. Relatæ sunt autem sæpe ambarũ materiæ. Verùm præstat & nunc meminisse, quo in paruis inflammationibus debiles, in magnis vehementes adhibeatis. Collutiones itaq; moderatè sunt ex palmulis, aut phœnicobalanis, aut quomodocunq; appellare velis, decoctis quandoq; sola aqua, quandoq; modico melle iniecto. Huic consimilis est collutio ex decocto rosarum, pampinorum vitis, rubi, rubi canini* aspalathi, cyperi, ac cytinorum, Itẽ siliquarum, & radicum mori, hypocisthidis, malorũ austerorum, & pirorum acerborum, ac sorborum. His fortiora sunt myrti ac baccarum eius decoctũ, & ex acerbis cotoneis malis, & virgultorum tenerorum ilicis, arbuti, smilacis, ac phagi, & ipsarum glandium, mespilorũ item & cornorum, & fructus memæcyli. Generosissimum autẽ est decoctum gallarũ, & Rhois culinarii ac coriarii, ac fructus miricæ, & spinæ Aegyptiæ. Ex his singula tum per se, tum etiam mixtim, cocta ex aqua gargarissare oportet. Mirum enim quàm mixturæ ipso

*Vet. cod. his addũt *hederæ, cypri therebinti, rhãni.*

ipſorum vtiliores ſæpe fiunt ipſo ſimplici vſu. Quin & aridis tritis columellam contingere oportet, ſenſim quodammodo ad supernam regionem & externã, ad linguã videlicet, ducendo. Verùm trita arida pharmaca cochleario excipiantur, & melius eſt vt ipſum cochlearium ad finẽ in obliquam lineam deſinat, quàm in rectam. Et ex his ipſis, Moderatæ quidem ſunt roſæ, & flos ipſarum, & virgulta iam enumeratarũ plantarum, hypociſthis, Rheon, lapis quo ſutores muliebria calciamenta expoliunt, vocatur autem Ageratus, velut non ſeneſcẽs, aloëque & cyperus, & iunci rotundi odorati flos, radix nardi Indicæ, ac noſtræ montanæ. Fortiora his ſunt, & citra manifeſtam aſpritudinem adſtringunt, fructus ſpinæ Aegyptiæ, Rheon, & quod diphryges appellatur, Rhus obſoniorum ſiue culinarius, & ex acerbis, balauſtium, cytini, malicorium, galla, & magis exactè quum omphacitis fuerit. Adſtringunt etiam eximiè omnia aluminis genera, Sciſſum verò inter ea tenuiorum partium eſt, & ob id vtilius. Atramentum verò ſutorium vehementem habet adſtringendi vim, ſed non expers eſt calfaciendi, & propterea putredinoſis vlceribus conuenit, & tamen exacerbat columellam, etiam ſi iam ſit in

ſcir

ſcirrhum indurata. Succi porrò adſtringentes ex omnibus dictis plantis ſunt, & fructibus ipſarum cõſimiliter. Dictum eſt de ipſis inter illitiones ſtomaticas, quarum aliquæ ex muſti, aliquæ ex mellis mixtura præparantur. Corrumpuntur enim ſucci omnino, ſi abſque melle reponantur, aut rurſus reſiccantur, ſi plurimum fuerint cocti. Quidã verò ſucci etiam ſi ad ſolẽ æſtiuum ſiccentur ad moderatam ſpiſsitudinẽ, per tempus tamen exareſcunt: & ſi ad plures annos durarint, in eam perueniunt ariditatem vt cõteri queant in modũ cytinorum & balauſtiorum. Tales ſunt hypociſthidis ſuccus, & vuæ acerbæ, ac glycyrhize & centaurii. Et vt in ſumma dicam, Omnes ſucci etiam ſi abſque melle diutius fuerint cocti, nõ quidem corrumpuntur, verũ tẽpore fiunt aridi, & quidã ſanè velut dixi cõteri poſſunt, quidam verò natura videlicet tenaces & viſcoſi, in laminam magis abeunt, quàm vt conterantur. Atque hæc quidem ſimplicia commoda exiſtũt. Compoſita autẽ ex ipſis iuxta duplicem vtilitatẽ fiunt, Vnã quidem ex his quæ eiuſdem generis ſunt, quando vehemẽti mole ammiſcemus, carentes medio, velut florem roſarum aut ipſas roſas cũ galla aut alumine permiſcentes, & vnumquodq; ex prædictis lenibus pharmacis ad

vehe

vehemens addentes. Non pauca enim numero iuxta huiusmodi permutationẽ erũt. Imò & iuxta mixturam ipsam ex duobus factam, plura pharmaca fient, quum aliàs alia quantitate misceantur. Velut si duplus sit rosarum flos quantitate aluminis, aut vice versa, duplum alumen ad florem rosarũ: possit autem non solùm duplum, sed & triplum, & quadruplum, alterũ alteri misceri. Neq; clam est etiam par pari, atq; hoc quidem medium fuerit inter summa siue extrema. Reliqua verò omnia partim propius molliori accedunt, quæ videlicet plus rosarum habent, partim autẽ vehementissimo, quæ scilicet plus aluminis capiũt. In vtrisq; verò non obscurum est magis & minus, Quum enim duo sunt pharmaca, fortè quidem est in quo alumen rosas excellit. Fortius autem est in quo triplum alumẽ ad rosas continetur, quàm pharmacum quod duplum saltem habet. Quod igitur semper me dicere audiuistis, etiam nunc dicã. Stulti sunt qui inter duo eiusdem generis pharmaca, vtrum ipsorum melius sit quærunt, aut quod tandem omniũ optimum existat. Perinde enim faciunt ac si quis quærat, præstet ne alicam aut ptisanam ægris exhibere, aut Num vinum, an acetũ mulsum, aut aliquod purgatorium medicamẽtum, aut Num me-

lius sit veratrum album an nigrum, aut si in vniuersum quis de omnibus auxiliis interroget, quod ipsorum optimum existat. Omnia enim respectu ad aliquid, tum emolumentum, tum detrimentum in se habent, quod ipsum etiã Hippocrates dixit primus omnium posteriorum quod equidẽ sciã. Ex recentioribus autem medicis aliqui, quemadmodum alia multa nugantur, sic etiã talia. Vidistis porrò sæpe opere perfectam quam dico veritatẽ. Intempestiuè namque aliqui pharmacis quæ habebant vsi, deinde quod exacerbari affectionem his viderent, ad alia citra methodum transgressi, & neq; his quicquã efficientes, ad tertiã deinceps transitionem, aliquando etiã quartã præter rationem delati, & affectum iam malignum esse iudicantes, me in consiliũ adhibuerũt: quibus ostendere mihi iussis pharmaca quę habebant, id quod cõmodum esset ad præsentem constitutionem indicaui: atq; quum ipsi dicerent per pharmacũ quod ego consulebam, ægrum exacerbatum esse, & ob id se eo vti formidare, verùm etiã sic persuasos à me ad ipsius vsum cõpuli, & tum illis tum vobis, vtrũq; quod Herophilus dixit, verùm esse ostẽdi. Siue enim dixeris pharmaca nihil esse sola per se ipsa, recte dices. Nihil enim sunt, nisi vtentem eis rectè fuerint

rint adepta. Siue rursus pharmaca veluti Deorum manus esse dixeris, etiam hoc rectè dices. Iuuant enim maximè, si is qui eis vtitur in rationali methodo fuerit exercitatus, & cum hoc natura prudens. Quidam enim haud sanè præstantiores existẽtes, de sapientia cum prudentissimis contendunt. Mixtura itaq; medicamentorũ eiusdẽ generis, mediorum pharmacorum vsus gratia fit, & ob id semper duo contraria facultatibus pharmaca in vnoquoq; affectu vos habere operæpretiũ duco. Permiscendo enim ipsa omnino multis mediis pharmacis abundabitis. vna igitur mixturæ eiusdem generis pharmacorum causa hæc est, iam videlicet relata. Alia porrò mixtura ex diuersi generis pharmacis, ex huiusmodi ratiocinatione cœpit. Rarò equidem inuenerit quis affectionem aut discussoriis tantũ, aut repulsoriis indigentẽ. Paruæ etenim. & affectionis nomine vix à medicis dignatæ, cõfestim sedãtur. Vbi verò generatus affectus maiorem habuerit causam, impossibile est ipsum per repulsoria perfectè sanare, & maximè vbi ægri corpus fuerit humoribus multis refertũ, aut particula affecta natura debilis. Ob id igitur cogimur sępe quidẽ in principio, sæpe verò paulò post ammiscere qppiã ex discussoriis. Si verò dolor affuerit

ſimul vehemẽs,etiam ex mitigatoriis. Itaq; tunc opus eſt vnicuique prædictorũ pharmacorum aliquid ex diſcuſſoriis addere. At verò quum & hæc omnino multa ſint,à mollioribus auſpicandum erit. Ab acribus enim inflammata exacerbantur. Atque ea gratia cõpoſita medicamenta in vſum venerunt,quum ad aliarum partiũ inflammationes tum gurgulionis. Veluti quum ad alumen iridem illyricã ammiſcemus,aut farinam eruinam, aut thus aut myrrhã. Quũ enim adſtringentia ſint multa, & non pauca citra acrimoniam diſcutientia, varietas pharmacorum ad columellas inflammatas meritò multiiuga facta eſt. Cæterùm tu perſpecta inflammationis magnitudine ac caliditate,& conſiderata influxus quãtitate,ampliusq́ue copiã humorum in toto corpore per cõiecturam aſſequutus, pharmaco in quo aut adſtringentium aut diſcutientiũ vis excellit vteris. Adſcribam autem rurſus etiam hic pharmaca quæ ab expertiſsimis tradita ſunt, partim quidem cum propriis diſcriminibus, non pauca verò etiam citra diſtinctiones, In quibus ſanè ego, velut etiã in aliis quæ ſupra tradidi, propria diſcrimina apponam.

Quæ Archigenes ſcripſit ad gurguliones inflammatos.

AD propositam affectionem sic scripsit Archigenes in primo pharmacorum. Vua laxata succum dissolutũ admoue, aut gallam tritã cum sale, aut ipsum sal dissolutum, aut lycii radicem tritã, aut omphaciũ cum melle. Si verò fortius velis, Atramenti sutorii, squamæ æris, aluminis scissi, misyos, myrrhæ, gallæ, æquas partes tritas ac vino exceptas illine. Si sola illa Archigenes tradidisset & sic cessasset, haud iniuria ipsum reprehenderim citra discrimen scribentem pharmaca facultatis penitus contrariæ. Verùm quando in sequentibus hanc ipsam tradẽdi negligẽtia corrigit, rectè facit. Quod verò indiscriminatim hæc dicta sint, hinc discere licet. Vua inquit, laxata succum dissolutum admoue. Oportebat equidem etiã hic apponere, qualem succum dicat, Verùm quũ omnibus iam persuasum sit cyrenaicũ succum optimè facere ad columellam inflammatam, nõ apposuit cyrenaicum, & ob id sanè quispiam ipsi succensuerit. At verò quòd acerrimum & maximè calfactorium pharmacum, ipsum cyrenaicũ succum cum contrariis scripsit, nõ apponens discrimen, neque ostendens quãdo ipso succo vti conueniat, & quando adstringentibus pharmacis, In hoc perperam fecit. Atramentum sutorium enim & squamam æris, & alumen

ſciſſum,& miſy,& gallã,omnia æquis partibus in vino terere iubens, ampliusq́ue ad hæc myrrham pari pondere addẽs, hoc modo compoſito pharmaco vuam illinit,quod fortiſsima adſtringendi facultate præditũ eſt. Verùm huius ſcripturæ indeterminatam incertitudinem mox mitigauit,præſcribendo videlicet hæc verba pharmaci compoſitioni. Si verò fortius velis. Hoc enim ſcripſit tanquam ſcientibus nobis quando fortibus vtendum ſit.Porrò mixtum pharmacum eſt & hoc vbi ſcripſit,aut gallã tritam cum ſale, Galla enim vehementer adſtringit.Sal verò diſcutit cum modica adſtrictione.In principio verò ſale non eſt priuatim vtendum , ſicut neque ſucco, ſed in indurata iam & diuturna columellæ inflammatione.Ipſe autem non columella ſcripſit, ſed vua laxata,cum vulgo exiſtimans columellæ inflammationem vuam appellari. Et quid mirum hoc putandũ,quando etiam ex noſtratibus quidã ob Atticiſmũ ſuperciliosſus & iactabundus,vuam ipſam particulam appellari exiſtimauit. Maior enim huius quàm Archigenis ignorãtia fuit,quanquam tum ex aliis veteribus huius appellationis vſus parabilis ſit,tum ex Hippocrate conſtet,ex his adeo in prænotionum libro,verbis. Gurguliones cum periculo excindun-

tur,

tur, vruntur, ac reſecantur quandiu rubri fuerint, & magni, Nã & inflãmatio ad hoc cõſequitur, & ſanguinis eruptio. Verùm tales graciles reddere aliis artibus hoc tempore oportet. Hæc præfatus Hippocrates deinceps ait. Quum verò totũ fuerit ſeparatum, quod ſanè vuam vocant, & extremũ gurgulionis maius & liuidum fuerit factũ, ſuperior verò pars tenuior, in hoc ſanè tempore tutum eſt manus admoliri. Præſtiterit autem aluo prius euacuata manum adhibere, ſi tempus hoc permittat, & non ſuffocetur homo, Manifeſtius autẽ adhuc Diocles interpretatus eſt, qualis ſit affectio vua appellata, & poſt eum Praxagoras & Mantias, & quicunque concomitantia affectus conſcripſerunt. Quidam verò etiam ob id affectionem vuam appellatã eſſe dixerunt, quod vuæ fructui extremum gurgulionis ſimile apparet. Quæ porrò deinceps ab Archigene ſcripta ſunt, rectè dicta ſunt, diſcrimina nimirum vſus ipſorũ eo adſcribente. Habent autẽ ſic. Cõmune pharmacũ columellæ & tonſillarum. In cõmune tum tõſillis, tum columella inflãmatis, aut exulceratis, in principio conuenit, quies, inedia, & conſequens diæta, gargariſmi ſimplices leniter adſtringentes. Poſca dilutior tepida, aut aqua mulſa, aut palmularũ, aut vitis

pampinorum, aut malorum cotoneorũ, aut mespilorum, aut pirastrorũ, aut rosarũ decoctum, ita vt ad austera decocta parum mellis ammisceatur.* rectè hoc loco scripsit oportere quid mellis austeris admisceri. Quod tamen] antè aqua mulsa per se vti iusserit in principio inflammationũ, non rectè fecit. Nihil enim adstringẽs habet aqua mulsa, sed rectissimè quis ipsam extersoriã dixerit: & si simul discussoriam dicat, nihil deliquerit. Quæ verò deinceps ab eo scripta sunt, rectè habent in hunc modũ. Facit & acaciæ succus aqua dilutus. Illinenda sunt etiam consimilia stomatica medicamenta, velut est quod ex moris constat simplex. Rhois item syriacæ ac coriariæ cremore cocto ad spissitudinem, cũ melle mixto vtere. Aut punicorum dulcium atq; acidorum succum ad mellis crassitudinem decoquito ac vtitor. Aut vuæ acerbæ succum expressum adhibeto. Aut rubi, aut lentisci, aut terebinthi, aut myrti, aut rosarum succo cum melle vtere. Et postea forinsecus alumen scissum quum dimidia aloës parte, ac modica acacia cum succo solani, imponere consulens, hæc verba infert. Quod si moretur inflammatio, acetum tepidum per se gargarisset, aut galla trita ammixta, aut rubi aut agrestis oleæ radice. Aut cyperi decoctum cum

* Sic vet. cod.

cum melle. Aut passum cum aqua. Aut sycites vinum calidum. Aut maluæ decoctum. Manifestum est enim hæc auxilia communia esse, velut prædictum est, tum columellæ, tum tonsillarum. Verùm non rectè videtur mihi passo cum aqua confidere, vtpote imbecilli ad talia medicamento: quemadmodum etiam vino sycitæ, & maluæ decocto, priusquam ad suppurationem perueniat affectus: oportebat autẽ hoc ipsum ab eo indicari. Connectit deinde Archigenes ad prædicta sic scribens. Illinito & ea quæ supra ad vlcuscula in naribus scripta sunt. Priuatim autem picem cum oleo aut melle. Aut crocomagma cũ modica galla & melle. Aut alumen rotundum cum flore rosarũ tritum, aut rosas aridas, aut florem ipsarũ, trita insperge, aut tum tõsillis, tum vuæ insuffla. Aut cyperi radicem, vel myrtum, aut lentiscum, vel rubum, aut gallã, aut salẽ tenuem similiter insperge. Aut omphacium vel lentiscum cum melle illine. Aut florem rosarum vel crocum cum mali punici succo. Hic rursus adstringentia ad discussoria citra discrimen permiscuit. Nihil enim simile est inspergere salem tenuem, aut rosas siccas, vel florem ipsarum. Aut pice cum oleo vti, quod pharmacum est calfactorium ac discussoriũ, aut galla & alumine, quæ phar-

maca sunt maximè adstringentia. Cæterùm indurata iam inflammatione, rectè pix liquida adhibeatur, aut arida oleo liquefacta. Tunc verò etiam sal commodus fuerit, corpore videlicet prius euacuato. Incipiente verò aut augescente & cũ multa caliditate vigente, maximè contrariũ auxilium est pix cum oleo, eademq; ratione etiã sal. Consequenter autẽ rectè descripsit Archigenes ad vigentẽ affectionem auxilia. Indicat autẽ ex eo, augescens & nihil opis sentiens ex præscriptis malum. Habet sermo eius hoc modo. Si verò in vigorẽ peruenerit affectio, aut aluus subducatur, aut furfurum loturam calidã gargarisset, aut ptisanæ succũ, aut passum tepidũ, aut radicis dulcis decoctum cũ passo & hyssopo, aut ficus vino incoctas, aut ptisanę succũ in quo vuæ passæ sunt incoctæ. Magnopere iuuantur si amygdalinum oleum in aures infuderis, forinsecusque spongiis expresśis leniter foueris. Quin & omelysis ex cruda hordeacea farina imponenda, aut ex farina seminis lini aut fœni græci, aut etiam mixtura ex his omnibus facta. Si ita propè suppurationem fuerint tonsillæ, coadiuuare aśsiduè per ficuum decoctum oportet, & tantum non indesinenter id ad gargarissandum exhibere, similiterque aquam mulsam calidam. Si

verò nihil tale apparuerit, augeſcat tamen malum, ita vt ægrè tranſglutire poſsint ægri, & ſuffocationis principium ſit nobis ſuſpectum, aluus forti clyſteri aut glande ſubducendus eſt, & vena cubiti ſecanda, cucurbitæq; cum ſcarificatione collo ac mento affigendæ. Fomentis etiam ac cataplaſmatis frequentius & robuſtius vtendum, & aſsiduis gargariſmis. Quod ſi ad nullum horum præſidiorum cedat ſed augeatur, venæ ſub lingua ſecētur, aut iuxta angulos oculorum, atq; ea quæ in fronte eſt. Illinatur autē aſsiduè fel tauri, & elaterium cum melle, aut ſal cum oleo veteri melleque & aceto. Aut centaurea cum melle. Aut Abſinthium cum nitro & melle. Aut hirundines integras vnà cum pennis vſtas ac tritas cum melle illinito. Aiunt aliqui etiam ſummè facere hirundinum pullos teneros valde ſiue recentes, ſiue inueteratos aſſatos, & in cibo exhibitos. Statim enim leuant ſuffocationem. Siue autem pueri ſint, ſiue ſenes, ſulphur & iridem cum melle delingenda dato. Quod hæ communes medelæ ſint vtriuſque, velut in principio dixit, vuæ videlicet & tonſillarum, manifeſtum fecit ex his quæ conſequenter infert, quum ait. Aliqui angina prehenſis, quos tum ſynanchicos tum cynanchicos Græci appellant,

ela

elaterii,& fellis tauri, vtriusque obolos.2. cum aqua mulsa tepida bibendos præbent. Quidam verò asellos sub aquariis vasis nascentes in potu exhibent, aut delingendos dant, aut dolẽtibus & affectis partibus illinunt, & valde se iuuari testantur. Quin & per vaporem intra os receptum hoc modo fomentum adhibetur. Origanũ aut hyssopum, aut satureiam, cũ sufficienti aceto diligenter in olla ferucfacito obturata. Operculum autem circa medium habeat foramẽ. Deinde harundinem ad foramen operculi ac os ægri adaptato, ac fomentũ admittito. Si verò os à feruore harundinis cõburatur, ouum vacuum vtrinq; perforatum ægri in ore contineant, & per ipsum harundo inseratur. Mollius fit fomẽtũ, si pro aceto aqua sumatur. Quidam nitrum, & origanum, & nasturtii semen, ac oleum in posca trita miscent, & similiter pro fomento adhibẽt. Aut cinerem pullorum hirundinum implumium illine, aut solani succum, & butyrum æquis partibus cum rosaceo cerato mento impone. Eis verò qui suffocantur, picem cũ aqua & nitro in potu præbe. Hæc quidem Archigenes scripsit. Ego verò nunquam tentaui vlli alicui, ea quæ bibuntur pharmaca, in eiusmodi affectionibus exhibere, qualium sanè tum ipse, tum alii quidã meminerunt

runt. Itaque hoc quod ad finem ſermonis præſcripti habetur, his verbis: Eis verò qui ſuffocantur, picem & nitrum cũ aqua in potu præbe: non poſſum mihi perſuadere qua ratione ſit dictum. Imò neq; ex præceptoribus aliquem, neque aliũ vllum eo vtentẽ vidi, neque etiã ipſe in vſum aſſumere tentaui. At verò venam ſecare eis qui ſuffocantur, & eluere forti atque acri clyſteri, & purgatoria exhibere, gratia euacuandi vniuerſum corpus, & transferendi infra humorum momentũ qui ad affectas partes feruntur, rationabile eſt, & multa experientia iudicatum ac cognitum. Similiter etiam poſt totius corporis euacuationem, & diuerſionem ad infernas partes, pharmacis acribus multum diſcuſſoriis vti, rationi conſentaneum eſt, & experientiã teſtem habet. Picem verò cum aqua & nitro in potu præbere, abſtinui, vt pote quum neq; alium vtentem viderim, neque rationem ad hunc vſum ducem habeam.

Quæ Apollonius in primo parabilium prodidit.

APollonius in primo parabilium ſic ad verbum ſcripſit. Ad inflammatam columellam illitiones. Sale trito & melle illinens reprimes columellã. Picem illinẽs per digitum apprimito. Succũ cyrenaicũ aqua dilui

diluito, & columellæ adhibeto. Chalcitidē ttitam similiter admoueto, omphacio trito cum melle vtitor. Hæc Apollonius. Licet autem nobis videre in his quæ absq; discrimine scripta sunt, quod si quis nō vniuscuiusque indefinitè scripti facultates nouerit, quo in oportuno tempore eis vtatur, maximum omnino nocumentū inferet. Scriptum est itaque hic primum omnium, Sale trito & melle vtendum esse. Postremū autem, omphacio cū melle. Contraria autem facultas est omphacii ad salē. Quare si quis in principio sale vtatur, maximè si humores in corpore ex æquo abundent, aut etiā circa caput hæreant, extremè ægrum lædet. Omphacium verò in principio commodissimum est, non trahens, neque euellens ad se ex alto, velut sal cum melle, sed repellens. Sales autem cum melle discussoriam vim habent, modica adstrictoria vi sali commixta, quæ sanè per ammixtionem mellis penitus euertitur. Cæterùm id quod ex pice cōstat, inueteratis inflammationibus, & iam in scirrhum, vt ita dicam, induratis conuenit. Quemadmodum etiam cyrenaicus succus non incipientibus, sed vbi iam quod influit per adstringentia repressum est, prodest. Chalcitis verò in totum inepta est, præterquam si valde inueterata & ægre

cura

curabilis sit affectio. Est enim medicamẽtũ mordax si cruda adhibeatur, quapropter vt vim ipsius deleamus, vsta frequentius vtimur. Deinceps Apollonius hæc ad verbum scripsit. Gargarismi ad pendulam columellam, Origanum tritam, aceto & aqua affusis, feruefacito, & cum caricarum succo misceto, ac vtitor ad gargarissandum. Aut hyssopum terito, & caricarum coctarum succo misceto, ac vtitor velut origano. Mentam ac rutam & coriãdrum lacte asinino trita gargarissanda præbe. Apium & lauri folia trita, & vino aut lentis decocto diluta gargarissato. Noui quendam qui omnibus ab Apollonio scriptis indiscriminatim vtitur, in principio inflammationis gurgulionis vno ex his vsum esse, & ægrũ extreme lesisse: præter alia enim neque sciebat quid pendula columella esset, quum velit Apollonius valde laxatam absque inflammatione, gurgulionis affectionẽ ostendere, quam etiam resecare consueuimus, atque in hac reuera pituitam detrahentia & calfacientia pharmaca commoda existunt. Nam in totum subalbida fit & exanguior. Deinde Apollonius hæc subdit. Lotium asini plurimum & calidissimum bibendum præbe. Idem etiam in angina. Miror equidem eiusmodi auxilia

tradentes: certè enim ſcio omnes homines, paucis omnino exceptis, citius mori velle, quàm vrinam aſini bibere. Verùm hic etiam plurimam addidit, & aliàs velut etiam antè dixi, abſurdiſsimum eſt curantẽ oris inflammationem, pharmacum potabile exhibere, niſi ſi ex purgantium numero exiſtat, hæc enim alterius vſus gratia dantur. Ex aliis ſufficiunt quæ citra tranſglutitionem auxiliari poſſunt. Quin & quod poſtea ſcriptũ eſt ſimilem habet abſurditatẽ, quod itidem bibere iubet. Scribit itaq; ſic de ipſo. Lauri folia trita ex vino & aqua bibẽda præbeto.

Quæ ab Hera tradita ſunt.

HEras igitur multò melius quàm Apollonius ſcripſit hoc modo. Ad columellam laxatam. Gallæ omphacitidis partem. I. *ſalis ammoniaci partem. I. Singula per ſe ac ſimul terito, & expleto inde cochleario vuam cõtingito. Lapidem Ageratum appellatum, quo ſutores ad muliebria calciamenta expolienda vtuntur, deradito, indeque cochlearium expletum vuæ adhibeto. Ex his duobus pharmacis, alterũ poſterius omni moleſtia caret, neque nocere potens, neque magnopere iuuare, quocunq; tandem tempore quis eo vtatur. Fortius eſt prius. In principio itaque & quum valde rubent, minimè aptum eſt. Si verò præeua-

*Vet. cod. omnes addunt hîc aluminis ſciſsi partem vnã.

cua

cuato toto corpore, & post repulsoriorum pharmacorum vsum, adhibeatur, vbi non valdè rubens sit gurgulio, iuuare potest. Ex contrariis enim fortibus componitur facultatibus repulsoria & discussoria. Quare non rectè fecit Heras indiscriminatim ipsa tradendo.

Quæ Heraclides Tarentinus tradiderit.

TArentinus porrò Heraclides in libris ad Antiochidem, ad inflãmatas columellas sic scripsit. Omphacium siccum terito, & ammixto sufficiẽti melle adhibeto. Aut gallam tritam cum melle, aut alumen scissum eodẽ modo. Aut succũ cyrenaicũ cum melle. Aut Melanteriam qua sutores vtuntur. Aut Andronium pastillum, quẽ in vulnerariis medicamẽtis referam, cũ vino. Oportet autẽ post hæc lentiũ decoctũ gargarissare. Rectè ad finẽ hoc adscripsit. Vehemẽtia enim sunt omnia præscripta ab ipso pharmaca, acérba qualitate prędita, & ob id exasperanti, Itaque aspretudinẽ ab ipsis inductam mitigare vult per lẽtium decoctũ. In moderata inflammatione nõ est necesse his vti, quemadmodum neque vbi columellæ valdè rubræ fuerint, & calidam inflammationem habẽt. Imò neque in declinatione earum: tunc enim discussoriorum medicamentorum vim prædominari oportet.

Ab Asclepiade prodita.

ASclepiades ad easdem sic scripsit. Siccum ad laxatas columellas. Anethum vnà cum semine & radicibus quod satis est accipe, & in vas fictile cõiectum, cuius os sit subobturatum, & ipsum vas luto oblitũ, in furnũ donec vas ignescat mitte, deinde ex furno extractum anethum vstum tere, & sublatum repone. Vsu verò expetente anethi partes duas, accipe, & iridis illyricæ in tenuissimum puluillum redactæ partẽ vnã, ammisce, ac per arundinẽ insuffla. Aliud,

Rosarũ siccarum sextariũ vnũ, nardi celticæ vnà cum radicibus & adhærente terra fasciculum vnum, nidi hirũdinũ syluestriũ aridi drach. 3. myrrhæ drach. 8. gallas omphacitidas nume. 15. contusa & trita insuffla, & cum digitis adhibe. Ex his duobus pharmacis prius penitus nihil ex repulsoriis habet, sed est totum discussorium. Alterum verò ex cõtrariis mixtum est facultatibus: multam enim discussoriam vim habet syluestrium hirundinum nidus, adstringentem autem gallæ, Mediæ verò potẽtiæ est myrrha, & mixtæ nardus celtica, Ita vt tum discussoria, tũ adstrictoria facultas, ambæ in eo sint moderatæ. Ceterùm per arundinem eiusmodi pharmaca insufflari, valdè improbo. Defertur enim ex ipsis multum, tum in

gu

gulæ summum, tum in ipsam gulam. Præstat itaq; cochleario indita apprimere, quẽadmodum ego uti soleo, ut vidistis. Quin & tertium pharmacũ Asclepiades post prædicta duo conscripsit his verbis. Siccum ad laxatam columellam & tumentem Neapolitæ. Piperis albi drach. 1. myrrhæ drach. 1. aluminis scissi drach. 2. gallæ omphacitidis drach. 2. trita admoue. Hoc pharmacum à principio vsque ad finem vtile esse poterit, præterquam in vehementer rubentibus. In his enim vitare oportet acrium ac mordacium valde mixturam, quale hoc loco piper existit. Aliud deinceps eiusdem facultatis scripsit ad tumentes columellas ex his compositum. Lapidis agerati drac. 4. floris lapidis Asii drach. 4. terræ samiæ drac. 4. aluminis scissi drach. 2. croci torrefacti drach. 2. gallarum omphacitidum drach. 2. tritis vtere. Hoc & nos vsi sumus sæpe vt optimo, & quod omni tempore iuuare possit, præterquam velut in præcedenti dixi, statim in principio, & quũ ruber & calidus fuerit inflammationis tumor. In inueteratis autem iam, & corpore euacuato, post vnum vsum statim magnam commoditatem exhibet. Sunt enim vehementer adstringẽtia, ac discutientia, & ea quæ mediæ materiæ sunt, in ipso temperatè mixta.

Critonis pharmacum hoc modo scriptum ad columellas.

HOc pharmacum ad ipsam temporis opportunitatem apparato. Ossium palmularum, nucum tenerarum immaturarum siccarum, vtrorunque drach. quatuor, vrito ac in puluillum terito. Vtere arido admoto. Et in hoc pharmaco ossium palmularum vis satis discussoria est. Nam & in aliis affectionibus, eorum experientiã habemus, quod eiusmodi viribus sint prædita. Nucũ verò tenerarum siccarum cinis, discussoriã vim habet vnà cum adstringente.

Sorani ad columellas.

QVin & Soranus pharmacum indiscriminatim scripsit, non apponens in quibus priuatim faciat. Habent autem verba eius hoc modo. Radicem dulcem contundito, & mel & dulcem aquam pari mensura affundito, deinde coquito, & succum gargarissandum præbeto. Peccauit in hoc quod non adscripsit, maximè mitigatorium hoc pharmacum esse, quod in vigore inflammationũ magnopere auxiliari potest, Huius vsus commodus etiam est, vbi ex acerbis pharmacis immoderatius quis irritarit & exasperarit columellam inflammatam. Hanc enim lenit hoc pharmacum.

De pharmacis ad vlcera oris aphthas appellatas. CAP. IIII.

VLceratiões in superficie oris obortas aphthas appellāt, habētes quippiam igneæ caliditatis: fiūt autē vt plurimū pueris lactentibus, quū aut vitiosum fuerit lac nutricis, aut nō probè ipsum concoxerit infans. Curantur facilè vtpote quæ ex moderatè adstingentibus sedantur. Quandoque tamen diuturnæ fiūt ac ægrè solubiles, & progressu temporis putredinosum quid acquirunt, quod à Medicis Nome appellatur. Scripta itaq; sunt & ad ipsas medicamēta moderata quidē ad eas quæ nihil maligni habent. Fortia verò ad eas quæ iam quid putredinosum & serpēdo depascens habent. Mentionē faciā eorū quæ recētiores coaceruarunt, Nam ex his quæ veteres cōscripserūt, optima cum magna experientia ipsi elegerunt, & quædā eorū quæ postea inuēta sunt apposuerūt. Inuenias autē post veteres, etiā Mantiæ & Heraclidæ Tarentini plurima pharmaca scripta. Similiter & Menecrates librū optimorū pharmacorum inscripsit, ex quibus plurima ipse inuenit. Quēadmodū & cappadox Heras. Andromachus autem duos, & tertiū in quo oculorum pharmaca continentur. Plures autē libros cōposuerūt

Antonius Musa,& post eũ Asclepiadę duo, & post hos Crito. Verùm hi quidem tres post Andromachum nati sunt, Heras autem ante Andromachum, & ante ipsum etiam Musa ac Menecrates. Longo verò tempore etiam hos præcessit Heraclides, & præceptor eius Mantias. Verùm Mantias velut ab initio Herophili sectator fuit, ita etiam per omnia mansit. Heraclides autem medicorum empiricorum sectã elegit, optimus medicus tum circa alias artis partes factus, tum plurimorum pharmacorum expertus. Quum itaque aphthæ, (de his enim sermo institutus est,) malignæ euadunt, fortioribus medicamentis egent, qualia etiam alias in tonsillis ac ore affectiones sanant. Prædicto igitur scopo compositionis eorum, nihil amplius opus habeo de his dicere, sed ad narrationem progrediar præcognitorũ, initio sumpto ab his quæ Andromachus scripsit, quemadmodum consueui ad verbũ ipsa transcribere.

Quæ Andromachus scripsit ad aphthas.

NOn solũ Andromachus, sed & alii multi duo pharmacorum genera ad aphthas cõscripserunt. Ad eas quidem quæ nihil maligni habent, moderata viribus pharmaca componẽtes. Ad malignas verò fortiora: adscribũt autem in his ipsi aliquãdo,

quod ad aphthas & vlcera hoc pharmacum conuenit, aliquando quòd aphthas putredinosas, Quum verò simpliciter ad aphthas adscripserint, simplices indicant & nihil mali habentes. Andromachus igitur ad malignas aphthas sic scripsit. Ad apthas in ore & vlcera. Aluminis scissi vsti drach. duas, fructus ericæ drac. vnã, oleo excipito, & per digitum locis apprimito. Aliud, Aeruginis drac. 2. aluminis scissi partes duas, gallæ in puluillum redactæ partem vnam, terito & per linteolum cõcernito, deinde digitum oleo madefacito, succumq; excipito, & tonsillis extergendis apprimito, item palato, & vuæ. Disparat pelliculas, & tollit aspe ritates circa ipsum os, callos excoriat, & vlcera ad cicatricem perducit. Cæterùm ad aphthas in superficie hærẽtes sic scripsit. Ad aphthas lycium Indicũ vino tritum circunlitum facit, & ericæ fructus tritus, aut rosæ siccæ cum melle. Hęc præfatus infert. Si verò nigræ sint & malignæ, Vuæ passæ puræ partes tres, anisi tantundem, trita cum melle illine, deinde collue.

Quæ Crito ad aphthas scripsit.

CRito verò sic ad aphthas scripsit. Portulacam in melle tinctam manducet, aut oleæ foliis in vino coctis os colluat, aut foliorum myrti albæ decocto ex vino, aut

æruginis vermiculatæ obol. tres, in vini heminæ parte quarta tritos colluat. Quin & galla in acri aceto teratur, ac illinatur. * In pueris autem tedas minutim cõcisas, & medullam bouinam coquito. Faciunt & amygdalæ amaræ cum melle. Nigrefactas autẽ aphthas, vua passa exacinata & aniso tritis cum melle illine. Tarentinus autem Heraclides, vbi exterseris ait farina erui cũ melle, gallam cum melle adhibe. Conuenit & Rhus obsoniorum cum mentæ ramulis. Sit autem Rhois copia quãtum tribus digitis prehendi potest, mentæ verò ramuli tres, & rosarum folia septem, & nuces pineæ septẽ. His omnibus cũ melle tritis vtitor, aut lycio ex aqua. Conuenit & fex vini dulcis illita cum melle. Aut alumen, & malicorium punici dulcis, æquis portionibus terito, & adipe anserino mixta illinito, atque aquam calidam frequentius colluendam præbeto, ampliusq; adipem anserinum admoueto.

* Sic vet. cod.

Aliud Musæ. Fructus myricæ drach. sex, aluminis scissi drach. duas, oleo excepta admoue. Aliud maximè in pueris. Rhoën rubrum tritum melle mixtum illine, aut adipem suillum & mel liquefacta. Præbeto eis etiam gargarissandum lac asininum. Quod si multa saliua feratur, gallam & solanum aceto diluta gargarissare facito, aut

vio

violas albas ſiccas cum melle tritas illinito.

Hæc quum ſcripſerit Crito, meritò quis eis ſuccenſeat, velut etiam alios ſemper reprehendo, qui ex ordine indiſcriminatim auxilia recenſent, non apponentes an incipiente affectione, aut progrediente, aut decedente, aut vigente, aut decreſcente, conueniant, & Num parua exiſtente affectione & manſueta, aut adeò maligna vt iam putredinoſum quid habeat. Ex his enim quę ſcripſit aliqua ſimplicisſima ſunt in pueris maximè conuenientia nullam affectionem habentibus. Velut quum adipem ſuillum & mel liquefacta aſſumit, & multò magis quum aſininum lac colluere præcipit. Simplicisſimum pharmacum eſt & portulaca melle tincta & manducata, & collutio ex foliis oleæ, ſimiliterq́; ex myrto alba. Fortisſimū verò quod ex ærugine & vino conſtat, quemadmodum etiam galla acri aceto trita ac illita. Valdè enim forte hoc pharmacum, velut etiā id quod ex ærugine conſtat. Verùm in illo paucisſima eſt ærugo, (obolos enim tres dixit in vini quarta heminæ parte terendos eſſe ac colluēdos) debilisq́; fit, copia mixturæ vini exoluta, Galla verò aceto acri trita vt craſſa fiat, & illitioni apta, valde vehemens eſt pharmacum: Quemadmodum etiam quod ex alumine

& malicorio punici dulcis cōponitur, quod nisi ad adipem anserinum ammixtum esset, ad putrefactiones fortes congruens esset. Fortè est & quod ex myricæ fructu ac alumine constat, sed non adeò velut id quod ex galla & aceto. Semel porrò tantum rectè fecit apponendo in verborum serie sic. Quod si multa saliua feratur, gallam & solanum aceto diluta gargarissare facito. Multam enim saliuam ferri, maiorem affectionem esse significat. Præstabilius autem fuisset statim dixisse. Quod si pascendo proserpat affectio, aut vlcera profunda fiāt, aut eiusmodi quippiam adscripsisse.

De his quæ Asclepiades ad aphthas scripsit.

RECTÈ igitur fecit Asclepiades, tametsi non multa pharmaca ad aphthas conscripsit. Verūtamen in duobus quæ in principio tradidit sic. Ad aphthas citra nomen serpendo depascentē. Deinde post duo rursus adscribens. Ad aphthas depascentes. Lenia enim sunt duo pharmaca, alterum quidē prius in quo ait, Medullam bubulam melle mixtam ac tepefactam illinito. Maximè verò pueris infantibus est commodum. Alterum verò est, Adipe suillo melli ammixto vtitor. Cæterùm ad depascentes aphthas, gallarum decocti cyath. I. ac mellis tantundem miscere iubet, & feruefacto vti. Verū ego

ego tum hoc pharmacum, tum alia tria post ipsum tradita, paulo antè in pharmacis ad nomas præscripsi: neque enim referre puto, siue ex aphtha, siue ex alio quopiam transitio ad nomen contingat.

Quæ ab Apollonio ad aphthas scripta sunt.

APollonius autem Herophili sectator in primo parabilium pharmacorũ sic scripsit ad verbum. Ad aphthas albas. Chalcitidem oleo tritam pẽna illinito, hoc euestigiò sedat. Postquam verò pura facta fuerit, Myricæ fructũ tritum, & aqua mulsa aut vino dilutum illinito, maximè infantibus. Deinceps autem aliud scribit, & maximè ad nigras aphthas. Vuã passam exacinatam & anisum trita cum melle illinito. Et rursus aliud, Atramento sutorio trito cum melle vtitor. Videtur sanè in malignis, eiusmodi pharmacis iubere vti. Adscripsit itaque ad primum, Ad aphthas albas. Ad secundum, Ad nigras, ostendens per id colorem præter naturam, & magnitudinem affectionis. Consequenter adscribit & collutiones ad aphthas, hac verborum serie. Vino nigro austero & subadstringente colluito. Oleæ foliis in vino coctis colluito. Myrti albæ foliorum decocto cum vino similiter vtere. Hæ collutiones citra discrimen scriptæ nullum

detr

detrimentum inferunt. Nã & in moderatis, & in maioribus, & in maximis affectionibus conueniunt. Rectè verò deinceps aliud valde efficax ſcripſit. Aeruginis vermiculatæ obolos.3. in vini quarta heminæ parte gargariſſandos præbe. Deinde etiã vinum colluendum præbe. Hoc enim in fortioribus conuenit, quemadmodũ etiã quod conſequenter ſic ſcriptũ eſt. Muriam oliuarum & acetum pari menſura mixta colluenda dato, indeque vino colluito, poſtea etiã aqua mulſa, & deinde aqua * In omnibus autem oleum colluendum præbe. Poſt hæc, duo pharmaca ſcribit diuerſis formis ac ſpeciebus aphtharum congrua. Hyſſopum enim tritum ad calidas & eroſas affectiones, itemque puras maximè cõtrarium eſt: congruit autem ſordidis & inflammatis aphthis. Omphacium verò cum vino aptũ eſt pueris & mordacitatem ſentientibus ac eroſis. Iubet autem omphacium cum vino tritum collui, hyſſopum verò cum vino aut aqua mulſa. Validum valde eſt quod ab his ſequitur pharmacum, vt iam paſcendo proſerpentibus aphthis conueniat, quod ipſum componit, myricæ fructum coquens cum aceto. Validum eſt & quod deinceps ab eo ſcriptum eſt, in quo ait, Gallam tritam in acri aceto colluendam præbe. Hoc verò

** In pueris vetu. cod.*

quod postea sequitur, in quo ait, succo silphii diluto similiter vtitor, & postea oleum coluendum dato: etiam ipsum acre & mordax est ac discussorium non adstringens. Non rectè itaque adstringentia & acerba ac repulsoria, discussoriis ammixta sunt ac acribus, atque hoc nullo discrimine adiecto. Quod verò sequitur ex aceto apparatũ generosum est: quòd autẽ non apposuit ad acetum, acre, in hoc deliquit, & quod per semen lini moderatius reddi tacuit, adiecit autem ipsi etiam lolium, pharmacum multũ discussorium, atque propterea ipsum ad linguæ tumores conuenire ait. Verùm adscribam omnem ipsius dictionem. Semen lini, ac lolium, æquis partibus aceto trita colluito. Hoc itidem ad linguæ tumores facit. Longè lenius his omnibus pharmacum deinceps scripsit hoc modo, Folia pruni contusa ac lacte permixta colluito. Quũ enim adiecerit sermoni, colluito, manifestum est quod multo lacti pauca folia ammiscet. Nã si folia cum lacte trita pro pharmaco inunctili esse iussisset, palam vtique esset, quod multa folia, paucum verò lac esse iussisset. Deinceps porrò etiam quæ mansa aphthas iuuent annectit. Mandendæ sunt oliuæ muria conditæ. Manifestũ est lenissimũ hoc pharmacum esse. Et rursus. Portulaca melle

tin

tincta manducetur. Et hoc similiter mite est. Differunt hæc duo inter se in eo, quod oliuæ muria conditæ & adstringunt, & discutiunt: plurimam verò in se adstringendi vim habent. Portulaca verò cũ melle imbecillius est pharmacũ. Consequenter probè fecit quum ait, In pueris conuenire quæ dicturus est medicamenta. Scribit verò de eis in hæc verba. Vbi puer aphthas habeat, Similaginem & medullã bubulã, ac farinam, cocta in cibo exhibeto. Si verò sugere nequeat, lienẽ bubulũ in vino coctũ, ac tritũ cum melle, in cibo dato. Hoc pharmacũ superuacaneum est, & plus æquo curiosum. Deinceps rectè scripsit. Abstinendum circa diętam, ab acribus, & salsis, & acidis tũ eduliis, tum potibus. Deinde haud scio quo modo, in hanc sententiã scribit. Atramentũ sutorium vstum tritũ cũ melle illinito. Hoc enim medicamentũ superius scribere oportuit cum aliis fortibus pharmacis.

Quæ Archigenes scripsit ad aphthas.

QVædam ex his quæ Archigenes ad aphthas scripsit, eadẽ sunt cũ præscriptis, Verùm visum est mihi ex ordine omnem ipsius sermonem adscribere, ita vt nihil ex eo relinquam. Scribit igitur sic. Ad aphthas collutiones faciunt, Foliorũ oleæ decoctum, aut foliorum myrti albæ eodem

modo. Aqua oliuæ colymbadis appellatæ, hoc eſt muriæ innatantis. Facit & amurca, & marrubii ſuccus, aut lentis decoctum, ſeu rubi, aut cypri. Aut æruginis vermiculatæ obol. 3. in vini cnidii quarta heminæ parte diſſolutas colluat. Illitiones autem faciunt pleraque ex deſcriptis ſtomaticis medicamentis: priuatim autẽ congruunt hæc. Aluminis ſciſsi, florum roſarũ, æquales partes, fructus myricæ duplum, vtere ſiccis. Aut thus & glycyrhiza ſuccum æquis portionibus, gallæ, myrrhæ, aniſi, ſingulorum parũ quid, cum vino protropo illine. Aliud,

Mannam & ſalem pari pondere ſicca, per pennam adhibeto. Aliud, Fecem vini dulcis cum melle illinito. Aliud, Miſy & alumen & Rhoën cum melle, aut chalcitidem cum oleo, per pennam illinito: vehementer bonum eſt. Aut oleæ folia cũ oleo illinito. Poſtquam verò repurgatæ fuerint, myricæ fructum cum aqua mulſa aut vino illine. Aut vbi cum erui farina & melle exterſeris, gallam cum melle adhibe. Aut myricæ ſemen & aluminis tertiam partem cum oleo illine. Hoc etiã ad nomas facit. Aut adipem ſuillum aut anſerinum manna inſperſa illinito. Aut gallam tritam cum oleo. Aut liquidum alumen dilutum. Aut cypri folia manducent.

Aut

Aut lycii radicem aridam adhibe. Aut oleæ germina trita ex melle. Aut gallã cum sale. Si verò extendatur affectio,& serpẽdo putredinosè depascat, collutionibus quidem & gargarismis vtendum est ad aphthas descriptas fortioribus:priuatìm autem muria frequentius colluenda est. Aut herbã sacrã aqua aut vino incoctam colluendã aut gargarissandam dato. Illitionibus etiam ad aphthas descriptis fortioribus vtantur: priuatim verò cornu cerui tritum affrica. Aut atramẽtum sutorium tostũ tritum cũ melle. Aut æruginem æris siue squamã cũ melle. Summè facit ad nomas, fœniculi radicis vstæ cinis. Hæc ad aphthas Archigenes in primo de pharmacis scripsit, quæ parum abest vt omnia etiam aliis sint scripta. Quid igitur operæpretium duxi eadẽ bis scribere, quanuis cauerim ne hoc facerem? Quod sanè & Archigenem, quem scimus maiore quàm alios dignitate, etiã communia cum propriis discriminibus scribere posse videbam nunc ipsum in pluribus eiusmodi doctrinæ negligentẽ. Nunc enim omnia confusim proiicit auxilia, vnà cũ hoc quod cõtinenter inter se scribendo commiscuit, lenissima & acerrima. Quid enim simile habet ærugo ad lentis & rubi ac cypri decoctum? quid galla simile adipi anserino aut

ſuillo? Acre enim & erodens fortiterq́; reſiccans pharmacum eſt ærugo. Rubus autẽ & cyprus, & lens, paucisſimam habent adſtringendi facultatem. Sic etiam galla fortisſimè adſtringens, contrariam vim habet ſuillo ac anſerino adipi. Quin & deinceps ab eo ſcripta planeque omnia quorũ mentionem facit, eandẽ confuſionẽ perturbati ordinis habent. Præſtabat autẽ velut ſemel alicubi in ſermone apponendo dixit, Hoc etiam ad nomas facit: eodẽ modo etiã alia diſtinxiſſe vt adſcripſiſſet videlicet, hoc quidem infantibus ac pueris conuenit, hoc verò perfectis: & hoc incipientibus aut moderatis aphthis, hoc autem vigentibus & fortibus. Maximè verò omnium, aut inflãmatis & calidis, aut magis frigidioribus: & ex inflãmatis, hoc quidẽ rubicundioribus, hoc verò flauioribus. Aliæ enim ex ſanguine, aliæ ex flaua bile inflammationẽ habẽt. Quemadmodum rurſus non inflãmatæ pituitoſæ in totũ exiſtunt, quemadmodum aliquæ ex inueteratis humoris atræ bilis malignitatem acquirunt. Cognoſcentur hæ omnes facilè viſu ſimul & tactu. Viſu quidẽ ex coloribus, quemadmodũ etiam nunc dictum eſt. Rubicundiores enim ſanguineum humorem præualere oſtendunt: flauiores autem amaram bilem. Quemadmodũ rur-

ſus albeſcentes pituitoſiorem, liueſcentes, & nigreſcentes, atreæ bilis ſuccum. Qui enim hæc ritè diſcreuerit, nouerítque amplius ſingulorum ſimpliciũ pharmacorum facultatem, quemadmodũ in libris de ipſis à me ſcriptum eſt, is in vnaquaque aphthæ ſpecie, tum ſimplicibus, tum compoſitis vti ſciet, velut iam ſæpe eſt prædictũ. Conſiderabit autem ſimul & corporũ naturas, Num molles ſint & humidæ, velut in pueris, eunuchis & mulierculis, an duræ & aridæ, velut in piſcatoribus ac nautis, & venatoribus atque agricolis. Fortioribus enim corporibus fortiora adhibebis pharmaca, debilioribus molliora. Ego porrò infantibus qui adhuc à nutricibus aluntur, lentem cum modico pane & medulla cerui, aut vituli præbeo. Ammiſceo etiã cibis, ex malis cotoneis, atque aliis quæ adſtringunt, velut Romæ ceſtiana appellata. Quin & ex piris addo, ſorbiſque ac meſpilis, & cornis, Quãdoq; etiam de lactuca, & ſeride, ac ſolano, & portulaca in cibos permiſceo, ſi aphtha fuerit inflammata. Quod ſi cibũ adhuc adſumere non queant, nutricẽ eiuſmodi victu alo, eíque ſimul bonã concoctionẽ proſpicio. Verũtamẽ etiã infantes pharmacis illino, ſiquidem ſubrubras videro aphthas, in principio quidẽ his quæ moderatiſsimè ad-

ſtringunt ac frigefaciunt: deinde verò his quæ citra mordacitatem diſcutiunt. Si verò ſubflauas, videro, iiſdem quidem vtor, ſed magis refrigerantibus. Si verò pituitoſiores, adſtringentibus. Si nigreſcentes, diſcuſſoriis generoſioribus. Cæterũ in maioribus pueris, eiuſdem generis facultatibus pharmacorũ vtor, auctis tãtũ viribus ipſorum. Quẽadmodũ ſanè etiã in perfectis & duris corporibus, ſingulis relatis facultatibus fortiſsimis vtor. Suffecit autem mihi in his per omnia miſyos vſus cũ vino adſtringente, quod tũ intẽdit, tũ remittit vim ſuã, prout magis aut minus vinũ fuerit adſtringens, & prout craſsius aut liquidius efficitur pharmacum ex miſyos ac vini mixtura. Quod ſi ſordida appareat aphtha, Miſi cũ vino mulſo tero. His verò qui fortioribus quàm miſy eſt, pharmacis opus habẽt, Aerugo ſimiliter cum vino & vino mulſo vtilis exiſtit. Illinendæ autẽ ſunt ex his pharmacis affectæ oris partes. Cõmodũ eſt etiã pharmacum ad hãc rẽ, chalcitis oleo trita. Atq; hæc quidem efficaciora, Moderata verò & maximè ad incipiẽtes affectiones, omphaciũ cũ vino & vino mulſo. Similiter etiã Rhus. In pueris ſufficit roſarum flos, & ipſæ roſæ ſiccę, & collutiones moderatè adſtringẽtes, pro ætatis & naturæ eiuſmodi corporũ ra-

tione. Et in summa, Moderatæ aphthæ maximè in teneris corporibus, moderatis pharmacis opus habent. Fortes verò & maximè in duris corporibus, à fortioribus curãtur. Fortia pharmaca dico, tum quę fortiter adstringunt, tũ quæ mordent, sicuti moderata quæ cuiuscunq; morsus expertia sunt ac parum adstringunt. Fiunt porrò etiam in his, velut in aliis prius dictum est affectionibus, composita medicaméta, & sæpe etiam ex contrariis, quale est quod ex oleo & chalcitide constat. Ipsum equidé oleum per se infestissimum est aphthæ affectui, velut etiam chalcitis. Quandoquidé alterũ quidé humectat & sordidũ facit. Mordet autem vehemẽter chalcitis. Verùm mixtura ipsorum vbi fuerit moderata, optimum pharmacum efficit. Quemadmodũ igitur ex cerato & ærugine, incarnans effici pharmacum ostensum est, quũ tamen ambo incarnationi contraria existãt. Eadé ratione ex oleo & chalcitide aptũ medicamentũ efficitur. Si verò in putredinem aphtha vertatur & exulcerationes facit, neque aphtham amplius affectionem nominare conuenit, neque pharmaca eiusmodi affectiones curantia, inter ea quæ aphthis commoda sunt connumerare. Quemadmodum neq; inter erysipelata sanantia, rectè cõnumerantur ea

quæ

quæ præclarè discutiunt liuidas & duras partes, ex frigidorum medicamẽtorum adhibitione tales factas, & iam ad induratam in schirrum affectionem, ex erysipelate delapsas. Profectò enim qui eiusmodi scripturarũ indiscriminata incertitudine decepti, erysipelatis calida & discussoria medicamẽta, aphthis autẽ ea quæ putrefactis cõueniunt, adhibẽt, nõ parũ detrimẽti inducũt.

FINIS SEXTI LIBRI.

CAPITA SEPTIMI LIBRI.

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE *pharmacorum ſecundum locos,* Liber *ſeptimus*, Iano Cornario *medico, interprete.*

*

De affectionibus circa partes reſpirationis contingentibus. CAP. I.

MOS eſt recẽtioribus medicis arteriæ pharmaca, Arteriacas appellare, non apponentibus num antidotos dicãt, an iuxta aliud ſignificatum. Quidã verò electa nominant ipſa, nõ apponentes pharmaca, & quidam penitus nullum diſcrimen ipſis adſcripſerunt, aliqui verò rarò addiderunt, alii ad vocẽ interceptã, alii adhuc generalius ad vocem læſam. Sunt qui & ad exaſperatam arteriam, & ad exulceratam ſcripſerunt: adeò vt rationabile ſit, eos qui arteriacis appellatis pharmacis indiſcrimi-

natim vtuntur, aliquando feliciter eis vti, aliquando verò nihil penitus ægros iuuare, sed maximè lædere. Palã est autem quod asperam arteriam in huiusmodi affectionibus criminantur. Quondam igitur quando nondum eas quæ similiter vt cor pulsant arterias, sic nominabant, in solam eã quæ ex pulmone in laryngem emergit arteriam, ipsum arteriæ nomen inferebant, Venas appellantes in totum, velut alias quæ non pulsant, sic etiã pulsantes. Postea verò consuetudine obtinente arteriæ appellationem in pulsantibus dici, propter æquiuocationem asperæ nomen apponentes, eam quæ ex larynge in pulmonem descendit arteriam, asperam arteriam appellauerunt, vnà cum hoc quod ipsam etiam bronchum vocant, quandoquidem cartilaginosa corpuscula, quæ plurima eius pars sunt, bronchia appellant. Ambit autem ipsam arteriam intrinsecus crassa pellicula, quam ob crassitudinem aliqui tunicam vocant. Quum igitur affectio aliqua aut circa hanc, aut circa laryngis (qui summa arteriæ pars est) musculos contingit, arteriacas appellant curantes ipsam, nõ apponentes, velut dixi, antidotos. Dissimiles autẽ facultatibus sunt ab ipsis descriptæ, & ob id contingit vtentes ipsis absq; discrimine, à scopo aberrare.

Quod verò multa ſit differentia earũ quæ in medicamẽtariis libris ſcriptæ ſunt, ex tribus exemplis diſcere licet, quorum primum omnis acrimoniæ expers eſt, & exquiſitè meatus obturat, leuigans aſperitates: alterum huic contrariũ eſt, acrimoniæ mordacis non parũ habẽs, vt ſi ſanæ particulæ adhibeatur, ipſam exaſperet. Medium deinde inter ambo dicta, aliud genus arteriacorũ pharmacorum eſt, lenis & citra acrimoniã extergentis facultatis. Id igitur quod meatus obducit, ex paſſo cretico, & gummi, & tragacantha, ac radice dulci apparatur. Acre verò ex pipere, & caſsia, & cinamomo, & galbano, ac reſina terebinthina. Mediũ autem amborum ex ptiſanæ conſtat ſucco, & amygdalis, & fabis freſis elixis, & aliis huius generis. Inter mediũ autẽ & vtrũq; extremum plura pharmaca ſunt, partim magis partim minus, à medio progreſſa, De quibus deinceps determinabo, eos quidem qui diſcrimẽ aliquod addiderũt laudaturus, qui verò ſimpliciter protulerunt, neq; admiſſurus. In horũ medio locãdi ſunt, qui diſcrimina nõ tamẽ integra fecerunt, qualia ſunt eorum qui ſcripſerũt. Arteriace ad interceptã vocem, aut rurſus. Arteriace ad raucã vocẽ. Etenim vox intercepta, hoc eſt nõ poſſe loqui, ad plures cauſas ſequitur, partim quidem

dem

dem ad deſtillationes à capite diuturnas, partim verò ſuppuratis pectore ac tabidis, & his qui ex magno & multo clamore læſi ſunt, & deinde non probè curati ſunt, aut etiam affectionē quæ adhuc generatur habent. Eodem modo etiā raucoſa vox fit ob eaſdem cauſas, & amplius ob frigidi aëris inſpirationem. Affectio itaq; interceptæ ac raucoſæ vocis eiuſdem generis eſt. Magnitudine tamen differunt inter ſe hæc mala. Quum enim vocis organa ab humiditate vehemētius & vt ægrè ſolui poſsit, fuerint madefacta, vox intercipitur: quando verò moderatius ſunt humecta, raucedo oboritur. Organa vocis quum dico, arteriā accipite, & eius ſummum, ac fauces. Qui igitur ex vehementi clamore vocē amplius oblæſam habent, his ſimilis quædā affectio contingit ei quæ manibus, & cruribus, & lumbis, & ſpinæ, & muſculis vbi plurimum labo rem pertulerint, accidit. Vocant autē aliqui exercitiorum magiſtri eiuſmodi affectionē muſculorum, in quibus cōſiſtit, laſsitudinē inflammatam. Itaq; iuxta arteriā intrinſeca pellicula, aut tunica, aut quomodocunque quis nominare velit, à ſpiritu in magnis vociferationibus extra prolato perculſa, in affectionem inflāmatā deuenit: atq; hoc multo magis ſi ad magnitudinē vocis, acumen

quoddam accesserit. Iuxta arteriæ verò summum vltra hãc plagã, etiam musculorũ ipsum mouentium actio offensa, maiorem affectionem efficit. Porrò curationis ipsarum genus, in omni particula secundũ materias euariat. Etenim crura, & manus, & spinã, per oleum confricare facilè licet, quũ per cutem in adiacentes ipsi musculos, vis ipsius olei penetrare possit. Iuxta asperam verò arteriam cartilagines post cutem sitæ, prohibẽt in subiectã pelliculã trãsitũ facultatis emollientium vngentorũ. Quemadmodum enim oleum, sic etiã alia multa cõposita pharmaca eandẽ vtilitatem præbent, Quin & ea quæ in principio Acopa tantum appellata sunt, hoc est lassitudines emendantia, paulatim appellationem suã à seipsis extenderunt ad similia cõpage medicamenta, etiam si gratia vehementer calfaciendi assumantur. Cæterũ cõmunis materia auxiliorum ad vocis organa, præter reliqua, est quæ ex balneis cõtingit. Manifestũ est autem quod dulciũ aquarũ dico. Marina enim balnea, & sulphurulenta, & aluminosa, & atramẽtum sutoriũ olentia, ac bituminosa, propterea quod fortiter resiccant, inepta sunt. Et sanè ita faciunt phonasci, qui magno vocis exercitio vtuntur, quum cõtendendo oblæserint vocẽ. Sunt autẽ hi citha-

rœdi,

rœdi, & præcones, & tragœdiã ac comœdiam personati repræsentãtes: balneis enim multis vtuntur, & cibos lenes ac laxantes edunt. Si verò etiã aspretudinem percipiãt, cibos qui infarciuntur particulis quas contingunt assumunt. Vna enim est tunica sibiipsi cohærens & continua, quæ summo gulæ, summo asperæ arteriæ, gulæ etiam, atq; ipsi asperæ arteriæ, intrinsecus prætenditur. Quod si ex victu ac balneis oborta affectio non sedetur in organis vocis, ad arteriacas transeunt, per totũ hoc tempus cibis vtẽtes qui ex lacte, amylo, alica, ouis, & dulciariis libis componuntur. Si verò per hæc nõ curentur, inuenta sunt à Medicis pharmaca sub lingua tenenda, inde etiã hypoglottides appellata. Sunt autem ea eiusdẽ cũ arteriacis inflammationem arcẽtibus facultatis, ex vino Thæreo & gummi, ac tragacãtha, & glycyrhiza cõposita, quæ vt dixi, leuigãt simulq; reprimũt asperitates, quicquid verò reliqui est in partibus inflãmationis, hoc concoquunt & citò persanant. Industrium porrò esse oportet qui pharmacum linguæ subdit, quo eo paulatim liquescente, asperæ arteriæ summum id quod in ipsum defluit suscipiat, renitẽdo oborienti tussi, Obluctãtes enim vt ne tussiãt, permittẽt quippiã ex pharmaco in arteriæ summũ ipsamq; adeò

arte

arteriam demanare. At verò ſic curatos claram vocē habere impoſsibile eſt, citra vſum pharmacorum abſq; acrimonia extergentium, quale eſt faba freſa elixa, & ptiſana, & ſemen lini torrefactū: huiuſmodi enim medium obtinēt, inter ea quæ* mordaci facultate prædita ſunt, & ea quæ meatus obducunt pharmaca. His verò magis detergunt reſina terebinthina, thusq́ue, ac deſpumatū mel, & amigdalæ amaræ, quēadmodū iſtis rurſum fortiora ſunt farina erui, ſemen ormini, radix iridis panacisq́ue. Cæterùm his omnibus vina mollia, & paſſum creticū, & theræum, ac ſcybelites apta ſunt, & ad hæc haud ſcio quomodo neglectum, id quod à Græcis in noſtra Aſia hepſema appellatur, Latini ſapam dicunt. Verùm Atticiſſantes ipſum Siræum vocāt, quēadmodū alii caricarum decoctū Siræum appellandū cēſent, pugnantq; inter ſe vtrū ipſorū Siræum vocare oporteat. Eſt ſanè & hoc ipſum Siræū, quod pinguibus caricis in aqua decoctis fit, mediæ facultatis, quā lenē & citra acrimoniam extergentē appellauimus. Muſtū quidem igitur coctū, hoc eſt ſapa ipſa, leniſsimum pharmacum eſt & maximè meatus oblinens. Caricarū autē decoctū magis diſcutit & extergit. Quemadmodū igitur in præcedentibus dixi, Omniū ſimpliciū medica

*Quæ media ſunt facultate prædita, legūt omnes cod. græci, quos ego viderim.

dica

dicamentorum vires exquisitè nosse oportet eũ qui cõpositum quoddã sit facturus, atq; hic ipse etiam ab aliis compositis rectè vtetur, & maximè vbi indiscriminatim fuerint conscripta, quemadmodũ plures arteriacæ habentur. Palã est etiã quod hic ipse his quæ cũ discrimine prodita sunt rectius vtetur. Etenim iuxta exactam rationem, in quantũ apparatus affectionũ transmutatur, tantũ etiam cõmodũ ipsi pharmacũ permutare oportet. Hoc ipsum verò solus is qui singulorum simpliciũ pharmacorũ vim nouit, exactè præstabit, ad primũ pharmacum parum quiddã ex sequenti ordine apponendo. Velut exempli gratia, In lassitudinibus tensiuis, quum in summi ipsius asperæ arteriæ musculis fiunt, in principio lenissima edulia conueniunt, pharmaca verò meatus obducẽtia. Cõsistente autẽ inflammatione parum quid extergentiũ addendũ est. Deinde consequenter amplius. Deinde rursus aliud illo præstãtius, quo paulatim cõpositio ad medium extersorium perueniat, & rursus secundũ eundẽ modũ ab hoc magis discussorium ac extersorium, ita progressu ad vehementissimũ facto, vbi diutius velut in scirrhum indurata affectio in vocis organis præstiterit. Primi itaq; ordinis est tragacãtha, & gummi, & samius aster, amylumq;

lumque & ex alica ac trago probè coctis sorbitio. Quin & lac aptum est, & dulciarii panes, & oua sorbilia, ac nuces pineæ, quas nunc omnes Græci strobilos vocant: quondam autē apud Atticos Coni vocabantur. Sesama etiā ex hoc genere sunt. Ab his autem deinceps est butyrū, quod etiā butyros masculino genere Græcis appellatur, & decoctum radicis dulcis ad crassitudinem Attici mellis liquidi redactū. Atqui radicē dulcem quā glycyrhizā vocant, præstat in primo tēpore in aqua, velut dixi, coctam, ad sireum siue sapam ex musto paratā ammisce re, ad passum item Creticum idē decoctum misceri potest: siue autem cū sapa, siue cum passo Cretico fuerit permixtū, rursus post mixturā decoquendū est. Hæc igitur in affectionibus inflāmatis iuxta arteriā eiusq; summum, cōmoda in principio sunt, donec inflammatio moderata fiat, & præ omnibus à vini potu hoc tēpore abstinendū. Quum verò moderatior facta est inflāmatio, Vinū dulce Theræum aut scybelite bibere licet, aut ex nostra Asia carynum, & deinde Therinum appellatum, deinde etiam dulce Tmolite. Eo tempore etiā butyrū aptum est, & sorbitio ex amygdalis, sorbitio itē ex lacte & melle diutius coctis, amylo iniecto, & si amylum nō adsit, siligine Romanis ap-

pellata iniecta. Manifestum est autẽ quod per huiusmodi victũ, inflammatio tum pellicularum, tum musculorũ, circa arteriam eiusq; summum sedatur. Relinquitur autẽ humiditas multa, ob quam impossibile est claram vocẽ proferri. Quare transire tunc conuenit ab his eduliis, ad omnia ex melle cocta, & ad fabam fresam elixatã, & ptisanam, ac brassicam, & porrũ probè coctum. Pharmacorum porrò vsus idoneus est, quo tempore aut inflãmatio, aut aspretudo præualescunt, eorũ quæ sub lingua detinentur, de quorũ cõpositione dicam: post hæc magis extersoria & resiccantia damus, & deinde rursus his ipsis magis extersoria, & adhuc magis resiccantia, vsquequo ad ea quæ aliquid acredinis habent perueniamus, ita vt etiã in his à moderatioribus initio facto, ad vehemẽtiora paulatim trãseamus. Itaq; qualẽ formam esse conueniat victus, antea dictum est, quemadmodũ etiam simplicium pharmacorum species est relata. Cæterùm composita ex ipsis pharmaca multiformiter alii iuxta aliam symmetriã & cõmensurationem cõscripserunt. Et quibusdã sanè ex tribus aut quatuor simplicibus cõpositum pharmacum suffecit. Quidã verò in maiorem numerum extenderunt. Et quidam velut dictum est, ex mollissima & lenissima

materia,arteriacas cōfectiones composue-runt. Alii vice versa ex acri,calida,extergē-te,ac multum resiccante. Sunt & qui tertiū genus medium inter ambo ista fecerunt. Post hos verò,alii medii generis inter medium & mollissimum,alii medii generis inter medium & acerrimum,& iuxta eandem rursus rationem,quidā magis,quidā minus, à mediis facultate pharmacis digressi, diuersas cōpositiones fecerunt,quibus omnibus solus is rectè vtetur, qui singulorum simplicium pharmacorum vires nouit. Ipse enim sciet & ordinē pharmaci,& quanta distantia sit à mediis digressum. Porrò eiusmodi pharmaca scripserunt etiam qui ante Mantian & Heraclidem vixerūt.* & qui his fuere posteriores] Verùm multo præstantiora à prædictis viris tradita sunt, per libros quos nobis reliquerunt, & in quibus medicamentariā artis partem auxerūt,partim ipsi componentes,partim ab aliis composita transcribentes.Progressu verò temporis tum hæc,tum etiam priora,exacta & longa experientia cognita,à viris electa & coaceruata sunt, quorum iam sæpe in hoc opere mentionem fecimus. Sunt autem hi: Asclepiades, Musa, Andromachus, Heras, Crito,& Menecrates. Quin & multa alia pharmaca Archigenes & Philippus scripse-

Hæc ex vet.cod.

runt,

runt, vt nullo ex veteribus opus habeamus. Hii enim omnia ab antiquioribus inuenta optimè velut dixi, tradiderunt.

De Arteriacis ab Andromacho descriptis.

CAPVT II.

Plurimas arteriacas cõfectiones scripsit Andromachus, vt promptum sit à debilissimis ad fortissima paulatim per media trãsitu facto progredi, si quis ipsorũ differentiam nouit. Ipse enim Andromachus indiscriminatius ipsas prodidit, Verùm ego discrimina apponam, in memoriã reuocatis his quæ paulò antè dixi. Quod enim circa simpliciũ pharmacorum tractatũ præexercitatũ esse oporteat eum qui dicẽda assequi velit, sæpe à me dictum est. Citra enim singulorũ simplicium exactam ac certam cognitionẽ, impossibile est cognoscere ex quo ordine eiusdem generis medicamentorum cõpositum sit, Num ex mollissimo, an vehemẽtissimo, aut medio, aut alio aliquo inter hũc & alios intermedio. Primã itaque arteriacã confectionẽ, nõ longe à principio libri, in quo affectionum corporis internarum curationem tradit, hoc modo in hæc vèrba scripsit. Arteriaca qua vtor. Thuris drach. I. alii quatuor, myrrhæ drac. I. alii quatuor, croci drac. I. alii 4. scyllæ drac. 2. passi cretici sext.

3. Scylla in passo coquitur donec passum spissetur, deinde scylla abiecta, reliqua inspherguntur. Hoc pharmacū si scyllā nō reciperet, inter exactè mollissima numerādū esset, vtpote in tres passi cretici sexta. paucissimo thure, ac myrrha, & croco cōiectis, vt parū absit quo minus totū passum creticū existat. Manifestū est autē quod pharmacū hoc, eclectō hoc est delingibile efficitur. Vocāt autē huiusmodi etiā fœminino genere eclectas, hoc est, delingibiles cōfectiones. Cōsequenter ad præscriptā alterā addidit Andromachus hoc modo. Arteriace diacodyon ex capitibus papaueris. Capita papaueris viridia mille & ducenta, mellis Attici lib.* 4. croci cilicii drac. 5. alii 10. succi hypocysthidis drach. 10. acaciæ drac. 10. aquā pluuiā ad capita papaueris. Aqua quidē pluuia additur, quo minus putredini obnoxiū sit pharmacū, habet aūt & adstringēs quippiā in se hæc aqua. Scopus est prædicto pharmaco cōcoquere affectionē circa arteriam, * quod sanè continget per somnū, & concoctoria, cum adstringendi vi non adeò multa. Cæterùm simplex pharmacū ex papaueris capitibus, vt ego facere, sum solitus sola capita habet in aquā coniecta, atq; vbi flaccida reddita fuerint, ipsa quidē proiicimus, aquā verò ipsorū ad solū mel Atticū am

Aliàs 5.

** Quæcūque illa fuerit aiunt cod. græci omnes vetus tamen interpres videtur legisse vt hîc.*

ammiſcemus, vſque ad cõpagem delingibilis pharmaci facta coctura, quomodo ſanè ego apparare cõſueui, Quantã autem copiã aquæ itẽq; mellis miſcere oportet, in huiuſmodi pharmacorũ præparatione, in ſequentibus dicã eo loco, quo talia verba ſcripturus ſum, Cõfectio ex capitibus papaueris. Tertiam deinceps confectionem Arteriacã Andromachus hanc prodidit. Arteriace qua vtor. Blaſti, ad tabeſcentes valdè bona. Nardi celticæ drach. 4. amomi drac. 8. cinamomi drach. 10. malabathri drach. 4. nardi indici drach. 3. floris iunci rotũdi odorati drach. 2. caſiæ drac. octo, thuris drac. 3. myrrhæ drac. 1. coſti drach. 4. fecis vngenti malabathrini drach. ſex, ſucci glycyrhizæ drach. 3. ſucci mãdragoræ drac. 5. maſtiches chiæ drach. tres, croci drac. ſex. Palmulas in vino mulſo aut protropo coquito: deinde in ipſum decoctum nuces pineas 20. coniicito ac terito. Poſtea ex pharmaco ad nucis ponticæ magnitudinem, aut paulò minus accipito, & ad aliquot dies cũ hoc decocto vtitor, deinde etiã ſimplici pharmaco vtaris. Poſtea autem ad duos vel tres dies hiera ex aloë vteris, cochlearii mẽſura ex aqua in diem data. Vtere pharmaco etiam cum lacte, in his qui arteria affecti ſunt ad gargariſſandum, & rurſus facto interſtitio,

vtere pharmaco fabæ Aegyptiæ magnitudine. Quum verò fortis fuerit fluxio, opiũ & castorium in antidotũ miscemus, vtriusque parum quid. In his autem qui stomacho malè affecti sunt, ea ipsa vitamus. Manifestum igitur ex ipsis verbis, quæ scripsit Andromachus, quod influxionibus partiũ thoracis, & pulmonis, ac arteriæ, præscripta cõfectio aptè componitur. Dixit enim ipse, quum fortis fuerit fluxio, opium & castorium in antidotum miscemus vtriusque modicam partem, resiccare nimirum fluxionẽ & sanam reddere volentes. Varium autem est pharmacum, & ex multorum mixtura constans, vt ad omnes conueniat affectiones, quæ etiam diuturnæ & malignæ existunt ac ægrè curabiles, etiã si vlcus sit circa arteriam aut eius summam extremitatẽ, Laringem Græcis dictã, & multo magis si iuxta pulmonẽ. Talia enim fortibus adeò opus habẽt pharmacis, quo ad longius tempus sufficere queãt tabidã affectionẽ habentes. Quũ enim obtigerit eis regio sicca, & in cõuenientis victus ac pharmacorum vsu perseuerarint, quàm diutissimè renitentur cõsuetas actiones moderatè obeũtes. Hanc igitur cõfectionẽ nõ censuerim ammiscẽdã esse his quæ priuatim Arteriacæ appellantur. 4. deinceps cõfectionẽ Andromachus

sic

sic scripsit. Altera eiusdem, Blasti videlicet dicit, de quo circa præcedētē arteriacā scriptū est, Arteriaca Blasti qua vtor, cōpositionē autē eius talē facit. Aloës sextantē, croci vnc. 1. masticher vnci. 1. Palā est hoc pharmacū ex eorū numero esse, quæ priuatim stercorū eductiua appellantur, vnà cū hoc quod cōcoctoriū quiddā habet crocus. At verò quū concoctoriū dico, intelligere oportet eius affectionis cuius gratia exhibetur. 5. ex ordine cōpositionē Andromachus talē prodidit. Confectio sedās dolorē eiusdē. Opii quadrantē, croci vnci. 1. myrrhæ sextātē, acaciæ vnc. dimid. succi radicis dulcis drac. 4. Excipe melle. Hæc Andromachus. Verū ego nō auidè recipio eiusmodi cōpositionē pharmacorū, vbi nō ostēditur affectio, in qua ea sit vtēdū. Scimus etenim cōponendi sedātia dolorū scopū, quū somnū videlicet inducere voluerimus, & vehementē dolorē stupefacere. Acaciæ autē mixtura velut ad vlcus est, quemadmodū radicis dulcis succus ad lenienda exasperata. Crocum autem & myrrhā in cōpositiones dolorem leuantes miscere plurimis placuit. Videntur enim ipsis omnes affectiones sufficienter cōcoquere posse. 6. consequēter confectionē Andromachus hoc modo scripsit. Arteriacæ eiusdem. Thuris vnci. vnā,

ſucci radicis dulcis vnc. vnã, myrrhæ drac. 4. tragacanthæ drac. ſex, nardi drac. 1. amomi drac. 4. croci drac. quatuor, mellis Attici quod ſatis eſt. Non obſcurum eſt etiam hanc ad reſpirationis organorum affectiones cõpoſitam eſſe, ex concoctoriis, mitigatoriis, adſtringentibus & extergentibus. Myrrha enim & thus, & crocus, affectiones cõcoquunt. Radicis dulcis ſuccus exaſperata mitigat, idem etiam tragacantha facit. Amomũ fortiter reſiccat cum modica adſtringendi facultate. Mel autẽ calfactoriã & exterſoriam vim habet. 7. poſt relatas cõpoſitiones Andromachus ſcripſit ex multis valde medicamentis cõſtantem, quæ omnes fermè facultates habent. Nam & adſtringentia, & mordentia, & attenuantia, & mitigantia, & leuigantia, in ea continentur. Quin & ſoporifera vis & diſcuſſoria ac exterſoria in ipſa habẽtur, In quibus omnibus multifariam mixtis facultatibus cõmunis ratio eſt, quẽadmodũ etiã antea dixi, quod videlicet quiſpiam ex omnibus pharmacum quoddam cõponere voluit, ſpe faciẽdi vnũ medicamentũ ad omnes eiuſdẽ generis affectiones cõmodum. Verùm ex ipſis aliqua quidem per experientiam cognita ſunt maligna, & propterea relicta. Aliqua verò feliciter pro ipſius componentis coniectura,

effi

efficacia euaserunt, & ob id recepta: Quin & præparandi ipsam modũ Andromachus adscripsit, quanquam hoc facere alias nõ soleat. Quod verò ex pharmacis cõposita sit eas quas dixi facultates complectentibus, præstat meminisse eos qui hos libros in manus sumẽt: si tamen nõ promptam habeãt memoriam, eo sanè tempore quo huiusmodi pharmaca discunt, sextum & septimũ ac octauum de simplicium pharmacorũ facultate librum legãt: in illis enim omnẽ pharmacorum materiam conscripsi, qua radices & folia, & flores, & semina, & fructus, & liquores, & succi, omnium ex terra nascentiũ plantarum existunt. His itaque præmissis, iam animũ ad ea quæ Andromachus de hoc medicamento scripsit aduerte. Arteriaca qua vtor. Radices filicis crassissimæ lauantur donec purissimæ fiant, & omne terreum deponant, deinde per diem vnũ perfrigerantur, & in frusta magnitudinis trium digitorum secta cõquassantur, atque ex eis lib. 10. in ollam nouã picatam aquæ dulcis sextarios decem, cõplectentem iniiciuntur, & ad dimidias, hoc est vt sextarii 5. reliqui fiant, coquuntur, exprimuntur: & liquor quidem in duplum vas diffunditur, & aromata crassa ac integris partibus adduntur, Nardi indicæ drach. quatuor, cinamomi drach. sex,

radicis dulcis drach.6.casiæ drach.4. Rhei pontici drach.4.balaustii drach.6.rosarum siccarum drach.4.alii sex. Hæc similiter ad dimidias coquuntur,ac exprimuntur, & ad decoctum mellis Attici sextarius vnus additur:sit autem mel præcoctum & in duplici vase priuatim spissatum vsquequo manus nõ inquinet,adiiciũtur & terebinthinæ pellucidæ drac.3.galbani drac.2.croci drac.5.succi hyoscyami drac.vnam,succi hypocysthidis drac.vnã,mandragorę succi obol.3.piperis albi drac.* octo. 8.deinceps confectionem scripsit, summa facultatis ipsius indicata,quod ipsum in omnibus fecisse oportuit.Habet autem sic. Arteriace laudata Mithridatis,ad thoracis collectiones, subpurgat & leuigat. Irionis torrefacti drac.* 1.in quibusdam exemplaribus fabæ fresæ scriptũ est,Sunt autẽ ambo extersoriæ potentiæ,seminis lini tosti drach.20.& hoc extersoriã vim habet,nucis pineę drac.*octo,hæ leuigandi vim habent. Vuæ passæ exacinatæ drac.4.& hæc ob id quod modicè subadstringat, simulq; cõmodus corpori cibus sit,meritò ammixta est, habet autẽ & passi facultatẽ,qualẽ in quarto de simpliciũ pharmacorum viribus indicauimus, croci obol.2. Minimũ quid ex croco cõiecit qui pharmacũ cõposuit, vt prope nihil sit

*Vet.cod. *vnam.*

* *Aliàs* 20.

* *Aliàs* 20.

ſit aliorũ proportione. Diximus de croco eũ cõcoquendi vim habere, vnà cũ adſtrictione, Dictum eſt etiam quod adſtrictio, corpora cogit, conſtringit & corroborat. Adiecit autẽ etiã mellis heminas * 4. à vino dulci, ac ſapa digreſſus. Vult enim hoc modo præparatũ pharmacũ velut prefatus eſt, in pectore hærentes collectiones depurgare. Cæterùm in huiuſmodi pharmacis ea quæ craſſos ſuccos habent, impediũt repurgationẽ. His ammiſcuit tragacanthæ drac. 4. quod pharmacũ leuigat exaſperata: prædictum eſt autẽ quod vult hoc propoſitum medicamẽtũ repurgare, & leuigare ea quæ iuxta thoracem hærẽt. Scopus enim huiuſmodi eſt, attenuare & abſtergere, ac ad eductionem ſupernè aptas facere collectiões in thorace. Verùm ſedandi doloris gratia, & ne nimium extergantur ac emungãtur partes exaſperate, leuigantia apponuntur. Maximum hoc eſt, atq; ipſius per omnia meminiſſe oportet, Nimirũ quod ſæpe vnus ſcopus ſit, in quẽ pharmacũ cõponitur, Ne verò hoc ipſum aliquo modo offendat, vtraq; miſcentur primũ vtilitatis ſcopum minimè habentia. Nonam arteriacen poſt has Andromachus his verbis tradidit. Arteriacæ Marini. Croci vnc. 1. gũmi ſextantẽ, tragacãthæ vnc. 1. mellis Attici ſexta. 1. Coquito

** Videntur tamẽ omnes cod. græci habere mellis quartam partẽ heminæ.*

donec quum diffunditur nō inquinet. Hoc pharmacum mediū est facultate, esset q; exactè mitigatorium ac dolorem sedans, si nō crocum haberet, neque mellis sextariū, sed pro ipso Theræū vinum Creticum, aut sapam ex musto cocto factam, quam nos Asiani, vt dixi, hepsema appellamus. Verùm hoc loco importunè inter relata fortia pharmaca locatum est, vtpote quæ suppuratis & tabescentibus conueniunt. Decimam consequenter recenset, quæ inter exactè lenissimam ac mediam, qualem sanè esse dixi præcedentem, intermedia est. Ex gummi igitur hanc, & passo cretico, ac aqua cōponit, melle etiam ammixto, & gummi quidem iniicit bessem, pasi sextarium vnū, mellis lib. vnā, dissoluere cum aqua iubens ipsum gummi, copia eius non expressa. Itaque ob gummi, & passum, & aquam penitus nihil extersorium habet, ob mel verò, à lenissimo & leuigante est digressa. Scimus enim extersoriū esse mel. Coqui autem super prunas oportere ipsum dixit, hoc est ad mollem & non fumantem ignē. Melius verò fecisset si etiā ad alias omnes hoc adscripsisset. Ego itaq; sic ipsum præparo, & neq; ad prunas adhuc ardentes cocturam facio, ne videlicet inde quid acre & fumosum sublatū, acrimoniam nō necessariam medicamento ipsi affricet.

Mel

Mellis equidẽ acredinẽ toleramus, quãquã ea nõ sit vehemens, propter aliã ipsius vtilitatẽ, Verũ fumi nulla est vtilitas. Quare fugiẽdus est fumus in quantũ possibile est, circa omniũ huiusmodi pharmacorũ præparationẽ. Præstat autẽ & in his quæ meatus obducunt, lignis fumum nõ edentibus vti.

II. cõfectionẽ sic prodidit. Arteriaca alia bona. Cinamomi, thuris vtriusq; vnc. I. succi radicis dulcis vnc. I. myrrhæ drach. 4. tragacanthæ drac. * 6. nardi indicæ drach. 4. amomi drach. 4. croci drac. I. melle Attico excipe. Rectè dixit bonã hanc Arteriacen esse, verũ deest sermoni, ad quas affectiões bona sit. Dictũ enim in principio est & per vociferationẽ, & per distillationẽ lædi arteriã, ampliusq; propter vlcus & inflammationẽ obduratã. Hæc autẽ cõfectio quã nũc Andromachus descripsit, etiam ad tabidos aptũ pharmacũ est, & simpliciter omnes inueteratas thoracis ac pulmonis affectiões. Cinamomi etenim natura tenuiũ partiũ & resiccatoria, etiã induratas affectiões sanare potest, Ab eo proximũ locum amomi facultas habet, simulq; adstringens quippiã habet. Verùm ob horũ actionem vehementẽ rationabiliter ammixta sunt, thus & radicis dulcis succus & tragacantha, pharmaca exasperata lenire à natura apta. De croco

* Aliàs 3.

&

& myrrha ſæpe diximus,eſſe videlicet cõcoctoria & modicè reſiccatoria huiuſmodi affectionum. 12.arteriacã Andromachus hoc modo ſcripſit. Alia ex libris Galli ad arteriam affectam,vlcera pulmonis,puris & ſanguinis reiectiones,& fluxiones in thoracem,& ad ea quæ ægrè educi poſſunt,vehemẽter efficax. Reſinæ terebinthinę drac. 4.croci cilicii drac.4.thuris drac.4.myrrhę troglodyticæ drach.4.cinamomi drach.4. amomi drac.quatuor,nucis pineæ drach.4. radicis dulcis eiecta medulla drac.quatuor, nardi Syriacæ drac.duas,& dimidiã, caſsiæ nigræ drac.duas,tragacãthæ drac.tres,palmularum Syriacarum carnis drac.tres, aſteris Samii drac.4.galbani puri obol.4.coſti drac.4.alii drac.vnã,mellis Attici heminas quatuor.Mel & reſina in duplo vaſe coquũtur,atque vbi ſpiſſari cœperint galbanum miſcetur,donec nõ inquinent. Deinde refrigeratis reliqua trita ammiſce, & ſic vtere. Rectè fecit in hoc pharmaco, tum quod ad quas affectiones cõueniat, tum quod quomodo pręparare ipſum oporteat,adſcripſit. Ratio autem cõpoſitionis ex ſuperioribus conſtat. 13.arteriacen Andromachus his verbis tradidit, Arteriaca Galli,eadẽ etiam antidotus eſt ad eadem efficax. Nardi Syriacæ drac.quatuor,myrrhæ drac. quatuor,

croci drach.*4.costi drach.4.alii drach.1. piperis albi grana.30.radicis dulcis drac.1. nuces pineas centum, styracis drach.1. tragacanthæ drachmam vnam, cinamomi drachmam vnam, amomi drach.1.thuris drachmam vnam, obolos.4.casiæ fistulæ drachmam vnam, balaustii drach.3.obolos.3. mellis Attici aut passi cretici hemin.duas. Passum in duplo vasculo coquitur ad spissitudinem mellis, atque ita ad arida trita affunditur. Tragacantha autem & styrax per diem antea in sufficiēte protropo macerantur, & ita ad reliqua ammiscetur, Reponitur pyxide argentea aut vitrea. Rectè fecit & hic quod tum ea quæ promittit hoc pharmacum, tum quomodo præparatur adscripsit. Ego verò propterea omnes ab ipso descriptas Arteriacas apposui, ne quis alium scriptorem requirere cogatur. Omne enim facultatum genus in ipsis cōtinetur, molliū, fortium, ac mediorū. 14. Arteriaca eius est de qua sic prodit. Arteriaca ex * vehementibus, Moschionis. Est eius facultas nō modicè medias transgressa ad fortissima. Habet vim secandi & attenuandi ac calfaciēdi ex multis pharmacis, quibus etiā lenia quędam ammixta sunt ob eā quā dixi causam. Compositio eius hæc est. Rubricæ lemniæ, thuris, myrrhæ, nardi, amomi, casiæ rufæ,

*Aliàs.2.

*Ex commentarijs aphrodeaiunt codretu.

cro

croci iridis illyricę, floris iunci odorati, singulorum drach. 2. cinamomi drach. 4. resinæ terebinthinæ drach. 4. floris rosarum drach. 4. opobalsami drac. 2. mellis heminā vnam, aut pafsi cretici heminæ dimidium ampliusq; quartam eius partē. Liquorem & resinam donec fulua reddātur coquito, deinde ab igne ablatis reliqua addito ac conquassato. Datur in thoracis & arteriæ affectionibus fabæ græcæ magnitudine, cum aqua quarta heminæ parte. Reliquis forma eclegmatis delingēdū. 15. Arteriacā sic scripsit. Arteriace ad gutturis siue arterię aspretudinem, vocē interceptā, & sanguinē reiectātes, qua vtor. Ex libris Apollonii & Alcimionis, Tragacāthæ drac. 6. gūmi drac. 6. thuris drac. 1. obol. 1. myrrhæ drac. 1. obol. 2. croci drac. 1. obolos. 2. succi radicis dulcis drach. 1. obol. 3. aut radicis* sesquidrachmā, piperis albi grana. 25. palmularū pinguium carnis drach. 3. alii palmulas. 5. aut tres habent. Tragacanthā passo maceratā ac tritā, reliquis aridis tritis cōmitte, ex eisq; omnibus catapotia fabæ magnitudine effice, sub linguaque tenenda exhibe. Huiusmodi confectiones hypoglottidas medici, ab eo quod sub linguā dantur, appellāt, iubentq; id quod à dissoluto pharmaco defluit, sensim in asperæ arteriæ summū excipere, ob-

Aliàs drach. 2. semis.

niten

nitendo ſimul ne tuſsis excitetur. 16. ex ordine ſic ſcripta eſt. Arteriace delingibilis ad omnes internas affectiones, maximè tabeſcentes, & ſuppuratos, ad hydropas incipientes, tuſſes veteres. Datur per diẽ & noctem, cochlearii mẽſura. Succi ſcyllæ ſextarios. 4. paſsi cretici ſextarios. 3. vini falerni ſextarios. 8. mellis Attici ſextar. 3. myrrhæ trientem, croci ſextantẽ, thuris ſextantem. Ariſtolochiæ dactylitidis minam vnã & dimidiam, glycyrhizæ minam vnam, radicis eryngii ſextantẽ, caſsiæ vnc. 1. nardi celticæ vnc. 1. xylobalſami beſſem. Ariſtolochiam, eryngium, glycyrhizam, xylobalſamũ, caſſiam, nardũ, in craſſas partes contuſa in vini ſextariis. 8. macerato ad triduum, deinde ad lentum ignẽ ad tertias coquito, atq; ita exprimito, & retrimentis abiectis paſſum, mel, & ſcillæ ſuccũ cõmittito, & ad mellis craſſitudinem coquito. Crocum verò thus & myrrham cum vino terito, atq; vbi optimè habuerit pharmacum addito, & vbi modicè fuerint liquata ab igne tollito, & repoſitis vtitor. Rectè fecit & hic Andromachus quod quæ promittit, & quomodo præparetur adſcripſit. 17. Confectio talis ab eo traditur. Arteriaca alia vt Heraclides Tarentinus. Succi ſcillæ ſextarios. 3. paſsi cretici ſextarios. 3. mellis Attici heminã vnam

croci trientem, alii sextantem, myrrhæ quadrantem, tragacanthæ vnc. 1. succi radicis dulcis sextantem, thuris vnc. 1. opobalsami sexuncem vtere præparato. Iuxta hanc confectionem neque quæ promittat, neq; quomodo præparetur tradidit, tanquā iam ante sententiam ipsius legentes intelligere queant. Ex eo enim quod dicit. Alia Arteriaca, similia præscriptæ ipsam promittere, nos intelligere conuenit, præparationē autem ex antea relatis cōputare oportet. 18. Cōfectio sic tradita est. Arteriaca ex libris Perigenis, ad omnes arteriæ affectus. Croci drach. 1. vuæ passæ exacinatæ drachm. 1. amygdalarum drach. 8. myrrhæ obolos. 4. tragacanthæ drach. 4. piperis albi obol. 4. mel coctum. Vua passa torretur, amygdalæ excorticantur. Tragacantha in aqua maceratur per diem vnam, & teritur, ac reliquis ammiscetur. Et hic rectè ab eo factum est quod tum promissionē, tum compositionē eius adiecit. Cæterū mediæ facultatis pharmacum existit, quare ad omnes affectus ipsum cōmodum esse ait. Est enim mediorum pharmacorum natura talis, vnde etiam ipsis mediis affectionibus propriè & primario conuenit: his verò qui mollibus aut fortibus opus habent, neque emolumentū neq; detrimentum magnum affert. Vltimam omnium

omnium Arteriacam hoc modo descripsit. Vini mulsi veteris sextarios.3.ad vnũ deco quito, deinde nucum pinearum tostarũ heminam adiicito, piperis albi sextantem, ac vtitor. Esset sanè hoc pharmacum ex mollissimis, si non piper accessisset. Hoc verò addito, ad mediam facultatẽ peruenit: quapropter etiã eiusdem generis cum præscripto esse ratus subscripsit.

Arteriacæ à Critone conscriptæ quatuor numero.

Ex arteriacis à Critone conscriptis quatuor produxisse suffecerit. De prima scribit in hæc verba. Ad vocem interceptã ob contentionem. Ficum & eryngium probè coquito, & ad decoctum gummi misceto, vt melle durior confectio fiat, Dato ad noctem. Facit & ammoniacum. Ob id sanè pharmaci huius mentionem feci, quod in principio apta est hæc præscripta confectio si per eryngium præparetur. Ammoniacum autem inueteratis commodum: forte enim pharmacum existit, non rectè igitur Crito fecit, quod cũ moderato fortissimũ pharmacum indiscriminatim tradidit. Si enim duro pro moderato permutatis vicibus vteris, non solũ nihil iuueris, sed etiã lædes hominem. Alteram arteriacã scripsit Crito mediam facultate, cõcoctoriam & lenem

his verbis. Alia faciens maximè ad phonaſcos, & aſperam arteriam & tuſsis irritationes, dolorem auriũ, vlcera in auribus, ac pudendo. Concoquit etiã deſtillationes. Thuris obol. 4. myrrhæ drac. 2. paſsi cyathos. 3. paſſum ad mellis ſpiſsitudinem decoquito, Deinde myrrham & thus trita cũ paſſo ſemicocto ablato adiicito. Facit etiam ad dyſentericos, & cœliacos. Quidam croci etiã drachmam addunt, & fit auribus commoda atque oculis inflammatis. Hæc Crito perſpicuè & probè ſcripſit, Neque opus eſt me eiuſmodi pharmacorum expoſitionẽ apponere, vt qui ſæpe iam de his dixerim. Porrò alias duas prædictæ quidem ſimiles, verùm moderatiori facultate & ſimplicisſimas ſic ſcripſit. Eclegma Fauſtianum appellatum. Vini falerni ſextarium. 1. mellis attici lib. 1. In duplici vaſe coquito, rutæ ramulo agitãdo. Alterum pharmacũ tale eſt. Eclegma ex vino ſcybelite quo vtimur. Vini ſcybelitæ ſextarium. 1. gummi quadrantẽ, mellis dodrantem. Coquito in duplici vaſculo, gũmi prius macerato ac diſſoluto. Hoc ſolũ loco appoſuit, in duplici vaſculo, hoc eſt diplomate, cocturã fieri debere. Rectiſsimè autem fecerit, qui omnes arteriacas quæ mitigatoriam, cõcoctoriã, & lenitoriã vim habere prædicantur, in duplo vaſe coxerit, quod

quod Diploma Græcis vocatur, quomodo sanè vngentarii vngenta præparant, Nimirum calidam aquam in magnum quendam lebetem infundentes, ac postea vasculum quod pharmacum coquendum in se habet, imponẽtes, & sic præustas prunas, aut ligna fumum non edentia succedentes.

Confectio Diacodyon ex capitibus papaueris, iuxta veterum traditionem.

QVin & circa huius cõpositionem veteribus indiscreta discordia fuit, Quidam enim ex ipsis ad capita papaueris.120.aquæ sextarios.20.infundẽdos censent, vt quælibet sextarii mensura, sex papaueris capita recipiat. Quidã verò in.80. sextarios octingenta papaueris capita iniiciunt, vt singuli sextarii capita.x. accipiãt. Quidam ita temperauerunt vt sextario vno.8.capita tribuerentur. Quidam autem haud scio qua ratione, in aquæ sextarios tres capita papaueris.80.coniiciunt, alii capita.120.in eosdem tres sextarios addunt. Verùm mihi videtur valde pauca aqua esse, ad tantam copiam capitum.

Confectio ex capitibus papaueris, Andromachi.

ANdromachus igitur, velut suprà in arteriacis præscriptũ est, alterã ex ipsis ꝑparãs sic scripsit. Capita papaueris viridia

mille ducenta,deinde ad finẽ, Aquam pluuiam,non apponens aquæ quantitatem.

Confectio ex capitibus papaueris, Critonis.

CRito verò ſic, Confectio ex capitibus papaueris ſimplex, Capita papaueris agreſtis octingenta,aquæ ſextarios.80.coquito ad tertias,atq; expreſsis addito mellis lib.10. Si verò variam efficere velis,adde croci,myrrhæ, ſucci hypocyſthidis, ſingulorum drach.12.thuris drach.6.acaciæ drachmis.12. Rectè videtur mihi ad ſingulos ſextarios capita.10.coniicere:ita enim contingit,quum ſcribat ipſe, capita octingenta in aquæ ſextarios.80.indendos eſſe. Et ego ſanè hoc modo præparo non apponens,neq; crocum,neque myrrham,neque aliud quicquam. Optima eſt enim ſimplicißima.

Confectio ex capitibus papaueris, Heræ.

AT verò Heras ad capita. 120. aquæ pluuiæ ſextarios. 3. infundit,modicã omnino quantitatem,tametſi in quibuſdã exemplaribus,non numerus capitum papaueris. 120. ſcriptus ſit,ſed pondus totidem drachmarum. Adſcribam autem totã ipſius dictionem ſic habentem. Capita papaueris viridia. 120. in vas coniicito,& affuſis aquæ pluuiæ ſextariis tribus ad triduũ madeſcere ſinito,deinde ad tertias coquito, & ablata ab igne exprimito ac colato, ammixtoq́;

mel

mellis ſextario in duplici vaſe coquito,atq; vbi ſpiſſari cœperit,acaciæ ruſæ drach. vnã, ſucci hypocyſthidis drach. I. adiicito. Cæterùm quum ipſa capita coxeris in aqua, croci drach. I. linteolo illigatam ſimul coqui permittito. Quidam etiã myrrhæ drachmam vnam,addunt, ipſaq; cum modico paſſo terunt, atque ita indunt ac ſimul coquunt,donec aliquantulum fuerit cõfectio inſpiſſata. Quod ſi tamen non medicamentariam confectionem facere velis, cum capitum decocto ad tertias redacto, mel coques,reliquis non adiectis.

Confectio ex capitibus papaueris, Damocratis.

HOc pharmacum primùm à Themiſone præparatum eſt, inquit Damocrates,in libro Damocratis Philiatrus, hoc eſt rerum medicarum ſtudioſus,inſcripto. Scimus autem ex verſibus eum conſtare. Aiunt Themiſonem hoc pharmacũ primùm præparaſſe ad tuſſes humidas,doloremarteriæ, & gulæ,ſpecies fluxionũ ſimpliciter omniũ quæ circa thoracem conſiſtunt, & ad vigilias,quarum ſanè illæ exiſtunt cauſæ.

Papaueris quod nominant ipſi agricolæ
Agreſte,nam ſpontaneum eſt,nec conſeritur,
Capita virentia & recentia,integra,

Semen rubens nondum nigrum gerentia.
Centena bisq; dena magnitudinis
Mediocris, in nouam ollulam atque amplā indito,
Infunde tres pluuiæ de aqua sextarios,
Macerato in his totam diem noctem simul,
Dein coquito lento igne, ac diutiuscule, &
Omnem liquorem expressum in ollam excipito.
Et mellis Attici libras tres addito,
Rursusq; lenem ad flammulam decoquito.
Dum mellis haud fiat liquidi bona compages,
Mox frigefacta in vitreum vas condito.
Sic nos quidem, at Themison primus qui prodidit
Vsum, addidit myrrham, acaciam, & rubens crocum, &
Hypocysthidis succum, ast ea obsoleta iam,
Simplex enim parata commodissima est,
Iucunda valde, lenis atque viribus.
Ex hac datur mystri minuti quantitas,
In noctem aliquando plus, minus rursus diem,
Vt tempore pauco in ore quis hanc sic detineat,
Iussus liquentem sensim ita post vt deuoret.
Quod si voles aluum morandi gratia, &
Sistatur vt pulmonis & stomachi fluor,
Eruptioq; sanguinis septum supra:
Facere, Eupatoricæ aut tu potius hinc Ponticæ
Addes Rhois succi simul drachmas duas,
Tantundem & Acaciæ bonæ, non veteris, &
Auferre iam volens ab igne pharmacum,
Diluta passo ambo hæc simul confundito

Paulatim, adhuc ferventibus in ollula,
Quo ferueant parum simul, mox vasculo
Refrigerata indantur inde vitreo.

Confectio ex capitibus papaueris Sorani.

SOranus porrò ita præparandam censet. Capitum papaueris numero. 150. aquæ sextarios. 20. in lebetem nouum cõiecta ad dimidias coquito, & reiectis capitibus mellis sextarium vnũ addito, postea verò myrrhæ, croci, hypocisthidis & acaciæ succi singulorum drach. 1. obolos. 3. linteolo illigato, & in ollam siue lebetem suspendito, quo simul cum melle coquantur: postquàm verò crassescere inceperit, fasciculum colligatũ tollito, & in mortarium coniectum cũ passi cyathis. 3. terito, indeque in lebetem coniectum, lente simul donec spissetur coquito. Verùm mitior est confectio quæ ex solo melle & capitum papaueris cremore cõstat. Efficacior autem redditur, si in fasciculum linteoli, pro adstringentibus, melilotum & radicem dulcem addideris.

Confectio ex papaueris capitibus, Galeni.

CAeterùm velut ego compono confectionem ex papaueris capitibus, ita ea vtendum censeo. Etenim quum de prædictis confectionibus experimentũ sumpserim, præstantior ea visa est, in qua ad vnum aquæ sextarium capita decem iniiciuntur,

quemadmodum Crito scripsit, aut ad duos sextarios quindecim capita, velut Soranus. In medio autẽ horum amborũ terminorũ est, vbi. 8. aut. 9. capita in vnum sextarium coniiciamus. Præmacero autem ea non ad triduum, velut Heras, sed neque statim ablatas coquo, sed si quidẽ humidiora & molliora fuerint, ad vnum diem, Accipienda est autem in omnibus huiusmodi sermonibus etiam nox, Quemadmodũ etiam annũ dierum. 365. esse, solemus dicere. Si verò duriora & ſicciora sint, etiam longiori tẽpore ipsa macero, præstat autem accipere nondũ indurata. Manifestum verò quod etiã valde mollia abiiciẽda sint. Sicciora enim modicum succum habent, Humectiora verò* crassum quidem sed crudũ adhuc & aquosum ac debilem: quapropter ex humidis ac palustribus locis accepta fugienda sunt. At verò numerum quẽ dixi iniici oportere iuxta proportionẽ aquæ, de mediocribus intelligere oportet. Quum enim quædã maiora moderatis, quædam minora existant, Quædam verò inter hæc media, quemadmodum vt plurimũ esse solent, ex his prædictum numerũ ad sextariũ coniicere oportet. Terminus autem cocturæ sit nõ vt tertia, aut quarta, aut aliqua talis pars aquæ fiat reliqua, verùm vbi primùm in totum flac

*Multum quidẽ vet. cod.

flaccida fuerint facta. Succum enim ipsorũ exprimere volumus, hoc verò sufficienter continget, ipsis flaccidis factis. Superuacuũ igitur diutius coquere. Cæterùm mellis dimidiam mensuram huic succo ammiscendã censeo, & coquendo simul ad lentũ ignem ad compagem Attici mellis. Verùm in aqua pluuia quidam capitũ cocturam fecerunt, ne videlicet ipsa ad aliã putredinosam qualitatem transmutetur. Tibi verò etiam fontana sufficiet, pluuia non præsente. Satis est & ipsam mundam esse, & omnis mixturæ exortem, ob quam rem ea quæ per plũbeos canales deriuatur fugienda erit: limus enim quidam ex plumbo in ea continetur. Vnde etiam qui aquæ eiusmodi fecem combibũt, dysenterici euadunt.

De vsu confectionis ex papaueris capitibus.

VSus eius est in his qui somno opus habent, quibus etiam ex opio cõstantia sæpe exhibere congimur. Opus habẽt maximè huiusmodi pharmacis hi quibus tenuis fluxus à capite ad asperam arteriã destillat, non permittẽs dormire, ob consequẽtem tussim, In talibus ego etiam ex sapa pharmaci confectionem parare soleo. Dictũ autẽ à me antea est Sapam, Hepsema à nobis appellari mustum coctum, quod etiam

ſiræum quidam Medici vocant. Sufficiens coctura eius ad huiuſmodi eſt, vbi capita papaueris ad medietatem aquæ fuerint decocta, Quin & per paſſum, aut Theræum Creticum, melius eſt quàm per mel cocturam fieri, vbi fluxus valde tenuis extiterit. Scimus enim attenuãtis facultatis mel eſſe, fugiendum igitur tunc, tenues enim fluxiones auget. Ammiſcetur etiam huiuſmodi pharmaco dum coquitur, radix dulcis quo ſimul coquatur. Vbi verò hæc non adſit, ſuccus qui ex Creta aſportatur. Si verò circa pulmonem conſiſtat copia fluoris à capite delati, cõfectio ex melle melior eſt. Quẽadmodum enim ſomno opus habentibus, ea quæ ex ſapa cõnſtat, Sic reiectione per ſputum indigentibus, ea quæ ex melle fit, commodior exiſtit. Cõtra vrgẽti igitur renitendo, vbi ſomnum capere vult æger, aut quod ex melle conſtat, aut quod citra hoc apparatum eſt, pharmacum exhibebis: aliquando etiã ambobus permixtis, ſcopum habens ipſum vrgens, circa mixturam, ex vtro amplius conicere oporteat. Appello autem vrgens, id quod maiori auxilio opus habet. Datur commoderata menſura, duorum cochleariorum ſatis magnorũ copia, Augebis autem & minues, hanc copiam ad magnitudinem corporis cui exhibiturus es

reſpi

respicies, item ad ætatem, & anni horam, ac regionem. In omnibus enim his, frigidioribus minimum dabis, calidioribus amplius. Quod verò etiam multitudinis ac qualitatis ipsius destillationis respectu, aut plus aut minus dabis, manifestum existit. Commune enim hoc in omnibus auxiliis est. Suffecerant equidem præscriptæ arteriacæ, verùm apponere amplius mihi visum etiam eas quæ Asclepiades in secundo interiorum scripsit. Aliquæ enim ex eis penitus eædem sunt, quædam præscriptis valde vicinæ, vt & ex eo certitudo descriptionum cõfirmetur. Quin vltra hæc præparandi & vtendi modus diligentius ab ipso Asclepiade traditus est.

Arteriacæ ab Asclepiade in. 2. internorum conscriptæ, Quæ Mnasoni inscribit.

Antonij Musæ, ad vocem interceptam.

Brassicæ viridis cauliculos depuratos manducandos præbe, & quod instar palearum exuccum est expuere iube, succũ verò delingere. Alia, Brassicæ succum cum melle coctum delingendũ exhibe. auxiliatur confestim. Alia, Succi eryngii in aqua cocti heminas duas excipito, & succi ficuum in aqua coctarũ tantundem, his adde gummi subtilissimè dissoluti drach. 8.

coqui

coquito diligenter ad arteriacæ ſpiſsitudinem, & inde cubitum ituris ad cyathi menſuram delingendum præbe. Alia arteriaca Charixenis. Facit ad ſonum vocis fractum, deſtillationes in arteriam, vocē interceptam & raucoſam, ad interceptiones vocis ex diſtenſione. Croci drach. 2. ſucci cyrenaici drach. 1. mellis Attici cyath. 6. Mel coquito & vbi ſpiſſatū fuerit, reliquis ammiſceto, ac vtitor velut dictum eſt pilulis inde formatis, quæ ſub lingua detineantur.

Alia, Galbani drach. 6. piperis drac. 1. nitri drach. 1. mellis Attici cyath. 6. Galbanū & mel coquito, & denſata reliquis vnito, vtitor vt dictum eſt. Alia ad exulceratā arteriam, Charixenis. Facit phonaſcis ante & poſt certamē data. Facit ad oculorū dolores, forinſecus impoſita. Lana ex ea madefacta facit & ad internas affectiones delinita. Gummi, tragacanthæ vtriuſque drachmas. 6. thuris, myrrhæ, vtriuſque drach. 1. obol. 3. croci, hypocyſthidis ſucci, vtriuſq; drach. 1. paſsi ſcybelitæ aut Theræi ſextarios. 6. Gūmi, tragacāthan, myrrhā, thus, vnà cum hypocyſthidis ſucco macerato, affuſa ipſis paſsi portione, atq; vbi diſſoluta fuerint, diligenter terito, & ad paſſum miſceto, aſsiduéque mouēdo coquito. Crocum verò laneo pāniculo inditum, & in ollā

ſuſpen

ſuſpēſum, vnà cum pharmaco coquito, Deinde exemptum paſſo dilutum ac tritum ad pharmacum coniicito, & repoſitis vtitor.

Alia. Succi radicis dulcis, tragacāthæ vtriuſque drach. 3. croci, myrrhæ, vtriuſque drach. 1. thuris, ſpicæ nardi vtriuſq; obol. 3. protropi ſextarios. 3. Vtere. Alia Lyſiæ ad eaſdem affectiones. Croci, myrrhæ, ſucci radicis dulcis, thuris, caſiæ, ſingulorū drachmas. 1. piperis grana. 24. paſsi cretici ſextarios. 3. mellis Attici cyathos. 6. Vtere.

Alia Charixenis. Croci drach. 3. myrrhæ drach. 1. & dimidiam, thuris, glycyrhizæ* vtriuſque drach. [illegible] paſsi cretici ſextarios. 3. Facit ad ſo[illegible] [illegible]actum, deſtillationes in arteriam, inte[illegible]tā vocem, tonſillas inflāmatas, facit etiā ad phonaſcos ante & poſt certamen data. Iuuat perfrigeratos, facit ad recentem & veterē tuſsim, ad ſpuentes ſanguinem, eundemque ſurſum reiectantibus prodeſt, & cœliacis. Conducit itē ad ſpiritus fœtorem. Alia hypogloſsis, ſub lingua tenenda. Facit ad arteriā exaſperatam, & vocē interceptā, itemq; reliquas affectiones. Tragacanthæ, gummi thebaici, vtriuſque drach. 3. myrrhæ, thuris non ſecti, vtriuſque drachmam. 1. obol. 3. croci drachmam vnam, ſucci glycyrhizæ obolos. 3. Phœnicobalanorum trium carnē, paſsi pro-

*Succi ad dunt vet. cod.

tro

tropi aut Theræi quod satis est his excipiendis. Decoquatur ad crassitudinẽ mellis, Datur fabæ Aegyptiæ magnitudine sub lingua tenenda, & dissoluta transglutiẽda.

Alia hypoglossis Dioscoridis. Croci, myrrhæ, tragacanthæ, radicis dulcis succi, singulorum drach. 1. nuces pineas* cõtusas numero sexaginta, amygdalas mundatas totidem. 'Excipe melle cocto.' Datur nucis ponticæ magnitudine sub lingua tenẽda.*

Aliàs depurgatas aliàs vstas legitur in vet. cod.

Alia hypoglossis Scribonii largi. Facit ad vocem interceptam. Glycyrhizæ, myrrhæ, terebinthinæ, singulorum drac. 18. iridis illyricæ drach. 16. tragacanthæ drach. 8. piperis grana. 360. excipe melle cocto, & terebinthina vnà cocta, vtere sub lingua nucis ponticæ magnitudine.]

Compositio hæc in altero ex vet. codic. reperta est.

Alia Scribonii Largi hypoglossis. Facit ad vocem interceptam, glycyrhizæ drach. 8. myrrhæ drach. 24. terebinthinæ drach. 32. tragacanthæ drach. 38. Arida singula per se tundito ac cribrato, Resinam autẽ in pilã coniectam tundito, arida ad ipsam inspergendo, deinde ex vnitis omnibus pastillos formato, fabæ Aegyptiæ magnitudinis, quos in vmbra siccato, atque vsus tẽpore vnũ aut duos sub lingua tenendos dato, ac liquescẽtes deuorandos. Oportet autẽ hoc pharmacũ confestim in pastillos cõformare. Quo tẽpore

igitur pastillos cogis, eodē etiā tundes, Resiccantur enim cito, & ob id pastillos ex eo formantē ad manū simul tundere oportet.

Alia aromatica Mithridatis. Facit ad Arteriæ affectiones, pulmonis vlcerationes, spuentes sanguinē, tabescentes, suppuratos, & peripneumonicos. Croci drach. 2. & dimidiam, myrrhæ, resinæ terebinthinæ vtriusque drach. 2. thuris sesquidrachmā, nardi, cinamomi, casiæ, tragacanthæ, singulorum drach. 1. mellis Attici heminā. 1. Mel & resinam coquito, vt tractilia fiant ac fibrosa, & nō inquinent in frigidā aquā instillata, dein cū aridis cōmittito, ac probè contundito, & reponito. Vtere nucis pōticæ magnitudine sub lingua detenta. Vt prædictum est. Alia Mithridatis. Myrrhæ, croci, vtriusque drachmas. 4. nardi Indicæ, terebinthinæ vtriusque drach. 2. thuris, casiæ, cinamomi singulorum drach. 1. passi cretici heminas. 3. Passum & terebinthinam ad perfectam cōpagem coquito, & cum siccis committito, Indeque ad nucis ponticæ magnitudinem sub lingua tenendum dato. Alia ex filice Andromachi aromatica. Prodest hæmoptoicis, pleuriticis, tabescentibus, splenicis, hepaticis, ictericis. Facit & ad affectiones circa vterū & vesicam. Radices filicis quàm crasissimæ lauantur diligenter donec

omne

omne terreum ab eis decedat, deinde perfrigerantur ad diem vnam, & ex ipsis libræ decem, in frusta digitalis magnitudinis secantur & cõquassantur, ac in vas figulinum cõiiciũtur. Infundũtur deinde aquæ dulcis sextarii decẽ, & ad ignem positæ coquũtur, Quum verò ad dimidias deuenerint per coctura, eas tollimus & in duplum vas vngẽtarium excolamus, & radices quidẽ expressas proiicimus, In aquam verò crasso modo contusa coniicimus, balaustii drac. sex, nardi Indicæ, rosarum siccarum vtriusq; drac. quatuor, cinamomi drach. tres, glycyrhizæ drac. sex, casiæ drac. quatuor. Rhei pontici drach. quatuor. Deinde rursus ad ignẽ admota coquimus, & vbi ad dimidias peruenerint, rursus in aliud paruum vas vngentarium excolamus, & arida quidem expressa reiicimus, ad aquam verò mellis Attici hemi. 4. addimus, probeq; mixta & igni adhibita, rursus coquimus, & quum instillata in frigidam non inquinarint eam, his resinæ terebinthinæ drac. tres, galbani nõ lignosi tantundem, ammiscemus. Hæc verò liquefacta ad subscripta deplemus. Sunt autem hæc, croci, succi hyoscyami, succi mandragoræ, piperis albi, succi hypocysthidis singulo. drac. vnam, omnia hæc tenuissimè trita, & cum primo filicis succo vnita habeto,
vt

vt ſtrigmentitiam craſsitudinem habeant. Poſtquam igitur inuicem permixta ac probè conquaſſata fuerint, in vitreum aut argẽteum vas reponimus. Datur ex pharmaco cochlearium, maximè iuuat vocem interceptam. Alia panacea Mithridatis, ad phonaſcos ante & poſt certamen. Facit & ad glandularũ inflãmationes, laxatas columellas. Facit ad gingiuas humore prægnãtes, & nomas in ore, & motos dentes, Prodeſt deſtillationibus, recenti ac veteri tuſſi, hæmoptoicis, & ſanguinẽ reiicientibus, Vtor pharmaco hoc quãdoque puro, quandoq; paſſo diſſoluto, aut vino ſcybelite, & aqua calida. Etenim ad tonſillarũ inflammationes diſſoluto pharmaco vtẽdum eſt. Ad affectiões verò in profundo, puro. Cõpoſitio ſic habet. Capita papaueris agreſtis, nume. CL. filicis lotæ * drach. 3. ſymphyti depurgati, corticis mãdragoræ, Rhei pontici, roſarũ ſiccarũ, iridis chalcidoniæ, glycyrhizæ ponticæ, balauſtii, ſingulo. trientẽ, cinamomi, drac. 2. nardi celticæ ſeſquidrachmam, aquæ pluuiæ ſextarios. 15. Prædicta in craſſas partes contuſa in vaſe duplici vngentario ad triduum macerantur, ſequenti deinde die ad tertias coquũtur, & poſtea in quallum coniecta exprimimus ab ipſis in aliud vas vngẽtariũ liquorẽ, & res decoctas

** Græci cod. habẽt lib. 3.*

abiicimus quidem, verũ de expreſſo liquore quantũ ſufficit accipiẽtes, ſubſcriptas res in ipſo diſſoluimus. Sunt autem hæ, gũmi, tragacanthæ albæ, vtriuſque lib. I. myrrhæ, ſucci radicis dulcis, ſucci hypocyſthidis, ſingulo. ſextantẽ, croci, maſtiches vtriuſque vnc. vnã. Hæc diſſoluta diligẽter terimus, paulatim de expreſſo liquore adſtillantes. Poſtea ad pharmaci confectionẽ vino ſcybelite, aut therço, aut pramnio vtimur. Sint autem eius ſextarii 24. Paſſum in vas fictile diffuſum coquimus, atque vbi mellis ſpiſsitudinẽ acceperit, ipſi diſſoluta & trita pharmaca adiicimus, rurſusq; coquimus ad cõpagem, & ſublato in vas vitreũ aut argenteum vtimur, quemadmodũ dictum eſt antea. Aliam ad deſtillationes, & omnes tuſſiculoſas affectiones, Aſclepiades in ſecũdo internorum ſic tradidit. Ad deſtillationes pharmacum quo vſus eſt Comon philoſophus, auxiliatur ſtatim. Pyrethri, coſti, vtriuſque drach. 2. piperis albi drach. I. tuſa & cribrata reponito. Vſu verò expetente, naribus admouere, & pharmacũ attrahere iubeto. Alia. Piperis albi drac. I. ſeminis vrticæ tantundẽ, coſti, myrrhæ, croci, ſingulo. obol. 3. præparato ac vtitor vt dictũ eſt.

Alia dolorem ſedans, Antonii Muſæ. Facit ad deſtillationem, & vocem interceptã,

Opii, myrrhæ, ſeminis hyoſcyami ſingulo. drac. 2. ſingula in cicutæ decocto macerato ac diligenter terito, & ex mixtis catapotia erui magnitudine formato, & duo ex ipſis ante ſomnum dato. Alia facit ad hæmoptoicos, Seminis hyoſcyami albi drach. 8. nardi Indicæ drach. 6. croci drachm. 4. opii, amyli, aniſi ſingulo. drac. 2. rubricæ lemniæ drach. 1. cum aqua catapotia erui magnitudine formato, ac vtitor vt dictum eſt. Alia delingibilis, ad tuſſes extremas & inueteratas. Vini falerni ſexta. 1. mellis Attici lib. 1. coquito aſsiduè agitando cũ ramulis rutæ, Dato inde myſtrum. Facit & ad ſtomachicos. Alia Petini, ad vlcerationes & ſuppurationes in profundo. Vini mulſi veteris ſextar. * 1. axungiæ veteris ſextantem, alii vnc. 1. Axungiã probè cum vino mulſo terito ac diſſoluito, indeq; in vas fictile tranſferto, & ad prunas ramulis rutę agitãdo coquito, & vbi denſata fuerint, in vaſe vitreo reponito, ac myſtrũ delingendũ vt prædictum eſt exhibeto. Alia Origeniæ. Glycyrhizæ ponticæ drac. 2. ſeminis vrticæ tosti, ſeminis lini toſti, vtriuſque drach. vnam, myrrhæ, croci, vtriuſq; obol. vnum, mellis Attici, aquæ, vtriuſque cyath. 6. Glycyrhizam aqua coquito, deinde expreſſo liquore, reliqua terito, & melle cocto excipito,

*Aliàs 2.

ac delingenda præbeto. Alia, Ari tosti drac. vnam, ammii torrefacti, nucum pinearum tostarum, Irionis tosti, singulo. drac. I. excipe melle cocto. Alia placentula, hoc est, Coptarium ad tussientes. Seminis lini torrefacti, contusi, & cribrati. Vuæ passæ pinguis citra acinos, vtriusque sextar. vnũ, nucum pinearum tostarum, nucum ponticarum depurgatarum, vtrarumq; heminã I. piperis albi sextantẽ, myrrhæ, croci, vtriusque vnc. I. mellis Attici lib. 4. contusa vt oportet tritaq; reponito. Semen lini cũ melle coquito, & densata reliquis addito, misceto ac contundito. Datur nucis ponticæ magnitudine. Alia. Facit & ad Thoracis affectiones. Farinæ fabaceæ tenuissimæ tostæ heminam I. iridis Illyricæ quadrantem, nucum pinearum tostarum sextantem, pulegii aridi contusi sesquidrachmam, seminis vrticæ drach. I. piperis vnci. dimidiam. Mellis boni sextar. 2. farinam cum melle ad dẽsitatem coquito. Seminis lini etiam tusi, tosti, & cribrati heminam vnam, in prõptu habeto & adiicito. Alia ad tussim, & spiritus prolationem, valde probè expurgans.

Hyssopi, pulegii, vtriusq; sextantẽ, iridis, seminis sinapis, nasturtii, singulo. vnci. vnã, anisi, piperis, vtriusq; vnc. I. tusa & cribrata melle cocto excipito. Datur cochlearii boni

ni mensura. Si verò hyems sit, & accepturus nõ febriat, piperis sextãtẽ, & pro aniso, fœniculum aut cuminũ, & pro nasturtio, sinapi duplũ coniicito. Catapotium ad tussim recentem, Panacea pharmacum dolorem leuans, inducens somnũ, facit ad hæmoptoicos. Styracis drac. 8. opii, myrrhæ vtriusq; drach. 4. diluta passo in catapotia cogito, & erui magnitudine cubitum euntibus dato. Alia exemplaria par pondus omniũ habẽt.

Aliud Platoni inscriptũ, e uestigio auxiliatur. Styracis, myrrhæ, opii, galbani, singulorũ par pondus, passo diluta in catapotia redige. Aliud Basso inscriptũ pharmacum accõmodatũ auxiliatur statim. Facit hæmoptoicis, sanguinẽ reiiciẽtibus, suppuratis. Galbani, styracis, iridis illyricæ, corticis pinus, singulo. drach. 2. enulæ, opii, vtriusq; drac. 1. Excipe melle cocto, & præbe ciceris magnitudine ex aquę mulsæ cyathis. 4. Confectio ex marrubio Platonis.

Myrrhæ, styracis, opii, succi marrubii, galbani, croci, æquales partes, præpara ac vtere, melle exceptis cocto. Catapotium dolorem sedans, pharmacum accommodatum ad inueteratas affectiões. Facit ad destillationem, dolorem capitis, ægrè spirantes, peripneumonicos, ad vesicæ & vteri affectiones. Inscribitur panacea accommo-

data, ab aliquibus Stichus, myrrhæ, piperis, opii, ſtyracis, caſtorii, galbani, æquas partes excipe paſſo, fac catapotia, & vtere. Aliud pharmacũ valde bonũ, Inſcribitur Harmonia, Facit ad deſtillationes, & inexuperabilem defluxum, Styracis, caſtorii, piperis, cardamomi, ſingulo. drach. tres, opii, myrrhæ; ſeminis hyoſcyami albi, ſingulorum drach. quatuor. Excipe paſſo, reduc in catapotia, Dato ciceris magnitudine ad ſomnum.
Aliud, Croci, ſulphuris viui, myrrhæ, opii ſingulo. drach. quatuor, ſeminis hyoſcyami albi, cardamomi, piperis albi ſingulorũ drachm. octo, mellis cocti quincuncem, aut quod ſatis eſt. Vſus prædictus eſt, Datur cubitum euntibus. Confectio Proxeni, ad tuſſes inueteratas, & valde diu durantes humectas affectiones appellatur Symphonos Lexopyretos, id eſt optimè ſedans febrem. Hac vſus eſt Antonius Muſa. Piperis albi, opii, cardamomi, ſingulorum drach. octo, croci, ſulphuris viui, myrrhæ, ſeminis hyoſcyami albi, ſingulorum drach. quatuor, mellis cocti ſexuncem. Datur nucis ponticæ magnitudine cum aquæ mulſæ cyathis tribus.

Cõfectiones ad tuſsim ab Andromacho libro ſecundo, de confectionibus internis conſcriptæ. CAPVT III.

POstquam multas ad tussim Andromachus scripsit cõfectiones, deinceps omnes soporẽ inducentes, & ob id soporiferas appellatas tradidit. Cæterũ hæ omnes tenues fluxiones inspissare possunt, resiccãtes simulq; refrigerantes, & propterea aliquæ nõ tãtũ opiũ, sed & mandragoræ succũ, aut radicis corticẽ, aut hyoscyami semen, aliquæ etiam duo aut tria, aut etiã omnia huiusmodi habent. Quemadmodũ aliæ styracẽ, & crocũ. Rationabiliter autẽ his alii partim calfaciẽtia ammiscuerũt, partim cũ modica adstringendi vi aromatica & resiccãtia, itemq; semina quædã familiaria. Velut anisi, fœniculi, apii dauci, seselis, vtpote quæ tum pharmacorũ iniucunditatẽ ac vim obtundunt, tum vrinã etiam prolectant. Quædã verò etiã aspretudines leuigant, velut sunt, tragacantha, glycyrhiza, & vina dulcia. At verò ex his, quæ minus de * soporẽ inducentibus cõplectũtur, eas etiã tabescẽtibus præbent. Cõfectio ad tussim ex duobus piperis generibus. Cinamomi drach. 1. succi papaueris drach. 1. myrrhæ obol. 3. piperis nigri obol. 3. castorii obol. 3. piperis albi obolos. 3. galbani obol. 3. croci dimidium, Redigito in pastillos, Dato cum melle aut passo. Alia ad tussim excellenter efficax.

*Aliàs de aromaticis.

Eadem febres sedat. Seminis hyoscyami vnc. dimidiam. Vnū exemplar vnc. 1. habet, cardamomi drach. 1. succi papaueris vnci. 1. myrrhæ, sulphuris viui, croci, singulo. vnci. dimidiam, piperis albi iuxta Heram sesquūciam. Mellis Attici quod satis est. Alia ad tussim siccam. Styracis partem vnam, succi papaueris tantūdem, croci partem dimidiā. cōtundito simul & catapotia inde exhibeto. Confectio ad tussim qua vtor, Sacrificuli bona. Succi papaueris drac. 10. seminis lactucæ drach. 20. castorii drach. 18. alii 16. rutæ hortensis aridæ drach. 14. * seminis lini drach. 16. panacis drach. 36. myrrhæ drach. 14.] croci drach. 8. alii vnciam vnam. Excipe melle. Datur pro viribus ægyptiæ fabæ magnitudine, febrientibus ex aqua, febre carentibus ex vino, ad noctem. Catapotium ad tussim quo vtor. Styracis, myrrhæ, opii, singulorum drach. 4. opobalsami, croci, vtriusque drach. duas, simul trita excipe, ac vtere. Ad tussim siccam. Succi radicis dulcis drach. duas, styracis drachm. vnam, opii, croci, myrrhæ singulorum obolos tres, excipe passo aut aqua, & ad fabæ græcæ magnitudinem redigito ac vtitor.

** Hæc ex vet. cod. addita sunt.*

Potio qua vtor ad phthisicos, Rhipali multis commoda appellatur Menodorios, & Ambrosia. Facit ad febres per circuitum

rep

repetentes. Nardi,croci,myrrhæ,costi,cassiæ,cinamomi,iunci rotundi odorati, piperis nigri & albi,castorii,galbani, terebinthinæ,styracis, succi papaueris, seminis hyoscyami,singulo.drac. * 1.tragacãthæ drac. sex,* anisi drach. vnã,seminis lini drach.1.] mellis quod satis est. Vini falerni heminam vnam. Tragacantham vino sufficienti macerato,& reliqua simul cum melle committito. Datur febrientibus sesquidrachma, ex aqua mulsa. Febre carẽtibus vncia dimidia, cum melle,& aceti cochleario 1. & vini Falerni cyath.2. Apollonii confectio,facit ad multa præsertim ad tusses egregiè. Cardamomi drach.18.myrrhæ, drach.12.hyoscyami drach.12.opii drach.10.alii 12.seminis petroselini drac.duodecim,croci drach. 15.malorum mandragoræ drac.decem,zingiberis drac.octo,sulphuris viui drach.sex, ari drac.sex,thuris drac.sex,costi drac.6.piperis albi drach.6.mellis Attici. Alia ad internos abscessus,probè repurgans. Sagapeni drac.duas,myrrhæ drach.duas,cardamomi drac.quatuor,alii drach.vnam,castorii drac.vnam,piperis albi obol.tres,opii drach.duas,cum aqua in pastillos formato duorum obolorum ponderis. Dantur cum aqua. Isotheos ad tussim, ad tabem, ad omnes internas & per circuitum repetentes

* *Aliàs 3.*
* *Ex vet. cod.*

affectiones. Nardi drac.2.myrrhæ drac. 1.croci drach.1.& dimidiam, costi drach.1. piperis albi drach.1.fecis opobalsami drac. 2.cinamomi drachm.2. succi mandragoræ drach.2.castorii drac.2.seminis dauci drac. 1.& dimidiam,opii drach.2.amomi sesquidrachmam,casiæ nigræ sesquidrachmam, mel coctum. Facit ad dolores stomachi,hepatis, pulmonis, oculorum, sanguinis reiectionem, abscessus. Prodest dysentericis, voluulosis,nephriticis,ischiadicis,ægrè spirantibus. Vrinæ suppressæ,doloribus laterum,præcordiorũ,ad fluxum muliebrem,& vteri strangulationem. Admiranda est Antidotus ad lethalia venena,ante & post cibum sumpta,ad omnem sanguinis eruptionem cum frigida,& ad morsos à vipera, & percussos à phalangiis,in vini cyathis tribus. Quartanariis prælotis dantur ante horam accessionis obol.2.ex vini cyathis tribus. Potio ad tussim,Dyspnœeam, & alia multa Antipatri,qua vtor. Styracis drac. sex,terebinthinæ drac.4.opopanacis drach. 2.galbani drach.2.iridis Illyricæ drach.2. myrrhæ drac.duas,seminis hyoscyami albi obol.quatuor, spumæ nitri obol.4.piperis albi obolos 4.opii obol.5. * Datur quantitate fabæ Aegyptię ad somnum. Quidam opii obolos tres,alii drach.vnam coniiciũt.

** Piperis obol.4.addit vetu. cod.*

Eclegma ad tuſsim. Nucleorum nucũ pinearum drac. duodecim, ſeminis lini toſti drach. octo, tragacanthæ drach. duodecim, carnis palmularum drach. decemocto, iridis Illyricæ drac. duodecim, amygdalarum dulcium drach. ſexdecim. Mel coctum. Dato delingendum bis per diem, mane & veſperi. In quibuſdam tragacantham aqua pluuia diſſolutam primum cum melle coquito.

Catapotion ad tuſsim, Criſpi Liberti. Myrrhæ piperis albi, galbani, caſtorii, ſtyracis, croci, opii, ſingulorum par pondus, ſtyracis dimidium. Dato inde catapotia duo, ad noctem. Scribonii, ad tuſsim.

Seminis apii drac. duas, floris iunci odorati, nardi celticæ, ſtyracis, croci ſingulorum drachmam vnam, balauſtii obol. tres, ſucci papaueris drach. quatuor, mellis quod ſatis eſt. Datur magnitudo fabæ nõ febrientibus ex aceto mulſo, febricitantibus cum aqua. Aſclepiadæ ad tuſsim. Rhei pontici, croci Cilicii, ſucci papaueris, ſpicæ nardi, thuris, myrrhæ, ſingulorum drachmam vnam, radicis nardi Celticæ ſextantem, ſtyracis ſexuncem. Datur drachmam vnam cum vino mulſo. Theſpiana Apollonii ad internos abſceſſus. Seminis apii drachmas tres, ſucci papaueris drachmas tres, melanthii drachm. tres, iridis Illyricæ

dra

drach.7.castorii drach.duas, seminis dauci drac.septẽ, sinopidis rubricæ drac.7.excipe melle cocto, & dato nucis ponticæ magnitudine ex aqua. Catapotium resiccatorium, ad fluxiones Thoracis, ad molæ dolorem, affectiones per circuitum repetentes, & percussos à scorpio. Succi papaueris, seminis hyoscyami, vtriusque par pondus cum passo aut melle ad fabæ græcæ magnitudinem formato, Dato ad noctẽ, somnum inducendo prodest. Confectio finiens febrem Pamphili pharmacopolæ bona. Seminis hyoscyami vnc.vnã, cardamomi exenterati vnci.vnã, succi papaueris vnc.vnã, sulphuris viui vnci.dimidiã, croci vnc.dimidiã, myrrhę vnc.dimidiã, euphorbii drac.2.costi drac.3.iridis illyricæ drac. 3.piperis albi drach.4.& dimidiam. Mellis quod satis est. Vtere. Catapotiũ ad tussim & alia multa commodum, & præsertim ad tussim humidam. Iunci odorati drach.6. opii drac.4.galbani drac.6.styracis drach. 4.fiant Catapotia araci magnitudine, dentur ad somnum. Alia sedans febrem, Darii. Hac antidoto vsus est ad omnia, ad tonsillas, tusses, & anginas. Croci vnc. * vnã, piperis quincũcẽ, myrrhæ vnc.1.succi papaueris vnc.1.thuris tantundem, seminis hyoscyami tantundem, cardamomi tantundem

*Aliàs 2.

co

costi drach.4.iridis Illyricæ drac.3.aristolochiæ drac.2.melle Attico excipito. Aliud ad omnem tussim expertũ. Anisi drac. 2.costi obol.tres,myrrhæ drach.1.castorii, galbani, piperis albi, seminis hyoscyami, opii,succi radicis dulcis, singulo.drac.vnã, excipe passo,redige in catapotia ciceris magnitudine. Dato in noctem. Catapotium cõcoctorium ex libris Perigenis, ad tussim & destillationem. Styracis obol.2. piperis grana.20.myrrhæ drac.2.& dimidiam, seminis hyoscyami obol.4.euphorbii drac.2. iridis Illyricæ drach.2.opopanacis drach.2. croci obol.3.opii obol.3.terebinthinę drac. 1.piperis albi obol.3.galbani drach.2.trita excipe galbano ac resina,opioq; & styrace. Datur prout sunt vires. Apollonii confectio ad tussim commoda. Foliorum malabathri drac.octo,croci drac.sex, opobalsami drac.1.spicæ nardi drac.1.rosarum siccarum,floris iunci odorati,singulo.drac.vnã, costi,casiæ, styracis, myrrhæ, mei, singulorum drach.3.vuæ passæ mundæ drac.16. succi mandragoræ drach.sex,mellis quod satis est. Vuam passam in Cretico passo per noctem & diẽ macerato, deinde ammixtis aridis terito, & mel misceto, ac reposito vtitor. Potio ad tussim ex libris Apollonii,item ad muliebrem fluxum. Seminis

hyo

hyoſcyami drach.3.myrrhæ drach.3.croci, * ſucci mandragoræ,thuris,ſingulo.drach. 3.piperis albi & nigri vtriuſque drach.4.viticis drach.3.opii drach.3.mellis & vini chii quod ſatis eſt. Datur magnitudo fabæ. Ad tuſsim,incipiẽtem phthiſim, hæmoptoicos, ad fluxiones. Seminis hyoſcyami drac.4. radicis nigræ mandragoræ drach.quatuor. Rhei drac.3.corallii drach.3. opii drach.3. lycii drac.2.balauſtii drach.3.thuris drach. 5.tragacanthæ drach.2.croci drach.3. Cum aqua paſtillos triobolares formato. Datur hæmoptoicis ex poſca, Reliquis in aqua.

Græci cod. habẽt corticis mandragoræ.

Potio prodita à Cletio Abaſcanto,ad tabeſcentes,qua vtor abunde, Verum inepta eſt ad ſanguinis reiectationem. Ariſtolochiæ dactylitidis drach. 20. ſulphuris viui drach.20. corticis mandragoræ drach.20. thuris drach.40.gentianæ drach.30.ſeſelis drach.30.opii drach.40.ſeminis hyoſcyami albi drach.40. myrrhæ drach.40. croci drach.octo,piperis albi grana 100.euphorbii drac.decem,baccarum lauri drach.ſeptẽ, & dimidiam,coſti drac.ſeptem, & dimidiã, Cardamomi drach. ſeptem. Euphorbium, & myrrham in vino tundito,opium verò & hyoſcyamum in vino mulſo. Reliqua priuatim tundito,ac ſimul miſceto ad mel coctum. Vtere pharmaco non recenti. Rectè

app

appoſuit Andromachus ad hoc pharmacũ, quod ſit ad ſanguinis reiectationẽ ineptũ, ob ſulphur videlicet viuum, & euphorbiũ, partim etiam ob lauri baccas. Catapotiũ ad tuſsim ſtatim auxilians. Iridis obol. 4. croci Cilicii ſeſquiobolum, myrrhæ obol. 2. cinamomi obol. 4. caſsiæ obol. 4. ſeminis hyoſcyami albi obol. 2. ſeminis papaueris nigri obo. 2. ſeminis cicutę obol. 2. *redige in paſtillos obolares aut ſemiobolares cum paſſo, & præbe in paſsi quarta heminæ parte. Aliud, Ad omnem tuſsim, & fluxionem, & abſceſſus internos, vt Apollonius.

*Vet. cod. addit hîc lactucæ nigræ ſeminis obol. 2.

Sagapeni, gentianæ, myrrhæ, opopanacis, piperis albi, ſingulo. drach. duas, baccarum lauri mundarum drach. quatuor, trita cum aqua reduc ad magnitudinẽ fabæ græcæ, Dato autem iſchiadicis paulò plus ex vini diluti cyathis tribus. Ad Phthiſicos aliud, Cuius vtilitatem expertus ſum, Fabiani Cretenſis. Succi hypocyſthidis drac. octo, myrrhæ drac. octo, caſtorii drach. ſex, thuris drach. octo, ſucci Rhois drac. nouẽ, ſagapeni drach. ſex, ſucci papaueris drach. octo, aniſi drachmas nouem, ſeminis apii drach. octo, * Liquoris panacis drac. quinque, ſeminis hyoſcyami drac. octo, ſtyracis drac. octo, croci drac. decem, liquoris cirenaici drac. vnam, ſeminis dauci drac. vnã, I

* Ex vet. cod.

marrubii drac.1.corticis mandragoræ drac. 10.piperis longi drac.8.& albi drac.5.& dimidiam,verbenacæ ſupinæ drachm. vnam, mel coctum. Catapotium album,vt Prytanis & Apollo. Myrrhæ ſeminis hyoſcyami albi,opii,ſtyracis,ſingulo. æquale pondus,formato catapotia quãta deuorari poſſunt,his ipſis vua paſſa,aut paſſo,aut palmularum carne exceptis. Catapotium ex libris Perigenis. Ad tuſsim Seminis hyoſcyami,caſtorii,myrrhæ,ſtyracis, opii ſing. par põdus. Dato magnitudinem fabæ cum paſſo,aut aqua mulſa. Catapotia ad tuſſim humidam ex libris Perigenis. Styracis, galbani,ammoniaci thymiamatis,caſtorii, opii,ſingulorum æquales partes in catapotia erui magnitudinis redigito,ex eisq́ue duo exhibeto.

De reiectatione ſanguinis. CAP. IIII.

IN reiectatione ſanguinis primũ periculum eſt,ne immoderata eius euacuatio fiat. Verùm poſt ſuppreſſum ſanguinem, Curatio eius quidem quæ ex apertione oſculi alicuius vaſis contigit,per obturationem fit oris dilatati. Eius verò quæ ex vaſis ruptura, per eiuſdem cõglutinationẽ. Quẽadmodũ eius quæ ex eroſione,per renutritionẽ eroſorum. Obturatur igitur oſculũ dilatatũ,

per

per adſtringentia: conglutinatur autẽ ruptum, per eadem, & quæcunq; ipſis in cõpoſitione miſcentur citra mordacitatẽ reſiccãtia, & glutinoſum quiddã habentia. Velut eſt lemnia terra ſphragis appellata, & Samius aſter. Renutriuntur autem corroſa, per cibos boni ſucci, & pharmaca carnem gignentia, ſarcotica Græcis appellata, de quorum facultate dictũ eſt in ſecũdo opere huiuſmodi tractationis. Iuxta primam quidem igitur rationẽ, ex talibus pharmaca componuntur ad reiectationem ſanguinis curandam cõuenientia. Iuxta ſecundã verò, in his qui ex pulmone, aut thorace, aut arteria, aut ſumma arteriæ parte ſanguinem reiectant. Miſcentur enim prædictis cõgruenti menſura tum calida, tum tenuium partiũ exiſtentia, quæ infeſtiſsima ſunt prædictis tribus affectionibus, apertioni videlicet orarum, rupturæ, & corroſioni. Cuius rei gratia itaq; miſcetur? Diſtributionis nimirum ipſorũ in corpus. Etenim adſtringẽtia & viſcoſa ac tenacia ſibiipſis vias præcludunt, quare opus habent facultate ipſis viã ſtruente ac præparante. Porrò quũ ex locis circa ſtomachũ, aut aluum, aut aliquod inteſtinum, ſanguis educitur, huiuſmodi pharmacorum mixtura non eſt opus. Verũ rurſus infeſtiſsimum his eſt hoc genus phar-

macorum, quod in tantũ refrigerat, vt affe-ctio stupefiat: & tamẽ etiam hæc ammiscen-tur medicamentis ad hæmoptoicos conue-nienter paratis, vt quæ altiorem somnũ ac soporem inducant, & cõmodissima sunt his qui à tussi lancinantur, sistentia nimirũ san-guinem qui ad affectum vas defertur, atq; hoc per suam frigiditatem. Atq; hi quidem sunt cõponendi scopi. Copia autem mate-riæ pharmacorum, quæ sufficientem expe-rientiam prioribus medicis, qui circa cura-tiuam artis partem diligenter versati sunt, exhibuerunt, deinceps referetur.

Quæ Andromacho ad sanguinis reiecta-tionem scripta sunt.

PRimùm ex his quæ sanguinẽ reiicien-tibus conueniunt pharmacis, Androma chus sic tradidit. Ad sanguinis reiectatio-nem, quo ego vtor. Acaciæ drach. 4. rosarũ siccarum drach. 8. balaustii drach. 8. gummi drach. 2. tragacanthæ drach. 1. cum aqua pa-stillos facito drachmæ vnius. Dato ex aqua pluuia. Aliud Apollonii. Seminis hyoscya-mi drach. 8. opii drach. 4. thuris drach. 8. terræ Samiæ drach. 4. amyli drach. 2. ru-bricæ lemniæ drach. 2. aut si hæc non sit, si-nopicæ drach. 3. coralli drach. 4. costi dra-chmas quatuor, floris balaustii obol. 3. alii drach. 2. excipe succo polygoni, ac redige

in

in paſtillos triobolares , quos ex frigida præbeto. Quidam cicutæ ſeminis drach. 3. adiiciunt. Aliud quo vtor. Cytinorum drach. 6. ſpinæ Aegyptiæ drach. 6. ſucci papaueris drach. 4. hypocyſthidis drach. 6. balauſtii drach. 6. acaciæ drach. 6. lycii Indici drach. 4. myrrhæ drachm. 2. excipe myrti baccarum decocto, & fac paſtillos drachmę vnius. Ex eodem decocto præbe bibendos.

Aliud ſiſtens ſanguinem. Croci Cilicii, myrrhæ, iridis, nardi Indicæ, thuris, acaciæ, ſingulorum vnc. 1. ſucci papaueris, coſti, piperis, ſingulorum vnciam dimidiam, roſarum ſiccarum trientem, melle excipito. Datur fabæ Aegyptiæ magnitudo. Aliud fluxiones ſiſtẽs. Prodeſt fluxionibus internis, tonſillarum, & vuæ, & ad exulceratam arteriam gargariſſatum, & ad ſanguinis fluxum ex aqua frigida. Pluribus ex poſca magnitudine ponticæ nucis. Congruit etiam mingentibus ſanguinem, & fluxui muliebri, potum & appoſitũ. Myrrhæ vnc. 1. nardi Indicæ vnc. 1. cinamomi vnc. 1. thuris vnc. 1. croci vnciã dimidiam. piperis drac. 4. ſucci acaciæ drach. 4. coſti drach. 4. ſtyracis drach. 4. iridis Illyricæ ſextantem, roſarum ſiccarum ſextantẽ. Excipe melle cocto. Aliud ſiſtens fluxiones, ex libris Galli. Facit probè & ad ſanguinis reiectationem.

Croci, myrrhæ, iridis, nardi Syriacæ, caſsiæ, nigræ, Rhei pontici, ſingulorum drach. 1. ſtyracis, piperis albi vtriuſq; vnc. dimidiam. roſarum ſiccarum quincuncem, tritis mellis Attici quod ſatis eſt affunde. Datur nucis ponticæ magnitudine ex aquæ cyathis tribus. Aliud ad hæmoptoicos, ex libris Apollonii. Succi hypocyſthidis drach. 12. balauſtii, acaciæ, cytinorum ſingulorum drac. 12. gallæ drach. 12. ſucci papaueris drac. 6. croci drach. 6. Redigito in paſtillos triobolares. Aliud ad hæmoptoicos. Succi papaueris* obol. 1. Gummi] obol. 2. amyli. obolos. 3. Dato ex aqua. Aliud ad ſanguinis eductionem, & omnẽ ſanguinis eruptionẽ, ex aqua potum. Succi papaueris drach. 1. cinamomi drach. 1. caſtorii drach. 1. coſti, piperis longi & rotundi, myrrhæ, ſingulorũ, obolos. 3. croci ſeſquiobolum. corallii obolos. 2. balauſtii drach. vnam, aniſi drach. 2. gummi drach. 1. Ex tritis paſtillos formato ac vtitor. Aliud ad ſanguinis reiectationem. Rubricæ ſinopicæ drach. 4. thuris drach. 8. aniſi drach. 1. ſeminis cicutæ drachmas. 4. ſucci papaueris drach. 4. lapidis hæmatitæ drach. 4. ſeminis hyoſcyami drachmas. 8. terræ ſamiæ drach. 2. dato pharmacum ieiunis ex aqua. Aliud. Succi hypocyſthidis drach. 1. opii obolos. 3. balauſtii dra

* Ex vet. cod.

drach.1.acaciæ drach.1. Ex aqua. Aliud ad ſanguinis eductionem, vt Herophilus. Radicis ſymphyti quadrantẽ, terræ aſteris vnc.1.thuris ſextantem.balauſtii vnc.1.hypocyſthidis vnc.1.croci obolos.3. myrrhæ drach.2.opii drach.1.rubricæ lemniæ quadrantem,& obol.3.gummi drach.1. Excipe ſucco polygoni aut plantaginis. Aliud ad hæmoptoicos, Boni præceptoris. Balauſtii drach.2.acaciæ drach.2.tragacanthæ drach.4.ſucci hypocyſthidis drach.4.florũ roſarum drach. 4. opii drach.2. thuris drachmas.3.myrrhæ drach.2.ſeminis hyoſcyami obol.4. Excipe ſucco ſanguinariæ quæ Græcis eſt polygonum. Aliud ſanguinẽ reiicientibus vt Acacius. Terræ Samiæ drach.4.corallii.drach.4.rubricæ ſinopicæ drach.2.balauſtii obol.3.opii drac.4. amyli drach.12.thuris drac.8.ſeminis,hyoſcyami,drach.8. Cum polygoni ſucco paſtillos triobolares formato. Dato in poſca,ſi fluxio ſit multa cum vitello oui aſſato & aqua plantaginis. Aliud ad hæmoptoicos & dyſentericos. Floris roſarum,opii,acaciæ, gummi,balauſtii,hypocyſthidis ſingulorũ quadrantem.gallæ vnc.1.ſeminis plantaginis eiuſdemque ſucci vtriuſque ſextantem, lycii Indici vnc.1.ſucci roſarum vnc.1. Redigito in paſtillos drachmales. Quidam

etiam omphacii vnciæ dimidium addunt. Dysentericis etiam infunditur. Aliud ad hæmoptoicos, Carteri robustius Seminis cicutæ drach. 2. seminis hyoscyami drach. 1. amyli drac. 1. nardi obol. 3. rubricæ lemniæ obol. 3. alii. 4. anisi obol. 4. alii. 3. croci obolos. 3. Dato cum vitello oui assati, ex aquæ lactosæ cyathis tribus. Facit & ad destillationes. Aliud ad Hæmoptoicos, Magni Philadelphi. Corallii obol. 2. asteris Samii obolos. 4. succi sanguinariæ cyathos. 6. Dato hoc totũ pro duabus vicibus in potu.

Vsus prædictorum Andromachi pharmacorum.

IAm ante quidẽ palàm est, ex his quæ in principio sermonis de reiectatione sanguinis dixi, qui sit vsus præscriptorum pharmacorum. Verùm maioris lucis gratia, repetam etiã nunc id quod primùm omnium ex acacia, rosis siccis, balaustio, gummi, tragacanthaque est cõpositum. Manifestũ autem est acaciam quidem, & rosam, & balaustium, adstringentia habere, gummi verò & tragacantham viscosa & glutinatoria. Igitur impossibile est ipsum vsque ad thoracẽ & pulmonem per se deferri, si non habeat quæ adstringentia & viscosa ac tenacia deducant. Et quod his amplius accedit, neque mel

mellis quicquam eius compositor addidit. Sed per aquam pluuiã, quæ & ipsa adstringentem vim habet, tum compositio ipsius, tum exhibitio tradita est, vt ad sanguinis ex stomacho & ventre eductiones conuenire posit. Quin & si posibile sit ex intestino ieiuno aliquid per nauseam efferri, ad hoc etiam commodum pharmacũ fiet. Cõtrariam autem vicisim ad præscriptũ pharmacum compositionem habet quintum ex ordine scriptum, itemq́ue nonum. Nimirũ quum cinamomũ, & piper, & costus, & myrrha eis sint ammixta. Reliqua verò omnia media quodammodo inter hæc sunt, neque exactè adstringentia per totam sui compositionem, neque fortiter calfacientibus permixta. Cæterùm opium, & hyoscyamus, & cicutæ semen, maximè quidem his qui à tusi, aut etiam aliàs lancinantur, apta sunt: quanquam omnibus quomodocunque sanguinem reiicientibus conueniant. Quare ipsa miscere licet, tum in his qui ex nutritiuis organis sanguinem sursum educũt, tum quibus ex spiritualibus organis idem contingit.

Quæ Asclepiades ad Hæmoptoicos scripsit.

AD sanguinis reiectationem. Radicis symphyti sexuncem, balaustii drac. 2.

aut.1.aquæ ſextarium.1.Coquito ad tertias, & expreſſo liquori hæc addito, amyli drachmas.1.gummi Thebaici tantundẽ. Dato in potu. Aliud, Cucumerũ ſatiuorum lib.1.in tenuia fruſta diſſecato,& aquæ potabilis ſextarium.1. affundito,ac ad tertias coquito. Expreſſo deinde liquori terræ ſamiæ ſeſquidrachmam inſpergito, ac bibendum exhibeto. Charixenis pharmacum accommodatũ. Radicis polygoni manipulum,radicis ſymphyti tantundem,Rhois rubri acetabulũ, aquæ ſextarios.3. coquito ad tertias,& expreſsi liquoris cyathũ vnũ dato,cum gummi tenuiſsimè triti ac diſſoluti drach vna. Pharmacum Arrhabiani quod ponticum dicitur, Vuæ vrſi libras.16. aquæ pluuiæ ſextarios. 16. Coquito ad tertias,& expreſſum liquorũ reponito. Aliud, Mororum rubrorũ nondum maturorum libras.16.aquæ pluuiæ ſextarios.16. Coquito ad tertias,& expreſſum liquorem reponito. Aliud, Fructus corni libras.16.aquę pluuialis ſextarios. 16. fac eodem modo.

Aliud, Palmularum Thebaicarũ lib.16. aquæ pluuiæ ſextarios. 16. coquito ad tertias,& poſtquam expreſſeris liquorem, ad prius expreſſos liquores infundito, omnesq́ue probè mixtos ad tertias coquito, & in fictili vaſe reponito. Et inde cyathum vnũ ante

ante cibum dato. Pharmacum hoc est valde bonum, & regenerationé prohibens. Oportet autem singula suo proprio tépore præparare, & ad pharmaci confectionem reponere. De vrsi vua. Quæ vrsi vua appellatur in ponto nascitur. Planta est humilis & fruticosa, folio memæcyli, fructum ferens rubrum & rotundũ, gustu austerũ, qué vrsi vuam appellant. * Catapotium ad hæmoptoicos. Corticis thuris, terræ samiæ, amyli, singulorum drach. 4. tusa & cribrata reponito. Vsu verò expetente, cochleariũ vnũ in aquæ frigidæ cyatho dato. Aliud, Balaustii, terræ samiæ, corticis thuris, gummi, singulorum æquale pondus tusa & cribrata exhibe vt prædictum est. Ad sanguinis reiectationem eclegma Amaranti, pharmacum accommodatum. Vini falerni sextarium. 1. mellis Attici lib. 1. in vas fictile coniecta & conquassata super prunas ponito, & vbi arteriacæ acceperint spissitudiné, ab igne ablata refrigerari sinito, eisq; contusa & cribrata addito, gũmi cochlearia. 4. balaustii, thuris, terræ samiæ, singulorum drach. 2. & rursus ad ignem admota & calfacta reponito. Dato vt prædictum est. Aliud Origeniæ. Succi gentianæ, succi symphyti, balaustii, singulorum drach. 8. croci, myrrhæ, succi radicis dulcis, singulorum dra-

** Aliàs catapastum hoc est medicamẽtũ quod inspergitur*

chmas quatuor, protropi, aut Theræi, aut Scybelitæ ſextarios. 6. præpara ac exhibe, vt dictum eſt. Catapotia ad ſanguinis reiectionem dolorem ſedantia. Vſus eſt Charixenes. Succi hypocyſthidis, balauſtiorum, opii, ſingulorum drach. 4. excipe vino Myrtite, & fac catapotia. Dato ex his trioboli pondus. In aliis exemplaribus opii drachmæ duæ habentur. Aliud, Succi hypocyſthidis, ſucci acaciæ, ſucci Rhois Syriacæ, ſingulorum drachmas quatuor, balauſtii, opii, gummi, ſingulorum drach. 4. vini Myrtitæ quod ſatis eſt. Vſus oſtenſus eſt. Paſtillus hæmoptoicos, pharmacum accommodatum, Inſcribitur Trypherum, hoc eſt, Delicatum. Amyli, balauſtii, terræ Samiæ, ſucci hypocyſthidis, gummi, croci, opii, ſingulorum drachmas duas, Excipe ſucco plantaginis, & exhibe drach. vnã. Verùm liquor ipſe affectioni ſit conueniens. Aliud, *Amyli, terræ Samiæ, hypocyſthidis ſingulorum drachmas duas, opii, croci, balauſtii, tragacanthæ, ſingulorum drachmam vnam, excipe ſucco plantaginis. Paſtillus ex ſuccino. Facit hæmoptoicis, diuturnæ & recenti tuſſi, Phthiſicis ſanguinem reiicientibus, ſuppuratis, cœliacis, dyſentericis, & inflatis. Eſt etiam Auricularis bona. Pſyllii mundi drach. 45.

** Aliàs amyli drachmas. 4.*

iridis Illyricæ, mastiches, ramentorū succini, croci, singulorum drach. 30. opii drac. 15. Psillium in aquam calidam coniectum macerari sinito, atque vbi viscosum ac glutinosum de se in aquam deposuerit, liquorem exprimito, & cum eo pharmacum præparato, in pastillos ipsum cogendo, ex quibus obolos tres, ad somnum dato. Sint autem aquæ sextarii tres, In aliis exemplaribus psyllium ad triduum madescit, deinde ebulliat ter donec coquitur, & ab igne adēptum rursus ad triduum sinitur, atque tunc liquor ad pharmaci confectionem segregatur. Pastillus Neapolitæ. Facit hæmoptoicis, suppuratis, phthisicis, affectionibus fluidis. Seminis hyoscyami albi, succi mandragoræ, vtriusq; drachmas quinque, thuris masculi, opii hispani, styracis, coaguli hinuli, singulorum drachm. 10. mastices drach. 20. ramentorum succini, iridis Illyricæ, croci, singulorum drach. 30. psillii drachmas. 45. aquæ sextarios tres, præpara ac vtere vt prædictum est. Pastillus ex corallio, vt Niceratus, Corallii, terræ Samiæ, vtriusque drach. 8. balaustiorum, amyli, terræ lemniæ, singulorum drach. 4. seminis hyoscyami albi opii, hypocysthidis, singulorum drach. 2. Excipe succo arnoglossæ, coge pastillos ac exhibe. Aliter Dioclis

Chal

Chalcedonii. Corallii drachmas octo, ſucci hypocyſthidis, balauſtii, ſucci acaciæ, Rhei pontici, terræ Samiæ, opii, thuris, ſucci ſymphyti, ſingulorum drachmas duas, excipe ſucco plantaginis. Aphrodiſiacum Clidion, pharmacum accommodatum. Facit hæmoptoicis, cœliacis, dyſentericis, & qui ſtomachi fluxionibus laborant. Cytinorum, ſpinæ Aegyptiæ, balauſtiorũ, ſucci hypocyſthidis, ſucci acaciæ, ſingulorũ drachmas. 6. lycii, Rhei pontici, opii, ſingulorum drach. 4. myrrhæ drach. 2. contuſa & cribrata diligenter baccarum myrti decocto excipe, & paſtillos coge. Exhibe pro viribus cum roſarum decocto, aut baccarum myrti, aut aqua frigida. Forinſecus ſpongiam aceto imbutam imponito. Poſtquam verò fluxus conſtiterit, pectus & fluxione infeſtatos locos omphacio cum aceto diſſoluto illinito. Tepefiat autem ad cinerem calidam, donec aliquantulum ſpiſſetur. Philippi pharmacum accommodatum dyſentericis, & hæmoptoicis, Balauſtii, acaciæ, hypocyſthidis ſucci, opii, * thuris, myrrhæ, croci, gallæ, lycii, aloës, Rhei pontici, baccarum myrti nigrarum, malicorii, ſingulorum drach. 4. excipe vino Italico, & redige in paſtillos triobolares. Dato febrietibus ex aqua, nõ febrientibus cũ vino.

** Hic cod. vet. habẽt rhois.*

Con

Confectiones dolorem sedantes, tabescentibus, & sanguinem reiectantibus commodæ, itemq; alijs quibusdam accommodatæ, preterquàm colicis. CAP. V.

IN his equidem qui sanguinẽ reiectant, nondum tamẽ exactè tabe apprehensi sunt, hoc genus pharmacorum dolorẽ sedantiũ priores medici cõposuerunt, ipsumq; anody non appellauerunt, cõueniens & his qui sanguinem reiiciunt, & qui tum hoc perpetiuntur, tum etiam iam tabescũt, itemq; ad alios dolores & affectus, qui circa pulmones, & arteriam, & Thoracem, atq; alias quasdam partes cõsistunt, colicis tantũ exceptis. Differunt enim hæc pharmaca ab his quæ priuatim colica appellantur, aromatũ, & odoratorum ac vrinã cientium seminũ mistura. Colicæ enim confectiones his vehementiores sunt, stupefactoriam vim prædominantem habẽtes ex multitudine refrigerantiũ pharmacorum. Quale est, hyoscyami semẽ, & cicuta, & papaueris succus, & cortex radicis mandragoræ, His namq; in colicis vti cogimur ob magnitudinem doloris.

Quæ Andromachus scripsit ad prædictas affectiones.

COnfectio sedans dolorẽ, ad omnes internos affectus & pleuritidas, qua vtor.

vtor. Radicis panacis, seminis dauci, vtriusque drach. 4. castorii drach. 4. alii drac. 2. seminis hyoscyami, opii, vtriusq; drach. 4. alii drach. 2. Mellis quod sufficit. Dantur obol. 4. cum aquæ cyathis tribus. Alia sedans dolorẽ, Marcellini. Anisi drac. 2. seminis hyoscyami drac. 2. succi papaueris drac. 1. seminis apii drac. 2. croci obol. 4. rosarum siccarũ drac. 1. myrrhę drac. 1. amomi dra. 1. Trita cum aqua in pastillos triginta duos redige. Dato insomni tẽpus cum aquæ cyathis duobus aut tribus. Alia sedãs dolorẽ, Ex seminibus. Seminis apii drach. 8. opii drach. 2. ammii drac. 8. anisi drac. 4. fœniculi drac. 4. casiæ nigræ drach. 2. Cum aqua fac pastillos triobolares. Dato ex passo, sexta & decima heminæ parte, aut ex aqua. Alia Achillæ Aurigæ. Anisi drach. 8. ammii drac. 8. seminis fœniculi. seminis apii drach. 4. opii drac. 2. nardi Indicæ drac. 2. myrrhæ drach. duas, piperis drach. 1. casiæ nigræ drach. 2. Fac pastillos triobolares qui resiccati ponderent obol. 2. Dato vt reliquos.

Alia dolorem sedans vt Xenocrates, qua vtor maximè ad tormina & dysentericos. Seminis apii drachmas duas, anisi drachmã vnam, piperis albi drachmam vnam, myrrhæ obolos quatuor castorii obol. 4. *opii obolos duos, gentianæ drachmas duas. Fac

*Vet. cod. habet opij obol. 3. croci. obol. 3.

pa

paſtillos triobolares,& variè exhibe. Alia Sphragis dicta ſedans dolorem, reſiccans fluxiones, & tormina ac tuſſes, qua vtor.

Myrrhæ obolos quinque, alii ſex, corticis mandragoræ drachmas quatuor, ſucci papaueris drach.5.ſeminis hyoſcyami drachmas quatuor, alii drachmas duas, thuris drach.5.croci drach.5. Excipe vino, exhibe pro viribus, aliquibus fabæ Aegyptiæ magnitudine, aliquibus obolos duos, Alia, After appellata, ſiſtens dolorem, Qua vtor ad omnem fluxum, dolorem, & omnes internos affectus & deſtillationes, ad veſicã, ad ſuffocationes, fluxum muliebrem, ſtomachi fluxionem, dyſentericos, ſanguinem reiicientes. Facit & ad paralyſi reſolutos. Croci obolos.3.ſeminis hyoſcyami drac.6. ſeminis apii drach. 6. aniſi drach.4.ſtyracis drach.quatuor, ſeminis dauci drach.4. caſtorii drach.duas, opii drachm.3.myrrhæ drach.2. Quidam etiam mandragoræ ſucci drach.4.vt verò Xenocrates, etiam piperis albi drach.6.cum aqua fac paſtillos triobolares. Dato ex aqua. Alia ſedans dolorẽ Lycomedis. Reſiccat deſtillationes arteriæ,& fluxiones oculorũ. Seminis hyoſcyami drac.2.ſeminis apii drach.2.opii drac.2. aniſi drach.1. croci obol. 4. roſarum ſiccarum drach.2.myrrhæ drach.1.alii drach.2.

Cum aqua redigito in paſtillos triobolares. Vtere quemadmodũ Trigono appellato. Alia ſedans dolorẽ, reſiccatoria. Facit & ad hæmoptoicos, cœliacos dyſentericos, rupta & conuulſa. Aniſi drach. 4. ſeminis apii drach. 4. opii drach. 4. croci drach. 1. ſeminis hyoſcyami drach. 4. ſtyracis drach. 1. iunci odorati drac. 1. balauſtii obol. 4.* alii drach. 7. foliorum roſarũ drach. 1. nardi indicæ obol. 3.] cum aqua formato paſtillos diobolares. Dato ex vino, aut aqua, aut pro tropo. Alia dolorem ſedans potio, Rufi, qua vtor. Corticis mandragoræ drach. 4. thuris drach. 5. piperis albi drach. 2. & dimidiam. croci drach. 5. ſeminis hyoſcyami drachmas. 4. ſucci papaueris drach. 5. myrrhæ drach. 5. nardi obol. 2. caſsiæ nigræ drach. 2. Trita cum paſſo in paſtillos drachmales cogito, ac reponito ne humecti fiant. Dantur ex aquæ calidæ cyathis duobus, cholericis, hoc eſt, bilioſa supernè & infernè reddentibus, ex frigida. Alia ſedans dolorem ad omnes internas affectiones, qua vtor. Caſſiæ nigræ, myrrhæ, opii, ſtyracis, croci, ſingulorum drach. 1. quidam drac. 1. & obol. 3. Cogito in paſtillos trium aut duorũ obolorum. Præbe febrientibus ex aqua, non febricitantibus in vino. Hepaticis in aqua mulſa, itidem & pleuriticis. Efficax eſt & ad

Hæc vetu. cod.

ad tussim. Alia Trigonos vocata, resiccatoria & sedans dolorem. Seminis hyoscyami drach. 4. seminis apii drachm. 4. anisi drac. 2. opii drac. * 2. cum aqua pastillos formato. Dantur cum frigida, mane & vesperi, vnus pro vice. Alia sedans dolorẽ, Asclepiadæ ad omnes internos affectus. Seselis, chamæpityos, herbæ saluiæ, seminis rutæ syluestris, seminis dauci. singulo. drac. 6. seminis hyoscyami, opii, vtriusque drach. 8. castorii drach. 25. Rhei pontici drachm. 14. Excipe melle. Alia vt Charicles. Tordilii drach. 8. chamæpityos drach. 8. Rhei pontici drach. sex, castorii drach. 12. & dimidiam, herbæ saluiæ drachm. 8. seminis rutæ syluestris drac. 8. seminis dauci drac. 8. opii drach. 4. seminis hyoscyami drach. 4. croci drach. 5. Quidam addunt mel Atticum reliqua ipso excipientes. Alia dolorẽ sedans, iucunda appellata. Facit & ad tabescẽtes, & inflatos. Iridis Illyricę drac. 30. succini, croci, masticħes chiæ singulorum drachm. 30. psyllii drachm. 45. aut 30. succi papaueris drach. 15. cum aqua pluuia pastillos drac. 1. & obol. 3. ponderantes formato, ac exhibeto. Psyllium per diem & noctem aqua pluuiali macerato, deinde coquito & exprimito, atque sic cum reliquis committito. Alia potio sedans dolorem, ex libris Aphrodæ-

* Aliàs 1.

Ad omnem dolorē, in neruis, vtero, coxendicibus. Succi papaueris drach. 1. opobalſami drac. 1. aut carpobalſami drach. 1. obolos 2. myrrhæ, ſeminis hyoſcyami, caſtorii, ſtyracis, ſingulo. drac. 1. Excipe paſſo, & fac paſtillos oboli vnius & dimidii, Dato ex aquæ calidæ cyathis duobus aut tribus.

Aliud ſedās dolorem Catapotiū. Ex libris Aphrodæ, ad omnes internos affectus, & ad quartanarios, qui interualli tempore inediā ferunt, & deinde accipiunt. Facit & ad calculoſos, dyſentericos, ſtomachicos, & iam deſperatos atq; anxios. Eſt & oculis valde commoda. Seminis hyoſcyami, aniſi, ſtyracis, ſingul. drac. 4. croci, opii vtriuſq; drach. 3. caſtorii drac. 2. fac catapotia Aegyptiæ fabæ magnitudine. Præbe ex aquæ cyathis duobus. Aliud dolorem ſedans, ad omnes internos affectus, & ſanguinis reiectationē vndecunq; feratur, etiam ſi ex vulnere prodeat quibuſdam prodeſt, facit & ad nephriticos & hepaticos. Hanc ne prius dederis quàm mercedem acceperis. Cinamomi, caſsiæ vtriuſque drac. duas, myrrhæ drac. 1. piperis albi drach. 1. & longi drach. vnam, galbani drach. vnam. opii drac. 2. Trita cum melle pauco in catapotia redige, partim magnitudine fabæ, partim quantitate araci. Dato pro viribus cum aqua, aut pro iudicio tuo.

tuo. Alia dolorem ſedans ad omnia interna. Seminis apii drac. 2. aniſi drac. duas, piperis longi drac. 2. & nigri drac. 1. caſtorii obol. 4. myrrhæ, opii, vtriuſque obol. 4. panacis, gentianæ vtriuſque obol. 4. * ſucci radicis dulcis obol. 3. fac paſtillos triobolares, dyſentericis drac. vnius. Alia ſedās dolorem, Crateri, ad tabeſcentes, & ſanguinem reiicientes. Myrrhæ drach. ſex, mandragorę drac. 4. ſeminis hyoſcyami drac. 4. opii drach. 5. croci, thuris, vtriuſque drach. 5. Rhei drachm. 5. ſeminis cicutæ, ſtyracis, vtriuſque drac. 5. Excipe vino mulſo. Alia ſedatiua doloris, Myſterium appellata, vt Niceratus. Ad phthiſicos, tuſsiētes, cœliacos, dyſentericos, deſtillationes, confeſtim auxiliatur. Croci, coſti, caſtorii, aſari, ſeminis hyoſcyami, opii, ſtyracis, ſingulorum drachm. vnam, quidam hyoſcyami ſeminis drachm. dimidiam. Excipe melle ac vtere. Alia doloris ſedatiua ad deſtillationē conueniens. Seminis hyoſcyami, ſucci papaueris, amyli, ſingulo. drach. duas, aniſi drac. vnam, ſpicæ nardi drach. vnam, croci drach. vnam, rubricæ ſinopicæ obol. 3. aut lemniæ drac. vnā, formato paſtillos 30. Dato duos in noctem cum aqua.

* *Addit hîc vetu. cod. cinamomi obol. 3.*

Quæ ab Aſclepiade ſcripta ſunt ad eaſdem affectiones.

Eclegma. Farris Clusini appellati sextarii dimidium, decocti marrubii viridis sexta. vnũ, hæc in vas vitreum coniecta per diem & noctem macerari sinito. Sequẽti die pharmacum mollito, quemadmodũ alicam maceramus, atque vbi penitus dissolutum fuerit, exprimito liquorem, eiq́; pinguedinem aliquã addito, & igni admota assiduè mouens coquito, donec spissata mellis crassitudinem acceperint. Ex hoc mystrũ datur ante cibum, & post cibũ tantundẽ. Aliud,

Foliorum marrubii tenerrimorũ manipulum cum sufficienti aqua in fictili coquito, & vbi exoluta fuerint eximito ac terito, & decocto diluta rursus coquito, pollinis acetabulum inspergens, & pinguedinis arietinæ probè subactæ quadrantẽ addens. Et vbi coctura rectè habuerit, veluti reliquæ sorbitiones præparantur, ablata ab igne, & modico sale cõspersa, sorbenda exhibe. Amplius absorptũ amplius iuuat. Aliud Nicerati. Facit suppuratis, dyspnoicis, veteri tussi, viscosum ac glutinosum reiectãtibus, & his quæ à partu nõ purgantur, secundas deducit. Prodest etiam infantibus alimentũ non sentientibus, si nutricibus præbeatur. Succi marrubii sexta. sex. Verũ probè hũc succũ colligere oportet à recenti marrubio tuso expressum. Vini falerni sexta. I. mellis

Attici tantundem, piperis albi, myrrhæ, thuris, ſingulo. drac. 8. Vinum & ſuccũ ad tertias coquito. deinde mel addito, quibus inſpiſſatis arida inſpergito & diligẽter mixta in vitreum vaſculum tranſferto. Dato myſtrum ante cibum. Aliud, Scribonii Largi. Succi marrubii ſexta. 6. ſucci ſemperuiui tantundem, mellis Attici ſextar. 4. alii ſextar. 1. Vini Italici ſextar. 1. picis liquidæ brutiæ tantundẽ, nardi indicæ, croci, myrrhæ, thuris, piperis albi, ſingul. drac. 8. præpara ac vtere vt prædictũ eſt. Aliud phthiſicis & ad fluxiões Thoracis. Seminis cucumeris hortenſis decorticati drac. 8. amyli drac. 4. ſeminis lini, ſeminis papaueris albi, vtriuſque drac. 2. tuſa & cribrata excipe tragacanthæ cremore, & in drachmales paſtillos redige, Dantur obol. 3. non febrientibus ex vino & myrti cremore, febrientibus cũ Rhois ſucco. Aliud, Amyli drac. 4. ſeminis cucumeris ſatiui toſti, ſeminis papaueris albi toſti, amygdalarum depurgatarum, ſingulo. drach. 2. tragacanthæ drach. 1. obol. 3. croci drach. 1. excipe tragacanthæ cremore, & poſtea etiam vino ſcybelite co-cto. Vtere eodem modo. Aliud Scribonii Largi catapotium, phthiſicis, ſanguinem reiectantibus ſuppuratis, educit pelliculas, repurgat, ſufficienter. Verùm immorari

pharmaco oportet. Sagapeni, myrrhæ vtriusq; drac. 2. opii, cardamomi, vtriusq; drac. 4. castorii drach. 4. piperis albi obol. 3. excipe passo, fac catapotia, Da ex aquæ calidæ cyathis 3. Alia cõfectio Thespesiana. Facit suppuratis, & ad abscessus occultos. Seminis apii, opii, melanthii, singulo. drach. 3. castorii drach. 2. seminis dauci, sinonis, iridis, singulo. drach. sex, excipe melle cocto, præbe nucis ponticæ magnitudine ex calidæ cyath. 3. Alia Cosi. ad humores ægrè eductiles, suppuratos, peripneumonicos. Maximè autem his qui crassa & glutinosa educunt vtilis est. Mellis Attici cocti ad glutinis compagem libram 1. piperis cõtusi & cribrati, myrrhæ, vtriusque vnci. vnam. Myrrhã & piper trita melle cocto excipe, & nucis ponticæ magnitudine deuoranda præbe. In aliis exemplaribus habetur. Mellis lib. 1. piperis vnc. 1. myrrhæ, opopanacis, vtriusque drac. sex, præpara ac exhibe similiter vt prædictum est. Pastillus ex mandragora, inscribitur Sphragis. Facit ad hæmoptoicos & suppuratos. Resiccat omnem fluxionem. Radicis mandragoræ corticis drach. quatuor, seminis hyoscyami drac. 4. thuris masculi, succi papaueris, croci, myrrhæ, singulorum drac. quinque. Trita redige in pastillos obolares, & præbe conuenien

nienter iuxta affectiones. Aliud Ptolemæi familiaris. Styracis,opii,thuris,croci, ſingulorum drach. 5.corticis mandragoræ, ſeminis hyoſcyami albi,dauci cretici, ſingulorum drac.quatuor,caſsiæ drach.2.excipe vino Aminæo,ac præbe obolum cum aquæ calidæ cyathis duobus. Aliud,ad eaſdem affectiones. Styracis drach.ſex, myrrhæ, opii,ſeminis hyoſcyami,irionis torrefacti, ſingul.drac.quatuor,corticis mandragoræ, opopanacis, vtriuſque drach.2.piperis albi, ſpumæ nitri vtriuſque drach. vnam, excipe melle cocto.Dato magnitudine ciceris.

Alia confectio Panchreſtus ab omnimoda commoditate dicta. Facit ad tuſsim antiquam,ſuppuratos,orthopnoicos, tabeſcentes.Prodeſt hypochõdriorum,hoc eſt,præcordiorum diſtentionibus & ad omnem inflationem. Mulieribus menſes,& quæ à fœtu corrupto,aut à partu relinquuntur ſecundas deducit. Liberat etiam ab affectionibus circa veſicam. Terebinthinæ drach. octo, ſtyracis drachm.ſex, myrrhæ drach. quinque,croci, iridis, galbani, ſingulorum drachm. quatuor,ſeminis hyoſcyami,corticis mandragoræ,irionis torrefacti, opopanacis, ſingulorum drachmas duas, piperis, ſpumæ nitri,vtriuſque drachm.vnam, excipe paſſo. Charixenis.Facit peripneumo-

nicis tabidis, ſanguinem reiectantibus ſuppuratis, ac veteri tuſsi. Myrrhę, corticis thuris. In alio exemplari opii, mandragoræ, ſagapeni, ſeminis hyoſcyami albi, opopanacis, dictamni cretici, pilularũ marrubii, ſingulo. drach. 4. Subigito cum aqua & in paſtillos cogito, Dato ex his obol. 3. ex aquæ mulſæ cyathis tribus. Alia Aſclepiadæ qui Philophyſicus, à naturalium rerum ſtudio, appellatus eſt, pharmacum accommodatũ. Corticis mandragoræ, ſeminis apii, vtriuſque drac. 4. myrrhæ, croci, aniſi, ſeminis dauci, ſucci rhois rubri, ſeminis hyoſcyami, piperis albi, caſtorii, ſagapeni, opopanacis, ſingulo. drac. 2. excipe melle cocto. Dato pro viribus. Liquor verò ex quo exhibetur ſit conueniens affectioni. Antidotus Theſpeſiana, phthiſicis, ſanguinẽ reiectantibus, ſuppuratis. Facit & ad alias internas affectiones, & præ omnibus cibi appetentiã excitat. Seminis apii drac. 12. myrrhæ, aniſi, opii, ſingulo. drac. 6. piperis albi drac. 5. petroſelini, nardi, piperis longi, ſingulo. drac. 4. caſtorii, floris iunci odorati, croci, ſingulo. drach. 3. cinamomi drac. 2. caſsiæ aromaticæ drach. 4. excipe melle cocto. Dato nucis ponticæ magnitudine ad noctem, cum aquæ cyathis tribus. Antidotus Ariſtarchi. Compoſitio admiranda hanc Pauli-

nam

nam appellamus. Facit hæmoptoicis, tuſsiētibus, phthiſicis, ſuppuratis, peripneumonicis ad conuulſa rupta, ad ſtomachi ſubuerſionem, & bilem vomentes ac ſecernentes, cœliacos, dyſentericos. Facit ad affectiones circa veſicam, ſuffocatiões vteri, febres per circuitum repetentes, vna hora ante exacerbationem exhibita: facit in malum habitum delapſis, cibum non ſentientibus, & ad lethalia pharmaca, ac plagas venenũ iaculantium beſtiarum. Cinamomi, coſti, galbani, caſtorii, ſucci papaueris, piperis nigri & longi, ſtyracis ſingu. vnc. I. mellis ſexta. I. Arida tunduntur & cribrantur per anguſtiſsimum cribrum. Galbanum coquitur cũ melle, & vbi diſſolutum fuerit, mel excolatur, ipſiq; reliqua adduntur & tunduntur. Deinde in pyxidem vitream aut argenteam reponuntur. Vſus eſt ad prędictas affectiones. Datur fabæ Aegyptiacæ magnitudine, cũ aquæ mulſæ cyathis duobus, irroratis de digito guttis aceti nouem. Alia Antonii Muſæ Panacea. Vſus eſt ea Diotas Iatraliptes. Facit ad eos qui per circuitum à rigore infeſtantur, delet febres antiquas, ac reliquos morbos. Facit ad tuſsim veterẽ, phthiſicos, ſanguinem reiectantes, ſuppuratos, dyſpnoicos, conuulſa, rupta, inueteratas inflammationes, ſplenicos, hydropicos inue-

teratos,cœliacos. Extrahit lapides è renibus. Probe cit vrinam, Prodest omnium reptilium plagæ, & ad lethalia venena, & ad omnem materiam venenosam ac corruptoriam vim habentem. Piperis albi aut longi drach.8.seminis hyoscyami albi,cardamomi,myrrhæ,thuris,singu.drac.12.opii,croci,vtriusque drac.decẽ,sulphuris viui drac. sex,costi,aristolochiæ longæ,corticis mandragoræ aut ipsorum malorum, euphorbii, singu.drach.tres. Mellis Attici cocti quod satis est. Datur his qui per circuitum infestantur magnitudine nucis pōticæ,reliquis pro viribus. Alia Cerusiana, Data est à Philippo Trallianis. Huius vsu phthisicos & suppuratos liberabat. Piperis albi, succi cyrenaici,syriaci,succi papaueris,singulorũ quadrantem,myrrhæ,croci, sulphuris viui, seminis hyoscyami albi, singulorum vnciã dimidiam,malorum mandragoræ drach.2. cardamomi vnci.1.mellis Attici lib.vnam. Datur pro viribus vt dictum est. Porrò alterum exemplar sic scriptum habebat. Piperis quadrantem,succi cyrenaici vnci.1.succi papaueris vnc.dimidiam. succi Syriaci vnc. dimidiã, *croci vnc.vnã sulphuris viui vnc. dimidiam myrrhæ vnc.dimidiam.] seminis hyoscyami albi,malorũ mandragoræ vtriusque drach.2.cardamomi vnc.vnã.Mellis,

*Hæc vetu.cod.

Atti

Attici lib. 1. Datur pro viribus, vt dictũ est.

De Orthopnœa. CAP. VI.

QVi citra febrẽ dẽſe reſpirãt, qualiter faciũt qui velociter cucurrerũt, ab acceſsione hac Medicis Græcis aſthmatici, Latinis anheloſi appellantur. Eoſdẽ etiam ab alia acceſsione orthopnoicos vocãt, propterea quod thoracis corpus penitus rectum habere coguntur, ob timorem ſuffocationis. Quin & ſtratũ circa ſupernas partes ad quas thorax reclinatur, ſibiipſis erectius faciunt, ne dormientes ſtrãgulentur. Minus eſt enim quod inſpirant, quàm pro vſu reſpirationis, quãuis thorax plurimũ ipſis dilatetur. Ex quo manifeſtũ ſit, intrinſecus ipſis coarctationẽ locorũ factã eſſe præter naturã, quã etiam ægri ipſi non obſcuro ſenſu perceptant. Fit equidem & ſuppuratis locorum coartatio, ob coaceruatum inter thoracem & pulmonẽ humorem. Fit etiã peripneumonicis, ob pulmonis inflammationẽ. Reſtãt aũt adhuc duæ affectiões, quę locorũ coarctationẽ efficiunt in viis per quas aër inſpiratur. Quũ ſanè aut humorũ craſſorũ ac viſcoſorũ multitudo pulmonis bronchiis fuerit infarcta, aut tumor abſceſſui ſimilis in ipſo cõſtiterit. Cæterũ curatio ambarũ affectionũ aliquid cõmune habet, aliqd priuatũ & alteri

tan

tantum propriũ. Cõmune quidẽ vtriſq; eſt, vt redundantia humoris affectiones generantis expendatur & cõſumatur. Proprium autem affectioni viſcoſorũ ac craſſorũ humorum, vt per attenuantia & extergentia pharmaca cõſumantur: ei verò quæ propter tumorem abſceſſui ſimilẽ contingit, vt per attenuantia & reſiccantia eadem conſumptio fiat: quæ curatio rurſus omnibus in profundo corporis abſceſsibus communis exiſtit. Vini itaq; potus ambabus conuenit tenuis ſubſtantia. Omnis autẽ potus modicus ſit in his qui alicubi abſceſſum habent. Multus contra, in his quibus brõchia viſcoſis ac craſsis humoribus ſunt obturata. Etenim pharmaca quæ eiuſmodi humores repurgãt, neceſſariò quidẽ tuſſes mouent, nõ verò facilè per ſputũ reiicitur quod expurgatũ eſt, ob craſsitudinem videlicet. Quapropter humectatione multa opus habent, quo facilè efferatur. Porrò quemadmodũ in aliis pharmacis plurimi medici, ſic etiam in his quæ ad ambas has affectiones cõmoda ſunt, delinquũt, indiſcriminatim ipſa tradentes, quũ tamen compoſita ſint quædam pharmaca alteri affectioni cõmoda, quædã rurſus alteri, quædam verò ſic vt ad ambas quidem moderatè conueniant, verùm nihil operæpretium efficiant. Quare recenſendo

phar

pharmaca alicuius pretii à prioribus medicis prodita, indicabo iuxta singula quali facultate prædita sunt, Initio ab his quę Asclepiades scripsit in 2. internorum, facto.

Asclepiadæ pharmaca ad dyspnoicos conscripta.

ECLEGMA ad dyspnoicos, Antonii Musæ. Asellorum sub hydriis nascentiũ sexta. I. in vas fictile coniicito, & ad prunas torreto, inalbatos autẽ terito, ac melle cocto excipito, & ante cibum mystrum delingendum dato. Aliud, Scillæ crudæ succum exprimito, eíque parem mellis Attici mensuram addito, & ad prunas admota coquito. Dato inde ante & post cibum mystri mensuram. Aliud Charixenis. Origani drach. 8. comæ thymi, iridis Illyricæ, calaminthæ siccæ, piperis albi, anisi torrefacti, singulorum tantundem, tundito & per angustissimum cribrum concernito, ac melle cocto excipito. Dato nucis ponticæ magnitudinem. Aliud. Piperis albi lib. I. libystici trientem, calaminthæ siccæ, anisi tosti, pulegii semen non gerentis, singulo. quadrantem, seminis apii, comæ thymi, vtriusq; vnciam vnam, excipe melle, & præparato vtere vt prædictũ est. Potio ad dyspnoicos, Chariclis, pharmacum accommodatum, auxiliatur confestim. Vuæ passæ Rhodiæ exacinatæ acetabulum, fœni græci loti

tan

tantundẽ, aquæ pluuiæ sexta. vnũ. Coquito donec dissoluantur, & liquorẽ excolatũ reponito. Ex hoc præbeto asiduè & iuxta singulas irritationes, cyathi mensuram calefactam. Alia potio. Abrotoni partes duas, vuæ passæ pinguis tãtundem, summitatum rutæ partẽ vnã, aquæ pluuialis sexta. tres. Coquito ad tertias, & exprimito liquorẽ, eiq; mellis vnc. 1. addito, rursusq; coquito ac dato vt prædictum est. Catapotium dyspnoicis, asthmaticis. Abrotoni, virgultorum rutæ, comæ absinthii, singu. drach. 4. tusa & cribrata aceto subigito, & catapotia 12. formato. Dato ex aceto mulso. Aliud Nicerati. Castorii, ammoniaci thymiamatis, abrotoni, singulo. sextantem, absinthii, cumini Aethiopici, vtriusque drac. 1. aceto subigito, ac catapotia formato, ac dato ad ciceris magnitudinẽ. Pharmacum ex sulphure viuo dispnoicis. Anisi, sulphuris viui, vtriusque quadrantem, ammoniaci thymiamatis, castorii, melanthii singu. drach. 4. Aqua diluta in catapotia cogito, vnumque in aceti mulsi cyath. 3. dato.

Aliud, Seminis rutæ syluestris drach. quatuor, aristolochiæ, abrotoni, absinthii, ammoniaci thymiamatis, sulphuris viui, singulorum tantundem. Aceto subigito & catapotia cicernæ magnitudinis formato, ex

qu

quibus duo cum aceti mulsi calidi cyathis tribus exhibeto. Hæc omnia pharmaca ab Asclepiade conscripta, his qui propriè dyspnoici, hoc est, ægrè spirantes appellantur, conueniunt. Vocant autem sic eos quibus bronchia pulmonis crassis & viscosis humoribus sunt obfarcta, in quibus velut dixi, vltra hoc quod crassitudinē & viscositatem humorū necessariò secamus atq; attenuamus, humiditatem quandā cum pharmacis, tum victui adesse oportet. At verò abscessus qui attenuantibus & resiccātibus opus habent, maximè gaudent aromatum facultatibus, quas omnes ostēdimus tenuiū partium esse, & resiccatorias, vnà cum hoc quod calfaciant, quare his qui propriè orthopnoici & asthmatici appellantur, pharmaca conuenient secantia citra calfactionem, & ob id maximè eos iuuat acetum scilliticum appellatum, atque ipsa adeò scilla, & acetum mulsum ex eiusmodi aceto confectum. Cæterùm asellorum sub hydriis nascentium meminit inter ea, vt qui attenuatoriam & discussoriam vim habeant. Verùm quo consilio ad vsum ipsorum peruenerit, nō habeo quod dicā. Quemadmodum autē in hac affectione vehementer cauendum est ne calfaciamus, propterea quod viscosi & crassi humores non solum nihil,

ab

ab his auxilii ſentiũt,ſed etiã offenduntur: Eodẽ modo etiã quæ valde refrigerãt vitãda ſunt. Omnia enim craſſefaciũt, & cogunt,ac coagmentant humores,eosq́; ægrè eluibiles reddũt: & ob hanc rem ſanè rectè fecerunt,qui eiuſmodi pharmaca cõpoſuerunt,quod neque papaueris ſuccũ,neq; mandragoræ ſuccũ,aut radicis corticẽ,aut hyoſcyami ſemẽ,aut cicutę,aut pſyllii, aut ſemẽ lini ammiſcuerunt. Et multo magis quod neq; ex adſtringentibus quippiã pharmacis addiderunt. Maximè enim contraria ſunt eiuſmodi affectionibus, vt palàm videtis.

Quæ pharmaca Andromachus ad huiuſcemodi affectiones conſcripſit.

AD dyſpnœam. Sulphuris viui drac. 1. ſeminis rutæ ſylueſtris drach. 1. ariſtolochiæ,abſinthii,ammoniaci thymiamatis, abrotoni, ſingulorum drach. 4. Trita cum aceto ad catapotia magnitudine fabæ redige. Dato mane tria & veſperi totidem. Aliud ad dyſpnœam, vt Alcimius. Colocynthidis carnis obolos 3. panacis obol. 3. aniſi obolum 1. fac cum aqua catapotia 4. & reſiccatorum obol. 1. præbeto. Præcedente autem die æger ſimplici euacuatorio euacuetur. Aliud, Colocynthidis ſeſquidrachmam. iridis Illyricæ drachm. 2. radicis opopanacis drach. 2. abrotoni drach. vnam,

nit

nitri drac. 1. alii obol. 3. excipe aqua & redige ad fabę magnitudinem. Dantur catapotia. 4. & post semihoræ spatium, datur aquæ mulsæ hemina dimidia. Aliud, Sinapis drac. 1. salis cōmunis obol. 3. elaterii obol. 3. alii obol. 1. & dimidium. Terito cū aqua, fac pastillos. 8. Dato alternis diebus cū hydromelite. Aliud, Ammoniaci thymiamatis drac. 1. abrotoni drac. 2. sulphuris uiui dra. 1. formato cū aqua pastillos, & cū aquæ mulsæ cyathis tribus præbeto. Aliud ad orthopnoicos. Elaterii obol. dimidium, asellos ex sterquiliniis. 3. terito simul, & dimidium ex aquæ cyatho vno dato. Aliud vt Philinus ad anhelos & dyspnœam. Cardamomi drac. 3. iridis sesquidrach. panacis sesquidrach. casiæ sesquidrachm. struthii sesquidrach. styracis drac. 1. thymi drac. 8. seminis rutæ syluestris drac. 8. abrotoni drac. 8. aristolochiæ clematitidis, sulphuris viui, ammoniaci thymiamatis singulorū drac. 8. cū acri aceto ad cerati crassitudinem redige, præbe fabæ Aegyptiæ magnitudine ex aquæ cyath. 3. Ad orthopnœas, vt Apollonius. Scyllæ partē vnā. sulphuris viui, bituminis, singulorum partē. 1. Dantur oboli tres in aceto mulso. Ad orthopnœam, Sosicratis. Opopanacis drac. 1. myrrhæ drac. 1. piperis grana. 40. rutæ fasciculum quantus

duobus digitis apprehendi potest, ex tritis catapotia. 20. formato. dato mane itemque vesperi vnum, febricitantibus in aquæ cyathis duobus, aliis ex vino. Ad orthopnœã, Andronici. sulphuris viui obol. 3. ammoniaci thymiamatis drac. 1. anisi, myrrhæ, castorii, singulorum drach. 1. cumini Aethiopici drach. 1. cum aqua pastillos cogito, scrupulorũ trium aut quatuor. Dato ad noctẽ ex aquæ cyathis duobus. Ad orthopnoicos, tussientes, peripneumonicos, tabescentes, ægrè spirantes, hepaticos, Vt Eugenius. Croci, drach. 8. misios drach. 4. baccarũ lauri drachm. 2. piperis albi & longi vtriusque drac. 1. opii. drac. 3. costi obol. 3. terebinthinæ obol. 5. galbani obol. 3. succi radicis dulcis obol. 2. gummi obol. 1. mellis lib. dimidiam. Dato cochlearium. 1. cũ aquæ cyath. duobus aut tribus. Si res vrgeat ante & post cibum. Ad orthopnoicos, Valentis. Opopanacis drach. 2. carnis colocynthidis drach. 1. Tantum datur ad summum. Aliud Onetri. Castorii drac. 1. ammoniaci thymiamatis drach. 2. Detur dimidium ex aqua mulsa. Ad dyspnœam, Podanithæ. Sinapis drach. 1. salis drach. 1. nitri obol. 3. Redigito in catapotia. 8. Dato ex his duo ad noctem alternis diebus.

FINIS SEPTIMI LIBRI.

CAPITA SEPTIMI LIBRI.

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE *pharmacorum ſecundum locos,* Liber *octauus*, Iano Cornario medico, interprete.

*

De pharmacis ſtomacho congruis. CAPVT I.

QVOD ſemper dico, etiã nunc proloquar, Nimirũ perſuaſum me habere, quod difficillimum ſit ad veritatẽ reuocare eos qui ſectæ alicuius ſeruituti ſe addixerunt. Verùm qui prudentes ſunt, ſimulq́ue veritatem ſincere amant, eos ſpero cuſtodituros eſſe ea quæ veluti iudicandi inſtrumenta nobis à natura data ſunt, ad actionum vitæ cognitionem, Experiẽtiam dico, & rationem, quæ quidem vtraque ex æquo quibuſdam conferunt ad artem, quibuſdam verò alterum altero amplius: & tamen

men tanquam semper ad perfectionẽ alterum altero opus habeat, Sic sanè ad residuũ sermonis & doctrinæ huius absoluendum progrediar. Falsæ etenim opiniones animas hominum præoccupantes, non solũ surdos, sed & cæcos faciunt, ita vt videre nequeant quæ aliis conspicue apparent. Quod ipsum vel maximè circa affectiones oris ventris videre contingit, præsertim quum fuerit inflammatum. Eius enim itemq; iocineris inflammationes, adstringẽtium cõplexu opus habẽt. Si namq; per laxatorium medicationis ductum, citra ammixtionem facultatis robur addentis, curentur, periculum incurrunt de ipsa vita, atque hoc ipsum quum omnes Empirici medici per experientiam edocti sint, & omnes dogmatici in artis operibus obseruent, Non pauci tamen huius temporis Methodici (neq; enim de omnibus dico) innumeros quidem stomachicos ipsi in animi deliquium inducũt, omnes verò hepaticos occidunt: nullũ enim ego vidi seruatum ex his qui in eiusmodi medicũ inciderunt. Quidam tamẽ ex ipsis quanquam pauci, oleo eos fouent in quo absinthii coma est feruefacta, & lanam nardino vngento imbutam obligant. Quidam verò etiam mastichen chian, aut aloën ammiscent: aut etiam pro nardino melinum adhibẽt. In di-

uitibus verò mulierculis foliatum & ſpicatum ab eiſdẽ appellata vngenta admouent, atq; equum hæc faciunt, laxatoriũ ductum ſe ſeruare putant, Tantũ ſcilicet habent experimenti facultatis pharmacorum. Malim autem ego omnes ſic indoctos eſſe, quàm quod adſtringentia quæ ſint ſciant, vſum tamen ipſorum vitẽt. Quæcunq; igitur adſtringentia in fomenta & cataplaſmata miſceantur, in hepatis aut oris ventris, quod ſanè & ſtomachum vocãt, affectionibus, nõ eſt præſentis ſermonis explicare. Quæcũq; verò in emplaſtra & ceratiformia medicamenta, quæ forinſecus imponuntur, cõmoda ſunt, & quæcunque vtiliter deuorantur, hæc ipſa indicabo, ea quæ inflammatis proſunt primũ tradendo quando quidẽ etiã in ipſis ægri maximè periclitantur. Ceratum igitur quo aſsiduè vtor, ex aloë, & maſtiche, & cera pontica amara, atque vngento nardino conſtat. Cõponitur autem hyeme, ad. 8. drac. ceræ, vncia vna mẽſurali Romana vngenti nardini cõiecta: Aeſtate autem ad. 7. eadem vngenti proportione. Optimum autẽ vngentũ eſſe oportet, quale antea qui in ſola Laodicea Aſiæ præparabatur. Nũc verò etiam in aliis multis Aſianis vrbibus componitur. Cera ſi non pontica amara tibi in promptu ſit, aliam ponticam

conii

coniice, & neque illa præsente, eam quæ Tyrrhenica appellatur. Si verò neque hæc adsit, aliam aliquam odoratã & pinguem, si neque talem habeas, eã quam habere potes lotam adde. Liquefiat autẽ in duplici vase, atque ita refrigeratum & erasum ceratum, cum tritis reliquis probè permisce, cũ aloë videlicet & mastiche. Sit autem vtriusque drach. I. & quandoque plus, non tamen vt sesquidrachmam transgrediatis. Quod si ampliori opus sit adstrictione, nimirum debilitate tanta existente, vt cibum retinere non possint, omphacium pari põdere addatur, vt trium singulorum drachma sit vna, aloës vna, mastiches vna, & tertia omphacii. Cæterùm in cerati præparatione primũ omphacium misceatur, deinde etiã alia his vniãtur. At verò quemadmodũ omphaciũ, sic etiã absinthii succũ ammisceto, quãdoq; etiam ambo, & tertiũ insuper hypocysthidis, & quartũ œnanthes. Sic autem appello vitium syluestrium germẽ vnà cũ floribus, ex quo succedentibus diebus vua fit. Quin & Rhois succũ non rarò ammiscui. Sed & cerati nardini copiã augere oportet, iuxta proportionẽ numeri reliquorũ pharmacorũ, ita vt si. 4. drach. aliarum rerũ accumulẽtur, triens sit nardini cerati, sextãs quidẽ ceræ, sextãs itẽ nardini vngẽti, hoc est vtriusq;

drachmæ.16. Porrò si inueterata fuerit inflammatio & iam obdurata, magis varia pharmaca adhibere oportet, & quæ ex aromaticis quippiam habeant, ac mollientibus, & discussoriis. Quale est quod fit ex meliloto. Est autem cõpositio ipsius multiformis, propterea quod omnibus iuxta præcordia inflammatis conuenit, non magnis adeò differẽtiis euariãs, Ita vt aliqua ipsius præparatio inflammato hepati sit commodior, alia stomacho, aut aluo, aut spleni, aut quibusdam istius loci musculis, quæ omnes communi descriptione cõprehensæ sunt in malagmatum compositionibus. Verùm in præsenti loco ea quæ prioribus medicis ad omnes stomachi affectiones scripta sunt, & non solùm forinsecus imposita, sed etiam in potu accepta auxiliantur, omnia cõscribentur. Quædam verò ex ipsis communia sunt etiam affectionibus ventris. Sæpenumero iam dictũ est, quod medici in more habẽt os ventris, veluti cardian, hoc est, cor: sic etiam stomachũ appellare. Verùm quondã frequentior cardiæ appellatio erat, Nunc autem ab ea adhuc restãt, cardiosin, & cardialgia, quibus vocibus non cordis, sed oris ventris dolores significantur. Particulã autem ipsam stomachũ vocant æquiuoce cum illa particula quæ cibum ex ore in ipsam defert.

defert. Scripſerunt igitur priores medici pharmaca ad affectiones in ipſo cum alias, tum ſubuerſiones ab ipſis appellatas. Videntur autem ſic vocare tum appetitus perditionē, tum nauſeoſas diſpoſitiones, in quibus aliquando quidē vomitus contingunt. Fiunt autem & morſus quidā in ipſo, quemadmodum etiam magnæ famis & anxioſæ affectiones. In quibus omnibus communis quidam adſtringentium pharmacorū vſus inuentus eſt. Ammixta autem ſunt plerisq; ipſorum calfacientia & reſiccantia. Fiunt & aliæ affectiones rariores, humectantibus, aut refrigerantibus aut vtriuſq; ſimul opus habentes. Cæterùm qui ab experientia citra rationalem methodū, auxilia inueniunt, meritò ea quæ ſæpe iuuerunt in memoriam reuocant, & in vſum conuertunt. Eorum enim quæ ſæpe eodē modo facere viſa ſunt, obſeruationem & memoriàm, ſuam ipſorū experientiam eſſe aiunt. Quemadmodum autem in ore ventris, ſic etiam circa ipſum totum, ſingulaque inteſtina, & vt comprehenſim dicam, circa omnem corporis particulam, eædē intemperaturæ obortæ, actiones ſimilarium partium offendunt, quas ſi quis non eſſe morbos ipſarum credet, nihil circa cognitionem efficiet, qua ignorata neq; curationem inueniet. Habēt autem

non modicam coniecturã cognitiones ipsæ affectuum in profundo corporis consistentium, & ob id vtilissima medicæ artis pars est quæ cognitionem docet eiusmodi affectionum, quas neque quod primæ & maximè sunt, plerique ex vulgo medici sciunt. Quare meritò neque cognitionẽ ipsarum, neque curationẽ inuestigarunt. Coguntur igitur etiam si dogmatici sint in rationalibus methodis, ad solam experientiã peruenire: vt iustè miremur quod quum absq; febre & inflammatione, abscessuq; & vlceratione, quispiã debiliter concoquat, aut penitus non concoquat, promissione facta se inuenturos curationẽ, quærant an cõtritione ciborũ concoctio fiat: & deinde vbi hoc vt maximum inuenerint, edulia quæ facilè conterantur exhibent, neq; quod promptissimum est intelligentes, quod etiã quispiã rei medicæ rudis, alias autẽ prudens vir me interrogauit, Quomodo prodest scire per contritionem ciborũ fieri cõcoctionem, ad hoc vt quis affectionẽ ventris sanet, in qua debilitatur ad cõcoctionem ciborum, quũ non per exhibitionem alimentorũ quæ facilè conterantur curatio fiat, sed læsio tantũ euitetur. velut etiam per paucum alimẽtum ac inediam. Quemadmodũ enim qui inediã perfert, in cõcoctionis quidem debilitatem
non

non incurrit, non tamen ab affectione hoc modo curatur: Sic neque qui in cibo accipit ea quæ in totum nulla contritione opus habent, Quale est lac, ptisanæ succus, & sorbitiones ex alica. Hæc quidẽ igitur in libris de curandi methodo sufficienter tradita sunt, & non obscurũ est præsentem doctrinam vtilem esse his qui se in illis præexercuerunt. Quemadmodũ autem in aliis quæ prius tradidi, reuocatis in memoriam singulis de illis mihi præmonstratis capitibus, ad pharmacorum compositionem progressus sum, Sic etiam nunc faciã. Quum octo sint in singulis partibus corporis intemperaturæ, atque hæ omnes aut circa solas nudas qualitates, aut cũ alicuius humoris complexu fiant, Intemperiem quidẽ siccam humectare oportet, Humidam autem siccare: sic & calidam refrigerare, frigidam calfacere. Similiter verò etiam compositas intemperaturas, aut calfacere & siccare, aut humectare & calfacere, aut refrigerare & humectare, aut siccare & refrigerare oportet. Quando verò veluti dixi, plurimæ intemperaturæ hominibus ex redundãtia humorum, magis quàm ex inopia fiunt pharmaca resiccantia plerosq; magis iuuant. At verò quum resiccantia partim quidem adstringant, cogẽdo ac adstringendo substantiam

eorum quæ contingunt, partim verò discutiant & in hoc substantiam ipsorum dissoluant, ob hoc ipsum sanè plures sunt qui adstringentibus indigēt. Verùm si humida intemperies cũ frigiditate fiat, læduntur qui per sola adstringentia curantur quæ frigidæ facultatis existunt. Quapropter meritò plurima pharmaca per experientiam inuenta, ex mixta materia componuntur, adstringente videlicet & calfaciente. Verũ ipsorum differentiam cognosces, si simplicium pharmacorum facultatem memoria tenueris. Dictum enim mihi iam sæpe est, Neminem posse rationabiliter & secundum methodum vti his quæ in hoc opere cõscripta sunt, si non memoria teneat quæ in duobus operibus ante hoc opus editis prodita sunt, de simplicium pharmacorum facultate, & curandi methodo dico, Quidã enim absq; discrimine pharmaca ad eiusmodi affectiones stomachi & ventris cõscripserunt. Quidam verò aliqua discrimina attigerunt ab accessionibus omnibus apparentibus. Quo igitur & vos cognoscere sciatis facultates vniuscuiusque pharmaci per experientiam approbati, etiam si non inueneritis differentias affectionum in quibus conueniunt adscriptas, primùm quidem ea quæ Andromachus prodidit adscribã. Deinde quæ Ascle-

piades, & poſt hæc ſi ita videbitur etiam alia quædam.

Confectiones Stomachicæ Andromachi.

CAPVT II.

ANdromachus poſtquàm præſcripſit, Stomachicæ, poſt hãc præſcriptionem, ſic auſpicatur. Ad Stomachicos hiera qua vtor, & deinceps totã eius compoſitionẽ adſcribit in hunc modũ. Floris iunci odorati, xylobalſami, maſtiches, croci, nardi Indicæ, aſari, cinamomi, ſingulorum drach. 6. aloës lotæ drach. 100. ſimul trita repone, præbe ieiunis cochlearia duo, alii vinum præbẽt cũ aquæ frigidæ cyathis. 4. aut calidæ. Hæc quidem Andromachus ſcripſit, neq; quos ſtomachicos nominet oſtendens ac declarans, neque an omnibus ipſis hoc pharmacũ conueniat, an pluribus. Itaq; mihi neceſſarium eſt dicere, quum ex his qui ſtomachici dicuntur aliqui quidem ſtatim magnopere ex prædictæ hieræ vſu iuuantur: aliqui verò lædantur. Plerique equidem vulgo homines eos qui appetentiam perdiderunt ita vocant, & quibus poſt acceptũ cibum vẽtris os grauatur, & præmitur, & quandã ægrè tolerabilẽ anxietatem habet. Appellant eodẽ modo etiã illos quibus nauſea contingit, & maximè ſi ad vomitum impellat, & adhuc magis ſi ſimul

mul cibi corrumpantur, quandoque accidi, quandoq; nidorosi facti, quãdoq; etiã aliam vitiatam qualitatẽ adepti. Et præ his omnibus adhuc magis illos stomachicos nominant, quibus ructus eiusmodi, cum molestia quadam, & anxietate ac subuersione cõtingunt, sæpe quum nondũ cibum acceperunt. Quinetiam si per plurimũ tẽpus cibi in ore ventris morentur, grauantes & vix descendentes, hos itidem stomachicos appellant. Alios item appetitũ caninum appellatũ habentes, vt & plurima edant, & maximè grauati paulò post reuomant, similiter vocant. Alios rursus qui fortiter exoluuntur, vbi diutius inediam pertulerint, & si non citius cibum accipiãt, in ore vẽtris morsus percipiunt, eodẽ modo stomachicos vocãt. Horum ipsorũ verò aliqui facilè nauseosi fiunt *si citius potum ac cibũ acceptent. Itaque qui secundũ rationalẽ methodũ auxilia inuestigat, ad affectionis inquisitionẽ procedit, qua inuenta, abundaturũ se sperat propriis ipsi auxiliis. Qui verò per solam experientiã auxilia accumulat, ipse suam fortuitam occasionẽ expectat, & à prioribus tradita relegit. Quum verò plurima ab ipsis indiscriminatim prodita sint, & in plerisque etiam inter se differãt ac dissentiãt, meritò etiam ipse alias aliud sentit, maximè vbi ab ipsis

*Nisi, habet codex vetustus.

ipsis auxiliis aliquando quidē iuuari stomachicos videt, aliquando verò lædi: Quēadmodum in proposita hiera cōtingere solet. Quam equidē omnes qui nunc Romæ medicantur, pierã, hoc est amarã nominãt, quãdoquidem hieræ appellatio, pharmaco ex colocynthide ritè ab ipsis indita esse videtur. Verùm qui ante nos Romæ medicinam exercuerunt, ambo ea pharmaca hieras appellarunt, & distinctionis gratia alteri ex colocynthide, alteri ex aloë, appositione addiderunt, Sic scribētes. Hiera ex colocynthide. Hiera ex aloë. Hiera itaq; ex aloë dupliciter præparatur, ab aliquibus velut Andromachus describit, ad centũ aloës drach. singulorum aliorum drach. 6. ammixtis, ab aliquibus verò non sex sed. 8. Quidã verò in. 80. aloës drachmas, sex aliorum addunt. Plurimi autē ad pharmaca quæ aloë miscentur, & sex numero sunt, etiam *florem iunci odorati* apponunt. At verò ipsam aloēn Andromachus quidē lotam, Aliqui verò ex aliis etiam sic, aliqui verò illotã addiiciunt. Verùm nosse operæpretium est, ad ventris subductionē illotam aloēn aptiorem esse, multũ verò de medicamētaria vi deponere lotam, quam etiam febricitantibus dare aliquis audeat, si non vehemens, sed valde debilis sit febris. Quidam verò etiam ex

illo

illota aloë pharmacum multis ſic febricitan tibus exhibuerunt, deindeq; quũ nihil manifeſtè leſiſſent, in aliis rurſus magnam experti ſunt cladẽ. Infeſtiſsima eſt enim aloë, etiam lota, his qui citra vitiatos humores ex intemperie calida & ſicca affliguntur. Proximam ab his cladẽ percipiũt, qui ſiccã intẽperiẽ habẽt vel frigiditate etiã implicatam. Et in vniuerſum qui ex ſola qualitate particulam aliquã affectam ac læſam habẽt. Etenim in humoribus intemperaturæ, pharmacis ipſas euacuantibus egent, Quæ verò absq; his conſiſtunt, penitus in tabem deueniunt ex pharmaci huius ex aloë cõſtantis vſu. Itaque vbi humiditas vitiata tunicas ventris perrigat, Hiera ex aloë vtilis eſt, expurgans humiditatem. Omnino autẽ ſic affectis acceſsio nauſæ plus aut minus adeſt. Euacuatio igitur affligentis humoris per ſolam aloẽn cõtingit, quæ purgatoriam vim non fortem habet, ſed vt ea quæ circa aluum ſunt, quæ etiam contingit, purgare poſsit. Et ſi aliquando ampliori pondere exhibeatur, vſque ad locos circa hepar conſcendit. Non tamen totius corporis purgatoria aloë exiſtit. Cæterùm ex his quæ ei ammiſcentur, Maſtiche vt ſtomacho commoda & odora, & quæ medicamentariam aloës vim frãgere queat, ammiſcetur.

Cina

Cinamomum verò eadẽ gratia, & præterea quod tenuissimarum partiũ est, vt aperire ventris meatus possit, extergereque ac attenuare si quid viscosum aut crassum in humoribus feratur. Crassos enim humores ob purgatoriæ facultatis imbecillitatẽ, aloë trahere non potest. Quapropter biliosarũ ventris affectionum optimum pharmacum est, adeò vt in vno die sæpe multos stomachicos creditos persanet. Iuuat autẽ & hos & alios omnes affectus ex vitiatis humoribus ortos cinamomum ammixtum, vtpote quod alterantem habet facultatem vitiosarum qualitatum in id quod secundũ naturã habet. Quare scire oportet affectiones in humoribus vitiatis circa ventrẽ & stomachum, maximè per medicamẽta ex aloë iuuari, in maximum verò detrimentũ peruenire ex adstringentiũ eduliorũ, potuum, ac pharmacorũ vsu. Quẽadmodũ vice versa, in quibus humiditas multa, & velut mador quispiam est circa affectam partem, citra vitiatos humores, qui ipse sola quantitate & copia affligat, & velut irriguum ventris os reddat, Vtilissimus adstringentium eduliorum, potuum ac pharmacorum vsus existit, languida nimirum & exoluta tunc reddita affecta particula ad modum laxatorum articulorum, In quibus ipsis etiam adstringẽ-

tium vſus corrigit affectionem. Cæterùm picra confectio (de hac enim nobis ſermo eſt) velut cinamomũ, ſic etiam alia partim vt ſtomacho commoda, partim vt tenuium partium & extergentia aſſumit, quæ robore quidem multum à cinamomo deficiunt, idem verò facultatis genus habent. Secundam à præſcripta compoſitione Andromachus ſic ad verbum tradidit, vt Lampon Peluſiota. Cinamomi, calami aromatici, caſsiæ nigræ, xylobalſami, floris iunci odorati, palmæ elates, ſingulorum quadrãtem, alii vnc. I. Omnia in craſſas partes tuſa in ollam nouam coniice, & aquę pluuiæ ſextariis tribus infuſis, donec dimidium ſuperſit coque, & excola, & accepta aloës Indicæ libr. vnam, aquam pluuiam ſufficiẽtem ſuperfundito, & ſub caniculæ æſtus donec reſiccetur terito, atq; vbi primũ per hanc aquã aloën ipſam edulcaris, poſtea eam quæ ab aromatis excolata eſt aquam affundito, & in ſole donec reſiccetur terito, indeque trita hæc quæ ſequuntur ammiſceto. Croci, myrrhæ, maſtiches, ſingulo. quadrantem, alii vnci. I. Conterito ſimul omnia & ſicca reponito, atque in potionibus ad conuulſa, rupta, plagas internarum partiũ, incipientes laterum dolores vtitor. Item ad inflatos, dolentes ſtomachũ, tardè concoquentes, reiectantes

ſan

ſanguinem, & iſchiadicos. Datur ad ſummũ obolus vnus, aut duo, ex aquæ cyatho vno. Reliquis pro viribus præbeto. In vulneribus & inflammationibus dilutũ aceto mulſo imponitur. In oculorum inflammationibus ſucco mentæ, aut calaminthæ, aut ſolani, aut alicuius conſimilis. In podicis inflammationibus cũ roſaceo aut vino Aminæo. Vtere etiam in vnguium abſceſsibus, paronychias Græci vocant, ſicco, ſuperne linamento cum roſaceo impoſito. Et ad ſanguinis eruptiones ſiccum cum aceto, & ad cruſtas in ore ex paſſo, gargariſſandum dato. Hoc pharmacum quod Peluſiotæ Lamponis eſſe ait, ad multas affectiones commodum eſt, polychreſta ob id talia Græci appellant, de quibus etiam ante aliquid dictũ eſt, quod videlicet deficiãt ab his quæ vnũ quoddam optimè faciunt, ob multitudinẽ eorum quæ promittunt. Apparantur autem quum vnum habere viginti affectionibus cõgruum malumus, quàm tot numero alia, quum tamen ad ſingulas affectiones vnum aliquod deſtinatum, eo quod ad plures paratum eſt, melius exiſtat. Facultas autem ipſius per quam in prædictis efficax eſt, tenuium partium exiſtit & calfactoria, ſecans, extergens & aperiens, & ob id diſcuſſoria redundantium in quibuſdam partibus

ſeroſorum ſuccorum ac humorum. Et propterea etiam prædictis in ſermone affectibus conuenit, diſcutiens vt dixi, vitioſos & ſeroſos ſuccos ac humores affectarum partium. Quare etiam prædictas alui affectiones, in quibus picra confectio moderatam purgationem operatur, curauerit per modicam reſiccationem, nõ per coaceruatã euacuationem. Præſtantior igitur eſt ad huiuſmodi affectus picra compoſitio prima deſcripta. Tertium poſt prædicta pharmacũ Andromachus ſic deſcripſit. Ad ſtomachicos & cœliacos paſtillus amarus, mollit aluum. Facit ad ſomnum. Eſt autem ex libris Aphrodæ. Facit & ad veſicam, & coli affectus. Seminis apii drac. 6. aniſi drach. 6. piperis albi ſeſquidrachmam, caſtorii drac. 2. myrrhæ ſeſquidrachmam, nardi celticæ floris ſeſquidrachmam, opii ſeſquidrachmam, cinamomi ſeſquidrachmã, comæ abſinthii drac. 4. aloës obol. 3. maſtiches drach. vnã, cũ aqua paſtillos formato triobalares aut drachmales & dato cum aquæ cyathis tribus. Neque in hoc pharmaco adſcripſit Andromachus, quos nam ſtomachicos dicat, & quid patiantur. Verùm ex eo quod compoſitioni additum eſt opium, manifeſtum fit compoſitorem huius pharmaci intentionẽ ſuam eò direxiſſe, vt reſiccatorium ſimul
&

& doloris ſedatorium pharmacum efficeret, ſomnumq́; aliquem induceret, non tamẽ contentiosè contra vnam aliquam ex prædictis affectionibus inſtando, quo videlicet breui ipſam excinderet. Quartũ deinde pharmacum Andromachus ſcripſit, neq; ad vnam aliquam affectionẽ contentiosè compoſitum, neq; ad multas moderatè. Habet deſcriptio hoc modo. Ad ſtomachicos hiera Antipatri. Aloës bonæ drach. 4. maſtiches drach. 2. aſari drach. 4. roſarum ſiccarum, iunci odorati, Mei, phu, caſsiæ, ſingulorum ſemiunciam. Vtere arido trito quẽadmodum aliis. Quintum poſt hæc pharmacum, quod ex plantaginis ſucco præparatur, & ipſum Apollonii eſſe ait, tale eſt. Succi plantaginis aridi drach. 3. maſtiches drach. 2. myrrhæ drach. 1. mentæ drach. 1. zingiberis drach. 1. Videtur mihi Apollonius hanc cõpoſitionem experimento cognouiſſe, in ſtomacho calidiorem affectionẽ habente, atq; ita ipſam indiſcriminatim extuliſſe non potentem frigidis affectionibus conuenire. Refrigeratorius enim eſt plantaginis ſuccus. Porrò quæ ſequitur videtur mihi compoſita eſſe ab eodem autore, in prioris vſu ſucceſſum non ſentiente, & recognoſcente pharmacum refrigeratorium ſe effeciſſe, & ob id caſtorii modicum,

& aloës quippiam apponente quæ euacuare poteſt, & maſtichen vt ſtomacho cõmodã, ac crocum & myrrham, vt quæ concoquere queant. Quapropter neque hoc, neq; præcedens pharmacum adhibuerim in ſtomachica affectione, quũ nullam probè curare poſſint, preterquàm ſatis multũ calidã. Scripſit de ea hoc modo. Succi plantaginis ſicci drac. decẽ, aloës Indicæ drach. 1. maſtiches drach. 1. croci obolos 2. opii obolos 3. caſtorii obolos 3. myrrhæ drach. vnã, formato ad magnitudinem ciceris. Similiter autem neque conſequenter ſcriptum citra diſcrimen, rectè quis adhibuerit in alia affectione, quàm quæ moderata ſiccatione & adſtrictiõe opus habeat, in humoribus, quidem modicis, qualitate verò * vitiatis. Cõponitur enim ex ſuccino & maſtiche, ſic ipſo Andromacho prudente. Succini, maſtiches chiæ. Succini plus coniice. Dato cochlearium vnum ex aqua tritum. Cæterùm quod ſequitur pharmacũ, hac deſcriptione, Stomachica Galli, affectioni quæ calfieri & ſecari poſtulat, vtilis exiſtit, ex fœniculo, aceto, & melle conſtans, quod ipſum Andromachus his verbis tradidit. Stomachica Galli. Corticis radicis fœniculi, libræ dimidiũ, aceti acris ſextarium vnum, eiusq; dimidium, aloës quadrãtem, mellis Attici lib. 1.

*Aliàs nõ vitiatis.

Rad

Radices lotas ad triduum aceto macerato, deinde coquito, atq; vbi coctæ fuerint expressas proiicito, & affuso ad acetum melle simul coquito, deinde aloën inspergito, & coclearia tria cum aqua dato. Alcetius sophista ad hanc descriptionem addidit rutæ, & apii, semina, gerentium, vtriusque manipulum, iubens cum radicibus macerari ac coqui, Verùm aceti * sextarios sex, & mellis lib. duas, coniicit, atque hanc laudat. Post præscripta pharmaca, Andromachus sic ait. Stomachica vt Nicostratus. Succini, mastiches chiæ puræ, iridis Illyricæ, singulorum trientem, floris rosarum sextantẽ. Dato aridi triti cochlearia 2. cum aqua lactosa. Statim enim dolorem leuat. Reponatur in corneo vase. Et hoc pharmacũ palàm est adstringentius quodammodo esse, optatq; affectionem humidiorem in humoribus non multis, neque valde mordacibus. In quibus sanè experimentum pharmaci fecisse eius autorem opinor, aut certè assiduo eius vsu ægrum à dolore leuasse, atque inde vniuersalem pronuntiationẽ ipsi apposuisse, quod videlicet statim ægrum dolore leuet, quum non possit id in multis præstare. Postremum deinceps pharmacum ab Andromacho scriptum hoc modo est.

Ad stomachicos. Corticis radicis fœni-

** Vet. cod. habẽt sextarij dimidium.*

culi drach. duas, vini cyath. 3. coquito ad tertias, vt vnus cyathus supersit, ac totum præbeto. Et hoc ex calfaciētibus est, opusque habet affectione quæ calfieri ex optat.

Stomachica pharmaca ab Asclepiade in primo internorum conscripta. CAP. III.

Asclepiades porrò de stomachicis scripturus, de ipsis sic orditur. Ad Stomachi subuersiones. Quas verò subuersiones dicat non manifestè indicauit. Potest enim & appetitus perditionē ita appellare, potest etiā nauseosas affectiones ab accepto cibo fientes. Aliquando enim hoc vnum solū symptoma accedit accepto cibo, vt si paulo fortiori motu moueantur, statim vomāt. Appellant igitur aliqui etiam tales stomachicos, & stomachum ipsis supinū reddi aiūt. Sequitur autem hæc accesio quandoq; ad solam oris ventris debilitatem, quod cibos amplecti eisq; obuolui non potest, velut tota ventris amplitudo solet. Quandoq; verò & cum vitiatæ alicuius, modicæ tamen humiditatis complexu. Etenim multa quēadmodum etiam valde vitiata, etiam citra cibum, nauseā efficit. Cæterùm quæ à multis vulgò Supinitas stomachi appellatur, contingit quidem iuxta intemperiē quamcunque tandem citra vitiatos humores. Fit

eti

etiam per humiditatem, multã quidem, non tamẽ malignæ qualitatis, Irriguus enim ſtomachus per largam humectationem, ſimiliter vt ligamenta neruorum laxatur. Facilimè itaque curabilis eſt hæc affectio ex omnibus ferè aliis, pharmacis indigens, quæ ſiccare humiditatẽ, & coagmentare & conſtringere laxatum corpus valent. Vbi igitur per profundum fuerit extenta humiditas, craſſaque ſit & viſcoſa, opus eſt mixtura pharmaci attenuatorii, & ſi ita dicere libeat, perroſiui quale eſt acetum, & acetum mulſum. Si verò neque talis ſit humiditas, neque in altum extenſa, adſtringentia ſola ſuffecerint ad curationem. Propoſitum igitur in ſermone pharmacum, non moderatarum ſupinitatum, ſed fortiorum eſt curatiuum: eſſet autem & moderatarũ ſanatiuũ, ſi adſtringentia ſola quis miſceret, aut etiã ex calfacientibus quippiam, ſi frigidam eſſe affectionẽ ſentiret. Sufficiens autẽ ſignũ eſt frigidæ affectionis, Si æger ſe non ſitire percipiat. Vbi enim neq; ſiticuloſus fuerit, neq; ardorem ſenſerit in ore ventris, palam eſt affectionem non calidam eſſe. Idonea itaq; ſunt ad huiuſmodi vẽtris affectus, quatuor pharmaca ab Aſclepiade cõſcripta, quę etiam ego nunc ſcribam, ipſius Aſclepiadæ & verbis & ordine ſeruatis. Ad ſtomachi

ſubuerſiones. Nucleorum mali punici tuſorum ſucci ſextarios. 3. ſucci mentæ ſexta. 1. mellis Attici ſexta. vnũ, in vas fictile conicito, ac coquito aſsiduè agitãdo, & vbi denſata fuerint, ab igne ablata reponito. Tempore vſus dato myſtrum 1. aut 2. ante cibũ.

Aliud, facit ad dyſentericos, & vomẽtes cibum. Radicis mali cotoneæ libr. vnam, vini myrtei ſexta. tres, coquito ad tertias, deinde exprimito liquorem, & mellis Attici ſeſquilibram addito rurſusque coquito, aſsiduè mouendo. Dato ex repoſito velut dictum eſt. Confectio ex fructibus. Facit ad ſtomachi ſubuerſionem, cœliacos & dyſentericos. Mala cotonea nume. x. ſorba numero quinquaginta, meſpila quinquaginta, Rhois rubri ſexta. vnum, aquæ congios ſeptẽ. Fructus tuſos & in aquam coniectos diligenter coquito, & vbi diſſoluti fuerint, liquorem exprimito ac rurſus coquito, eiecto eo quod ex fructibus inſtar pallearũ exſuccum reliquum eſt, quum verò tertia pars liquoris ſuperfuerit, mellis Attici libras. 4. addito, & ad prunas aſsiduè agitando coquito, ac ſpiſſata reponito. Vſus oſtenſus eſt. Aliud pharmacũ, Sorborũ maturorũ ſexta. vnũ, baccarũ myrti nigrarũ ſexta. vnũ. Rhois ſyriaci ſexta. vnũ, prunorũ ſylueſtriũ ſexta. vnũ, meſpilorũ ſexta. vnum,

phœ

phœnicobalanorũ Thebaicorũ lib.2.mala cotonea decẽ, mala punica integra vnà cum nucleis.10. Musti aminæi sextar.48.præpara pro consuetudine, & expressum liquorẽ rursus diligenter coque donec spissetur. Vtere vt dictũ est. Porrò post præscriptas confectiones, Quintam scripsit Asclepiades hoc modo. Catapotia ad stomachi subuersiones, Origeniæ, bona & valde probata. Florũ rosarũ drach.8.baccarũ myrti nigræ exacinatarũ acetabulũ, seminis hyoscyami acetabuli dimidiũ. Terito simul diligẽter, sufficiẽte protropo paulatim instillato, deinde his palmularũ passarũ, patetos Græci vocãt, nu.X.carnẽ addito, & ex cõtritis catapotia ciceris magnitudine formato, & 3.aut 4.cũ aquæ mulsæ veteris dilutæ cyath.2. exhibeto. Et hoc pharmacũ in iisdẽ affectionibus commodũ est, in quibus quatuor prę scripta. Voluit aũt autor huius pharmaci per seminis hyoscyami mixturã, doloris sedationẽ & somnũ inducere, vnà cũ resiccatione. Manifestũ est autẽ refrigeratoriũ quippiã hyoscyami semẽ habere, velut etiã papaueris semen habet, quare ad calidos affectus facit. *Simile præscripto pharmacũ deinceps proditum ab ipso est, his verbis.* Rosarum recentiũ desectis vnguibus drac. octo, seminis papaueris albi drach. quatuor,

se

ſeminis hyoſcyami drachm.2.aloës obol.3. aſari obol.3. Cum aqua diluta in pilulas redigito,& ciceris magnitudinem præbeto.

Septimũ poſt prædicta pharmacũ Aſclepiades ſcripſit appoſito diſcrimine ab acceſſione palàm apparente. Ait enim ardori ſtomachi ipſum conuenire, & propterea ſitim extinguere teſtatur, vnde etiã adipſon Græci appellant,compoſitionem ipſius ſic tradens. Ad ardorem ſtomachi Adipſon catapotium ſitim extinguens. Seminis cucumeris ſatiui drac.8.ſeminis portulacæ drac. 8.tragacãthæ drac.4. Tragacantham ouorum crudorum recẽtium candido diſſolue, & probe tritis aliis adde,& ex mixtis catapotia forma,eaq; in vmbra reſicca,atq; vnũ ſub lingua tenendum præbe,ac liquorẽ inde ſolutum deuorare iube. Quin & quod poſtea ſequitur refrigerat ac corroborat ſtomachum madore prægnantem,& qui humidam ac calidam affectionem habet.Scribit autem de ipſo Aſclepiades hæc verba.

Aliud facit ad ſtomachi ſubuerſionem, maximè commodum eſt ardorem multum perferentibus,& qui ſtomacho exuruntur, Foliorum roſarũ viridium drach. 6.glycyrhizæ drach.4.nardi Indicæ drach.4. Excipe vino dulci aut protropo,& redige in catapotia,ex quibus vnum ſub lingua tenendum

dum

dum præbe, aut ciceris magnitudinem cum frigida aqua dissolue, & in potu exhibe. Nonum deinceps pharmacum Asclepiades scripsit, hoc modo. Ad singultũ & stomachi debilitatem & cibi reiectionẽ. Reiectio itaq; hoc est vomitus, ex genere est Supinitatũ. Quando enim os ventris fortiter afficitur, hoc autẽ velut dixi, ob vitiosos humores, quos venter abrũpere conatus, propter debilitatem nauseæ accessionem perpetitur, atque hanc etiam tum ante acceptionẽ cibi, tum post ingestũ cibum, ob extremã debilitatem perfert. Supinitates igitur ex vitiatis humoribus obortas, picra cõfectio quàm celerrime curat, nempe vitiatos humores expurgans. Vomitus verò ob imbecillitatem grauati stomachi oborti, curãtur per intemperaturæ correctionem. Nõ parũ sæpe contingit etiam, nõ solum stomachũ, sed & ventrem ob debilitatẽ ferre nõ posse ciborũ onus, atque ideo reiicere aliquãdo quidem ad infernã partẽ, vbi illis robustior sit stomachus, aliquãdo verò sursum, ob stomachi imbecillitatẽ, quãdo sanè hic debilior fuerit infernis partibus. Hoc itaq; vomitus symptoma vnũ quidẽ est, sequitur aũt ad affectiones multas diuersam medelã exigentes. Similiter & singultus, stomacho interdũ ob frigiditatẽ aut repletionẽ accedit,

dit, interdū ob mordacitatē humorū acriū & medicamentaria qualitate præditorum.

Impoſsibile itaque eſt pharmacū inuenire omnibus dictis affectionibus aptū. Cæterùm quæ deinceps ſcripſit Aſclepiades duo pharmaca, oſtenſa ſunt ſubſtantiam habere multum ab humana natura diuerſam, quæ ipſa maximè omniū inter reliquas corporis partes ſtomachus nō fert, ob excellentiam ſenſus qua præditus exiſtit. Magnopere igitur affligitur ſtomachus etiā vbi ex ſtomaticis pharmacis quippiā in ipſum fuerit præterlapſum, maximè quæ atramentū ſutorium, aut tale quid in ſe habent, Quod enim ex fructibus cōſtat, ex comeſtili materia cōpoſitum eſt. Verùm atramentū ſutorium contrariæ penitus homini naturæ eſt. Quemadmodum etiam mandragoras. Fugienda itaque ſunt hæc duo pharmaca ex chryſobalano & radicis mandragoræ cortice cōpoſita. Apponam tamen etiā ipſorum cōpoſitionem. Et prioris quidem deſcriptio hæc eſt. Chryſobalani lib.I. maſtichis chiæ libræ dimidiū. corticis radicis mandragoræ quadrantem. Tuſa & cribrata excipe mentæ ſucco, & redige in catapotia. Da inde obol.3. cum aquæ frigidæ cyathis tribus. Poſterioris autē deſcriptio hæc eſt.

Maſtiches chiæ lib.* vnā, corticis radicis man

*Tragacanthæ albæ lib.I. habeant cod. vet.

mandragoræ ſextantẽ. tuſa & cribrata reponito. Vſu exigente dato cochleariũ inſperſum aquæ frigidæ cyatho vni. Poſt præſcriptas cõfectiones, Aſclepiades ſic ſcripſit. Ad voluuloſas ſtomachi ſubuerſiones. Cõiectarit quiſpiã ipſum voluuloſas appellare fortes, quemadmodũ enim in voluulis ſubuerſiones fiunt cum magna contentione & violentia, adeò vt ſtercus etiã reuomant: Sic etiã alios vomitus concitatos, quis appellare voluuloſos poſsit. Sequũtur autem huiuſmodi vomitus, vbi affectæ partes à medicatis feroſis humoribus magnopere fuerint afflictæ: ſi verò etiam imbecilliores fuerint, duplicatur malũ. Erit itaque ob id curationis ſcopus, vt ſimul ad affectas partes odoratas qualitates imponamus, quales aromatũ ſunt, & quorundã ſeminũ in ciborum vſum venientiũ, velut eſt aniſum, apiũ, daucus, cuminũ & ſeſeli. Iuxta hãc itaque rationẽ Hippocrates in pleuriticis purgatiuũ exhibẽs medicamentũ, miſceri aliquid ex his iuſsit, ſic ſcribens. Si verò ſub ſepto trãſuerſo ſit dolor, & ad clauiculã nõ ſe extendat, mollire ventrẽ oportet veratro nigro, aut peplio, ad veratrũ quidem dauco, aut ſeſelide, aut cumino, aut aniſo, aut alio quopiam odorato addito. Apparet enim quod in his miſcẽdis maximè odorẽ ipſorũ

reſpi

respiciat, quo medicamentariam vim, quæ hominis naturæ cõtraria est, mitiget & obtundat. Quemadmodum enim graueolentia omnia stomachũ subuertere solent, sic odorata corroborare. Si verò vltra hoc etiam in ciborum vsum veniant, multipliciter auxiliantur stomacho ob vitiatos serosos humores subuerso. Atq; iuxta hanc ratiocinationẽ autor propositi pharmaci anisum & apium ammiscuit: absinthium verò propterea quod à natura vim habet extergendi, ac repurgandi, & subducendi vitiatos stomachi humores, ampliusq; densat & constringit ac robur addit parti affectæ. Cinamomum autem addidit, vt quod omnibus fœtidis & putredinosis serosis humoribus se opponat, iuxta vtramque facultatẽ suam, alteratiuam & discussoriam. Nõ paruam enim ex odore suo exhibet vtilitatem omnibus malis affectionibus. Opii verò parũ pharmaco immiscuit, sensum stomachi hebetare volẽs, qua ratione etiam cœliacis ipsum damus, vt quod profundũ quẽdã soporẽ inducere posit. Quo verò vehemẽtẽ opii frigiditatẽ cõpositor ipse corrigeret, castoriũ ipsi adiecit oppositũ fermè ipsi in facultate. Eadẽ ratione etiã piper ammixtũ est. De myrrha verò operæpretiũ est scire quod in quantũ facultas ipsius est cõcoctoria

ria humorum præter naturã & vitioſorum, in tantũ cõuenienter ammiſcetur. In quantum autẽ medicamentaria eſt, nõ cõuenienter. Verùm paucitas eius ad concoctionem quippiam cõfert, qualitatis autem peregrinitas non apparet, vt pote victa ab odoratis. Ego itaque hoc pharmacum etiam ſine myrrha præparare cõſueui, ad ſecuritatem perducere ſemper tentans vſum omnium pharmacorum, præſertim vbi in acuta febri tale quid exhibetur. Quum igitur cinamomum habeat hoc pharmacum, & ſemina calida vrinam cientia, ac piper, & præterea caſtorium ac apium, meritò multis affectionibus cõmodum eſt, quãdoq; cum vino ſtomacho grato datum, quale protropum eſt, quandoq; cum myrti baccarũ decocto, velut in dyſentericis, aut cũ aceto mulſo, velut in ſplenicis. In cholera verò & bilis vomitu ac effluxu, cum frigida, velut Aſclepiades ſcripſit, ſed addito diſcrimine, ſi ſiticuloſior eſt nunc quàm antea, aut nauſeæ calidæ ſenſus circa os ventris ipſi cõtingat, aut frigidam bibere ſanus conſueuit. Ego ſanè hoc medicamentũ ad ſecuriorẽ vſum perduxi, myrrhamq; dimiſi, & piperis quantitatem auxi. Quum verò plurimũ cinamomum accipiat, neceſſariũ nobis eſt vbi cinamomo caremus, caſsiã optimã coniiciamus,

aut plus quàm duplo cinamomi pondere, aut omnino non minus. Cæterùm cõmensuratio ac apponderatio pharmacorũ quæ ipsum constituunt, ab Asclepiade his verbis proditur. Ad voluulosas stomachi subuersiones pastillus Amazonum. Facit ad inflatos, ardorem stomachi, & vomentes cibum. Facit & ad internas affectiones. Seminis apii drach. 6. anisi drach. 6. absinthii drach. 4. piperis drach. 2. myrrhæ drach. 2. cinamomi drachm. 6. opii drach. 2. castorii drac. 2. Cum aqua pastillos formato, & summum drach. 1. dato, stomachicis cũ protropi diluti cyathis tribus, cholericis & vomẽtibus cibum cum frigida. Cœliacis & dysentericis cum baccarũ myrti decocto, splenіticis cum aceti mulsi cyathis. 3. Aliud pharmacum deinceps scripsit Asclepiades, non solum ad voluulosas stomachi subuersiones ipsum conuenire promittens, sed & ad intensos singultus, & stomachicos qui ardorem, hoc est, multam caliditatẽ percipiunt. Dictum autẽ iam sæpe à me est, Impossibile esse inuenire pharmacum ad multas affectiones optimum, Inuenitur enim in vnaquaque ipsarũ id quod propriè ipsis destinatum est præstãtius esse. Verùm his qui vnum pharmacũ ad multos affectus habere volunt, etiam horũ præparatio ac composi-

tio

tio vtilis existit. Continetur tamen ambiguitas quædam in huiusmodi pharmacorũ promissionibus, qualẽ Asclepiades nunc de proposito pharmaco fecit. Putabunt enim fortassis aliqui ex ignaris, tum singulorum trium symptomatũ curationem promitti, tum duorũ simul coincidentiũ, aut omniũ simul. Velut quum lancinatur vehementer nauseans æger, & singultit, & multæ anxioæ caliditatis sensum circa stomachum percipit. Et de tali sanè affectione primò dicã in qua tria hæc mala simul hominẽ infestãt, nimirum ardoris sensus, & singultus, & affectio voluulosa. Hippocrates quidẽ igitur conuulsionẽ fieri dixi ex repletione & euacuatione, & additum est ad aphorismũ fermè in omnibus exemplaribus, Sic autem & singultus. Ego verò in conuulsione tertiam aliquã causam supra euacuationẽ & repletionem nondũ reperi. Singultũ etiã sine his fieri video, acribus humoribus, aut serosis & medicatis stomachum mordentibus, quos vbi vomitu reiecerint statim singultu liberãtur. Quin & multi deuorato pharmaco ex tribus piperis generibus cõstãte, si statim vinũ insuper bibãt, omnino singultiũt, ex quorũ numero etiã ego sum. Amplius autem & cibo in mordacẽ qualitatẽ corrupto, aliqui singultiunt, & quod à vomitu statim

liberātur omnibus notū est. Quidā etiā ex rigore oris vētris singultiunt. Verū pueros maximè frequēter singultire cōtingit, tum ob corruptionem alimētiiin ventre, tum ob partis frigiditatem. An verò & ob nimiam euacuationem fiat singultus, veluti etiam conuulsio, dignum consideratione est. Verùm si in præsens hac cōsideratione relicta, eos qui ob frigiditatem, aut ciborum copiam, aut mordacem acredinem grauantur, intueamur, vomitum reperiemus sufficientem medelā eorum qui ob copiam aut morsum singultiunt, caliditatem verò eorum qui ob frigiditatem. Alio autem modo reperiemus etiam sensus stupefactionem per refrigerantia, & permutationē ac discussionem mordaciū per attenuantia & resiccantia. Componitur autē ex huiusmodi ipsum pharmacum. Opium enim & rosæ, & psyllii succus, ex refrigerantibus sunt, Spica nardi verò & chrysobalanos ex discutientibus & corroborantibus. Asarum autē per vrinam deducit vitiosos humores. Aloē verò vitiatos humores expurgat & infernè per ventrem euacuat. Crocus autem concoquit & roborat partes, per temperamentū quidem caliditatis concoctionem efficiens, per adstringendi verò vim, quæ ipsi adest, robur addens. Costus autem sufficienter calfacit,

mode

moderatè verò adſtringit, quod & ex guſtu eius percipitur. Ex his porrò cõpoſitum pharmacum aptũ eſt ſingultientibus aptũ eſt & his qui ad vomendum lancinantur, & qui circa præcedens pharmacum dicti ſunt, verùm nõ ſimiliter vt illud, aliquid ex odoratis habet, aut cinamomum. Refrigerãtiũ autem in ipſo mixtura ſtupefacere ſenſum potens, mitigando moleſtiã ex mordacitate ſeroſorum & aliorũ etiã humorũ obortam, vere aptum pharmacum efficit, ad nauſeoſæ affectionis imminutionem. Quandoquidem verò etiam ad ſtomachi ardorẽ cõuenire pharmacum dixit, Repugnet autem huic ſermoni calefaciẽs Coſtus, operæpretium fuerit & de eo dicere. Quemadmodum in antidotis colicis appellatis, & à quibuſdam, dolorum ſedatoriis, qualis eſt Philonis antidotus, Scopus componendi pharmacum eſt ſtupefacere ſenſum dolentium. Quo verò non cum magno detrimento id fiat, & vt per altum dolentiũ corporum frigiditas citò penetret, calfacientia miſcẽtur, quæ refrigerantium ſtupefactionẽ deducere poſſunt, quum illa ipſa per ſe tardi tranſitus exiſtant. Hæc igitur vbi quis inaudiuerit, quantitatem conſideret ſimpliciũ pharmacorum quæ in compoſitiones miſcentur. Ex hac enim ſciet num magis, an minus

efficere posſit compoſitum pharmacum ea quæ promittit. Si namq; refrigerãtia plura apparuerint, ſenſum affectorũ magis obtun dit, & quantum caloris in ipſa particula fuerit etiã hunc extinguit. Vbi verò calfacientia fuerint aucta, minus quidem hæc efficiet ipſum pharmacum, innocentius autẽ reddetur. Noſſe enim oportet, corpora viuentium mortificationi ſimile quippiam perpeti, ab omniũ ex opio, & hyoſcyamo, & mandragora compoſitorũ pharmacorum vſu, nimirum cauſis dolorem infligẽtibus inſenſibilibus factis, & multi ſanè qui aſsiduè talia accipiunt, ad immedicabilem frigiditatẽ particulas perducunt. Quemadmodũ autẽ in refrigerãtium & calfacientiũ oppoſitione, vtrorumq; quãtitas oſtendit prædominantem pharmaci actionem, Eodem modo etiam in aliis cõſiderationẽ facere oportet: velut denſantibus & rarefacientibus, coagmentantibus & diffundentibus, odoratis & graueolentibus, humectãtibus & ſiccantibus, diſcutientibus & cohibentibus. Itaq; vbi ſubſcripſero his mixtorum in compoſitione quantitatem, ad cohærentia tranſibo. Scripſit autem ipſam Aſclepiades in hæc verba. Stomachicis, ardorẽ ſentientibus, & ad intenſos ſingultus, & voluuloſas ſtomachi affectiones. Coſti drach. quatuor,

ſpicæ nardi drach. quatuor, chryſobalanorum drach. quatuor, roſarum viridiũ drachmas quatuor, maſtiches drac. 4. aloës drachmas duas, aſari drach. 2. opii drach. 1. excipe ſucco pſyllii, & reduc ad paſtillorum formam, exhibe obolos. 3. Liquor ſit affectioni conueniens. Poſt præſcripta pharmaca, Antidotum Hierã iam antea in Andromachi pharmacis conſcriptã, ex aloë & cinamomo compoſitã, etiam ipſe tradidit nõ iuxta eandem cõmenſurationem & ſymmetriam. Habent autem verba eius in hunc modum.

Antidotus Hiera, hoc eſt, Sacra, Themiſonis. Ad ſtomachi ſubuerſiones. Facit & ad ſentientes ardorem, & omnem inflationem, tardam concoctionem & affectiones vteri. Probè cit vrinam, & omnino admiranda confectio eſt hydropicis, hepaticis & nephriticis. Deducit & fœminis menſes. Aloës drachmas. 100. maſtiches vnc. vnam, croci vnc. vnam, nardi Indicæ vnc. vnam, cinamomi vnc. vnam, carpobalſami vnc. vnam, aſari vnc. vnam, tundito & anguſtiſsimo cribro excernito atque aridum vt ne tranſpiret ſeruato. Vſus eius eſt ad tardè concoquentes, atque ita ſanos drachmam vnam, cũ frigidæ cyathis quatuor, Vomentibus bilem, aut alias fluxione laborãtibus drachmæ dimidiũ. Ad

inflãmationes internas conuenit cum aqua mulſa. Verùm quibus vrinam ciere volumus, aut menſes deducere, pharmacum cũ vino damus. Eſt autem medicamentum inſperſile in pulueris ac farinæ formam redactum. Hæc quidem ſcripſit Aſclepiades de prædicto pharmaco. Videamus autẽ primũ in his de quantitate pharmacorũ ipſum conſtituẽtium quatenus conſenſit, & diſſenſit cum Andromacho. Deinde conſequenter de promiſsione & vſu. Equidem in mixtura pharmacorum conſenſerunt inter ſe Andromachus & Aſclepiades, in hoc quod aloës drac. 100. coniiciunt. Diſſentiunt autem in eo quod Aſclepiades ſimpliciter aloës ſcripſit, Andromachus autẽ lotæ appoſuit, & quod Aſclepiades reliquorũ ſingulorũ ſingulas vncias ammiſcuit, hoc eſt drachmas argenteas. 8. aut ſeptem & dimidiam. Andromachus verò ſex. Amplius etiã in eo quod Aſclepiades carpobalſamum. Andromachus xylobalſamũ iniicit, & præterea quod Aſclepiades florem iunci odorati penitus relinquit. Cæterùm circa promiſsionẽ operum Andromachus nihil amplius ſcripſit, quàm quibuſdam vnum cochlearium, quibuſdã duo, cum aquæ frigidæ aut calidæ cyathis. 3. exhibere, Verùm Aſclepiades plura de vſu propoſitæ antidoti

doti

doti prodidit. Ad tardas enim concoctiones sanorum drachmam vnam dari iubet, cum aquæ frigidæ cyathos. 4. Opinor autem ipsum dicere drachmam argenteam, etnim sic ferè omnes recentiores medici appellare in more habent: neque ipsa rei natura aliud nos intelligere cogit. Manifestũ est autem quod drachmam dicimus nunc in huiusmodi omnes, quod Romani Denariũ appellant. Verùm non omnibus tardè concoquẽtibus expedit prębere hoc pharmacũ, sed his solum quibus ob vitiosos humores tarda concoctio cõtingit, & maximè quum tenues fuerint & biliosi, fecerit & quietem in his quibus citra vitiatos humores, humida intemperies intantum affectam partem perrigauit, vt exoluatur & laxetur ad modum ligamentorũ neruorum circa laxatos articulos. At verò qui bilem in ventre habent, quæ præsertim ipsis in tunicis in alto continetur, præstantius pharmacum nõ repererint. Verùm haud scio qua ratione parum de ipso exhibeat Asclepiades, quũ moderata exhibitio ipsius ad* drach. 6. progrediatur. Porrò ad inflammationẽ habentes non simpliciter in omni inflammationis tempore dandum est, sed vbi concocta fuerit & declinarit. Concocta enim medicanda rectè censet Hippocrates, non cru-

* *Omnes vetu. cod. habẽt hic drach. 4.*

da,neque in principiis,nisi sua sponte cõcitata id expetant,hoc est, nisi motus ad excretionem nos adducat,qui nondũ firmam aliquam inclinationẽ ac stationem ad vnam partem habeat.Rectè autẽ hoc pharmacum tardè cõcoquentibus,aut bilẽ vomentibus, aut alias stomachi fluxione laborantibus, aquæ cyathis. 4.inspergens præbet,nimirũ subuersionem stomacho ex melle oborientem formidans.Ad declinationẽ autẽ internarum inflammationũ cũ aqua mulsa tempestiuè quis exhibuerit. Quemadmodum etiam vrinã ciere volens,aut mẽses euacuare, Asclepiades quidem ex vino dandũ ait: præstiterit autem,vt ego sentio, cum vino mulso pharmacum præberi. Ita enim simul & quæ circa distributionẽ & delationem ex ventre in vrinam,& quæ circa vterũ instãt, secat ac dissoluit, & robur partibus addit per quas transitum facit. Ampliusq; & locorum per quos fertur caliditatem auget, quæ & ipsa non parum confert ad instantes humores fundendos ac euacuandos. Post præscriptam sacram Themisonis Antidotum, Asclepiades sic scripsit. Alia ex Mantiæ compositionibus Attalica. Facit ad stomachicos & reiicientes cibum,cholericos, cœliacos,dysentericos. Compositio sic habet. Croci drach. duas,nardi drach. 2. semi-

nis

nis hyoſcyami drach. I. aloës vnc. I. balau-ſtii vnc. I. tragacanthæ vnc. I. piperis albi vnc. I. acaciæ vnc. I. Rhei pontici vnc. I. Rhois ſyriaci culinarii vnc. I. Excipe ſucco roſarum in vino auſtero coctarum, & redige in paſtillos drachmæ vnius. Tragacantham verò ſucco præmaceratã vnito. Hoc pharmacum nihil priori ſimile habet. Illud enim purgatorium eſt, hoc adſtringens, his qui ſtomachum aut totũ ventrem ob multam humiditatem exolutum ac laxũ habent conueniens: quemadmodũ etiam in articulis eiuſmodi laxitates contingunt, ligamentis ipſorum multa humiditate perrigatis, quæ plurimi Medici neruos ligatorios appellare ſolent. Multæ enim eiuſmodi affectiones tum in ventre, tum in ſtomacho, fiunt his qui multo potu ſe explent, aut fructus humectantes, aut etiã edulia talis temperamenti ingerunt. Quum itaq; multi ſint qui tali victu vtantur, rationabiliter etiam prædictæ facultatis pharmaca ſæpe ſucceſſu clara euadunt, vt quæ prædominantem adſtringendi vim habeant. Vbi verò aut vitiatos humores euacuare, aut affectã particulam calfacere oportet, nõ ſolũ nihil iuuat ita adſtringentiũ pharmacorũ vſus, ſed etiã nocet. Poſt præſcriptũ medicamentum, aliorum duorum Aſclepiades meminit, quæ

& ipſa

& ipsa ambo bona sunt, & ex multis composita, ac propterea multi ad varios affectus vsus, & præsertim posterius. Quod verò tale sit quale ipsum esse dicit, etiam nobis ipsis facile erit iudicare, vbi in memoriã reuocarimus simplicia in ipso pharmaca, qualia singula sint, ampliusq; methodum cõpositionis eius audiuerimus. Aster stomachicus. Facit ad eos quibus cibus in ventre acescit, ad tormina, destillationes, dolorem capitis, spuẽtes sanguinem, tabescẽtes, affectiones circa vesicam & vterum. Præparatur sic. Succi mandragoræ drach. 4. myrrhæ drach. 4. balaustii drach. 4. castorii drach. 4. croci drach. 4. opii drachm. 6. anisi drach. 8. seminis apii drac. 8. styracis drachmas. 8. hyssopi cretici drachm. 12. seminis hyoscyami albi drach. 12. Componito pro more & digerito in pastillos, Dato pro viribus. Liquor sit affectioni conueniens.

Aster inexuperabilis, pharmacum accõmodatum, sedans dolorẽ, inducens somnũ, multi vsus ad varios affectus. Nam & stomachi morbos mirabiliter sanat, à ructibus acidis, ægris concoctionibus, torminibus, voluulis, inflationibus. Facit & ad capitis dolores potatum, & foris illitum fronti aceto dilutum. Facit & ad oculorũ dolorẽ pastillus perdicii succo dilutus. Facit & ad-

den

dentium dolorẽ cauernæ inditus, tritus ac galbano exceptus, aut fici succo. Prodest ad influxus oculorum, & tonsillarũ inflammationes, vino dulci dilutus, Ita vt ad oculos lanam eo imbutã imponamus, In tonsillis verò affectis tepefactum colluamus. Facit ad omnem sanguinis fluxum vino myrtite dissolutus, & ad veteres ac recentes tusses & destillationes dilutus vino Theræo, aut protropo, aut scybelite. Facit phthisicis, suppuratis, marrubii succo dissolutus. Hæmoptoicis, dysentericis, cholericis, sanguinariæ succo dilutus, & ad omnis reptilis plagam cũ rutæ decocto potatus. Soluit irritationes per circuitum repentes, duabus ante eius inuasionem horis, ex vini diluti cyathis. 3. acceptus. Menses etiã fœminarum ducit artemisiæ decocto dilutus. Facit & ad vesicæ affectiones vino mulso dissolutus. Similiter etiã his quæ ab vtero suffocantur auxiliatur. Facit arthriticis, podagricis, gentianæ decocto dilutus. Et de his quidem quæ efficit hactenus. Compositio verò hoc modo habet. Myrrhæ drachmas. 4. styracis drach. 4. nardi Indicæ drachmas. 4. casiæ fistulæ drach. 4. terræ lemniæ quæ sphragis, hoc est, sigillum appellatur drach. 4. corticis mandragoræ drach. 4. In alio exemplari etiam piperis drach. 4. croci drach

drach. 6. ſucci papaueris drach. 6. ſeminis dauci cretici drach. 8. aniſi drach. 8. ſeſelis maſsilienſis drach. 8. ſeminis apii drach. 8. Myrrha & ſtyrax, atque opiũ vino diſſoluuntur odorato & terũtur. Arida verò tunduntur & cribrãtur, ac deinde ſimul miſcẽtur, ſubiguntur, ac in paſtillos cogũtur ponderis drach. dimidiæ, & in vmbra reſiccantur. Vſus oſtenſus eſt. In aliis exemplaribus paſtillorum pondus drachmale proditur.

Quæ Archigenes in primo pharmacorũ ſecundum genus prodidit, De affectionibus circa ſtomachum. CAP. IIII.

QVum multæ & variæ ſint circa ſtomachũ affectiones, atque hæ omnes ferè in totũ ex cruditate oboriantur, hoc totis viribus conſiderandũ eſt, & ſi quidem per aquarum aut aëris malignitatẽ lædantur: quod maximè poſsibile eſt fieri, ea variando ac permutando hominẽ liberabimus. Si verò per inconſuetos cibos læſio fiat, eis interdicemus. Si verò ob copiam, cibos cõtrahemus. Et in vniuerſum ex quacunque cauſa ſuſpicati fuerimus fieri læſionẽ, eam prohibebimus. Quod ſi quis ſibi ab omnibus his bono ordine caueat, & iuxta ipſum ſtomachum tamen cõcoctio impediatur, vnctionibus

nibus & exercitiis, vociferationibusque & aliis huiusmodi per expertum artificem adhibitis stomachus corroboretur. Verùm ructu acido affectis coriandrum cochlearii mensura ante reliquum cibum edendum dato,& merum insuper bibendum. Quod si quãdoque moderata cruditas & quæ contemni possit oboriatur, longiore tempore in lecto decumbendum est, & si negotia id non permittant, quanto possibile est, omnis distentio,ac labor,ampliusque æstus ac ira vitanda sunt. Serius etiam quàm pro consueto tempore ex feruida aqua lauandum est, & in priore balnei domo aqua tepida hausta, omnia in stomachum coaceruata pituitosa reuomenda, & modico cibo itemque potu prima die vtendum. Si verò fortis ciborum corruptio fiat, stomachique morsum sentiant, ac ipsos eructent, ampliusque nausea afficiantur, aqua tepida exhibita vomere cogito, donec omne corruptum expurgetur, deinde caput mollibus linteolis ad ignem calfactis irrigato, aut huiusmodi aliquo non inani ductu locos circa stomachum foueto, & præcordia mitigato, summas item partes pingui frictione aut etiam cõstrictione lenito, atque ita in lectulo quiescere sinito, ac inediam per totam sequentem diem perferre. Nisi

absurdum quid inde consequatur, & satis firmi sint, lauãdo eos, vt prædictum est, curato. Infirmiores verò moderatè ad diem vnam refectos, in sequentem lauato, moderatis cibis ac potibus ad triduum vti iussos. Et cruditatis quidem talis quædã (vt rudi quadã forma expressi) curatio existit. Verùm de his quæ ex ipsa proueniunt, velut profluuio ventris, aut bilis per vomitum ac secessum reiectatione, aut aliis eiusmodi, in proprio loco dicetur. Cæterùm in aliis stomachi molestiis, his quidem qui stomacho exoriũtur, cum exolutione aut animi deliquio, aut appetentia perdita, ex qualicunq; tandem causa, præter febrẽ, cyathi. 3. aut. 4. aquæ frigidæ absorbendos dato, bis aut ter per interualla: & si quidem inde mitius habeant, ipsos reuocatos tum cibo, tum etiam aliis refocillare tentabis: si verò permaneat malum, ligatis & * constrictis extremitatibus, eiusmodi quendam cremorem assiduè absorbendum dato, velut palmularum, malorum cotoneorum, pirorum, mespilorum, baccarum iuniperi, pampinorũ vitis, rosarũ, Mali item punici nucleum non habẽtis succum, aut nuces pineas. 20. & seminis cucumeris grana. 25. baccas myrti. 20. croci obolum dimidium, & rosarum duarum folia, ex aqua bibenda exhibeto. Aut aquã frigidam

*Alias cal factis.

cum.

cum omphacii ſucco præbeto. Aut florem roſarũ cum nardo & aqua frigida, aut etiã portulacæ ſemen ammiſceto, aut atriplicis ſemen, aut malorũ cotoneorũ decoctum. Aut cucumerũ ſatiuorum ſemina quinquaginta trita, ex frigida præbe. Aut oryzã coctam cum butyro edendam exhibe. Aut tragoriganum tritam & exſuccatã cũ aqua edẽdam præbe. Aut fabas Aegyptias decẽ, & nardi celticæ obol. 2. vtraque toſta & trita bibenda exhibe, cum mali punici acidi ac dulcis ſucco & aqua, pari vtriuſq; menſura. Aut mentæ ramulum contritum bibendum dato. Aut œnanthen ſimiliter tritam cum nardo Indica bibendum dato. Aut lentes coctos tritos ex aqua præbeto. Aut phœnicobalanos cum roſis. Aut marrubii ſuccum cum melle, & vbi paululum quieuerint vinũ cum polenta exhibeto. Aut cardamomi drac. 1. cum aceti mulſi cyathis tribus potandã dato ac quieſcere ſinito. Porrò his qui ſaliuam multam in ſtomacho aggregarunt aridam conyzam manducãdam dato. Forinſecus verò ſtomacho imponantur vitis folia viridia trita, aut mala cotonea, aut palmulæ, aut meſpila cum cerato, aut myrti folia tenera vel rubi, vel lentiſci, trita cum polentæ flore frigida ſubacto, aut portulaca viridis ſimiliter præparata, aut caſeus re-

cens mollis cum poléta & apii foliis, aut ſeridis folia cum aceto & polenta ac apii foliis. Si verò multum ſint æſtuoſi, veſicam aqua expletam imponito. Aut niuem ſuperdato, aut cucurbitarum ramenta imponito, & omnino omnia quibus in cardiacis vtimur. Dolores autem ſtomachi lenit, & maximè his quibus triſtitia aut deſperatio accedunt, lac aſininum, aut muliebre, aut bubulum, ſilicibus incoctis potatum. Aut vngentum nardinũ vel aliquod pretioſum dato ex aqua. Aut decoctũ floris iunci odorati, roſarũ flore ſimul inſperſo. Aut portulacæ ſuccum quandoque per ſe, quãdoq; cum nardo. Aut oui vitellum toſtum & in farinam comminutum, cum polenta bibendum dato. Aut amaras nuces cum cucumeris ſemine & nuce pinea. Aut rumicis ſylueſtris ſeminis obol. tres, bibendos præbeto. Omnes verò circa ſtomachum dolores & diſplicentias ac moleſtias ſedari aiunt, cochlea aphricana cruda integra vorata. Exoluto autem ſolum & nauſeabũdo facto ſtomacho, lactucæ albæ ſemen modicum, ex aquæ cyathis quatuor aut vno bibendũ dato. Aut paſſerum ſtercus aridũ velut polentã, ſiue aquã biberint, ſiue vinũ, inſpergito. Aut maſtiches chiæ cochlearium ex aqua frigida dato. Aut glaciẽ ieiunis quoti-
die

die exhibeto, vt ea aſsiduè manducata ſaliuam expuant. Aut conyzam aridã manducent. Si verò vnà cum humectatione etiam inflammatio aliqua adſit, œnanthen cum meliloto, aut roſam ſiccam cum cerato roſaceo parum reſinæ vſtæ habente impone. Aut acaciæ & aluminis melii pares partes dupla cerati proportione excipe, & vt malagma impone. Cæterùm quibus bilẽ atram generantibus ſtomachus inflatur, ſpongias aceto acerrimo calido imbutas ad ſtomachum imponito, atque hoc maximè tempore diſtentionum, & ſi poſtea etiamnum perſeuerarint, alumen liquidum cum atramento ſutorio trito melle exceptum imponito. Aut hæc & aloēn pari portione miſta & cerato myrteo excepta imponito. Aut hederæ foliis vino coctis pro cataplaſmate vtitor. Aut plantaginis cum ſale tritis. Aut armentariæ bouis ſtercus aridum vino coctum, aut marrubiũ cũ pane & roſaceo ſubactũ, aut bulbos rufos & alumen pari portione imponito. Poſt hæc antidotus apyretos appellata, aut hiera, aut alia quæpiam, quæ cuique per experientiam cognita eſt, in potu exhibenda eſt. In cibo ſtomachicis conueniunt, beta, lens, tragus, oryza, alica, malis cotoneis, aut palmulis, aut meſpilis, aut mali punici nucleo

carentis granis,aut melapiis ſimul incoctis, aut teneris lentiſci,aut myrti,aut rubi ramu lis ammiſtis.Panis ſit ſummè tantum fermẽ tatus,aut penitus abſque fermento,præpa- ratus. Ex olerib.conueniunt cruda, cicho- rium,meconides lactucæ,eryngiũ,intubus, gingidiũ,ſeris,lactucæ. Cocta maximè cõ- moda eſt braſsica & ſiſarũ. Ex reliquis autẽ coctis conueniunt cochleæ & bulbi. Ex car nib. venter,roſtra,pedes,turdi,perdices, at- tagenæ, turtures, palũbes, anates, lepores, dorcades. Ex piſcib.ſquillæ,gammari,nata- trices ſiue colymbenæ, locuſtæ, loligines, ſepiæ,ex his qui duras carnes habent mulli. Ex teſtaceis maximè buccina, purpuræ, pe- ctines,glauci,cerri,glandes,ſiue balani. Ve- rùm Siſarum à reliquis omnibus acceptum, vt ſtomacho gratum,& refectioni commo dum,ad pleraſq; omnes ſtomachi acceſsio- nes conueniens eſt. In potu prodeſt vinum quod vnuſquiſque libenter bibit. At verò his qui inflantur & ſtomacho diſtenduntur, polii faſciculum coquito & bibendũ dato, aut calaminthæ decoctum per noctem ſub dio expoſitũ,modico melle,& piperis drac. vnã,ammixtis,bibendum præbeto,aut ſpõ- giam acerrimo aceto imbutam pedibus ac brachiis imponito vſq;quo bullę excitẽtur, maximè ſi cibos reiectent. Aut fœni græci

fari

farinã aceto ſubactam,aut ſinapi tritũ cum aceto, vſquequo rubefiat locus. Aut pſylliũ aceto & aqua maceratũ & in mortario tuſum,pari portione carniũ cochlearũ ammixta,in malagmatis forma imponito. Quæ ſtomachicis dolorem eximant. Cuminum toſtum & apium, vtrũque modica portione cum aqua bibendũ præbe. Aut aloës obol. 2.cum vino mulſo,aut vino, aut aqua bibẽdos dato. Aut abrotoni & thymi vtriuſque obol.2.ex vino præbe bibendos. Ligaturas inſuper extremarum partiũ fortiter adhibe,& circa ipſum ſtomachum cucurbitulis & fomentis variis vtere. Quod ſi vehementer valida ſit diſtentio,etiam venæ ſectio efficax auxiliũ erit,& alui ſolutio per ſuppoſititiã glandem. Deinceps poſt præſcripta Archigenes de fame ingẽti, bulimo Gręcis appellata,itemq; de ſingultu prodit quæ ſequuntur. Porrò eos qui ex ingenti fame in viis aut alio quopiam modo animo linquuntur, reuocabimus odoramentis aceti,aut pulegii,aut quæ fortè obtingit terra aceto macerata,aut malis,aut piris,aut aliis ſimilibus fructibus,qui ad manũ ſunt. Panẽ inſuper odorandũ dabimus,& ingerere cogemus. Ad hæc enim ſingula cõfeſtim excitantur,& præterea ad ſuillam carnem aſſatam ac coctam, & in vniuerſum ad omne

quod multũ alit, & præsertim ea quæ odorem nidorosum ac probè cõditum habent. Per huiusmodi enim odores vt plurimum tales reuocãtur. Nihilominus tamen etiam extremæ partes ipsorũ constringẽdæ sunt, ipsiq; excitandi tũ maxillarũ punctura, tum capillorũ ac aurium distentione. Refocillabis porrò ab exolutione & deliquio animi, panem in vino diluto, aut etiam aliud quippiã ex his quæ aceruatim reficere vires possunt, exhibẽdo: velut sunt oua sorbilia, bulbi, cochleæ. Erenim singula hæc stomachi humiditatem eximunt, & in modica mole multã vim complexa cumulatim corroborant. Singultientibus autem rutã cũ vino dato, aut nitrum in aqua mulsa, aut opium, aut castoriũ, aut abrotonum, aut aristolochiam, aut daucum creticum, aut cuminũ, aut anisum, aut zingiberis radicem, aut scillam cum aceto & oleo, aut tordilion, aut dictamnũ, aut calaminthen, aut acorum, asarũ item & nardum celticam, & pulegium, singula tum per se, tum simul mixta.

Pharmacum nostrum ex succo malorum cotoneorum constans.

MAgnæ equidem oris vẽtris affectiones à prædictis pharmacis curantur. Moderatas verò omnes fermè, præter eas quæ ex vehementi ardore fiunt, subscriptũ med

medicamentum iuuat. Succi malorum cotoneorum sext.2.mellis Attici sextarios 2. aceti sesquisextarium. Si verò multum acre fuerit sextarium vnũ. Zingiberis quadrantem, piperis albi * vnci.1. Arida insperges, vbi malorum succus cum melle & aceto coctus ad lentum ignem, Attici mellis crassitudinem acceperit. Aliud ex malorum cotoneorum carne constans. Malorum cotoneorum carnis libras tres, mellis libras tres, aceti albi lib. tres, piperis quadrãtem, zingiberis quadrantem, petroselini Macedonici vnciam vnam.

*Vet. cod. habẽt vncias duas.

De pharmacis quæ forinsecus ori ventris imponuntur. CAPVT V.

VOcant quidem plurimi medici haud scio quare, velut Asclepiades & Andromachus, omnia pharmaca quæ forinsecus imponuntur, siue adstringendo condensent, siue indurent, Malagmata, quæ vox emollitionis significationem habet. Verùm nos permittemus ipsis etiam si non propriè appellent. Quæ autem conscripserunt ad stomachi affectiones commoda pharmaca, per experientiam non illorum solum, sed etiam nostram approbata, ea nũc adscribemus, ab his quæ Asclepiades prodidit initio facto.

Quæ pharmaca Asclepiades ad stomachi affectiones in quarto externorum tradidit, quæ Marcellæ inscribit.

EVeni ad stomachi subuersiones, doloresq́;, facit partim etiam ad inflammationes. Oenantes drach. 8. croci. * drach. 2. rosarum siccarum drach. 4. meliloti drac. 4. masticbes drachm. 4. ramentorum succini drach. 4. carnis phœnicobalanorũ quadrantem. Vini myrtei quod satis est. Arida tundito & per angustissimum cribrum concernito, & cum vino myrteo diluito, vt cerati spissioris crassitudinem accipiant, his carnẽ phœnicobalanorum addito, & conquassata cerato ex rosaceo apparato excipito, & linteolo infarta ori ventris imponito. Facit & ad oculos inflammatos. Aliud Oenãthes drach. sex, croci drach. 4. myrrhæ drach. 4. floris rosarum drach. quatuor, meliloti, mastiches, vtriusque drach. 4. aloës drac. quatuor, corticis mandragoræ drach. quatuor. Carnis palmularum quadrãtem. Excipe cerato ex rosaceo apparato. Asclepiadæ qui philophysicus dictus est, hoc est naturę studiosus, ad stomachi subuersiones, facit & cœliacis & dysentericis. Seminis hyoscyami drach. quatuor, seminis apii drach. quatuor, floris rosarum drachm. 2. seminis anisi drach. duas, succi hypocysthidis drac. duas, myr

*Vet. cod. drach. 4.

myrrhæ drachm. 2. croci ſeſquidrachmam, opii ſeſquidrachmam. Arida tundito & per anguſtiſsimum cribrum excernito. Hypocyſtidem verò & myrrham, & papaueris ſuccum, vino myrteo diſſoluta aridis adiicito, & paſtillos formato, eosque in vmbra reſiccato. Vſus tempore quantum opus eſt tuſum, melle cocto excipito, & deinde linteolo infarta locis affectis imponito. Si fortis fuerit fluxio, ſucci hypocyſthidis aliam adhuc drachmam addito, & floris roſarum tantundem. Aliud Galli Marci Aſclepiadei, ad eaſdem affectiones. Seminis hyoſcyami drach. tres, florum roſarum drachm. 2. aniſi drac. duas, ſeminis apii drach. 4. opii drac. 1. ſucci hypocyſthidis drac. 2. myrrhę troglodytidis drac. 2. croci ſeſquidrachmam, vini myrtei quod ſatis eſt, mellis cocti quod ſufficit, præpara ac vtere vt dictum eſt. Eiuſmodi pharmaca etiam bibũtur, & valde auxiliantur. Cohibito autem fluxu & ſequẽte dolore, tantum pondus cerati roſacei ad pharmaci confectionem addere oportet. Si verò multa fluxio contingit, ad pharmacum ſucci hypocyſthidis drach. tres, conii_cio, & flores roſarum aliam drachmam. Vigiliis infeſtantibus, etiam ſucci papaueris aliam drachmam addo. Aliud Nicerati, cœliacis, dyſentericis valde generoſum.

* *Omnes vet. cod. habẽt vnicias duas.*

Oenanthes * drach. duas, rosarum siccarũ vnc. I. masticnes vnc. I. aloës vnc. I. gallarũ omphacitidũ vnc. I. aluminis rotũdi vnc. I. acaciæ vnc. I. ceræ lib. I. picis brutiæ quadrantem, olei myrtei lib. I. arida cũ liquidis committito. Aliud valde præclarũ. Oenanthes vnci. I. omphacii vnci. I. gallæ omphacitidis vnc. I. aluminis scissi vnci. I. acaciæ vnc. I. cytinorum mali punici, balaustii, mastiches, singulorum vnci. I. vini myrtitæ quantum satis est his subigẽdis, carnis phœnicobalanorum sexuncẽ, excipe cerato lentiscino præpara ac vtere vt dictũ est. Hæc quidem igitur præscripta pharmaca facultatis sunt adstringentioris. Quæ verò deinceps ab Asclepiade prodita sunt, mixtam facultatem habent, adeo vt etiam induratas inflammationes curẽt, & propterea etiã hepaticis vtilia sunt. Opus enim habẽt etiã illi adstringentium ad laxantia mixtura, nõ tamen æque vt stomachici. In stomachicis enim medicamẽtis qualitas adstrictoria prædominatur. Malagma Nilo inscriptum.

* *Hæc vetu. cod.*

Facit ad præcordiorum * distentiones & articulorum] dolores, dissoluit omnem duritiẽ, facit & ad exarticulata & luxata post declinationem inflammationum impositũ, facit spleneticis & hepaticis. Ceræ librã vnam, ammoniaci thymiamatis libram vnã olei

olei cyprini libram vnam, croci ſemunciā, aceti quod ſatis eſt. Ammoniacum diſſoluito, deinde ſic arida adiicito. Aliud ex libris Arii Aſclepiadei. Ammoniaci thymiamatis lib. duas, diligenter tritas in vas fictile coniice, eiq; floris ſalis libram vnam, adde, & olei cyprini ſeſquilibram. Coque ad lentum ignem aſsiduè agitando, atque vbi emplaſtri formam acceperint, adiice ceræ lib. duas, qua eliquata & pharmaco amplius non inquinante, eximito ipſum & in mortarium transferto, conquaſſatumq; diligenter reponito ac vtitor. Malagma Nilei crocerum, pharmacum accommodatum ad prædictas affectiones, facit & ad eryſipelata. Hoc vſus eſt Licinius Atticus. Ammoniaci thymiamatis lib. vnam, ceræ lib. vnā, roſacei lib. vnā, croci vnci. vnā, aceti quantum ſufficit, præparato pro more. Aliud Melinum inſcriptum aromaticum, hepaticis, ſtomachicis, & ad præcordia diſtenta, & omnem neruorum per conſenſum affectionem. Ammoniaci thymiamatis drachm. 100. ceræ ponticæ drach. centum, melilotorum drach. duodecim, croci, myrrhæ, bdellii ſingulorum drachm. octo, olei cyprini libram vnam. Aliud facit ſtomachicis, hepaticis, ad præcordia inflammata, & omnem neruorum per conſenſum affectionem.

nē. Ceræ drach. 100. croci drach. duodecim ammoniaci thymiamatis drach. 100. myrrhæ drach. 12. bdellii drach. 8. confectionis hedychroi quadrantē, vini dulcis quantum sufficit, olei cyprini lib. 1. præpara pro more. Aliud Neapolitæ Aromaticum inscriptum, pharmacum accōmodatum ad internas affectiones. Ammoniaci thymiamatis lib. 3. ceræ lib. 3. rosacei lib. 3. confectionis hedychroi libræ dimidium, *mellis libræ dimidium, nardi celticæ libræ dimidiū, floris iunci odorati libræ dimidiū. Vini dulcis quod satis est. Arida cum liquidis subacta cōmittito. Malagmata bona inflammationum citra debilitatem inueteratarum, quæ ad hepatis inflāmationes similiter conueniunt. Malagma Asclepiadæ ex meliloto, Hieraticon, hoc est pōtificium inscriptum. Stomachicis, hepaticis, & ad viscerū dolores. Nardi celticæ drach. decem, cyperi drach. 10. myrrhæ drach. 10. cardamomi ʒ. 8. meliloti drach. 40. croci ʒ. 8. amomi ʒ. 8. cypheos hieratici hoc est, sacrificulorū drach. 16. ammoniaci thymiamatis drach. quadraginta, resinæ terebinthinæ drachm. octuaginta, ceræ minam vnam, olei cyprini drachm. 120. Vini odorati Italici heminam vnam. Præpara vt dictum est ac vtere.

Pro melle vet. cod. habet meliloti libræ dimidium deinde etiā addit cyperi lib. dimidiū.

Aliud Basilicum, hoc est, Regium inscriptum,

ptum, faciens ad prædictas affectiones, omnemque per consensum neruorum affectionem, ceræ minas tres, ammoniaci thymiamatis minas. 2. resinæ frictæ minã vnã, meliloti minæ dimidium, propolis drach. vigintiquinque, myrrhæ drac. 25. nardi celticæ drachm. 25. styracis drachm. 25. cyperi drach. 25. iridis illyricæ drach. 25. cardamomi, panacis, vtriusque drachm. 25. croci, cassiæ, masticHes, opobalsami, amomi, floris iunci odorati singulorum drachm. 16. Vini Italici odorati quantum sufficit. Arida cum nardini Asiani aromatici libris quatuor subacta pro more præparata. Malagma polyarchion. Facit peripneumonicis, stomachicis, splenicis, hydropicis, facit ad affectiones circa vesicam aut vterũ, ad omnem neruorum per consensum affectionem. Ceræ minam vnã, terebinthinæ minam vnam, bdellii minã vnam, ammoniaci thymiamatis, cardamomi, cyperi, singulorum minam vnam, meliloti, amomi, nardi indicæ, croci, myrrhæ, thuris, xylocinamomi, singulorum drach. 25. olei cyprini heminam vnam. Vini Italici quod satis est, præpara pro more ac vtere quandoque immixtio, quãdoque dissoluto cum cerato cyprino. Polyarchi pharmacum accõmodatum. Facit ad prædictas affectiones, & omnem neruorum per

con

consensum affectionem. Facit etiam ad assiduas cruditates, & corrumpentes cibum, & vomentes bilem, ac omnes inueteratas affectiones. Vsus est eo Iulius Agrippa, compositio hoc modo habet. Castorii amomi, vtriusque sescunciam, piperis albi sescunciam & longi sescunciam, myrrhæ quadrantem, confectionis hedychroi quadrantem, carpobalsami quadrantem, croci quadrantem, foliorum malabathri, casiæ rosas referentis, panacis, opobalsami, nardi indicæ singulorũ quadrantem. floris iunci odorati, cinamomi, vtriusque trientẽ, pyretri, croci, cardamomi, singulorũ trientẽ, ciperi semissem, iridis illyricæ aristolochiæ longæ & rotundæ, singulorum semissem, ceræ lib. 4. terebinthinæ. lib. 2. resinæ laricis quadrantem. In alio exẽplari, etiã bdellii trientem, ammoniaci thymiamatis triẽtem. Vnguenti nardini Asiani lib. 3. Vini falerni quod satis est, præpara pro more. Ego autem adiicio mastiches, cinamomi ammoniaci thymiamatis styracis, aloẽs, opobalsami singulorum quadrantem. Malagma Andromachi ex meliloto. Nardi celticæ drach. *octo, cyperi drach. 8. iridis illyricæ drach. 8. myrrhæ drach. 8. croci drach. 4. meliloti drach. 25. ammoniaci thymiamatis drach. 50. terebinthinæ drachm. 50. ceræ,

* Vet. cod. habẽt drachmas 10.

dra

drach. 100. cyprini heminæ dimidiũ, aceti quod satis est. Quidã ammoniaci drac. 100. cõiiciunt, facit ad omnia interna. Malagma polyarchi ex epistola ad omnia interna. Cyperi minam vnam, cardamomi minam vnam, mannæ tantundem, ceræ tantundem, terebinthinæ frictæ sesquiminã, aut liquidæ minas. 3. cyprini quantum sufficit. Ego etiam bdellii appono minã vnam. Aliud, altera descriptio. Cyperi, cardamomi, amomi, bdellii, thuris, balsami, singulorum minam vnam ceræ sesquiminam, resinæ frictæ minas 4. cyprini heminæ dimidium. Vini odorati sesquiheminam. Præpara vt moris est, ac vtere velut præscriptis. Vt ego componere soleo. Cyperi, cardamomi, amomi, bdellii, thuris, singulorum minam vnam, ceræ minæ dimidium, resinæ frictæ aut tenebinthinæ minas quatuor cyprini heminam 1. cassiæ minæ quartam partem, ammoniaci thymiamatis minæ quartam partem nardi indicæ, croci, myrrhæ, singulorum minæ quartam partem. Vinum odoratum.

De Hepate & eius affectionibus. CAP. VI.

QVum hæc tractatio postrema omniũ à me cõscribatur, omnibus sanè manifestum esse opinor, quod ex duobus his alterum

rum verum ſit. Aut alias omnes inutiles eſſe & ſuperuacaneas, ſi quis ex hac ſola ſufficiens ſit omnes affectiones curare, quæ medelam per pharmaca requirant. Aut ſi quidem illæ vtiles exiſtant, primùm ipſas legendas eſſe, & in memoriã reuocandas ab his qui hinc aliquid cõmodi auferre velint. Ipſas etenim methodos curandi prædictas affectiones, in 14. libris de curandi methodo inſcriptis prodidi: nunc verò tanquam his ipſis cognitis, citra prædictas demõſtrationes in memoriã reuoco, oſtẽdens omnino quomodo nos pharmaca cõponamus, & quæ à prioribus ſcripta ſunt iudicemus, indeque in vſum agere ac aſſumere confidamus, & ſanè vtilis hæc ſpeculatio exiſtit. Nam empirici qui ſuã artem rationis expertem eſſe volunt, omnia quidem legẽda eſſe cẽſent, quæ à probatis medicis ſunt cõſcripta, non autẽ ſtatim in vſum aſſumẽda eſſe, ſed prius iudicanda, an ſingula ex ipſis ea quæ promittunt opere etiam demonſtrare poſsint. Nos autẽ experientiã in omni arte magnum quid poſſe perſuaſi, ſpeculationes tum per rationalem methodũ, tum per rationalem indicationẽ inuẽtas, ad ea quæ ab ipſis de iudicationis hiſtoria tradita ſunt, apponimus, demonſtrantes qualem facultatem ad ambulandum vtrunque crus exhibet,

bet,talem in medicina experientiã & rationem habere. Itaque in tractatione de simplicibus pharmacis per vndecim libros cõscripta, singulorũ sponte naturæ productorum pharmacorũ facultatem qua methodo quis inueniat recensuimus, atque etiam ad particularem ipsorum materiam progressi, vtilissimã ad artis opera facultatẽ omnem secundum species prodidimus. Consequenter autem ab illo opere, etiam curatiuã tractationem, quomodo quis optimè non solum simplicibus, sed etiam cõpositis vtatur, exposuimus: simulque vias compositionis ipsorum omnes indicauimus. Cæterùm in proposito iam opere, quomodo varietas cõpositorum medicamentorum inducta sit ostendimus, in certos iuxta speciem scopos tum cõpositionem, tum vsum ipsorũ deducentes, ampliusq; iudicationem eorũ quæ iam ante scripta sunt docentes. Quum igitur consequenter post prædicta, ad affectionum hepatis doctrinam progredi velimus, affectus circa ipsum consistentes non nuda doctrina, sed ratione exquisitos referemus, & ab vniuersalibus scopis curationis ipsorum: quos in curandi methodo tradidimus: ad compositorũ doctrinam perueniemus. Primùm igitur omnium discernendum est. Num debilitas quædam visceris

adſit,quemadmodum etiam de ventre diximus,aut etiam alia quædā affectio ipſum apprehenderit,aut citra debilitatem affectum ſit, inflammatione aut induratione, aut abſceſſu laborans , aut obturatione. Quemadmodum etiam an eryſipelatoſam habeat affectionem,aut vlcus, aut aliquam putrefactionem. Nam & in hoc hepaticam affectionem dicunt,quemadmodum etiam ore ventris affecto pleriq; medici ac idiotæ ſtomachicam affectionem vocant, in multis ſymptomatibus,non tamen omnibus circa vnam affectionem accedentibus contingentem,ſed circa multas,vna quadam generali communitate comprehenſas, & tamen inter ſe in tantū differentes, vt aliquæ ipſarum maximè contrariæ exiſtant. Quomodo enim non maximè contrariam quis dixerit frigidam intemperaturam calidæ, humidam ſiccæ? quanquam ſecundum genus eædem ſint:fermè autem omnia contraria eadem genere ſi quis dixerit, non peccabit. Contrariorum enim notio contingit , vbi plurimum inter ſe diſtarint. Plurimum autem diſtant à mediis in quocunque genere, ea quæ extrema ſunt,adeò vt contraria ſæpe quidem eædem videantur iuxta communis generis fines, ſæpe verò generalioribus contrariis ſupra ipſa aſcendentibus,ab illis

com

cōprehendantur. Illa ipſa verò ob id omnino contraria ſunt, quod quum vnius generis ſint, plurimum inter ſe diſtent, adeò vt quæ his ſubiacent primum & ſupremum genus commune habeant. Atque hoc quidem hoc loco ſemel à nobis obiter & acceſsionis loco dictum, ſemper in memoria teneatur, ne videlicet cuipiam videri poſsit à ſeipſo diſſentire, qui aliquando vnā affectionem in duobus hominibus eandem eſſe dixerit, aliquando non vnam, neque eandem, ſed duas contrarias. Intemperiē enim vnam quandam affectionē generaliter appellant, ſed quæ in contrarias differentias ſecetur. Licet enim ſecundum hoc quod diximus, duo & tria & plura, iuxta particulares differentias inter ſe contrariiſsima eſſe, & ſecūdum hoc debilitatis hepatis affectionem vnam eſſe: quam intemperiem vocant: præfatus, non malè rurſus dixero, non vnam, ſed octo affectiones eſſe, propterea quod tot differētiæ intemperierum exiſtant. Etenim rurſus iuxta aliam ſectionem, duæ intemperierum differentiæ fiunt, & rurſus iuxta aliam tres, hæ quidem in qualitatibus ſolis, affectis partibus alteratis, hæ verò cū humoribus quibuſdā, aut in ſpaciis affectarum partiū cōtentis, aut in ipſis corporibus irriguis ab illis factis. Circa ventrem igitur

& inteſtina, vna in ſingulis eſt cauitas, quæ vitiatã humiditatẽ ſuſcipere poteſt. Verùm circa hepar tot numero ſunt, quot ſunt arteriæ & venæ. Quum verò hæ omnes anguſta oſcula habeant, qua parte ſima huius viſceris cum gibbis coëunt ac cõmittuntur, obturatio & oppilatio vitioſorũ humorũ aliquando contingunt, ad quas putrefactio conſequitur, breui in frigidis intemperaturis, in calidis verò non citò, ſed temporis progreſſu accedens. Fit autẽ intemperatura iuxta propriã hepatis ſubſtantiã, quam Eraſiſtratus putat præterfuſionẽ quãdam: parenchyma Græcè appellat, & non principaliſsimã viſceris partem eſſe. Fit etiã intẽperatura circa contentas in ipſo venas & arterias, & iuxta materias in ſpaciis ipſarum contentas. Quum autẽ habeat hoc viſcus non vnam ſed plures facultates actionum, quas vitæ tempore operatur, easq; tot numero, quot ſunt actionũ ſpecies, Contingit ſæpe vnam ipſarũ præcipuè lædi, ſæpe duas & tres, atque omnes quatuor ſimul. Actio nanque ipſius vna quidem attrahere cibum & alimentũ in ſeſe. Altera verò obuoluere & continere, donec permutans ipſum ſui ipſius faciat partem. Eſt igitur hæc ipſius facultas principaliſsima & ferè prima, concoquere videlicet & permutare ac alterare atque

atque aſsimilare ſibiipſi alimentum, quam alteratiuam vocamus: quæ verò iuxta hanc alterationem remanent recrementa, ea per aliam facultatem, quam excretiuam & expulſoriam nominamus, expellũtur. Oſtenſum autẽ eſt quod hæ facultates omnes in omnibus ſunt corporis partibus per omne vitæ tempus. Omnes enim familiare ſibi attrahunt, & alienũ excernunt, attractumq́; temporis progreſſu alterant, quo tempore etiam retinent & cõſtringunt. Vocatur autem alteratio ipſa vſque quo in ſimilitudinem partis quæ nutritur tranſmutatur, concoctio. Vbi verò iam parti apponitur, nutritio. Quum igitur hepar præ imbecillitate ex ventre & inteſtinis alimentum trahere non poteſt, liquida & nondum iuſto modo exſuccata, per ſedem excernuntur, & ſi quidem venter ſimul cum hoc viſcere fuerit imbecillis ac non probè cõcoquens, cruda. Si verò validus fuerit, concocta quidem, ſed liquida, propterea quod nulla, aut omnino modica digeſtio ac diſtributio ad hepar eſt facta. Si verò traxerit quidem hepar in ſeipſum ex ventre & inteſtinis alimentum, ſanguificare autẽ ipſum præ debilitate nequit, quemadmodũ in ventre multiformis corruptio cõtingit eorũ quæ cruda remanẽt, ſic etiam circa hepar. Dico au-

tem nunc cruditatem ſolam, non comprehendens hoc ſermone tardam concoctionem. quod ſi velis alimentum crudum permanens, & alterationem quæ fit à particula iuxta naturam non aſſumens, itidem crudum appellare, neq; ego fugio appellationem, ſi mihi ſaltem differentia rerum conſeruetur. Peior enim eſt tranſmutatio in peregrinam qualitatem iuxta cruditatem facta, moderatior verò ea eſt in qua alimentum ſuam naturam quam diutiſsimè ſeruat, nulla alteratione ex particula quæ ad ipſum cõcoquendum à natura deſtinata eſt, ſuſcepta, Atqui & tertia præter has, ſpecies eſt fruſtratæ concoctionis quum ſemicoctum ſit alimentum. Et ex hac ſanè exacta concoctione fruſtrata hepaticis ſanguinolentus humor per aluum excernitur, talis conſiſtentiæ veluti ſi quis ſanguinem cum aqua confudiſſet, & pleriq; ſanè medici imaginem eius depingẽtes ſcripſerunt talem eius compagem eſſe, velut ſi quis victimæ recẽs mactatæ carnes aqua lauaſſet. Et plurimæ hepaticę affectiones ab eiuſmodi excretionibus initium capiunt, nondum magnam debilitatem hepate habente, ſed adhuc cõcoquere, & alimentum alterare velut in formam ſanguinis potente: aucta autem affectione, nihil amplius tale excernitur ſed

mul

multiformes aliæ qualitates & compages, velut à ventre ex cruditate laborante. Verùm in ventre ciborum ipſorum corruptiones manifeſtè apparẽt, circa hepar verò diſtributum alimentũ ad ſanguinem prius in viſcere exiſtẽtẽ ammiſcetur, corrumpiturq; temporis progreſſu etiam hic, vnà cum alimento circa ipſum non concocto. Calida igitur intemperie circa viſcus exiſtẽte colliquationes fiunt, primùm humorũ, deinde etiam carnis ipſius hepatis, & euacuatur per ventrem bilis craſſa, graueolens, & abundè colorata, quemadmodũ in peſtilentibus febribus contingit. Frigida verò intemperie exiſtente, neq; aſsiduæ excretiones, neque multæ fiunt, Durat tamen affectus diutius, & per aliquos dies profluet ipſis vẽter maiori copia, cuius neque fœtor ſimilis eſt his quæ ex calore ſunt liquefacta, neque color ſimilis, aut compages, verũ minus graueolentia ab his excernuntur ſpeciem putrefacti ſanguinis, non colliquatæ carnis habentia, aliquãdo verò id quod excernitur velut ſanguis niger apparebit, Verùm diligenter conſideranti neque ſanguis niger eſt, neque grumus, ſed velut limus quidam ſanguinis craſsi, qui prope ad atrã bilẽ accedat, & plures ac ægrè iudicabiles colores circa eiuſmodi affectionem in egeſtionibus apparẽt.

In vtraque autē intemperie tum calida, tum frigida, quando intemperatura humida & ſicca fuerint ammixtæ, liquidiora in humiditatis complexu, ſicciora verò ex ſiccitatis copula, fient recrementa. Scopus igitur curationi in eiuſmodi affectionibus ſit cōmunis quidem, iuxta intemperiei contrarietatem, peculiaris autem vnicuiq; per cuiuſque contrarietatem. Affectio igitur Hepatica peculiariter appellata, veluti etiam cœliaca & ſtomachica, citra tumores præter naturā circa ipſas partes contingit. Inflāmatū enim eſſe hepar, aut abſceſſu laborare, aut induratum eſſe, medici dicunt, aut aliud quippiā tale, Non tamen hepaticum vocant hominem ipſum cui tale quippiā accidit: Verùm quando citra manifeſtum aliquod in viſcere malum, in propriis actionibus debilitatur, tunc ægrum hepaticum appellant. Videamus igitur primùm ea quæ ſcripſerunt hi qui ante nos de pharmacis optimè & ſtudioſiſsimè tradere ſategerunt, initio ab his quæ Andromachus prodidit facto. Hic enim vir in libro internarum affectionum curationes cōtinente multas hepaticas confectiones conſcripſit, quarum omnium faciam mentionem hoc loco, ipſius verbis in medium adductis, & primùm ſanè Antidotos adſcribam.

Qua

Quæ pharmaca ad Hæpaticos ab Andromacho sunt conscripta. CAP. VII.

ANdromachi antidotus Cyphoides ad hepaticos,& omnia thoracis vitia. Vuæ passæ carnis drach.25. alii drachm.100.croci drachmam vnam, alii obolos tres, calami drach.2.& dimidiam,bdellii drach.duas,& dimidiam,casiæ sesquidrachmam,cinamomi obolos tres, spicæ nardi drach.3.floris iunci odorati drac.2.& dimidiam, myrrhæ drach.4.terebinthinæ drach.4.alii drac.16. ramentorum aspalathi drac.2.mellis drachmas.16.vini quod satis est. Hæc quidem est Antidoti descriptio: Appellauit autem hãc cyphoidem,hoc est,cypheoformem,ob similitudinem.Nam & odore & gustu similis est cyphi ab Aegyptiis appellato,qui sanè primi hoc pharmacum composuerunt,& vtuntur eo quotidie ad vaporem edendum accenso in deorum honorem. Plurima autem eorum quæ in illo thymiamate & suffumigio scripta sunt,eadem sunt cũ his quæ in hoc pharmaco habentur,quin & suffumigari hoc ipsum similiter vt cyphi potest. Compositum est autem ex moderate adstringentibus,& resiccantibus ac discutientibus vitiosos serosos humores, & corrigentibus humorum maliciam, & contra-

riam vim habẽtibus aduersum putrefactiones, quorum plurima ex aromatũ sylua existunt. Habet itaq; pharmacum hoc cinamomum omnes putredinosas & venenosas facultates corrigens, non solùm serosorum & aliorum humorum, sed etiam lethalium pharmacorum. Quemadmodum & feris virus eiaculantibus contrariũ existit. Consequenter autem post cinamomum, cassia eandem vim habet, optima videlicet & cognata ipsi cinamomo, & post hanc omne aromatum genus velut hic est nardus, & iuncus odoratus, calamusque & myrrha. Hæc enim ad propositum pharmacum iniecta sunt, iuxta iam dictam ratiocinationem & modum. Quemadmodum etiam ex his quæ apud nos gignuntur, aspalathus & crocus, adstringens & concoctorium pharmacum, & quod corrigit putrefactiones. Cæterùm vua passa contemptilis videri possit, ob familiarem eius vsum, at verò hoc ipsum eam facit vtiliorem: nã quum familiaris nobis sit, in tantum adstringens est, quantum opus habet viscus affectum. Habet autem & vim aliquam concoctoriam crudorum humorum, & vim coercendi maligna, fitque ipsa haud facile putredini obnoxia, & vltra hæc secundum totam substantiam visceri ipsi familiaris est &

pro

propria. Didicimus enim quod alimenta ſecundum totam ſuam ſubſtantiam proprietatem ac familiaritatem habent ad ea quæ aluntur, quod maximum eſt in huiuſmodi affectionibus curandis quæ iuxta intemperiem fiunt. Optimè enim in ipſis faciunt quæ vnà cum hoc quod intemperiem curant, etiam alere poſſunt, & ob id etiam vinum conuenientiſsimum eſt, citra inflammationem, aut eryſipelas, autem abſceſſum, aut calidã intemperaturam, ægrotantibus. Nam & nutrit, & concoquit, & roborat, & putrefactioni reſiſtit, & ſi intemperies ex humiditate facta ſit & frigiditate, eam citra omnem moleſtiam ac ſecurè perſanat. Eadem eſt & mellis facultas præterquam quod non condenſat ſubſtantiam corporum quæ contingit, ſed pro hoc vim extergendi, & aperiendi, ac puros reddendi meatus, & vrinam ciendi, non parua ſanè auxilia poſsidet. Porrò ammixtum eſt à compoſitore pharmaci bdellium, ſufficienter emolliens & concoquens, velut didicimus, ampliusque moderatè diſcutiens. Conſimilem fermè vim terebinthina reſina habet, ſupra hoc quod anguſtos meatus extergit & expurgat, quibus auxiliis viſcus curandum opus habet, quo oſculorum venarum in ipſo commiſ

miſſuræ laxæ & ab obturatione liberę permaneant. Didicimus nanque quomodo obturatio efficiat putrefactiones. Aliqui tamẽ huiuſmodi confectionum compoſitores, quemadmodum etiam prius in ſtomachicis dictum eſt, opium aut hyoſcyamum, aut quippiam aliud ex refrigerantibus miſcendo, ad calidas intemperies vtile pharmacũ effecerunt. Et ob id etiam Philonis Antidotus mirifice ſemel tantum exhibita, hepaticam intemperiem ſanauit, id quod & compoſitor eius teſtatum reliquit. Verùm ex pharmacis hepaticis ab Andromacho conſcriptis nullum eſt huiuſmodi. Et ſanè vehementer refrigerans nullum eſſe debet, ſed qualia tum ab aliis, tum ab Aſclepiade ſunt ſcripta. Nunc igitur hepaticas antidotos conſequenter ab Andromacho proditas ſubſcribam, modo memoria nos teneamus, nullam ipſarum calidis intemperaturis conuenire, ſed aut humidis aut frigidis, aut ex vtriuſque compoſitis, aut certe humidis quidem fortiter, calidis verò moderate. Conſcribentur autem omnes iuxta ipſius Andromachi dictionem. Alia Cyphoides ad hepaticos, ex libris Galli, ad tuſſes item & reiectationes. Croci drach. 1. myrrhæ drachmam vnam, bdellii drach. 4. aſpalathi obolos. 4. iunci odorati drach. 3.

cala

calami drach. 2. caſsiæ drac. vnam, nardi indicæ drachm. vnam, terebinthinæ drach. 6. carnis paſſarum vuarum drach. 160. mellis heminam dimidiam. Vini chii quod ſatis eſt ad macerandam vuã paſſam, bdelliumq́; ac myrrham. Reſinam verò melle liquefacito, & deinde omnia mixta ac trita reponito. Alia ad Hepaticos & Ictericos. Amygdalarum amararum drach. 2. aniſi drach. 1. abſinthii, cumini, ſeminis apii, ſingulorum drach. vnam, cornu cerui obol. 3. trita cum aqua in paſtillos triobolares redigito, ex eisq́ue vnum mane ac veſperi, cum vino mulſo dato. Nectarea Antidotus ad hepaticos & arquato laborãtes, helenii ſeſqui libram, crocomagmatis lib. 2. ariſtolochiæ vnc. 1. petroſelini vnc. 1. piperis nigri vnciã dimidiam, myrrhæ vnc. vnam, mel. quod ſatis eſt. Antidotus hepatica Athanaſia appellata. Facit & ad nephriticos & ictericos, multum mouet ſudorem. Croci drach. 2. cinamomi drach. 1. nardi drach. 1. caſsiæ, myrrhæ, iunci odorati, ſingulorum drach. vnã, melle Attico excipe. Datur fabæ græcæ magnitudine, febricitantibus ex aqua mulſa. Hepatica admiranda, qua Pharnaces herbarius ægrotus vſus eſt. Croci drach. 2. mei, aſari, phu pontici, dauci, petroſelini, myrrhæ, ſingulorũ drac. 4. nardi Indicæ &

celti

celticæ vtriusque drach.6.costi,casiæ iunci odorati,singulorum obol.3. carpobalsami drach.3.& dimidiam,rubiæ drac.8.succi radicis dulcis drach.3. hemionitidis herbæ drach.3.polii drach.3.succi balsami drac.6. confectionis hedychroi drac.5.mellis quod satis est. Vtere,ad omnia vitia efficax est, nucis ponticæ magnitudine,cum vino mulso. Antidotus Hepatica à Nearcho laudata. Radicis panacis,rubiæ, eryngii, eupatorii, helenii radicis, polii, costi, aristolochiæ, piperis, scolopendrii herbæ, seminis cucumeris,chamæpityos,radicis gentianæ, milti siue rubricæ sinopidis, fellis vrsini, spicænardi,baccarum iuniperi,seminis brassicæ,seminis erucę,singulorum par pondus, melle Attico cocto excipe ac vtere. Antidotus Hepatica Dioscori. Cinamomi, casiæ,vtriusque drach.4.croci,nardi, costi, seminis balsami, hyperici,glycyrhizæ, singulorum drach.8. Excipe melle Attico,ac exhibe nucis ponticæ magnitudine. Alia ad Hepaticos,& reliquos internos affectus, vt Aristocles. Piperis grana. 40. myrrhæ drac.8.croci,costi,mei,acori,nardi,dauci seminis,petroselini,scordii,singulo.drach.4. cinamomi drach.12.casiæ drach.12. Mellis quod sufficit. Datur nucis ponticæ magnitudine. Potio ad hepaticos splenitico,

nephriticos, hydropicos, auxiliatur & ſtomachicis, & moleſtiis ex partu, & cõuulſis. Prodeſt cõualeſcentibus & ſe reficientibus ex infirmitate, facit ad vicioſos humores, ictericos & tuſſes, ac pleuriticos. Eſt etiam antidotus ad letalia pharmaca, & ad ferarũ plagas. Nardi indicæ drach. 2. coſti drach. 2. caſsiæ drachm. 1. croci drach. 1. piperis albi obol. 5. alii drach. 2. ſeminis apii drach. vnã, obolos. 3. iridis Illyricæ tantundem, acori drach. 1. obol. 1. opobalſami drac. 1. ſucci ari maſculi drac. 3. Vuæ paſſæ exacinatæ drachmas. 6. Terito cũ paſſo, aut melle excipito & drach. 1. cũ vino dulci diluto dato, aut cũ aquæ mulſæ cyathis. 4. aut vt cõueniẽs fuerit. Hæ quidem ſunt Hepaticæ cõfectiones ab Andromacho proditæ. Tranſibo autem iam inde ad eas quas Aſclepiades tradidit in tertio internorum, Quæ Mnaſoni inſcribit.

Confectiones Hepaticæ ab Aſclepiade conſcriptæ. CAP. VIII.

PRimã equidẽ cõfectionẽ Aſclepiades Antonii Muſæ eſſe dicit hoc modo cõpoſitam. Succi cichorii cyathum vnũ cũ aquæ calidæ cyathis. 3. dato, mellis Attici cochleario addito. Aut filicis vel anethi ſucci cyathum vnum cum aquæ mulſæ cyath. 3. dato. Aut picridis recentis, aut ſeridis recẽtis

ſuc

ſucci cyathum vnum cum aquæ mulſæ calidæ cyathis tribus. Hæc prima eſt deſcriptio trium pharmacorum in Aſclepiadæ libro. Cichoria itaq; & ſeris cibarii generis exiſtunt, Apud nos nanque rurales ambo hæc edunt & cruda & cocta. Vtitur eis etiam Eraſiſtratus abunde in affectionum circa aluum cura. Facultas horũ olerum ſubfrigida eſt & ſubamara ac moderatè adſtringens,& propter has qualitates, optima pharmaca calidis intemperaturis ipſius hepatis exiſtũt. Vltra hoc enim quod moderatè refrigerant, amplius & robur viſceri addunt per adſtrictoriam facultatem. Inſuperque commiſſuras oſculorum venarum in ſima viſceris parte ad eas quæ in gibba ſunt, extergent. Neque verò frigidas intemperies magnopere lædunt, quemadmodum quæ frigidam humiditatẽ abſq; adſtrictione aut amaritudine poſsident, facere ſolent. Iuuare etiã viſcus talium olerum ſubſtantia poteſt, etiam ſi citra ſeroſorum aut aliorũ humorum vitiationem intemperies fiat per ſe, & cum humiditatis cuiuſcunq; complexu, ex mixtura enim mellis, humiditatẽ per vrinam educunt. Quapropter etiam ſi ſiccata tuſa quis portioni inſpergat, itidem iuuant. Quin & decoctorum decoctum potatum multum commodi affert. Si verò non calida

da aliqua intẽperies infeſtet, aut ſi obturatio quædam ſit circa viſcus, magnopere auxiliantur ex vino albo tenui potata, cũ his quæ vrinam ciunt. Vtilis autem non ſolùm ſuccus ipſorum eſt tum recens, tum exſiccatus, ſed & ipſa olera exſiccata tuſaq; ac trita potui inſperſa, & eorum decoctum in potu acceptum, auxiliantur. Cæterùm ad viſceris expurgationem & meatuum apertionẽ, citra manifeſtam calfactionem aut refrigerationem, optimũ pharmacũ filix eſt, prædominantem habens amaram qualitatem Anethum verò nihil forte habet ad huiuſmodi affectiones, ſed modicè refrigerati ac condenſati viſceris curatiuum exiſtit. At verò catapotium ex chamæpity, cuius itidẽ meminit, eiuſdem cum prædictis facultatis eſt. Amarum enim & hoc pharmacum eſt. Nihil igitur mirum eſt, ipſam chamæpityn tum per ſe, tum cum cichorio potatam, hepaticas intemperaturas iuuare. Quemadmodum Aſclepiades ſcripſit in hæc verba.

Catapotium hepaticis. Radicis chamæpityos drach. octo, radicis cichorii drachm. quatuor, contunde & excipe melle cocto, ac præbe nucis ponticæ magnitudinem, & aquæ calidæ cyathos tres inſuper bibẽdos. Hæc Aſclepiades ſcripſit. Iuuant autẽ prædictæ herbæ hepaticos, nõ ſolum radicibus

ipſarum acceptis & præparatis velut Aſcle-
piades prodidit,ſed & ſucco,& decocto, &
arida comma vna cum ſemine tuſa ac trita,
aſſumptis. Quin & Sphendamni,id eſt,ace-
ris radix tuſa trita, nam & huius meminit,
eiuſdem eſt cum prædictis facultatis. Exhi-
bet autem ex ea drac.1.cum vini mulſi dilu
ti cyathis tribus. Inſuper & ex nardo celti-
ca pharmacum:cuius item meminit:his con-
ſimile eſt. Scripſit autē ipſum ſic. Nardi cel-
ticæ partes tres,abſinthii partem vnam,tuſa
& cribrata melle cocto excipito,& myſtrū
delingendum dato, Et quod poſt hoc ſcri-
ptum eſt conſimile ipſi exiſtens in reliquis,
plus habet de vi expurgandi ipſum viſcus
per vrinas. Scripſit autem ſic Aſclepiadesde
ipſo. Paſtillus hepaticus. Aniſi,ſeminis a-
pii,aſari,amygdalarum amararum munda-
tarum abſinthii, ſingulo.drach.4. præpara
cum aqua & reduc in paſtillos, ac exhibe
drach.1.cū vini diluti cyathis 4.febrienti-
bus cum aqua mulſa. Hoc pharmacum le-
niter quodammodo eſt calidum, propter
vrinam cientium mixturam. Reliqua verò
omnia ſuperiora, aut prædominantem ha-
bent frigiditatem,aut omnino neque hanc,
neque caliditatem. Verùm vim extergendi.
& vias digeſtionis ab obturatione vindi-
candi,omnia habent. Alia inſuper medi-
ca

caměta Aſclepiadæ ſcripta ſunt, partim extergendi ac aperiendi & ſecandi vim habentia, partim verò calidiora paululum quàm ſunt media, media autẽ dico quę neq; calfaciunt, neque refrigerant manifeſtè. Vnum verò inter ipſa calfactorium eſt, vbi ait, coſti triti cochlearium præbe cum aquæ mulſæ calidæ cyath. 3. Reliqua verò quæ prope ad medium temperamentum accedunt, ad caliditatem vergũt, hæc ſunt. Helenii drac. duodecim, crocomagmatis drac. octo, excipe cichorii ſucco & fac catapotia, eaque pro viribus exhibe, datur ad ſummum drachma ex vini mulſi diluti calidi cyathis tribus.

Hoc pharmacum poterat abſque helenio etiam calidis intemperaturis conuenire. Quando verò helenium extergẽtibus ammixtum eſt, ad caliditatem vergit, niſi quis omnino modicum de eo cum multa frigida permiſceat. Quin & id quod ex fœniculo conſtat calfactorium eſt, ſic habẽs, fœniculi drach. 1. petroſelini drach. 2. aniſi, amygdalarum amararum, abſinthii, ſingulorũ drac. vnam, croci, myrrhæ, vtriuſque obol. tres, excipe aqua ac redige in paſtillos, & dato drac. vnam, vt ſupra prædictum eſt. Etenim hoc loco fœniculum quidem & petroſelinum, multum calfaciunt: reliqua verò moderatè, amygdalæ verò attenuatoriæ ſunt

facultatis,& præſertim ſi fuerint amaræ. Medium autem quodam modo inter calfacientia & refrigerantia eſt hoc pharmacũ, quod Aſclepiades ſcripſit hoc modo. Eclegma hepaticum Paulini, auxiliatur confeſtim, chamæpityos ſiccæ lib. 1. myrrhæ vnci. vnã, paſsi protropi ſexta. 3. Chamæpityn & vinum dulce coquito, & vbi ſuperfuerit tertia pars, liquorem exprimito, eiq́; mellis Attici libram dimidiam adiicito ac rurſus coquito. Poſtea verò myrrham addito aſsiduè agitando, atque vbi diſſoluta fuerit, ab igne ablata reponito, & ante cibum myſtrũ exhibeto. Scripſit & ex cochleis pharmacum hepaticum Aſclepiades huiuſmodi. Cochlearum trium carnem valde probe terito, & affuſis vini nigri cyathis tribus calfacito, ac bibendum dato. Videntur autẽ hæc iuxta totam ſubſtantiam efficacia eſſe, non ſecundum vnam aut alteram qualitatẽ. Quale eſt & Lupinum hepar, cuius abunde experimentum habemus. Vſus autem ipſius conſimilis cochleis eſt, teritur enim exacte hepar lupinum, & datur drach. 1. cum vino aliquo dulci, qualia ſunt theræum creticum, & ſcybelites, ac dulce protropum. Benigna enim hæc ſunt viſceri, ipſum nutrire potentia, & media iuxta calidi & frigidi oppoſitionem, & ob id talia pharmaca omnib

nibus intemperaturis conuenire videntur, vt quæ ex ſubſtantiæ proprietate commoditatem de ſe exhibent,& neque calidas,neque frigidas intemperies lædant. Atqui in febricitantibus manifeſta febri,aut nō obſcure, velut ſolet aliquibus hepaticis accidere, melius eſt ex aqua calida pharmacum præbere,aut ex aliquo prædictorum ſuccorum,velut eſt ſeridis ſuccus. Ad induratas hepatis affectiones. Et ad has Aſclepiades quatuor pharmaca his verbis ſcripſit. Confectio ciens vrinam,facit ad induratas hepatis affectiones,ad ſplenicos, & ægrè ſe à morbo recolligentes,ac hydropicos, & in vniuerſum bonum colorem inducit. Croci, nardi,caſsiæ,ſingulorum drach.2.coſti,floris,iunci odorati,cinamomi,myrrhæ ſtactę, ſingulorum drach.1.mellis cocti drach.25. Datur fabæ Aegyptiæ magnitudine cum vini mulſi cyath.4. Alia qua vſus eſt Paſicrates. Vrinam multam ducit. Seminis dauci ſeſquidrachmam, radicis rhei ponticæ,floris iunci odorati,ſeminis balſami, cedridum, aniſi, nardi indicæ, croci, cinamomi,caſsiæ,phu, aſari, petroſelini, chamæpityos,ſingulorum * drachmam vnam, mentæ ſiccæ obolos tres, nucleorum pinearum nucum repurgatarum numero L. Excipe melle cocto & dato nucis ponticæ magni-

* *Aliàs ſeſqui-drach.*

tudinem,cũ vini mulſi diluti cyathis tribus.

Alia antidotus ex felle vrſino, pharmacum accommodatum ad induratas hepatis affectiones. Chamæpityos, marrubii,ſeminis petroſelini, gentianæ, ſeminis viticis, fellis vrſi,ſinapis,ſeminis cucumeris,ſcolopendrii,panacis,rubricæ lemniæ, rubiæ, ſeminis braſsicæ,ariſtolochiæ, piperis,nardi indicæ,coſti,ſeminis apii, ſeminis erucæ, eryngii,polii,echii,eupatorii, baccarum iuniperi,ſingulorum drachmam vnam,tuſa,cribrata, melle excipe. Datur nucis auellanæ magnitudo in vini mulſi cyathis duobus.

Alia accommodata, facit & ad alias internas affectiones citra tuſsim. Radicis gentianæ, chamæpityos, marrubii ſeminis petroſelini,fellis vrſi,ſinapis,ſeminis cucumeris ſcolopendrii,panacis, rubricæ ſinopicæ, rubiæ, ſeminis braſsicæ, ariſtolochiæ longæ,piperis albi, ſpicæ nardi, coſti, ſeminis erucæ, eryngii, baccarum iuniperi, ſeminis fraxini, chamædryos, dictamni cretici, ſeminis ceſtri,ſeminis dauci, ſingulorum vnciam vnam, mellis Attici quod ſatis eſt. Datur nucis ponticæ magnitudo, liquor fit paſsi cretici cyathi duo. Hoc pharmacum vſu & experimento approbatum eſt.In alio exemplari etiam pelecini tantundem habetur. Circa prædicta quatuor pharmaca

re

recte fecit Asclepiades quod non simpliciter adscripsit, velut in aliis, quod ad hepaticos ipsis sit vtendum, sed cum appositione, ad induratas videlicet affectiones. Humidæ etenim visceris affectiones, exolutum & imbecille ipsum facere solent, veluti sunt articuli laxati: siue autem cum frigiditate, siue cum caliditate, siue sine his, laxitas ipsius sola constiterit, penitus adstringentibus pharmacis opus habet: verùm hoc aut cum calfacientium mixtura, si frigida qualitas prædominetur, aut cum refrigerantium, si calida. Quæ verò ob frigidos & crassos ac viscosos humores in solidis corporibus imbibitos indurantur: ex necessitate frigidam habent affectionem. Quare & calfacientibus simulque tenuium partium pharmacis opus habent. Hæc enim sufficientia sunt, & ad viscositatem humorum induratis partibus infarctorum extergendam, & ad secandam crassitudinem, & discutiendos ita extenuatos. Verùm in quinto de simplicium pharmacorum facultate, vbi de eiusmodi affectionibus sermo mihi habitus est, emollientium medicamentorum mixturam laudaui, nimirum vt præparantem indurata corpora, & prædictis pharmacis idonea facientem: citra verò præmollitionem, diffunduntur quodammodo

ea ipſa corpora, & eueſtigio manifeſtã imminutionem habent, ſed in immedicabiles reliquias terminatur res vbi fuerint ſuperreſiccata. Hæc eadem & in 14. methodi curatorii nobis ſunt dicta. Igitur & circa hepar coniectare oportet emollientium mixturã, nam quum cõpagis humectæ ſit hepatis corpus, valde moderatis opus habet emollientibus: prædominatur itaq; in ipſo, præter aliarum partium induratarum morem, calfacientium & attenuantium mixtura. Meritò itaque ex præſcriptis quatuor pharmacis Aſclepiades poſtremum maximè laudat, vt quod multam de ſe experientiam præbuit: ex aromatis enim componitur attenuare ac diſcutere valẽtibus: aliaq; pharmaca adſumpſit, acria ſecantiaq; ac diſcuſſoria: mitigatoria autem his ammiſta ſunt, cucumeris ſemen ac iuniperi baccæ. Deinde verò mel & eryngium, velut vrinam cientia his addita ſunt, quo ex terſæ viſceris affectionis per vrinas deductio fiat.

Quæ Archigenes ad Hepaticos in ſecundo pharmacorum ſecundum genus ſcripſit.

CAPVT IX.

IN hepaticis cõueniente prægreſſo ductu per alimẽta, vnctiones, communia cataplaſmata, venæ ſectionẽ, cucurbitas, ſinapiſmos, dro

dropaces, & consimilem diætam, amplius cōscribendis compositis potionibus & malagmatis optime ipsis conuenientibus vtaris. Et potionibus quidem his. Senecionis decoctum vt valde commodum exhibeto. Nascitur autē huius caulis maximè in tegulis. Aut vngēti nardini cochlearia.4.quotidie bibenda dato,& maximè in induratis.

Aut aristolochiæ obol.3.propinato febriētibus ex aqua,febre carētibus ex vino, valde benefacit. Aut trifolium acidum in aqua coquito ad tertias,& per triduum bibendū dato pro vice cyathum vnū. Aut fel vrsinū in vase leniter feruefacito, & in sole resiccato,atque ex eo hepatitis cochlearium vnum dato. Aut radicis rubi corticis minā vnam,cum aquæ congio vno,in nouo vasculo ad residuum quartæ partis coquito,& ad succum per noctem sub dio expositū mellis cyathos sex, ammisceto, &. ieiunis ad triduum bibendum dato. Aut pseudobunii obolum vnū dato cum * melle ieiunis. Aut dauci & fœniculi radicis vtriusque minam dimidiam cum aceto mulso ad tertias coquito, & ieiunis cyathum vnum exhibeto. Aut glycyrrhizæ succi obolū vnum aut duos ieiunis dato,& aluum subducit,& vrinam mouet. In magna duritia abrotoni succum quàm crassissimum præbe bi-

* *Aceto mulso vetu.cod.*

bendum. Aut acori obolum I. panacis tantundem, cum aqua propinato. Aut ſpicæ nardi decoctum aſsiduè exhibeto. De Cataplaſmatis. Cataplaſma porrò Hepaticum fit, malis cotoneis cum farina ordeacea & fœno græco coctis. Aut ſemine lini trito cum polenta in vino cocta. Aut ipſo lini ſemine cocto in paſſo, aut crudo trito cũ melle ſubacto. Aut capparis radice in aceto mulſo cocta. Aut farina ordeacea cum ficubus. Aut oleæ radice in vino cocta. Aut myrobalano tuſa cum vino. Aut cerato ex phœnicobalanis facto. Summe enim ad hepatis inflammationes facit, maximè in quibus etiam ſtomachus affectus eſt, & coſtæ diſtentæ ſunt. Aut palmulã reiecto interno nucleo diligenter tũdito, & cum æquali parte cerati roſacei in mortario probè vnito, roſaceũ adſtillando atq; ita imponito. Aut myrrham amineo vino macerato, & palmulis ammiſceto, & linteolo infarta imponito. Cæterùm malagmata quibus quis vti poſsit in inflammatione hepatis citra manifeſtã cauſſam, poſt irrigationes & cataplaſmata, iã ante ſcripra ſunt in ſermone de oris ventris inflammatione, nimirum communia illi & hepati exiſtẽtia, in quibus ſunt etiam quæ ex meliloto præparantur, & polyarchium. Verùm etiam nunc apponen

nentur quædã ex ipso Andromacho. Malagma Andromachi ad hepaticos. Ammoniaci Thymiamatis, drach.144. alii drach. centum habent bdellii drach. 24. alii centum, aceti heminas quatuor, cyprini heminam vnam, ego verò heminæ dimidium.

Malagma Apollophanis. Ceræ drac.80. ammoniaci thymiamatis drachm.80. terebinthinæ drach.40. mannæ thuris drac.40. cum irino contundito.

Malagmata à Damocrate conscripta ad hepar & præcordia. Quædam ex eis etiam ad totum ventrem & splenem.

CAPVT X.

Affecta si quis per stomachum præcordia,
Et per iecur, intestina per, dein per colum,
Per ventriculum, aut viscus aliud sic proprie
Dictum, volet inquam læsa quis præcordia
Malagmate integere bono, & percommodo.
Primum paratum habebit hoc longe antea,
Infirmũ enim atque inualidũ est factum recens.
Ceræ capit quod ponticæ libras duas,
Ammoniaci Thymiamatis solam libram,
Terebinthinæ frictæ pariter solam libram,
Vstæq; resinæ piceæ simul, libram,
Et post trientem cardamomi seminis,
Aridæ cyperi tantundem, item myrrhæ bonæ,
Pondusq; par vni horum, iridis mox candidæ,
Sextantem & inde celticæ spicæ integræ,

His vnciam vnam & dimidiam croci boni
Et ſex meliloti;item duas,beſſem puto.
Verum melilotum præſtiterit hic Atticum,
Recentis & cyprini libras olei duas.
Oleum cyprinum tu cum reliquis liquoribus
Et decoque lenta flammula,& deradito.
Dein tuſa cribrata & reliqua,vino bono
Rigata per noctem integram & totam diem
Vinum omne donec combibant ſeponito.
Vnctisq; poſt cyprino manibus,hæc pharmaca
Mortario amplo vni,& ſimul committito.
Molliq; pelle tecta ſic reponito.

Aliud Malagma eiuſdem.

Aliud valens ætas itidem ſi acceſſerit.
Verum hoc mage affectus vitiantes mox habitũ,
Quicunque non cum flatibus,feruentibus
Et phlegmonis lædunt diutioribus,
Et viſcera irritant grauibus doloribus,
Iuuat:ſolubiles male & iam duritias
Diſſoluit,exoluta earum compage,
Paratur hoc modo,vt bonæ terebinthinæ
Libram mediam,tantumq; ceræ ponticæ,
Fœniq; græci vnam capias puri libram.
Et de nitro,& de panace vnicam libram,
Rurſus aniſi ſeminis vnicam libram,
Pinguedinis puræ vituli ſimul libram,
Ponduſq; par contuſæ & albidæ iridis,
Parum de aceto,tres cyathos ſine dimidio,
Mellis duas libras recentis Attici,

Ammoniaci thymiamatis solam libram
Quidam addidere, verum alij libras duas.
Sic tusa, cribrata, & cataplasmatis modo
Cum melle mixta, & pauca aceti stillula,
Donec fuerint mollita tactui coquito:
Atque hinc liquatā ad cerulam, & pinguedinē,
Terebinthinam & calentem adhuc adijcito.
Et vasculo maiore derasa excipito,
Manibus subacta dein simul committito.
Nec vtere mox, inualidum est factum recens.

Aliud Damocratis malagma.

Odorum & hoc, tollensq; mox vitia hepatis,
Affectiones renibus, colo & graues,
Stomacho simul & vuluæ diutiusculas.
Idemq; iam corrupto habitu super datur,
Morboq; longo pallidis, hydropicis,
Et qui male concoquunt cibum, & fastidiunt.
Habet hoc amomi Scythici, xylobalsami,
Et cardamomi, bdellijq; lucidi,
Aridæ Cyperi, thuris boni omnium parem
Modum, libram, post caßiæ daphnitidis,
Myrrhæ bonæ pariter croci, de singulis
Libræ trientem, aut amplius quid paululum.
Nardi bonæ post Syriacæ vncias duas,
Terebinthinæ puræ bonæ libras duas,
Albeq; ceræ perpolitæ vnam libram,
Recentis vngenti cyprini libram vnicam,
Vini falerni hinc optimi sextarium.
Contusa alia cribro tenui concernito.

Thus, bdellium, in mortarium coniicito.
Myrrham bonam, simul crocumq; his addito,
Fractisq; pauco cyprinum vino indito,
Dein tundito, mellisq; craßitudinem
Formato, & his aromata mox trita addito.
Et quod superest vinum addito, committito
Totam diem noctem simul quo combibant.
Terebinthinam vero, cyprinum, ceram & simul
Igni liquata lentulo, his affundito.
Vnctisq; post manibus per vnguen quodpiam,
Subacta sic committito, & reponito.
Nec mox parato vti velis tu pharmaco,
Sed tempore interiecto, & hoc ceratulo
Partim polito, vt mollius sit, addito,
Quanquam potes solo vti etiam, raro tamen.

Aliud Damocratis malagma.

Aliud malagma ad iam relatas commodum
Affectiones, si fuerint diutinæ,
Confert lienosis vel omnium optime,
Si palluerint, & si febricitauerint,
Aquamq; habeant præcordia his si pauculam,
Mu tam nequeunt curare enim malagmata.
Ficus cape pingues sicciores, sed nouas.
Et semine eiecto, simul vmbiliculo,
Appende drachmas quinquies tres ac decem.
Albæq; ceræ ponticæ parem modum,
Myrobalani pinguis libram post integram,
Nitri marini sed libram modo dimidiam,
Aluminis scißi duas supra & decem

Drac

Drachmas, superq; dimidiam, triobolon.
Et mox onychis, quod sic vocatur, bdellij
Addes parem tu aluminis dictum modum,
Nitro parem florem lapidis sed Asij,
Ammoniaci tantumq; thymiamatis.
Et seminis post filiculæ, & nasturtij,
Et cardamomi, quàm optimiq; origani,
De singulis sextarij quartam modo.
Viniq; post, irini vnguinis, quod sufficit.
Paratur at tandem malagma in hunc modum,
Vino rigatum suaueolenti bdellium
Mortario emollito, & hinc adiicito
Ficus, simul rursusq; rite tundito,
Quo trita vini stillulis fiant probe,
Mixtura mox addatur inde inspersilis.
At post rigatam feruida ceram ex aqua
Mollem manibus factamq; latam adiicito,
Et tusa mox ligni radio compingito,
Guttis & vnguinis frequens madefacito.
Vsus malagmatum omnium, quæ ventriculo
Induntur, & stomacho, simul interaneis,
Est tempus, in quo qui cibus congestus est,
Non amplius residet, sed aluum iam subiit.

FINIS OCTAVI
LIBRI.

CA

CAPITA NONI LIBRI.

CLAVDII GALENI PERGAMENI DE COMPOSITIONE

pharmacorum ſecundum locos,
Liber *nonus*, Iano Cor-*nario medico, in-terprete.*

*

De Ictericis. CAP. I.

FIVNT quidem Icterici ratione bonę iudicationis in febribus, proruente nimirum ad cutem bilioſo humore, & facilè ſanè hi curantur balneis aquarũ potabiliũ, & olei diſcuſſorii affrictu, omniũq; rarefacientiũ cutem, Quale eſt anethinum oleum, & chamæmelinum ac cicinum. Poſt hæc etiã vngenta faciunt, gleucinum, *crocinum, deinde irinum & amaracinũ. Verùm alias confectiones priuatim Ictericas appellatas ſuis autoribus, ne putes ad huiuſmodi ictericos conuenire, neque enim hoc illi ipſi de his prodiderunt, ſed ad eos

* Aliàs comagi-num.

ictericos qui vasorum circa hepar obturationem habẽt. Imò etiam eos qui ex inflammatione icterici fiunt. Itaque qui icterum seu Regium morbum ex obturatione incurrunt, sine febre permanent, Qui verò ex inflammatione, omnino febricitant. Quicunque igitur in pharmacis ictericis adscripserunt, in quibus ea ipsa conuenire dicant, hi recte fecerũt. Qui verò indiscriminatim & simpliciter protulerunt, non parum peccauerunt. Etenim quæ multum medicamentaria sunt, itidemque facultate calida, magnopere febricitantes lædunt. Talia sunt gentiana, struthion, helenium, costus, aristolochia, polium, centaurea. Conueniũt autẽ ictericis ex inflammato hepate, quæcunque inflammationes sanant. Quemadmodum etiã his qui ex obturatione omnia quæcunque strenue extergent, etiamsi medicamentariam substantiam habeant, & calidæ sint facultatis. Si verò coincidant simul obturatio & inflammatio, laxantibus simulque extergentibus opus erit. Fugienda autem quæcũque medicamentariæ substantiæ, & calidæ facultatis exiſtũt. Quum igitur & plerique ante me Icterica pharmaca indiscriminatim conscripserint, ego propria discrimina singulis ipsorum adiiciam, quo sciatis quibus nã in febribus citra pe-

riculum vti queatis, & quibus maius ex acerbatione febris & inflammationis detrimentum subsequatur, quam ex extersione emolumentum resultet.

De pharmacis Ictericis ab Andromaco scriptis.

ANdromacus quatuor pharmaca ad Ictericos indiscriminatim tradidit, minimè quidē periculosi vsus in his qui nō febricitant, verùm nō securi in febricitantibus, & maximè si cum vino aut vino mulso ea exhibeat, quēadmodū aliquando damus in febribus moderatis, & visceris obturatione. Quare ex aceto mulso nō valde acido securius tunc ea pharmaca propinantur, sunt autē quæ ab Andromacho describuntur pharmaca quatuor, quæ iuxta illius dictionē sic habent. Ad Ictericos. In colocynthidis calicē vinū fundito, calfacito, ac bibendū dato subducit aluū. Idē & thus facit. Aliud ad Ictericos. Adianti obol. 3. nardi obol. 2. absynthii drach. vnā, myrrhæ obol. 3. Excipe passo, ac dato nucis auellanæ magnitudine, ex aquæ cyathis. 2. Aliud ad Ictericos quo vtor. Struthion cū croco coloratū, nucis pōticæ magnitudine ex aqua aut aqua mulsa dato. Datur & Anchusa cochlearii mensura. Aliud ad Ictericos, vt Apollonius. Erui drach. 24. cornu cerui

vsti drach.8.thuris drach. tres, nardi Celticæ drach.* duas, nardi Syriacæ drach.1. piperis sesquidrachmam, floris iunci odorati drach. vnam myrrhæ obol.2.* casiæ obol.1.cinamomi obol.1.Vtere sicco cum vini mulsi ciathis tribus.

*Alius 1.

Cod.vet. addit hic costi obol. duos.

De pharmacis Ictericis ab Asclepiade scriptis in tertio internorum.

EX his quæ antea dixi cognobile fit, etiam si citra discrimẽ pharmaca prodantur, quæ fugienda sint febricitantibus. Consueuit autem Asclepiades aliquando distinguere apponendo, febrientibus hoc modo exhibere oportere medicamentum, Non febrientibus hoc modo, vbi vero omnino nihil apponit, his in non febrientibus magis est vtendum, quemadmodum sanè etiam, quando ex vino solo, aut vino mulso vsum fieri debere censemus. Talia enim non febrientibus conueniunt. Verum scripta ab ipso pharmaca hæc sunt. Potio ad Ictericos. Cichorii succi ciath. 6. febrientibus per se dato. Non febrientibus autem cum vini cyath.3. Aliud, Solani succi cyath.1. Vini mulsi diluti dimidium, Aliud inspersile. Anchusæ tenuissimè tritæ cochlearia 2.cum aqua potabili exhibe. Aliud, Struthii cocleariũ 1.dato cum vini mulsi diluti ciathis 3. Aliud Nicerati ciẽs vri-

nam.

nam. Cicerum ſiccorũ ſextariũ.1.roſmarini manipulum,aquæ ſextar. 6.fœniculi manipulum,aſparagorũ paluſtrium radicum manipulum,præparato ac dato,vt dictum eſt, coctum ac excolatũ liquorem, febrientibus ſimpliciter & aſsiduè bibendũ. Nõ febrientibus cum vino diluto. Aliud, Cicerum ſextar. 1. adianti manipulum, aquæ ſextar. ſex aſparagorum paluſtrium radicum manipulum, præparato & exhibeto velut dictum eſt. Paſtillus ad Ictericos, facit & Hepaticis. Amygdalarum amararum mundatarum drach. 4.aniſi,abſinthii,vtriuſque drach.1.nardi Indicæ,aſari vtriuſq; drach. 1. tuſa & cribrata aqua ſubigito,ac formatis paſtillis drach.1.cum vini mulſi cyathis tribus nõ febrientibus dato. Aliud quo vſus eſt Charixenes. Aſari, abſinthii,vtriuſq; drach.8. ſeminis aniſi,fœniculi,apii,amygdalarum amararum repurgatarũ,ſingulorũ drach. 4. Aqua ſubige ac forma paſtillos,& exhibe vt dictum eſt. Nicerati errhinum Medicamentum quod naribus attractum, morbum regium expurgat. Quando reliquum corpus iuxta naturam habuerit,oculi verò pallidi permanſerint,aceti acerrimi cochlearium vnum in balneo naribus attrahendum exhibe, detrahit multæ bilis fluxionem. Eiuſdem aliud. Naſturtii vi-

ridis folia tenera, aut rosmarini viridis folia tenerrima terito, & expresso inde liquore vt prædictum est vtitor. Aliud eiusdem. Elaterium cum lacte muliebri tritum naribus infundito, & attrahere iubeto. *Aliud cyclamini succum ex aqua tritum, vtitor vt prædictum est.]

*Hæc ex vet. cod. sunt addita.

Quæ pharmaca Archigenes ad Ictericos conscripsit, in secundo pharmacorum secundum genus.

AD Ictericos conueniēti diæta & ductu per frequentes deambulationes & multam vngentorum frictionem vtaris, ampliusque fomentis siccis & subscriptis medicamentis. Aiunt eos qui *in febribus morbum regium incidunt, rubi canini fuluo fructu comesto, statim probè iuuari, Auxiliatur & chelidoniæ herbæ succus cum vino aut aqua mulsa potatus.

Alter ex vet. cod. habet qui citra febrē & sic videtur habuisse vet. interpres.

Aut adianti vel rubiæ radicis obol. tres, cum aqua mulsa exhibe. Aut struthion cum melle delingant. Aut fellis vrsini cyathum bibendum dato. Aut hyperici drachmam vnam ex vino mulso propinato, vel aquæ mulsæ cyatho vno. Aut helxinæ decoctum ad dies quinq; vel sex cum vino mulso. Aut stercoris canini albi sextantem, cum mellis quadrante ad triduum bibēdum dato. Aut lichenas in petris nascen

ſcentes cum aqua mulſa propina. Aut lichenis in tegulis vel lapidibus naſcentis drac. 1. ex meraco propina. Aut naſturtium cũ olei cyatho vno bibendũ præbeto, radicẽ verò eius in nares indito. Aut abſinthii cochlearia. 4. aniſi cochlearia. 3. exhibeto ex aceto mulſo. Aut oxylapathi ſiue lapathi radicis tritæ acetabulum, dato ex aqua mulſa: ſi nõ febriat cũ vino, aut vino mulſo. Aut adianti & mentæ & rubiæ parem menſuram in aqua feruefacito, & heminã inde bibẽdã exhibeto diutius ad ſolem inſolato, ac ſitienti & anheloſo, quo poſt acceptum potũ exudet. Statim tranſmutat colorẽ. Aut adianti & myrrhæ eius dimidiũ, ieiuno à balneo exhibeto in vini hemina dimidia. Aut leporis coagulum cũ meraco ad dies. 5. vel. 6. præbeto. Aut Scolopendrii drac. 4. ieiunis ex vino ad dies. 5. vel. 6. dato. Aut mẽtæ & rubiæ ac adianti æquas portiones cum aquæ cyathis duobus propinato. Aut betæ foliorum crudorum drac. 6. myrrhæ obol. 2. cum aqua mulſa ieiunis exhibeto, aut prælotis ac ieiunis cũ vini hemina dimidia dato. Aut adianti drach. 1. myrrhæ drach. 2. mentæ drach. 1. in aquæ heminis duabus coquito donec medietas ſuperſit, deinde vbi plurimum deambulauerit probè fricato, & ſpiritu adhuc ſublimiore exiſtente bibendã

dato. Hoc ad biduum facito. Aut cicer eruinum in aqua ſub dio per noctem exponito, aquamq; bibendã dato, & cicer inſuper comedendum mane ac veſperi. Inde verò per triduum abſinthium ex aqua mulſa bibant. Aut cum cyclamini ſucco purgatis naribus lauato. Aut herbam Orontium appellatam coquito, & cũ decocto lauato, & decoctum confeſtim viride reddes. Aut venã ſub lingua ſecato. Quod ſi ad nullum horũ auxiliorum malũ cedat, expurgatione per ſcammoniam & exquiſita diæta vtantur, atq; ita ad exercitia progrediantur.

De ſplenis affectionibus. CAP. II.

QVòd omnes corporis particulæ familiarẽ ſibiipſis ex venis trahant humorem, in cõmentariis de naturalibus facultatibus edocti, in iiſdemq; etiam quòd velut fecẽ ſanguinis, ex qua atra gignitur bilis, hoc viſcus alimentum habet inſtituti, & vltra hæc memoria tenentes ea quæ in curãdi methodo de Splene ſunt dicta, facilè aſſequemini ea quæ nũc referẽtur. Quorum primũ & principaliſsimum hoc eſt, Quod hoc viſcus à natura celerrimè indurari ſoleat, ſanguine nimirũ in venis ipſius obturato, & ob craſſitudinem neque excerni, neque diſcuti facilè potente. Attenuantibus igitur opus habet

bet pharmacis citra manifestam caliditatẽ, vt ne vehementius incrassescat succus crassus in ipso obturatus. Quo verò actiones ipsius conseruentur, ex austeriis aliquid his ammiscetur, quale est etiam adstringentiũ genus. Didicistis enim in naturalium facultatum commentariis, Quòd quum omnes particulæ suæ conseruationis gratia habeãt facultates, tum familiarium attractoriam, tum alienorum expulsoriã, itemq; assimilatricem sibiipsis eorũ quæ attraxerint, Aliquibus ipsarum insuper inest, per accidens magnopere iuuare totum corpus. Ex horũ genere est & lien, qui ex hepate in seipsum velut fecem sanguinis trahit, quemadmodũ vesica in hepate bilem, & renes vrinam. Si igitur præ imbecillitate eiusmodi sanguinem ad sese trahere non potest, vitiosus humor vniuerso corpori affricatur, Ob id itaq; naturalem ipsius firmitatẽ custodire oportet, quo cõueniens ipsi alimentũ attrahat, per quam actionẽ vniuerso corpori ad humorum bonitatem confert, & generata in ipso recrementa in ventrẽ demittere potest, vnà cum ciborum recrementis excernenda. Ea gratia igitur valde amara medicamenta ipsi offerimus, quædamque ipsis ex austeris miscemus. Quædam verò ad materiam cõmoda, ad ceratorum videlicet

& malagmatum præparationẽ, apponimus, quale pharmacũ est cera, & resina, & pix, & bitumẽ, & quęcũq; alia huiuscemodi. Iuxta primã autẽ rationẽ acetũ & acetũ mulsum, visceri commoda sunt, vtpote secare & attenuare crassos humores potentia, citra calfactionem. Quemadmodũ igitur in aliis particulis ea quæ per cataplasmata, aut liquida pharmaca imposita, aut affusa fotu auxiliantur, in alio opere relata sunt: Ita & nunc relictis his quæ inflammato spleni cõmodant, eorum solũ mentionẽ faciam quæ indurato visceri opitulantur, quod ipsum etiã in medicamentariis libris fecerunt qui ante me scripserunt, propriè eos splenicos appellantes, qui induratã splenis affectionẽ habent.

Pharmaca potabilia ab Andromacho ad splenicos conscripta.

Potio ad splenicos Antipatri, vt Nilus. Carnis myrobalani drach. 3. hemionitidis herbæ, quam quidã asplenũ, quidam scolopendrã dicunt drach. 6. corticis radicis capparis drach. 4. costi drac. 4. chamædryos drach. 6. polii drach. 3. radicis cotyledonis drachm. 2. corymborum hederæ nigræ grana. 25. ammoniaci thymiamatis drach. 4. seminis hyperici drach. 2. galbani drach. 2. seminis periclymeni drach. vnam, aut radicis

drach

drachm.3.nasturtii nigri sesquidrachmam, succi fructus scillæ drach.16. Dantur oboli duo in aceto mulso. Aliud splenicis potabile. Glandis vngentariæ drach.4. hederæ albæ grana.24.costi drach.2. seminis periclymeni drach.2.hyperici drach.vnam, alii drach.4.galbani drachm.vnam,obol.2. nasturtii drac.4. Excipe succo scillæ cocto. Dato fabam græcã in aceto mulso. Aliud,

Carnis myrobalani drachm. 3. hyperici drach.6.seminis periclymeni drach.6. radicis dauci drach.6.rubiæ,acori,phu pontici, croci,singulorum drachm.6.iunci odorati drach.tres,Mei drach.6. nasturtii, chamæpityos,radicis capparis,singulorum drac.6. polii drachmas.6.alii drach.tres,ammoniaci thymiamatis drach.tres, cum aceto mulso pastillos duorum obolorum ponderis formato,& vnum in aceto mulso dato. Facit & ad hepaticos,& hydropicos. Aliud facit ad splenicos. Trixaginis drach.quatuor,polii drach.5.chamæpityos drac.quatuor,rubiæ drach.5.ammoniaci thymiamatis drach.tres, artemisiæ drach.tres,myrobalani drach.quatuor,corticis radicis capparis drachmas tres,aristolochiæ drach.6. tragacanthæ drachmas duas, cum aqua in pastillos triobolares redigito, ac dato ex aceto mulso. Aliud Stomacho cõmodum.

Vtere

Vtere etiam ad omnem affectionẽ ſplenis, facit & ad conuulſa, inflata, & vitia muliebria. Myrrhæ drach. 4. nardi Indicæ drac. 4. corticis radicis capparis drachmas. 4. coſti drach. 5. radicis panacis drac. 4. radicis peucedani drach. 4. dictamni drachmas. 4. polii drac. 2. corticis radicis periclymeni drachmas. 4. rubiæ drach. 3. & dimidiam, ammoniaci thymiamatis drach. 4. & dimidiã, aliqui etiam iridis drac. 4. & dimidiam. Excipe aceto mulſo, præbe obol. 2. in aceto mulſo. Aliud Splenicis, orthopnoicis. Struthii, ſcillæ aſſatæ, panacis, radicis capparis, ſingulorum drac. 5. crocomagmatis drac. 2. & dimidiam, excipe aceto & præbe in aceto ſcillitico. Aliud, Struthii, corticis radicis capparis, trixaginis, panacis, ſingulorum drach. 10. fructus myricæ drach. 3. Excipe aceto ſcillitico, & drachmã. 1. ex aceto ſcillitico exhibeto.

Pharmaca potabilia ab Aſclepiade, ad Splenem conſcripta.

CYnogloſsi manipulum cum vini cyathis. 3. terito, & expreſſum liquorẽ ante cibum bibendum dato, facit & ſuccus per ſe. Colligere autem oportet herbã ſiniſtra manu ante ſolis exortum. Aliud. Trixaginis manipulum cum vini ſextario vno

coquito,& expreſſum liquorem reponito, atque ex eo cyathos. 2. ante cibum dato.

Pharmacum inſperſile Splenicis. Myricæ fructum tuſum & cribratum reponito. Vſus verò tempore cochlearia. 2. cum aceti mulſi diluti cyathis. 3. dato. Aut herbam pelargitin appellatam tuſam ac cribratam dato vt prædictum eſt. Aliud, Aſini aut equi ſylueſtrium lienem ſiccatum tundito ac reponito,& cochlearia. 2. cum vini diluti cyathis. 3. exhibeto. Catapotium Splenicis. Corymborũ hederæ albæ grana*. 3. deuoranda præbe,& aceti mulſi cyathos. 3. inſuper bibendos. Catapotium Andreæ pæonium dictum. Myricæ fructum tuſum & cribratum galbano excipe,& in catapotia redige,eaq́ue pro viribus exhibe. Paſtillus ſplenicus tumorem eliquat. Fructus ericæ drach. 4. piperis albi,nardi Syriacæ, ammoniaci thymiamatis, ſingulorũ drachm. 2. Arida tunduntur & cribrantur, ammoniacum aceto ſcillitico diſſoluitur, & aridis additum in paſtillos cogitur,fiunt autem paſtilli drachmæ pondere, daturq́ue drach. 1. ex aceti mulſi cyathis. 3. Qui pharmacum hoc tradidit,dixit porcellum ad triduum hoc bibiſſe,& poſtea reſectum, ſine liene inuentũ eſſe. Alius ſplenem tumentem eliquans & conſumens. Ammoniaci thy

* Aliàs. 6

thymiamatis,foliorum rubi tenerrimorum, vtrorumq; drac.8.corticis capparis drac.4. myricæ fructus,herbæ aspleni quæ & scolopendrium & hemionitis dicitur, vtriusq; drach.2.nuclei scillæ assatæ & purgatæ,piperis albi,vtriusq; drach.2. Excipe aqua & redige in pastillos,atq; exhibe drach.1.cum aceti mulsi cyathis.3. Chrysermi pastillus,splenicis,hydropicis,Cit vrinam,mollit aluum. Scillam magnam luto oblitã assato, & corticem detrahito ac quod ad fundũ est durum,ex nucleo verò libras.2.accipito,seminis dauci*drach. 8. hoc est vnciam vnã, anisi,seselis,radicis panacis,iridis, singulorum tantundẽ,seminis vrticæ,baccarum cedri, vtrorumq; drach.12.myrrhæ drach.4. erui moliti chœnicem. Vini odorati quod satis est. Subacta in pastillos redigito. Datur drach.vnam,cum aceti mulsi cyathis.3.

Græco i. habent εὔβαφον.

Alius Eugerasiæ. Scillæ assatæ depuratæ minas.2. radicis bryoniæ minas.8.piperis albi tantundem,petroselini tantundẽ, seminis dauci cretici tantundẽ, erui moliti tantundem, cedridũ,hoc est,cedri baccarũ sextarios.6.aceti bessem,iridis,radicis panacis,myrrhæ,singulorum quadrantẽ.Vini falerni quantum satis est his in pastillos cogendis,formatos autem pastillos in vmbra resicca, &*vnciam 1. cum vini diluti cyathis

Drac. 1. habẽt vet. d.

this tribus exhibe.

Epithemata & emplastra eiusdem Asclepiadæ ad recentes splenis inflāmationes.

FOliorum tenerrimorū arboris sambuci lib.3.aloës lib.1.cum aceto subigito, & linteolo infarcta imponito. Aliud, Ericæ fructus semissem, galbani lib.1. alii semissem, fructum tundito ac cribrato, atque ita galbanū addito, ac diligenter misceto, atq; in linteolum impacta imponito. Pharmacum Idiotæ accommodatum. Visci quercini lib.*1.calcis viuæ lib.1.viscum in vas fictile coniectū ac prunis appositū dissoluito, & dissoluto calcem viuā inspergito, misceto, & calidum albæ pelli infarctum imponito. Oportet autem cum adhærente adhuc pharmaco lauari, atque ita sinere donec sua sponte cadat. Curam item habere oportet vt disparatæ splenii partes resecentur. Aliud, Visci quercini lib.1.calcis vnc. *1. floris lapidis Asii trientē, cedriæ vnc.1. præparato pro more, ac vtere quotidie auferens pharmacū, & spongiis calidis fouens locos, rursusq; imponens. Hoc pharmacum vrinā mouet. Malagma auri colorē referens, valde cōmodū. Ceræ, resinæ pinus & frictæ singulorū libras.2.arsenici, aluminis scissi, calcis viuæ, singulorū sextantē.aceti, olei, vtriusq; cyath. 8. Apparato pro more.

*Vet.cod. habent libras.2.

* *Aliàs semissem.*

Aliud

Aliud valde generosum, quo vsus est Andromachus. Ceræ, resinæ pinus, picis Brutiæ aridæ, singulorum lib. 2. arsenici, aluminis scissi, calcis viuæ, singulorum sextantē, acethi cyath. 8. præpara pro consuetudine. Facit ad splenicos, hydropicos, & ad præcordia distenta. Facit & ad Ischiadicos, arthriticos. Nos ad pharmacum hoc apposuimus myrrhæ sextantem & vnciam dimidiā, visci trientem.

Ad induratas splenis affectiones, Vsus est Tryphon Gortyniates.

FOeni græci moliti, sinapis, mānæ thuris, singulorum sextarium vnum, retrimentorū à myrobalano expressa reliquorum sextarium dimidiū, spumæ nitri quadrantem, tenuissime trita ac mixta, cedria cocta excipe, vt emplastri liquidi habeant spissitudinem. Vsus eius est per interualla, pharmacum autē impositum fasciolis complecte & obliga. Tēpus imponendi est ante balneum, quantū possibile est ægrum ferre, postea verò obligatum adhuc in balneum inducito, & pro reliqui corporis curatione in solium demittito, atq; ita in aqua fasciam resoluito. Aliud ad splenicos per vnam diem sanans. Verùm supra pharmaci impositionem per tres dies certo viuendi modo vtimur. Myrrhæ, mannæ thuris, vtriusque

qua

quadrantem, ſinapis Alexandrini, naſturtii, vtriuſque ſextantem, aceti ſcillitici quod ſatis eſt. Sinapi & naſturtium tundito ac cribrato, mannam verò & myrrham diſſoluito, eisque arida addito, & ſimul aceto ſubacta ad malagmatis formam reducito, & à ſecunda hora vſque ad nonam imponito. Poſtea verò duabus faſciis obligatum in balneum inducimus, atque vbi laxatæ fuerint in calidæ ſolium demittimus. In ſolio verò longiori temporis ſpacio moretur, cruribus extra aquam emotis. Ne verò in animi deliquium delabatur, acetum & pulegium odoret, & faſcias paulatim reſoluat. Egreſſo porrò è balneo ſalſamentum citra panem exhibendum eſt, & vinum mari mixtum. Sequenti die eadem offerenda ſunt. Tertia verò gymnaſijs vtendum quæ ſpiritum acutum reddere valent.

Aliud Arii Tarſenſis. Vſus eſt per interualla. Ficuum pinguiſsimarum, ſinapis radicis capparis corticis, ſingulorũ lib. vnam, aceti quantum ſatis eſt. Aliud Diodori. Sinapis, naſturtii, fœni græci, ſeminis lini, retrimẽtorum ab expreſſa myrobalano reliquorum, ſingulorum drach. octo. Excipe cedria cocta aceto ſcillitico ammixto. Vſus eſt ante balneum, pharmacum bonum eſt, & poſt vſum ſanguinem mingunt.

Pharmaca ab Asclepiade in quarto externorum conscripta, ad splenicos, & hydropicos. Quæ iuxta dictionē eius sic habent.

EPithema splenicis, tumorem eliquat. Foliorum tenerorum sambuci libr. 3. aloës pinguis lib. vnam, terito cum aceto, & linteolo excepta imponito. Aliud, Fructus ericæ lib. vnam, galbani lib. vnam, fructum tundito & cribrato ac galbano excipito, rursusq; tundito vngenti Irini fece admota, quo ad malagmatis formam redigantur, deinde linteolo infarcta imponito.

Malagma ad splenicos. Myrobalani corticum tusorum cribratorum minam dimidiam, & retrimentorum ab expresso succo eiusdem residuorum tantundem, ceræ drac. sex, resinæ terebinthinæ drach. 32. galbani drach. decem, irini parum. Arida cum liquidis committito. Aliud valde præclarum.

Farinæ myrobalani quadrantem, nitri vnciam vnam, alii vncias quatuor, ceræ semissem, terebinthinæ bessem, aceti quod sufficit, splenem eliquat. Malagma ex Cedria splenicis, hydropicis, medicamentum accommodatum. Vrinā cit multam, & splenem eliquat. Oportet autem vnà cum pharmaco lauari, & quod ab eo disparatum est, à splenio videlicet de corporis cuticula, desec

secares. Sinēdū enim est adhærescens pharmacum, donec sua sponte dilabatur. Compositio hæc est. Visci quercini lib. I. calcis viuæ semissem, floris lapidis Asii trientem, cedriæ quadrantē. Viscum ærea patina coquito, & postquam fuluum factum fuerit, cedriam adiicito, assiduec; moueto ac arida trita inspergito. Deinde ab igne ablata aliqualiter frigefieri finito, atq; in pellem albam à spina appellatam infarcta affectis locis imponito, & vnà cum pharmaco lauare iubeto, donec splenium sua sponte dilabatur. Oportet tamen vt prædictum est dispa ratas splenii partes desecare. Aliud valde præclarum. Floris lapidis Asij sextantem. lapidis gagatæ vnci. vnam, calcis viuæ bessem, visci quercini lib. vnam. Præpara ac vtere vt dictum est. Malagma Anthiochidis, ad splenicos, hydropicos, Ischiadicos, arthriticos, præparatum est Fabulæ. Ceræ lib. tres, resinæ terebinthinæ lib. tres, retrimentorum ab expressa myrobalano reliquorum lib. vnam, spumæ nitri lib. vnam, floris lapidis Asij lib. vnam, ammoniaci thymiamatis libram vnam, olei cyprini libras tres. Acetum ad ammoniacum dissoluendum. Aliud Fabullæ compositum valde præclarum, ad easdem affectiones. Myrrhæ stactæ libras duas, * bdellii onychis

* Hæc ex vet. cod.

lib.2. medullæ ceruinæ. libr.2. ammoniaci thymiamatis lib.2. iridis ſiccæ lib.2.] opopanacis lib. vnam, galbani lib. vnam, maſtiches lib. vnam. floris lapidis Aſii lib. vnam, ſtyracis lib.1. ſucci ſycomororum lib. vnã, canchryos lib. vnam. piperis albi ſemiſſem, ceræ lib.5. terebinthinæ lib.5. pharmacum eſt tuſile, id eſt, quod cõtunditur. Oportet autem tundentes vngenti Irini fecem admouere, donec quàm molliſsimum pharmacum reddatur. Repoſitum enim molliſsimum euadit. Malagma quod aurei coloris appellamus. Auripigmenti vnc.1. aluminis ſciſsi ſextantem, calcis viuę ſextantẽ. Arida tundimus ac cribramus, & in mortarium coniicimus, hiſq; aceti cyathos octo, ſuperfundimus, & probè trita liquidis excipimus. Sunt autem liquida hæc. Ceræ lib. duas, reſinæ frictæ lib.2. pinus libr.2. * hæc frigefieri poſt eliquationem ſinimus, & ſic eraſa tritis adiicimus. Nos ad pharmaci præparationem etiam myrrhæ ſextãtem appoſuimus. Aliud, hoc eſt vſus Andromachus. Facit ſplenicis, hydropicis, & ad præcordia diſtenta. Facit item Iſchiadicis, Arthriticis, & ad inueteratas affectiones. Ceræ librã vnam, picis brutiæ lib. vnam, pro reſina fricta; picem addimus, olei cyath. octo, auripigmenti auricoloris ſextantem, aluminis

** His addit vetu. cod. olei cõmunis cyathos octo.*

ſciſsi ſextantem, calcis viuæ ſextātē, præpara vt dictū eſt. Nos ad pharmacū etiā myrrhæ ſextantē, & viſci quercini trientē appoſuimus. Ad inueteratas induratas ſplenis affectiones. Authemeron ab eo quod per vnam diem curat appellatum. Oportet autem cum pharmaci impoſitione ægrum ad triduum conuenienti diæta vti. Myrrhæ, mannæ thuris, vtriuſque quadrantem, ſinapis Alexandrini ſextantem, naſturtii ſextantē, aceti ſcillitici quod ſatis eſt. Arida tundito & cribrato, & cum aceto ad malagmatis formam ſubigito, & linteolo excepta ab hora ſecunda vſq; ad nonā imponito, ita vt complectaris & contineas incumbens malagma faſciola obligata. Deinde verò ita obligatum in balneum mittito, & vbi propè laxata fuerit, in ſolium deſidere facito, & pedes extra ſolium extendere iubeto, ac longiori tempore in ipſo immorari. Cæterùm ad reuocandos in animi deliquiū collapſos acetū cum pulegio naribus admouemus, & paulatim reſoluere faſcias tentamus. Sint autem duæ faſciæ malagmati incumbētes, quū enim faſciæ tollūtur, auferimus etiam incumbens malagma, & poſt affectos locos ſufficiēter fouemus. Egreſſo de balneo ſalſamētū citra panē exhibemus, & vinū mari mixtum. Idem etiam ſequenti die facimus.

Et tertia ſimiliter, inſuperq; gymnaſiis vtimur quæ ſpiritum acutum reddere poſſunt.

Aliud Tryphonis Gortyniatæ Cretenſis pharmacum accommodatum.

FOeni græci moliti ſextariũ vnum, retrimentorum ab expreſſa myrobalano reliquorum ſextarium dimidium, ſpumę nitri quadrantem. Omnia trita cedria excipe. Verùm hanc prius coctam condenſare oportet ad cerati ſpiſsitudinem. Vſus eſt ante balneum, quantum æger ferre poteſt. A balneo cerotarium imponimus. Aliud Authemerõ inſcriptum, liberat ab affectione.

Pyrethri drach. 20. myrobalani beſſem, naſtartii beſſem, ſeminis vrticæ beſſem, piperis beſſem, ſinapis ſextariũ dimidium, omnia trita & aceto ſubacta per interualla imponito ad horas tres ſi ęger tolerare poſſit. Deinde ablato pharmaco lauari iube. In balneo verò cerato vtẽdum eſt ex roſaceo apparato. Aliud tumorem liquefacit.

Floris lapidis Aſij, nitri rubri, retrimentorũ expreſſæ myrobalani, ammoniaci thymiamatis, ſingulo. drac. 24. corticis radicis capparis drach. 8. ſeminis raphani drach. 10. aut ſucci cyathũ vnum, aceti acerrimi quod ſatis eſt, viſci quercini drach. 40. ammoniacũ ſambuci ſucco, aut myricæ, aut trifolii diſſolue, Arida verò tunde & anguſtiſsimo cribro

bro excute, ac aceto subige, indeque ammixto visco omnia simul contunde, & vtere.

Pharmaca ad splenicos ab Archigene in primo medicamentorum secundum genus conscripta.

IN splenicis porrò præcedente similiter tota diæta, ex describendis compositionibus his vtitor. Potus quidem sit aqua in qua ignitum ferrum sæpe sit extinctum, nõ febrientibus cum vino. Febricitantibus verò aqua sola. Aut anagallidis ceruleũ florem habentis obolum vnum exhibeto cum aceto mulso. Aut serpillum cum aceto. Aut panacis radicem viridem cum aqua mulsa. Aut semen similiter. Aquam mulsam verò per noctem sub dio exponito. Aut corticis radicis periclymeni & seminis eius quãtum tribus digitis apprehendi potest, in vino albo meraco calido ieiunis bibẽdum ad dies 40. exhibeto. Aut vulpis hepar siccum cum aceto mulso exhibe bibendum. Aut cuminum Aethiopicũ similiter vt hepar ex aceto mulso. Aut radicis ari corticis drachmã dimidiam cum aceti mulsi cyathis 3. Aut polium similiter cũ aceto mulso. Aut hederæ albæ grana tria cum aceti mulsi cyathis 3. Aut arida trita capparis folia propinato. Cataplasmata autem eadem impones splenicis quæ hepaticis,

Ampliusq; cinerem ex ferraria officina cum aceto. Aut capparim maceratam aceto ac tritam cerato cyprino exceptam. Aut nasturtium & fœnum græcum, ac calcem viuam, & nitrum, cum melle mollita imponito. Aut fœnum græcum, & calcem, ac nitrum, item cum melle imponito. Aut lepidii folia imponito. Quũ verò iam morsum perceperint in balneũ inducito, & ablato pharmaco in feruidæ soliũ demittito ac detineto, Aegrè enim ferunt nimiam mordacitatem, verùm sani exeunt. Idem etiã in Ischiadicis facit. Aut myrobalani expressę retrimentũ aceto maceratũ, rosaceo cerato excipe ac impone. Aut fœni græci & nasturtii par pondus, mannæ duplum, calcis viuæ parum, cum melle splenia velut emplastra facito ac imponito. Aut fecem acris aceti imponito. Aut capparis radicem cum aceto. Aut spongiam acerrimo aceto imbutã. Egregiè faciũt myrobalani cortices, & nitri tertia ipsorum pars, trita aceto subigito, & resinam ac ceram cum modico oleo liquefacta affundito, & mollitis vtitor. Perseuerante malo cucurbitas cum scarificatione affigito. Amuleta autem, & per contrarietatem quandam naturalem ad hepar & splenem facere credita, hæc sunt. Venam retro sinistram aurem secato, & detracto sangui

gui

guine affectum ſplenem confricato.

De hydrope ſiue aqua inter cutē. CAP. III.

HYdropicorum medicamenta, & alia cōmunia ad ſplenicos ipſos, itemq́; quædam multiplicis vſus, ad varias affectiones, tū iam prædictas, tum duritias & vbi quid diſcutere oportet, etiam ſi iam purulenta ſit compages, dicere aggrediar, initio ab his quæ Aſclepiades tradidit ſumpto.

Pharmaca ab Aſclepiade conſcripta ad prædictas affectiones in quarto externorum, quæ Marcellæ inſcribit.

EPithema hydropicis valde cōmodum, quod adiacentem humorem abſorbet. Farris, quod zeam vocant, moliti ſextar. 2. floris lapidis Aſij ſextar. 1. mannæ libr. vnā. Probe trita adipe ſuillo veteri probe ſubacto, & vino per integram noctem macerato, excipito. Sit autem tanta adipis copia quanta ad molle faciendum pharmacū ſatis eſt. Aliud, Beſaſa: eſt autem ſemen rutæ ſylueſtris quod in Syria naſcitur, & vernacula lingua Harmala ab illis appellatur: huius tuſi ſexta. 1. mannæ ſextarium dimidium, adipis ſuilli veteris quantum ſufficit, præparato vt dictum eſt. Aliud, Ficuum pinguiſsimarū lib. 3. * origani lib. 1. Quidam cumini lib. 1. ſulphuris viui qua-

** Spumæ nitri vet. cod.*

drantem, cochlearũ Africanarũ lib. 1. Arida tundito & cribrato, & tusis ficubus vnà cũ carne cochlearũ excepta, ac in linteolum infarcta imponito, melle cocto sufficienti addito. Aliud ex Critone. Fœni græci moliti ac cribrati sext. 2. sulphuris viui lib. 2. & dimidiã. * in aliis lib. 2. nitri lib. 2. absinthii sicci contusi sextar. 2. & dimidium.] Arida tenuissimè trita melle cocto excipito, Indeq; linteolo infarcta per noctem imponito. In die vtere & gestatione, & confectione subscripta. * Ceræ lib. 1. picis aridæ lib. 1. lapidis asij lib. 1. olei veteris lib. 1. arida cũ liquidis misceto.] Malagma Ipoterium inscriptum. Resorbet humiditates ex alto, & duritias dissoluit. Ceræ, picis aridę, vtriusq; lib. 2. aluminis liquidi, sulphuris viui, mannæ, nitri rubri, sing. lib. 1. resinę frictæ li. 4. olei veteris heminã 1. aceti quãtum satis est ad arida dissoluenda. Præpara ac vtere vt probato. Aliud præclarũ Ipoteriũ pharmacũ accõmodatũ. Facit hydropicis, splenicis, & ad inueteratas affectiões. Resinæ frictæ libr. 4. ceræ libr. 2. sulphuris viui lib. 1. * picis liquidæ lib. 2. aluminis liquidi lib. vnam, nitri rubri lib. vnam, Aristolochiæ quadrantem, bdellii quadrãtẽ, amomi racemi quadrantem, radicis cucumeris syluestris quadrantem, aloẽs semissem py-

(margin:) * *Hæc addit vetu. cod.*

(margin:) * *Hæc vetu. cod. huic loco addit.*

(margin:) * *Mannæ libr. vnã, addit vet. cod.*

rethri quadrantẽ, ammoniaci thymiamatis quadrãtẽ, visci quercini quadrãtẽ, succi sycomororũ quadrantẽ, aceti sesquisextariũ.

Aut pro aceto vini Italici tantundem, olei heminas tres, præparato pro more. Malagma ex baccis lauri, ad splenicos, hydropicos. Dissoluit omnẽ duritiã, absorbet abscessus in profundo. Ceræ lib. I. resinæ pinus lib. I. picis Brutiæ lib. I. baccarum lauri siccarũ lib. vnã, nitri rubri lib. vnã, ammoniaci thymiamatis lib. I. adipis vitulini subacti lib. I. arida tundito & cribrato per angustissimum cribrũ. Liquescibilia liquantur & frigefacta aridis adiiciũtur, atque ita cõtusis simul ac repositis vtimur. Aliud,

Baccarum lauri lib. I. picis lib. I. mannæ lib. I. adipis taurini lib. I. ammoniaci thymiamatis lib. I. ceræ lib. vnã, præparato vt prædictum est. Emplastrũ tonsoris appellatione, ad splenicos, & hydropicos. Hoc tonsor quidam vir Bithyniẽsis vsus, ischiadicos à coxendicum morbo penitus liberauit. Picis aridæ lib. 4. ceræ lib. 2. resinæ pinus lib. 2. ammoniaci thymiamatis lib. 2. nitri rubri lib. 2. *adipis taurini lib. I. In alio exẽplari etiã iridis lib. 2. habẽtur, cãchryos vnc. 18. farinæ fœni græci sextarius I. pollinis sextar. I. radicis chamæleonis nigræ tenuissimè tusæ sextar. I. cumini tenuissimè

*Baccarũ lauri aridarũ lib. duas addit vet. cod.

triti

triti ſeſquiſextarius, paſsi ſextar. 1. In alio exemplari aniſi triti ſextarius dimidius habetur, & pollen deeſt. Aliud Bithynum appellatum, pharmacum accommodatum ad prædictas affectiones. Picis Brutiæ lib. 4. reſinæ pinus, ceræ, ammoniaci thymiamatis, ſingul. lib. 2. medullæ ceruinæ lib. 1. adipis taurini ſubacti, lib. 1. ſucci ſycomororũ lib. 1. floris lapidis Aſii ſemiſſem, radicis chamæleonis cõtuſæ ſemiſſem, baccarum lauri ſiccarum libram dimidiam, farinæ loliaceæ lib. dimidiam, ſeminis dauci Cretici contuſi trientem, petroſelini trientem, cumini Aethiopici trientem, aniſi trientem, ſalis hiſpani ſexuncem, aphronitri ſexuncem, cyprini ſexuncem. Vini falerni quod ſatis eſt. Arida cum liquidis pro more apparato. Malagma ex ſeminibus, pharmacum accõmodatum ad prædictas affectiones, hoc vſus eſt Olympius. Ceræ drac. 100. terebinthinæ drach. 100. ammoniaci thymiamatis drach. 100. adipis taurini drac. 100. aniſi drac. 100. fœni græci drac. 100. petroſelini drac. *100. ammii, iridis Illyricæ, vtriuſq; drach. 50. panacis drach. 50. nitri drach. 50. glycyrhizæ drach. 50. cyperi drach. 25. ſabinæ drach. 25. ſampſuchi drach. 25. meliloti drach. 25. cardamomi drach. duodecim, & dimidiam, caſſiæ fiſtulæ drach. duodecim, & dimidiam,

*Aliâs 50

nar

nardi Celticæ, radicis dauci Cretici, vtriusque drach. 12. & dimidiã. Mellis heminam & dimidiam. Vini odorati quod sufficit. Præpara pro consueto more. Aliud, Ceræ minam vnam, ammoniaci thymiamatis minam vnam, terebinthinæ minam vnam, sampsuchi* minam dimidiam, iridis Illyricæ minæ quartam partem, hoc est drach. 25. seminis lini tosti minæ quartam partem, *adipis taurini minæ quartã partem, radicis cucumeris syluestris, anisi, seminis apii, ammii, cumini, fœniculi, nitri, singulorum minæ quartam partem, piperis drach. 12. & dimidiam, mellis heminam, vini sesquiheminam, cyprini sesquiheminã, aceti sesquiheminam. Componito ac vtitor.

** Hîc vet. cod. addit baccarum lauri, cyperi singulorum.*

** Hîc etiã fœnigræci, panacis vtriusque minæ quartam partem.*

Ex Andromacho ad hydropicos & inflationes.

PIcis liquidæ lib. 2. ceræ lib. vnam, nitri *drac. 6. sulphuris viui sexuncem, aluminis sexuncem. Ad hydropicos Cleophanti. Ceræ, resinæ, spumæ nitri, singulorum drach. 100. galbani drach. 12. & dimidiam, propolis drach. 12. & dimidiã, ammoniaci thymiamatis drach. 12. & dimidiam, cyprini cyathos duos aceti cyathos duos.

** Aliàs vncias.*

Ex Archigenis secundo libro pharmacorum secundum genus.

HYdropicis diætam ac viuendi modum cõuenientẽ cõstitue. Pro cataplasmate

te autem ſtercus bouis armẽtariæ impone. Reſicca autem ipſum ſtercus diligenter, & tritũ in poſca velut crudam hordeaceã farinam coque, in ſperſa ſulphuris viui quarta parte. Cataplaſma verò per omnem ventris amplitudinem impone. Mulſa verò cataplaſma ad ipſos præparauit ex elaterio, ſtaphide ſylueſtri, hyſſopo, felle tauri, æqualibus partibus ipſorum ficubus contuſis exceptis. Aut radicis cucumeris ſylueſtris minam vnam in vino coquito, & ficuũ minam dimidiã ſimiliter coquito, atque hæc ſimul terito affuſo eorum docoɔto, donec malagmatis forma euadat, Indeq́ue altheæ radicis tritæ tantundem ammiſceto, ſimulq́ue coquito ac terito, atque ita imponito. Aut caprinũ ſtercus in vrina pueris impubis veneris expertis, vel ipſius capræ vrina coɔtum ad ſtrimentitiã ſpiſsitudinẽ redigito, ac imponito, Egregiè ipſum per aluũ purgat. Aut veratrum nigrum, fel taurinum, nitrum, piper, æquis partibus cũ melle aluo per dimidiæ horæ ſpatium imponito. Porrò per omne curationis tempus vnam aliquam ex his potionibus ipſis propinato. Cotyledonis drach. I. ſcyllæ aridæ mundæ drach. I. in vino mulſo diluto quotidie exhibe. Aut corticis radicis Ari drach. I. Aut cneori, quam aliqui chamelæan appellant,

tene

teneras eminentias ad calamorũ radices na
ſcẽtes exſuccato,ac ſucci cyathos 3.prædi-
ctis ammixtis quotidie exhibeto. Optimè
facit & hoc. Cancri fluuialis ſicci triti,pedi-
bus ac eminẽtiis omnibus amputatis,drach.
vnã,aſari drach.1. miſceto aqua ex ipſo flu-
mine vnde cancri extracti ſunt accepta, &
propinato. Aliquãdo verò pro aſaro,opo-
balſami par pondus additur. Aut coralli
drach.1.aluminis ſciſsi drach.1.obol.2.cum
calaminthæ cremore terito, & in paſtillos
duorũ obolorũ ponderis redigito. & obo-
lum inde ex calaminthæ aqua bibẽdũ dato.
Summe facit & ad nephriticos. Aut radi-
cem calaminthæ coctam propina. Aut ſion,
quod lauer Latini dicũt itidem coctũ pro-
pina, idẽq; etiã edendum exhibe. Aut tri-
buli folia ſiue radicẽ cum vino dato. Aut
in balneo cum ſale & oleo diligẽter, vſque
quo exudent, illitos educito, & ſolis teſti-
bus exudantibus ablutis, primũ linteis, de-
inde etiã reliquis amiculis cõtectos curato,
ac panẽ furnaceũ *cum ſufficiẽtibus caricis
edendum dato: vinũ verò nigrũ Italicum
aut Spicatũ recẽs,in quo ficuũ triens in vini
ſextariis ſex, incoctus eſt, donec tertia pars
ſuperfuit, bibẽdũ exhibeto purgat per vri-
nam. Aut vrinæ capræ cochlearium vnum
cum nardi drac.1.calfactum bibendũ dato.

Aliqui codices hîc habẽt cum africanis caricis.

Aut

Aut cucumim ſylueſtrẽ vino nardino vel amineo macerato, & ex cremore ter cyathum vnũ bibendum præbeto, & paulatim vſq; ad cyathos tres progreditor. Aut ſeſeli in potu vel cibo exhibe. Aut daphnoides tritum lupini magnitudine inſpergens bibẽdum dato, Ducit vrinam multã. Aut corticem radicis Ari ex vino. Aut ſquamæ æris drach. I. panis medulla excipito, & catapotia facito ac exhibeto. Fortiter aquam ducunt. Aut æris vſti drach. I. rutæ ramulos tres, ſtercoris colũbæ drach. I. ſalis cõmunis parũ, cum vino Epheſio & aqua, ita vt tota mixtura * heminæ dimidiæ ſit, præbeto. Summe faciunt & Theriacæ omnes vrinam cientes. Inſuperq; potiones àquam ducentes, quæ vnicuique per experientiam cognitæ ſunt minimè periculoſæ. Similiter & catapotia. Cæterùm hydropicos diutius ad ſolem, cõtecto capite, inungito ex oleo multo ſale ammixto, & multa ſalſugine calida perfũndito. Inflatos verò maximè locos, veſicis magnis probè inflatis quotidie continenter pulſato, Inde enim arctantur ac cõtrahuntur. Scarificatis item ipſorũ talis & vulnuſculis impactis, ipſos in ferculo aut lectica geſtato ac circũuehito, Multus enim humor hoc modo ipſis profluere ſolet. Ad eaſdẽ affectiones Cõfectio Biẽnii.

* *Aliàs cyathi dimidij.*

Cro

Croci, opii, opopanacis, myrrhæ, iridis, acori, mandragoræ, asari, costi, nardi Indicæ, dauci cretici, mei, singulorum drach. 8. piperis albi & longi, gentianæ, stœchadis, cassiæ, phu ponticæ, singulorum drach. 8. excipe melle.

De pharmacis dolorem sedantibus, anodynis & colicis appellatis.

CAP. IIII.

HViusmodi pharmacis magni doloris, aut vigiliarũ gratia, aut ne per violentam tussim lancinemur, velut in sanguinis reiectatione & grauibus distillationibus aliquando contingit, vti solemus. In moderatioribus tamen prædictis affectionibus, confectiones ex seminibus priuatim tussiculares appellatæ sufficiũt, quæ & ipse omnino aliquid ex soporiferis seminibus habent: verum modicũ inter multa adeò semina, quæ odorata & tenuiũ partium ac vrinã cientia existunt. Appellant autẽ hæc Medici sæpe citra appellationis seminis appositionem, Cuminũ dicẽtes, & daucum, & seseli, apiũq; & anisum. Eiusmodi igitur pharmacorum compositiones inter tussiculares appellatas cõfectiones sunt relatæ, Verũ dolorẽ sedãtes anodynæq; & colicæ dictæ, quæ eiusdẽ quidẽ generis cum illis sunt, multo autẽ fa-

cultatibus illas exuperant, in hoc sermone ostẽdentur. Prima itaq; ex ipsis priscis tẽporibus, vt apparet, celebris fuit quam Philo prodidit, & de qua ipse hanc Elegiam fecit.

Philonis Antidotus.

En me Tarsensis Medici prægrande Philonis
Inuentum, mala quod multa dolore leuo.
Siue colum doleas, seu tu iecur, auxiliabor.
Seu lapis infestet, difficile aut lotium.
Et medeor spleni hinc, orthopnϾq; molestæ,
Conuulsa atque tabem protinus exupero,
Pleuritimq; malam, & sputũ vomitumq; cruoris
Euinco, mortis terror & hostis ego.
Viscera tentantes omnes ego sedo dolores,
Interna & quicquid membra dolore quatit,
Tußim, Singultum, destillantesq; fluores
Sisto, etiamsi quid strangulet excipio.
Me dedit ille autor sapienti munera magna
Discipulo, stupidos nil ego curo viros.
Odorum fuluumq; pilum pueri cape, cuius
Fulget adhuc campis Mercurij ille cruor.
Pondus ad humanos sensus perpendito prudens,
Dein drachmæ pondo Nauplion Euboicum.
Inde Menœtiadæ occisoris ponito drachmam,
Qui pecoris densis ventribus excipitur.
Viginti & drachmas candentis conijce flammæ,
Et totidem fabæ post suis Arcadicæ.
Et drachmam dictæ falsò radicis, ab ipsa
Terra, pisæs quæ Ioue clara manet.

Quum

Quumq; pion scribes, voci caput amplius addes.
Masculum Achiuorum nominis articulum.
Indeq; post drachmas expense sumito lancis
Quinque bis, atque isthæc prouidus excipito
Natarum tauri textura Cecropidarum.
Sic mecum Triccæ progeniesq; facit.

In his versibus Philo iubet croci drach. 5. coniici, pyrethri vnam, Euphorbii vnã, spicæ nardi vnam, piperis autem albi & hyoscyami par põdus, vtriusque drach. 20. opii verò drach. 10. Primi quidem igitur duo versus crocum indicãt, vt qui fuluus colore sit, & tenuis ad formam pilorum. Cruorem autem croci fulgere adhuc in campis Mercurii dicit. Adolescens enim crocus appellatus cum Mercurio disco ludens, & incuriosius consistens, illapso in caput ipsius disco, statim mortuus est: ex sanguine autem ipsius in terram acto, crocus natus est: fulgere verò cruorem dixit, hoc est sanguinem iam occisi, propter coloris croci splendorem. Scribitur autem non solùm campis, sed & herbis in versu, hoc modo, fulget adhuc herbis Mercurii ille cruor. Cæterùm põdus croci drach. quinque, esse vult, quum ad humanos sensus perpendere iussit, qui quinq; numero existũt. Quod verò drach. quinque esse velit, & neque obolos, neque libras, neque aliud quicquam tale, per se-

quentia cōmonſtrat, primum quidem quum ait, Dein drachmæ pōdo Nauplion Euboicum. Deinde verò & conſequenter quum aliis idem drachmæ nomen apponit. Nauplion itaque Euboicum, pyrethrum vocat. Propterea quod Nauplius magnis pyris incenſis, vt aiunt, circa Euboiæ portum, multos Græcorum decepit, vt perirēt tanquam ad regionem portus bonos habentē applicantes. Id ipſum vero ob Palamedis necem ipſum feciſſe tradunt. At verò & Euphorbium ſimiliter his ænigmatice vocauit, quum ait, Inde Menotiadæ occiſoris ponito drachmam. Quandoquidem poëta Patroclum ſic loquentem facit.

Sed me parca ferox, Latonæ, & filius aufert,
Atque vir Euphorbus.

Pecoris autem hoc eſt ouium ventribus excipi & adſeruari Euphorbiū ait, propterea quod hos ſolos nō corrumpit, & ob hoc in his reponi pharmacum poteſt. Eſt porrò Euphorbium plantæ cuiuſdam ſpinoſæ in Mauruſiorum terra naſcentis ſuccus, facultate calidiſsimus, & de ipſo libellus paruus ſcriptus eſt Iubæ regi Mauruſiorū. Conſequenter verò Philo ait, Viginti & drachmas candentis coniice flammæ, piper album per hoc ſignificans. Eſt autem ſtomacho cōmodius & acrius quàm nigrum. Viginti

inſu

insuper drachmas seminis hyoscyami inii-
cere iubet, * quod etiã enigmaticæ descri- * Sic vet.
bẽs ait, Totidẽ fabæ suis Arcadicæ,] Quan cod.
doquidem aprum Erymanthium Hercules
occidisse fertur, qui in Arcadum terra fuit
connutritus. Quin & nardi ipsius drach. 1.
coniiciendam censet, quam radicẽ falso di-
ctam appellat, quandoquidem spica nardi
verè nominatur, Vult autẽ eam Creticam
esse, quũ ait, ab ipsa Terra pissæo quæ Ioue
clara manet. Quãdoquidem fabularũ scri-
ptores Iouem in dictæo Cretæ monte edu-
catum aiunt, occultatum ibidem à matre
Rhea, ne & ipse à patre Saturno deuoraretur.
tur. Apposuit autem Ioui epitheton pissæi,
quemadmodum multi etiam extra poëti-
cam, in cõmuni sermone dicere solent, per
Aesculapiũ Pergamæum, per Dianã Ephe-
siam, per Delphicũ Apollinem, per Vestam
Eleusinam. Quidam verò non Creticã ter-
ram, sed Indicam indicatã esse aiunt, ex qua
ebur affertur, ex hoc enim statuam Iouis in
Pissa factam ac formatam esse. His omni-
bus & papaueris succum ammisceri iubet,
qui recepto à medicis more priuatim opiũ
appellatur, quum nullus aliorum succorum
quantumuis multi sint in neutro genere:
opium videlicet, nominetur, Quando igi-
tur ipsum nomen opion, ex voce. o. & . pion.

componitur, ob id ſanè inquit.

Quumq; pion ſcribes, voci caput amplius addes,
Maſculum Achiuorum nominis articulum.
Indeq; poſt drachmas expenſæ ſumito lancis.
Quinque bis, &c.

Hoc eſt iniice & opii drach. 10. Supereſt poſtremum quo omnia hæc trita excipiuntur, ipſum Mel, itidẽ coniecturaliter ab ipſo appellatum, Natarum tauri textura, quãdoquidem ex putreſcentibus tauris apes generari tradunt. Quod autem Atticũ ipſum Mel eſſe velit, ea gratia addidit, Cecropidarum, hoc eſt, Athenienſium. Cæterùm per extremum verſum oſtendit etiã Aſclepiadas hoc pharmacum ſic præparare, Ex Tricca enim generis ſui originẽ ducunt, ex quorũ ordine & poëta eſt. Hæc fermè prima antidotorũ dolores ſedãtiũ celebris facta eſt. Iuxta hãc autẽ aliis partim ad ipſam appoſitis, partim detractis, aut apponderationibus permutatis, poſteri magnum antidotorũ dolores ſedantiũ numerũ fecerũt, quas etiam colicas vocant, denominatione ab affectione quæ maximos dolores habet deducta. Ego verò primũ quidem generales cõponendi ipſas modos referam, deinde velut conſueui, etiã particularium materierum ſeriem quantum latiſsimè ſe expandit

ſub

ſubſcribam. Opium itaq; fortiſsimũ eſt ex his quæ ſenſum ſtupefaciunt ac ſomnũ ſoporiferum inducũt. Operatur autẽ hæc etiã ſolum ſapa dilutũ, deinde tomẽto exceptũ ac ſedi inditũ, itemq; fronti ac naribus illitum. Si verò cũ alio quopiã vim ipſius moderante miſceatur, moderatius hæc facit. Verùm quæ ammiſcentur ipſi, aut cõcoquere, aut mitigare doloroſam affectionẽ oportet, aut humores affectionẽ efficientes diſcutere, aut ſecare, aut attenuare, aut iuxta totam ſubſtantiam alterare. At verò neque ignorare nos puto optimũ eſſe compoſitionis ſcopũ, qui trium cõiectationi ſit intentus: Nimirum vt & ſenſus ſtupefiat, & nullum in poſterũ inde circa particulam detrimentum permaneat, ampliusque vt affectio ipſa maximè inde iuuetur. Ad hæc igitur reſpiciens Philo mihi videtur hoc pharmacum de quo iam propoſuimus dicere, compoſuiſſe, Ex opii quidem & hyoſcyami mixtura ſomnum ſoporiferũ, & ſenſitiuæ facultatis ſtuporem inducere volẽs. Quo verò citius diſtribuerentur, & totum affectarum partium profundum penetrarent, calfacientia ammiſcuit, pyrethrum, & euphorbium, & piper, quæ nocentes humores diſcutere poſſunt, & extergere viſcoſos, ac ſecare craſſos, & ventoſos flatus attenuare

ac euacuare. Est autem non modica concoctoria vis omniũ frigidarũ affectionum in nardo sita, Verùm Creticã nardum inijcere non oportet, neque omnino eam quæ apud nos nascitur, quam montanã & herbã Narditen magis quàm nardũ appellant, Est igitur Celtica nardus optimum pharmacum, efficiens quæcunq; etiã Indica nardus solet, Verùm ab ipsa viribus deficit, velut etiam à Celtica, Montana, Quemadmodũ autẽ ex aromaticis appellatis medicamentis Philo solam nardũ iniecit, Sic posteri alius aliud apposuit, aliqui autẽ plura. Quæ verò apponuntur sunt, flos iunci odorati, & cassia, cinamomum, amomũ, & costus. Quemadmodum autem rursus crocũ addidit, crudorũ humorum concoctoriũ, itemq; affectionũ medicatarum, Sic alii myrrham & castoriũ ammiscuerunt. Plurimi autẽ ex ipsis, neque male in hoc facientes, & hæc familiaria semina, de quibus etiam antea in cõfectionibus ex seminibus cõstãtibus dictum est, addiderunt: quo videlicet amarorũ medicamentorum iniucunditatẽ mitigent, & totũ pharmacum ad distributionẽ & vrinæ propulsionem instigent. Si verò & humorum crassitudo attenuari expetat, etiam hoc ipsum faciunt, Dico autem apii semẽ, cumini, dauci, petroselini, anisi, & quæcunque

eius

eiuſmodi exiſtunt. Apponam igitur iam & copiam ac ſeriem particularium materierũ à prioribus medicis vſu ac experientia cognitarum.

De colicis pharmacis ab Andromacho conſcriptis.

PRima itaq; ipſarum in hæc verba ſcripta eſt. Colica Caſsi. Aniſi drach. 6. ſeminis apii drac. 12. nardi drac. 4. alii drac. 6. caſtorii drach. 3. petroſelini drachm. 4. alii drach. 3. piperis albi drac. 5. & longi drac. 5. myrrhæ drach. 6. iunci odorati drach. tres, ſucci papaueris drach. 6. croci drach. 3. Excipe melle cocto. Quidam etiam cinamomi drach. 1. aut caſsiæ drach. 2. Datur ad ſummum nucis regię paruæ magnitudo ex aquę calidæ cyathis. 3. minimum nucis ponticæ magnitudo. Colica ſecũda ab Andromacho ſcripta hæc eſt. Colica Caſsii, vt Criſpus. Facit & foris impoſita. Aniſi drac. 12. ſeminis apii drach. 24. nardi Indicæ tantundem, caſtorii drachm. 6. ſeminis petroſelini drac. 16. myrrhæ drac. 12. piperis albi drachmas. 12. & longi drachm. 10. iunci odorati drach. 6. opii, croci, caſsiæ ſingulorũ drachmas. 12. coſti, acori, vtriuſque drach. 6. Excipe melle cocto. Præbe nucis ponticæ magnitudine ex aquæ calidæ cyathis. 3. Hæ igitur præſcriptæ duæ confectiones ex me-

dicamentis de quibus paulò ante dixi compositæ sunt. Quæ verò deinceps sequitur, qua se vsum esse ipse ait, habet etiam alia quædam præter priora, eiusdẽ generis cum opio & hyoscyami semine existentia, velut malorum mãdragoræ succũ, aut qui ex radice ipsius expressus est, & succum cicutæ, Habet item phu ponticũ, quod partim nardo celticæ, partim petroselino & vrinã cientibus seminibus simile existit. At verò syluestris brassicæ semen ex maximè attenuatoriis est, & quæ multum siccare ac discutere possunt. Ex vrinã cientibus est & Meon, & asarum. Illyris verò quam neq; nominauit iridem Illyricã, concoctoriũ est & attenuatorium pharmacum. Stœchas autem à putrefactione vindicat & attenuat. Ipsum pharmacum autẽ sic describitur. Colica Tullii qua vtor. Succi malorum mandragoræ drachm. 8. aut succi radicis eiusdem drach. 10. phu pontici drac. 8. seminis brassicæ syluestris drac. 8. succi cicutæ drac. 16. costi, piperis albi, & longi, myrrhæ, opii, singulorum drach. 8. opopanacis drach. 6. stœcadis, seminis dauci, Mei, asari, singulorum drach. 12. cinamomi, illyridis, acori, singulorum drach. 8. Sequitur post præscriptas Colica Abascanti, quam apud me consonam reperi. Anisi drach. 10. seminis seselis,

drach.

drach. 20. petroſelini, nardi Indicæ, piperis albi & longi, ſingulorũ drac.*3. & obol.4. *Aliàs.6. opii drach.10. myrrhæ drachm. 10. cumini Aethiopici, caſtorii vtriuſq; drach. quinto, iunci odorati, croci, vtriuſque drach.5. Excipe ac præpara cum melle cocto. Colica admirabilis qua vtor, & ad voluuloſos & qui ſtercus ſurſum euomunt in magnis doloribus, datur magnitudine fabæ in aquę frigidæ cyath.3. aut.4. Piperis albi, ſeminis hyoſcyami, vtriuſque drac.40. opii drachmas.20. croci drach.10. ſpicæ nardi, euphorbii, pyrethri, ſingulorũ drachmas duas, excipe melle cocto. Alia non inefficax adiaptotos ob id dicta, ad omnem etiam inflationem. Siſonis, ſeminis hyoſcyami, piperis albi ſingulorum drach. 40. ſucci papaueris drach. 20. croci drach. 6. opobalſami drach. tres, excipe melle. Colica Terentii Valentis. Siſonis, piperis albi, ſeminis hyoſcyami, ſingulorum drach.40. ſucci papaueris drach.20. croci. drach.8. alii drac.6. corticis radicis mandragoræ drach.3. mellis quod ſatis eſt. Quidam etiam opobalſami drach.3. Colica Apollonii. Nardi. drach.2. caſtorii, fœniculi, ſucci mandragoræ, coſti, ſingulorum drachm.1. aſari, ſpicæ, vtriuſq; drach.3. opopanacis drach.1. dauci Cretici drach.3. cinamomi drac.5. piperis

albi & longi, iridis, myrrhæ, ſingulorum drach. 2. lemniæ ſphragidis. drac. 10. abſinthii drach. 2. excipe melle. Datur drach. 1. ex aqua. Colica vt Nicoſtratus, Iſotheos appellata, empta talentis duobus. Facit ad ſtomachicos, oculorum dolores, & vexationes, vuluæ labores, ex aqua mulſa incocta ruta. Croci ſeſquidrachmã, nardi drachmas duas myrrhæ drach. 8. coſti, piperis albi & longi, galbani, ſingulorũ drach. 1. opobalſami drach. 4. cinamomi, ſucci mandragoræ, caſtorii, ſingulorum drach. 2. ſeminis dauci drach. 4. & dimidiã, ſagapeni drach. 3. caſsiæ drach. 4. excipe melle Attico. Colica vt Scribonius. Cineris cornu cerui teneri vſti heminam, piperis albi, myrrhæ, vtriuſq; drach. 2. ex tritis cochleariũ vnũ exhibeto. Et cochleam vnã crudã tritã cũ vini cyathis duobus & aqua calida. Colica qua aſsiduè vtebatur, perfectè liberans & malum extirpans.* Zingiberis drach. 3. corticis ſalicis drac. 3. rutæ ramulos tres aut quatuor, phœnicobalanorum drach. 3. aquæ cyathos. 6. coniicito in vaſculum nouum, & coquito donec tertia pars ſuperſit, & bibendum dato ad triduum poſt irritationem, & facto interſtitio idem facito, ad plures dies pharmacum in potu exhibendo. Colica Tullii bona, qua & ipſa vtor. Seminis braſ

* *Aliàs myrrhæ.*

braſsicæ ſylueſtris,phu pontici, vtriuſq; ſemiſſem,piperis albi & longi,*mei] ſeminis dauci,ſingulorum drachm.9.caſtorii, coſti, opii, corticis mandragoræ,* nardi Indicæ, aſaris,illyridis,ſingulorum drac.6.ſtœchadis drach.9.cinamomi drachm.1.caſsiæ daphnitidis drach.18.excipe melle cocto. Da fabæ Aegyptiæ magnitudine. Colica quã admiratus eſt Ariſton, vt Diophantus Lycius. Succi centaureæ,caſtorii,ſcillæ aſſatæ,piperis albi & longi,myrrhæ, rutæ hortenſis,hyſſopi,abrotoni,iridis Illyricæ,ſingulorum drac.2.croci, ammoniaci thymiamatis,radicis acori, phu pontici. Zingiberis,veratri albi,ſingulorum drach.1. excipe aceto mulſo. Datur etiam drach.1.ex aceto mulſo. Colica vt Publius in Putiolio & Apollonio. Polii drac.6.ſcordii drac.12. gentianæ drachm.5.ſeminis rutæ ſylueſtris drach. 4. ſucci cyrenaici drach. 3. rubricæ lemniæ drac.5.myrrhæ drach.7. opobalſami drach.8.piperis albi drach.2.& dimidiã, cachryos,drac.4.verbenacæ herbæ drac.2. pentaphylli drach.5. excipe melle Attico. Da magnitudinem nucis ponticæ.

*Vet.cod. * Sic vet. codi. ſingulorum drach. 6. liquorispanacis drachm.4. ſeminis cicutæ drac. duodecim myrrhæ, nardi Indicæ, aſari, acori, illiridis &c.

Quæ Aſclepiades ad coli affectus prodidit.

PHarmacum inſperſille ad coli inflationes,* Antonii pharmacopolæ, huius vſus ſanus erat. Chryſobalani drach.2.ſeſelis,

Vet.cod. Antonini pharmacũ valde præclarum.

selis, astragali, vtriusque sextantem, illyricæ,* tragacanthi, vtriusque vnc. vnam. Hæc simul tusa & cribrata, cochlearii vnius plus minus mēsura, ex aquæ calidæ cyathis quatuor, ante cibum exhibeto. Aliud, Gallinarum interanea omnia exempta & in vas fictile cōiecta assato, ac trita reponito, vsus verò tempore cochlearium vnum & dimidium, & seminis dauci cretici tusi & cribrati tantundem, ex aquæ mulsæ calidæ cyathis tres, exhibeto. Ad coli inflationes Chariclis. Cumini Aethiopici drach. 6. seminis apii, drach. 5. seminis dauci Cretici drach. 2. piperis albi drach. 1. tusa & cribrata reponito. Dantur ex eo cochlearia duo, cū aquæ mulsæ cyathis tribus. Aliud, Seminis rutæ syluestris aridi, seselis massilici, vtriusque drachm. 8. petroselini drach. 4. sinonis Syriaci drach. 4. piperis albi drac. 2. tusa & cribrata exhibe vt dictum est. Eclegma colicis Nectareum. Facit & pleuriticis, & dyspnoicis. Deducit mulieribus menses. Est & concoctorium. Cumini hispani vnc. vnā, piperis albi, Zingiberis, vtriusq; tantundem, vini dulcis aut Scybelitæ, aut protropi sextarios tres, vini falerni sextarium vnum. Mellis Attici libram vnā. Arida tunduntur & cribrantur crassiore cribro, Deinde cū vino coquuntur donec ter-

*Vet. cod. tragorigani pro tragacanthi.

tia

tia pars superſit, deinde affunditur vinum dulce ac rurſus coquitur. Mouere autem oportet ramulis rutæ virga ſalicis exceptis, & ſalicis cortice obligatis. Habenda eſt ad manum etiam altera virga ſimiliter rutæ ramulos recentiores cōplectēs, quo prioribus exiſiccatis recentioribus moueas. Poſtquam autē liquor ſemel atque iterū ebullierit, iniice mel ac rurſus coque, & excolatum per ſaccum liquorem repone. Vſu expetente * myſtra tria ante & poſt cibum præbe. Alia Scribonii Largi ex ſalice. Liberat à tota affectione. Corticis ſalicis drach. 4. Zingiberis aridæ drach. 3. phœnicobalanos. 6. numero, aquæ ſextarium vnū & dimidium. Coquito omnia rutæ ramulis mouens, & vbi tertia pars liquoris reſtiterit, tum excolato, & cyathos duos quotidie bibendos dato. Hoc verò per triduum facere oportet, & poſt triginta dierum interſtitium rurſus repetere, quo per annum potiones. 36. fiant. Bibitur enim hoc pharmacum per annum totum. In aliis exemplaribus hoc modo habetur. Corticis ſalicis viridis drach. 5. Zingiberis ſicci drac. 4. piperis albi drach. 4. palmularum paſſarum maximarum, quas Græci patetos appellant, numero duas, aut tres, rutæ viridis ramulos. 5. aquæ pluuiæ ſextarios. 3. coquito ad

** Vet. cod. myſtrum vnum vel duo ante cibum.*

tertias, & dato vt prædictum eſt. Alia Paccii Antiochi,à tota affectione liberans. Cornu cerui recẽs enati mollíſsimi vſti ad albedinem cochlearia 3. maioris magnitudinis,piperis albi grana. 10. aut. 9. myrrhæ parum odoris gratia,omnia terũtur, & cochlea Africana varii coloris vnà cum teſta itidem teritur,vino falerno per ſaccum nõ excolato affuſo. Sit autem vini menſura cyathorum trium. Hæc omnia in fictili vaſe permixta ad prunas calfacimus,diligẽter mouentes,ne quid ex pharmaco ſubſidat. Calfactũ verò in ipſis irritationibus bibendum dato,itemq; ſequentibus duobus diebus. Oportet autem diem vnam ante,cibum differre,& reliquis diebus prãdio ſolo vti, in eoq; aſſumere cibum qui facilè confici poteſt. Alia cõfectio. Succi fœniculi ſextaria. 4. mellis Attici ſextar. 2. croci drachmas. 4. crocum in linteolum purum ligato, Succum verò & mel mixta in vaſe fictili coquito, & faſciculo croci moueto. Vbi verò denſata fuerit ad arteriacæ ſpiſsitudinẽ, Crocum quidem expreſſum reiicito, pharmacum verò reponito. Vſus tempore myſtrum vnũ aut duo ante cibum dato. Colica ex Sinone,qua vſus eſt Valens. Facit in ſummis doloribus data nucis ponticæ magnitudine, ex aquæ calidæ cyathis tribus, & con

& confestim minuit dolores, & maximè si pruritus per totũ corpus fiat. Facit & ad inueteratos splenicos, & ad voluulosas affectiões. Facit hepaticis anelosis & ad febres per circuitũ repetẽtes, ac vuluæ strangulatus, & vesicæ affectus. Est & arteriaca bona. Sinonis syriaci aut his pani drach. 60. piperis albi drach. 40. seminis hyoscyami albi drac. 40. opii, corticis mãdragoræ, vtriusq; drach. decem, croci drach. sex, mellis cocti quod satis est his excipiendis. Quantitas exhibitionis ostensa est. Alia exemplaria sic habent. Sinonis hispani drach. 60. piperis albi, seminis hyoscyami, vtriusq; drach. 40. cornu cerui vsti, opii, vtriusque drach. 20. corticis mandragoræ drach. decem, croci drach. sex, mellis quod sufficit. Confectio Lingonis colica, data ex frigida statim soluit dolores. Seminis hyoscyami albi drac. 20. opii, seminis dauci cretici, vtriusq; drach. 10. petroselini drach. sex, croci, spicæ nardi, pyrethri, singulo. drach. 4. euphorbii, obobalsami, cinamomi, singulo. drac. 2. Excipe melle cocto, & exhibe fabæ Aegyptiæ magnitudine cum aquæ tepidæ aut frigidæ cyath. 3. in irritationibus. Colica sedans dolorem, qua vsus est Cassius. Facit & ad internorum affectiones, pharmacum est valde bonum. Anisi, nardi Syriacæ, myrrhę,

singulo.drac.8.piperis albi & longi, vtriusque drac.12.seminis seselis drac.6.opii tantundẽ, croci, castorii, petroselini, iunci odorati, singu.drac.4.mellis Attici cocti quod satis est, Datur ponticę nucis magnitudine.

Colica sedans dolorem Lucii, confestim eximit dolores, inscribitur Sicula. Myrrhæ, succi hyoscyami, opii, singulorũ drac. 8.radicis mandragoræ, piperis albi, croci, thuris, singulo.drach.decem. Excipe melle & præbe fabæ Aegyptię magnitudinem ex aquæ calidæ cyathis tribus ad noctẽ. Colica sedans dolorẽ Euschemo Spadoni inscripta. Bibitur in dies triginta. Seminis brassicæ syluestris, phu, cinamomi, iridis Illyricæ, acori, asari, opopanacis, myrrhæ, nardi Indicæ, opii, costi, succi mandragoræ, castorii, singulo.drach.6.triũ piperis generũ, mei, seminis dauci cretici * stœcadis singul. drac.octo, seminis cicutę] decorticati, drac. duodecim, excipe melle cocto ac præbe fabæ Aegyptiæ magnitudinem, febre carentibus cum vini mulsi diluti cyath.4.febriẽtibus cũ aqua mulsa. Hac etiã in infusis vtebatur nucis põticæ magnitudine, cum fœni græci decocto cyathorum quatuor, & oleo cui ruta incocta est item cyathorum quatuor. Ad easdem affectiones confectio Breniti. Croci, opii, opopanacis, myrrhę,

* *Hæc ex vet. cod.*

iridis,acori,mandragoræ,asari, costi, nardi Indicæ, dauci Cretici,Mei, singulo.drach. sex,piperis albi & longi,gentianæ, stœchadis,casiæ,phu pontici, singulorum drach. octo,excipe melle.

De *dysentericis.* CAP. V.

DE dysentericis equidem quæ in vniuersum nosse oportet, iã ante dictum est,tum in curãdi methodi libris, tum etiam nunc in sermone de hepaticis habito,Reliquum est igitur de vere dysentericis agere, in quibus neque hepar affectum est, neque alia aliqua affectio est,præter intestinorum vlcerationem,aut nudam,aut cum putrefactione aliqua obortam, quam Medici consueto vocabulo Nomen appellant. Quæcunque igitur ad tales affectiones cõmoda sunt, pharmaca & iam frequenti experimento cognita, ea in principio subscribentur.

Quæ ab Andromacho ad dysenteriam scripta sunt.

POtio ad dysentericos & hemoptoicos. Floris rosarum,opii,acaciæ,gummi, singulo.drac.tres,balaustii tantundem,succi hypocisthidis tãtundem, gallarum drac. duas,seminis plantaginis tãtundem,& succi eius tantundem,lycii Indici drachm.1.succi rosarum drach.1.Fac pastillos drach.vnius.

Vtere varie. Ad dyſentericos & cœliacos, confectio ex fructibus. Mala punica integra 20. mala cotonea 20. erui ſextar. 1. prunorum ſylueſtrium ſextar. 2. Sorborum Epheſinorũ ſexta. 2. Rhois Syriaci ſexta. 3. pira Terentiana 20. mala Ceſtiana 30. ſiliquas 40. baccarum myrti nigrarum ſexta. 3. muſti aminei ad tertias decocti ſextar. 48. Coquito ſimul ad mellis ſpiſsitudinem & in figulino reponito. Alia ex fructibus ad eadem. Stomachum ſubuerſum reſtituit, Imponitur etiam forinſecus. Mala punica decem, cotonea 20. mala orbiculata 15. ſorborum ſextar. 2. meſpilorum ſextar. 1. glandium ſextar. vnum. Rhois Syriaci ſextar. 1. rubi faſciculum manipularem, baccarũ myrti nigrarum ſextarium vnũ, palmas paſſas, patetos Græci dicunt triginta, acinorũ aridorum ſextarium dimidium, prunorum ſylueſtrium ſext. 1. ſiliquas magnas decẽ, œnãthes ſexuncem, cornorum ſextarium vnum mala citria quinque, paſsi Cretici ſextarios ſexdecim. Coquito ſimul & reponito in vitro. vtere vt priore. Ad dyſentericos qua vtor. Gallæ, fructus ericæ, opii, ſingulorũ drachm. quatuor, cum aqua redigito in paſtillos duorum obolorum. Dato ex aqua aut vino. Ad dyſenterıos Clidion. Nardi, croci, vtriuſque drach. octo, aloës drach.

qua

quatuor, ego drach. duas, thuris drac. duas, acaciæ drach. quatuor, myrrhæ drach. quatuor, ſucci hypociſthidis drac. quatuor, alii drac. ſex, roſarum ſiccarum drach. quatuor, lycii Indici drach. 4. tragacanthæ drach. 4. opii drac. 4. alii drac. 1. obol. 2. piperis drac. duas, alii etiam iridis drach. 2. Excipe aqua. Quidam etiam cinamomi drach. 2. & dimidiam gallæ drac. 2. fac paſtillos obolorum duorum ponderis. Exhibe cum vino myrteo. Ad dyſentericos & cœliacos paſtillus Beritii. Nardi, croci, vtriuſque drach. duas, myrrhæ, ſucci hypociſthidis, aloës, opii tragacanthæ, lycii Indici, gallæ, aniſi, acaciæ, piperis, rhei pontici, ſingulo. drach. vnam, tragacantham in vino macerato, & reliqua trita commiſceto, paſtilloſq́; drachmæ vnius formato, atque ipſos ex vino dato. Clidion ad dyſentericos. Acaciæ *ſucci papaueris vtriuſq;.] ℥. 25. ſeminis hyoſcyami drach. 56. baccarũ myrti tuſarum ℥. 160. rhois Syriaci drac. 70. & ſucci eius ℥. duas, & dimidiam, thuris drach. 75. Omnia torrefacta terito & vino nigro excipito. Datur ſummum drachmam vnam. Ad dyſentericos & cœliacos. Vini falerni ſextar. ſex, mellis Attici libr. 6. coquito ſimul ad multam ſpiſsitudinem, vtere pleno cochleario ad delingendum dato.

*Vet. cod.

Ad dysentericos & omnia interna vitia, pastillus ab Eudemo seniore.

CRoci, caſsiæ fiſtulæ, vtriuſque drac. 2. nardi drach. 1. myrrhæ, aluminis ſucci papaueris, ſingulo. drac. 2. cum aqua paſtillos formato, & dyſentericis ex vini cyathis duobus dato, febrientibus ex aqua, hepaticis & peripneumonicis ex aqua mulſa. Ita etiam pleuriticis & tuſsientibus. Aliud, ad dyſentericos. Seminis fœniculi, aniſi, apii, malicorii, ſingulo. drach. 4. opii drac. 2. cum aqua redige in paſtillos duorum obolorum. Dato vnum ex aqua. Ad dyſentericos & cœliacos ex libris Antipatri. Piperis nigri drach. 4. gallæ drach. 4. myrrhæ drach. 2. croci drach. 2. nardi drachm. 1. lycii drach. 1. ſucci hypociſthidis, acaciæ, ramentorum loti, gũmi, ſingu. drach. 2. opii, aloës, aniſi, ſingulo. drach. 1. Rhois obſoniorum, drac. 2. Excipe ſucco rubi & vtere. Ad dyſentericos, cœliacos, & hęmoptoicos, è Cornelio medico. Myrrhæ, thuris, aloës, croci, opii, rhois Syriacæ & coriariæ, lycii indici, acaciæ, malicorii, ſucci hypociſthidis, gallæ, balauſtiorum, ſingulo. par pondus in paſtillos cogito, & ad noctem febre carentibus ex vino, febricitantibus ex frigida dato.

Aliud ad dyſentericos Valentis. Myricæ fructus, rhois Syriaci, opii, petroſelini,

ſin

ſingulorum par pondus torreto ac terito, & cum aqua in paſtillos reducito magnitudine fabæ, Da in noctem febricitantibus ex aqua calida, non febrientibus ex vino. Ad dyſentericos ex ſcriptis Lucii. Styracis drac. 2. opii, croci, acaciæ, gallæ, fructus myricæ ſingulo. drach. 1. cum aqua paſtillos facito ac dato fabæ Aegyptiæ magnitudinē cum vino. Ad dyſentericos & hæmoptoicos, ſtatim à prima potione cohibet fluxū. Cochlearum vſtarum drach. 12. cornu cerui vſti drach. * 20. obol. 2. baccarum myrti nigrarum drac. 15. opii torrefacti drachm. 5. obol. 2. gallæ toſtæ drach. 5. obol. 2. œnanthes drach. 6. ſucci hypociſthidis drach. 5. obolos 2. radicis mandragoræ drach. duodecim, ſucci rhois, terræ aſteris, vtriuſque drach. 12. rhois culinari drac. quatuor, malicorii toſti drach. ſeptem, thuris drach. octo, corticis pinus torrefacti drach. ſex, ſeminis apii drach. 14. hyoſcyami toſti drac. decem, rhois coriarii ſexta. 2. acaciæ toſtæ drach. 5. obol. 2. Vini nigri, quo rhus coquatur vt craſsiſsimus ſuccus fiat. Coquito itaq; cū vino, atq; colato, & cum ſucco reliqua ſubacta in paſtillos drachmales, & triobalares, ac diobolares cogito, & pro habitu exhibeto, febricitantibus cū aquæ calidæ cyathis trib. Non febrientibus cum vini cyathis 2.

* *Aliàs 5.*

In aliis exemplaribus cornu cerui drac. sex, obol. 2. habentur, & gallæ drach. 7. & obol. 2. & ſucci hypociſthidis drach. 8. obol. 2. & acaciæ tantundem. Ad dyſentericos Flauii Pyctæ, id eſt, pugilis. Baccarum myrti aridarum tuſarum ſextarium vnum, roſarũ ſiccarum tuſarum ſexta. dimidium, fecis malabathrini drac. 2. baccarum iuniperi drac. 30. pirorum aridorum tuſorum ſexta. 1. corticis pinus drac. 12. myrrhæ drac. 1. gallas 5. ſiliquarum tuſarum ſextarium vnum. Dantur ad ſummum drach. octo. Dato aridũ cũ vino diluto. Quæ verò craſsiora ſunt palmulis pinguibus excepta exhibeto. Ad cœliacos. Siſtit fluorem confeſtim. Fructus myricæ drachm. quatuor, rhois cibarii drach. quatuor, baccarum myrti nigrarum drach. quatuor, acaciæ drach. 2. ſucci papaueris drach. vnam, excipe malorum ſpiſſamento & fac paſtillos drachmæ ponderis, ac vtere cum oui aſſati vitello. Vbi verò bibendum dare volueris, radicem rubi, aut myrtum, aut mala cotonea coquito, atque decoctum horum frigidum cyathorũ tres, menſura cum pharmaco dato. Facit & lientericis. Potio ad internos fluores, forinſecus etiam cum melle cocto impoſitum facit. * Apii ſeminis, hyoſcyami, vtriuſque drach. quatuor.] Aniſi drach. duas, ſucci hy

* Ex vet. cod.

po

pocisthidis sesquidrachmam, seminis rosarum sesquidrachmam, succi papaueris drac. vnam, myrrhæ drach. vnam, crocomagmatis drach. vnã. Dantur cum aqua obol.3. & duo, & vnus item. Potio ad omnem fluxionem & inflationem, Lucii Tarsensis. Anisi, seminis apii, vtriusque drac.2. seminis anethi, dauci, tordylii, singulo. drach. quatuor, opii, seminis hyoscyami, vtriusq; sesquidrach. Excipe aqua atque ita vtere. Potio ad fluxum muliebrẽ sistendum, vt Apollonius. Coralli obol.3. balaustii obol.3. gummi obolum vnum, excipe oui crudi candido, & dimidium totius cum aquæ cyath. quatuor, præbe.

Infusa Dysentericis commoda.

INfusum ad dysentericos, Isidori, ad exulcerationes factas in intestino recto. Cineris chartæ drach.10. aluminis scissi drac.4. auripigmenti drach.4. sandarachæ drach.3. squamæ æris, omphacii, vtriusque drach.3. croci, succi papaueris, vtriusque drac. duas, calcis viuæ drachm.5. Trita misce & excipe vino dulci, ac forma pastillos drachmarum trium, & duarum ac vnius ponderis. Vsus tempore vino austero diluuntur ad strigmẽtitiam crassitudinem, miscenturque succi ptisanæ cyathi duo. Infundito hæc simul ægroto ita vt tum de ptisanæ succo, tum

de pharmaco pro viribus ipſius ſumas.

Infuſum Fauſtinũ. Auripigmenti drach. 12. chartæ vſtæ drach. 30. ſandarachæ drac. ſex, calcis viuæ drac. decẽ, alii 12. cogito in paſtillos, quatuor drachmarum, & cũ plantaginis ſucco, in quo ſpiſſamenta incocta ſunt, infundito, aut vini diluti cyathos tres.

Infuſum quo vtor Athenæi. Concordat Harpocræ, Magno Philadelpho, Ariſtolao. Omphacii drach. ſex, aluminis ſciſsi drac. 6. calcis viuæ, ſquamæ æris, vtriuſque drach. ſex, auripigmenti drachm. octo, ſandarachæ drac. tres, chartæ vſtæ drach. 15. Cum vino myrteo paſtillos drachm. 4. aut 3. formato. Infunde cum vini diluti cyathis 4. & aquæ tepidæ cyathis duobus. Quandoque etiam cum aqua pluuiali. Infuſum quo vtor. Chartæ vſtæ drach. 30. auripigmenti drac. duodecim, gallæ drach. nouem, calcis viuæ drac. ſexdecim, bituminis drac. 16. ſulphuris viui drach. 16. ſandarachæ drach. ſexdecim.

Infuſum aliud vt Idius. Aëris vſti drac. vigintiquatuor, calcis viuæ, aluminis ſciſsi, vtriuſque tantundem, chartæ vſtæ drachm. 30. auripigmenti drach. duodecim, ſandarachæ drac. duodecim. Excipe vino myrteo, aut roſarum decocto, quæ cum vino auſtero ad dimidias coctæ ſunt & expreſſæ, forma paſtillos, eoſque infunde cum aqua.

In

Infusum ab Eubulo. Squamæ æris drac. * viginti, chartæ vstæ drach. 16. calcis viuæ drach. sex, auripigmenti drach. octo, sandarachæ drach. 15. * acaciæ drac. 5.] omphacii drac. 3. fecis vini vstæ drach. 1. excipe vino myrteo, & infunde cum vino diluto calido. Infusum Heræ. Chartæ vstæ vnc. vnam, calcis viuæ vnciam dimidiã, cadmiæ vnc. vnã, auripigmenti vnci. vnam. Ex hoc arido cochlearia duo cum decocto baccarũ myrti, aut vino myrteo cyathorum 4. mensura infunde. Calcem verò cum succo plantaginis extingue. Infusum aliud eiusdẽ.

*Aliàs 8.

*Vet. cod.

Sandarachæ, auripigmenti, vtriusq; drac. octo, acaciæ drac. quatuor, calcis viuę drac. quatuor, excipe vino austero, & coge pastillos drachmarum trium. In debilibus verò minus cum vino diluto infunde. Aliud, Sandarachæ drach. octo, calcis viuæ recentis drac. decem, chartæ vstæ drac. octo, alii drach. 30. malicorii, gallarum, acaciæ, singulorum drach. 5. mænarum aceto cõditarum ad dies viginti vnum, ac vstarum drach. 3. auripigmenti drachm. sexdecim. Vruntur mænæ in olla cruda. Et aliqui arido medicamento vtuntur, aliqui in pastillos cum myrti baccarũ decocto cogunt. Si verò nõ moretur pharmacũ retentũ, ante eius vsum polygoni succum aut muriam infundito.

In

Infusum quo vtor Aphtha appellatum,
Rhois Syriaci, gallarũ vstarũ vtriusque drach. 15. chartæ vstæ tantũdẽ, suberis vsti drach. 15. panis Alexãdrini sicci vsti drac. 15. auripigmẽti drach. 8. sandarachæ drach. 10. acaciæ drach. 5. cerusæ drach. 8. calcis viuæ drach. 10. spumæ argenti drach. 3. Excipe vino veteri & forma pastillos, alios duarũ, alios triũ, alios quatuor drachmarũ pondere. In principio quidem per plantaginis aut sanguinariæ, aut helxines succũ infundito, qui si nõ adsint, aquam, Si vero vigor sit, & morbus fortis cum dolore, cum fœni græci aut seminis lini decocto infunde. In declinatione autẽ cum decocto myrti & rubi vino coctorũ. In pueris cyathorũ duorũ copia, In fœminis trium, in viris quatuor. Infusum quo vtor Gemelli. Auripigmenti drach. 8. sandarachæ drach. 4. calcis viuæ drach. 8. squamæ æris drach. sex, aluminis scissi tantũdem, omphacii drach. 8. lycii Indici tantũdem, succi papaueris drach. 4. succi hypocisthidis tantundem, croci drach. 2. ego autẽ drach. 4. chartæ vstæ drach. *20. alii verò drach. 16. excipe vino myrtite & fac pastillos drach. 4. & 3.] Infunde cum vino diluto. Infusum Agathii. Auripigmenti drach. 2. sandarachæ drach. 5. calcis viuæ drach. 3. chartæ vstæ drach. quatuor.

*Sic vet. cod.

Ex

Ex hoc pharmaco drach. 3. cum sale trito infundito in aquæ frigidæ cyathis sex.

Infusum Nicostrati ad dysentericos, quo Menander vsus est. Calcis viuæ drach. 1. gypsi drach. 8. acaciæ drach. duas, omphacii drach. 1. stibii drach. 3. thuris drac. 1. gallæ drach. 4. tragacanthæ drach. duas, cum vino myrteo cogito in pastillos. Reponũtur reliquiis ab expresso vuarum succo restantibus stipati, ne transpirent. Infusum ad dysentericos Thamyræ. Auripigmenti drach. 2. aluminis scissi drac. 2. cadmiæ tantundem, calcis viuæ nouæ drach. 1. chartæ vstæ drach. 2. suberis ex dolio vini falerni vsti drach. 7. & dimidiam. Cum sapa aut passo hispano apud te recocto, pastillos cogito. Cæterùm pastillis rursus tritis cochlearia 2. infundito. Reliquis pro viribus cum lenticulæ decocto, Si lenticula nõ adsit, rubũ cũ rosis aridis decoquito, & seorsum myrti baccas cum vino austero coquito, & vtriusq; cyathum vnũ misceto. Quandoque verò vini cyathos 4. & rubi decocti cyathos duos. Facit item in potu acceptum pro viribus ad cochlearii plus minus mẽsuram ex frigida aqua. Infusum vt Deletius Epagathus. Auripigmenti drach. 12. succi hypocisthidis drach. 3. sandarachæ drach. 3. chartæ vstæ drach. 30. calcis viuæ drac. 24.

balau

balauſtii drach. 48. Balauſtium in vino veteri auſtero coquitur. Deinde cũ decocto reliqua teruntur, formanturq́; paſtilli drachmarum quatuor, quidam vnciæ ponderis faciunt. Infunduntur autem ante cœnam in myrti baccarum & lenticulæ decocto.

Quæ ab Aſclepiade ad dyſentericos ſcripta ſunt, Quorum aliqua etiam cœliacis conueniunt.

VIni myrtitæ ſextarios 3. Rhois rubri heminam 1. mellis Attici cocti lib. 1. Rhoëm & vinum coquito rubi ramulis mouendo, & vbi tertia pars reſtiterit, liquorem exprimito, eiq́ue mel adiicito ac rurſus coquito donec ſpiſſetur. Datur myſtrum ante cibum. Aliud, Rhois Syriaci, farinæ polentæ, vuæ paſſæ non exacinatæ, ſingulorum drach. 2. malicori tuſi & cribrati drach. 1. excipe melle cocto, dato myſtrum ante cibum* Paſtillus cœliacis & dyſentericis. Ouum crudum recens perforato & in vaſculum euacuato, & cum teſta ſubſcripta menſurato, olei omphacini teſtam vui vnam piperis albi tenuiſsimè triti tantundem rhois ſyriaci tantundem gallarum omphacitidũ tantundem farinæ tritici tantundem. Omnia ſubacta & mollita in paſtillos redigito, & in ſartagine fricta ante cibũ dato. Aliud hoc ſcimus multos vſos à morbo

Addit hîc cod. vet. et poſt cibũ.

bo liberatos esse. Gallarum subtilissime tritarum cochlearium, piperis albi, rhois rubri, malicorii tenuissimè triti, singulorum tantundem. Omnia mollita oui luteo excipe, & in vacuam mali punici testam coniice, atque obturato cum farina osculo ipsius ad prunas torre, deinde depurgata mali punici testa, coclearium vnum comedendum exhibe. Catapotia, cœliacis, dysentericis. Gallarum omphacitidum non perforatarum drach. 4. opii hispani drach. 2. petroselini drach. 1. excipe aqua, fac catapotia, & da magnitudine ciceris: viriũ tamen ratione circa mẽsurã habita. Aliud Aspasii, pharmacũ generosum. Petroselini, fructus ericæ rhois Syriaci, opii, singulorũ drac. 2. cum myrti decoctó in catapotia redigito, ac dato vt dictũ est. Pastillus sedãs dolorẽ, cœliacis & disentericis. Et bibitur & infunditur. Quandoq; etiã ipso pro cataplasmate vtimur excipientes melle cocto. Seminis hyoscyami drach. 4. seminis apii tantundẽ, anisi, florum rosarũ vtriusque drach. 2. hypocisthidis, opii, vtriusque drach. 1. Cum aqua trita in pastillos reducito & obol. 3. exhibeto. Febrem nõ habentibus cum vini diluti cyathis tribus, febricitantibus cum aqua. Aliud cœliacis, dysentericis pharmacum accõmodatũ, & bibitur & infunditur,

&

& forinsecus impositũ auxiliatur. Seminis apii, seminis hyoscyami, anisi, fœniculi, singulorum drach. 4. opii, Rhois Syriaci, vtriusque drach. 2. succi hypocisthidis, balaustii, singulorum drach. 1. excipe aqua & coge pastillos, dato vt prædictum est. Pastillus aromaticus, cœliacis, dysentericis, Berytii appellatus, pharmacum accõmodatum. Sistit cõfestim. Croci drach. 4. nardi Indicæ, anisi, vtriusque tantũdem myrrhæ drach. 2. aloës Indicæ, succi hypocisthidis, *lycii indici, acaciæ] succi papaueris, gallarum omphacitidum, tragacanthæ, piperis albi, singulorũ tantundem. Excipe vino & forma pastillos, dato obolos 3. Pastillus Philippi, ad dysentericos inueteratos, sedãs dolorẽ, Bibitur & infunditur. Balaustii, acaciæ, succi hypocisthidis, Rhois, apii, thuris, myrrhæ, baccarũ myrti nigrarũ, croci, gallarũ, lycii, aloës, Rhei põtici, malicorii, singulorũ drach. 4. Excipe vino Italico, & coge pastillos pondere obolorũ trium, da non febrientibus cum vino. Febrientibus cum aqua mulsa. Pastillus sedans dolorẽ, præclarè inducens somnum. Ad inueteratos dysentericos. Chartæ vstæ drach. 10. sandarachæ, auripigmenti, squamæ æris, aluminis scissi, omphacii, calcis viuæ, singulorum drach. 5. croci, opii, vtriusq; drach. 2.

Duo hæc ex vet. cod.

Singu

Singula diligenter trita in paſtillos drachmales cum vino myrtite coagmentato, ac vtitor. Infundũtur ad ſummũ ex eo drachmæ tres. Medium duæ, minimum vna. In cõficiendo autem omphaciũ cum opio tibi ſit in vino myrtite maceratũ. Crocus ſeorſum teratur, deinde ſimul mixta probè terito, & additis aridis vnito, animaduerſione habita ne pharmacũ à calce viua exuratur. Si tamẽ tale quid conſequatur, de myrtite ſufficienter affunde vt omnia diſſoluantur. Oportet autẽ calente adhuc pharmaco paſtillos formare. Vſus iuxta appõderationis variationẽ, fit ſecũdum quod ægri ſubtili aut hebete ſenſu præditi, id tolerare poſſunt, & ſecũdum magnitudinẽ affectionis. Infundito autẽ diligenter in non febricitantibus cum vini auſteri diluti cyathis 6. In febrientibus cum aqua, aut decocto palmularum, aut roſarũ, aut myrti. Ante infuſionẽ detur panis nõ febrientibus cum vino diluto, febriẽtibus ex aqua. Alius dyſentericis non febrientibus, facit confeſtim.

Chartæ vſtæ drach. 10. ſandarachæ, auripigmenti, ſquamæ æris, aluminis ſciſsi, omphacii, lycii Indici, acaciæ, ſucci hypociſthidis, calcis viuæ, ſingulo. drach. 5. croci, opii, vtriuſque drach. 2. excipe vino myrteo, & forma paſtillos magnitudine differentes.

Infundũtur ad summũ drach. quatuor. Infundere autẽ oportet quantitate pharmaci ad magnitudinem affectionis appõderata. Sitq; liquor passum creticũ dilutũ, & ex eo ad summum cyathi 6. infundantur. Epithemata cœliacis, dysentericis. Seminis hyoscyami albi, apii, vtriusq; trientẽ, anisi, floris rosarũ, succi hypocisthidis, balaustii, Rhois Syriaci, singulorum sextantem, succi papaueris vnc. 1. croci vnc. 1. Hæc singula cum vino myrteo terito, deinde mista in pastillos cogito, eosq; in vmbra siccato. Inde verò quantũ sufficit tundens & cribrans palmis passis excipito, deinde linteolo infarcta vẽtri imponito. Aliud. Succi acaciæ, malicorii, seminis hyoscyami, opii, gallarum, omphacii, Rhois Syriaci culinarii, singulorũ quadrãtẽ, baccarũ myrti nigrarũ heminã vnã, tundito, cribrato, & vino austero subacta in pastillos coagmẽtato, eosq; in vmbra siccato. Vsus iam ostensus est.

De affectionibus & vitijs sedis. CAP. VI.

SEdis vitia & affectus ob multas causas difficilem curã accipiunt. Multo enim sensu particula hæc prædita est, dictum autẽ sæpe est eiusmodi particulas facilè per acriora & austera pharmaca irritari. At verò & ipse retrimentorũ alimẽti trãsitus per se mordax

est,

eſt, & hoc magis vbi eruperit ipſa bilis, & ſeroſi quidam aliquãdo humores, Quibus accedit & hoc, quod neque ſtatum tempus habeãt medici ad imponẽda pharmaca, ſed plerũq; tempore minime conuenienti ægri ad excernẽdum cõcitantur. Quin & humiditas ac caliditas ipſius loci, ſiccantibus ſimulq́; frigefacientibus opus habens, nõ parum confert ad hoc vt ægrè curabilis ani affectio exiſtat: ſi quidem mordent adſtringentia, Verùm locus ſubtili ſenſu præditus, acrimoniã ferre non poteſt. Ob id igitur aptiſsima ipſis pharmaca ſunt, quæ citra aſpretudinem adſtringũt, Qualia maximè ſunt ex metallicis, quæ neque acria, neque acerba penitus exiſtunt. Hæc enim lota citra mordacitatem id quod oportet operantur. Horum itaque in ſumma dictorũ memores, deinceps materiæ ſyluã experimento cognitam ſubſcriptam habebitis.

Medicamenta Sedis ſeu ani ab Andromacho conſcripta.

MEdicamentũ ſedis quo vtor. Ceruſſæ, ſpumæ argẽti, vtriuſq; drac. 5. thuris, aluminis ſciſsi, vtriuſque drach. tres, croci obol. 3. Vini & roſacei quod ſatis eſt.

Aliud ad ſedẽ, vt Apollonius, quo vtor. Lycii Indici, ſextantẽ, œſypi vnc. 1. ceræ Tyrrhenicæ trientẽ, alii ſextantẽ. Roſacei

quod ſatis eſt. Aliud, Butyri ſeſcunciã, ceræ ſeſcunciã, medullæ ceruinæ vnc. vnã, œſypi, vnc. 1. thuris vnc. vnã, aluminis ſciſsi quadrantẽ, lycii ſextantem. Vini & roſacei quod ſatis eſt. Aliud vt Nicoſtratus. Ceræ Tyrrhenicæ vnc. 1. lycii Indici ſextantẽ, balauſtii vnciam dimidiã, œſypi vnc. 1. acaciæ vnc. dimidiã, roſacei trientem. Aliud vt Herophilus. Roſarum ſiccarũ aut viridium drach. 2. ceruſſæ drach. 2. pompholygis drach. 2. croci drach. 2. ſpumæ argenti lotæ drach. 2. meliloti drac. 2. iunci odorati drac. 1. ſucci papaueris drac. 1. œſypi drac. 1. oui aſſati vitellum vnum. Roſacei quod ſufficit, ſucci plantaginis cyathos duos.

Aliud faciens & ad pruritus. Spumæ argenti librã dimidiã, thuris, terræ ſamiæ, vtriuſque vnc. vnam, œſypi ſextantem, roſacei ſextantem, melini libram dimidiam. Arida in vmbra cum vino falerno terito, œſypumq; infarcito, & affuſis duobus vngentis terito ac cõmiſceto. Aliud ad ſedem quo vtor, ad condylomata, inflammationes ani ac rimas. Ammoniaci thymiamatis, lapidis hæmatitæ, thuris, aluminis rotundi, ſingulorum drach. 2. gallæ, croci, vtriuſq; drac. 1. terebinthinæ drach. 1. ceræ tyrrhenicæ drac. 12. roſacei heminas 4. excipe peſſo cum Syriaco, in reliquis cum roſaceo.

ſaceo. Medicamentũ ſedis ex cerebellis.
Adipis anſerini curati, ceræ, thuris, medullæ cerui, florum roſarũ, pompholygis, cadmiæ, plumbi loti, ſingulorũ drach. quatuor, ceruſſæ drach. 8. cerebri gruis drach. 2. ſucci papaueris ſeſquidrachmam, œſypi drach. 5. ſucci ſeridis heminã vnã, roſacei heminam dimidiam. Medicamentũ ſedis à Ruſtico, quo vtor. Roſarum viridiũ drach. 8. lactis muliebris heminã vnã, ſpumæ argenti drach. 40. ſucci papaueris drach. 40. oua cruda integra duo, butyri drach. 16. œſypi drach. 16. malicorii drach. 16. mellis drach. centũ, in alio exemplari heminã dimidiam, ceræ drach. 40. roſacei aut myrtei heminã dimidiã. Verùm Heras pro œſypo adipẽ anſerinũ pari pondere cõiecit, & ſpumæ argenti drach. 10. lactis heminas 4. & oui vitellum aſſatũ. Aliud à Tyranno. Spumæ argenti ſextantẽ, ceruſſæ ſextantem & vnc. dimidiam, thuris vnc. 1. myrrhæ vnc. 1. cadmiæ ſeſcunciam, aluminis ſciſsi trientem, ceræ trientem. Vinum & roſaceum.
Aliud Samithræ ad multa commodum.
Spumæ argẽti drac. 12. ceruſſæ drac. *2. chalcitidis drach. 2. miſyos aſſati drach. 1. terebinthinæ drac. 6. olei & aquæ heminas quatuor. Pinguis cõpoſitio ad Achoras & pſoras. Spumæ argenti, ceruſſæ vtriuſque

*Aliàs 12.

drach.32.atramẽti ſutorii drach.16.ſulphuris viui drach. 8. olei myrtei & aceti quod ſufficit. Alia pinguis Galli. Spumæ argenti drach.24. ceruſſæ drach.24. myrrhæ drach. octo, thuris drach.decem, olei myrtei drach.14. Vini auſteri tantundem. Alia pinguis quatuor, Cleophanti. Olei myrtei, lentiſcini, roſacei, ſingulorum drach.16. ceruſſæ libram vnam, ſpumæ argenti lotæ ſexuncem. Vini veteris Italici ſextar. dimidium, ceræ trientẽ. Alia ex nouẽ medicamentis conſtans, Enneapharmacos dicta.

Mellis partem vnam, ceræ albæ partem vnam, medullæ ceruinæ, myrrhæ, vtriuſque partem vnam, butyri partem vnam, adipis anſerini, adipis vitulini, vtriuſque partem vnã, terebinthinæ partem vnã, olei roſacei partem vnã, aliqui & ricinini partẽ vnam.

Alia Xanitæ multi vſus. Ceræ drach.16. butyri drach.10. œſypi drach.10. adipis anſerini drach. octo, terebinthinæ drach. 8. medullæ ceruinæ drach. quatuor. Roſacei parũ. Alia ex ruta. Spumæ argenti minam vnam, rutæ minam dimidiam, alii minam vnam, aceti drach. quatuor, olei quod ſatis eſt. Alia ad obturationes & alia ſedis vitia. Plumbi vſti & loti drach. decẽ, ceruſæ drach. quatuor, ceræ drach.12. adipis porcini vel anſerini drach. quatuor, olei

quan

quantum sufficit. Ad obturationes & vitia sedis compositio Icodoti, qua Astainus curatus est. Oesypi drach.1.obol.3.adipis anserini per hyemem curati drachm.6.per æstatem drach.4.medullæ cerui aut cameli drach.2.ceræ Tyrrhenicæ drach.8.plumbi vsti & loti drach.4.ladani drach.2. adipis vitulini drach.4.terebinthinæ drach.4.cerussæ drach.2.spumæ argenti drach.1.rosacei heminæ quartam partem,hoc est sesquicyathum,hoc est sextantẽ & vnciam dimidiam. Arida cũ liquidis committito. Quando verò temporis progressu fuerit induratum,dissoluitur rosaceo, & adipe anserino,facit & ad contractos articulos. Ad condylomata quo melius nullũ reperitur.

Aluminis scissi drach.3.ceræ drac.8.croci drach. 4. Cerusæ drach. 2. opobalsami drach.1.œsypi drach.8.thuris drac.4.aloës drach.4.liquescibilia liquefacito ac cũ aridi tritis committito.

Ad prolabentem podicem. Asclepiadæ pharmaca ex.v. externorum.

AD prolabentes podices vt Archelaus. Recrementi plumbi drach. 8. Rhois Syriaci drachm.8.floris rosarum drach.4. myrrhæ Minnææ drach.2.admoue siccum, vbi prælaueris vino austero aut lentisci

decocto. Aliud, Gallæ omphacinæ, malicorii ſicci, rhois coriariæ, ſingulorum drach. 2. plumbi vſti drach. 4. ſpumæ argenti drach. 8. trita inſpergito. Aliud, Balauſtii drach. 1. malicorii drach. 2. ſeminis hyoſcyami drach. 2. ceruſſæ drac. 8. myrrhæ drach. 2. plumbi loti drach. 2. tritis vtitor.

Aliud, Corticis pinus, ſpumæ argenti, mannæ, ſingulorũ drach. 2. pilularũ cupreſſi aridarum drach. 2. plumbaginis drach. 2. trita inſperge, vbi prælaueris vino acerbo.

Pharmacum noſtrũ ad procidentẽ ſedẽ. Fructus ericæ, gallarum, acaciæ, ceruſſæ, ſucci hypocyſthidis, corticis pinus, thuris, myrrhæ Minnææ, ſingulorum drac. 4. arida trita inſperge, vino auſtero prælotis locis.

De *Hæmorrhoidibus*. CAP. VII.

QVæ Aſclepiades in quinto externorum de hæmorrhoidibus ſcripſit, in ſubſcripto ſermone continentur. Quandoquidem verò plurimæ hæmorrhoides opus habent extractione ad facilem pharmacorum impoſitionem, neceſſe eſt etiam huiuſmodi compoſitiones ſubſcribere.

Eſtractorium hæmorrhoidum Magni Tarſenſis, pharmacum accommodatum. Piperis, nitri, vtriuſque drach. 1. terito & admoueto ante reliquorũ pharmacorum impoſi

positionem. Aliud, Spumæ nitri,fel-
lis tauri, ſtaphidis ſylueſtris, ſingulorum
drach.1.trita adhibe,modico addito melle.
Aliud, Succi abſinthii drach.1.fellis tau-
ri, ſtaphidis ſylueſtris, vtriuſque drach.1.

Aliud vt Diogenes. Succi cyclamini,
mellis,vtriuſque parem menſurã coquito in
vaſe æreo,ad cerati liquidi ſpiſsitudinem.

Aliud ex ſcriptis Largi, quod vix pro-
nuentes extrahit hæmorrhoidas. Succi
centaureæ drach.2.aluminis liquidi drac.2.
miſyos drach.1.ſtaphidis ſylueſtris drac.1.
excipe melle & anum obline,aut lanam ex
eo madefactã in ſedẽ inde. Poſtquàm verò
hoc pharmacum promptitudinẽ induxerit
ad egerendum,& tumor hæmorrhoidarum
prociderit,pharmaca ad hæmorrhoidas cõ-
ſcripta adhibeto.Quãdo verò aliquod hu-
iuſmodi pharmacum illitum ſedẽ ac anum
ipſam extrahit,neceſſariò tales confectio-
nes adhibemus,qualis eſt & Nicodemi Ro-
mæ medicantis,quæ Euaphion à lenitudine
appellatur. Ceruſſæ vnc.1.ſpumæ argen-
ti quincuncẽ,cadmiæ beſſem,aut pompho-
lygis vnc. 1. olei myrtei beſſem. Vini boni
beſſem, butyri vnc.1. Ad ſedem inflam-
matam ac prolapſam. Gallã flauam coctam
ac tritam imponito,cũ vino ſi fortiore vti
velis,aut cum aqua ſi mitiore. Succus item

Echini facit ad inflãmationes & prolapsam sedẽ. Aliud, Corticis pinus drac.8.pilularũ cupressi aridarũ drac.2.prælotis vino austero inspergito. Cæterũ ad ardẽtes sedis dolores, oui assati vitellũ vino albo terito,& cerato myrteo exceptũ illinito. Verùm ad pruritus cimoliã tritã cerato myrteo excipito. Ad rimas verò tũ sedis, tum pudẽdi, rasurã linteolorum vrito, eiusque cinerem cũ pari amylo tritũ succo foliorũ oleæ ammixto, illinito. Pastillus ad eminẽtias. Aloës, croci, vtriusq; drac.2.& dimidiam, aluminis scissi vnc.1. terito vino Aminæo ac vtitor.

Ad pudendorum affectiones. CAP. VIII.

Exulcerati pudendi cognitio ex manifesto circa ipsum dolore cõtingit, vnà cum hoc quod & circa mictiones excernitur quid ex corpusculis vlceri ipsi insidentibus. Discernuntur autem hæc ab eis quæ ex vesica feruntur, quod statim circa primũ exitũ illa appareant, verũ ex vesica delata ipsis vrinis ammixta sunt. Cæterũ vlcera pudẽdorũ & circa sedẽ citra inflãmationẽ cõsistentia, resiccãtibus valde indigẽt pharmacis, qualia sunt, quod ex charta vsta cõstat,& anethũ vstum siccũ,& cucurbita vsta. Verũ siccis & recẽtibus vlceribus, etiã aloẽ bonũ est pharmacum, si eius aridæ puluillus inspergatur.

Omniũ autẽ maximè dolorẽ ſedat, neq; vllo minus efficax eſt pompholyx. Si verò humectiora ſint vlcera, pinus cortex per ſe, & lapis hæmatites, verum ſi profunda etiã ſint vlcera, manna prædictis addatur. Porrò quæ circa vterum aut veſicam ſunt vlcerationes, iiſdem pharmacis indigẽt, ſed inſtrumentis inſuper opus habent, quæ ipſa intromittant, quæ metrenchytæ & Catheteres Græcis appellantur. Aptiora itaq; ſunt arida qualis eſt crocus, & pompholyx, & aloẽ, quæ facilè plantaginis aut alteri tali ſucco miſcentur. Ad Scroti & pudendi dolores. Butyro & reſina pari menſura vtere. Aut ſemen lini cum aqua coquito, & ammixta myrrhæ fermè decima parte, & reſinæ tantundem imponito. Ad pudendum intumeſcens. Foliorum vitis tenerorum drach. 1. ceruſſæ drach. 5. trita cataplaſmatis vice impone. Vtere etiã marinæ aquæ frigidæ perfuſione, & quiete, & colis religatione. Aliud. Lenticulam in aqua coquito, & cum mali punici cortice tritam imponito. Si verò à ſudoribus vlcera in ſcroto fiant, gallã tritam cum alumine inſpergito. Ad tubercula verò in pudẽdis naſcentia piri ſemẽ inſpergito, & fel hircinũ oblinito. Cæterũ fiſſuras ac rimas pudendorũ iuuat reſina fricta cũ roſaceo trita ad

ſtrig

ſtrigmentitiam craſsitudinē, ammixto etiā oui aſſati vitello. Aut roſacei, & amyli, ac thuris, ſingulorum vncia vna. Aut foliorum hederæ aridorum vſtorum cinis cum oleo in mortario plumbeo tritus. Ad inflammationes autem pudendorū, vuam paſſam exacinatam, & cuminū, trita imponito. Aut farinā hordeaceā aqua mulſa coquito, & vitis folia tenera cum polenta terito, omniaq; ſimul imponito. Aut cuminū tritum, cum butyri & reſinæ æqualibus partibus eliquatis committito. Teſticulos porrò vlcera aphthæ non abſimili apprehenſos, ex terra cimolia cum aqua oblinito, & exſiccari ſinito, Indeq; aqua calida ablutos myrto arida trita & modico ſmyrnio item trito conſpergito. Excreſcētem verò teſtiū carnem cinis ſarmentitius cū nitro & aqua ſubactus ſanat cataplaſmatis vice impoſitus.

De priapiſmo. CAP. IX.

PRiapiſmus eſt auctio pudendi ſtabilis in longitudinē ac orbē tumefacti, citra rei Venereæ appetentiam. Eſt autem flatus ventoſus videlicet qui membrū ipſum tumefacit, ex humoribus viſcoſis ac craſsis generatus per moderatā caliditatem. Palàm eſt igitur non oportere membra ipſa calfacere, ſed refrigerare leniter per ceratū roſaceum

ſaceum in aqua cõquaſſatũ, itemq; per chamæmelinum ceratũ tum pudẽdo, tum lumbis impoſitum. Victus & pharmaca exhibeantur attenuatoriæ facultatis citra manifeſtam calfactionem. Adhibẽda ſunt etiã naturali efficacia prædita per experientiam inuenta, nymphæaq; in potu danda ac viticis ſemen, Ruta etiam viridis obſoniis ammiſceatur. Verùm hoc à principio ne fiat, multum enim calfacit, ſed poſterius poſt aliorũ extenuantiũ vſum. Quod ſi euacuatione vti libeat, per vomitum id fiat. Quæ enim per inferiorẽ ventrẽ fiunt euacuationes, ſæpenumero vicinas partes fluxione infeſtant. Ad eos qui ſe in ſomno permingunt. Veſicam caprinã aut ouillã vſtam ex poſca bibendã præbeto. Et ad veſperam ſiticuloſos ſomnum petere iubeto, facit & leporis teſticulus in vino odorato feruefactus, atque ita potatus. Aliud, Calaminham & myrrham in vino ante cœnã bibenda dato. Oblinat autẽ & pudendũ cimolia terra cum perdicii ſucco.

Ad vteri affectus. CAP. X.

IN vteri ſuffocatione contingit ſenſus ac motus priuatio, & pulſus obſcurus ac paruus, & penitus interceptus. In aliquibus verò tum ſenſus, tum motus adeſt, itemq; ratio,

tio, verùm vix respirant. Aliquibus etiam vox intercipitur. Aliis contrahuntur artus. Fiunt igitur & sensus & motus & spirationis interceptiones ob frigiditatem, quum ipsæ sola perspiratione totius corporis per arterias contingente cõtentæ sint, & respirationem per os non expetant, atq; hoc vt dictum est ob frigiditatẽ, Quando sanè in priori tempore probè purgatæ, & cõcipientes, ac viris coëuntes, his ipsis priuatæ fuerint, vt palàm sit humidum & frigidum in ipsis semen totum corpus perfrigerare. Ad vuluæ igitur strangulatus conuenit agarici drach. I. in potu accepta ex vino, Plantaginis semen & succus cum vino. Onyx detractus ex conchylio potatus. Acetum scilliticum absorptũ. Cæterùm olfactu excitant strangulatas, bitumen, castorium, galbanũ, pix liquida, cedria, pili vsti, ruta, allium, cepa. Eandẽ in rem & cornu cerui suffitur. Et ruta cum melle lana excepta, in anũ inditur.

Finis noni Libri.

CAPITA X. LIBRI.

CLAV

CLAVDII GALENI PERGAMENI

DE COMPOSITIONE *pharmacorum secundum locos,* Liber decimus, *Iano Cornario medico, interprete.*

*

De Nephriticis. CAP. I.

QVOD Nephriticas antidotos & compositiones appellent quæ renibus affectis cõmodãt, ex ipsa appellatione manifestũ est, Nephriticæ enim nihil aliud quàm renales sonant. Est autẽ differentia ipsarũ generalissima duplex, Quædam enim calculosos renes iuuant, Quædã verò inflammatos & vlceratos, quæ etiam ad vesicam similiter affectã cõueniunt. Maximè verò cõtrariæ inter se sunt prædictorum pharmacorum facultates. Quæ enim ad inflammatas & vlceratas affectiones cõponuntur, mitigatoriis medicamentis opus ha

habent. Quum verò impoſsibile ſit hæc citò ad regiones renum peruenire, ob id ipſis pharmaca vrinam cientia miſcemus. Quæ verò calculoſis auxiliantur, vnica facultate indigent, quæ ſecare & extergere cum manifeſta caliditate poteſt. Sunt autem talia ferè omnia amara. Quemadmodum igitur in aliis, ſic etiam in his materiā experimento cognitam deinceps ſubſcribam, initiū ab his quæ ad vlceratas & inflāmatas affectiones cōueniunt facturus, à quibus etiam Andromachus & Aſclepiades orſi, inde ad cōpoſitiones calculos frangentes tranſierunt.

Confectiones renales ab Andromacho ad renum & veſicæ affectiones cōſcriptæ.

POtio. Seminis lini, ſeminis papaueris albi, ſeminis cucumeris, tragacanthæ, ſingulorum drach. 2. amyli drac. 4. cū aqua in paſtillos redigito, & ad veſicam vlceratā ac vrinæ emittēdæ difficultatem exhibeto.

Alia, Nuces pineas. 30. amygdalas. 20. palmas quindecim, tragacanthæ drachm. 4. ſucci radicis dulcis drach. 2. croci obolū. 1. myrrhæ obolum. 1. vino protropo diluito ac vtitor vt accommodato. Alia. Ad veſicæ affectus & vlcerationes paſtillus quo vtor. Seminis cucumeris drach. 12. ſeminis hyoſcyami drac. 6. ſeminis cicutæ, opii, fœniculi, croci, ſingulorum drach. 3. caſsiæ drach.

drach.4.amygdala.10. nuces ponticas.10. feminis apii drac.fex,feminis maluæ fyluestris drac.3. Excipe paffo cretico & præbe obol.tres,non febrientibus ex paffo. Quidam cicutæ drachm.6.habent. Alia, ad eadem & veficæ dolores. Croci,feminis befafæ,hoc eft,rutæ fylueftris,feminis maluæ fylueftris,fingu.drac.fex,feminis hyofcyami drach.duodecim,opii drach.fex,feminis apii drac.12.nuces auellanas 8. amygdalas. 20.feminis cucumeris drach.12. Mellis Attici quod fatis eft. Datur magnitudo nucis ponticæ cum vini mulfi cyathis 3. Alia, ad profluuia fanguinis ex vefica. Aluminis drach.1.tragacanthæ drachm.2.gummi obolum vnum. Dato ex paffo quandoque obol.1.quandoque duos. Alia, ad veficæ affectiones vrinam ciens à Macedone profecta,facit & ad hepaticos,hydropicos,ictericos,nephriticos,ac omnia veficæ fymptomata,frangit etiam lapides. Acori drach. 50.phu drach.25.nardi celticæ drach.24.feminis dauci drach.22. cinamomi drach.32. mei drach.16.afari drachm.24.petrofelini drac.16.opobalfami drach.16.& carpobalfami tantundem,croci drachm.vigintiquatuor,drach.viginti,radicis dulci drach.fexdecim,nardi Indicæ drach.fexdecim,cafsiæ drach.duodecim, amomi drach.fexdecim,

vuæ passæ drach. octo, tragacanthæ drach. 9. Arida melle excipito, & tragacanthũ vino ammineo macerato. Dato nucis ponticæ magnitudinem cum vini cyath. 4. febricitantibus cum aqua mulsa. Alia ad vesicæ vlcera & inflãmationes. Nuces pineas 20. seminis cucumeris, *syluestris grana 40. amyli obol. 3. nardi drac. vnam, seminis apii cyath. 2. Nardus & apium in aquæ sextario vno coquũtur, deinde ex decocto duo cyathi præscriptis ammiscentur. Alia ad calculosos, qua Bassa vxor Marii curata est.

** ἡμέρου habent omnes codices quos legerim id est satiui.*

Frangit ita vt neq; rursus gignãtur. Cassiæ drac. 2. seminis apii drac. 3. myrrhæ minnææ drac. 4. piperis albi drac. 2. thuris drac. 3. lapidis syriaci masculi drac. 1. aut fœminæ drach. 1. seminis pastinacæ, anisi, vtriusque drac. 2. styracis drac. 3. iridis Illyricę ʒ. 3. seminis papaueris albi drac. 2. spicæ nardi tantundẽ, amygdalarũ amararũ mundarũ, asari, vtriusq; drach. 3. seminis smyrnii, cyperi, vtriusq; drac. 2. mellis Attici quod satis est. Dato quotidie. Alia ad calculosos frãgẽs & paulatim expellens, donec mundã vesicã reddat, deinde æger pellucida lotia reddet, & quod maximum est, curat vt nõ amplius renascãtur. Seminis dauci, anisi, seminis cucumeris, petroselini, myrrhæ, singulo. drac. 6. casiæ daphnitidis, cinamomi, nardi

ce!

celticæ, singu. drach. 4. Terito & cum aqua ad parui lupini quantitatẽ coagmentato, & ieiunis quotidie per dies 30. ex aquæ cyath. tribus præbeto. Hoc verò pharmacũ quẽadmodum accepimus, cum quadam religione præparatur. Ligneo enim mortario ac pistillo tunditur, oportetq; eum qui tundit neque anulum habere ferreũ, neq; calciamẽta clauis ferreis transfixa. Hoc à rustico vt Mysterium accepimus. Alia ad nephriticos & omnem fluxionem, vt Apollonius. Corticis mãdragoræ tosti sesquidrachmã, anisi tosti sesquidrachmã, * hyoscyami seminis tosti, seminis papaueris nigri tosti, vtriusq; sesquidrac.] tragacanthi, carnis palmarum, vtriusque drach. 3. dato cum melle.

Ex vet. cod.

Nephriticæ cõpositiones ab Asclepiade conscriptæ.

ANtonii Musæ. Fructuum pini, qui pityides vocãtur, * tusorũ & cribratorũ drac. 20. seminis papaueris * albi, tragacanthæ, vtriusq; drac. 2. Nardi celticæ, croci, anisi decorticati, radicis dauci Cretici, singulo. drac. 1. costi obol. 3. præpara cũ protropo, & repone in pyxide, da nucis põticæ magnitudinem cum protropi cyatho 1. & aquæ calidæ cyathis duobus. Alia, Seminis cucumeris satiui tosti drach. tres, seminis maluæ drach. 5. nucum pinearũ drac. sex, seminis apii, drach. septem, seminis lini

Aliàs exacinatorum.

Μελαίνης habet cod. græci.

drac.1.amygdalarum amararum mundatarum drac.9.excipe paſſo,& exhibe vt prædictum eſt. Alia ad Nephriticos Oneſidemi. Amygdalarum amararum drach.16. ſeminis dauci cretici,ſeminis maluę,vtriuſque drach.ſex,radicis iridis ſylueſtris drac. octo,cornu ceruini vſti,tragacanthæ,nardi celticæ,ſeminis cucumeris ſatiui, ſingulorũ drach.ſex, paſsi quantum ſufficit, præpara vt dictum eſt. Aliud pharmacum accommodatum, hoc ſcimus multos Nephriticos vſos eſſe,& à tota affectione penitus liberatos. Oportet per multos dies in pharmaci huius vſu perſeuerare. Datur & calculoſis,& colicis medetur,ac veſicæ affectibus. Componitur hoc modo. Nucum ponticarum purgatarum, amygdalarum amararum mundatarum,ſeminis cucumeris repurgati, ſingulo.drac.3.ſeminis cicutæ, croci, ſeminis maluæ,opii,ſingulo.drac.ſex,ſeminis hyoſcyami albi, ſeminis apii, vtriuſque drach.12. Cogito in paſtillos cum melle,ac dato obol.3.cum aquæ mulſæ cyathis.3. In alio exemplari & beſaſa,hoc eſt,ſeminis rutæ ſylueſtris drac.6. Ad calloſas in renibus concretiones, Oneſidemi. Symphytum,& ſion,& Artemoniũ cũ vino coquito, & expreſsi liquoris cyathos 2.cũ pari aqua dato.

Aliud, Maluæ ſylueſtris radicẽ, & rutæ ſyl

ſylueſtris radicem,& apii montani radicem coquito,& eo qui dictus eſt modo exhibeto. Aliud ad calculoſos inſperſile. Seminis balſami partem vnam, lapidis qui in ſpongiis reperitur tantundem, pulegii aridi,ſeminis maluæ ſylueſtris, ocymi aridi, ſingulo. tantundem, Tuſa & cribrata reponito,& dato cochlearium cum vini diluti cyathis duobus. Aliud, Struthii radicis partem vnam,iridis ſylueſtris ſiccæ tantundem,oxallidis ſiccæ tantundem, fremii luteum florem habentis ſicci tantundem. Tuſis cribratis vt dictum eſt vtere. Catapotia Heraclidæ Tarentini. Diſſoluũt veſicæ tofos,commodant & ad veſicæ ſtillicidium. Piperis,galbani, vtriuſque drac.1. ſucci lybici drac.2.myrrhæ drac. 4.protropi quod ſatis eſt. Forma catapotia ciceris magnitudine,& 3.deuorãda dato,& * paſsi cyathos 2.inſuper bibendos. Aliud, Ammoniaci Thymiamatis, piperis, ſpumæ nitri,ſingulo.drach.1.carpobalſami drach.2. myrrhæ drac.4.excipe protropo, & forma catapotia ciceris magnitudine ac tria deuoranda dato, ita vt vini dulcis quadrantem inſuper propines. Hoc ad dies quadraginta octo,ægro præloto facies. Paſtillus ciens vrinam. Detrahit lapillos & tofoſas concretiones. Aſari, petroſelini, phu, Mei,

** Aliàs vini dulcis.*

ſingulo.drac.4.acori,ſeminis aniſi, ſeminis dauci,apii montani,carpobalſami,tragacanthæ ſingulo.drach.2. Tragacantham paſſo diſſolutam aridis adiicito, & paſtillos formato,Indeq́ue obol.3.cum paſsi diluti cyathis 2.exhibeto. Alius paſtillus Chariclis. Educit arenoſas ſubſidentias. Facit ad affectiones vlceratas. Seminis apii,petroſelini,aniſi,ſingu.drac.16.floris iunci odorati, croci,tragacanthæ,ſingulo. drac.6. ſeminis dauci Cretici,piperis albi,vtriuſque drach. 4.præpara vt dictum eſt,& da drach.1.cum protropi diluti cyathis tribus. Antidotus ex lapidibus,vt Mithridates. Facit Nephriticis & ad veſicæ affectus, atterit calculos, & tofos diſſoluit. Seminis ſmyrnii,cyperi,ſpicæ nardi,ſeminis papaueris albi, cinamomi,caſsiæ fiſtulæ,piperis albi,ſeminis paſtinacæ, ſingu. vnc.1.Thuris non ſecti,ſeminis apii,croci,ſtyracis iridis, amygdalarum amararum,acori,ſingulo.ſeſquunciam,lapidis Syriaci fœminæ aut maſculi, vtriuſque ſemunciam , myrrhæ Minnææ ſextantem. Excipe melle Datur nucis ponticæ magnitudine. Alia Antidotus Biennitæ, pharmacum accommodatum,ſedãs doloré,vtile & Nephriticis,hoc eſt renalibus affectionibus,& ad veſicæ vlcerationes.Frangit lapides, & tofos per vrinam expellit. Iridis

drac.

drac.4.mei, seselis, chamædryos, hyperici, cneori,cãchryos,sing.tãtundẽ amomi ʒ.8. cinamomi ʒ.12.rosmarini mõtani,nardi Indicæ,croci cilicii, petroselini, polii, seminis rutæ syluestris,dictamni cretici, singu.tantundẽ. glycyrrhizæ,lapidis Syriaci masculi, vtriusq; ʒ.16.thlaspeos drac.24.seminis viticis,myrrhæ,sphondylii, singul.tantundẽ. Cardamomi drach.48.excipe melle cocto, & præbe nucis ponticæ magnitudinem cum vini mulsi diluti cyath.quatuor.

Quæ Archigenes ad Renum affectiones scripsit in secundo pharmacorum secundum genus.

EX renibus laborantes Nephriticos appellatos, conuenienti diæta adseruo. Et Ceratum quidem Rosaceum cũ styrace ad malagmatis formam redactum impono Cæterũ Antiochus apud phricen Linophobum,valde iuxta naturalem contrarietatẽ auxilio fuisse ait,ad mali euersionẽ,Prototomi caulis decocti cyathos duos ieiuno ad dies nouem exhibitos.Inspergito autẽ salẽ modicum & magis proficies. Alia potio.

Foliorum rosarum, amygdalarum decorticatarum,thuris, æquales partes, capitum papaueris duplum. Excipe protropo, & in vas fictile repone in loco non humecto,& obolos duos cum protropo exhibe.

Quidam pro amygdalis, amylum cõiiciũt, & pro protropo aqua excipiunt, verùm cũ protropo bibendum exhibent.

De Ischiade coxẽdicum morbo, podagra, & morbo articulari siue arthritide.

CAPVT. II.

EX genere Arthritidis est tum Ischias, tũ podagra. Quod enim in omnibus articulis Arthritis est, hoc in vno iuxta coxendicẽ quidem Ischiada, hoc est, coxendicum morbum appellant, Iuxta pedem autem podagram. Incipit igitur plerũque podagræ generatio ex vno articulo, & progreditur in omnes, temporis diuturnitate accedente. Communem habent hi tres affectus humoris redundantiam, quæ affectam occupat co articulationem, qua expleta in omnem partem circumsitæ neruosæ particulæ tenduntur, & ex his dolor oritur. Aliquando quidem igitur irruens humor sanguineus est, vt plurimum verò pituitosus, aut ex pituitoso & bilioso mixtus, aut etiam sanguine cum ipsis permixto. Quod si quis exactius interpretari rem velit, non pituitosum humorem, sed qui propriè crudus appellatur, vt plurimum circa arthritidas prædominari dixerit. Est autem hic crassus ad similitudinem puris crassioris. Vbi verò in ipsis

art

articulis diutius moram traxerit, non ſolùm craſsior ſed & viſcoſior redditur. Qui igitur tofi ſeu calli appellantur, horum generatio ex his eſt,& poſtquàm fuerint producti, ne ſperaueris ad priſtinam conſtitutionem exactè redire articulũ poſſe. Cæterùm differentiæ affligentium humorum facilè deprehendi poſſunt, tum coloribus, tum ſymptomatis conincidentibus, Itemq; per experientiam pharmacorum quæ adhibentur. Cognitio igitur ipſorum ex colore omnibus expoſita eſt, ſymptomatis verò & acceſsionibus coincidentibus, tametſi non omnibus,neq; ex procinctu manifeſta ſit,tamen nõ adeò difficilis cognitu exiſtit. Bilioſus enim ſanguis multæ caliditatis ſenſum ægroto exhibet, & calfacientibus impoſitis exacerbatur,quemadmodum rurſus à frigidis relaxatur. Verùm ad humoris noxii cognitionem conferet tibi etiam prægreſſa diȩta,ſiue per exercitia,ſiue per otiũ tranſmiſſa,& per balnea poſt,aut ante acceptum cibum. Quemadmodum cõferet etiã horum gymnaſiorum & eduliorum tum quantitas,tum qualitas, Item anni hora,& Regionis ac aëris conſtitutio, Inſuperq; & ætas,& habitus corporis, quorum omnium facultates ſæpe in plæriſque locis enarraui.

Porrò principiũ curationis ſit tibi euacua-

tio humoris affligere reperti. Siquidem hu moribus ex æquo redundarit corpus, Venæ ſectione primum omnium aſſumpta, deinde purgatione, quibus accedat pharmacorum dicendorum conueniens, & tempore, & ordine vſus, Ita vt in manibus & pedibus pharmacis fluxionem repellentibus vtamur, circa coxendicum verò iuncturam id facere vitemus. Quum enim in profundo ea ſita ſit, ſanguis ex vicinis & ambientibus vaſis ac muſculis ad illam cõpellitur. Mitigatoriis igitur in principio medicamentis opus eſt in dolore circa coxendicem hærente, quæ neque refrigerent multum, neque fortiter calfaciant, qualibus ſanè poſtea opus habet. Exacerbantur enim per ipſa fluxiones, caliditate nimirum plus attrahente ipſas quàm impediente. Quandoquidem verò præſentis operis inſtitutum eſt neque de cataplaſmatis, neq; de irrigationibus quicquam dicere, ſed de methodo compoſitorum pharmacorum, ad hanc ſolam progrediar, initio ab Iſchiade ſumpto. Rarò equidẽ fit Iſchias ſiue coxendicum dolor ex ſanguinis multitudine, & citiſsimè curatur, venis circa poplitem aut talos ſectis. Quemadmodũ autem ſæpe ſola ſanguinis euacuatio ſufficiẽs auxilium exiſtit, Sic contra in omni coxendicum dolore, & præſertim eo qui ex humo

morum copia exortus eſt, ſi quis ante euacuationẽ totius corporis, acribus pharmacis circa partẽ affectam vtatur, ægrè curabilem reddet affectionẽ, copia nimirum indiſſolubiliter ibidẽ condenſata. Præter alia enim, & craſſa & viſcoſa fit, ob calorem & ſiccitatẽ acrium pharmacorũ non diſsimile quippiam aſſationi perpetiens. Tanquam igitur maximam vim ad affectionis curationem habeat totius corporis euacuatio, ab ipſa incipiendum eſt, non ſolùm à cruribus, ſed & à cubito primùm ſanguinis detractione facta. Auxiliantur etiã vomitus ipſis Iſchiadicis, magis vtique quàm euacuationes infernè per ventrem, vt qui reuellant deorſum repentem humorẽ. faciendi itaque ſunt vomitus in principio ab accepto cibo, poſtea verò etiã per vomitoria medicamenta, initio à mediocribus facto. In quibus autem vehemens humorũ denſatio, quæ ægrè diſſolui poteſt, à medicis intempeſtiue acribus pharmacis vtentibus facta eſt, his cucurbita affixa maximè auxiliatur, & purgatio per efficaciora infuſa, quale eſt & quod ea colocynthide conſtat. Si igitur ea quæ nunc dicta ſunt præ oculis habueritis, medicamentis ſanè à prioribus medicis traditis iuxta Methodum vtemini. Verùm in ipſis recenſendis auſpicabor ab his quæ

ab

ab Andromacho ſcripta ſunt, in illa parte libri de externis pharmacis conſcripti, in qua præſcriptis malagmatis propriè appellatis, inde etiam alia omnia prodit, iuxta quemcunque tandem modum inueteratas affectiones iuuantia, in quibus eſt etiam Iſchiadicorum appellatorum cura.

Compoſitiones ab Andromacho conſcriptæ ad Iſchiadicos.

SEminis rutæ ſylueſtris drach. 4. ſilphii drach. 4. ſpumæ nitri drac. 4. baccarum lauri drach. 4. abrotoni, colocynthidis medullæ, cardamomi, ammii ſingulorũ drach. quatuor, rutæ viridis minæ octauã partem. Quidam horum ſingulorũ drach. 20. accipiunt, & picis, terebinthinæ, myrtei, ceræ, ſingulorum tantundem, adipis taurini, tantundem, galbani drach. 6. ammoniaci thymiamatis drach. 6. opopanacis drach. 4. ſulphuris viui drach. 4. Quod hoc pharmacum fortiter calfactoriũ ſit, ſi memoria tenuerimus ea quæ in libris de ſimpliciũ pharmacorũ facultate ſcripta ſunt, nihil opus recentiore aſſertione. Eſt enim vehementiſsimũ & calidiſsimũ medicamentũ ſylueſtris rutæ ſemen, & cum eo ſilphiũ, & baccæ lauri, deinde ſpuma nitri. Poſt hæc abrotonũ, indeq; colocynthis, & cardamomum, & ammium. Ruta etiã viridis minus quidem his,

non

non tamen cõtemnendam habet calidita-
tem, quemadmodum neq; ſulphur viuum.
Ex profundo itaque attrahere omnia hæc
poſſunt humores articulum & iuncturam
coxendicis vexãtes. Quo verò Emplaſtrũ
ex ipſis fieret, picẽ & terebinthinã, ac myr-
teum, & ceram, ac adipem ammiſcuit is qui
pharmacum cõpoſuit. Verùm Ammoniacũ
thymiama, & galbanũ, vltra hoc quod con-
ferunt ad emplaſtri compoſitionem, etiam
emolliendi ac mitigandi vim quandam ha-
bent. Opopanax verò eiuſdẽ cum ipſis eſt
generis, ſed fortiori facultate præditus. Al-
teram porrò cõpoſitionẽ ad eandem affe-
ctionem Andromachus ſic ſcripſit. Aliud
Malagma ad Iſchiadicos, & alia multa.
Ceræ drach. 72. terebinthinæ drac. 48. am-
moniaci thymiamatis drachm. 33. propolis
drach. 43. galbani drach. 36. bdellii drac. 25.
croci drach. 5. opopanacis drach. 12. ſpumæ
nitri, drach. 30. vngento irino admoto tun-
dito. Aliud Protæ peluſiotæ ad Coxen-
dicum & capitis dolorem, & ad omnes diu-
turnos dolores. Ceræ drach. 24. ammonia-
ci thymiamatis drach. ſeptẽ, terebinthinæ
drach. 7. ſucci thapſiæ drac. 8. olei cyathum
vnum. Quin & aliã compoſitionem inter
malagmata Andromachus retulit hoc mo-
do. Ad Iſchiadicos ab Hera Cappadoce.
Picis

Picis liquidæ heminas tres, aut duas & dimidiam, ceræ lib. I. resinæ pini lib. I. nitri sesquilibram, sulphuris viui lib. I. staphidis syluestris sextar. I. pyrethri lib. dimidiã, fecis vini vstæ lib. 2. cardamomi sextar. I. galbani lib. dimidiã, arida cum liquidis cõmittito. Hoc pharmacum etiam ipse Heras in proprio libro propè finem scripsit, sed non appositum est ad picem, aut duas & dimidiam, sed simpliciter scriptum est heminas tres. Præscripsit autẽ hæc verba. Ceratum ad Ischiadicos, quod eruit etiã valde inueteratas affectiones, hoc vsus sum in Frontino. Scripsit autem & alias duas Ischiadicas cõpositiones Heras, quarũ altera hoc modo habet. Ad Ischiadicos valde mitigatoria. Picis partes duas, sulphuris viui partẽ vnam, vtraque trita mixta dolenti loco imponito, verum prælauare ægrum oportet, vt agglutinetur pharmacũ & superne chartam superponere, ac sinere donec sua spõte dilabatur. Licet etiã lauare charta suprapo sita adhuc incũbente. In quibusdã exẽplaribus, picis pars vna habetur, & licet etiã sic preparare, modò sciamus nos efficacius esse ambo pari mensura misceri, debilius verò pharmacũ, in quo duplũ picis ad simplũ sulphuris coniicitur. Porrò quæ restat adhuc tertia cõpositionũ Ischiadicarũ, hoc modo ab

ab Hera prodita est. Alia Ischiadica, hac vsus sum in Frõtino, statim in exacerbationibus. Ceræ drach. 100. visci quercini drac. sexdecim, myrrhæ drach. sex, terebinthinæ drach. 25. galbani drach. sex, iridis Illyricæ drach. 6. cedriæ heminam dimidiã, cyprini heminam dimidiã. Ceram & cedriam cum cyprino liquefacito, deinde resinã & galbanum, atque vbi iam ab igne auferre voles iridem inspergito, itẽq; viscũ indito. Ablata autẽ iam olla, in promptu sit tibi myrrha trita, ad quã liquefacta diffundes, & mixtis simul omnibus vteris. Quidam supra hæc omnia etiã Nitri drach. quinq; addiderunt.

Quæ pharmaca Asclepiades in quarto externorum prodidit, Quæ Marcellæ inscribit.

NOminat equidem & hic omnia huiusmodi malagmata, apponit autem aliis quod ad Ischiada, aliis quod ad splenẽ, aliis ad latus, aut aliã aliquam partẽ conducant. Quædã etiã varii vsus esse ait. Quẽadmodum etiã hoc scriptũ ab ipso in hæc verba.

Malagma Antiochidis, splenicis, hydropicis, Ischiadicis, arthriticis. Præparatum est Fabullæ Libycæ. Ceræ lib. 3. visci quercini lib. 3. resinæ terebinthinæ lib. 3. retrimenti ab expressa myrobalano reliqui lib. 1. spumæ nitri lib. 1. floris lapidis Asii li. 1. ammoniaci thymiamatis lib. 1. olei cyprini lib. 3.

Ace

Acetum ad ammoniacū diſſoluendū. Poſt hoc ſcribit rurſus aliud ſic. Aliud Fabullæ cōpoſitum valde præclarū, ad eaſdem affectiones, myrrhæ ſtactæ lib.2.bdellii onychis lib. 2. medullæ ceruinæ lib. 2. ammoniaci thymiamatis lib.2.iridis illyricæ lib. duas, opopanacis lib. 1. galbani, ſtyracis, vtriuſque lib.1. maſtiches lib.1. floris lapidis Aſii lib.1.ſucci ſycomororū lib.1. canchryos lib.1.piperis albi lib.1.cerę terebinthinæ, vtriuſque lib.5.tundendum eſt pharmacum,ita vt qui tundit fecem vngenti irini adhibeat, quo mollius pharmacum fiat.

Aliud deinceps Aſclepiades ſcripſit hoc modo. Malagma quod & aurei coloris appellamus. Auripigmēti auricoloris,calcis viuæ vtriuſque ſextantē,aluminis liquidi & ſciſsi vtriuſque ſextantē. Arida tundimus & cribramus,& in pilam cōiectis, aceti cyathos.8.affundimus,& probè trita liquefactis excipimus. Sunt autē hæc. Ceræ,reſinæ frictæ,& pinus, ſingulorū lib.2.olei cōmunis cyath.8. hæc liquefacta frigeſieri ſinimus, & eraſa tritis ammiſcemus. Nos ad pharmaci præparationē etiā myrrhæ ſextātem addimus. Alii etiā ſandarachæ ſextantem apponūt, aluminis liquidi ſextāte ſublato. Nos autē coniectis omnibus præſcriptis conficimus,& fit efficacius. Poſt præſcri

ſcriptum aliud ſubdidit hoc modo. Hoc vſus eſt Andromachus, facit ſplenicis, hydropicis, & ad pręcordia diſtēta, facit Iſchiadicis, arthriticis, & ad inueteratos affectus, Ceræ, picis brutiæ, vtriuſq; lib. 1. Nos pro pice reſinam frictam indimus, reſinæ pinus lib. 1. olei cyath. 8. auripigmēti auricoloris, aluminis ſciſsi, calcis viuæ, ſingulorū ſextātem. Præpara vt dictum eſt. Nos appoſuimus ad pharmacum myrrhæ ſextantē, viſci quercini trientē. Poſt relata alia quædā ad hydropicos & ſplenicos recenſet, & inde rurſus multi vſus cōpoſitionē tradit, quam ętiam Iſchiadicis conuenire ait, hoc modo.

Andreæ Malagma. Cōpoſitio admiranda ad ea quæ velis perforare diſſoluere, expurgare, & velut excolare, educit oſſa corrupta, aculeos, & infixa. Deſcriptū eſt etiam à Serapione Empirico. Facit & ad Iſchiadicos, cōmodum eſt ſuppuratis, facit & ad induratas viſcerū affectiones. Eſt & acopon bonum diutinis reſolutionibus, & diſtortis corporis particulis. Facit etiā ad corroſa ac corrupta, educit enim aliena, & vlcus ad cicatricē perducit. Grani Cnidii purgati, nitri rubri, ſalis ammoniaci, ariſtolochiæ creticę, radicis cucumeris ſylueſtris, terebinthinæ, ſingulorū drac. 20. piperis rotūdi & longi, ammoniaci Thymiamatis, & vt quidam vo-

sunt, amomi & xylobalſami, ſingulorum drach. 10. thuris maſculi, myrrhæ, reſinæ ſiccæ, viſci ſubacti, ſingulorũ drac. 10. ſucci merorũ drach. 10. ceræ drach. 30. adipis caprini drach. 15. fecis vngenti Irini quantum ſatis excipiendis erit. Arida tunduntur & anguſtiſsimo cribro excernuntur. Liqueſcibilia verò ſingulatim diligẽter tunduntur, deinde omnia ſimul miſcẽtur, ac rurſus tunduntur admota Irini fece. Deinde vbi probè fuerint vnita emollita reponimus. Quod ſi velis acopo vti, accipe pharmaci quadrantem, adipis anſerini quadrantẽ, olei cyprini quadrantem, ac mixtis vtitor. Poſtea verò cõſequenter ſic ſcripſit. Aliud ad eaſdem affectiones. Pyrethri drach. 20. grani cnidii, ſpumæ nitri, vtriuſq; drach. 20. ſalis ammoniaci, ariſtolochiæ creticæ tenuis corticis, radicis cucumeris ſylueſtris, terebinthinæ, ſingulorũ drach. 20. piperis rotundi & longi, ammoniaci thymiamatis, bdellii, xylobalſami, thuris, myrrhę, cardamomi, amomi, adipis caprini, reſinæ ſiccæ ſingulorum drach. 10. ceræ drac. 30. Viſci probè ſubacti drach. 8. ſucci merorũ drach. 8. fecis vngenti Irini quod ſufficit his excipiendis. Vini Italici quod ſatis eſt. Maceratis his quæ diſſoluere oportet, pro more apparato. In alio exemplari neque xylobalſamũ neque

Car

Cardamomũ,neque Amomum reperi. Post hæc alia pharmaca prodidit, & deinde rursus Ischiadicorum meminit sic scribens.

Aliud eiusdem Epithema. Ischiadicis & arthriticis auxiliatur cõfestim. Fœnũ græcum in vas fictile coniicito,& ad ipsum poscam sufficiẽtem affundito,& prunis impositum donec dissoluatur coquito. Ad dissolutũ verò mellis quod satis est iniice,ac rursus coque, deinde exẽpta diligenter tere,& in linteolum infarcta locis affectis impone, fasciaq; obligatos sine. Hoc autẽ ad biduũ & triduum facimus. Cæterùm si in terendo pharmacum induretur, ex liquore quãtum sufficit addimus, liquor autem tantus sit, vt tractile cataplasma reddatur. Aliud quod cõtinenter ad prædicta sequitur, hoc modo. Symphyti sesquilibrã rasam,& minutim cõcisam, ac in mortarium testaceum coniectam, diligenter terito, & ad tritam mãnæ quadrantẽ addito, atque ouorũ crudorum recentium trium numero candidum vnà cum luteo,& rursus terito, & vbi vnita fuerint,his adipis suilli veteris lib. I. adiicito,& cõquassata diligẽter atque in linteolum infarcta imponito. Mitigat confestim, post præscriptũ,aliud deinceps scripsit hoc modo. Aliud eiusdem Malagma, Ischiadicis statim in irritationibus imponitur,

appellatur Didymæa, facit ad attrita, & omnem neruorum per cõsensum affectum. Dissoluit omnẽ duritiem, facit etiã ad alias inflammationes. Delet malignas cicatrices, facit ad luxata & collisa, facit & ad mamillarũ affectiones malignas. Cerę, visci quercini, terebinthinæ, iridis siccæ, myrrhæ, galbani, singulorũ drach. 48. olei cyprini aut vngẽti Aegyptiaci quod satis est. Galbanũ in oleum cyprinũ, aut vngentum Aegyptiũ cõiectum, ad ignẽ dissoluimus, & cerã mollimus, ac reliquis mixtam probè tundimus, atq; his galbanũ liquefactum cum cyprino iniicimus, ac rursus tundimus, malagma lenissimũ tactui reddendo, quo vtimur. Consequenter etiam hoc Asclepiades subdidit.

Aliud eiusdem ex Ario. Facit ad colicos supra quàm dici potest, in ipsis vexationibus impositũ, & psoras curat citra exulceratione. Ceræ, picis liquidæ, vtriusq; lib. 1. sulphuris viui, aluminis scissi, nitri rubri, singulorũ lib. dimidiã, liquescibilia liquefacito, arida verò tundito & per angustissimũ cribrũ cõcernito, & ad liquefacta adiicito paulatim ea inspergẽdo ac assiduè mouẽdo, indeq; in pilã trãslata ac tusa reponito, & vtitor. Deinceps rursum aliud prodidit hoc modo. Aliud eiusdẽ Malagma ex Silphio, Ischiadicis valde cõmodũ. Ammii

drach.

drach.12. silphii, seminis rutæ syluestris, baccarum lauri purgatarum, singulorũ drach. 14. medullæ colocynthidis drachm.2. nitri drach.4. abrotoni thebaici drach.4. cardamomi drach.4. ceræ põticæ minæ octauam partem, picis, resinæ, ammoniaci thymiamatis, singulorum minæ octauam partem. Liquida cum aridis committito. Consequenter & hoc ab Asclepiade scriptum est ita.

Aliud eiusdem, quo vsus est Antipater. Silphii, rutæ syluestris siccæ, baccarum lauri siccarum, spumæ nitri, medullæ colocynthidis, abrotoni thebaici, ammii, cardamomi, singulorum drach.4. rutæ satiuæ viridis, picis siccæ, resinæ terebinthinæ, ammoniaci thymiamatis, adipis vitulini, singulorum minæ octauam partẽ, galbani drach.16. opopanacis drach.4. sulphuris viui drac.4. olei cyprini heminas.4. Vsus tẽpore oportet prius coriandrum aridum vstũ cyprino excipere, & ex eo coxendicem illinere, atq; post huius vsum malagma ipsum imponere. Post hoc rursus aliud scripsit hoc modo.

Aliud eiusdem Malagma, in Ischiadicis humores ex alto euocat ac transfert, liberatque à tota affectione. Facit & dissolutis, & tremẽtibus, & affectionibus inueteratis. Picis liquidæ Brutiæ lib.3. fecis aridæ vstæ lib. 2. nitri rubri sesquilibram, resinæ pini

lib.1.ceræ li.1.ſtaphidis ſylueſtris lib.1.ſulphuris viui lib.1. pyrethri librã dimidiam. cardamomi ſextariũ vnũ, picẽ,cerã, reſinã coquito, arida tundito & cribrato, ac cum liquefactis cõmittito, & vtitor. Poſt præſcriptũ adhuc aliud pharmacũ ſubdidit ita habens. Aliud eiuſdem quo vſus eſt Philocalus. Sinapis,fœni græci moliti,vtriuſq; ſextariũ dimidiũ,pyrethri,ſtaphidis ſylueſtris,nitri rubri, ſingulorũ drach.4.opopanacis drach.2. galbani drach.2. reſinæ terebinthinæ lib.1.ceræ lib.1.olei cyprini lib.1. arida cum liquidis committito & vtitor.

Iſchiadicorum cura à Damocrate conſcripta, ex Iberide.

DAmocratis extat libellus Clinicus inſcriptus, in quo verſibus Iambicis: (quemadmodũ ſolet) de tribus diſſerit medicamẽtis. Ac primò quidẽ de eo quod ex herba,quam ipſe Iberidem appellat, cõſtat. Secũdò ex ſemine dolores ſedante cõpoſito. Tertiò verò purgatorio,& ab ipſo Hiera appellato. De primo igitur in Iſchiadicorum curatione in eo libello hæc ſcripſit. In Iberide inquit: medicũ quendam amicum ſuum per hanc herbam curatum eſſe, quam herbã vt dixi, ipſe Damocrates Iberidem appellat, vt qui ipſe viſu herbam cognorit,nomen autem eius nullum audierit, quum

quum etiam id ipsum ignorarit is qui cum vsum eius docuit. Verùm ex signis quæ scribit videtur Iberidem appellare, quæ à Græcis lepidium nominatur, à regione in qua amicus eius curatus est appellatione ducta. Describit autem ipsius signa per hos Iãbos.

Herba hæc vbique multaq; frequens nascitur,
Monumenta iuxta antiqua, muros & veteres,
Tritasq; quondam publice pedibus vias,
Quas iuxta aratrum duxit haud quis agricola,
Semper virescens, folijs nasturtij
Florentibus vere, attamen maioribus.
Caulem cubitalis longitudinis gerit
Paulò minorem aut rursus ampliorem, ab hoc
Aestate pendent folia, donec multa hyems
Sarmentitiam deducat hæc ad imaginem, &
Deiecta & exiccata depereant gelu.
Adnata radici tamen cernes alia.
Aestate florem fert colore lacteo
Multum tenuem variumq; valde cauliculum.
Ad quem sequitur semen penitus sic exiguum.
Visum ferè vt fallens, oculos quoque effugiat.
Odorem habet radix at inde acerrimum,
Verò similem quàm maximè nasturtio,

Per hos qdẽ figurã versus herbæ indicauit: Cõsequẽter autẽ vsum ipsius p huiusmodi.

Hanc erutam larga satis cape copia
Aestate, nam tunc optima & fortißima est
Adhuc recens, siccata fit sed debilior.

Tusam hinc probè, (Nam difficulter tunditur)
Pauca subactamq; excipies axungia,
Cruriq; toti & maximè coxendici
Adhibebis, & ligabis, & sines duas
Horas mulieribus, viris sed quatuor.
Hinc balneo inductos, nec vllo ex vnguine,
Nec smegmate vllo pinguiore collines,
Sudore sed modico exiliente, in solium
Merges, iubens perferre, nam mordacitas
Ingens caloris sensus atque exoritur.
Verùm hinc rigatos leniter producito.
Illati enim quamuis manibus sint plurimum.
Exibit attamen suis pedibus valens
Quicunque consilium hoc bonum susceperit.
Ad multum oleum miscebis hinc vinũ modicum.
Et concuties, & illines lotos eo.
Ac mox madore terso & pinguitudine,
Totum teges crus mollibus tu velleribus,
Iubens obire assueta vitæ munia,
Quæcunque vult, & non grauatim suscipit.
Hoc auxilium certum atque constans integre est.
Et nullo alio adiiciendo ei simul indigum.
Quare dolore ablato adora radiculam,
Cuius beneficio tibi sanitas data est.
Quod si tamen inde affectionis vestigium
Quoddam supersit, post repetes hoc præsidium,
Diebus vt multum decem bus præteritis.

Hoc sanè vtendi modo & inueteratos capitis dolores, & alias omnes quacunque

corporis parte inueteratas & ægrè ſolubi-
les affectiones ac reſolutiones ſe curaſſe
ait, & omnino vitia in quibus alii ſinapiſmo
appellato, & auxilio ex thapſia cõflato vtun
tur, ſe per hanc herbam perſanaſſe dicit.
Porrò de hac iberide etiã Archigenes ſcri-
bit in ſecundo pharmacorũ ſecundum ge-
nus, lepidium ipſam appellans. Dicit autem
& ſplenicis & Iſchiadicis ipſam conuenire.

Ad Iſchiadas & perfrigerationes, Hy-
gieni Hipparchi. Herbam Iberidẽ quam ali-
qui lepidium vocant, aut agriocardamũ, id
eſt, naſturtium ſylueſtre colligito, & radicẽ
eius tuſam ac adipe porcino commolitam
emplaſtri vice imponito ad dolentẽ locũ ad
horas tres, indeque in balneum mittito. Idẽ
præſidium & veteres capitis dolores de-
pellit, in conſimili vſu adhibitum, quẽ Da-
mocrates medicus per verſus prodidit.

De podagricis & arthriticis affectioni-bus. CAP. III.

DIctum antea eſt in ſermone de
Iſchiade ex fluxionibus genera-
ri eiuſmodi affectiones, irruen-
tibus in locos iuncturarum, qua-
re etiam curatio ipſarũ iuxta eundẽ fit mo-
dum, nimirum vt irruentes fluxiones eua-
cuentur. Influentibus igitur adhuc ipſis, ſco
pum afferendorũ auxiliorũ cõmunicationi

influentium humorũ subiicere oportet, ita vt repellamus ac restringamus. Vbi verò amplius non influant, vt discutiamus iam illapsos. Cæterùm materia pharmacorum per quæ hæc fiunt multiformis est, quẽadmodum etiã in aliis affectionibus, excogitantibus videlicet à principio prudentioribus viris iuxta quandã artificialẽ coniecturam modò hoc, modò aliud, eorũ quæ optima per experientiam sunt iudicata. Quapropter velut in aliis affectionibus, sic etiã in his, optima ex eis quæ priores medici experientia cognouerunt adscribam.

Pharmaca ab Asclepiade ad prædictas affectiones in quarto externorum prodita. Quæ Marcellæ inscribit.

EPithema podagricis, Arthriticis sedans dolorem. Vsus est in ipsis vexationibus. Succi papaueris drach. 4. croci drach. 1. cum lacte bubulo aut caprino terito, & adiecto pane interno diligenter leuigato, vt molle cataplasma fiat, & rosaceo admoto mollito, ac vtitor leni cataplasmate, forinsecus betæ aut lactucæ foliis, custodiendi eius gratia, impositis. Quandoq; opium & crocum cum lacte trita cerato rosaceo excipimus, & linteolo infarcta imponimus.

Aliud. Styracis drac. 2. opii drac. 1. confice ac vtere vt dictum est. Aliud. Confestim

ſtim à dolore liberat, verùm ante pharmaci impoſitionem ægrũ lauare oportet, & tunc deterſis locis imponere. Succi abſinthii pontici, croci, opii, ſingulorum drac. 1. ceræ ponticæ drac. 4. vngenti Irini drach. 6. vini cretici quantũ ſufficit. Opiũ, abſinthiũ, crocum diſſolue, & diſſoluta liquidis excipe, & lintheolo infarta impone. Aliud, Seminis cicutæ expreſsi drac. 6. croci drac. 1. opii drac. 1. paſsi cretici quod ſatis eſt. Trita excipe roſaceo cerato. Epithema podagricorum arthriticorũ facit ad maximas affectiones. Vſus eſt eo Eraſiſtratus ſicyonius. Radicis capparis tuſæ & cribratę chœnicẽ vnã, ſeminis hyoſcyami chœnicẽ dimidiã, radicis chamæleonis nigri chœnicis quartam partem, ſeminis cicutæ chœnicis quartam partem, radicis mandragoræ chœnicẽ. 1. radicis ſolani aut vt alii dorycnii chœnicis quartã partẽ. Omnia tuſa & cribrata mixta in vaſculum figulinum reponito, & probè obturato ſeruato. Vſus verò tempore chœnicis quartam partẽ inde accipito, & paſſo tritam in vas fictile non picatũ coniicito, & addita fecis vini aridæ quarta heminæ parte, ad prunas poſita diligẽter mouendo coquito, donec bis aut ter efferueant, deinde ab igne ablata quàm calidiſsima imponito, aut quomodo perferre ægri poſſunt. Ve

rùm

rùm ante huius cataplasmatis vsum, pedes multa aqua frigida perfundere oportet, & spongiis detergere, atque ita pharmacum imponere. Supra verò cataplasma linteola tenuissima aceto imbuta imponantur, & fascia circundata ad horas duas pharmacum incumbere sinatur. Postea verò eo ablato excitatas bullas acubus perforare oportet. Ab his enim humor mucosus multus ac glutinosus profluet post cuius excretionem multa aqua frigida pedes proluantur, & rursus pharmacum vt dictum est imponatur, ita tamen vt pro aceto aqua potabili vtamur, & ex ea rigatum lintheolum pharmaco superimponemus. Aliud eiusdem. Hoc pro cucurbitis & hirundinibus vtimur. Nam serosos sanguinis humores exugit: facit & ad tofos ac duritias vt inde dissoluantur. Farinæ fœni græci sextarium vnũ, floris lapidis Asii sextar. I. lomẽti fabæ nigræ molitę farinę lupinorũ vtriusq; sextar. I. Omnia mixta & aqua calida subacta, calida imponito, & fascia constringito. Oportet autem prius affectos locos perfundere, aut etiam in solio lauare. Quum verò fasciæ circundatæ madidæ accruentæ factæ fuerint pharmacum tollimus, & fotis locis pastillo ex amygdalis amaris vtimur, & malagmate quod crocum, iridem, & aristolochiam

chiam habet. Hoc ipsum verò inter malagmata ad podagrã descripta habetur. Pastillus podagricis, Arthriticis. Vsus eius est in ipsis irritationibus. Aloës lib. 1. succi cẽtaurii sexuncem, thuris* non secti trientem, myrrhæ trientẽ, floris lapidis Asii sextantẽ, opii sextantem, succi mãdragoræ sextantẽ, aluminis scissi sextantem. Excipe passo, & fac pastillos. Vsu expetente lacte dissolutos cum pẽnis illine, & supra illitionẽ lintheolũ passo imbutum impone. Aliud pastillus Iupiter appellatus. Aloës drach. 12. opii drach. 8. succi papaueris drach. 6. succi hyoscyami drach. 6. aconiti drac. 4. hypocisthidis drach. 6. glaucii drach. 8. croci drach. 12. gummi drach. 24. malorum mandragoræ drach. 20. aceti heminas duas. Mala cũ aceto coquito, & expressa prædictis ammisceto, & ex dilutis ac probè leuigatis pastillos formato, eosq; in vmbra siccato. Vsus ostensus est. Malagma arthriticis, podagricis, ex cicuta & agarico accommodatum. Seminis cicutæ sextar. 1. agarici sextar. 1. fœni græci sextar. 1. nitri vnc. 1. ceræ lib. 1. resinæ frictæ lib. 1. olei veteris lib. 1. medullæ ceruinæ trientem, illyricæ trientem. Arida tusa per angustissimum cribrum concernito, liquescibilia verò eliquato, & frigefieri sinito, & sic erasa aridis committito, & contusis

* *Aliàs masculi.*

ac repoſitis vtitor. Aliud eiuſdem. Ceræ lib. I. olei veteris aut ſabini ſextar. I. fœni græci ſexta. I. cicutæ ſextarium dimidium, reſinæ frictæ lib. I. nitri rubri dodrantem, floris lapidis Aſii ſemiſſem, medullæ ceruinæ trientem, Illyricæ trientem. Præpara vt dictum eſt. Aliud Malagma eiuſdem ex tedis, Titi Cęſaris, facit podagricis & arthriticis. Emollit omnẽ duritiam. Viſci quercini ſeſquilibram, thuris lib. I. ceræ lib. I. tedarum pinguium lib. I. reſinæ pinus lib. I. Liqueſcibilia coquito ac pinguibus tedis moueto. Poſtquam verò omnis pinguitudo ab ipſis effluxerit, ab igne ablatum liquorẽ excolato, atque huic thus tenuiſsimè tritũ inſpergito, aſsidueq́ue moueto donec ad compagem manus non inquinantem redigatur, & in mortarium tranſlata reponito ac vtitor. Aliud. Tedarum pinguiſsimarum lib. I. thuris maſculi lib. I. reſinæ pinus lib. I. viſci quercini libram dimidiam, præpara vt prædictum eſt. Malagma ex lapide Aſio podagricis, Arthriticis valde præclarum. Liberat à tota affectione. Vſus eſt in ceſſationibus. Viſci quercini, terebinthinæ, vtriuſque lib. I. ſpumæ nitri, floris lapidis Aſii, thuris, ſingulorum libram dimidiã, olei cyprini lib. I. adipis quantum ſatis eſt. Arida tunduntur & cribrantur, ac cum aqua

terun

teruntur, ad cerati liquidi ſpiſsitudinem. Liqueſcibilia verò eliquantur, & tritis adiiciuntur, quibus ſimul conquaſſatis ac repoſitis vtimur. Aliud Viſci lib. 1. terebinthinæ lib. 1. lapidis Aſii, nitri, vtriuſque trientem, mannæ quadrantem, cyprini ſextantẽ, aquæ lixiuii figulini quod ſatis eſt. Aliud, ad Arthriticos valde præclarum, auxiliatur confeſtim, humores in alto abſorbens, viſci lib. 1. terebinthinæ lib. 1. adipis taurini, floris lapidis Aſii, vtriuſque quadrãtem, calcis viuæ quadrantẽ mannæ quadrãtem, cyprini lib. 1. præpara vt dictum eſt. Aliud Diodori. Adipis taurini drach. 8. ſpumæ nitri drac. 4. floris lapidis Aſii drac. 2. In alio exẽplari drac. 4. olei cyathos. 2. arida cum liquidis committito. hoc pharmacũ valde commodũ eſt. Reſorbet etiam collectiones circa articulos conſiſtentes, & à doloribus liberat.

FINIS.

Lugduni,

Excudebant Philibertus Rolletius, & Bartholomæus Frænus.